

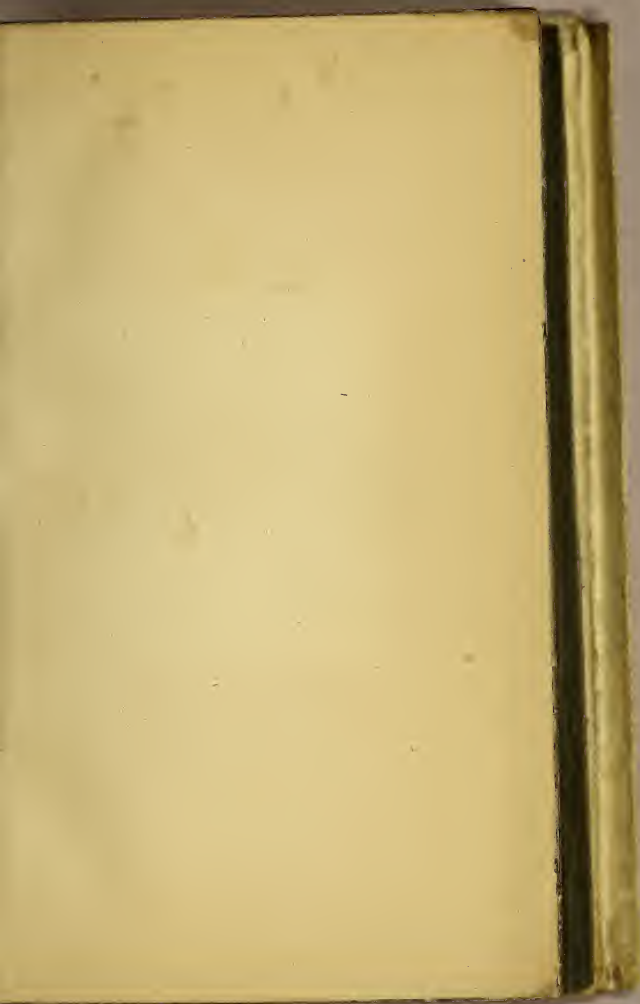




John Carter Brown
Library
Brown University







Salon XI. 52175

ORBIS TERRÆ
PARTIVM
SVCCINCTA EXPLI-
CATIO, SEV SIMPLEX ENV-

meratio, distributa in singularum
partium regiones:

VBI SINGVLIS REGIONI-
BVS SVÆ VRBES, ELOGIA, ET PRAE-
conia, Personæ, siue illustres, siue infames, fontes, mer-
ces, singularia & propria singulis, & cætera qua-
cunq; ratione insignia, admiranda
& noua adtribuuntur.

MARIA ITEM, LITTO-
RA, MARIVM SINVS, PENINSVLAE, ET
*Insulæ maris magni siue Oceani, & maiores mino-
resq; Insulæ mediterranei maris, eodem
ordine exponuntur.*

*Cum indicatione autorum, tum
veterum, tum recentium.*

A

MICHAELE NEANDRO.

Tertiæ editioni addita sunt alia aliorum di-
uersorum auctorum scripta lectu iucundissima, dignis-
simaq; quæ altera pagellæ facies indicabit.

Cum Gratia & Priuilegio.

L I P S I Æ.

M. D. L X X X I X.

£

PRÆTER CÆTERA
QVÆ NON INVILITE
autor recentiori huius operis editio
addi curavit, etiam hæc, quæ se-
quuntur, accesserunt.

I. Itinerarium D. Salomonis Svéickeri
qui è Thracia in Aegypto, Palæstina, Arabia atq;
Syria peregrinatus est, autore Martino Crusio
vtriusq; Eloquentiæ Professore Tubingæ: cum
copiosiore eiusdem explicatione, adiectione q;
Græcorum de Svéickero testimoniorum.

II. Epistola continens Hodœporicum na-
uigationis ex Constantinopoli in Syriam, Palæ-
stinam, Agyptum, & ad montem Sinai: Nec non
de bello Persico, & circumcissione Mahometi
filijs Imperatoris Turcici, alijsq; rebus Constan-
tinopoli non longo tempore antè gestis.

III. De Ecclesia & religione Aethiopum
sub Imperio preciosi Ioannis D. Matthæi Dres-
seri vtriusq; linguæ, & historiarum Professoris
in Academia Lipsiensi oratio.

III. De Russorum, nec non Tartarorum
religione, ritibus nuptiarum, funerum, victu, ve-
stitu, &c. vera & luculenta narratio ad Dauidem
Chytræum recens scripta: cum alijs eiusdem

argumenti de religione & sacrificijs veterum
Borussorum ad Clariss. V. Georgium
Sabinum à Ioanne Meletio
olim missis.

NOBI.

NOBILISSI

MIS IUVENIBVS, PI-

TATE, MODESTIA ATQVE IN

teris linguisq, profectu laudando ornatissimis,

Christophoro Sigismundo, Ioachimo

riderico, Ioanni Henrico, fratribus no-

bilissimi viri, D. Henrici à Bila, sapientia,

doctrina multa & varia, eloquentia, magnoq,

su rerum clarissimi & praestantissimi, ac hinc

illustrissimi Ducis AVGVSTI, Electo-

is Saxoniae Consiliarij celebris, Domini in He-

ieroda & Stapelburg, & praefecti Episco-

patus Mersburgici, filijs optimis, ami-

cis suis dilectis & honorandis.

S. D.



obilissimi Iu-

venes, pietate, mo-

destia, generis splen-

dore, ingenio atque

in literis, linguisque

profectu laudando

ornatissimi, venit aliquando ad nos

Illfeldam amicitiae ac colloquio-

rum ergò vir quispiam, doctrina

omni, nomine atque dignitate prae-

ter ceteros omnes praeditus, non

a 2

modò

P R Æ F A T I O.

modò in illa Academia, cui traditus
 fuerat quasi Rector & inspector
 quispiam perpetuus, sed qui etiam
 per Europam ferè vniuersam, & in
 magnorum Dominorum ac Princi-
 pum aulis non vulgari, sed præcipua
 & singulari autoritate antecellebat,
 vbi fuit aliquandiu, quod in veteri
 versu dictum est: ἕκτῃς πρῆκτῆς πω-
 γαίολοι οἱ ἀπ' ἄλλω.

Tametsi verò in doctrina Ec-
 clesiæ non vbiq; consentientes opi-
 niones cum illo viro haberemus: ta-
 men ille his nihil offensus diligebat
 me mirificè, colloquebatur liben-
 ter, & ad illam rem occasiones, si
 quæ offerebantur, nullas negligebat,
 quòd existimaret literas erudi-
 tas me amare, & ibi plurimum ocij
 atq; temporis ponere, quarum ille
 tanta cura tangebatur, vt somnum
 aliquando præ illis diceret, se non
 posse capere. Ac quantum in omni
 literarum, linguarum & doctrina-
 rum eruditarum omnium genere,
 studio

PRÆFATIO.

studio & labore fuerit consecutus, locent monumenta & eius libri, qui in manibus eruditorum omnium versantur hæctenus, & versabuntur in illis etiam deinceps semper, σέβας κ' ἔργα ἑωσὸς μ' ἐνοιῶσι.

Adducebat tum secum ille in duobus curribus ex vtraq; Academia vicina, viros doctrina multiplici, ingenio, sapientia atq; nomine in illis duabus Academijs præstantes & eximios, quo nihilominus eum vnum tunc vt Præceptorem & maiorem colebant & venerabantur.

Dum verò tantis hospitibus color præstare, quæ possum cuncta humanitatis, benevolentia atq; hospitalitatis officia, ac cum inter conuiuandum, quod fieri solet, tum de alijs rebus, ante omnia autem de literis, Scholis & Ecclesia multa amice & familiariter colloquimur, inquit ille, nunc tandem, DE I singulari beneficio, perfectum studio atq; labore Megalandri Lutheri, qui fue-

Colloquium Neandricum viris aliquot doctrina omni excellentibus.

P R Æ F A T I O .

fit φωσὶς Theologorum, & magni ^{καὶ}
^{παιδείας}, & omniscij, & qui ^{ὡς} τὸ
 extiterit Philippi Melanchthonis,
 atq; aliorum excellentium virorum
 opera vt & puritas doctrinæ restitu-
 ta sit Ecclesiæ, sitq; nunc nihil reli-
 quum, quod Scholis etiam & Iuuen-
 tuti deesse possit, cū etiam illis ita
 consultum sit in traditione artium,
 literarum atq; linguarum erudita-
 rum facili, perspicua, plana atq; ex-
 pedita, vt, cur queri & desiderare
 deinceps aliquid Scholæ velint, cau-
 sam iustam non sint habituræ. Quæ
 ipse tunc oratione facunda, erudita
 & luculenta commemorabat & ex-
 ponebat, non sine voluptate omni-
 um, qui tunc vnâ accubueramus.

Ac cum ego fretus & humanita-
 te eius præstantissimi viri, beneuo-
 lentia, in me affectione, propensio-
 ne & voluntate singulari contra
 quàm ille sentiret, nullam offensam
 formidando, affirmarem esse etiam
 num, quod iuuentus hætenus re-
 quirat:

PRÆFATIO.

uirat: ac ille contra responderet, mirari se, neq; satis scire huc vsq; posse, quid illa, aut etiam qui dicentium studijs in Scholis præsent, possint in vlla doctrinæ parte desiderare: Ne itaq; suspensum diutiùs tenerem, protuli has nostras pagellas, quas mittere me ad vos, præstantissimi iuuenes, ἀματὸν ἀγαθοῖο φίλων τέκνα, mox dicam, vt inde intelligere disceret, quò tenderet ἀντίπαλον nostra oratio, & cognosceret inde requiri in Scholis, tum à dicentibus, tum etiam docentibus, succinctam, sed tamen eruditam & accuratè conscriptam partium omnium præcipuarum orbis terræ enumerationem, & in his omnium partium, quæ passim in tam latè patente orbe sint præcipua, illustria, & non sine causa scitu necessaria ad explicationem multarum rerum, earum præcipuè, quæ in Scholis traditi, enarrari & explicari solent, tametsi in Ecclesia etiam, & cætera h

Aliquid ad huc desiderari in scholis.

Partium orbis terræ enumeratione cur vitis est

P R Æ F A T I O.

Topogra-
phia &
Chronolo-
gia duo o-
culi histo-
ria.

minum vita, illa doctrinæ pars lu-
cem multis rebus afferat, cum To-
pographia & Chronologia, loco-
rum & temporum indicatio & co-
gnitio, sint quidam duo egregij o-
culi vniuersæ omnium ætatum atq;
temporum historiæ, de quo tunc
non fuerat necessum pluribus, ne
scientibus loquerer, dicere, cum
non esset tunc, qui contradiceret,
neq; fortè nunc sit, qui diuersum di-
scitentibus persuadere studebit. Ille
verò, hac mea oratione & *συναγρα-
φία*, siue delineatione rudi & de for-
mi eius rei commotus, respondit re-
ctè me sentire, & toto ferè illo iti-
nere, quod fuerint diebus superiori-
bus emensi, ad me profecturi, de
nulla ferè re alia, quàm de tali alia
quo libello breui & erudito con-
scribendo, sermones multos vltro
citroq; cum Comitibus ornatissimis
ac præstantissimis habuisse, optareq;
se ex animo, vt tale aliquid exstet in
publico, aut saltem mox alicuius
crudi-

P R Æ F A T I O.

eruditi industria elucubratum in publicum veniat.

Tametsi verò tunc neq; nostras pagellas, quamvis rudes & ineptas, improbare, & suum illis locum relinquere, tamen cum exactius, eruditius & consummatius quiddam inter cæteros ego etiam desiderarem, ostenderem etiam tunc querelas magnorum & doctorum virorum è libris ipsorum exstantibus prolatas, quibus ipsi quoq; requirebant orbis descriptionem & explicationem eruditam, omnium à nobis, qui tum vnà ad vnã mensam accubuimus, omnibus precibus rogabatur, vt ipse talem aliquem libellum eruditum in vsum studiosæ iuuentutis conscriberet, cum nemo id melius & rectius possit, cum in omni literarum ac studiorum genere non modo versatissimus, sed etiam exercitissimus esset. Quamvis verò multa prætenderet, cur nostris precibus locum dare neq; acquiescere posset,

PRÆFATIO.

inter cætera verò, & quidem ante omnia occupationes suas multiplicēs, omnibusq; notas, easq; subinde novas: tamen cùm nollet tot precibus tot tantorumq; amicorum, qui eodem tempore contentiosius ab illo idem publico nomine peterent, repugnare, vt nobis animum exple-
ret, annuit tandem.

Mihiq; tunc id negotij tum ab ipso, tum etiam Comitibus eius datum est, vt tanquam ἐγγοθιώκτης cum omnibus occasionibus promissi illum admonerem, & instarem, quibus possem modis & rationibus, vt tantum temporis negocijs suis multis suffuratus, quantum ei scripture sufficeret, operi promisso quamprimum manum admoueret. Ne verò & mihi ipsi & studiosæ iuuentuti defuisse viderer, scripsi ad eum aliquotiens copiosè, monui sedulò. Ac tamen si aliquotiens placidè atq; benignè responderet, & peteret morulam breuem non iniq; ferrè, ali-
quando

P R Æ F A T I O.

quando etiam scriberet librum cœptum & pertextum, editurum cum inscriptione & mentione nominis mei honorifica, vt constare omni tempore possit de amicitia, quæ vtrinque nobis longo tempore intercessisset, tamen cum occupationes eius multijuges subinde magis crescerent, ei rei nunquam vacare, scriptionem nunquam ordiri, ne dum pertextere potuit. Ac cum etiam deinde non multò post, præter spem fortè & expectationem, fortuna, qua splendida longo tempore vsus fuerat, mutaretur, adeò vt tristia & aduersa multa experiretur, multò minus deinde incoare atque perducere ad finem operatû tractationem eius argumenti huc vsque potuit.

Ideoque tametsi illo potius libello, quem ille nobis exactè perfectû & eruditum potuisset conscribere, vt i maluissemus, tamen, quia in hoc genere commodiores pagellas habere non potuimus, nostras illas
rusti-

P R Æ F A T I O.

rusticas & deformes, inuiti etiam ha-
ctenus retinimus & retinemus et-
iam deinceps, & nunc de amicorum,
Typographi ac Bibliopolarum hor-
tatu qualescunq; etiam illæ sint, in
publicum edimus: nam facimus pro
nostris facultatibus moenia, planeq;
quod à veteri sapiente Poëta scri-
ptum est, οἷον ἐμὲς οἷον ὑπάγχεσ, τῶν
καὶ φέρω, cum mola etiam falsa li-
tent, qui thura non habent. Ac peti-
mus à viris bonis & eruditis & stu-
diosi iuuentute, vt tantisper eas pa-
gellas rudes placidè ferant, donec
fit qui meliores, commodiores & v-
tiliores discantibus edat.

Ac fortè eruditiores aliqui exci-
tabuntur ad eruditorem & pleni-
orem tractationem omnium eorum,
quæ in his nostris pagellis rudi qua-
dam & agresti σκιογραφία adumbrata
sunt & delineata. Ac quantum hic
præstare, & quàm egregiam hic ope-
ram nauare possint viri reuerendissi-
mi ac omni doctrina ornatissimi Io-
annes

PRÆFATIO.

Ioannes Guilielmus Stuckius, *πολυῖσως* ille *δαυμάσιος*; & Henricus Buntingus, Doctor verbi diuini in ducatu Brunsvicensi, docent alterius Commentarij luculenti, eruditi ac varij in Periplun ponti Euxini, & maris Rubri Arriani Philosophi Græci, & historici, & scriptoris eorum, quæ Alexander ille Magnus fecisse præclare & sapienter dixisse dicitur: Alterius verò Itinerarium Ecclesiasticum, quibus duobus vtriusq; libris ac scriptis in hoc genere, mea quidem opinione & sententia, nihil existat elegantius & eruditius.

Et sunt multi alij præstantes viri, quibus & ingenij, & doctrinæ, & locij plus est, quam nobis distractis multis mille modis, & studiorum & laborum difficilium & molestorum varietate, adeò vt rarissimè ad vnam semihorulam vni alicui rei continuo vacare queamus, qui ipsi etiam hic gregium aliquid cum laude nominis sui sempiterna nauare possent. Id verò

Ioannes
Guilielmus
Stuckius.
Henricus
Buntingus
Polyistores
admirandi.

Itinerarium
Ecclesiasti-
cum.

PRÆFATIO.

verò ne grauatè faciant qui possunt,
 vt quamprimùm nostræ cartæ pue-
 riles è manibus omnium excutian-
 tur, & melioribus, commodioribus
 ac vtilioribus substitutis, è homi-
 num memoria sempiterna tollan-
 tur, peto ab illis studiosissimè.

Principum
 ac nobilium
 filij ferè e-
 quitare tan-
 tum optimè
 discunt.

Vobis autem, nobilissimi ac præ-
 stantissimi iuuenes, illam nostram o-
 pellulam & vestro nomini inscribo,
 quia non animum abhorrentem à
 literis & Musis, quod ferè vulgus
 nobilium vestri ordinis hominum
 facere consuevit, geritis, neq; tan-
 tum equitare optimè discitis, quod
 Carneades sapiens ille Philosophus
 apud sapientissimum Plutarchum,
 de nobilium ac Principum liberis,
 dicitare solebat, eos nihil quàm e-
 quitare melius discere, ἄλλο οὐδὲν εὐκ-
 κάλως μαθητέον, ἢ τὸ ἵππικόν μόνον, quod
 equus videlicet minus illis, quàm
 Parentes, Præceptores & inspecto-
 res indulgeat, eosq; attentos hic ve-
 inuitos faciat, ne si negligentes, v-
 ferè

PRÆFATIO.

ferè alibi solent esse, hîc quoq; fuerint, subito iaceat in Dectis / qui modo Xeuter erat, secundum id, quod nobilis quidam Germaniæ Poëta de malo equite aliquando fecit, sed multò magis, quod quidem præcipuè necessarium erat, solumq; ac vnum, vt optima pars, diligendû, de consilio nobilissimi, laudatissimi, doctissimi atque sapientissimi vestri patris, ante omnia discitis magno studio neq; minore successu pietatem & literas, quæ duo coniuncta sola hominem beatum, nobilem atque illustrem efficere possunt, & extollere ad dignitates & honores euehere altissimos solent, ac illa ratione thesaurum vobis acquiritis & comparatis possidendum, cuius generis similem neq; pater vester celeberrimus comparare aut relinquere vllum potest, quantumuis etiam vobis magnas opes relinquat, Midæ opibus Cræsiq; diuitijs nobiliorem, potiore atq; pretiosiore. Quæ res

Quæ res
præcipuè
nobilitent
hominem.

P R Æ F A T I O.

res vt patrem vestrum ornatissimum
 iustulit ad honores, quibus fungitur
 apud magnos & illustres Principes,
 amplissimos, ita vos quoq; si, quo-
 modo cœpistis, studiavestra felicissi-
 mē cœpta ad finem optatum perdu-
 cere contenderitis, literæ proue-
 hent, vt conspicui sitis aliquando
 exemplo patris vestri summi viri di-
 gnitate, consilio sapiente, autorita-
 te, opibus atq; potentia, cū nul-
 lum ad illam rem adiuventum, viro
 præsertim nobili, & decus maius at-
 que præclarior sit, nihilq; sit, quod
 celerius in aulis magnorum Princi-
 pum extollat, dignitatibus & hono-
 ribus ornet, & adaugeat viros nobi-
 les, quàm ante alios sui ordinis no-
 biles gregarios doctrina antecelle-
 re, sapientia & eloquentia.

Quæ cum non aliunde melius &
 rectius petantur, quàm ex doctrina,
 quæ literis humanioribus est com-
 prehensa (exosâ tamen ferè vestra-
 tibus vel illo etiam nomine, quod
 non

P R Æ F A T I O .

non opibus, non maiorum imagini-
bus, sed studio, labore indefesso at-
que discendi voluntate serua atq; as-
sidua comparetur, quæ fugimus ple-
riq; omnes, cum omnes à labore
procliuus sumus ad libidinem, quod
sapiens Comicus, propria experien-
tia edoctus verè & sapienter scripsit)

Alphonsus Rex ille sapientissimus
& literatissimus Arragonum, ac pro-
pterea non sine causa illo nomine
celebratissimus, quomodo de sapi-
enter, eruditè, ingeniosè ac præcla-
rè multis eius factis, cogitatis & di-
ctis exstant magnorum virorum iu-
cundi lectu ac erudita varietate con-
diti Commentarij, cum cognouisset
nobilem in aula sua illiteratum ac
propterea literarum & literatorum
hostem, vt suam insulsam inscitiam
excusaret, velaret & ornaret dixisse:

non decere nobilem & Principem
virum literas, verè atq; sapienter re-
spondit: Eam vocem bouis non ho-
minis esse, ne dum nobilis viri de-

Alphonsus,
Rex Arra-
gonum lite-
ratissimus.

Vox non
decere no-
bilem lite-
ras impro-
bata.

b for-

P R Æ F A T I O.

Princeps
nobilis in-
doctus simi-
lis aſino co-
ronato.

Mortui o-
ptimi confi-
liarij.

Symbolum
doctrina ac
virtute no-
biliffimi
Franciſci à
Domb-
dorff.

formantis ſe & ſuam aulam, quam
eſſe volebat Gymnaſium atq; Scho-
lam pietatis, doctrinæ, ac omnis
modestia, ac ſapientia, ac nobilem
Principemq; indoctum ſimilem eſſe
aſino coronato, & mortuos eſſe opti-
mos conſiliarios, ex libris videlicet
veterum ſapientum & literis peti do-
ctrinam, ſapientiam & conſilia ho-
neſta & ſalutaria, ſine quibus neq;
nobiles verè ſint nobiles, neq; im-
peria atq; reſpublica conſiſtere ſine
illis poſſint, neq; veram nobilitatem
conſiſtere in maiorum titulis, ſtem-
matis atq; imaginibus, ſed in doctri-
na erudita, virtute atq; ſapientia,
quomodo verè & ſapienter ſcripſi-
ſet Poëta vetus & ſapientis, vbi inquit:

*Et genus & proavos, & qua non fecimus ipſi
Vix ea noſtra puto.*

Illis verſibus tanquam ſymbolo uti-
tur pietate, doctrina omnigena, in-
genio, memoria ſtupenda, ſapientia,
eloquentia, amore literarum & om-
nium, qui literas magnificere exiſti-
man-

P R Æ F A T I O.

mantur, amicus maximus, ducis Electoris Palatini minister atq; consiliarius, nostri semper studiosissimus atq; cupidissimus, Franciscus à Dombsdorff, adeò vt etiam in fronte singulorum eius librorum præscripti legantur: quorum tamen in Bibliotheca sua instructissima in omni doctrinarum ac linguarum genere numerum immensum possidet.

Ac cum antè annos non ita multos Princeps quispiam literatissimus & eloquentiæ Ciceronianæ callentissimus & studiosissimus adduceret ad Academiam filium Principem, ac altero mox die ipse quoq; ad auditorium & lectorium publicum adduceret eundem, ac tunc in illa celebri Academia Præceptor celebris in explicatione Chronicorum siue ponte, siue occasione sic ferente celebratas illas Alphonsi voces Scholasticis commendaret & recitaret, pater Princeps illustris & eruditus, hac de causa præstans inter cæte-

Bibliotheca
Francisci à
Dombs-
dorff.

PRÆFATIO.

ros Germaniæ Principes, filium
Principem gestu, vultu, atq; nutu vi-
sus est admonere, vt has voces sapi-
entissimi Principis atq; Regis, ani-
mo atq; cogitatione complexus per-
ficere studeret, discendo pietatem &
litteras, ne asinus aureo vellere vesti-
tus, sed locupletatus & ornatus, no-
bilitatus & illustrior factus pietate,
doctrina omnigena atq; sapientia
domum ad parentes illustres reuer-
teretur, factus id, quod de veterum
Græcorum atq; Romanorum nobi-
libus atq; patricijs viris, qui non mo-
dò laude rerum bellicarum, sed eti-
am doctrinarum studijs excellere &
nobilitati esse studuerunt, apud ve-
terem probatum ac sapientem Græ-
cum scriptorem, ex Archilochi, ve-
teris & sapientis Poëtæ, carmine
quodam refertur, his verbis :

Veteres
Græci atq;
Romani
Principes
pleriq; lite-
rati fuerunt.

Ἀμφότερον δ' ἑάπων μὲν ἀναλίσσοιο θεοῖο
ἠρώμεσ' ἄμ' ἐξατάμ' ὁ ὄρον ἰώσις ἀμυνθ.

Volui autem etiam illo nomine
libellum illum cum mentione vestri
nomi.

PRÆFATIO.

nominis honorifica exire, quòd de
 Præceptoris vestri sermonibus co-
 gnouissem, spontè vos rapi ad lecti-
 onem veterum ac recentium histo-
 riarum, ac vltro nonnunquam quan-
 dam partem expositionis historicae
 vtilis ac eruditæ latina oratione ex-
 positam reddere, & quidem tunc cū
 ferri vobis à studijs, & ociosis esse
 liceret, intuiti nimirum, vt alibi, hīc
 etiam in exemplum laudandum Pa-
 tris vestri, qui vt amans est omnis
 doctrinae, ita cum intelligat multarū
 rerum explicationem, etiam in foro
 & omni vita, peti ex historia vetere
 Græca, Romana atq; recente, lecti-
 onis historiarum omnium gentium,
 omnium ætatum atq; temporum,
 præsertim si illæ methodo plana atq;
 expedita sint traditæ, adeò studiosus
 est & amans, vt diebus superioribus
 cum ad nos Ilfeldam accessisset vnò
 cum nobilissimo genere, virtute, do-
 ctrina, ingenio, sapientia, eloquen-
 tia, iurium cognitione, dignitate

b 3

atq;

PRÆFATIO.

Ericus à
Perlips no-
bilis doctri-
næ literatæ
ac sapientiæ
nomine ce-
lebris.

Chronicon
Neandri.

atq; honoribus præstantissimo Dn.
Erico à Perlips, Ducis Electoris Sa-
xonix consiliario, dicasterij Electro-
ralis supremo Iudice & Thuringiæ
supremo præfecto cum mādatis sui
Principis illustrissimi Ducis Saxonix
ad tractationem & explicationem
cuiusdam negotij, tametsi fere sem-
per essent vterq; occupatissimi vsq;
adeò, vt nullibi, quàm in prandio
aut coena respirare aliquantulum li-
ceret, ita tamen auidè & cupidè per-
legerunt quasdam cartas Chronici
nostri aridas & exiles, quæ tum for-
rè ex Officina Typographica mitte-
bantur, vt ab illarum lectione non
desisterent, nisi singulas ab initio vs-
que ad finem perlustratas percurrif-
sent, cum argumento ipso, tum et-
iam tota tractationis forma & ex-
positionis serie mirificè delectati.

Amat præterea nos hætenus
constanter Pater vester sapientissi-
mus, nobilissimus atq; doctissimus,
& studijs nostris mirum in modum dele-

PRÆFATIO.

delectatur, omnibus eaq; commen-
 dat, prædicat, excitat, & de singulis
 quæ pueris hæctenus χησιμα dicturi
 elaboramus, & in vsum horum pu-
 blici vsus facimus, honestissime exi-
 stimat, studium & operam nostram
 commendat, & è libellis quibusdam
 nostris vos suos carissimos & opti-
 mos filios pietatem, linguam Lati-
 nam, Græcam & morum præcepta
 discere iubet, hoc agens obnixè
 omniq; studio sedulo vt ἀξια γνέσσεως
 ευχλῶς καὶ πατέρες ἡμῶν ἐνδοκιμωτάτους
 φρονῆτε, vt sitis illi κατὰ θυμὸν πεπονη-
 μένοι, quod Hercules de Hyla suo di-
 lecto apud Poëtam sapientem lo-
 quitur, quem tum per Præceptores,
 tum etiam ipse πάντῃ διδάξει, πατέρες ὡ-
 σεί φιλομυθία, ὅσα μαθῶν ἀγαθὸς καὶ ἀοιδί-
 μος αὐτὸς ἔγγυτο, καὶ ὧς, quod Poëta
 mox ibidem subdit, ἐς ἀλίθινον ἀνδρῶν
 ἀποβαίη, idq; conatur perficere sedu-
 lo, vt tum alijs, tum verò vobis præ-
 cipue constet quod omnis in Asca-
 nio cari stet cura parentis.

PRÆFATIO.

De illa autem patris vestri præstantissimi in me mihi gratissima voluntate, delectari præterea me incredibiliter studijs vestris, & lætari immortaliter, quòd tales sitis, quales prædicamini *ὅτι δ' οὐκ ἔπ' ἄριστοι, ἀλλὰ εἶναι δέλοντες*, gratulari etiam patri laudatissimo de tam præclara indole filijs ad omnia excellentia natis, rectè & honestè educatis & in omni literata doctrina eruditis, arctèq; sempèr & contentè habitis, publicum aliquod testimonium, tamen non magni momenti, sed tamen æternam significationem mei in vos amoris, studij atq; benevolentiaæ sempiternæ nostrum illum libellum vestro nomini inscriptum extare volui. Id verò vt sic & non aliter, quod est placidè, amanter atq; beneuolenter accipiaris, peto à vobis studiosissimè. Porrò etiam moneo, vt exempla vobis proponatis tum patris vestri, & quidem eius præcipuè, tum etiam veterum nobilium & equi.

P R Æ F A T I O.

& equitum Græcorum atq; Romanorum Periclis, Themistoclis, Demosthenis, & Romanorum Scipionum & Ciceronis. Eos quomodo euexerit literæ, ad quos honorum gradus extulerint, quanta cum laude Respublicas administrârint, copiosè præditum legitur à Græcis & Latinis doctis ac sapientibus scriptoribus. Mecenatis equitis Hetrusci, qui amicus fuisse dicitur omnium liberatorum eius ætatis atq; temporis, Virgij, Horatij, atq; aliorum sapientissimorum Poëtarum in aula Augusti Imperatoris propter literas tanta auctoritas fuit, quomodo Dion Cocceus, Græcus scriptor traditum reliquit, ut in illa aula Augusti potentissimi ac sapientissimi Imperatoris, ðpote Domini tunc totius ferè orbis domiti, principem locum tenret, ipsum Augustum quò veller, duceret, & absentis Imperatoris hunc in tanto imperio ipse solus, per longum tempus, ἐπι

Veteres
Græci atq;
Romani
nobiles literis euecti ad summum honorum fastigium.

Mecenatis auctoritas in aula Augusti Romani Imperatoris.

PRÆFATIO.

πολλὸν χρόνον, inquit Dion, aliquando teneret.

Reges aliquot Sarrenici in Regno Tunetano & Fessano Africae literati.

Ac de Muleasse Tunetano Rege, Muleamede etiam & Abdemeleco utroque; Fessano in Africa Rege, qui in prælio contra Selaftianum Lusitaniae Regem annis superioribus occubuit, quamuis barbaris Regibus & est stirpe Saracenicæ & barbara ortis, nihilominus tamen scribitur omni doctrina, & linguarum cognitione variarum, erulitarum & vulgariarum fuisse excultus & instructus, quod ipsi, quamuis barbari Reges, nihilominus existimarent regna neque administrari neque etiam retineri sine literis posse.

Cur autem existimem aliquid operæ & studij vobis quoque, ponendum in lectione huius nostri libelli, in quo & historica multa insunt, & rerum aliarum prætere, utilium & iucundarum non insuavis varietas, melius cognoscetis de sermonibus Patris vestri sapientissimi, in hoc quoque

P R Æ F A T I O.

quoque argumenti genere & totius mundi, omniumque gentium historia exercitatissimi, Præceptor etiam causas indicare nouerit. Ac nos quædam mox in initio de usu eius diximus, quo vos ornatissimi, nobilissimi ac præstantissimi omni virtute iuuenes remittimus, & nos vobis & Patri vestro doctrina multa, nobilitate, dignitate & autoritate nobilissimo & maximo commendamus.

Ac quod superest vnum nunc Deum omnibus precibus oramus, vt & vobis, qui optimi Patris optima & generosa estis soboles, & vestris studijs etiam deinceps benedicat, vt sic optatum finem in studijs feliciter ceptis aliquando consecuti, Deo multa grata, & hominibus proficua dicatis atque faciatis, decusque, ornamentum & columnen parentum dulcissimorum, cognatorum atque familiæ sempiternum fiat & sitis. Amen. Ex Ilfelda illustrium ac generoso-

PRÆFATIO.
rosorum Dominorum ac Comitum
à Stolberg. Anno reparatæ salutis
per Christum, 1582. in ipsis Iesu
Christi Filij Dei genethlijs.

V.

Studiofiss.

*Michael Neander So-
rauiensis, Rector veteris
Collegij Ilfeldici.*



CLA-

CLARISSIMO

DOCTRINA ET VIRTU-

TE VIRO, M. MICHAELO

Neandro, Antistiti & Rectori ῥογο-

τισηδῆς Ilfeldiani, in faucibus

Harcyniæ, amico suo

carissimo.

S. D.

Fateor nullam esse omnium di-
sciplinarum partem minus tali metho-
do explicatam, ut proponi adolescentibus
possit, quam $\nu\epsilon\omega\gamma\alpha\theta\iota\mu\acute{\alpha}\varsigma\ \mu\epsilon\lambda\ \chi\omega\theta\omicron\gamma\alpha\theta\iota\mu\acute{\alpha}\varsigma$
 $\mu\acute{\alpha}\varsigma\ \pi\epsilon\gamma\alpha\mu\alpha\tau\iota\acute{\alpha}\varsigma$. Sederò autòr Xylandro
post enulgatum Strabonis opus, ut Epito-
men aliquam accommodatam captui ado-
lescentiæ concinner, ex qua ideam totius
mundi complecti atq; effingere animo di-
scant: hoc enim versaturo in lectione histo-
riarum video admodum esse necessarium.
Me etsi conceperim animo ideam talem,
occupationes tamen eam non sinunt exprime-
re typis & scriptis. Quæ ad te missurus
sum, tenuia sunt: solam enim recentium
quarundam appellationum collationem tum
veteribus habent, è quibus quid sis volupta-
tis per-

tis percepturus nescio. Librum complectentem typos Chorographicos aeneis characteribus expressos, de quo ad te Lutherus noster scripsit, habeo ex dono illustrissimi Principis Electoris in mea Bibliotheca: Elegans omnino opus est, sed operam autem interdum meliores tabulas habuisse, quas secutus esset. Quinquaginta numero sunt tabulae uniuersae, magnitudine chartarum pares, sed alia alijs angustius contracta. Delectaberis opere ubi uideris: sed magno aestimari dicitur.

Ad Francofurtenses nundinas proximas adferetur nouus Strabo, quem transferens & restituit Xylander non infelix interpretatus & in Mathematicae disciplina multum uersatus & exercitatus: Nisi ad me gustum operis: nihil nisi meliores chartas desidero.

Eius generis cum hoc sit etiam quod tu desideras, curabo tibi describi quantum ad usus priuatos meos collegi: sed exculpta illa non sunt neque perfecta, sed uix inchoata & adumbrata.

Sæpe autem te huc ad nos ut excusa-
res rogavi: eris nobis tua & multorum
opinionè gratior hospes si veneris: atq; oc-
casiones veniendi multas tempus offeret,
quibus uteris neq; negliges, inuenies viros a-
d nos doctos in omni genere bonarum ar-
tium, & erga te optimè affectos. Bene vale.
3. Febr. Anno 1571.

Caspar Peucerus.

CLARISSIMO DO-
CTRINA, VIRTUTE ET
DIGNITATE VIRO, M. MI-
chaëlo Neandro, Præfuli & Rectori ꝑ
φθολυκείῃς, quod est Ilfeldæ ad
Harcyniam, amico tan-
quam fratri.

S. D.

Æpè me admoneo ipsum pro-
missi de adumbratione quadam tabula-
rum Gaographicarum, qua accommodata
centibus descriptionibus, & cum vete-
ribus collata, seruiant vsui legentium hi-
storias: sed quid prius aut ordiar, aut
grediar in tanta mole & varietate oc-
cupationum, præsertim tam diuturno
morbo

morbo penè prostratis ingenij viribus non
reperio: Quandoq; dum ad quas me opera
conuertam dubito, desperatione omnia ex
manibus abijcio. Nuper admodum ad Chro-
nici pertexcendi laborem redij, quam vehe-
menter cupio absoluere, ut de multis & ma-
ximis rebus posteritas cognoscat veras hi-
storias: Causas enim veras plurimarum
mutationum & maximorum moruum stu-
dij magna cura peruestigare: sed & hi-
mibi labor sapissimè interrumpitur, & a
omnia seignorem me reddunt cura de publi-
co rerum statu, quem nutare ac precipi-
tem minitari ruina[m] video. Dabis itaq;
veniam mihi si tardiùs prosequor quod citò
confecturum me receperam: Non tamen
immemor promissi ero, & si concessum mihi
ocium non fuerit, alios instruam, qui in hoc
opus incumbant, in quo elaborando poste-
sumam aliquid temporis & opera. Bene &
feliciter vale.

Caspar Peucerus

D. M. M.

D. M. Micaëlo Neandro.

S. D.

*Magnam tibi habeo gratiam, quod
imperrari abs te locum intercessione mea
schola tua huic adolescenti passus es,
nem nunc coram sistimus & commenda-
us: Ex eo de meis aliquid cognesces:
ed te unice & mirifice desidero multis
agnis de causis: quare si ullo modo po-
es da operam me ut inuisas. Fortasse
tineris huius te non poenitebit, & coram
le tuo etiam consilio tecum potero copio-
us & rectius. Literis nihil agitur aut
peditur hoc tempore, si in patriam co-
itas vix unius diei itinere a directa via
esset. Ad Geographica libri requi-
untur, quibus hic destitutor, & plurimum
ostum est in accurata peruestigatione,
cumve teribus Geographijs collatione
Asia recentis, qua satis nunc populosa
m colonis veteribus nomina prorsus
utavit. Ego tracto Medica & histori-
quantum concedit valetudo. Bene &
liciter vale.*

c Clarif-

Clarissimo doctrina, viri
tute & dignitate viro, M. Micaëlo
Neandro, Rectori & Præsuli Ὶ
φρονήσεως ἰατρικῆς, amico
suo tanquam fratri,

S. D.

Reddidit mihi literas tuas Augustinus Hildesius, quem & propter tuam commendationem, & propter agnatum Hippolytum, quo cum mihi egregia amicitia intercedit, libentissimè quibus poterō officijs iuuabo & ornabo: Nihil enim non est quod non cupiam tua causa facere. Sed ad labores magnos adhuc sum desco: Tertium enim iam decumbo huius meo infelici climate: ita exhaustus & enervatus viribus, ut vix insistam pedibus. Cogito de mutando aëre, meq; in patriam transferendo in dies aliquot. Fortasse proderit illa mihi migratio, si patriam aërem hausero: Inde reuersus, mediocriter me recollegero, repetam operas inermiffas. Tum verò precipue de Chronicis pertexendis & de Geographi

in hoc libello instituendo cogitabo. Intra
nos menses extra domum meam visus
in nemini, & tamen lecto affixum ac
ix agrè spirantem publica cura & la-
res publici exercere non destiterunt:
ad malo publicis immori, quàm privatis
tecum valdè cuperem loqui, cumq; occa-
o istuc exspatiandi nulla mihi, quod
iam, nunc detur, nisi fortasse rursus ex-
cundar ad inspectionem tibi vicina scho-
e, velim te semel nos inuisere. Gratissi-
us omninò nobis omnibus futurus es ho-
es. Benè & feliciter vale. 4. Nouem.
Anno 1573.

Caspar Peucerus,

Viro clarissimo, pietate &
omni doctrina præstantissimo, D.
M. Michaëli Neandro, amico
suo honorando.

S. D.

Frustra te hoc mercatu expectavi, sed
acilè credo non id ferre occupationes tuas
t diu absis: si aduenisses fuisset de us,
e 2 que

qua scripsisti coram tecum collocaturus.
Quid enim literis effici potest?

De editionibus autem tuis non est
quod consilium inquiras. meum: ego iam
ipsas videre & legere cupio, pergas tu in-
uare studia discipulorum & de posteritate
bene praclareq; mereri. Apud N., quibus
tibi prodesse mea possint litera non intelli-
go. Tua te virtus, pietas, labores, merita,
excellens doctrina peruulgata in orbem
Christianum, fama, satis commendant,
tamen existimaueris scribendum esse, satis
faciam tuae voluntati.

Geographica, cum ad eam rem multa
me deficiant, aggredi nondum possum
& ea, quae praemanibus habeo non libenter
depono: sed si mihi Deus tantum ocy de-
derit, voto satisfaciam tuo, & ad te cum
inscriptione tui nominis libellum mittam
ut exstet ad posteritatem testimonium no-
strae amicitiae, & mei de te iudicij perpe-
tui. Interea vero schola tua precibus me
commendo, quas scio serias esse magistrum
sui exemplo, &c. Bene vale.

T.

Peucerus.

DO

DOCTISSIMO ATQVE

præclarissimo viro, D.M. Michaëli
Neandro Rectori Ilfeldensi meriti-
tissimo domino & amico suo
semper amando.

S. D.

REddita, mihi sunt, vir præclarissi-
me, litera tua humanitatis plenissi-
ma, una cum discipulorum tuorum
operibus, ex ea schola, atq; ab is, qui in
aetate nunc non exigua cum laude, profe-
ctis, qua non solum magna cum delecta-
tione ipse vidi & perlegi, sed & tanquam
exemplum meorum filiorum Pedagogo,
atq; illud ipsis tradidi, & quatenus erit
possibile imitandum proposui. Proinde
non solum tibi, qui tam feliciter tuorum
discipulorum ingenia excites, sed & pia
inuentuti, totiusq; Germania Ecclesijs &
Rebus publicis gratulor, præsertim verò
huic patria nostra, quod tu tanquam or-
ganum salutare, atq; moderator pietatis
atq; literarum industrius ac felix nobis in
his locis ad Bruëterum & Herciniam si-
tis diuinitus contigeris.

Pro quo etiam summo munere Deo
optimo maximo ingentes gratias ago, at-
que vicissim polliceor, si in quacunq; re te
tuosq; tuamq; scholam eiusq; alumnos in-
uare poterò, me ad id semper ac perpetuo
fore paratissimum.

Vnde non opus fuit multis à me preci-
bus hoc contendere, quod ego in causa vtrin-
que nota prestare possum, habes enim me
tibi cum propter insignes ingenij dotes, am-
plissimasq; tuas virtutes, quibus omnibus
tu libenter inseruis, me quoq; tibi omni of-
ficiorum genere semper deuotissimum,
vale. Dabatur raptim ex Heygemoda 4.
Idus Octobris, Anno 1575.

T.

Henricus à Bila
I. V. D.

Viro

Viro in omni disciplina-
rum genere præclarissimo &
doctissimo, Domino Michaëli Nean-
dro, Rectori scholæ Ilfeldensis di-
gnissimo, Domino & amico
suo studiose semper
colendo.

S. D.

*Redditus est mihi liber tuus Geo-
graphicus, vir in omni disciplinarum ge-
nere præclarissime, ex quo tuas non modo
profektiones, sed diligentissimas locorum,
personarum, temporum, atq; eorundem
quoq; locorum maximè insignium, & no-
tatu dignissimorum notaciones descriptas
cum magna animi delectatione eognoui,
atq; prædicavi, qui simul mecum con-
vicuere omnes, intentiq; ora tenebant. Ne-
que dubitauimus quin totum latumq; or-
bem discurrendo multum tu sis, & terra
actatus & alto vi superum.*

*Neg; volui committere quin etiam
post; te eademq; loca inuiserem & perlus-
trarem, & quæ scitu dignissima essent co-
gnosca-*

gnoscerem. Inde per octiduuni migrando
simul totum istum orbem percurri, atque
omnia, qua tu perlustrasti, diligenter ipse
quoq, intuitus perlustravi.

Habeo igitur tibi summas atq, maxi-
mas gratias, pro hoc tuo honestissimo, u-
tilissimo, nec non iucundissimo labore, &
quod hoc ipso filiorum meorum scholu-
lam domesticam cohonestare dignatus
fueris. Ipsi quoq, & ego etiam tibi tuisq,
pro hoc beneficio perpetuo erimus gratissi-
mi, & quam primum tibi munusculum
aliquod, et si huic tuo nullo modo respon-
dere possit, pro significatione tamen animi
nostri grati, conficiemus.

Gratias quoq, habeo, pro transmissis
mihi Chronici tui retexti & locupletati
aliquot pagellis. Et rogo ne hoc ipso tuo
labore tam utili quam necessario perfici-
endo nos longius detineas, quia hoc ipso pio
tuo merito dignas ubiq, laudes tibi para-
ueris, & me meosq, tibi semper ac perpe-
tuo vicissim omni officiorum genere deuoti-
tissimos habebis.

Quo

Quod superest, quàm diutissimè ac
etissimè vale, & me meosq; liberos tuos
uosq; discipulos, & tuè amantissimos a-
care perge, ac tibi re commendatos habe.
Ex castro *Marris*.

T.

Heinricus à Bila I. V. D.

REVERENDO ET CLA-
rissimo Domino Michaéli Neandro
Abbati Ilfeldico, domino &
amico charo.

Litera tua initio Ianuarij data, clare
Neander, s. primum Martij curso-
re diu Dresae impedito ad me sunt
delata, eo etiam tempore quo princeps & e-
ro iter Francofurtum adornabamus, ubi
mundinās nunquam adhuc ille inspexit. Bre-
vibus itaq; ut alias meus ferè mos est, qui
mihi fermè nunc fit heeticus, respondeo.

Solicitus eram de tua valetudine quod
tam diu nihil scripseras; in melius tamen
interpretabar, quod Thalius nullius ma-
i, cum alias de te mirè neq; immeritò sit
solicitus, meminisset. Atq; nunc gaudeo

e s

te eccles

te ecclesia, scholis, tibi, tuisq³, mihiq³ etiam
incolumem viuere.

In bibliotheca Electorali vidi ali-
quot, non puto tamen ultra 9. aut 10. li-
bros Arabicos, quanquam dicebant tum
Schonauensem aliquos accepisse, ut conuer-
teret (quales vero aut quot nescio) interq³
eos fortè est epistola illa ad Galatas, vni
& Iunius Acta Apostolorum inde olim
conuertit. Ita certi nihil à me praesertim
iam ibi absente cognoscere poteris.

Tibi profecto nimis molestus sum pe-
tendo, & tu liberalis nimis. Ago tamen
tibi maximas gratias pro libellis missis,
iamq³ me omnes habere puto, quorum con-
siliium tuum mentione facit, praeter Phy-
sicen, quam nondum puto editam. Enite-
ris autem ut eam quoq³ nobis exhibeas.

Initium libelli Geographici non tan-
tum mihi, sed & domino Cancellario, qui
heri ferè totum euoluit, placet mihi vero
inprimis, nisi quod nimium me laudat.
Non enim meritum est meum.

Quod cupis aliquid addi à me conscri-
ptum editioni alteri Chronici tui, scis
quales

uales sint descriptiones mee, nimirum ex-
temporanea, quas tamen vix suffuror na-
cys aulicis, in quibus quo sum adhuc
ersatus mihi, eo maiori temporis spacio
occupant, & indies magis agnosco te-
nitatem meam in utroq^{ue}, literato nimi-
um & aulico negotio.

Viri nostri docti descriptiones tuas, &
maximos labores suspiciunt, & maximi
ciunt, & mirantur tantum ocy tibi re-
qui in talibus molestijs, & optarent cui-
bet nostrorum monasteriorum talem Ab-
tem & Rectorem. Feliciter vale, 27.
Martij. Anno 1583.

Franciscus à Dombisdorph.
(nobilis VVestphalus, mi-
nister aliquando aulæ Ele-
ctoris Palatini, modò ve-
rò præfectus, & magister
aulæ illustris. Principis
Friderici Bipontini.)

IOAN-

IOANNES LVNDORPIVS
 Rector pietatis ac literarum in im-
 periali Gelhusa.

Ὅσσα κέριξ κόσμος πλυχανδ' ἴς ἀμφιθαλάτῃον
 κύκλῳ ἔχει. δ' ἔλτω ἔθ' δ' ἐβραχῆ ἡράφει).
 ὄρνεά κ' ἐσι νέον σοφός δ' ἔπεπόκησι ΝΕΑΝΔΡΟΣ,
 π' ἔλιθ' αἰ' δεόθ' ἐμ νῆρ κ' ἑλισά μιν ἔθ'.
 ἔνθα ῥόθ' πόντα μεγακητέθ' : ἐνθ' ἀλιπλῆγες
 νῆσοι : αἰγιαλοὶ ἔνθα καὶ εὐνῆρα καλοὶ :
 ἔνθα πολυαυθόρον ἀνθρώπων ἦθεα, ἠδ' ἐ
 ἄσια : ἐνθ' ὄρειων ἀκροκόμων κορσφαί :
 καὶ ποταμῶν, καὶ ἀενάων καλὰ ζεύματα πηγῶν,
 ἔρπετα καὶ ζώων καὶ πετέενα γλῆκ :
 κνώδ' αὐθ' ὅσα πρὸς ἠπείρ' ἔξ' ἔφθ, ἠδ' ἐθάλασσα :
 ἄλλ' ἄτε παντοίω χηρῶ πρὸς ἰδ' μουσῶν.
 πλαντοσῶν ἡρέτι χερῶ, τὰ γὰρ οἰκοθ' ἑάντα,
 ἐσι μαθῆρ τάντιω βίβλορ ἐλισομλῶσις.



Latin

Latinè.

Qua triplici gremio mundi circumfluit orbis
Continet, hoc dantur cuncta videnda libro:
Iuuenum studijs multa inclutus arte Neander
In lucem, aeterno dignus honore, dedit.
Hic pontus: varia hęc describitur insula ponti
Hic sua sunt multis nomina littoribus:
Hic mores hominum varij cernuntur, & vrbes:
Susplicere hęc montes & iuga celsa licet:
Hic fluuij, hic leni fluit antes murmure fontes,
Et volucrum varium reptiliumq; genus:
Atq; fera, aut tellus, aut quas alit aquoris vnda:
Atq; alia à studijs non aliena bonis.
ultiuago quid adhuc opus est errore? libellus
Cum breuis hac monstret cuncta videnda domi.



IN OR,

IN GÆOGRAPHIAM
IN ORBIS
TERRÆ PARTIVM
ENVMERATIONEM VIRI
CLARISSIMI,

Michaëlis Neandri Sorauienfis,

Præceptoris sui cariffimi, nec non omni
obferuantix studio colendi

Μέλιθ

IOANNIS VOLLANDI
GREVSSENATIS.

Ὅστις ἐεὐλόμουθ' ἔσοχοιδέθ' ἀκριτὰ γαίης
ἔθνεα, μυσάων Νιδάπων, ποταμῶν τε ῥέεθρα,
καλλιρόων ἑραθενά, καὶ ἄσπεα ποικιλόμορφα,
καὶ νήσους πόντοιο δυσπικχάεσ' ἀξυγέτοιο
ἴδ' ἄλλυ, ἐσαθεῆσαι τε σοφῶς βλεφάροισι νόοιο
ἡμεῖρεσ, ὅθ' ἄκόσμ' ἀπείριτ' ἔντες ἔεργα,
κόσμ' ὅρ' ἡπείροισι ἐπὶ ἕισθῆσι παλαιοὶ
ξυγγραφεὲς δ' ἄσσαντο Νεῶν ὑπὸ λυθικῶδι βελῆ:
δέλτορ ἐπασυτέρησι ὑπαὶ παλάμῃσι ἔλιπε
ἢ νέορ εἰλφέλδηθ' ὑπ' ἐσφάθ' ὤρυνθ' ἰκέδῃ
αὐδ' αἶε δ' ἔλαλέοιο πολυκμήτοισι ΝΕΑΝΔΡΟΥ.

Πολλοὶ μὲν καὶ πρότερ ὁμοίω ἦτορ οἶμορ
ἄνδρες ὠλισήμησι κεκασμῆσι ἔσοχορ ἄλλωρ,

οἱ γαίω

ἢ πᾶρϑ ἠώρησε μεγακλυτὸν οἶκον ἀνάκτων
 ῥώμῳ ἡμέσασα, ἰδὲ κλέϑρουσιν ἡκίμων
 αἰθέρϑ ἄρχις ἄρχει, ὀπίνικα δ' ἄρξος ἀκωνῆ
 ἀντολίῳ λιθίῳ τε κρηῖ ἑσσορίῳ ἐδ' ἀμασασα.
 ἦς ἔτι κοίρονίῳ μνηκωέμῳ ἕξοχορ ἄλλων
 ἠπείρων μεμαῶτες ἀγακλέες νῆες ἰβήρων,
 ἄρῃ νέῳ κόσμῳ πέλων γραφέεσι παλααοῖς.
 ἄγνωστον ῥοφρῶ μετὰ κύμασιν ἀμειψίτης
 τέτμορ, ἀφ' ὧρ νέϑου τ' ἐπωνυμίῳ φέρε κόσμῳ

ΑΣΙΣ ἔπαθ' ἔπετη πῆξιμήκετ' ἠώοισι
 πλιθομυλὴν λιθάκασιν ὀπίνικα πῶνοι μέτρῳ
 ὦρ ὄφελ' ἔρηκοῖσιν, ἀρώματα πικρὰ φύοντες,
 πωδλυπελῆς σακτῆ, σμῆρνη τ' ἔμμιωρ ἄγρῳ,
 κρηῖ ἕξοφ' ἄρξος βίης λίθων ἡρακαοῖο θυώδης.
 τῆ δ' ἐπὶ δ' ἡ ΛΙΒΥΗ ῥῶων τρῶφ' αἰολομῶσφορ
 ἠ πῆρῃ ἔρωμαῖεσι κεκαυμυλὴ ἀκτίνεσι
 ἐρυνυμυλ' ἔφαιθοντ' ἔθ' ἀφραδ' ἡμοῖο νόοιο
 παρῶς ἐδ' ἔσορ ἄρμα κρηῖ ὠκείας ἠλασιν ἰππῶς,
 οὐ μάλ' ὑπὸ ἀκωνῆ, νοτίῳ ἰδὲ πέλων ἔφλεξε.
 εἰδῖσας ἐπὶ τοῖσιν ὅσα μετὰ κύμασιν ὠόντες
 ἀμειψίτη γεγάσι πῆξιλέες ἀνδράσι νῆσοι.
 τάων δ' αὐτὴ μεγέθη τις ἠπείροχ' ἔπλετο μόνῃ
 ἠτε νέας κόσμοιο φερωνυμίῳ ἐλελόγησα.
 ἠρ ἔρηναιε γάοντες ἀμειδίεες ἀνδρες ἔχουσι,
 ἄρχοιο οὐκ εἰδῖσας εἴδ' εἰδῖσας οὐτε δέμισεσ
 ἐκ δ' ἰδῖος, οἷς οὐδ' αὐτὸς ἐγὼν οὐδ' ὄσις ἔταίρῳ
 ἀνδράσιν ἢ ὀτέως γε φίλῳ βίῳ ἐς ἐπὶ γαῖης.
 ἀνδρῶν γὰρ σφάξουσι πηθιλότα σώματ' ἀλοιφῆ

οὐς λ

C A R M E N .

ε λάχον εν πολέμω, πολέμω γέρας ἀργαλέοιο,
 φεα δὲ τμυθέντα βροτορρῶϊσκησι σιδήρεω
 σέλι τ' ἀπαύροντα διαφλόγας ἠφαιόσιο
 κλέες ἐκταυύσαντες ἢ ἀμφ' ὀβέλοισιν ἔπρασιν
 μέθ' ὑδάσι πέλων ἐν ἀνθεμόενυ λάσειν
 ἢ ὑπὸ νηίσαντες ὅπως ποτὶ δ' ἔπνορ ἔχουσι.
 ἢν δὲ κακὸς κτλιμὸς ἐδ' ἠφάγοι ἀνδρα δ' ἰώκη.
 κακὰ ταβρώσκοντες ὑπαι γλυύεσι διαφοινοῖς
 ἠδ' ἔρος ἀπολλυμύλοιο πεφυρμύλια γένατα λύθρα
 ἠνὸρ δ' ἀρδ' ἀπῆσαι, πρὶ σώμα δ' ὄσέα λυθκὰ
 μφὶς ὀδ' ἀκτάξουσι παρὰ βλήδ' ἰω κροτέρω,
 θυγολέω τ' ἰχῶρι περρῶϊν ἄντισι γλύφα.
 ταῦτα μὲν αἶνα πέλωρα πελώριθ' ἔξεφε νησθ
 κρέθ' ἐν πελάγεσι. τίδ' οὐκ ἔξουτο κερ ἀνῆς
 χι δ' εἰωρ ἀλέγων μακάρων ὅππιν θυχι δ' εἰμίσωρ.
 οἴμορ ἔχουε δ' ἔλτοιο: σὺ δ' ἠπιθ' ἀφοτέρησιν
 ἔμμα δ' εἰωρ αἴκη φιλομπαθεῖς ἀγλαοδ' ὄσωρ,
 μφαφῶωρ, ἀμογκτὶ δ' ὕσαντέα μέτρα κελεύθ
 τανύσθε, πλώσθε τε βαθυρρῶορ οἶδ' μα δ' αλάσθε
 ὅσθι δ' ἔσε: οὐκ γούρ ῥά φέθ' σοι κῆνθ' ἐφῆπῶε
 ἢ χολασάμυθ' μετὰ βένθεσιν ὠκισανόιο
 εἰς ἔλθερ σροροπῆσι δ' οὐν σοι νῆα κείαση,
 ἢ ἀλιπλάγκτοισι φέθ' ναυτῆσιν ὅπκδ' ἔθ,
 σιν ἢ πέρ κεφαλῆς κρέμετη πέρσεσ αἰερ ὀλέθρ
 κπέλαγθ' κρη τυθῶρ ἢ π' ἐκ δ' αὐάτοιο φέρουη:
 ὅσθιν ἀλκμοσῶωρ τε δ' ἢ ἠπίροιο πορείω
 κτελέσθε, σροφάλιγι μῆεσ ταχυδ' ἰνέθ' ὄσεσ,
 κλεπόρην, μτσῶρ ἀδ' ἰναῖς πῆρρῶ γεασιν ἐσθεβείσ,
 δ' ἰωρ, ὅθ' πολλὰ χ' ὀδ' οἰπορρῶσιν ὀδ' ἰταῖς

d

Δεξιμέα

IN GEOGRAPH. CARMEN.

Δρυμεία παρ μέμβλωκερ ἀνά τραφούλι τε κρηί ὑγρῶ
 δυδ' ἀρά μή κρηί νόσον ἐν ἄλλοδ' ἀποῆσι οὐλέσθες,
 πλαζόμενι Θ', πάντη γὰρ ἀνάεργοι ἀνδρες ἕασιν.
 κρηί τὸ τέλ' ὀδύγλιωρ ὑπ' ὀφρύσι κωνθὸν ἐλίωσιν
 Δευόσθες κρηί ποταμὸς τε κρηί ἀνδ' ἔσῳρ ποκίλα φῦλα
 ἤπθρον πόντον τε περικλύσθες ἰδὲ νῆσθες,
 ἡδ' ὄλα κάλλιμα κόσμ' ἔῳρ κη χῶματ' ἀγοσῶ.

Ad ripas Eliftri 6. Non. Maij.

Anno 1582.



AVTO-

AUTORES

ETERES ET RE-

CENTES, DE QUORUM

testimonijs Libellus Geogra-
phicus est contextus.

PHILOSOPHI GRÆCI.

Plato.

Xenophon.

Aristoteles.

Theophrastus.

LATINI.

Cicero.

Seneca.

RHETORES GRÆCI.

Socrates.

Demosthenes.

Aristides Adrianæus.

LATINI.

Cicero.

Quintilianus.

MEDICI.

Hippocrates.

Galenus.

d 2 HISTO-

NOMINA
HISTORICI GRÆCI.

Herodotus.
Thücydides.
Diodorus Siculus.
Dionysius Halicarnasseus.
Polybius.
Plutarchus.
Arrianus.
Antoninus Cæsar.
Herodianus.
Procopius.
Iosephus.
Philostratus.
Laërtius.
Zonaras.

LATINI.

Liuius.
Salustius.
L. Florus.
Suetonius.
Lampridius.

Mar-

A V T O R V M.

Marcellinus.

Ammianus Alexandrinus.

R E C E N T E S.

Blondus.

Maxo Grammaticus.

Helmboldus Presbyter.

Paulus Iouius.

Ioannes Goropius. (res.

Lerum Hispanicarum scripto-

Lerum Sicularum scriptores.

Ioannes Tilius.

Ioannes Tillius Actuarius.

Petrus Ramus.

Petrus Diuæus.

Stephanus Forcatulus.

Antonius Bonfinius.

Ioannes Cuspinianus.

Ioannes Auentinus.

Christianus Vrtisius.

Iacobus VVimphelingus.

Albertius Crantzius.

NOMINA

Henricus Bebelius,
 Huldericus Huttenus,
 Martinus Cromerus.
 Andreas Schotus.
 Hieronymus Turlerus.
 Petrus Bizarus.
 Hubertus Foliet.
 Bernhardus Saccus,
 Ioannes Balæus.
 Hector Boëtius,
 Hieronymus Osorius.
 Pantaleon Basiliensis.
 Zacharias Riuander,
 Silesiorum annales.
 Chronicon Liuoniæ.
 Chronicon Osnaburgense.
 Chronicon Mersburgense.
 GÆOGRAPHI GRÆCI.
 Strabo.
 Dionysius Afer.
 Eustathius Dionysij interpres.
 Ptolomæus.

A V T O R V M.

Stolomæus,
Strabonis Epitome,

H E B R. Æ I.

Beniamin Iudæus Hispanus,

L A T I N I.

Pomponius Mela,
Vadianus Melæ interpres,
Plinius.
Solinus,

R E C E N T E S.

Abrahamus Ortelius,
Raphaël Volaterranus.
Aeneas Syluius.
Dominicus Marius Niger.
Joachimus Vadianus.
Benedictus Arius Montanus.
Joannes Honterus,
Guilielmus Postellus.
Sebastianus Münsterus.
Benedictus Gordonius,
Belleforestus Gallus.

d 4 Andre-

NOMINA

Andreas Theuetus Gallus,
CHOROGRAPHI ET TO
POGRAPHI GRAECI.

Pausanias,
Stephanus,
Arrianus,

LATINI.

Cornelius Tacitus,
Interpretes Thaciti,
Bilibaldus Birckheymer.
Henricus Glareanus,
Andreas Althamer,
Iodocus VVillichius,

RECENTES.

Beatus Rhenanus,
Lazius Vienenfis,
Gerbelius Phorcensis,
Hubertus Goltzius Herbipo-
Albertus Crantzius. (lensis.)
Saxo Grammaticus,
Hector Boëtius,
Iacobus Zieglerus.

Ludo-

A V T O R V M.

Audouicus Guicciardinus.
Aulus Iouius.
Baro ab Herberstein.
Boghnatus Nozarenus.
Ceuinus Lemnius.
Crasmus Stella.
Theophrastus Paracelsus.
David Chytræus.
Iohannes Stuckius.
Bernhardus Möller Monaste-
ronradus Celtæ. (riensis.
Andolphus Collenutiûs.
Alexander Guanguinus Ve-
damianus à Goës. (ronensis.
Georgius VVernerus.
Leander Bononiensis.
Cyrriander Leandri interpretæ.
Henricus Bunting.
Iohannes Leo Africanus.
Iohannes Helfrich.
Franciscus Aluaretz Lusitanus.

NOMINA

Martinus Forbifferus, Anglu
 Benzo Mediolanensis.
 Thomas Freigius,
 Simon Grinæus.
 Leuinus Apollonius.
 Petrus Martyr.
 Leonhardus Turneuffer.
 Cadamustus Venetus.
 Christophorus Columbus,
 Iosephus Indus.
 Americus Vesputius,
 Vartomannus.
 Ludouicus Romanus.
 M. Paulus Venetus.
 Ferdinandus Cortesius.
 Maximilianus Transyluatus.
 Antonius Vrantius, (illustriū
 Tres tomi vrbium orbis terra
 Commentarius de Alpibus.
 Itinera varia Latina & Ger
 manica.

Libe

A V T O R V M.

iber continens Iapaniæ de-
pistolæ Indicæ. (scriptionem,
pistolæ Iapanicæ,
pistolæ Asiaticæ,
pistolæ Tartaricæ,

olumen rerum à societate Ie-
su in Oriente gestarum.

ibri aliquot continentes hi-
storiam stirpium & aro-
matum Indiæ Orientalis.

ibri aliquot continentes hi-
storiam stirpium & alia-
rum rerum Americæ siue
Indiæ Occidentalis.

PHILOLOGI GRÆCI.

thenæus.

elianus.

uidas.

ollux.

zetzes.

ntigonus.

Lucia-

NOMINA

Lūcianus.
Palæphatūs.

LATINI.

Gellius.
Macrobius.
Valerius Maximūs.

RECENTES.

Erasmus Roterodamus.
Ludouicus Viues.
Philippus Melanchthon.
Casparus Peucerus.
Gaudentius Marula.
Sornelius Gemma.
Georgius Pictorius.
Iosephus Quercetanus.

POETÆ GRÆCI.

Sibyllina oracula.
Apollinea oracula.
Orpheus.
Linus.
Homerus.

Hesio.

A V T O R V M.

Hesiodus.
Theophrastus Smyrnæus.
Apollonius Rhodius.
Callimachus.
Theocritus.
Andræus.
Sophocles.
Euripides.
Aristophanes, (grammaton.
Tolumen Græcorum, Epi-

L A T I N I.

Virgilius.
Horatius.
Lucretius.
Mucianus.
Milius.
Nepotianus.
Ovidius.
Petrus.
Suetonius.
Valerius Flaccus.
Vergilius.

Catul-

NOMINA

Catullus.
Tibullus.
Propertius.
Aulus Sabinus.

RECENTES.

Mantuanus.
Georgius Fabricius.
Nathan Chytræus.
Eobanus Hessus.
Conradus Celtes.
Iulius Scaliger.
Nicolaus Carnus.
Eustachius de Knobelsdorff.
Laurentius Rhodomannus.

POETARVM GRÆC
INTERPRETIS.

Homeri Scholiastes.
Eustathius Homeri interpres
celebris.
Pindari.
Lycophronis.

THEO

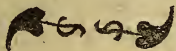
A V T O R V M.
T H E O L O G I E T P A -
T R E S G R A E C I .

blia.
emens Alexandrinus.
asilius.
azianzenus.
iphanius.
nrysoftomus.
sebius.
neodoretus.
neas Gazeus.

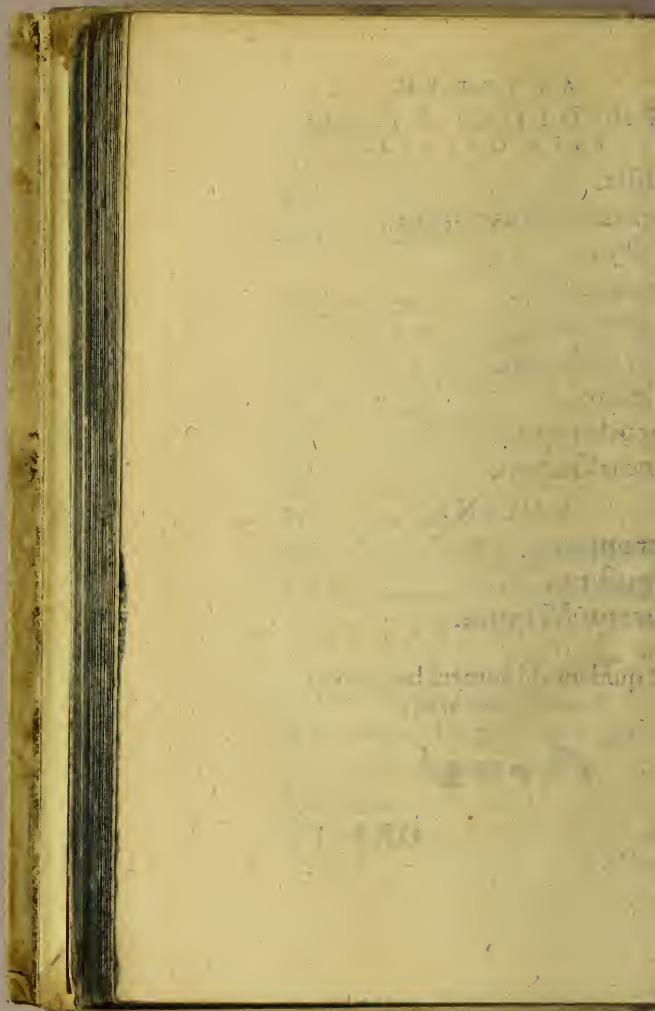
L A T I N I .

eronymus.
gustinus.
bertus Magnus.

c quidam alij autores hoc loco
non commemorati.



ORBIS



O R B I S

TERRÆ PARTIUM SVCCINCTA

commemoratio.



Uicem affert & perspicuitatem & facilitatem multis magis rebus in sacrorum librorum, historicorum veterum & recentium, & Poëtarum, omni-

q, aliorum auctorum lectione, in omni deniq, a, quæ multis aduinculis post lapsum indicat, cognitio situs locorum, terræ partium, regionum, terrarum, urbium & gentium, qua monumentariorum ferè instar est ubiq, in omni ueris scriptorum lectione & explicatione, dum imperitis eius rei obscuras & inuolutas, gnatis & scientibus planas, obuias & ex omni difficultate & obscuritate euolutas & erutas exhibet. Quod tum discentes, tum etiam ante omnia docentes iuuentutem in Scholis quotidie ferè non sine voluptate & discipulorum utilitate rificè experiuntur. Nam cum res gestas omnium temporum & gentium euoluimus, cognitione reuicem reteximus ac complectimur, velut oculis coram intueri, quasi in illa loca, in quibus

A

bis ad-

Cognitio
locorum
terræ utilis
multis modis.

1.

- bus administrata singula & peracta sunt, quum afferat, tum perspicuitatis haec lux historijs, minimè obscurum est eruditis. Quamquam praeterea est bona menti gentium atque superiorum permutationes nosse & migrationes quos terra tractus à prima possederint originem quas gentes, à quibus mundi cardinibus uenerint, quas occupauerint sedes, easque, an uel quas repererint, vel ab alijs obsessas antea excultas gentibus, & si quas alia pepulerint sedibus & domicilijs suis, quò eiecta commigrarint, & ubi familias instaurarim suas. Nichil suauitatis habet lectio historiarum, non facit animum, haec si locorum obseruatio & memoria absit, ubi praeterea id studium & motum varijs modis utile est, & eruditionem alit, doctrinam auctoritatem & opinionem in illo uisato conciliat, quod Dionysius Poeta Afer sua orbis descriptione his versibus indicare uoluit: ἐν τῷ δ' εὖ γράσσος τε καὶ αὖδ' οἰσδοῦναι εἶνεσσι Ἀνδρῶν καὶ ἄγνώστον ἰσθμὸν κορυμνὸν τὰ ἔκαστα. Nam ἐν μεγάλῳ τίτιναι, scripsit Strabo, mox in principio Geographiae suae, τὸ ποδῶν ἰσθμὸν ἄσπερον καὶ ἄγνῳ, quo nomine Homero ille ἄνσοπος Ulysses suum tota sua Odyssea celebrauit & Virgilius Aeneam suam eodem nomine commendauit. Multum ille (inquit) & terris, multum iactatus & alto. Ac indigna vox est huiusmodi

Ὀδύσσεως.

4.

m

ingenuo & liberaliter instituto, & verè
 lopica, quam Strabo ex Homero Cyclopi at-
 utam refert: οὐ γὰρ ἔστι μὲν ὄπην ῥόφου
 ὄπην ῥόφου.

Hic si quis fortè elegantiarum literarum
 temptor clamet: quid ad me vbi Athena,
 Lacedamon, Graeciae vrbes primariae, quibus
 vis Turcicum, Tartaricum, Persicum & Sa-
 enicum hac nostra aetate imperium, & qui-
 limitibus contineantur, vbi Syria in Asia,
 caeterae regiones & terra, quid hac mihi lu-
 idem fuerit, ad Ulyssis fortè socios relegabi-
 us, qui nescientes apud Homerum vbi locorum Od. uos. n.
 unt, & ad quam terram diuertissent, in suos
 uersi, inter inertia pecora vitam transege-
 nt.

Itaque, quomodo in scholis adolescentibus alia
 res & res utiles traduntur, ita quoque in hac
 Arina parte necessaria, vtili & iucunda, qua
 us locorum & enumerationem eorundem bre-
 m & simplicem tradit, erudiendi sunt.

Orbis itaque terrarum partes praecipuas
 imò veteres, & recentes siue nuper repertas,
 veteribus Gaographis ignoratas, deinde re-
 ones, terras, vrbes, montes, promontoria, am-
 s partium singularum, maria item, horum va-
 nomina & partes, marium sinus & insulas
 ani & mediterranei maris maiores & mino-

Orbis terra-
 rum in suas
 partes diui-
 fio.

Partes orbis
terrae cur
cognoscen-
dae

res, singulis suo loco commemoratis & accur-
positis, quantum quidem in tanta locorum im-
ritudine, numero & varietate fieri potest,
occupationes nostra ferunt, enumerabimus
singula ordine, qui discantibus commodissimum
& aptissimum visus est, ut studiosi adolescen-
tibus hac $\chi\theta\sigma\alpha\gamma\omega\gamma\iota\alpha$, quamuis simplici & non ma-
gni momenti adiuti: tamen omni tempore se-
pserint, ubi & in qua parte orbis terra gentes
terras, vires, regna & cetera in orbe insignia
& apud veteres graecos & latinos, recentes
tam in plerisque linguis vulgaribus Europa, non
modo latina, germanica, sed etiam Hispanica
Gaellica, Italica, & Anglica auctores extant
passim obuia, constituere debeant, porro etiam
scire queant, qua terra, qua gentes, in quibus
partibus terra domicilia imperijs, monarchijs
& Ecclesiae sedem & hospitium praebuerint,
quas persecutiones & vexationes, in quibus to-
ris & à quibus gentibus saepe fuerit perpessa,
constet sic inde, non tam oculum corpori esse ne-
cessarium, quam Geographiae lectori histori-
cum & aliarum rerum vtilium, quae tum in scri-
pturae sanctae scripturae libris, tum etiam aliorum
auctorum libris eruditus & vtilibus tradita sunt
& comprehense.

Sed praemittimus prius breuem explicati-
onem vocum quarundam, sine quibus studiosi par-
tere partes terrarum, quae in globo terra & tab

Geographicis distributa pinguntur, aspiciere
 & vilitate non possunt, sed saepe tanquam
 in pice haerere coguntur.

Terra autem, quae cum aqua vnum globum Terra orbi-
 stituit, orbicularis est. De illa consensus com-
 munitatis artificum eruditorum indicat, a quibus
 demonstrationes & explicationes longiores pe-
 untur. Et habent se montes, scopuli & valles ad
 rotunditatem, ut se habet foramen ad glo-
 bum ligneum: quomodo se habet pulex aut pe-
 culus, si globo alicui magno & orbiculari insi-
 ant, vbi nihil prohibent, quò minus globus ille
 agnus rotundus sit.

Geographia est, quae terrae situm cum lo-
 rum enumeratione describit, pars Cosmogra-
 phiae, quae est totius mundi, id est, caeli & terra,
 eorum, quae in ijs continentur, descriptio.

Et sicut caelum distribuitur circulus in suas
 partes, spatia, intervalla & regiones & zonas: Zonae.
 eodem modo terra quoque distinguitur circu-
 laris in suas siue zonas siue plagas, cum cae-
 spatia terrae spatij sint analogae.

Axis, linea est recta transiens per centrum Axis.
 orbis, cuius extrema puncta poli sunt, qui & Poli.
 vertices & cardines dicuntur, circa quae cen-
 tum voluitur. Omnis autem linea duobus fi-
 nitur punctis.

Inter polos in globo terra & in tabulis Ge. Circuli.
 geographicis medio loco consistit aequator siue

PRIMA PARS

aequinoctialis circulus. Ad latera eius sint
 tres, tropicus Cancrī, tropicus Capricornī, et
 circulus arcticus & circulus antarcticus.

Aequino-
 ctialis.

Aequinoctialis autem, horizon & meri-
 dianus, maiores circuli, reliqui minores dicitur.

Horizon.

Aequinoctialis globum in duas partes
 quales secundum longitudinem secat. Horizon
 qui & finitor, superius hemisphaerium ab inferius

Meridianus.

ori diuidit. Meridianus per punctum verticis
 qui zenith dicitur, transit, quem Sol suo motu
 describit, ad verticale nostrum punctum delat
 tus, faciens tot subinde meridianos, quot sunt
 puncta verticalia, omnes tamen inter se aequales
 à polo ad polum, per singulos locorum vertices
 descriptos.

Gradus cir-
 culorum
 maiorum &
 minorum.

Et diuiditur vnusquislibet circulus in partes
 seu gradus 360. vbi in maiori circulo ferè vnus
 gradus respondet quindecim miliaria germanica
 in terra: Gradibus verò minorum circulorum
 peculiaria miliaria in terra attribuuntur, a
 quo exstant κενόια artificum. Et quae sit ratio
 cuiusq; maioris circuli ad minorem alibi tradi-
 tur. Initia namq; harum rerum μακρότερον &
 μικρότερον tradi debent.

Zona.

Zona spatium est de superficie caeli ac eadem
 dem proportione terra inter duos circulos minores
 comprehensum. Et latitudo zonarum tantum
 est, quanta est distantia circulorum, quae 24
 ferè gradibus, quod è globo patet melius abso-

uitu

Et sunt zona siue plaga quinq; in terra, Zona quinque & in caelo. Prima est, $\kappa\omicron\upsilon\mu\alpha\tau\omega\delta\eta\varsigma$, duaeque. & media temperata, Gracis $\epsilon\upsilon\eta\epsilon\alpha\tau\omicron\iota$, altera alius, altera australis. Duae deniq; extremae polares frigida, quas exhibet spectandas globi distinctissime picta sunt simul & latitudinisq; certis gradibus ibidem definita est. Et zonarum in terris utilitas praecipua, discernere loca orbis habitabilia ab incultis: varia locorum accidentia ostendere, causam eorum reddere aestus, vel frigoris maioris in diuersis locis, dissimilitudinis etiam in quantitate & diebus dierum.

Eleuatio Poli est distantia loci puncti verticalis siue stella verticalis ab aequatore secundum latitudinem. Idemq; planè sunt, polus eleuatur nobis 30. gradibus, & distat ab horizonte 60. gradibus, & Zenith nostrum, siue punctus nostrae stella nostra verticalis tot gradibus ab aequatore abest.

$\pi\lambda\omega\ \delta\iota\alpha\sigma\tau\alpha\sigma\iota\varsigma$ siue terram habitatam gradibus longitudinis & latitudinis desinimus. Longitudo est distantia loci ab occasu in ortum, & latitudo est distantia à meridie in septentrionem, quod terra minor sit, cum in qualibet plana figura maiori interuallo longitudinem, minori autem latitudinem dare soleamus. Cosmographi longitudinem terrae vocarunt spacium a fortuna

PRIMA PARS

Latitudo.

natis insulis ad occasum, extremis cogniti orbis
 terris, ad extremam usque Indiam protensa
 seu totam habitata & cognita terra ab occasu
 in ortum amplitudinem. Latitudinem vero sicut
 cium terra utriusque polo interiectum & numerum
 tum in meridiano ducto per mundi polos, per
 totam terra cognita tractum ultra citraque
 quatuordecim, versus utrumque mundi polum ex-
 rectum.

Zodiacus.

Coluri.
 Climata.
 Paralleli
 minores.

Quomodo autem tum instrumentis ad e-
 rem preparatis, tum etiam alijs rationibus e-
 uatio poli, longitudo & latitudo inuestigantur
 non huius loci est tradere. Ac illo nomine neque
 cetera, quae de circulis, de Zodiaco, qui signis
 12. continet, & sub quo motus suos Planetae
 perficiunt, neque de Coluris, qui aequinoctialia
 solstitia distinguunt, neque de climatibus & pa-
 rallelis minoribus spacia continentibus, quae se-
 semihora variationem diebus afferunt, & mi-
 ni sunt numero, & quae melius est Physicis ne-
 stris discuntur, quicquam hic addere volui, cum
 illa multitudo & varietas circulorum & distri-
 ctionum in globo, quem simplicem esse studium
 mus, & captui discendum aptum, non eruditum
 sed grauet potius & distubet discentes. Ac
 nomine recte faciant, qui incipientibus omnium
 per unum tantum circulo inscribere, & tabulas
 & delineatas proponere solent, nam viroque
 do or

Orbis terra descriptio iuuentuti tradi solet, Descriptio
 alia delineetur in plano, alia verò in globo, orbis vel in
 et utilis quidem est ob similitudinem, sed in plano, vel in
 imoda, quòd in eo pauca, quia non magnus globo tra-
 i potest, inscribi possunt, & quòd non vno ditur.
 spectu partes orbis terra exhibeat, cum o-
 teat vnâ parte perlustratâ, deinde etiam
 sam alteram aspicere. Horum verò incom-
 modum in plana descriptione nullum est, cum
 am se nobis terra protinus ostendat, ac tanta
 ula fieri possit, quantam quisq; esse optamus,
 globo non licet cupere similiter. Nos itaq; vt
 suleremus studijs discentium, orbis terra
 cipuas & maximè insignes partes tum in
 bo, tum etiam in tabulâ spectandas exhibe-
 s: Ac neq; hic desunt praeceptiones artificum
 ellentium, quomodo in plano & globo orbis
 ineatio instituenda sit, à quibus petent illi,
 & ingeniosiores sunt, neq; his puerilibus
 ijs poterunt esse contenti, quae tamen plana
 rient cetera cuncta, quae nunc ordine enume-
 rantur, praesertim, si, quomodo ad tabulam
 globum congruant, studuerint adolescentes
 gnoscere.

Adiçimus autem prius aliorum etiam vo-
 m partium, videlicet terra declarationem.
 continens, non insula est, sed terra firma & Continens.
 continua. Insula pars aliqua terra vnda vndiq;
 circumflua. Peninsula $\chi\epsilon\gamma\gamma\acute{o}\nu\eta\sigma$ & siue $\chi\epsilon\beta-$ Peninsula.
 $\sigma\acute{o}\nu\eta-$

PRIMA PARS

- Isthmus.** Ἰσθμὸς, vndiq; ferè ab aquis cincta terra, p
Isthmum tantum continenti adherens. Isthm
autem angustum veluti collum terra, ita ab
quis cinctum, vt tamen continenti adhereat.
- Fretum.** Φορητός, angustissimum pelagus int
duas continentes.
- Promontorium.** Promontorium terra ad littus quedam e
tuberatio, & quasi mons maris, aliquando long
ori tractu per 50. etiam aliquando milliaria
spacia in mare excurrans.
- Longitudo terræ veteribus notæ.** Exporrigit se autem habitabilis ac veter
bus nota ac ab illis descripta terra tractus ab o
cidente versus orientem ad gradus æquinoctia
180. constituto termino orientali in Sinis, metr
poli regionis Sinarum, quæ faciunt milliaria ge
manica communia 2700.
- Latitudo terræ veteribus notæ.** Contra autem latitudo habitata terra e
tendit se veteribus Boream versus ad sexagim
tres gradus, termino in Thyle seu Thule, quæ
etiam Schotlandia, Islandia & nautis The
Insell nuncupatur, constituto, vltima cognita
rum veteribus ad Boream terrarum. Vers
Austrum autem ad gradus 17. præfixo termino
in Præssa, quod est promontorium Afsynibe r
gionis Aethiopum. Itaq; tota latitudo terræ v
teribus visa est graduum 80. hoc est, milliari
um 1200.
- Longitudo terræ nostræ ætate.** Nostra autem ætate noua peregrination
tum aliorum, tum seorsim Hispanorum, fide
faciunt

unt, α δ ρ ω multo ampliore[m] existere.
 nis enim versus ortum 60 gradibus, hoc est,
 aribus 900. ad regnum Cathaia potenti si-
 & amplissimum, cui imperat maximus &
 atissimus Tartarorum imperator Cham, vi-
 m India, a Lusitanis deventum est.

Similiter ab Insulis fortunatis fitis in ocea-
 byco, vltra Mauritaniam intra equato-
 & tropicum cancri, versus occidentem, ad
 am Peru, America regionem, anno 1530.
 bli V. Romanorum Imperatoris mandato,
 tam, & eiusdem auspicijs inuentam, auri
 imam & aromatum feracissimam, gradi-
 0. hoc est, 1050. miliaribus progressam
 t hac nostra etate longitudo terra habitat a
 aduum 310. hoc est, miliarium Germani-
 n 4650.

Eodem modo in latitudinem hinc inde ex
 peregrinantium τ η α δ ρ ω accesserunt,
 coream quidem gradus octo, hoc est, millia-
 20. latitudine se iam ad 71. gradum ex-
 ente versus septentrionem, ad Hyelso ex-
 um Noruegiae Episcopatum. Nam sunt
 ntrionem versus super Thylen, sed non ni-
 orientem, amplissimi atque vltra arcticum
 lum protensi tractus, & complectuntur
 iam, qua varias gentes continet, Norue-
 , Grunlandiam, a viridi & herbida plani-
 lenominatam, & orientali India coheren-
 tem.

Latitudo
 terra no-
 strae etatis.
 Terra se-
 ptentriona-
 les.

PRIMA PARS

tem, vt aliqui existimant, Laponiam vbi quodraginta diebus aestate Sol nunquam occidit.

Ad austrum autem gradus 35. hoc est, nautica 525. accesserunt, vt tota latitudo non existat graduum 125. hoc est, miliarium 184. Tametsi Iouius scribat lib. 4. Elogiorum, Tostanum Acuniam Lusitanum, proregem rege Emmaxuelis in Indiã domum rediturum ex Indiã, superat o iam extremo Aethiopiae promontorio, quod nautae Bonae spei vocant, rapidissimis Aquilonibus vltra circulum Antarticum tantã vi propulsum fuisse, vt in vasto pelago longissimi tractus terras adierit, quas tamen nemo, praeter eum, haecenus versus illam plagam meridionalem inuenit, cum superatis hic omnium navigationibus & limitibus, ad ipsum mare usque, polum Australem Antarticum nauigando accesserit.

Veterum
nauigationes
ad terras
longinquas.

Veteres verò etiam instituisse nauigationes ad terras longinquas, ex haecenus dictis constare potest. Ac meminit scriptura de nauigationibus in Indiam Regum Iudae, Salomonis Iosaphat, & Ochozias regis Israelis, Arabum item, vt ex Diuilibus historia apparet in Phisir, quae Peruuia esse putatur, auspicijs Caroli V. ante annos quinquaginta et eorum nono seculo reperta. Ac meminit Iob, qui iuxta Arabiam habitasse scribitur, cap. 28. auri Phisiriani, inde perspicuum sit, etiam Arabum nauigasse.

igationes Ophiriticas siue Peruvianas pro-
 um temporis fuisse cognitatas. Ac si existima-
 aurum Ophirianum siue Obryzum, aurum
 prorsus esse, quod peruanum, cum de au-
 ruum, quo Salomon vsus fuerit in ador-
 do templo Hierosolymitano fiat mentio 2.
 alip. 3. quod Latinus interpres aurum pro-
 sumum conuertit, vbi Megalander Luthe-
 & aliquot alij Bibliorum interpretes reti-
 tes vocem peruaim integram, quomodo in
 ao legitur, clarè affirmant fuisse aurum è
 aim insula, quam nos peruaiam hodie dici-
 factâ voce peru ex hebraeo ophir, non difficili-
 ue in amœna literarum metat hesi. Ac scribit
 ophus ophir Insulam sua etate auream fuisse
 cupatam. Ac scribit eadem ferè in Geogra-
 à suâ sacra Benedictus Arias montanus in
 o Phaleg. siue de gentium sedibus primis,
 q̄q̄ terra situ, qui cum luculenta præfatione
 rtus est Tomo octauo Bibliorum polyglot-
 Plantini. Eius ophir, quæ & yphar, men-
 etiam extat Ieremia cap. 10. Verùm vete-
 inuentis nostrum seculum multas amplifi-
 terras, regiones & insulas suo studio, curâ
 labore inquisitas addidit. Et Strabo lib. 1.
 ninit, etiam Homeri etate in Indiam nau-
 ionem susceptam fuisse. Et lib. 2. describit
 igationem Eudoxi Cizyzeni in Indiam. Et
 ius lib. 2, cap. 67. scribit suo tempore to-
 tum

America si-
ue India oc-
cidentalis
non inco-
gnita vete-
ribus.

Atlantis
Platonis pu-
tatur esse
America.

Nauigatio-
nes ad no-
uum orbem
cur veterib.
intermissæ

tum occidentem nauigatum fuisse. Sic etiam
America, quæ & India occidentalis, nouus or-
bis, & nouus mundus non idè dicitur, quod v-
teribus omnibus incognita fuerit, sed quòd eu-
diu latuisset, nostro seculo rursus detecta fuit.
Plato enim in Timæo ingentis cuiusdam Insulæ
Atlantis meminit, & obruta aquis terra, quæ
Africam & Asiam amplitudine excedere
Quorsum etiam Virgilij versus Aeneid. 6. sp-
clare possunt:

————— iacet extra sidera tellus
Extra anni, soliq; vias, vbi cæli fer Atlas
Axem humeris torquet stellis ardentibus aptu-
Meminit etiam Aristoteles libro de mirabilibus
Et Ioannes Goropius Becanus, vir omni doctrin-
literata & elegante, & totius antiquitatis e-
gantis & erudite cognitione ornatissimus, in or-
ginibus Antuerpianis in Niloscopio suo ex Dio-
ro Siculo, Platone & alijs de Atlantide multa
rudite disputat.

Credibile autem est nauigationem ad
uum orbem veteribus intermissam fuisse vel
gum ciuitatumq; intercūctis, vel ob Romani im-
perij inclinationem, cum totus orbis noster bello-
direptionibus & vastationibus Gothorum, Van-
dalorum, Hunnorum, Longobardorum, exter-
rum gentium & barbararum arderet, & Tu-
cici imperij incrementum omnes vires & cog-
tationes Europæ in se conuerteret.

Nota

Notam autem omnino Romanis Atlantida
Americam fuisse, Marinus Siculus lib. 15.
Hic Hispanorum etiam hoc argumento pro-
bat, quod in veteribus Hispaniola Insula aurifera
is aureus nummus inuentus sit, in quo effigies
Augusti Caesaris conspiciebatur, quomodo idem
Aulus Gellius auctor theatri orbis terrae Abrahamus
Lycius, quem ob admirabilitatem rei scribit
fuisse summum pontificem. Eadem re-
fert etiam Epistola Asiaticæ.

Secundum latitudinem America habere
latitudinem milliaria Germanica 525. secundum
longitudinem autem 750. milliaria, ut clare
testatur Plato in Timæo & Critia ex narratione
Ægyptiorum, qui in talibus rebus annotandis omni tempo-
re seduli fuisse scribuntur, cognouerat, ubi me-
moria eius conseruata fuerat, Insulam esse ma-
gnam. Verba eius hæc sunt: ἡδὲ νῆσος Ἰν-
δίας ἢ ἢ καὶ ἄστας μέγας. Ac iterum ἐν τῇ
ἐπιπέδῳ ταύτης νῆσῳ μεγάλης σωῆς καὶ
ἰσχυρῆς δυνάμεως βασιλέων, καὶ τοῦ ἔργου
ἰσχύος τῆς νῆσος καὶ ἄλλων νῆσῶν καὶ μετρίων
πέτρων.

De navigatione autem ex Europa per Ae-
gyptum in Indiam, mox post tempora Alexan-
dri captam fuisse, etiam D. Hieronymus cum
Abone prodidit, dum memorant habitacula
naualia frequentia fuisse, quo loco postea in
Aegypto

Cur Ameri-
ca fuerit nos-
tra Romanis.

Latitudo &
longitudo
Americæ.

Verba Pla-
tonis de At-
lantide.

Nauigatio
veterum in
Indiam.

Aegypto de suo nomine Alexandriam condidit Alexander. Sed aucta fuisse commercia Augusti imperio, & nauigationem illam intermissam repetitam fuisse, cum Augustus pacem orbi constituisset, ut profectioes ad terras longinquas aliquandiu intermissa, repeti & instaurari possint, quod & Plinius sic factum fuisse lib. cap. 23. meminit. Pius etiam Pontifex Asia describens ait in Othonis vita legi seu Teutonici, sic enim ille loquitur, imperatoribus, Incauam nauem unam cum Indicis negociatoribus Germanico littore fuisse deprehensam, ibique, uentorum vi ex oriente propulsam constituisse.

Nauigatio
Venetorum
in Indiam
compendiosa.

Venetum superiori tempore, tam etiam huiusmodi nostram atate aromata, lucrosissimasque mercas sinu Adriatico per mare mediterraneum Alexandriam Aegypti nauigijs delati, & hinc a quo terra spacio emenso, ac inde per sinum Arabicum, qui & mare rubrum dicitur, in India in Calechut profecti, & inde eodem itinere Alexandriam, nobilissimum Aegypti totius imperium, domum breui & compendioso itinere Venetias reuersi, merces suas recentes minusque corruptas propter itineris illius compendium inde omnes totius orbis Christiani partes distribuendi uenerunt.

Lusitanorum
in Indiam
nauigatio
longiori
circuitu.

Verum Lusitani repertam aliam uiam, qua Indiam duceret ab Hispania & occidente, cum nauigata totam Africam per meridiem & Hispaniam

dum littora, & equatorem tropicūque
 rī incredibili nullisq; seculis commemorato
 rī transeuntes, demum per Arabicum Persi-
 q; sinum longiori itinere, quod non nisi spa-
 ex mensium confici potest, & merces minus
 ntes corruptasq; domum affert, toto ferè
 e circumnavigato, ad India littora intra
 gem, vbi Calecutium, inde Taprobanam
 aurem Chersonesam tandem ad Smas vsq;
 los, gentem, quod aiunt, moribus & literis
 am, deferuntur, navigatione à nemine mor-
 am hactenus vsurpatā aut etiam tentatā,
 recentibus, neq; veteribus, quod sciri &
 memorari possit.

Ac quia Lusitani quas partes, que loca
 oppida India, cepere presidijs ea & opere
 uerunt; præcipuis etiam orbibus à se captis
 & munitiones imposuere, cum vicinis ve-
 que alijs potentioribus regibus & princi-
 in illis terris anicitia & mutua pacis ac
 mertiorum fœdera iunxere, eoq; se robore
 potentiā muniere, vt contra quamcunq; vim
 suas in Indiā tueri, & regnum ibi semel con-
 titum retinere ac defendere possint, & Ve-
 is & Christianis reliquis in Indiā præripue-
 e commercia, & ea sibi tota omnibus ferè
 interclusis asseruerunt, & non Aegypto so-
 sed etiam Venetiā vectigal valde afflixerunt,
 tantā mole mercium, tot nauium numero

Lusitano-
 rum re-
 gnum &
 potentia in
 India.

Lusitani so-
 li possident
 in India per-
 tus & em-
 poria præ-
 cipua.

PRIMA PARS

quotannis in Hispaniam importato, vti iam cepit Vlyssibo, quod Alexandria tot ante seculum fuit, & cum quae Venetae naues merces afferebant, toti Europa prius suffecissent, rebus novum primum aetate Lusitanica illa navigatione natis, Vlyssibona nunc contra Antuerpiae Germania celeberrimo emporio merces innumeras mittat, unde deinde in omnes terras distribuenduntur. Eam vicem Aegyptiorum Sulus paulo ante quam Aegyptus in potestate Turcicam deveniret, cum de vestigali prius quotidie multum diminui animadverteret, attulit inique, ut missa legatione ad Iulium potentem atrociter Christianis omnibus sit minitanti efficiat, ut Lusitani lucrosissimam suam navigationem intermittant, & demum ab illis totum abstineant, ubi tamen rebus infectis tunc sua spe Sultanus tunc frustratus est.

Vestigal diminutum Aegypto & Veneris per Lusitanos.

Philippi Hispaniarum potentia & opes cur maximae.

Sicut autem Philippus Rex Hispaniarum Caroli V. Romanorum Imperatoris filius, Americani & cetera in occidente regna Americae contermina, à patre iure hereditario sibi tracta iam pridem possedit, ita nuper Sebastiano Lusitanae regis caso & interfecto in prelio contra regem Fessanum, in Africa quadam potentissimum, non modo Lusitaniam, regnum peculiare & opulentum Hispania, sed etiam ceteras terras, insulas & regiones India orientalis eodem tempore cum regno Lusitano a

est, Dominus non modo potentissimus vni-
 ta Hispania, sed etiam totius orbis noui, tam
 occidente America seu India occidentali,
 in oriente, qua regna Lusitani inuesti-
 a, & inuenerunt hac nostra atate primum,
 possederunt, & munierunt defenderuntq;
 tenus contra vim omnem tum Turcarum,
 etiam aliarum gentium, vt hac nostra eta-
 princeps non viuat in tota Europa, cuius opes
 ores & diuitia plures esse existimentur.
 bitur namq; ex vtraque India orientali &
 dentali siue America, mox post captam &
 patam Vlyssibonam, qua regni Lusitanici
 est, à Philippo Hispaniarum rege, venisse
 es onustas auro, argento, gemmis margari-
 & mercibus varijs & preciosis, quibus dona-
 regem, summi precij & valoris rebus &
 de adepto nouo regno Lusitanico gratulata
 que ex illis terris in nauibus illis aduene-
 t missa legationes ab illarum terrarum Hi-
 icis praefectis.

Paulus Iouius in principio Moscouia scri-
 fuisse, qui monstrarent & docerent merca-
 s, quomodo ex vltiore India, via itidem
 pendiosa neq; difficili, partim pedestri iu-
 s, partim nauali omnis generis merces per
 couiam, Rigam & inde in omnes occidentas
 ones traduci possint, neminem tamen fuisse,
 eius via periculum facere & sumptibus il-

Via com-
 pendiosa
 traducendi
 merces ex
 India in Eu-
 ropam à
 quibusdam
 monstrata.

lum conatum adiuvare vellet. Motos autem maxime fuisse Lusitanorum iniurijs, qui in magna ex parte armis domita occupatisq; in nibus emporijs, cuncta aromata coemerent, in Hispaniam auherent, atq; ea grauiora quam antea precio ac impotenti quaestu omnibus Europae populis venditarent. Qui etiam diligenter ad eam cura Indici maris littora perpetuis clibus custodirent, ne quid ipsorum lucro & commodis detraberetur, deteriore etiam Lusitanorum mercimonio, quorum remotissima nauigatio incommodo sentinaq; vitijs, aromata corrumpentiumq; vis & sapor, odoratusq; ille spiritus multa demum mora in Vlysi bonensibus contortijs pro mercalibus euanescere atque exspirare videatur, cum asseruatis semper recentioribus vetera tantum & multo quidem situ mucronari vendari quererentur. Ac nouimus nos virum magnam & eruditum, dignitate praeterea auctoritate praestantem, qui eandem viam e tribulis Geographicis iam olim viris talium rerum studiosis & amantibus indicare consuevit. Is est $\mu\acute{\epsilon}\gamma\alpha\varsigma\ \tau\acute{\omega}\nu\ \gamma\lambda\omega\sigma\sigma\alpha\pi$, Franciscus Schusterus, Iuris vtriusq; Doctor, ac illustrium Doctorum & Comitum à Stolberg consiliarius. $\text{Εὐφ\acute{o}\nu\ \pi\acute{\rho}\omega\tau\omicron\varsigma\ \kappa\alpha\iota\ \text{Κ\acute{o}\nu\sigma\tau\alpha\tau\omicron\upsilon\ \text{Π}\acute{\epsilon}\lambda\omicron\varsigma}$, amicus ac compater noster honorandus.

Frustra haec
Aenus quae
situm num

Quamuis autem duo illi populi, Hispani & Lusitani, frequentibus & toties

ORBIS TERRAE. II

navigationibus vndiq; maria sint emensi, occidens orienti vlla
 dum tamen haecenus eo hominum diligentia continente
 tiaq; peruenit, vt, num occidens orienti vlla iungatur.
 inente coniungatur, qua in orientem pedi-
 id quod queritur haecenus & frustra opta-
 ter esse possit, sit inuentum.

Quod si verò terra vndique à mari esset se- Terra tota
 gata, possit circumiri pedibus tota mille & quomodo
 ginta diebus, hoc est, triennio, si quotidie possit cir-
 quinq; miliarium homo conficeret. Verum cumiri toto
 terra mari sit immersa, id illo nomine licere triennio.
 potest.

EQVITVR NVNC
 TERRÆ IN SVAS PAR-
 TES DIVISIO.

Versus superficiem terra diuiditur veteribus quidem Terra vete-
 in tres partes in Europam, Asiam & Afri- ribus diuisa
 . Recentioribus verò in quinq; partes Euro- in tres par-
 , Asiam, Africam, Americam & Magellani- tes; Recen-
 versus australem plagam, anno Christi tioribus au-
 9. auspicijs Caroli Quinti detegi captam à tem in
 gellano Portugalesio. De illo dicitur in Epi- quinq;.
 e de Molucais.

De terra verò tota Plinius lib. 2. cap. 68.
 : Haec totae portiones terra, imò verò vt plures
 lidere mundi punctus (neque enim est aliud

PRIMA PARS

De tota terra Plinij verba.

terra in vniuersum) sunt materia gloria, hęc sedes, hęc honores gerimus, hęc e-
 cemus imperia, hęc opes cupimus, hęc tumu-
 atur humanum genus, hęc instauramus bella
 am ciuilia, mutuisq; cadibus laxiorem faci-
 terram. Hęc in qua conterminos pelimus, y
 toq; vicini cęspidem nostro solo effodimus, vt
 latissime rura metatus fuerit, vltraq; fines
 egerit accolas, quota terrarum parte gaude-
 rit, quam tandem portionem eius defunctus
 tineat.

Terra qui-
 bus limiti-
 bus in tres
 partes di-
 ſtinguatur,

Mari autem mediterraneo & duobus in-
 tis omnibus Tanai & Nilo vniuersum, hoc e-
 totus terrarum orbis in suas illas partes primi-
 as distinctus diuiditur. Id verò quomodo fiat, si-
 num sit ex tabula Geographica, quam ad-
 scentes studiosos sepe oportet aspicere.

EVROPA.

Europę e-
 logium.

Eam Strabo lib. 2. predicat his verbis
 Ευρώπη ἔχει πᾶσι τὸ σφόδρον, καὶ ἔντεχον
 τὸ βίον.

Hęc autem pars mundi, quę Europa dicitur, ceteris duabus, vt pote Asia & Africa, melior est, sed ad habitandum habiliior, conuenientiorq; & moderatior, nam neq; calida torriue, nec etiam frigida nimis, ideo habitatorum cop-

iosior, frequentior pleniorq; est, exceptis re-
 gionibus septentrionalibus Oceano glaciali con-
 iunctis: quae aliqua ex parte ob intensa frigora
 inhabitabiles sunt. Religione quoque Christia-
 nioribus, & viuendi consuetudine, incolan-
 tibus, vrbiūq; frequentia, & rerum comestibi-
 lium fertilitate, caliq; & aëris temperie, Asia
 Africa, quamuis longè amplioribus, facile
 superantur. Ducentis quadraginta quinque
 milliaribus Germanicis in latitudinem patet, à
 mari Aegeo siue Ionio ad Oceanum vsque Hy-
 perboreum. In longitudinem verò septingen-
 sexaginta milliaribus extenditur, à Portu-
 galia videlicet regno Hispania, ad Tanaim
 uel fluuium, qui Sarmatiam ab Asia deter-
 minat. Inchoatur autem Europa ab Oriente à
 fluuio Tanai, à Meridie verò ab Aegeo mari
 Asia.

Collatio
 Europæ
 cum Asia &
 Africa.

Longitudo
 & latitudo
 Europæ.

Diuiditur illa in suas regiones, sic dictas, Regio quid,
 quod illa olim terra seu regna sub regibus es-
 set.

Ille autem regiones cuiuscunq; partis orbis
 contra diuiduntur vel φυσικῶς, secundum
 naturam fluminum aut montium: vel ἐθ-
 νικῶς, secundum habitationes & linguas gen-
 tum: vel πολιτικῶς, siue vt Strabo loquitur
 πολιτικῶς variè, iuxta voluntatem & iurisdic-
 tionem principum, vt dicitur: Nouus rex, no-
 uum lex.

Regionum
 diuisio.

PRIMA PARS

Subijcitur nunc nuda serè & breuis enun-
ratio regionum cuiusq; partis orbis terrarum
Descriptiones namq; singularum longiores,
quibus limitibus, montibus & fluminibus à se
uicem singula disterminentur, cum illa pue-
non iuuent, sed grauent, & è tabulis facilius
melius discantur, Geographis & Chorograp-
mandamus & relinquimus, cum puerorum h-
captui præcipuè seruiendum & studendum fu-
rit, quibus has paginas composuimus.

HISPANIA.

Prima Europa Regio Hispania est, nam i-
de ordimur, vt ab occidente ad orientem pro-
ciscamur, τῆς ὄψεως, Straboni ex Homero, ἔστι
Ῥιοτὴ πῆλα ἀνθρώποισι. De Hispania Soli-
nus cap. 36. ista: Terrarum comparanda opti-
mis, nulli postponenda frugum copia, siue soli-
ber, siue vinearum prouentus respicere, siue a-
borarios velis, omni materia affluit, quæcunq;
aut pretio ambitiosa est, aut vsu necessaria, ni-
hil in ea ociosum, nihil sterile. Quicquid cuius-
cunq; modi negat messem viget pabulis. Rec-
Silius lib. 1.

Nec Cereris terra indocilis, nec inhospi-
Baccho.

Silio lib. 1. Hispani sunt, Prodigæ gens an-
ma, & properare facillima mortem.

Hispaniæ
laus ex Ho-
mero, & So-
lino, & Si-
lio.

Hispani.

PAT.

Partes eius sunt Betica, qua nunc Gra-

a.
 Vrbs Corduba, patria Auicenna Ara- Corduba
 post Hippocratem & Galenum medicorum vrbs.
 incipis. Auerrois etiam, qui Medicorum sti- Auicenna,
 us nonnullis dicitur, quod Galeno etiam non Auerrois,
 cis in locis contradicat, ac Rasis Mahome- Italis Ara-
 rum Arabum, quorum scripta medica & bes.
 philosophica ex Arabico erudito male & bar-
 e latina interpretum vitio facta, etiamnum
 ant. Patria etiam Seneca, qui Neronis Pra- Seneca Phi-
 or fuit, cuius in publico extant scripta va- losophus.
 doctrina ac sapientia multa plena, Philoso-
 a, Ethica, Oratoria, Poëtica & Physica,
 commendatione Erasmi. Lucani etiam Poëta, Lucanus
 libris 10. describit bellum Caesaris cum Pom- Poëta.

Hispalis item vrbs nota ab Isidoro Hi- Hispalis
 ensi Episcopo, qui tum multa alia scripsit, vrbs, Isidori
 etiam inter cetera Originum libris vigin- Hispalensis
 bi affert nonnulla ex antiquis hausta, haud libri.
 sus aspernanda, praesertim quod fontes illi
 peruenerint ad hanc aetatem. Hispalensis
 vrbs est Benedictus Arias montanus vir doctri- Benedictus
 arius, ac linguarum stupenda cognitione ad- Arias.
 mirabilis, cuius studio, opera & labore inde-
 prodierunt annis superioribus, ex officina
 Antuerpiae typographi celeberrimi Biblia poly-
 doctissimi, Biblia polyglotta in papyro re- glotta.
 B 5 gali,

Contenta
in Biblijs
polyglottis.

gali, quod vocant, typis pulcherrimè excu-
in tomos octo distincta & initio centam tale
vendida. Vetus Testamentum textum Hebræ-
um, Chaldaicum & Græcum cum triplici ver-
ne continet, nouum verò Græcum, paraphra-
Syram Syriacis & Hebræicis typis representat
tam & scriptam cum duplici versione exhibet.
Atque hæc omnia in quinque sunt diuisa tomos
quibus tres alijs accedunt. Sextus, qui continet
vetus Testamentum Hebræicum cum interpreta-
tatione Latina ad verbum facta, addita & th-
matum difficiliorum explicatione. Nouum
Testamentum item Græcè cum Latina inter-
pretatione, & explicatione Grammatica vocu-
Græcarum difficiliorum. Septimo tomo conti-
nentur quatuor volumina, quibus antiquarum
linguarum Dictionaria, Hebræicum, Syriacum
Syrochaldaicum & Græcum. Octauo contine-
tur ab Ariamontano conscripti libri de Hebræ-
cis idiotismis, de arcano sermone, de actione si-
habitu, de sacris ponderibus atque mensura,
sacra Geographia, de sacris fabricis, de seculis
& temporibus.

Geogra-
phia sacra.

His omnibus accedunt varia lectiones, in-
ces præterea duo amplissimi, quorum vnus e-
verborum & sententiarum, alter verò propri-
rum nominum Hebræicorum, Chaldaicorum
& Græcorum interpretationes continet.

Adiuu

Adiuuerunt editionem & publicationem
 eris illius Bibliœ multi Hispani, Galli atq; lin-
 arum orientalium erudit arum cognitione va-
 prastantes & admirandi, vbi alij aliud con-
 lerunt, & quisq; quod potuit, obtulit. Guber-
 uis autem omnia, partes precipuas hic susti-
 it, & plus ceteris laborauit Benedictus Ari-
 operas singulorum inspexit, recensuit, & de
 andato Philippi Hispaniarum regis probauit,
 eraque in illis linguis varijs conuertit, con-
 lit, exposuit, & Praefationibus plurimis co-
 se ac eruditè scriptis tomos plerosq; ornauit.
 Praefatione prima primi tomi luculentissima
 et de diuina scriptura dignitate, linguarum
 & Catholico Hispaniarum regis consilio.
 altera verò ad lectorem de totius operis vsu,
 rnitate, apparatu & ordine differit, ac boni-
 em Dei prædicat, qui decem linguarum co-
 itionem pro sua indebita clementia sibi sit
 pertitus.

Tomus quintus Testamentum nouum in lin-
 a Syriaca continet: Is totus se debet studio,
 ra atque labori indefesso Guidonis Fabricij
 illi, qui non modò textum Syriacum Hebrai-
 literis descripsit, & Viennense exemplar
 nptibus Ferdinandi editum Vienna laboriosè
 tulit, cum altero manuscripto exemplari,
 od benignè obtulit Daniel Bombergus typo-
 aphus Venetus celebris, sed patria Antuer-
 pianus

PRIMA PARS

pianus à Guiljelmo Postello celebri Professore
linguarum olim ex oriente allatum, & his on
nibus peractis Nouum Testamentum dupli
characterum genere Syriaco & Hebraeo cu
sua versione Latina & Græco textu cum ceter
Bibliorum illorum τὸ δὲ ὑγλῶτῶν tomis adiun
xit, & in ipsa Prefatione copiosa & erudit
ad Philippum Hispaniarum regem, in altera
item ad lectorem multa non protrita neq; vul
garia, sed rara de lingua Hebraea, Chaldaea atq;
Syriaca disputat: ac in Hebraeo Bibliorum con
textu tot Sacramenta quot literas, tot mysteria
quot puncta, totq; arcana quot apices esse asse
uerat. Ac adhac in Prefatione valdè prolixè
& erudita, quam præmisit Grammatica & Dic
tionario suo Syrochaldaico, multa de Orienta
libus linguis iterum eruditè & copiosè comme
morat.

Grammaticam Syriacam & Dictionari
um Syriacum conscripsit quamuis occupatiss
mus, utpote aulicus, Andreas Masias iure consu
tus Cliuensium ducis consiliarius, vir tum doctri
na, tum etiam linguarum eruditaram varia
rum cognitione præstantissimus.

Varias lectiones Græci veteris atq; noui
Testamenti conscripsit, collatis plurimis exem
plaribus Græcis Guiljelmus Canterus vir mu
ltis eruditis monumentis in publico iam olim
clarus.

Multis

Multum etiam contulit Plantinus Typog-
 rum per Europam doctissimus ac clarissimus,
 gener eius Franciscus Raphalingius ut er-
 trina praestanti & linguarum eruditarum
 rium cognitione instructissimus, nullis sumti-
 nullis laboribus parcentes, ut omnia recte ad-
 istrarentur & imprimerentur, & quodq; suo
 positum constitueretur.

Textus autem Hebraeus veteris Testamenti
 in illis Biblijs reperitur, semel cum veteri ver-
 e Hieronymi, & iterum cum versione Sancti
 gnini monachi, cum explicatione radicum
 ficiliorum: sic textus Syriacus noui Testa-
 nti itidem ibi bis positus atq; excusus reperi-
 characteribus Syriacis, ac iterum, quomodo
 tum est, literis Hebrais.

Ad eundem modum etiam textus Graci
 i Testamenti bis adest semel oppositus Syria-
 , & semel cum versione peculiari interlineari
 marginali, & explicatione thematum Gra-
 eum difficiliorum: ita ut tres textus distin-
 rum linguarum totiens, repetiti in opere illo
 blico, Grammaticarum variarum praeceptio-
 & Dictionaria tot, & cetera, quae suo loco
 ut addita, quasi commentariorum instar, Bi-
 a illa polyglotta in multa eaq; grandia volu-
 na distracta diffuderint, precium auxerint:
 tamen ut cum initio centum taleris vende-
 rentur.

PRIMA PARS

rentur, nunc multo minori precio redimi possunt.

Quintilianus.

Hispani etiam fuerunt: Quintilianus, cuius libri doctissimi duodecim de oratorum institutione, etiamnum supersunt reperti à Pogio Florentino in monasterio quodam in Synodo Constantensi, quo tempore etiam repertos fuisse ferunt

Ludouicus Viues, & eius lucubrationes eruditæ.

libri Italici libros 18. de bellis Punicis. Et Ludouicus Viues, vir optimè de literis meritus. Quam verò doctrinæ & lectionis vir fuerit docent etiam alij eius libri plurimi, tum etiam commentarij eius eruditissimi in Augustini libros de ciuitate Dei, quos tunc conscripsit cum Erasmo Augustini operum omnium emendationem institueret & de disciplinis libri viginti doctrinæ, eruditio-
ne, sapientiarum resertissimi.

Gades.

Gades item Tyrionum Colonia Batica vrbs sunt.

In Batica siue Granata acciderunt Maximiliano, sed tum nec dum imperatori Romano qua leguntur in fine Epistolarum familiarium Ioannis Iustiniani Cretensis, vbi sunt commemorata, ac inde tum à multis alijs transcripta & recitata, tum etiam commemorata à Ioanne Heroldo Basilio in orbis amore siue Panegyrico quem Maximiliano secundo conscripsit. Verba Iustiniani hæc sunt:

Cu

Cum Maximilianus Princeps, Fer-
nandi Romanorum Regis filius, qui nuper
emilia rex salutatus est, à Carolo Casare pa-
gener ascitus, in Hispaniam nauibus traie-
t, cum ut nuptias iam animo destinatas
sens conficeret: tum vero, ut illi provincia
esset, regnisq; ipsis, dum Casar in Germania
mondum satis pacatas componit, moderare.

Is, inquam, Maximilianus, dum vel animi
sa, vel exercendi corporis gratia venationi
granatam vacat, ceruum cursu, teloq; diu
ius, tandem à cœtu suorum diuisus est.
cum solus per montes ac deuia diu aberras-
appetente iam nocte, solitius (ut qui sibi à
vehementer timeret) circumspectabat, si
sibi locus daretur, quò se in tutum recipe-
Itaq; procul inspecta pastoris casula, ut a-
quo ad eam peruenit: rogatoq; pastore, ut si-
pud eum diuersari ea nocte liceret: is omnia
ignè pollicitus, descendere equo iubet, ac tu-
ium ingredi.

Erant porro domi apud pastorem sex nu-
o: utiq; præter illum, filius annos natus cir-
r XX. tum opilio benè robustus, & ad quod-
facinus aggrediendum idoneus: præterea
r, cum paruula filiola, & nura, qua paulo
e noua nupta in eam familiam concessit.

PRIMA PARS

Princeps, ubi ad terram equo desiluisse eumque tradidisset opiloni curandum, casam ingreditur: ac dum tenuis canula, forte ex ha vel agno, sibi paratur, ad ignem asidet, ni quicquam suspicans mali. Interea, cum ij, q domi erant, Maximilianum minimè nosse neque ipse, quis nam esset, cuiquam apparuisse illi tamen eum, quem & eleganter amictum fortasse annulis ac gemmis ornatum, & eggia indole conspicuum viderent, rati, quod res rat, eum esse magnum omninò aliquem, atq pulentum virum, opime inbiantes praeda, fact terrimaque de illo perdendo consilia ineunt. It cenati, cubile, in pra angusto cubiculo, quodq dem hostiolo vetustate putri, & cardinibus di xatus, ac malè coherentibus aegrè claudebatur ei consternunt.

Dumque e a parantur, sponsa, siue quod in sce concilij ab initio particeps fuisset, facti conscia, cuius postmodum pœnuisset: siue quod credibilius est, non adhibita consilijs, t rum ex nutibus ipsorum & concursationibus r persensisset: tandem vel atrocitate rei comm ta, vel egregij iuuenis vicem miserata, fia ab eo stipulata; ne se proderet, illi perdit a col lia detegit. Is licet facile potuisset, apertè fa quisnam esset, illud periculum declinare: ma it tamen virtuti propria, quam fidei pastor

rum praesertim quos semel infidos atq; impertus esset, se se committere.

Itaq; magno animo & erecto statuit ita e, ut periculi aleam potius, quam eorum vitam subiret. Quamobrem in cubiculum ad insidias paratum, ab hospite perductus, granatè se recipit: ibiq; occluso hostio, eoblictu grauioris arca, bene oppilato: tum num sumpto Tombo aeneo cum rotula ferream imbutum nitro, impactoq; globulo beo ad prosteronandas feras, atque aded in casus secum attulerat, cepit intrepidus uare, quò res caderet.

Pastor cum illum de venatione ac via fessidisset, ubi somno pressum dormire credisuspensio gradu ad hostium accedit: ac matentat, nihil ratus, fore ut id clausum inos offenderet, quod ubi praeter spem illi accipetit à Maximiliano, ut sibi hostium apesse, cur velit nescio qui straguli ex arca ere. Is verò cum omnia persensisset, ut qui dormiret: Apage te (inquit) cum tua ista importuna diligentia, ego enim iam in um compositus, nihil est, cur tibi hostiū reum. Tum ille primum indignari, clamare, tavi, se perditum ac proditum prohiberi reus. Deinde ad arma concurrere, vim aperare: postremò palam cadem quoq; minitari,

PRIMA PARS.

nitari, nisi domus sua tota sibi pateret, ac ille se ipsi protinus dederet.

Et iam pastores caperant hostium amorem, alius autem per fenestellam cubiculi eodem tempore irrumpere: eoque obnixius rem captam percipere conabantur, quod iam sua consilia detestari esse facile intelligebant. At vero Maximus, cum rem iniquissimo loco deductam videret, fortiter audendum ratus, intentatunus fores bombam displodit: quo glandis ictu huiusmodi traiecit, pastorem prostrernit. Nec mora mota arca, patefactoque hostio foras exiit pastoris filium obruncat, opilionem ense seipsum persequitur, inque fugam vertit.

Neque tamen protinus omni periculo depergitur: nam & vociferationibus vxoris, & multu infucto exciti, qui circum aderant pastores, raptis undique telis concurrunt: donec ipsam armati circumfistunt: iuuenem innoxium ad eadem supplicia deposcunt. Ille autem dum prima illo insano rusticorum furore sibi ueretur nihil preterea territus, ubi iam illud se te aurora, magnam rusticorum hominum turbam illud confluisse videt: audacter quisi ipse esset, aperit: atque intrepidus, auctoritate illa, qua se digna erat, Hispaniarum sese praedem ac moderatorem esse ostendit: extremis omnibus supplicium minatus, in se omnes territis viribus seruatum vellent. Si sibi parum fidei bene

um putarent, à presenti cade absterent:
 gnitioni magistratus, animaduersioniq;
 uarent. Quod si id facere negligere, id
 ubi modo fraudi, verum etiam ipsis excidi o
 internecioni futurum.

illi tamen si & heroica præstantissimi iuue-
 ndole & constanti oratione permoti, facile
 erent illum ipsum esse, quem præ se ferret:
 le quidem abstinent: ceterum, ne ab inge-
 liscederent, eum comprehensum, manibus
 exa reuinciunt. Itaq; colligatum atq; ob-
 um, summo mane ad vicini oppidi præse-
 perducunt.

um eodem peruenerant aliquot ex regijs sa-
 ibus, eum quaritantes: quem cum ita vin-
 atq; indignissimis acceptum modus vide-
 parum absuit, quin in turbam illam pasto-
 inconditam ac tumultuantem irruerent:
 ab ipso admoniti, vt à vi & armis tempera-
 agre absterunt incepto.

Tum verò horum aduentu re omni, vt erat,
 eta, qui tanti sceleris fuerant conscij, indi-
 imi facti dignissimas penas de derunt. Opi-
 d extremum supplicium pertrahus: Scelo-
 domus, tam impij facinoris particeps, flam-
 consumpta: puella qua indicium fecerat,
 is ac magnis muneribus affecta, apud
 n principem ac suos in magna dignatione
 habita.

PRIMA PARS

Monet tota narratio odisse Satanam
 peria, magistratus & principes & viros he
 cos, per quos Deus tuetur pacem, & dat Ha
 nia Ecclesia, defendit etiam pios & hero
 principes diuinitus inter medios fremitus &
 gitus Satana & aduersationes plurimas,
 iam si rumpantur Satana ilia, quomodo id
 quos exemplis similibus alibi forte decla
 bitur.

LVSITANIA.

Vlyssibo ce-
 leberrimum
 orbis em-
 poriam.

Lusitania complexa Portugalliam, &
 stiliam. Vrbs Vlyssibo ab Vlysse Straboni
 3. condita, celeberrimum Europa emporium
 ob merces ab India atq; Aethiopia aduectas
 ta Africa circumnavigata, maris regina pot
 ac domina, sita in loco fertilissimo abunda
 optimo vino, pane, carnibus omnis generis,
 arborum fructibus prorsus varijs, usq; maxi
 numero illuc allatis. Conspiciuntur praeterea
 quotidie naues onerariae & merces exoticae
 riae & mirabiles hinc inde ex orbe terrarum
 uecta & precio vili vendita. Homines eti
 varij, qui mercium causa adsunt, ibidem quo
 die videntur.

(Ὀ Τῆ Ἰβηρίας, scribit Strabo lib.
 ὁ δ' ὕστερα πολλὰς καὶ ἀθωαῖς κερὸν καὶ ἄ
 λα μ

υγία ἴχθυι τ' ἐνέεινθ' ἑσπερίας, vestigia
(sibonæ ab Vlyffe conditæ.)

Neg, sine causa Strabo Lusitanos μέγιστον Hispani
 & ἱερῶν ἄσπερδανόνες, seruatores mercatores
 mercatores nuncupat. Φιχῆς οὐκ ἀλέγον laboriosi
 quod Dionysius Afer scripsit, ἵπ' ἀσπετον Straboni.
 οὐ ἔλωσ', nauigant enim ferè homines,
 Plinius existimauit lib. 2. cap. 64. lucri
 scientia causa.

Compostella non incelebris à sepulto ibi Compostel-
 acobo, ad cuius monumentum olim longio- la.
 etiam itineribus, & peregrinationibus è
 his terris Europæ homines accurrere solebāt,
 onationem omnis culpa illic accepturi.

Salmantica & Complutum vtraq;
 urbis & nota ab Academia. Complutum et-
 à Biblijs polyglottis ibi excusis anno 1515.
 nio antequàm Megalander Lutherus doctri-
 Ecclesia repurgare inciperet, vnde & Biblia poly-
 plutenfia etiam nunc dicuntur, sumptibus glotta com-
 cisí Simenij Archiepiscopi Toletani, qui plutenfia
 se scribantur ducatorum sexaginta millia. nuncupata.
 profuerunt illa Biblia initio renascentis do-
 na Theandro Luthero plurimum, cum tum
 oc genere nihil extaret simile aut etiam me-
 vt nunc meliora sunt & prastantiora mul- Biblia poly-
 modis illis Biblia polyglotta à Plantino, quod glotta à
 um est, in vulgus edita, nam tamen etiam Plantino
 excusa.

PRIMA PARS

Complutensia studio, opera & labore multorum excellentium virorum è collatione multorum manu scriptorum hebraeorum, graecorum, latinorum librorum, explicatione etiam difficultiorum atq; obscurorum, adiectione præter grammaticarum præceptionum, ac lexicorum variarum eruditaram linguarum sunt elaborata, tamen in Complutensibus & textus Chaldaeus, qui in solis quinque Moysis libris est addendus desideratur, & cur Plantinica illis potiora multis de causis, utriusque operis exemplar prænum facere potest. Vendebantur autem Complutensia initio precio ducalium nummorum cum dimidio circiter.

TERRACOMENSIS.

Numantia. Tarracomenfis, complexa regnum Iuarræ, Cathalonie & Arragonie, Vrbs Numantia, Saguntus in Romana historia celebrata. Ac noua Carthago quondam ab Asdrubale Carthaginense condita.

Amnes Hispanie. Amnes Bethis, Tagus, Iberus, Plinius lib. 3. cap. 3, Amnis nauigabili commercio utilis.

Montes Hispanie. Montes. Pyrenæi siue Alpes Hispanie qua à Gallia eam separant. His niue cincta. Ma. scribit alicubi Georgius Fabricius, & glaci riget aspera barba.

Promo

Promontoria Calpe, cui opponitur
 in Mauritania. Plinius in præfatione lib.
 Abila Africa, Europa Calpe, laborum Her-
 orbisq; tandem veteribus versus occiden-
 moti meta: Indigenæ columnas eius Dei vo-
 credunturq; per fossa exclusa antea admi-
 maria, & rerum natura mutasse faciem.
 ibi ingreditur Oceanus in mediam terram
 magnas augustias, quas fretum Herculeum,
 Gadibus adiacente insula, mare Gadita-
 etiam nominant. Et attolluntur ibi duo
 es in colum Abila & Calpe, ad cuius ra-
 ut Strabo prodidit, vrbs eiusdem nominis
 est, putantq; olim vnum fuisse montem seu
 m, perpetuo iugo coniunctum, quod Her-
 suo robore perfrigerit, intromiseritq; O-
 um in ipsam terram. Eustathius Græcus
 ysfj interpres, existimat ex veterum tradi-
 tibus columnas Herculis vel montes, vel ver-
 tes, vel ciuitates, vel insulas fuisse, quas ille
 tituerit fines profectioinum suarum. Alij
 ter hos Suidas existimarunt, columnas illas
 è Gades vicinas insulas, vbi templum Her-
 ornatisimum fuerit, in quo columna Her-
 areæ octo cubitorum vnà posita fuerint,
 quibus tum sumptus impensi in adificationem
 templi, tum etiam alia de Hercule fuerint
 titata & inscripta: sed satis est scire ado-
 ntes, columnas Herculis fuisse metas itine-

Promonto-
 ria Hispaniæ
 Abila &
 Calpe.

Oceanus
 quomodo
 mare medi-
 terraneum
 faciat.

De colum-
 nis Herculis
 varix opi-
 niones.

PRIMA PARS

tum & nauigationem eius, quibuscunq; etiam
gnis illa res in illis locis fuerit signata, siue v
bus, siue insulis, montibus, tumulis, siue nat
factis, siue manu hominum excitatis, siue et
columnis ex are in templo aliquo positis.

Mos puer-
perarum in
auditus.

Strabo lib. 3. scribit alicubi in Hispania
puerperas post partum ministrare maritis in
cto positis, non secus ac si ipsi peperissent: τε

Mos similis
Tiberanorū.

του διακονῶσιν, inquit, τοῖς ἀνδράσι ἐ
νῆς αὐτῶν κατακλινάσασαι. Eum
rem etiam alijs gentibus vsitatum fuisse Apu
nius scribit in Argonautico carmine lib. 2.
de Tiberanis Asia populis sic meminit:

Εὐθ' ἔπει' ἄρ' κ' ἐτέκωνη ὑπὸ ἀνδράσι τέ
γωαῖνες

Αὐτοὶ μὲν σενάχ' ἔσιν ἐνὶ λεχέεσσι πεσοῦν
κράατα δ' ἠσάμουνι. ταῦ δ' εὖ κομέουσι
δ' ὠδ' ἦ

Ανέρας ἠδὲ λοῦξ' ἀλεχῶνα τοῖσι πένον).

Hispaniam
nunc patet
domino.

Tamet si verò olim Hispaniam plures re
tinerent diuisam in plura regna: tamen vniu
se Hispaniarum vires nunc tandem ad vn
Philippum Caroli Quinti filium transferu
Lusitanorum etiam, nuper defuncto & eaj
Saracenis Mauris Fessano rege, postremo L
tania rege Sebastiano, cum nullum regni sui
redem reliquisset.

(Prodiit anno superiori volum
egregium, distinctum in duos tom
ex

officina castigatissima VVechehi, in
 tum alij scriptores rerum Hispa-
 arum insunt, tum etiam Damiani
 oës equitis Lusitani Hispania. Ma-
 Aretij Siculi Hispaniæ Chorogra-
 a, & L. Marinæi Siculi de rebus
 panix mirabilibus libri 2 2.)

GALLIA.

Gallia Pomponio Mala scribente, terra Laus Gallix.
 nenti præcipue & pabuli ferax, & amena
 inmanibus. Exculta præterea hoc tempo-
 ribus, disciplinis, artibus, scholis, Acade-
 dicasterijs famosissimis, seorsim autem par-
 ento, quod iudicium summum est Camera
 alis Gallia, sed constans aliquot cameris di-
 ctis.

Parlamentū.
 regalis Câ-
 mera Gal-
 lix.

Eius partes sunt Aquitania, qua nunc est
 Louia, Turouia & Britannia. Vrbes insi-
 res sunt Burdegalia, Pictauiā, Bituris.

Partes seu
 regiunculæ
 Gallix.
 Aquitania.

Celtica siue Lugdunensis, qua etiam
 mandia, Francia, Burbonia & Auernia Celtica.
 occupatur.

Vrbs eius Lutetia, Paris, præstans Lutetia vrbs.
 vr omnes vrbes Europæ multis nominibus, sub-
 ijs etiam decem aded amplis vr horum alia
 are queant cum amplis vrribus Italia. Flu-
 mine

mine etiam Sequana Lutetiam in tres parti-
distinguenta. Eam urbem Eustachius de Kn-
belsdorff Prutenus his versibus predicauit :

Laus Pari-
siorum.

Deficiunt nunquam Cerealia munera turb-

Hic velut in cornu diuine cuncta fluunt. (1)

Quidquid auent oculi quidquid mens optat em-

Illecebra quidquid maximus orbis habet .

Quidquid enim tellus labor, ingeniumq; parau-

Huc velut in certum confluit omne penu.

Petrus Lom-
bardus Pari-
sienfis ma-
gister sen-
tentiarum.

Scholastica
Theologia.

Viri doctrina multa & varia literis & li-
quis eruditis, precipuis & varijs in Academ-
Parisiensi illustres docuere & florere Petri
Lombardus Episcopus Parisiensis, qui, quod
sententijs & testimonijs patrum explicatione
omnium capitum doctrine Ecclesie scripsisse
venerabili nomine Magister Sententiarum
gnominatus fuit. Eum cum commentar-
multi scriptores interpretarentur, & alij al-
capita aliter explicarent, & nouum genus do-
ctrina atque haec tenus inauditum in Ecclesia e-
ortum est, quod Scholastica Theologia dictum
fuit, mixtum e Philosophia & scriptura, Phi-
losophia quaedam Theologia, & secta atq; di-
sensionem inter Scholasticos doctores, sententia-
rios illos siue Lombardistas, cum sic tunc illi d-
cerentur, orta sunt, cum alij aliorum interpre-
tum expositionibus applaudent, alijs in de-
bijs & controuersis dictis locis & capitibus Sc-

tun-

alij Occam aut Thomam sequentibus, vnde Occistarum, Scotistarum ac Thomistarum nomina orta fuere. Et cum innumeri commentarios in suum sententiarum magistrum scribunt, singuli etiam ferè, quod fertur, qui gratiam in Theologia doctoris peterent, sententiarum libris ac commentarijs plerorumq, monasteriorum bibliotheca fuere repleta. Vixit autem Petrus Lombardus, quomodo Tritemius id anno, anno Christi 1140.

Origo Occistarum & Thomistarum. Vnde rot commentarij sententiarum.

Ioannes Gerson, Cancellarius Parisiensis theologus, qui concilio Constantiensi interfuit, Ioannes Hus cum socio constantissimo M. Jano Husa exureretur.

Ioannes Gerson.

Guilielmus Budaeus, Carolus Molinaeus, Andreas Tiraquellus, Iacobus Syluius, Guilielmus Postellus, Franciscus Vatablus, Adrianus de Obscurus, Dionysius Lambinus, Petrus Ramus, Iohannes Stephanus viri doctrina, sapientia atq, literis praestantissimi ac nobilissimi, & quilibet alij.

Viri celebres in Academia Parisiensi.

Geneua, Geniff / cuius ornamentum valde est Henricus Stephanus typographo omnium per Europam literatissimus ac ceteris, ac plurimis eruditis scriptis, libris atq, latinis seorsim autem volumine adhibendo, & stupendo thesauro graecae linguae aeternis occupatissimo immensiq, labore atq, studio

Geneua.

Thesaurus Graecae linguae Henrici Stephani.

PRIMA PARS

studio incredibile conscripto, de republica litera multo optime meritissimus.

Lugdunum. Lugdunum, Leon / Eam urbem pulcherrima opera illustrasse suo tempore scribit Seneca, ut singula illustrare vrbes singulis possent. Veruntamen eam tunc, quomodo Seneca scribit in Epistola ad liberalium civem Lugdunensem, vnius noctis incendium nihilominus totam stravit, ut vna scilicet nox interfuert ter urbem maximam & nullam, tanta incensio vis fuit & celeritas.

Irenæus Episcopus Lugdunensis. Eius vrbis Episcopus olim fuit Irenæus, graecus scriptor, cuius adhuc extant libri 5. contra impias ac pertentosas opiniones veterum hereticorum, ex graeco olim latini facti.

Belgicum. Belgica Germania contermina, & lingua Germanica sed corrupta ferè vtens. In Germanos Gallos olim expulisse Caesar scribit lib. 5. Commentariorum belli Gallici. Vnde etiam aliqui Belgicum cum suis regionibus non Gallia sed Germania attribuerunt, quomodo loco dicitur.

Belgicae partes. Partes eius sunt Lotbaringia, vastum regnum, Westreich / Geldria, Iuliacum, & Lich / Flandria, Normannia, Brabantia, Burgundia, Holandia, Selandia & Tyrolenses Erschlender.

Narbonensis vel Braccata Gallia. Narbonensis vel Braccata Gallia qua nunc Subaudia & Delphinatus Provincia & L.

augendoc dicitur. Vibs Tolosa nota veteris à templo opulento, de quo Strabo lib. 4.
 τολωσῆς ἱερῶν ἄγιον ὑμῶν ἡγοροσφόδρα
 ἦ ἡγοικωρ.

In mentione Tolosa solet recitari ex Aresto
 sano adolescentibus historia de Pseudomar-
 Gallo, quam Gilbertus cognatus Nozera-
 vir magnus, & literis meritisq; multis cla-
 paucis verbis multa complexus libro Sylva
 rationum 8. his verbis recitat, Anno Domini
 M. D. LIX. Quidam nomine Martinus
 erre, relicta vxore in militiam proficiscitur.
 so demum octauo post eum discessum an-
 quidam Arnauidus Tillus (sed sibi illius Mar-
 Guerre nomen asserens, quod ei omnibus oris
 amentis assimilis esset) ad illam cum venis-
 ab ea pro marito recipitur, quippe quem esse
 tinum Guerre non ipsa solum, sed quatuor
 us Martini sorores, aliq; nonnulli propinqui,
 um his amici viciniq; omnes persuasissimū
 erent.

Nam prater illam oris similitudinem, qua
 simum fretus hoc facinus aggrediebatur,
 cia omnia, qua à vero marito afferri pote-
 t, afferebat: & varia superioris temporis
 a dictaq; illi in memoriam reuocans, ad ar-
 os vsq; sermones ab illa & marito habitos
 prima in nuptiali thalamo vestigia pone-
 s, & ad alia quorum nox conscia sola est pro-
 gredie-

Historia
 Pseudomar-
 tini Galli.

PRIMA PARS

grediebatur (ea autem partim ex vero mari
 res. iuisse, cum quo illi ex commilitio summa
 mi caritas intercesserat partim magica artu
 xilio diuinasse creditus fuit) sed cum per
 annos cum illa consueuisset, duobus iam sus
 pectis ex ea liberis, quarto tandem inuente ar
 quum eius impostura suspitio mulieri oborta
 set, actioneq; in eum intendisset, in carcer
 conuicitur.

A iudice secundo damnatus, cum ad
 riam Tolosanam prouocasset, sic ad infini
 propemodum eius interrogationes respondit, et
 que probabilibus argumentis innocentiam
 am visus est tueri, praterquam quod tot e
 testes, aut circiter suo testimonio subleuaba
 quod erant ij, qui suo eundem testimonia p
 mebantur, ut vocatis ad calculum omni
 coniecturis, nec damnare illum, nec absolu
 curia Tolosana auderet. Hæstantibus in
 tam perplexa iudicibus, verus maritus Mar
 nus Guerre aduenit moxq; quam sibi factam
 iuriam, iudicibus exponit, eorumq; opem
 plorat. Verum ille alter suppositivus mari
 postquam cum hoc vero commissus fuit, tot e
 objectionibus oppugnare capit, ut aliquan
 suspensos sicut & antea iudices tenuerit: do
 tandem ille paulo post reditum ab vxore veni
 poscente agnitus nec non sororum aliorum

torum pallinodiam, canentium testimonijs
 probatus verus maritus, sua vxori sueq; do-
 redditur. Alteri autem sua in postura praem-
 m, domicilium in patibulo datur.

Massyilia Ionum Phocensium colonia He-
 roto, qui ibi graeca studia plantarunt, quo no-
 e à Cicerone valde laudatur oratione pro L.
 Varroni trilinguis nuncupata, quod gra-
 latinè & Gallicè loqueretur, verba Cice-
 rone sunt: Eius ego ciuitatis disciplinam atq;
 uitatem non solum graeciae, sed aut scio cun-
 gentibus anteponendam iure dicam. Quae
 procul à graecorum regionibus omnium di-
 uisim linguisq; diuisa, cum vltimis terris cincta
 gentium gentis Barbarae fluctibus, sic optima-
 consilio gubernetur, vt omnia eius instituta
 eius laudare possum, quam emulari.

Quibusdam Gallis Strabo lib. 4. tradit
 proprium esse, ἄσκησεν αὐτοὺς μὴ παχῆς
 μὴδὲ προγασσοῦσας, τῶν δ' ἐπιπέδων βαλ-
 λῶν τῶν νεῶν τὸ τῆς ζώνης μέτρον ζυ-
 γῆσαι.

Amnes in occidentem decurrentes Ligeris, Amnes
 Mosæ, in mare mediterraneum se ex- Gallia.
 eunt, Araris & Rhodanus celeberrimus Mele-
 ro & Marcellino inter tres Europa maxi-
 Danubium & Rhenum.

Massyilia.

Laus Massy-
 liae è Cice-
 rone.

Gallis qui-
 busdam
 proprium.

Rhenum

PRIMA PARS

Lacus Lemanus.

Rhodanus autem fluuius egressus altissimis
Valesia montes afficit maximum lacum, qui
olim Lemanum, hodiè verò ab adiacentibus
Losanna & Geneua. Losanensem, & Geneu-
sem appellant. In longitudine habet octo
nouem miliaria germanica, atq; in me-
patet in latum duobus aut fere tribus miliaribus.
A ripa habet Helueticorum terram amoeni-
mam, quam vulgò dicunt *Wax* vocant profert
vinum generosum, quod ripale seu riuale à
lacus illius vocatur.

Veterum
Gallorum
propria.

Pomponius de veteribus Gallis lib. 3. ij
Gentes superba, superstitiosa, aliquando etiam
immanes adeò vt hominem optimam & gra-
tissimam Dijs victimam crederent, manent ve-
gia feritatis iam abolitæ. Habent tamen &
cundiam suam, magistrorq; sapientia. Hi te-
mundiq; magnitudinem & formam, motus
ac siderum, & quid Dijs velint scire, profitentur.
Docent multa nobilissimos gentis clam & diu-
cenis, annis in specu, aut in abditis saltibus.
num ex ijs quod præcipuum in vulgus effluit,
delicet vt forent ad bella meliores, æternas
animas vitamq; alteram ad manes. Itaq; cum
mortuos cremant ac defodiant, erant qui se
rogos suorum velut vnâ victuri libenter in-
rent.

Sapientes
veterum
Gallorum.

(De rebus Gallicis multi scrip-
runt. Inter illos verò videtur præcipue
par

res obtinere Ioannes Tilius Aetua-
 in libris duobus commentario-
 & disquisitionum de rebus Galli-
 Extat etiam Petri Rami Professoris
 libris Philosophiæ omnis ac elo-
 quentiæ in Academia Parisiana liber
 moribus veterum Gallorum. Petri
 Rami præterea liber de Galliæ Belgi-
 antiquitatibus. De Gallorum verò
 perio & Philosophia libros 7. scri-
 valdè elegantes & eruditos Ste-
 nus Forcarulus Iuriconsultus, qui
 isijs in quarto excusi sunt.)

GERMANIA.

Germania, terra que multis nominibus nec
 a, nec Gallia, nec Hispania cedere debet, o-
 Cornelio Tacito in libro de moribus veterum
 manorum, in vniuersum aut syluis horrida,
 paludibus fœda, nunc verò Solino virorum
 & populis innumeris frequens.

Mannum autem Tuisconis filium primum
 manorum regem fuisse scribunt, vnde sa-
 sint in regis honorem ac perpetuam memo-
 Aleman / German / Landsman / Bie-
 man / Edelman / Bawersman / valdè e-
 maioribus nostris arriuerunt à Manno dedu-
 appellationes propter gentis conditorem &
 ntem.

Laus Ger-
 mania.

Mannus
 primus Rex
 Germaniæ.

D Tacitus

PRIMA PARS

Laus veterum Germanorum ex Tacito.

Tacitus, qui sub Vespasiano praeses Germaniae fuit, Germanos veteres laudat tum a copiose, tum etiam inter cetera his verbis: *ibi boni mores valent, quam alibi bona leguntur. Fortitudinem vero illorum breui ornat elogio. Nemo bellum Germanis intulit impune. Vnde Seneca: Romanis pax est usque ad Germanos. Rhythmi veteres noti sunt:*

Welcher im Krieg wil vnallich han/
Der fang es mit den Deutschen an

Ac iterum Tacitus: *Vita omnis in venationibus & studijs rei militaris consistit: à parvis duritiei ac labori student: qui diutissime puberes permansere maximam inter suos ferunt laudem, hoc alij staturam, alij vires, neruum confirmare putant: Qui quaque de causa ad venerint ab iniuria prohibent, sanctos habent, quibusq; omnium domus patent, victusq; communitur. Pudicitiam vero & castitatem genti idem celebravit: Soli barbarorum singulis viribus contenti sunt, & septa pudicitia agunt paucissima in tam numerosa gente adulteriorum quorum poena praesens & maritus permittitur. cisis criminibus nudata, coram propinquis exhibit domo maritus, ac per omnem vicum verberat. Publicata enim pudicitia nulla venia, forma, non aetate, non opibus maritum inuenit. Seta iuuenum Venus eorum inexhausta libertas: nec virgines festinantur, eadem iuuen-*

fin

proceritas, pares validaq; miscentur, ac
a parentum liberi referunt. Sua queng;
r vberibus alit, nec ancillis aut nutricibus
antur.

Quomodo verò in Rheno flumine Germa-
nos liberos recens natos probarint, Galenus
in lib. 1. de tuenda valetudine, & multi
scriptores. Philostratus etiam in Epistola
lam his verbis: κελυδες ποταμους (Rhe-
vodus ἀρετης ηορ κακιας ελεγχθ' εβρι
δεσατθ'. Et Nazianzenus in carminibus
acris:

Toi μηδ κειννοι γονορ βλωοιο βειθεοις.
Meminit etiam Nonnus Poeta Dionysia-
lib. 46.

Dividitur hac nostra atate in superiorem si-
rimam & altam, hoch Deutschland / &
riorem siue Bassam, nieder Deutschland.
rioris sunt: Bavaria, Austria, Stiria, Athe-
beria, Heluetia, Suevia, Alsatia à Mæno de-
dendo Moguntiacum vsq;.

inferiores sunt: Francia orientalis siue Fran-
a, Lotharingia, Brabantia, Flandria, Se-
lia, Holandia, Geldria, Frisia, VVestphalia,
Sia, Saxonia, Marchia, Dania, Pomerania,
ussia, Liuonia, Silësia, Moravia, Boëmia,
landia, Misnia, Thuringia à Mosella
ad Magnum Oceanum mare Balticum à
tentrione protensa, & versus ortum ad Li-
thuanos

Veteres
Germani
probant su-
os liberos
in Rheno
flumine.

Germania
duplex, su-
perior & in-
ferior.
Germania
superioris
regiones.
Germania
inferioris
regiones.

PRIMA PARS

thuanus vsq; pertinens, minus angusta vete
sed locupletata multarum gentium & terra
accessionibus, Heluetia videlicet, Rhetia, Ni
co, Austria, Stiria, Carnia, quæ & Carintia
Carniola, vt nunc non sine causa magna G
mania dicatur, celebris etiam inde, quod p
dentibus Herodoto & Agathia Græcis script
bus, Germani gens Persica olim inde in has c
delati sint sub Darij Histaspis Persici regis im
rio à Medis vicinis pulsi.

Germani
gens Persi-
ca.

REGIONES GERMANIA
OCCIDENTALES.

Regiones
Germaniæ
occidentales.

Regiones siue partes Germania occid
tales sunt Lotharingia & Vastum
gnum.

Louanium.

Brabantia, Vrbs Louanium, vrbs pulch
rima complexa intra muros areas latè pate
tes, prata, vineas, hortos, per quam medi
praterea fluius Dela labitur. In ea medicina
hac etate profititur Cornelius Gemma, cui
annis superioribus prodierunt libri 2. de natu
diuinis characterismis, seu raris & admiran
spectaculis, causis, indicijs, proprietatibus reu
in partibus singulis vniuersi.

Cornelij
Gemme
libri.

Antuerpia.

Antuerpia, emporium Europa nomin
tissimum, quomodo de eo copiose expositum est
Ludouico Guicciardino Florentino, in descript

Belgica, vbi etiam Iulij Scaligeri de Ant-
a versus tales leguntur:

da quot spectant oculo me torua sinistro, Laus Ant-
ot nos inuidia pallida tela perunt. (Roma. uerpix.
dunum omnigenum est, operosa Lutetia,
ngens res Venetum, vassa Tolosa potens.
imoda merces, artes priscaeq, noua^q,
Quorum insunt alijs singula, cuncta mihi.

Belgica etiam eruditè & copiosè descri-
r in Topographia Leonis Belgici siue descri-
ie Belgicae, quae auctore Michaelè Aizingero
umis tabulis, elegantibus exornata prodijt
onie in quarto charta maioris siue mediana
d dicitur.

Bruxella, Louanio par magnitudine, sed Bruxella.
ar edificiorum splendore, quo Louanium lon-
uperat, patria Vesalij celebratissimi anato- Vesalij ana-
i, cuius exstant de humani corporis fabrica tomia.
7. Is dum mense Aprili anno 64. in Cyprum
fectus reditum domum parat, & fluctibus
pestat eq, in Zazynthum Insulam applicat,
decumbere cepit, & paucos post dies in loco
erto, & in miserissimo tuguriolo inter barba- Vesalij
& agrestes homines omni humana ope desti- mors miser-
us è vita discessit: rima. -

— Sacras vbi Caesaris arces — Vidimus,
ribit Nathan Chytraeus in itinere Parisiensi)
adiunctosq, hortos muro vndiq, cinctos.

PRIMA PARS

Tam magno spacio vt syluas, & lustra ferarum
 Vitiferosq; vnà colles, fontesq; lacusq;
 Prataq; contineant, multas hic vndiq; Dam
 Capreolos, leporesq; leues, ceruosq; fugaces,
 Diuersi & generis volucres, plantasq; tenell.
 Cretensiq; nouum specimen videas, Labiryntum
 Hac olim magni moderator Carolus orbis
 Siue libens vixit: proceres hic vndiq; multo
 Confluxere olim, pacem auxiliūue petente.

Mechlinia,
 Leodium,
 Lüttich.

Mechlinia sita ad fines Brabantiae, si-
 & Leodium, Lüttich) vrbs imperialis, situ in
 piscopatu Leodiensi exstructa ad Mosam flu-
 um, qui per duo brachia in vrbem ipsam influ-
 & Insulas aliquot ab incolis habitatus efficit,
 vt ad hac tria alia flumina in ipsa vrbe in Mosam
 sam se exonerent, piscibus bonis foecunda singula,
 la, vrbe ad hac exornata hortis & vineis, Paradiseus
 Sacerdotum cognominata, deus Pfaffens
 Paradiseus) petrarcha nobilis Clero locus, qui
 solum fertilissimum frumento, vino & arborum
 omnis generis fructibus, & cunctis alijs, quae vtili-
 luptati & vtilitati hominum seruiunt, praestet,
 locum illum Sacerdotibus valde commodum fa-
 ciat, quorum alit maximum numerum, cum ha-
 beat Achte reiche Thumbstiffte) in quorum vrbe
 no, quod S. Lamberti dicitur, D. Georgij aurea
 sic satis magna statua est, è puro auro conflata
 donata ei à Carolo Burgundiae Principe, vt haec
 donatione condonationem omnis culpa à Deo im-
 petra

vet. Quatuor egregias Abbantias parochias
 Monachorum ac monialium monasteria
 ma, olim etiam aded clara literis & schola,
 od Guicciardinus Florentinus Italus in Bel-
 sua erudita & luculenta descriptione com-
 orauit, eodem tempore literis ibi operam de-
 nt, nouem regum, viginti quatuor Princi-
 , viginti & nouem Comitum, & plurimum
 inorum & Nobilium filij.

Mechlinia autem natus fuit Nicafius de Stupendum
 rda. Hic tametsi ab anno tertio atatis sua ingenium
 is captus, & ob id elementorum etiam lite- Nicafij
 m penitus ignarus fuisse, tamen nihilomi- Mechlini-
 in omni doctrina diuina & humana aded ensis.
 ecit, vt admirationi omnibus esset, & cum
 any gradum Magisterij accepisset, Scholis
 uandiu Mechlinia cum laude praesset, &
 any aliquanto post licentiam in Theologia
 ecutus, caecus quamuis, Euangelium tamen
 empla publicè docuerit, & cum posthaec
 dum Doctoris vtriusq; iuris in Academia
 onienfi accepisset, in Gymnasio Colonienfi
 licè iura cum stupore omnium docuit, atque
 as vtriusq; iuris, quos nunquam vidit & le-
 memoriter recitauit, donec ibidem morere-
 Anno 1492. Pantalon tom. 2. virorum
 strium.

Holandia. Vrbs Leida, patria Princi-
 Anabaptistarum Monasteriensium.

Ambstero-
damum
præcipuum
post Ant-
uerpiam
emporium.

Ambsterodamum, situm ad sinum quædam Oceani, unde derivati canales in ipsam urbem, naues in ipsam urbem recipiunt, quo quando simul eodem tempore & die ad portum e diuersis terrarum oris & regionibus trecentæ applicant, in palis in medijs aquis Venetiarum instar exstructa tanto sumptu, ut fundamenta fere plura constent adificantibus, quam ipsa edificia. post Antuerpiam præcipuum etiam Europæ emporium. Eam urbem Nicolaus Carnius vir eruditus & ciuis Ambsterodamus his versibus prædicauit :

Laus Amb-
sterodami.

Vrbs bene nota propè atq; procul distantibus oribus.
Dotibus innumeris suspicienda bonis.
Diues agri, diues pretiosa vestis & auri,
Ut pleno cornu copia longa beet. (vnu)
Quod Tagus, atq; Hermus vehit, & Pactolus,
Verè hunc congestum dixeris esse locum.

Roteroda-
mum.

Roterodamum, Magni Desiderij Emperatoris patriam.

Egmontium, Egmont.

Haga, pagus
Europæ
maximus.

Haga, pagus parens, pulcherrimus, maximus & opulentissimus totius Europæ, complexus supra bis mille domus, atque inter has aedificia quadam splendida. Vno dimidio miliari abest ab Haga Monasterium Monialium ordinis S. Bernhardi, vbi visitur sepulchrum comitis cum hac inscriptione: Illustris Domini Florentini comitis Hollandiæ filia, cuius mater fuit M
thild

filia Henrici, ducis Brabantia, fratrem Stupendum
 habuit Guilielmum Alemania Regem. & miracu-
 rasat a Domina Margareta, anno Salutis, lolum το-
 mo, ducentesimo, septuagesimo sexto, α- λυτικιας
 sua anno quadragesimo secundo, ipso die exemplum.
 ceues, hora 9. ante meridiem, peperit in-
 s viuos promiscui sexus numero 364. qui
 am per venerabilem Episcopum Dominum
 nem, suffraganeum, presentibus nonnul-
 ceuibus & magnatibus in pelui quadam
 smi Sacramentum percepissent, & mascu-
 nnes, foemellis vero nomen Elisabeth im-
 m fuisset, ipsorum omnium simul, cum
 s, anima ad Deum aternaliter victura re-
 it, corpora autem sub hoc saxo requiescunt.
 nerunt huius historiae prater Guicciardi-
 n descriptione Hollandiae Erasmus etiam Similia το-
 odamus, & Ludouicus Viues, ac sunt apud λυτικιας
 tum Magnum, Pictorium, Cornelium Gem- exempla v-
 , & alios similia τολυτικιας exempla. bi reperian-
 it autem Guicciardinus punitam fuisse tur.
 numerosa prole à Deo comitissam Marga- Linguae
 n, quod obiecisset cui dam honestae foemina, pro cacitas
 vno partu gemellos enixa fuerat, impossibile punita.
 geminos ab vno marito conceptos parere,
 odem tempore commertium cum altero ma-
 habuisset, imprecatam itaq, fuisse, vt tot
 aliquando pareret infantes, quod dies es-
 in anno.

D 5 Flan-

- Gandauum** Flandria. Vrbs Gandauum, & vna de maximis Europa vrbibus, similis Milano Italia, habens intra vrbes areas latè pates, ad morem magnarum olim & celeberrimum in Asia, Insulas etiam paruas viginti tatas, quas faciunt canales è fluminibus propinquis eò deriuoti. Abbatias opulentas bet quinque: Monasteria ac templa quinquaginta. Et complectitur in ambitu tria millia Germanica, ac abest à mari tantum inter quatuor milliarium.
- Brugæ.** Brugæ, vbi olim fuit mercatus Anticus, sicut Francofordicus olim in Moguntia vna fuisse dicitur.
- Groninga.** Frisia. Vrbs Groninga, patria Romæphi Agricola. summi viri.
- Frisia perit inundatione.** Münstero referente Frisia, Anno Christi 1230. inundatione maris penè tota submersa fuit, ad eò vt perierint tunc supra centum hominum millia.
- Burgundia altera Italia.** Burgundia, altera Italia situs, aëris animitate & salubritate. Vrbs Bisuntium.
- (Burgundiam descripsit & vrbs eius singulas Cognatus Nazarenus, doctissimus & notissimus, in publicis multis scriptis eruditissimis, quorum exstat maximus numerus. Inter cætera etiam cuncta opera Luciani à se Græcolatina cum annotationibus doctissimi

s in quatuor tomis in octavo Bassi-
dita.)

Burgundus fuit etiam Abbas Clareuellen-
Bernhardus, quem magnus Lutherus
er pietatem, fidem & zelum non dubitat
g, patribus tum Gracis, tum etiam Latinis
donere. Eius opera plena pietate & doctri-
folio magno in vno volumine excusa ha-
ur.

Selandia, complexa aliquot maris Insu-
quibus Levinus Lemnius lib. 4. cap. 2. de
ltis natura miraculis, vbi de Insulis Selan-
ac geutis eius natura, conditione, moribus,
tio, compendiosa ac diligens reperitur de-
tio. Indicatur etiam porro vnam de his In-
dici Taubelandiam, a columbarum in illo
enso numero.

Diuus Bern-
hardus Burg-
gundus.

Selandia.

Taubelandia.

PTENTRIONALES GER-
ANIAE REGIONES.

Septentrionales. Geldria. Vrbs Da-
uentria, celebris à Schola, in qua Erasimus
rodanus olim fundameta literarum didi-
ctria Ortuini Gratij, qui & Apologiam ad-
Reuchlinum olim scripsit, & collegit pra-
fasciculum rerum expetendarum ac fu-
darum, cui operi insunt summorum aliquot
um Epistola, libelli, tractatus, opuscula,
oratio-

Dauentria.

Ortuini
Gratij opus
insigne.

PRIMA PARS

orationes numero 60. in quibus multa caus
ligionis excutiuntur, opus protus insigne.

Campodu-
num.

Campodunum, Kampen, Abbati-
lebris & locuples.

Aquisgra-
num.

Clinia. Vrbs Aquisgranum im-
rialis, Ach. In tutela existens principis Cl-
fis, vbi indusium B. Mariae ostenditur.

Ioannis
Vveri scri-
pta erudita.

In Clinia viri clari & illustres sunt ha-
stra atate Ioannes VVierus, Cliuorum duci-
chiatros, qui conscripsit de praestigijs demo-
ac incantationibus, ac veneficijs libros 6. q-
diti sunt in publicum cum libro Apologeti-
iusdem, Pseudomonarchia Damonum, libro
am de Lamys & commenticijs ieiunijs. Co-

Heresbachij
libri.

Hereshbachius ducus Cliuensis ac Iuliac-
iureconsultus, cuius prodierunt annis superi-
bus Rei rusticae lib. 4. vniuersam rusticam a-
plinam complectentes, de venatione, item a-
pio & piscatione compendium.

Iuliacum, Göllich.

Osnabur-
gum.

VVestphalia. Vrbs Monasterii
Brema, Osnaburgum. In eius vrbs Chr-
ei libro secundo de quodam eius vrbs Epif-
hic versus recitatur:

Ioannes Le-
uvenclaus
nobilis do-
ctissimus &
celeberri-
mus.

Corpore Zachaeus, animo Iudas Machabeus
VVestphalum se esse profiteretur Ioannes Le-
claus nobilissimus vir doctrina multa atque
gua vtriusq; latina atq; graeca cognitione,
uerso à se toto Xenophonte, omnibus Nazian-
ni

ribus, historicis aliquot præterea græcis, & præcorum libris felicissimè reddendis & in- etandis celeberrimus.

Colonia. In illa vrbe circa annum Chri- Colonia.

40. Taulerus celebris Doctor Ecclesia ad Taulerus.

rtudam docuit. Colonia Psalterium Ae- Psalterium

icis characteribus in folio exprimi fecit Io- Aethiopicis

Botken præpositus Coloniensis.

Dania. Vrbs Kopenhagen.

Holfatia. Holfstein. Et Holfatiæ pars

crsia.

Mechelburgia, siue Megapolu: Mechel- Rostochi-

& ducatus Megalopyrgicus. Vrbs Rosto- Rostochi-

clara Academia & Professoribus in omni um.

narum genere præstantissimis & clari- Clari-

ter ceteros verò seorsim famigerata & ce- famigerata

vro per Europam vnuersam celeberrimo

. Dauide Chytrao, qui doctrinarum mul- David Chy-

tiuum culmen verè, quod dicitur, antrum træus.

ercuriij, in quo congestum esse Deus voluit,

quid est doctrina atque sapientia cælestis

humana, εὐθ' ὄγε τοικίλων ἀγαθῶν

θηκερ ὄμιλον. Deus nobis seruet etiam de-

— καλλιόπκη illud ὁ γλυκερὸν σῶμα,

ἔσας φίλον ἄνδρα, τὸν οὔτε δεῖσι ἀ-

πεχθῆ.

Ὡς σὲ ὑμνήσω πάντως ἔυμνον ἰόντα.

Pome-

PRIMA PARS.

Pomerania. Vrbs Stetinum.
 Cripsvaldia.
 Cassubia.
 Rugia insula.
 Liuania. Vrbs Riga. Reuela.

REGIONES GERMANIAE
 ORIENTALES.

Dantiscum. **O**rientales. Prussia. Vrbs Dantiscum.
 De Dantiscanis sunt qui scribunt, quod
 Taurus maximus. annis superioribus aluerint ante praesepe tauri
 novennè, à capite numerando quing. vlnas
 gum, donandum Henrico tertio Valesio nati Galorum,
 tunc autem adhuc Polonorum, qui mactatus libras ter mille
 dependerit. Erant etiam in Dantiscum Stella extant de Borussie
 antiquitatibus li. Silesia. Silesia, cuius longitudo miliarium
 ca. ter 40. latitudo 20. Discernitur hodie in
 catus, vt nominant, quindecim, & singula nomina
 accipiunt à metropoli, ita vt Nissa & Vratislaviensis
 collocati sint quasi in vna provincia. Olim aliquandis
 fuit prouincia regis Poloniae.

Laus Silesiae. Vt verò ille suam Ithacam apud Homero
 celebrat: ita & illa prouincia & yadū nē
 ☉☽☽☽, nutritrix facunda & benefica hominibus
 est, quibus in vtroque sexu Dei beneficio nota
 figuram, & decus corporis, nec ad bonitatem
 inge

iorum quid deest, & benedicente Deo re-
 tes ex terra, magna vbertate in plerisq;
 andit, qua alicubi venas auri, argenti,
 & ferri gignit, res etiam ad vestitum
 modò suarum, sed multarum aliarum gen-
 onficiendam largissimè suppeditat, &
 ea multis seculis exculta est disciplina ho-
 re, quàm alij populi efferi, & inhumani:
 orimis studio humanitatis annos 600. ex-
 t, & nostra atate in multis locis fouet Ec-
 & Scholas religiosa beneficentia consti-
 in quibus sonat vox caelestis doctrina, &
 res ad veram Dei agnitionem & inuocati-
 flectuntur.

Puella Silesiatica verè sunt, quod apud
 es sapientes Poëtas de puellis praestantibus
 i, modestia, industria & omni virtutum
 e dicitur, χαρίτων ὑφασμα, θεῶν δ' αἰ-
 α. μάργας & ἔν λαέεσιρ, ἕως φό-
 ἔν φαέεσιρ, ἀλγῆδ' ὄνεσ δ' ἰμμάτωρ.
 ἀ ἔργα εἰδ' υἷα. κόσμ' ἔ ἀρετῆσ ἀπάσ
 κάλλ' καλαί, μεγέθ' μεγάλα καὶ
 ἠσόφου, οὔτε φῦῆσ ἐπιδ' ὀνέεσ, οὔτε
 quarum oculi ἑκατόν χαρίτεσι δάλ-
 ν, — κάλλ' καὶ γλυκερῆσιρ ἔρθυθό-
 μ χαρίεσιρ, — ὦρ τε πάντεσ ἔω
 ασιρ ἴμθοι εἰσιρ. *At quae, quod apud
 em comicum scribitur, vel silicem lapidem
 ere possent, ut se amet: νικᾷ δὲ καὶ σί-
 δ' κροῖσ-*

Δηγορ, inquit veterum sapientum quispiam
 τῶν καλῶν τῶν οὐκ.

Fames inau- Anno autem 1335. & proximè sequenti
ditata in Sile- inaudita fuit fames in Silesia & Polonia
fia. na, ad eò ut ventum sit, quomodo refertur l.
 & 1. Annalium Silesiorum, ad humanas ea
 & quod terribile auditu est, parentes cada
 liberorum, liberi parentum pro rabie inedia
 rarunt & vorarunt, ad eò ut non credatur i
 lis historijs exemplum reperiri simile, pro
 quàm in urbium obsidionibus, ubi quoque hu
 na carnes laniata & deuorata scribuntur.

Vratislauia Vrbs Vratislauia, corona eius pro
corona Sile- cia, ciues habet pietatis & honestatis studi
fia. prudentes, amantes religionis & artium, pi
 tos etiam singulari dexteritate in familiarit
 suetudine, affabilitate & morum elegant
 litate. Senatus verò prestantissimi ea aug
 est dignitas, & ad suos ciues cum graui cult
 uerentia caritas, ut verum sit illud Poëta:
 mosi pecoris custos formosior ipse.

Ioannes Habuit autem Vratislauia inter alios
Morenber- ros & prestantes viros etiam D. Ioan
gius orna- Morenbergium, pietatis, literarum ac lit
mentum torum omnium patronum ac amicum egr
singulare um: Scholarum atque Ecclesiarum longo t
reipublicæ pore inspectorem vigilantem & sedulum, τ
Vratislaui- τῶ, φρονίσε καὶ δωάμα δωατόρ
ensis. τῶ φραῦ, de nobis etiam amice & ben
 merit

sa sua etate oculus, cum doceret & gubern
 Ecclesiam in inclita vrbe Vratislavia fide
 dustria, circumspectione, tolerantia laboru
 arummarum eximia, cum studio tuendi con
 sum in eadem voce doctrina repurgate inter
 centes nunquam satis laudato, viri ingenij l
 tate, doctrina vberissima, facundia blanda
 composita morum suauitate prestantissimi,
 vero fidei, & regenerationis viuifica beati
 cum pijs lachrymis & leta in spe ornarunt. V
 annos 39. Mens. 4. dies 15. horam nullam: E
 sic Spiritum in manus aeterni patris anno 15
 mense Octobri, die 29. Elatus funere hono
 centissimo ad dulce suum cubile inter luctus
 mitus & lachrymas vniuersa inclita ciui
 prid. Calend. Nouemb.

Antonius
 Niger, Me-
 dicus Brun-
 suicensis.

Ac produxit nobis eadem vrbs etiam Ant
 um Nigrum, omni doctrina erudita, polita
 elegante clarissimum virum, Medicinae Do
 rem atq; Physicum Reip. Brunsuicensis celebr
 atq; in Medicina facienda admodum felic
 nostri, quoad in vita mansit, studiosissimum
 amantissimum; quod multis ad me literis a
 cissimis ac familiarissimis scriptis testatum
 atq; reliquit, neq; aberamus alter ab altero
 giori interuallo. Reperiuntur etiamnum in
 blico scripta eius erudita, Philosophica, Me
 atq; Theologica, Graeca & Latina, vbi cum
 miratione visi sunt legere viri eruditi atq;

Eiusdem
 scripta varia
 & erudita.

in callentes paraphrases eius quasdam, qui-
mine graeco heroico valde erudito, denso,
atq; acurato valde Psalmos aliquot Da-
vidici expressit, & reddidit felicissime, vt existi-
mari etiam fuerit illo tempore, si ei rei diutius
libuisset, aut etiam per alias occupatio-
nes valuisset, facile superaturum hic
omnes similes veterum atque recentium
paraphrases & Psalmorum explicatio-
nes rapuit tunc aliud ipsum officij publici, &
suis nominis etiam celebritas & in curatio-
ne felicitas, vt non raro sibi se occidere diceret,
sapiens vetus Poëta scripsit: Quod sis esse
nihilq; malis. Illud etiam Pythagoricum
sibi traditum putaret: Hoc age.

Ac gloriari etiam non potest, & se iactare
magnifice efferre in clyta Vratislavia de Io-
hannese Crato à Crafftheim, & Petro Monauio
Medicina Doctore celeberrimo & instru-
mento doctrinarum atq; linguarum eruditiss-
imo genere, Medico & Consiliario Casareo au-
tente, nomine atq; dignitate praestante, & cla-
rissimis eruditiss, qua versantur in erudi-
tione, seorsim verò Medicorum manibus.

in vrbi debent etiam literati & litera Ia-
cobus Monauium Petri fratris, clariss. fra: rempa-
um & ciuem Vratislaviensem, incompara-
bilis doctrina, virtute atq; sapientia virum, cum
sit earum rerum, quod à veteribus sapienti-

Iohannes
Crato à
Crafftheim.
Petrus Mo-
nauius; con-
siliarij Cæ-
sarei.

Iacobus
Monauius,
eiusdemq;
laus.

bus, nostra etiam memoria hominibus, quae
 doctrina ac sapientiae aliqua laude claruerit
 traditum est & proditum, quod ipse non
 erit, didicerit, meminerit, calleat & teneat.
 cum ita ferat usus & occasio, singulari cum
 uitate orationis puritate & elegantia inin-
 bili commemorare & tradere possit cum stu-
 dentium & attendentium, aded ut hic,
 cum illo paria faciant, aut cum illo commu-
 debeant, non facile reperias, cum excellat
 hac etiam dignitate, autoritate, atque non
 eruditi & honesti fama celebri domi forisque
 ter eos uero praesertim qui & ipsi cum laude
 qua peculiaris cuiusdam doctrina atque sapie-
 degere existimantur, & famigeratissimus uer-
 per sit suo merito, amore literatos, & ho-
 cultores literatos omnes, quomodo me etiam
 dignum tanto amore cum clarissimo suo fratre
 cepit complecti studiosissime, & studio praesertim
 quam optime merendi ac pietate, de literis
 utrisque bene consultum sit omni tempore, ubi
 hil unquam solet praetermittere, cum sit ad
 guem factus homo, ac uere $\omega\epsilon\pi\lambda\alpha\sigma\mu\delta\iota\omega\tau\omicron\varsigma$

$\Delta\epsilon\delta\epsilon\epsilon\gamma\epsilon\nu\theta$,
 οὐ ζῶσε τε καὶ κόμῃσθε Δεῦρ' ἑλευκῶπις Α
 αὐτὸς κοινὸν ἔστω ἀληθείᾳ ἀγαθόν. ()
 μέγα τε χάρισμα πόλιος δ' ἡμῶν Ἐ πάσιρ' ὄν
 αἰετὸν ἔστω γὰρ ξεινοισιρ' ἀνῆρ' ὄδ' εἰ, ἡδὲ ἰωσ
 ταις.

ὁ θεὸς ὑμῶν, πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν ἐὼν ἰσὺς
 καὶ ἡμεῖς χαίρει, δεῖξτε δὲ τοῖς ὄλθεσιν δόξαν,
 ἢ μάλ' ἐθέλητε, καὶ σοὶ φίλον ἔπιλετο
 θυμῷ

In Republica Vratislaviensi autem modo
 pes partes obtinet Nicolaus Redingerus e-
 ritistes & praefectus sapiens, auctoritate pra-
 vigilans. atq; circumspectus Frater eius
 as Redingerus, praeterquam quod liberato-
 nominum fuit amantissimus, bibliothecam
 ebat rebus omnibus instructissimam, quod
 imus Monachus noster in Epistola quadam
 rat, quae ad septendecim florenorum millia
 abatur, & etiamnum Vratislaviae custodi-
 e Vbis illuc translata.

Nicolaus etiam Redingerus Thoma clarif-
 viri filius, & Nicolai Redingeri praestantis-
 doctrina, virtute ac sapientia viri filius, post-
 a audivisset tum in Germania, tum etiam
 alia doctissimos & celeberrimos quosq; Pra-
 res & Professores, domum reuersus tandem
 letatus & instructus omni doctrina liberali,
 inter suos clarus degit laude virtutis, do-
 e omnigena atque sapientia ὑμῶν δὲ ᾧ
 αἰῶν κεφαλῶν δεοὶ ὁπάσθαι ἀθάνατοι
 ὅρ τε τέλεισφόρον, ἀγλαίω τε, καὶ κῦ-
 ἀπέσθητον, ἀφθίτον ὄλθον, λθνκας δ' ἰ-
 ἡμέρας πᾶσας, Α. μ. λῶ.

E 3 Frei-

Nicolaus &
 Thomas
 Redingeri-
 fratres.

Thomæ bi-
 bliotheca
 quanti fue-
 rit æstimata.

PRIMA PARS

Freistadia.

Freistadia, cuius propria laus est. ornata studia & literatos, & quod vix alibi in Silesia reperitur, quae in illa tenuitatis plures viros excellentes doctrina educavit

Rectores
scholae Frei-
stadiensis:
Erasmus Be-
nedictus.

luis, quam ista. Praesuerunt studijs pietatis literarum in illa vrbe aliquandiu viri magni & doctrina multa praestantes, Erasmus

Ioachimus
Curæus, &
Ioachimus
Picus.

Philippi, & cum eo in domestica familiaritate coniunctissime vixerat: Ioachimus etiam reus tandem Medicinae Doctor & scriptor natus Silesiae Freistadiensis, & Ioachimus

Doctores
Ecclesiae
Freistadien-
sis: Ioannes
Gigas Nort-
hulanus.

cus Glogauensis auditor diligens & assistens Theandri Lutheri & magni Philippi, a quo noster dilectus. Ecclesiam verò ibi doctrinae pluribus excellens, D. Ioannes Gigas Northulanus, singuli & vniuersi nostri amantes deo & studiosi, vt etiam defuncto viro doctor

Abrahamus
Bucholtze-
rus.

simo Erasmo Benedicto, Scholae & studio in illa gubernationem literis & signo senatus eius loci iudicij mihi offerrent. Giganti in eundi in Ecclesia munere successit D. Abrahamus Bucholtzerus, $\omega\alpha\lambda\alpha\upsilon\acute{\alpha}\tau\epsilon\ \omega\omicron\lambda\lambda\acute{\alpha}\tau\epsilon$

Chronologia
Buchol-
tzeri.

$\delta\omega\delta\epsilon\ \eta\gamma\eta\ \epsilon\iota\lambda\omicron\pi\omicron\nu\omicron\ \&\ \epsilon\gamma\ \upsilon\pi\omicron\theta\epsilon\omicron\lambda\lambda\omega$, cuius se pectore tota vetustas condidit. Eum virum magnum esse & excellentem ingenio, doctrinae varia, ac lectione multa, docent tum qua nup

edidit scripta Chronologica valde erudita, laboriose & accuratè conscripta, tum etiam por

mel

his docebunt, qua modo habet in manibus, de quibus spem facit, superaturus sine omnino in illis omnium conatus, labores & studia, haec in simili argumento voluerunt esse upati.

Goltperga, longo tempore celebris per Germaniam & conteminas regiones à Schola didita, ad quam studiorum gratia confluebant, atque non modo è Silesia, sed etiam è vicinis regionibus maximo semper numero Vngari, Austriaci, è Stiria, Carinthia, & Polonia oriundi, citati laude atque celebritate Rectoris summi, atque exercitatisimi & felicissimi formantiuuentus Doctoris atque artificis Valentini Trozendorfj, cuius tanta fuit me puero existimatio, ut in Silesia existimaretur, etiam si alibi veras non infeliciter aliquis didicisset: tamen et doctos non facile admittendum, si eius virtus sedula atque institutione felici aliquandiu fuisset usus, charus illa de causa viris magnis eruditis omnibus, magno etiam Luthero & Hilippo, à quibus, si quando VVitebergam neiorum causa accederet, accipiebatur honoribus & amanter.

Præsuit ei Schola cum celebritate ac successu singulari, quoad vixit, annos plus triginta, quod opinor, motus matris sua charissima, honestissima, sed rusticissima dicto, quod ille in omnibus literarum rapiebat tunc, qua cum eum è pago

Schola
Goltper-
genfis, Ma-
gistra gentia
Silesia.

Valentinus
Trozendor-
fius, Schola
Goltper-
genfis Do-
ctor.

PRIMA PARS

Trozendorff Silesia prope Gorlitium sito
Scholam Gorlicensem adduxisset, & iam re
illie filio domum redire vellet, cum illi præ
multa reliquisset, hac voce cætera puncta su
Walten bleibe ja bey der Schuelen. Va
tine fili dilecte noli discedere à Schola, quoniam
se sæpè commemorabat & prædicabat magi
vim inesse votis, precibus atq; imprecation
parentum optimorum, atque piè in liberos
etorum.

Pars histo-
riæ de vita
Neandrius
inserta.

Eius simile ego quoque de me possem com-
memorare studiosis adolescentibus, si liceret
comparare parua nostra magnis. Pater meus
lectus mercator fuit, ideoq; cum me quoque
mercaturam exercendam mox puerum cupi-
assuescere, neq; quicquam minus haberet in
nimo, quam ut in literis discendis multum tem-
poris consumerem, voluit ut antea omnia equi-
re discerem, cum eius rei ignotio in longioribus
itineribus, qua mercium causa coemendanda
facere cogeretur multum sibi obsuisset, ut si
pedes longissima itinerum spacia emetiri non
sum ei fuerit. Ac cum ego ab illa re, animo non
præsagiente fortè secutura mala & pericula
valdè abhorrerem, & nihilominus vellet me
rei aliquod facere periculum, constituit in equo
macilentò & seroce, & dorsum macilentum
hinc acutum & asperum habente, ut in illo per
ma stipendia facerem, quorum is fuit successus
ut eq

uis à me extra patria portas perductus in
 am, quo aquatum agi solebant, cum ego
 regendi & perite tractandi nullam dum
 am habere possem, vbi profundissima
 non sine vitæ periculo dedit præcipitem,
 arum abesset quin suffocatus perirem,
 accurrissent, qui tum non procul inde spe-
 res eius periculi fuerunt, qui & equum
 rehenderunt, & me in illo iterum pro-
 adidum & iniatum collocarunt, redu-
 m inde equum domum, si Domino non a-
 visum fuisset, felicius. Verùm vix por-
 bi contigeram lapide ictus, nescio vnde
 itante, vulnus in caput accipio, copiosè
 ine in faciem & humeros desfluente, &
 em me spectandum in vrbe exhibeo, &
 idendum propino spectatoribus, aqua &
 ine benè tinctum & madidum cruento
 & cruentatis natibus, cum sine Ehip-
 sidenti tam macilento equo in illis locis
 atari mihi tenello puero non fuerit diffi-

Cùm verò hoc primo infelici experimento
 nec dum moueretur, ac artes peccando ad-
 duceret, cùm eodem die iterum in alio equo
 tituisset, vt aquatum ducerem, equus præ-
 tor multò priori & ferocior, cum à me duci
 non posset, ad solum affixit & in terram

PRIMA PARS

prostravit, ut sinistrum brachium frangere
 pater vel inuitus, cum accersitis chirurgis
 stura illa obligaretur, quod sine dolore ac ei
 tu multo non fiebat, astante matre pientissi-
 cognatus etiam presentibus ac largas lachry-
 fundentibus, & vicem meam iniquam atq;
 stem dolentibus desistere cogeret ab instu-
 & in vocem hanc efficacem ac potestate ple-
 erumperet: Nullibi melius ages, quam in
 nasterio, Nur in ein Kloster mit dir, di-
 gest nicht in die Welt. Contra deinde q-
 decreuisset, annos vix dum septendecim na-
 de hortatu Praceptorum VVitebergam misit
 cum aliquandiu in Ilfeldensi Collegio studij
 scientiarum praefuissem, ac Lipsia in mercatu vi-
 patrem salutarem, cum audiret non deesse
 etiam alibi functiones, honestas dixit: Con-
 tresces ne sic perpetuo in Monasterio, respon-
 Pater charissime tua id facit imprecatio, &
 non inefficax praesagium, quam animaduerti-
 rimium habere ponderis atq; virium, neq;
 me poenitet temporis, quod tibi consumpsi, neq;
 pera eius, quod studijs discipulorum impendi, p-
 tadere, cum non prorsus incommodè ibi deg-
 ac viros magnos mei studiosos & amantes
 in aula Stolbergica, tum etiam vicinis aul-
 vrbibus mihi non paucas comparauerim. Respon-
 dit ille contra: Fiat voluntas sancta Domini,
 se tuasq; res omnes commendo, fac quod tibi
 sult

videtur & optimum Deoq; gratum, & mo proficuum, cum sapientior sis, quam me agnosco, qui literis discendis non multum oris potui tribuere.

Verum redeo ad Trozendorfium. Illum Ge- s Aemylius adolescens, sed bonarum artium recens Magister, & ab incude adhuc calens, pœta non incelebris, cum tempore est atia literis Philippi Melanchthonis animi gra- Silesiam VViteberga Vratislauiam vsq; iseretur Goltperga salutarci atq; compel- , qui contra ipsi omnia officia humanitatis hospitalitatis exhibuit. Cum vero gratus esset Trozendorfio clarissimo, ac illa de multum hortaretur, vt hilariter se inuita- conuino, prius recitato Disticho:

Distichon
S. Aemylij.

go clauiculo rigidum suspendo Magistrum,
Cum libet antiquo viuere more mihi.
rem deinde gessit hospiti suo magno viro, & um ita expleuit, vt delectatus suauitate mon- genij atq; doctrina Aemylij, crebro deinde tionem honorificam Aemylij, quoad superfu- cere soleret, ac si quando ferret occasio, a- is etiam suis publicè inter prælegendum & endum Aemylij distichon suauis recitaret.

Cum vero ego, cum iam obijisset Trozen- is, Goltpergam accederem, Scholam Golt- nsem gubernabant Paxmannus, Medicina or, & Magister Martinus Tabor, Glogau- ensis,

Moderato-
res Scholæ
Goltper-
genfis reli-
qui.

ensis, viri in omni doctrina, & lingua seor-
 Græca cognitione maximi, Iacobus Henioch
 & nunc compater noster dilectus clarissimus
 annes Claius & aliquot alij. In Ecclesia illa
 mas partes tenebat Tilenus Sorauiensis piet.
 doctrina, autoritate, atq; pia grauitate, &
 ui senectute præstans, qui singuli non modo lo-
 ti nostro congressu & colloquio conuiuio hono-
 fito excipiebant, quod tum ipsi, tum alij sua p-
 sentia ornabant: sed etiam cum saciari tam-
 to colloquendi studio & amore non possent,
 ego aliquando etiam Ifeldam ad meam So-
 lam redire percuferem, aliqui de his Bolesta-
 um vsque urbem, qua inter uallo trium milia-
 um Goltperga, ni fallor, distat, me comitati de-
 xerunt, ac vnã noctem in eodem hospitio
 bis cum manserunt, & sumptus, quos ea vest-
 in hospitio fecimus, omnes persoluerunt, &
 beneuolentia sua prolixè mihi declararunt
 δεσπότης Ἰωάννης ἄντισσώλης ἰατρὸς οἰκίας, Ἀμὼν καὶ
 Ἰωάννης Ἰωάννου, Ἀμὼν.

Glogauia
 flagrat ali-
 quoties to-
 ta tristi in-
 cendio.

Glogauia, Vrbs post Vratiflauiam prin-
 cia, que anno 1420. die Festo Dominica Ascen-
 sionis tota conflagrauit, præter monasterium
 dalium Dominici. Ac anno 1433. tota illa
 iterum igne perijt, præter cœnobium fratrum
 Francisci. Et porro anno 1517. Septembris
 sub horam noctis quartam, cum iterum incen-
 dum excitatum esset, in area fori occidenta-

stro ebrio, subito inualescentibus ventis, ho-
 bus improviso malo consternatis celerrime
 nes partes peruagatum est, & conflagra-
 rbs penè vniuersa. Exincti tunc sunt ho-
 fumo & flamma fermè 80. inter quos fu-
 familia in vrbe celebres, quæ pernitioso
 tio abdidierant sese in cellas subterraneas, vbi
 & halituum multitudine fuerunt suffocati.

itur Scholasticum quendam ea nocte ebr-
 sua camera obdormisse, itaq; sopitum fa-
 x crapula, vt tumultum concidentis & pe-
 tis vrbs non exaudiuerit, sed in multam lu-
 vix euigilauerit. Refertur præterea ean-
 vrbem superiori tempore, diuerso à nomina-
 tra annos 18. bis conflagrasse, & præterea
 n temporibus expositam fuisse iniurijs &
 risionibus Polonorum vicinorum.

Proditur præterea anno Christi 1293.
 cipem Canradum ducatum Glogauensem
 esse, & Henricum, qui tunc in Silesia ducā
 Vratislaviensem & vicinas quasdam vrbes
 debat, proditum à suo ministro captiuum
 xisse ex balneo in suburbio Vratislaviensi
 Glogauia crudeliter eum excruciasse. In-
 enim illum in caueam ferream angustam,
 lem & breuem, cuius duo erant orificia,
 um pro porrigendis alimentis, alterum pro
 ementis eijciendis, in ea totos menses sex,
 nec sedere erectus, nec iacere posset, cor-
 pore

Scholasti-
 cus ebrius
 altum dor-
 miens.
 Glogauia
 bis conflag-
 rat intra
 annos octo-
 decim.

Exemplum
 inuitatæ
 feuitiæ.

poterit a conuoluto delituit, sordibus vermibus
fere consumptus. Fuit hoc exemplum inuisi-
sautia allatum ex Italia: Nam ibi, & praesertim
in ducatu Mediolanensi iisdem annis tyran-
norum talibus enormis crudelitatis artibus
ter se certabant, donec exsolueret illi pro libe-
tione pecunia vna grandem.

Senatus
Glogaiien-
sis fame ne-
catur in car-
cere.

In Silesiorum annalibus porro refertur
Principe Glogaiensi Ioanne, quod anno 14
8. Martij, Senatum Glogaiensem, confictum
illum criminibus falsis in carcerem coniecit
& fame sitiq; necauerit, vbi siti magis, quam
ine fuerint cruciati. Scriptum est eos in ag-
ri leones horribili voce ululasse, & frustra
recordiam hominum implorasse. Gestati sunt
aeris, spoliati omnibus vestibus, quas habuerant
turri satis elegantes, sic mandante tyranno
positi scalis ad sepulturam in templum Domini
canorum quinto Octobris. Puniuit autem
tandem Tyrannidem illam seuam Principis,
tota ditione sua pelleretur. Sed igitur in
sua egestate & solitudine cepit deplorare se-
ra sua, & anno lubilao iuit Romam, vt a po-
estice expiaretur. Dicitur tamen & ibi mor-
scurriliter lusisse. Cum ipsi Sacerdos episcopus
indixisset, nunciauit illi postmodum excidisse se
confessione, quod Senatum Glogaiensem
necasset, annumeraret tamen hoc ceteris pe-
ccatis, nec poenam augetet.

Tyrannus
punitus.

Relatum est etiam ipsi, pontificem, qui au-
 dit in urbe esse Principem Germanum, ipsum
 futurum ad oscula sanctorum pedum, Prin-
 tifici renunciauit, se properare domum
 petere linctus istos.

Fuisse scribitur in eo animus magnus, &
 impavidus, sed ingenium agreste & nimis
 le, & in sermone fuisse facetum vsque ad
 litatem. Cum Sacerdotes in eum fulmen
 municationis emisissent, ita vt ceremonia
 tus in omnibus templis conticerent, Prin-
 um Sacerdotes aulam eius fugerent, roga-
 s, vt saltem colloquiorum causa in pontem
 nis venirent ad colloquium, vt posset insti-
 ring, reconciliatio. Interea verò dum pa-
 Principi, & in medio ponte consistunt Sa-
 tes, piscatores ex mandato Principis tra-
 afferes pontis à tergo demoliuntur: re-
 a in clamat eos Princeps: Agite, inquit,
 s circumspicite vtrum velitis cantare an
 saltare, Singen oder Springen / illi
 vndiq; vndas, vim irati Principis, & pra-
 m mortem cernerent, territi clamarunt
 ine cantabimus. Redite igitur, inquit, do-
 & vestro officio fungamini, aut omnes ma-
 rre peribitis. Sed de Glogauia nolumus plu-
 dere.

Sprotta, quæ anno 1403. pridie diei S.
 arita tota conflatauit cum monasterio &
 templo,

Oscula pe-
 dum ponti-
 ficis derisa.

Vlciscentis
 excommu-
 nicationem
 pontifici-
 am.

Sprotta to-
 ta igne pe-
 rit.

templo, arce tamen non laesa, perierunt inceduo homines, puella & adolescens.

Saganum
incendio
perit.

Saganum. Vrbs qua anno 1486.
18. vniuersa incendio perijt cum omnibus templis
& monasterijs.

Vrbs vero Saganum est contermina patria mea dilecta, inde distans itinere duos saltem, vel summum trium horarum. Prorunt inde etiam viri aliquot clari & praestantissimi doctrina multa, atque linguarum eruditurum gnitione, titulorum ornamentis, dignitate terea atque autoritate excellentes in aulis principum potentum, Scholis, Academijs atque Ecclesijs, neque dum illi desunt ingenia clara atque excellentia in Republica & alibi. Scholam & Ecclesiam adeo pulcre constitutam habent qui praesint illis non sine causa praedicentur viris cordatis pietatis, doctrina & zeli singularis & excellentis, amoris item singularis nomine quibus ex animo cupiunt consultum Scholae Ecclesiae.

Munificen-
tia Senatus
Saganensis
erga Nean-
drum & ho-
spitalitas.

At amantem eam urbem iam diu fuisse pietatis, literarum & literatorum, aliquo insigni documento mihi etiam testatum situm facere, dum quem collatum cum alijs viris ditibus nullo loco debebat habere, neque numerum duduē τῆς τοῦ οὐδὲ τῆς τοῦ existimare: tamen reducem post aliquot aristas in patriam Saganam, & honesto Vngarico munere honorauit.

as vini Maluatici per sua Reipublica pri-
domum ad parentes misit, & de reditu
aduentu mihi gratulata est, & porro
turum Vratislaviam salutandi amicos
& notos, solenni conuiuio excepit, ad quod
is nostri causa, & verbi ministri & scho-
e & Senatus proceres accedere iussi fue-
runt, & noua & valde amica oratione ite-
cepit hospitem, vinum, quod tum ade-
titimum, per ministros publicos donauit, &
d deesset summa humanitati, nihilq; pra-
sum videri posset, tum cum vellet de sum-
a beneuolentia mihi declaratum esse, qua
lecteretur nihil tale meritum, Musicam
m tanquam in publica letitia, symphoni-
iam & tubicines, musicos & cantores or-
os sua vrbis è turri edita accersitos adhi-
qui certatim & per vices canendo conui-
atq; conuiuas exhilararent, & deinde vlti-
reistadium perrecturum honesto comita-
satis longo itinere, per forum atq; urbem
erent.

q; idem mihi honos ferè deinceps Freista- Aliquot Si-
oltperba, Lignicij atq; Vratislavia exhi- lesiæurbium
uit, vbi non modo conuiujs splendide atq; officia in
instructis, in quibus vnà accubuerūt ple- Neandrum,
in singulis vrbibus viri in illis scholis Ec-
atq; Senatu prapipui, sed etiam vina in-
optima mittebantur, qua donabant vel

F verbi

verbi ministri, vel qui in schola praesidebant, amici aut qui singulari quadam & peculiaris affectione erga me affecti, quae afferbantur ministris Senatus vel scholasticis adolescentibus elegantibus atque eruditissimis, qui & oratione sua erudita, ac ad eam rem composita de adu- gratulabantur, & munus suorum praecceptoribus poterant verbis, commendabant, v tandem pertusus tot gratulationum, atque carum tractationum ceremoniarum solenium ubique, ferè adhibitarum & usurpararum amicis, rediturus in patriam, plerasque vrbis, Silesia praeterirem, aut si quando in vrbem vel prandere vel cenare atque pernoctare oportet, nemine de amicis salutato tacitus meam pergerem, ac quam primum domum redire in animum inducerem, tamen si Vratislaviae mea non satis oportuna festinatio amicis diu me retentum cupiebant, non commodum cederet.

Colloquium Neandri cum VVincero.

Compellabam ibi illo mox puncto, quod ad illam urbem applicui, ac vix dum bene è vrbem descendi, senem VVincelium schola Vratislaviae Rectorem celebrem. Eum ego cenare cum commensalibus, offendi, ac nihilominus cito literas clarissimi Dni. Doctoris Aemilij didi, quem ille iuuenem Vratislaviae viderat. Exhiberatus illi eius viri literis, cum praegratum puto tam citò non aperiret, cum quadam i

et prius de Aemylio, adiecit, non procul au-
 lberga abesse Neandrum, quem iudico
 um eruditum & bonum, & praclare af-
 erga iuuentutis studia, de quo restantur
 eius eruditi libri, de quibus video honeste
 are viros eruditos, & cognoui vtilis es-
 entibus. Estne tibi ille bonus vir notus,
 ccedis huc ex Hircynia, vt conyctio. Re-
 familiarissime. Vidisti ne vnquam, imo
 da non modo vidi sepius, sed etiam amicus-
 uando lubet, confabulor. Recte respondis
 ille, ac vel illo nomine mihi quosst amicus
 optatus, hospes gratus atq; acceptus, o si
 aliquis nobis ita propicius sit, vt nobis quo-
 a intueri illum aliquando virum egre-
 atq; colloqui liceat. Ecquid tibi constat,
 e etiam aliquando huc venturus sit cum
 atq; occasione. Veniet respondi ego, sed ri-
 rrimè abstinebã, & veniet me ipsum de-
 e atq; comitante. Atq; hinc non obscure
 iam compotem factum prater spem atq;
 nē animaduertebat, ac amicè omnis ge-
 humanitatis atq; benevolentia officijs. Xe-
 iam argenteis atq; cartaceis muneribus
 lecti cepit, ac cum quodã die ceteris scho-
 us minus frequenter conuenire solet et, effi-
 amem honoris nostri causa studuit, vt certa
 frequētes omnes scholastici nihilominus a-
 nt. Aedes etiam sumptuosas & splendidas

PRIMA PARS

noua schola, quæ tum singulari munificentiâ liberalitate sapientissimi Senatus extructa mihi ostendit, & cur singula ibi adificia abuta & ad quos vsus sic & non aliter distribuissent causas vnâ apperiebat, & valdè sibi tulabatur tunc Reuerendus ille pietate, digna, meritis atq; veneranda canicie egregius quod si etiamnum superstite domus ista magnificè sumptibus laudatissimi sui Senatus excoopta fuisset, dignus omnino vita longiore, & erga pietatem & iuuentutis studia & commoda præclarè semper fuisset affectus.

In patria substri dies puto totos quatuordecim, quo tempore quoq; neq; illustris ac generosus Dominus Sigefridus à Promnitz, neque tria sibi desuerunt in declarando mihi de sumptibus game clemente atq; beniuola affectione, utrobique, sepiùs, quam ego cupiebam, & valedicinis nostra ratio & occupationes, & res partium, fratrum, sororum atq; cognatorum, propter quos potissimum accesseram, ferebantur, ut ferè conuiuia sumptuose, magnificè, & ab instructa tum epulis, tum etiam virorum in aula, Ecclesia & Reipública præcipuorum præsertim, dulci Musica vocali, tum etiam organica condirentur & cobonestarentur, & forum cæcina platea suauis & artificiosè mixta Musice cum plausu lætitiæ personarent, & ego rati toto illo ferè tempore ante medium noctis

possem, cum conuiuia serè colloquys va-
 ompotationibus amicis vsq, ad stellam
 am matuinam quod ille apud Plautum
 in Comicum inquit, producerentur. Ac
 ro tam diu tamq, sepè conuiuari haecenus
 diuissim, neq, corpusculi mei morosi infir-
 antas tamq, subitas mutationes bene &
 ferret matri septuagenario, & qua iam
 dererat. patre piè paulo antè defuncto, a-
 ens dicebam: suauissima mater dimitte
 q, retine diutius, si me viuum & valen-
 me eps etiam vis habere, quòd hac ratio-
 rare diu etiam deinceps non possim.

Impetrata tandem à matre optima atq,
 tissima toti patriæ scemna venia cum iam
 de ea re diuulgata fuisset, illustris ac ge-
 Dominus à Promnitz, dominus atq, pa-
 meus clementissimus misit ad me conan-
 veri cum fratrib. & cognatis aliquot, atq,
 us in domo materna, qui & nomine suo &
 ose sua domine de reditu bene precaren-
 ratias agerent, quòd patriam, à qua tunc
 quatuordecim absuerã tandem adire &
 e non fuisset dedignatus, ac gratulari sibi
 quòd domi tunc ipse commodum fuerit
 tibi vr serè, vi pote praesidens viriuq, Sile-
 sareus, negotiorũ publicorum causa Sora-
 besse plerunq, solebat, & gratissimum sibi
 esse, quòd in aulam suam ad communionẽ
 F 3 sua

PRIMA PARS

sua mensa clementer inuitatus, accede
illam non grauatius fuisset. Ac finit
oratione proferebant nobiles ad me missi
dem munera sibi tradita & offerrebant
theros vini Austriaci & Vngarici, effi
etiam sui domini in solido auro Vngari
pressam & effigiatam, & multa alia n
& rari precij munera, qua ad vxorem n
afferrem testes perpetuos clementie atq;
uolentia aeterna erga me & totam Neandr
domum.

Qua hanc testificationem clementem
nerosi ac clementis mei Domini, Domini à
nitz vespera atque nox excipiebat, tota
sumebatur amicis colloquijs, tripudijs &
sica suauis: pulsabantur cithara, testudine,
alia organa musica, disponente ac procu
te omnia ista clarissimo viro D. Mich
Hirschfeldio Northusano, nunc medicina
ctore, nostri studiosissimo & ingeniosissim
gacissimo atque maxime industrio, aded
fabricandis atque pulsandis, ingeniosè e
gitandis nouis quibuscung; etiam organis
suis pore non facile habeat, cum hic qui
subinde quid oculis atque cogitatione con
cipi potest, manibus etiam imitari atq; fa
care queat, ut in Automatis etiam sphericis
astronomicis affabre atq; admirabiliter f
mirus sit atq; stupendus.

Michael
Hirschfeldi-
us D.

Cum verò mane factò, prius cum amicis
 am apud clarissimam, pia nunc memoria,
 em pranderemus, prius antequàm iter in-
 erer, conuenerant hinc inde, & forum
 e compleuerant, vbi ades materna sue-
 , fratrum etiam trium atque sororum
 um magnus hominum numerus, vt do-
 andem exiens, vbi currus me expectabat
 equis ad currum iam pridem iunctis, ob-
 factus eam rem spectarem, ac quid hoc rei
 insolite quarerem, vbi amicus resporde-
 honoris mei causa me spectatum conuenisse,
 etiam quibus mei videndi, dum in patria
 um, copia non fuisset facta, bene precatu-
 mibi atq; toti meò itinere optima omnia
 tuos, quibus contrà amicè salutatis, &
 ijs dictis nutu, gestu atq; capitis apertio-
 iusq; tandem valere, viuere atq; saluere
 ulis pariter atq; vniuersis à tota Neandro-
 familia cognatorum, affinium atq; ami-
 m vtriusq; sexus, per forum, per vr̄bis portas
 atis longo itinere deductus, valere iussis &
 ãr habitis prius singulis & vniuersis pro
 is omni humanitate atque benevolentia of-
 , conscenso curru, post tergū reiecta patria,
 endi ad vr̄beculam, vbi eramus sequenti
 e mansuri, & post quartum diem, cum e-
 s haberemus alacres, incolumes Ifeldam
 us reuersi.

PRIMA PARS

At cum exponeremus omnia illa an
 magnis viris, qui certatim de reditu incol
 gratularentur, ac inter ceteros etiam acce
 rer gratulatum clarissimus ac multis modis
 leberrimus vir, nostri, quo ad in vita māsit, s
 per constanter amantiſ. Georgius Aemy
 Theologiae Doctor & inspector Ecclesiarum
 comitatu generosorum comitum à Stolberg
 dubitavit ille etiam sanctius affirmare praes
 tibus viris, qui & autoritate & dignitate p
 stabant, eos sibi honores aliquando in Silesi
 plerūq; eius urbibus, habitos esse, cum adole
 VViteberga animi causa tempore astiuo
 excurrisset, poeta tunc tamen non inceleb
 atq; omnis erudita doctrina amantiſsimus
 maior sibi exhiberi non potuisset, etiam si om
 bus doctorum ornamentis atq; insignibus fu
 conspicuus. Atq; idem tunc etiam alij viri e
 diti de Silesia communi patria asserebant,

Tametsi vero ex hoc illa tam prolixa, ta
 que forte etiam odiosa huc non pertinere po
 aliquibus videri: tamen ingratiſsimus, atq; c
 omnium honorum hominū digniſsimus ego
 qui & beneficia tanta non agnoscerem, neq;
 casiones quacūq; etiā honesta ratione qua
 rem commemorandi ac praedicandi nostrat
 hominum studium, benevolentiam, officia &
 morem, quibus comprehendere solent ferè s
 per omnes illos, quos efficere existimarunt

Te, vt bonorum hominum amore sint non
rni.

us patria Silesia dulcissima contra bene-
at, & seruet illis mentem illam etiam dein-
vt erga bonos viros amice atq; honorifice
bi esse nunquam desinant, atq; hanc laudem
tante tueantur commodaturam tum ipsis,
posteris ipsorum pijs & honestis, Amen.

Sorauia, patria nostra dulcissima & cha-
na, denominata à Sorabis gente Sarmati-
qua se olim latissime per terras Europa se-
trionales propagauit, & regna, vrbes &
alias nobiles condidit, quemodo id tum alibi,
etiam in Silesiorum Annalibus copiose est
situm. Gubernata autem olim fuit à gene-

& nobilibus dominis & Baronibus à Bi-
ein. Nunc vero eam tenet cum lande pieta-
usticia, sapientia, moderationis, amore o-
virtutis literarum, & literatorum & bo-
um virorum omnium nobilis & generosus

minus, Dominus Sigefridus à Promnitz,
utis verus custos rigidusq; satelles, qui δ'ε-
ρογοφάδ' ἀρετῶν ἀπὸ πᾶσ' ὧν, quod Pin-
us de suo Hierone scripsit, ἀγλαίηται,
minus in Plessa, Sora & Tribla, ducatum
anensium, & Pribesensium Hypothecarius,

nsiliarius etiam imperatoris Maximiliani
undi, & nunc Rodolphi secundi, & praesidens
iug, Silesia Caesaris, dominus ac patronus

F 5 noster

Sorauia
Neandri pa-
tria.

Barones.
Eiberitein.

Sigefridus à
Promnitz.

PRIMA PARS.

noſter clementiſſimus, & de nobis aliquo
 clementer & amice meritis, natus eſt fan-
 celebri D. Balthafari Promnitz Episcopi Niſſienſis,
 Principis docti, eloquentis & beneficiſſimi
 cum imperio etiam Sileſia regio nomine pro-
 it, & Sorauia ſicut vel quam Sileſiam totam
 amore verè patrio complexus eſt, fuit custo-
 dia, concordia & iuſticia aſiduum, neq; vici-
 ordinem propter conſeſſionem doctrina afflu-
 verè κοινὸν ἀγαθὸν patria μέγα χάρι-
 πόλις τε παντί τε δέμας. Δαῶν, οἷον
 νασο πατὴρ δ' ὡς ἵπτιος ἦεν. Οὐδ' εὐνα-
 ξας δ' ἡαῖσιον οὐδὲ τί τιπῶν. Βοδ' λὸς ἀνὴρ, μ-
 ἀρις & ἀνὴρ, οὐ δ' οὐκ ὡς μόνον, ἀλλὰ καὶ κα-
 ἀρις &. Ανὴρ ἀνδρ' δ' αὖ καὶ ἀπάτις,
 τέλ' & τεβ' ἄγων & ἀνδρ' τε ψόχου τε τυ-
 &. Ac ipſe etiam in vita præſentiam
 expertus eſt, qui cum euexit, textit, & am-
 nis opibus auxit ſecundum promiſſionem: Be-
 nites, illi poſſidebunt terram.

Balthazar à
 Promnitz
 Episcopus
 Niſſienſis.

M. Petrus
 Streuberus
 Doctor Ec-
 cleſiæ Sora-
 uienſis.
 Michaël
 Hirsfeldius
 Medicinæ
 Doctor.

In Eccleſia Sorauienſi munus Paſt-
 Doctoris verbi diuini & ſuperintendentis
 miniſtrat vir doctiſſimus M. Petrus Stre-
 rus, ἰχίωρ μάλις α τῆ τῶ λόγῳ χάρις.
 αὐτὸς ἐπέωσι τὰ χ' ἄρ καὶ πῆττα ὄρι
 Ac in eadem vrbe medicinam cum laude &
 ceſſu facit ornatiſſimus vir doctrina varia
 ſummo diuinoq; planè ingenio Michaël H-
 ſfeldius Northuſanus Medicinæ Doctor, ὅρ

καὶ κόσμησε θεὰ γλαυκῶπις ἄθην,
 κληθεῖα πεπλοσμίωσιν ἐκ θεῶ ἔργῳ.
 ἀὰ ἐπίσταται ἔργα, καλῶς δὲ ἐπίσταται
 τα. Τεκμαίρετ' ὅ χρεῖμ' ἕκασον, quod sa-
 tisimus Poëta νδνεχόντος dixit. Ac alias
 ἔργα ὅ χρεῖας ἐλέγχει: utrumq, nostri
 mus amantem, cupidum esse & studiosum,
 feldium verò vel illo etiam nomine nostri
 osum, quod olim linguarum fundamenta
 sola Iffeldensî felicit er didicist.

Habet præter has vrbes Silesia multas ali-
 gnes ciuitates. Ac inter has Goslitiura
 tium, Suidmitium, Boleslauiam, Leober-
 qua nobis produxit & edidit virum cla-
 um & celeberrimum Ioannem Langium,
 rissimi Principis Palatini Rheni medicum
 extant Epistolarum medicinalium tomi
 b Oporino nostro Basilea impressi, opus stu-
 um, eruditum, varium, medium, Phy-
 n, Philosophicum & Philologicum, pla-
 tale, vt ob rerum in illo opere pulcerrima
 variarum ac scitu dignissimarum copia,
 olim Medicina candidatis, sed etiam o-
 us erudita ac Philologica doctrina studio-
 lurimum sit emolumentum allaturum. Ex-
 tiam eiusdem medicum de Repub. sym-
 , eiusdem planè argumenti cum epistolis
 cinalibus.

Duo Tomi
 Epistolarum
 medicinali-
 um Ioannis
 Langij Leo-
 bergensis,

Eiusdem,
 medicum de
 Repu. sym-
 posium.

Morauia, Vrbs Olemutium.
 Austria;

PRIMA PARS

Austria, Vrbs Vienna, Vienna

Volfgangus Lazius. *Volfgangus Lazius Medicus & historicus Ferdinandi imperatoris, incredibilis eruditione ac lectione multa variisq; praestantissimus, cuius multa egregia opera historica edita ab illa conscripta prodire in publicum*

Iulius Alexandrinus. *Medicus & medicus Alexandrinus, cum de medico & medicinae libri quinque, opus valde eruditum cuius quarto libro narrat, Galenum se domibere vetustissimum antiquissimumq; manuscriptum graecum in lauatio suo depositum, Pontificis Maximi donum auro scriboq; inclusum, cum propter libri vetustatem, qua veneranda quiddam pra se ferat: tum propter ornamento plurima, prope religio illi sit nimis attracta. Habentur eiusdem ad haec salubritatem, siue valetudine tuenda libri 33.*

Sambucus & eius Bibliotheca instructissima. *Claret ib etiamnum Ioannes Sambucus Medicus & historicus, è cuius Bibliotheca manuscriptorum locupletissima, quam peregrinariis & sumptibus immensis de rudibus Bibliothecarum graecarum collegit, & conquisierunt prodierunt haecenus aliquot vriles scriptores libri graeci, inter hoc etiam Nonni Poetae & Dionysiaci non lib. 48. à Plantinopalcheris typis elucubrati.*

Nonni lib. 48. *Nonni Poetae & Dionysiaci non lib. 48. à Plantinopalcheris typis elucubrati.*

Matthias Farinator. *Superioribus seculis non incelebris et autor operis quod lu- Vienna fuit Matthias Farinator, qui libri qui lumen anima Pontificis dictus fuit, con-*

quo tamen nihil est caliginosius: tametsi
 nta amorum labore, publicis sumptibus ab
 not doctissimis viris, vt cum ferebant tem-
 sit conscriptus, vbi labore quidem magno,
 ridiculo & inani, Galeni, Aristotelis, Pla-
 disputationes medica & philosophica, &
 oridus medica materia Cbristo, Prophetis,
 ia ac Apostolis aptantur, ac ratio applican-
 ulosophorum sententias, & medicorum di-
 e regulas, in Ecclesia ad tractationem re-
 Theologicarum, ac explanationem rerum
 ualium docentibus ostenditur. quasi verò
 Aristotele & Galeno Ecclesia doceri non
 , ac ipsa non sat superq; habeat in Bibliis,
 erudatur ac doceatur de omnibus, qua
 stianum Spiritus sancti domicilium scire sit
 e precium.

Eius etiam generis sunt liber Mo-
 icus, cui titulus est Romana histo-
 Moralitates item Thomæ Gualen-
 n Ouidij Metamorphosin, vbi mul-
 xemplis ostenditur quomodo hi-
 iæ Liuianæ & fabul. Poëticæ Chri-
 Mariæ, Prophetis, Apostolis ap-
 andæ, & cætera harum adminiculo
 tranda sint, quæ in Ecclesia de sin-
 s doctrinæ capitib. tradi & enar-
 solent, nō inepto sanè consilio, si
 m per tenebras, & Prophetas per
 Poëtas

men animæ
 inscribitur.

PRIMA PARS

Poëtas enarrari in Ecclesijs operæ p
cium foret & consultum.)

Ioannes
Hafelbach
Theologiae
Viennensis
Professor.

Theologia Professor fuit in Academia V
nensi, anno Christi 1502. Ioannes Hafelbach
adedè diffusè solebat explicare, quæ auditor
proposita enarrabat, vt viginti vnum anno
gens in Esaiæ Prophetâ, ad finem primi ca
non peruenerit, quomodo Pantaleon id re
tomo 2. virorum Germania illustrium.

(Austria describitur in fine
decadis 4. Bonfinij. Et exstat præte
erudita & luculenta Austriæ des
ptio Ioannis Cuspiniani. Lacij aut
exstant rerum Viennensium lib. 4.

Anno vero 1562. sumptibus Ferdin
Imperatoris, studio autem & labore inde
Ioannis Alberti Vidmanstadij, Austria o
talis Cancellarij, Iureconsultis, & variarum
guarum eruditaram cognitione præstanti

Nouum Te-
stamentum
Viennæ in
lingua Syri-
aca excu-
sum.

vi. Vienna excusum est nouum Testamen
in lingua Syriaca, quod in illa lingua m
scriptum in Europam attulit Moyses Me
neus ex Mesopotamia maioris Asiæ Sacer
missus ad hæc in hæc terras ab Ignatio Pat
ch. Antiochens, vt inuento Mccœnate, qui
ptus faceret, scriptum illud exemplar typo
phia diffunderetur in exemplaria innumer
Christianis in Syria & Asia, sub imperio T
co, Persico & Tartarico, qua tria potenti

imperia sunt, degentibus. Exstat autem
in forma libri, qua in quarto dicitur, typis
nitissimis & Praefationibus eruditissimis ex-
ornata, in quibus tum de Christianis Asiaticis,
etiam de linguis eruditus multa eruditè pa-
& vtiliter dicuntur.

Geneva quoque in folio magno cum versi-
Latina & Græco textu excusum est. In o-
verò Antuerpiæ ex officina Plantini pro-
charactere adeò minuto, vt in illa tametsi
a forma, non crasso libello sint coniuncta
a Hebræa, Testamentum nouum Syriacum
ratum.

REGIONES GERMANIÆ
M E R I D I O N A L E S.

I Eridionales. Stiria, Vrbs Græ-
tia.

Charinthia. Vrbs Glagofortum.
(Charinthiz Geographiam The-
raustus Paracelsus scripsit, quæ
ermanicè in 8. excusa habetur.)

Athesis, siue Tyrolum, Etschland/
os Oenipons, Inßbruck.

Oenipons

illa Fabritius in itinere Chemnicensi:
semper nebulis malus vrget Iuppiter vr-
men egregijs testis aulaq, decorat. (bem:
vbi volucres capreasq, Damasq, securus.

Sedie

PRIMA PARS.

Sedit in aërijs nocte silente iugis. (Milianus primus.)

Heluetia, quam Glareanus olim scripsit, & nuper etiam Iofias Smilerus Tirus, qui de Heluetiorum Repub. libros edidit.

Viri in Tiguro doctri- & claros Conradum Pellicanum, lingua
na celebres: brae, Chaldae & Thalmudica callentissimi
Conradus cuius extant commentarij luculenti in vitro
Pellicanus. Testamentum. Theodorum Biblianderum

Theodorus preter alia, quae multa erudit a conscripsit,
Bibliander. am Commentarium de ratione communi or-

Bibliander um linguarum & literarum edidit, ubi
de se ipso. cetera de se etiam hoc profitetur, atq; his
dem verbis: Equidem ut de vberiori aliqua
fusione diuini spiritus gloriari non possum
debeo: ita beneficia Christi seruatoris mihi
vel modestum vel religiosum est disimul-
fateorq; me non tam labore ac diligentia
genij quodam acumine singulari, quam ex
rito & gratia & dono principis nostri op-
max. Iesu Christi, consecutum esse facultate
aliquam scribendi & loquendi, aut certè
candi de ijs linguis, quae totum terrarum orbem
longè lateque possident. Conradum praeter
Caesarem polyistora illum Δοκίμια

Conradus Quanta ille doctrina, quanta rerum eru-
Gesnerus rum antiquarum & variarum linguarum
Polyistor.!

cognitione & lectione, quanto ingenio
 erandi perpetuo, & commodandi omnibus
 am disciplinarum ac artium studiosis stu-
 erit, docent sola tria illa stupenda & ad-
 da doctis omnibus volumina, quæ de ani-
 um historia, quadrupedum, avium atq; pi-
 edidit, plura, & his non minora daturus,
 a hunc virum literis non invidissent, &
 immatura sustulissent. Is de se in Biblio-
 quadam sua parte, opere vario & labo-
 & multis peregrinationibus à se confecto
 ista: Ac ne quis nos contemnat, nihil ex-
 assero de laboribus meis, sic enim illos non
 ritò appellauerim, cuius me pudeat aut
 eat, & quòd non aliorum eodem in genere
 a aliquibus modis excellat. Hoc vnice
 iam non studuimus, vt nouo ac plausibili
 mento utilitatis & eruditionis aliquid co-
 etur. Atq; vt etiam iactantia maiori scri-
 ostra vindicem à contemptu, non multos
 rum libros exstare aio, quos non meliores,
 etiores, studiosisq; commodiores effici meo
 nio posse confidam. Qua ille non sine causa
 ère de se predicasse testantur scripta ipsius
 mera tum edita, tum etiam edenda ab illis,
 us moriturus & Bibliothecam suam tradi-
 & de editione quorundam operum à se nec
 perfectorum mandata reliquit, inter qua
 n est stirpium eius historia illa insignis &

Historia a-
 nimalium
 Gesneri.

Bibliotheca
 Gesneri.

Historia
 stirpium
 Gesneri.

¶ admi-

PRIMA PARS

Georgius Aemylius Theologiae Doctor. admirabilis, locupletata miseratione nouerarum pulcherrimarum stirpium nuper reuocatarum in Hircynia nostra à clarissimo viro, Doctore Aemylio, Pastore & Superintendente Stolbergensi celebri, nostri quoad vixit antecessissimo & studiosissimo.

Ludouicus Lauaterus. Ac nunc habet illa vrbs etiamnum multos egregios viros, inter hos etiam Ludouicum uateram, qui librum scripsit de spectris, leuiscibus, magnis fragoribus, varijsq; praesagitijs, quae plerumq; obitum hominum, & magnas clades precedunt.

Thermae Badentes. Berna. Badena, Waden/a Thermae, quas descripsit praeter Pogium Florentinum libro peculiari Pantaleon Basiliensis.

Basilea. Basilea, quae omnibus temporibus prorexit viros doctrina, sapientia atq; eloquentia

Simon Grynaeus. ximos. Inter ceteros etiam suis aliquandiu monem Grynaum, virum pietate, doctrina vixit atq; ingenio maximum, cuius sepulti iuxta annem Oecolampadium, & Iacobum Meier consulem, lapidi ad parietem inscriptum legitur Epicedion:

Epicedion Grynzi. So Chr/But/Kunst hülffe in noth/
Wer keiner von diesen dreyen todt
(Exstat aurem Epitome Historiae Basiliensis, conscripta à Christiano Vrtisio, Professore Mathematicum Academia Basiliensi.)

Vale

Valesia, Wallisserland /vbi ferina tan-
 undantia, vt bubula instar, & nonnun-
 viliorei precio in macello vendantur. Si-
 rphasiani, perdices utriusq; generis Ori-
 gopodesq;, & diuersorum generum Galli-
 nestres, quomodo idem commemorari so-
 Polonia, Lithuania, Transylvania, Stiria,
 ia, & aliquot alijs regionibus septentrio-
 nis.
 Vrbis Sedunum, Sitten.

Ferinae ab-
 bundantia.
 Terra se-
 ptenniona-
 les abun-
 dant carne
 ferina.

REGIONES GERMANIAE
 MEDITERRANEAЕ.

in medio Bauaria, qua nulla Germania Bauaria.
 quincia pluribus cultioribusq;, illustrata
 bibus, cum oppida habeat, quorum splen-
 s vix vlla in tota Germania vincere pos-

De illa Bauaria omnia copiosissi-
 licuntur in libris 7. Annalium Bo-
 m Ioannis Auentini probatissimi
 ptoris, ac historiae antiquioris in-
 atoris vigilantissimi & accuratissi-
 omnium.)

Anno Domini 760. scribit Pantaleon in
 parte virorum illustrium Germania Taf-
 m Boiorem Ducem vixisse, in cuius menu-
 o hi versus inscripti leguntur:

Tassilio Bo-
 iorum dux.

G 2 Tassio-

PRIMA PARS

(Tassilonis Epicedion.) (i)

Tassilo dux primum, post Rex, Monachus

Conditur hac fouea, quem piè Chrifte

Ceruus im-
mensus.

Anno Christi 1562. 22. Augusti, e
in Bauariam captus scribitur, tanta corpori
situate & mole, vt libras 625. exhibuerit.

Monacum.

Vrbs Monacum, München. Vrbs
mania pulcherrima, longè pulchrior propter

Bibliotheca
insignis.

gueta Bibliothecam omnis generis autorit
omni doctrinarum ac linguarum erudit arum
nere instructissimam, antiqua numismata,
mora, statuas & alia antiquitatis monu
ta, multis aureorum millibus per illustri
Principem Albertum comparata.

Ingolstadi-
um.

Ingolstadium. Alqui etiam N
bergam nobile illud Germania centrum,
so Germania mediterraneo situm hic collocant
meti Bilbaldus Birkhaymer, in expositio
suis in Tacitum suum, profiteri non dubit
in plerisque, ita dubium esse, vt ignoret cui

Noriberga
sita in Ger-
manie &
Europæ
vmbilico.
Hierosoly-
ma sita in
medio
mundi.

Noribergam patriam suam tribuere, & in
regione Germania constituere debeat, s
non modò, quod ipse scribit, in Germania
etiam Europæ vmbilico. Ab Hierosolymis
in medio mundi constituta ex graduum lon-
dinibus & latitudinibus cognoscitur, dista
riberga quingentis miliaribus Germanicis
Noriberga Georgius Fabricius in itinere C
nicensi ista:

on Germaniæ est vlla celebrior oris,
ges species, & sancti iura Senatus.
omnium viuentes, fœdere ciues,
ot artifices claros, æquandaq; prisca
o, & varios iuuenumq; senumq; labores.

Laudes eius vrbis descriptæ sunt
nrado Celte & Eobano Hesso, du-
s clarissimis Germaniæ Poëtis.)

Noriberga olim celebres fuere Bilibaldus
haymer, vir Græcè atq; Latine doctissi-
& Maximiliani Primi consiliarius. Andre-
sander Theologus. Ioannes Funcke, cuius
Chronologia doctissima atq; luculentis-
Ioannes Cocbleus, perpetuus hostis diuini
eri. Albertus item Durerus, pictor infi-
uius habentur institutionum Geometrica-
abri 4. Liber item de Symmetria, seu pro-
one corporis humani. Vitus Theodoricus,
us, eruditus & laboriosus, qui plurimas ex-
ones rerum Theologicarum de ore magni
eri à se exceptas, primus publicauit, ad eò
uius viri laboribus multum debeant omnes
erani, hoc est, vera ac cœlestis doctrina a-
ces & studiosi.

Hoc loco existimaui opera precium me &
um præterea facturum sedulo & curioso le-
, si subijcerem capita decem librorum illu-
a Germaniæ, Ioannis Auentini Bauari, qua

Laus No-
rinbergæ.

Bilibaldus
Birckhây-
mer.
Andreas
Oslander.
Ioannes
Funcke.
Albertus
Durerus, pi-
etor.

Vitus The-
odoricus.

PRIMA PARS

primus Conradus Gesnerus accepta à Gille
 cognato Nozereno Burgundo cum studiosis
 nibus communicauit, vt excitaret eos ad im-
 gationem eius operis eruditi laboriosi, & h-
 nus à nemine mortalium quod sciri posset
 aut visi, vna etiam, significarem omnibus,
 singula & vniuersa, quæ in libris illis decem
 uentinus fuit complexus, contineri in libri
 ptem, Annalium Boiorum, quod clarissimum
 Nicolaus Cisnerus Iurisconsultus dignitate,
 thoritate præcipua in aula Palatina præst-
 deprehendit primus, annotauit, contulit, &
 monstrauit, atq; lectori fidem fecit, vt
 nant deinde studiosi quæri, amissum opus in-
 parabile Auentini, & sciant vbi illa decem
 brorum capita exposita atq; commemorata
 solo librorum ordine mutato reperiantur,
 ad lectionem librorum illorum eruditorum,
 multa rara atq; abstrusa hætenus contin-
 nuntentur, & omni tempore sciant, vnde
 rum antiquarum eruditarum, sed tamen re-
 ditaram optima atq; dextra explicatio sit
 tenda.

Porro capita librorum decem illustrata &
 mania, quæ nunc in Boiorum annalibus suis
 exponuntur, hæc sunt:

In primo libro hæc dicuntur: De carminibus
 antiquis (quod vnum apud maiores nostros,
 moriæ & annalium genus est) quibus Corn-
 Ta

us vsus, & qua Carolus Magnus auxit, re-
tores corrupere.

Germania veteris descriptio, ac chorogra-
cum vetustū ac recentioribus locorum vo-
bis. Quinq; toparchia iuxta quinq; maxi-
mina atq; sinus, prima ac vetera nomina
ristum. rerum scriptoribus, Græcis, Lati-
D. Iulio, Strabone, Pomponio Mela, Plinio,
o, Plutarcho, Ptolomæo, Cornelio Tacito,
antiquis Druidibus nostris admodum erudi-
auonum, Heluetiorum, Boiorum, Barhauo-
Mattiacorum, Chattorum, Vrsipiorum, Ten-
um, Bructerorum, Chamavorum, Augriua-
m, Tubantum, Busanctorum, Sycamborum,
orum, Longobardorum, Ingrionum, Var-
m, Carinthiorum, Cimbrorum mediterræ-
m, Nerutorum, Eburonum, Treuitorum,
omatricum, Vbiorum, Vangionum, Neme-
Tribochorum, sedes atq; origo.

delgas à Germanis ortos esse, eam linguam,
veteres Gallicam vocant, eandem esse,
nunc Teutonicam appellant, Gallosq; Teu-
fuisse atq; Celtas.

igram Syluam, non esse Bacenisum, sed Hel-
um, ex Casare, Tacito, Ptolomæo.

De Boëmia, quoties mutauerit cultores. I-
a Ingeuonum, Cauchorum, Cimbrorum,
rum pars quondam Saxones fuerunt) Teu-
m, Vandalorum quoq; Burgundionum, Bur-

G 4 gionum,

PRIMA PARS

gionum, Varinorum, Chavinorum, Gutonum
mul & Hermionum, Hermundurorum, Nar
rum, Chattorum, Cheruscorum, Suenorum.
Peucinorum, Bastarnarum situs.

Antiquæ Mesiæ, Istriae, Sueviae, eiusq;
lorum, Rugionum, Angliorum, Angilorum,
num, Lancobardorum, Marcomannorum,
torum, Auionum, Abiorum, Varinorum, Le
orum, Suionum, Oforum, Gotinorum, Legio
Aestiorum, Sitionum, Fennorum. sedes & re
nas quomodo nunc hæc loca, sed partim mu
cultoribus, vocitentur.

De Venedis (qui sua lingua sunt Scl
vete res & nativæ eorum sedes.

De varijs & veteribus Germaniæ voca
Religio, leges, Philosophia, Astrologia,
ses, annus, festa, literæ, veteres sapientes, V
Druides, Aliruna, ac Sibyllæ Germanorum.

XX. primi herodes dñj atq; reges maiorus
strorum. quorum mentionem faciunt, App
Alexandrinus, Cornelius Tacitus, Berosus &
tasthenes, quomodo à proavis nostris vocen

De Osiri, Iside, Lybio, Hercule Hispanic
& heroibus. Aegypti, vt in Germaniam ven
Prima expeditiones maiorum nostrorum in
enas exterarq; nationes: eorum res milita

De Alopæ vrbe, cuius mentionem Ho
fecit, & eius commentarij, atq; inde Ama
deducunt.

Vera historia & origo Amazonum ex Ho-
 & nostris autoribus: irruptio earum, pari-
 um Cimbris (quorum pars Saxones) in Asi-
 cytharumq; regna.

Secundi libri capita.

Ab excidio Troiano vsq; ab vrbe Roma-
 conditam.

Bellum Troianum.

De Teuthrante rege & heroe Germania a-
 Herculis, eius filijs ac nepotibus, eius vxore
 ana, res gesta eius, quomodo à maioribus no-
 nuncupentur.

De Penthesilea, Hippolyte, Melanippe Ama-
 um reginis, quid veteres Germani in suis
 minibus de his scribant, ibidem nomina co-
 uera Germanica.

uersio Nini vrbis Assyriorum, causa vici situ-
 is rerum, quomodo Germani sub imperio As-
 orum vocati sunt, eorum irruptio in Asiam.

Tertij libri, summa rerum.

Babyloniorum captiuitas, Vetera nomina
 ancorum & Gothorum: Irruptiones Germano-
 rum in Asiam, migrationesq; in alienum so-
 n, bella eorum aduersus magnos Persarum re-
 s, qui tum maiores nostri, atq; Cyrus ab ipsis
 cetur.

PRIMA PARS

De Rhatia, quae sit Rhatia Vindelicia, vicum, Pannonia superior. De Rhatobor Terrapoli suae vrbe quadrata Danubiana, q veteres Germania Druides atq, vates, G nominis interpretatione $\xi\alpha\upsilon\tau\omicron\pi\omicron\lambda\iota\pi$ nomin vulgus indoctum, corrupto licentia vetust nonnihil sono, Ratisponam vocare solet. Credo Latinum esse vocabulum, cum sit barbarum semigermanum, quemadmodum Bendor atq, Bonna vrbes Galliae ac Noricorum.

Bella proavorum nostrorum aduersus Macedonum Reges Philippum, Alexandrum Magnum, eorum successores, quomodo Germani Macedonibus vocentur.

Irruptio Germanorum in Asiam, item bellum aduersus Romanos liberos, migratio in Gallias, Hispaniasq, origo, Brabantinorum & Flandarum. Quomodo recens Germania vocabulum uentum, Reges Germania à condita vrbe, reges gesta vsq, ad diuum Iulium.

Quartus habet magnitudinem Romani Imperij, prouincias cum vrbus insignioribus, remilitarem, Regesq, Germania ac gentes, reges gesta cum Romanis Imperatoribus vsq, ad Constantinum Theodosij Magni.

Qua sit splendidissima Colonia Rhatia, ita ciuitas Hermundorum fida Romanis. Quis noster fluius Albis, quem Tacitus olim inelytum & inelysum, nunc tantum audiri dicit.

Qui

Quinto libro narrantur isthæc.

Francia antiqua Reges, qui simul in Gallia
ermania imperarunt, Gallias in Germani-
ransfulerunt, vsq; ad Pippinum patrem
li Magni, quorum mentionem faciunt
dianus & Sidonius.

Maxima rerum mutatio, que vbiq; genti-
erculie Christianos, Irruptiones Germano-
in sacrosanctum Romanorum imperium,
torum, Rugionum, Lancobardorum, Turogo-
Turogorum, Boiorum, Vandalorum, Saxo-
Scotorum, Angliorum, Ostrogetarum atq;
getarum, Burgundionum, Alanorum, Hun-
m. Burgundionum veteres sedes, quomodo
Germania interiore atq; Vistula amne ad
um & Gallias migrarint.

Ostrogetarum migratio (ex regno vt nunc no-
ant) Vnguarra per Italiam, Gallias in Hi-
iam, item Sueuorum, atq; Vandalorum, Na-
orum & Varinorum. Migratio Ostrogeta-
ex Norico & Austria, item Rugiorum in Ita-
a. Venedorum (qui sua lingua Sclavi sunt:
Jordanus noster, Ptolomæus Græcus, Tacitus
ianus describunt) irruptio in Germaniam in-
rem, & postea transitu Danubio, in Panno-
Noricum, Liburniam, Dalmatiam, à sinu
edico extremisq; Germania finib. egressi, Illy-
s vsq; penetrarunt sinus, longè lateq; omnia
parunt, potentissima condiderunt regna.

Lanco-

PRIMA PARS

Lancobardorum vera origo, & situs, in Angliorum siue Angilorum, quas nationes Suiua Tacitus & Ptolomeus tribuunt, recentibus Saxonibus, qui Italiam, Britannias adhuc tenent, & Vrrag, natio, teste Ptolomeo, quondam Longabardi siue Longabardi dicti.

Brabantia vetusti Reges & Duces.

Omnis Nobilitas, Reges, Principes, Italia Galliarum, Hispaniarum, ex Germania originem ducunt.

Quomodo Germania vetus vocabulum nomen traxit, Franciaque posthac dicta fuit, teste etiam diuo Hieronymo.

Sextus liber continet Reges ac Caesares Germaniae ac Galliarum ex antiquis Franco-um prognatos usque ad Honoricum primum.

Austria varia nomina. Excidium Hungarorum, aduentum Vngarorum in regionem, quae nunc possident: bella eorum aduersus nostros Imperatores, quos & tributarios fecerunt.

Septimo dicuntur Imperatores nostri, Saxonia oriundi. Vetus rursum Germaniae vocabulum exhibitum, nouumque receptum ab Imperatoribus Saxonibus. Res gestae eorum quomodo rursum Italiam Galliasque recuperarint, Germanias ab Vngaris asseruerint, Danorum regnumauerunt cum Venedis.

Tumultus Pontificum Romanorum, & Russorumque primi aduersus Imperatores.

Octauus liber habet Francorum Imperato-
 atq; eorum augustam sobolem Sueuos. Ibi
 referuntur bella plus quàm ciuilia Roma-
 ni Pontificum, variæ seditioes, diuersi mo-
 tu contra Casares. Nam ope Gallorum, Reges
 Sueuiæ ac Austria, Badorung³ Principes
 i, securibusq; percussi, discordia seminata in-
 Gallos Germanosq; atq; rursus inter Hispa-
 Gallos, item Vngaros, ob regnum Neapo-
 Siciliamq;.

Bella sacra Germanorum expeditionesq;
 ca Imperatorum, & Principum nostrorum,
 arorum irruptio in Polonia, Boëmiæ, Vn-
 a regna.

In nono referuntur, Imperatores nostri in
 landia, Hispania, Anglia, Austria, Boiaria,
 siburgij, Luciloburgij, Nassouia orti, rursus
 tio ac motus P. M. contra Imper. ac discor-
 seminata inter Christianos Principes. Polo-
 quomodo aduersus Imper. à P. M. regnum
 tum.

Decimo vsq; ad nostram memoriam com-
 morantur, Imperatores nostri in Austria,
 emia, Vngaria orti, Irruptio Turcarum
 Europam, victiq; Imper. Reges & Principes
 tri.

Quing; bella infauista aduersus Boiemos,
 picijs Pontificis Romani ac Imperatoribus &
 ncipibus gesta.

Com-

PRIMA PARS

Complura alia vulgò non protracta cog
viliſſima atq; iucundiſſima referuntur in
commentarijs, quæ hic indicare nihil opera
cium eſt.

Referuntur autem copioſiſſimè in libr
ptem Annalium Boiorum Auentini quodq;
loco, libro & capite, & inſtituitur diligens
latio ſingulorum cum his capitibus inſtitu
concinuata & conſcripta à laborioſiſſimo &
tiſſimo Ciſnero.

Auguſta.
Xyſtus Be-
tuleius.

Sueuia. Vrbs Vlma, Auguſta.
in ea olim celebres fuerunt Xyſtus Betuleius
menſi laboris, ſtudij atq; lectionis vir, de quo
ſtari poſſunt commentarij eius eruditi & h
lenti in Lactantijs opera. Ac nuper piè deſun
Hieronymus VVolſius, Bibliothecarius Fugg
rum, & Profeſſor celebriſ linguarum & Phi
phia in Schola Auguſtana, cuius ſtudio debe
Demosthenem, Iſocratem Græcolatinos, &
tiſicio Rhetorico, Argumentis & comment
eruditis & copioſis illustratos. Suidam et
latinum, Zonaram etiam Nicetam & N
phorum Gregoram, hiſtoria Byzantina ſcri
res egregios ſingulos Græcolatinos. Ac quoſ
Græcos autores alios Enchiridion Epictet
item libros Artani de diſſertationibus Epi
Philoſophi Stoici.

Hierony-
mus VVol-
ſius & lucu-
brationes
eius.

Ioannes
Eccius.

Sueui etiam fuerunt Ioannes Eccius
tiſcius, acerimus Theandri Lutheri ant
n

Gabriel item Hummelbergius, qui eru- Gabriel
 positione explanauit libros 10. Caelij Ap- Hummel-
 obsonijs & condimentis, siue de re coqui- bergius.

Palatinatus, die Pfalz/vrbs Heidel-
 ga, in qua literas Græcas annis superioribus
 t vir doctissimus & optime meritis de Græ-
 eris Guilielmus Xylander, cuius laboribus Guilielmus
 nus cuncta Plutarchi opera, Dionem Cocce- Xylander &
 Cedrenum Græcos historicos pulcherrimè eius lucu-
 riosos, Strabonem & Stephanum vtrunq; brationes.
 graphos Græcos correctos & emendatos, &
 os libros eruditos veterum alios, qui eius po-
 òum opera reuixerunt.

Medicinam autem ibi cum celebritate no-
 singulari docet Thomas Erastus, qui di- Thomas B-
 tionem contra Theophrasti Medicinam to- rastus Me-
 quatuor edidit, quod conuellit veterum Me- dicus cele-
 um decreta, & fundamenta, & artis prin- berrimus.
 , & Medicinam nouam tradit, terminus Erasti libri
 nouis confictis, phrasibus & vocabulis, qui- contra Pa-
 es ita inuoluitur, vt pauci sint, qui explica- racellum.
 sint ea, quæ ibi sub ænigmatum inuolutis
 untur.

Multi Theophrasto multum tribuerunt, Theophra-
 ingenio & industria, quæ tanta fuerit, vt sto aliqui
 modo celeriter sanitatem amissam corpori- multum eus
 omnium, sed etiam metallis imperfectis su- tribuant.
 perfectionem reddiderit & tribuerit, plum-
 buraq;

Epistola
Rhetici de
Theophras-
to.

Ioannes
Reiffenstein
Stolbergen-
sis.
Medicina
Hippocra-
tica qualis.

Febris quar-
tana curata
vno haulu
destillati cu-
iudam.

bumq; & Mercurium in aurum siue Solem
ipsi loquantur, conuerterit, quod illi pro-
se posse existimant exemplis aliquot non va-
ribus: verum ista illis, qui hac verè & rectè
dicare posse existimantur, iudicanda comm-
mus, & addimus huc partem Epistola, q
Rheticus Professor olim Mathematicum in
demia Lipsensi, & post hac Crocauiensi
etiam anno superiori diem suum obiit, sc
de Theophrasto ad virum quendam doc
multiplicis & meritorum ergò in re publi-
literariam per vniuersam Europam cla-
mum, communicatam nobis à pietate, doc
varia, ingenio atq; industria maximo Do-
Ioanne Reiffenstein, patritio Stolbergensi,
semper studiosissimo & amantissimo: Ea
talis est:

*Nostra Medicina non est Geometria
semper suum finem assequatur. Quantò
plus in ea proficior, tantò plus in ea desidero.
do eam posse cognosci, si idoneos Præcep-
haberemus, qualem vnicum agnosco Hippo-
tem, in reliquis vt plurimum parollas habet.
Fernelius per destillandi artem inuenit ean-
tionem, vt omnem quartanam vnico haustu
rauerit, sed is obiit.*

*Paracelsus nostri seculi Theophrasti
milia miracula multa prestitit, de quibus
constat. Cùm Albertus Basæ Polonia Regis*

ex Italia rediret, diuertit ad Paracelsum,
 um temporis ad Sancti Viti urbem agebat.
 sit cum Theophrasto aegrotum, quem su-
 cturum paucis horis affirmabant omnes ex
 virtutis, & pulsus defectu, laborante etiam
 re. Ibi Theophrastus idem affirmabat fore
 adum Humoristarum artem Medicam, sed
 e restitui posse ex vera arte, quam Deus in
 ra occulta uerit, atq; agrum in crastinum
 andium inuitauit: Producto igitur quo-
 de stillato trium guttarum, quod illi in uino
 buit, restituit hominem, ut ea nocte conua-
 t, & sequenti die comparuerit in hospitio
 phraasti sanus maximo omnium miraculo.
 huiusmodi multa ex Dei beneficio faceret,
 nisi calumnias & obirectationes assecutus
 Hac Rheticus.

Nouimus virum pietate, opibus & dignita-
 estantem octogenario non minorem, qui
 escens Basilea per semestre cum Theophra-
 amiliariter vixit, & promi condig, munus
 illum tunc obijt, qui non modo eadem de
 sed etiam his quadam incredibilia re-
 qua se suis oculis spectasse sanctè solet affir-
 , atq; oratione vestita multis circumstan-
 redibilibiter amicis solet exponere. Neq; cum
 gnant, qua de Theophrasto in oratione su-
 Oporini nostri in schola Argentoratensi pu-
 in frequenti auditorum eruditorum con-

H sessu

Rhetici iudicium de Theophrasto.

Vera Medicina occulta in natura.

seſſu recitata fuerunt. Et recitantur id ge-
quadam alia in libello, qui Testamentum Th-
phraſti Paracelſi inſcriptus eſt.

Quercetani
Medici de
Paracelſi
Medicina
ſententia.

De Paracelſi Medicina Iosephus Quer-
tanus, ſummus Medicus & rerum natura in-
ſtigator, in libro de ortu & cauſis metallo-
iſta: Hoc quidem concedo, quorundam imp-
torum ac etiam interdum improborum culp-
impoſturis factum, vt peſſime audiant Chy-
ci: Sed damnari propter abuſum res preſer-
tantas, quantam hanc eſſe ſcio & defendo, p-
fecto nec iure poteſt nec debet. Tot enim
nobis Deo Opt. Max. opera patefecit, tot p-
dit natura arcana, tot antehac ignotas pl-
macorum preparationes, herbarum deniqz,
mantium, mineralium, ac omnium penè re-
abditos vt in ipſo natura ſinu reconditos
depromit, & in humanum genus ingrati ſ-
qui ſepultum illum volunt. Ad Paracelſum
ro quod attinet, equidem mihi nequaquam
poſui ipſius Theologia patrociniũ ſuſcipi-
neqz ipſi in omnibus aſtipulari vnquam cog-
ui, tanquam in eius verba iuraſſem. Sed pre-
id teſtimonium, quod Eraſmus illum quibus
Epiſtolis ornauit, auſim ego dicere & tu-
multa illum penè diuinitus in re medica doc-
& qua nunquam ſatis admirari & prædi-
grata poſteritas poſſit, de quibus alius dabi-
vt ſpero, dicendi locus. Ac iterum: Neqz eſt q-

Theophrastum tot remediorum inaudito-
 primum & solum fuisse inuentorem, quo-
 notitiam ipsemet in suis libris fatetur se
 esse ex colloquio diuersorum doctissimorum,
 Philosophorum, tum Medicorum, Aegypti-
 a & Arabum praesertim, apud quos ille di-
 li causa per aliquot annos etiam captiuus
 ansit, ex quibus tot pulchra remediorum
 a tandem reportauit: quae quidem omnia
 de prompta partim ex aromatum, herba-
 fructuum, florum, & seminum extractis ve-
 nis, & laxantium omnium essentijs, quorum
 n plus proficiet gutta, quam tot & drachmae
 ncia.

Celebratur praecipue inter ceteras Theo-
 phi Medicinas Laudanum eius, id est, lau-
 dissima & probatissima Medicina, quam ali-
 lapidem Philosophorum fuisse existimant.
 rinus certe noster predicare & commemo-
 amicis saepe solebat, se eius beneficio ali-
 do restitutum fuisse, cum de vita eius a-
 & Medici iam diu desperassent. Fuit illa
 licina tam praesens tamq, efficax mirabilis
 dam Panacea, planeq, Homericum illud vi-
 ρηδες ἄχολορον τε κακῶν ἐπίληθον ἄπτόν.
 quod scribit Homerus Helenam ex Aegy-
 allatum Graecis tradidisse, antequam, quo-
 de illo à Pausania proditum est, in Rho-
 nsula sic merita de arbore suspenderetur.

Paracelsi
 Praecepto-
 res & pere-
 grinaciones.

Laudanum
 Theophra-
 sti lapis Phi-
 losopho-
 rum.

Helena su-
 spenditur de
 arbore in
 Rhodo In-
 sula.

Laudanum
Theophrasti
quam effica-
x medicina.

Medicina
Theophrasti
obscura
& ænigma-
tum plena.

Laudanum, inquam, laudatissimum, quod τὰ δὲ ἀπὸ λὰ γχοισιρ, ζήεσα π, ἀλ γεα π εὐσεμα πρὸς πᾶσιν ἢ τε παθῶν ὀδύνην
quod Philo apud Galenum de Theriaca prae-
cauit: illoq; nomine nunc doledum valde
quod rationem illam consiciendi Laudani Theophrastus nemini aperuit, sed tanquam singulare secretum secretò semper habuit, & moriturus quidem vlli mortalium manifestare voluit, quia secretum, aeternum esse voluit, terra potius vnà cum corpore tegi & obrui illi placuit, quam eius vsum atq; consiciendi rationem posteris linquere, quibus ferè tradidit, si quæ reliqua obscuritate tradita singula, vt quid velis & cat vix sit nunc, qui hac nostra ætate intelligat, tametsi innumeri ferè reperiantur, qui sub nomine Medicinae Theophrasteæ, quam profuturam non modò hominum, sed etiam metallo corpora curare & sanare, infinitos homines cipiant, & emunctos argento ac magnificis reiq; promissis inescatos vt lupos hiantes detuant & relinquunt.

Adiçcio ad superiora etiam ex literis amici narrationem de Theophrasto memorabilem, cuius generis simile nihil hæcenus quisquæ prodidit, ne quidem de illis etiam, qui in Theophrasto euehendo supra Philosophos atq; Medicos omnium ætatum atq; temporum toti sunt atq; occupati. Verba hæc sunt: .

Gottes Gnade / durch Jesum
 Christum vnsern Erlöser / sampt mei-
 nigen ganz willigen Diensten allezeit
 vortrefflich / Achtbar / Erbarer vnd Wol-
 lübteter Herr Magister / Ewr schrei-
 bender / des Datum den 5. Tag Julij /
 vnter dem beygelegten meines lieben
 Vettern Matthæi Nichtern / hab ich
 den 8. tag Augusti von dem Boten /
 eiliger dieses Brieffs empfangen.
 Und was meinen lieben Præcepto-
 rum Doctorem Theophrastum be-
 trifft / das denn zu Basel geschehen /
 hab ich euch den nechst vergangenen
 Heihnacht Leipzischen Marckt ge-
 schrieben / kan aber wol mercken /
 das Brieff sey euch nicht kommen / so
 hab ich auch den Brieff meines Vetter-
 n / so auch die zeit gegeben / allererst
 auff den Oster Leipzischen Marckt
 kommen. Vnd wenn ich alles / was
 da zu Basel diß halbe Jar von ime
 mit den Galenischen Doctoribus vñ
 andern Krancken gehandelt ist wor-
 den / hette sollen beschreiben / hette ich
 N iij war=

warhafftig an einem ganzen B
 Papier nit gnug/wiewol es mir
 vnmöglich / dieweil es für langst
 sehen/ich numals alters halbe v
 gessen habe. Doch/so viel ich noch
 gedechtniß/wil ich euch nicht verk
 ter. Da ich vngeserlich/wie man 2
 oder 3 0. geschrieben hat / bin ich
 Woche nach Michaelis gegen D
 kommen zu meinem Landfman /
 damals Cantor in einem Particu
 alda gewesen/der denn am schweren
 ber lange zeit franck gewesen/ hab s
 nen Chor vnd stelle für ihn versorg
 ist der mehr genante Doctor vñ m
 lieber Præceptor, seliger gedechtn
 Philippus Theophrastus Paracell
 zu dem francken Cantori geford
 kommen/hat er mich bey jm geseh
 vnd gefragt: Was er Nation bist
 hab ich geantwort/ich bin ein Me
 ner / ich hab mich zu Heidelberg
 studio verzert/wolt gern diese Wi
 ter/dieweil numals die dienste vbe
 verseumet/einem Bürger die Kind
 lehr

ren/damit ich den Winter vnter-
 tung möchte haben/hat er geant-
 ret: So du nicht weiterkündtest/ich
 le dich zu mir nemen/vnd dich vn-
 haltē. Bin ich auch fro wordē/mit
 i gangen/doch dem Krancken sei-
 Chor vnd stelle / weil er gelegen/
 seinem willen versorget. Da ich
 etliche zeit bey ihm gewesen / ist eine
 ar zu ihm kommen/sich beklaget/
 lieber Mann sey sehr schwach / sie
 rge sich/er werde die Nacht nicht
 erleben/hat er im sein wasser brin-
 heissen/vnd darauff/da ers bese-
 /gesagt: Ewer Man wird Mor-
 das Früstück mit euch essen/vnd
 ch werden. Wenn das Gott wolt/
 sie gesagt/ich hab noch ein fl. vnd
 h nicht mehr in meinem vermö-
 /ich wolt in euch gern geben. Hat
 esagt: Schickt ihm nur zu essen
 ihr werdet es wol sehen. Den an-
 n tag omb den mittag ist sie wider
 nmen/hat den fl. bracht/für ihm
 der gefallen/ihm den gereicht/vnd

H iij gebe-

gebeten/er wolte in für gut annem
 vnd gesaget / sie hette nicht meh
 Haus vnd hof/sie wolt im sonst m
 geben/daneben ihr Man ist gar fr
 von dem jenigen / das er ihr gege
 hat. Darauff er geantwortet: Lie
 Weib nim deinen K. vnd keuff dir
 deinem Man essen vnd trincken/
 dancket Gott/et. Was es aber w
 das er ihr gegeben / weiß ich nicht
 war ein weiß Puluer/das solte sie
 in warmen Weine geben/vnd dra
 schwitzen lassen. Desgleichen w
 ich/das er Aufseztige/Wassersüch
 ge / Fallentsichtige / Podagrisc
 Französische / vnd andere vnzehl
 viel Kräncke gar vmb sonst curir
 das ihm denn die Galenischen D
 Aores nicht ohne merckliche sch
 mit nachthun haben mögen/dadu
 sie denn in grosse verachtung bey
 derman kommen/vnd er Theoph
 stus dargegen geehret ist worden.

Nach eins/vnd damit zum
 schluß/ er sagte ein mal : Frank/
 ha

en nicht Gelt/gab mir einen Neis-
 hen Guldens/sprach: Gehe herfür
 die Apotecken / laß dir ein Pfund
 Mercurij abwegen / vnd bringe mir
 her. Ich thet das/brachte im den/
 pte dem vbrigen Gelde/(denn das
 s war der Mercurius nicht tewer)
 sagt er vier Ziegel auff dem Her-
 usammen/das die luft vnten ge-
 es herumb gehen kundie / vnd
 attete den Mercurium in ein Zie-
 sagte in zwischen die vier Ziegel/
 mich Kolen drumb schütten/dar-
 h auch lebendig Feuer/vnd wider
 en darauff / vnd liessens al/so fein-
 lich angehen / giengen in die stu-
 / denn es die zeit kalt war. Ober
 gute weile sprach er: Unser ser-
 fugitiuus möchte vns draussen
 fliehen / wir müssen sehen was er
 cht/wie wir kamen/wolte er schon-
 chen vnd wegfliehen / sprach er:
 he hin/nim das Keulgen zwischen
 fluffe / vnd halt es ein kleine weile
 ein/es wird bald zergehen/wie dein

H v ge

geschach. Du/sprach er/nim die k
wider heraus / vnd decke den Zie
vnd gib ihm gut Feuer / vnd la
stehen. Wir giengen dauon in
studen/ hatten des im Ziegel ver
sen/ober ein halbe Stunde sprach
Wir müssen trawn sehen / was
Gott bescheret hat / heb die stürz
Ziegel. Das vollbracht ich / es
aber das Feuer gar abgagen/vnd
Ziegel alles gestanden. Sprach
Wie sihet es? Ich sprach: Es si
geel wie Gold. Je Gold sollte es a
seyn/sprach er. Ich hub es heraus/
schlug den Zigel/da es erkület/na
auch heraus/es war Gold. Er spra
Nim es/ trage es zum Goldschmi
ober der Apotecken/vnd heiß mir
dafür geben. Ich thet es/der Go
schmied wug es/es wug ein pfund
niger ein loth/ vnd gieng/vnd hol
gelt/brachte einen ebenen Beutel v
Kartecken gemacht/voller Keinis
gülden/vñ sprach: Den bring dein
Herrn/dnd sprich/es ist nicht gar/

ihm das ander wol schicken/wenn
 hab. Ich bracht es jm. Es ist gut/
 ich er / er wird mirs wol schicken.
 war ein Keulichen einer zimlichen
 selnuß groß/in rot Siegelwachs
 gemacht/was aber darinnen/weis
 nicht / durffte auch scham wegen/
 ein Junger/nicht fragen/ich gleub
 der / das ers darumb that/das ich
 umb etwas ansprechen solte / er
 e mich sonst lieb / ich glaube / er
 e mir etwas mit geteilet/so ich sün
 ten hette. Das hab ich euch auff
 Schreiben nicht wollen verhal-
 Den Elleborum muß man den
 ehe der Monat new wird/frü vor
 Sonnen Aufgang außgraben /
 darnach allererst damit gebaren/
 es mein Vetter gemacht / des
 en schicke ich euch / dieweil ich
 selber wenig/ein klein Bychlein
 / bitte der Herr wolle damit für
 nemē/ich wils fürzlich wider ma
 / kan euch mehr vbersand wer
 Was aber dz oleum Antimonij
 belan-

belanget/weis ich wol das es ein
 sich ding in der Medicin vnd Ch
 ist / Ich weis auch die Retorte
 Görlitz/ich bin aber mehr zu alt/
 Tage vnd Nacht drüber zu bren
 darff mich nicht dran machen. S
 es aber der Herr Doctor Copu
 Braunschweig machet / möchte
 gern wissen. Damit ich aber euch
 meinem Schreiben nicht vberdru
 mache / wil ich also beschliessen /
 euch alle in vnfers HERRN G
 tes Allmechtigen schutz befehlen/
 nem lieben Vettern habe ich hie
 liegende geschrieben/bitte freundi
 wollet es ihm zuschaffen/ wil ich
 der omb euch verdienen. Datum
 9. Tag Augusti/ Anno 75.

Ewer Achtebarkeit allezeit
 ganz williger/
 N. N.

*Hac narratione, tamen si plurimum n
 moueri me conueniebat propter autorem
 pietate, doctrina, opibus atq; dignitate
 aliquando, & etate septuagenaria in B
 inter suos prestantem: tamen cum ressi
 f*

amenta, quibus nititur $\mu\epsilon\tau\alpha\lambda\upsilon\chi\omega\sigma\iota\varsigma$
 Pythagoræa, nec dum mihi persuaderi a
 iam sino, vt assentiar ijs, quæ de Metallo-
 et amorphosi stupenda atq; admiranda di-
 7.

Quod aliquando cum negociorum minus,
 plus essem, cum amans sim omnis artis &
 na, quæ cum Philosophia, Phisicis atq;
 a arte quomodocunq; aliquid videtur ha-
 commune, cum vellem, quid hæc quoq; res
 et veri, cognoscere, non modo plus quàm
 uaginta scriptores Chymicos Græcos, Ara-
 atq; Latinos plerosq; elasticos, neq; protri-
 neq; vulgo notos accurate perlegerim, con-
 m, & cum viris doctrina, ingenio & indu-
 & opibus etiam excellentibus, magnorum
 te à Dominorum atq; Principum potentum
 ris, & in hoc studio diu multumq; versa-
 periundo omnia multum non modo tempo-
 q; ocij, sed etiam pecuniæ plurimum con-
 erant, multos non modo super hoc studio
 nes habuerim, sed etiam nonnunquam a-
 causa ad ipsa $\chi\epsilon\mu\iota\kappa\alpha$, & ipsam
 qui Deus Chymicorum est, tractationem
 brem & Geometricam accesserim. Ibi au-
 probare mediocriter, & magno labore &
 tio, vsuq; multo constat, neq; sine periculo
 ndo vitæ & valetudinis vsurpatur & com-
 ur.

Sed

PRIMA PARS

Sed extra oleas forte ista extrahat, cape
 Ac diximus alicubi in Physicis de his qua
 ααφές εσσι υωξάμωδές εσσι, quo ablegamu
 neuolum lectorem.

Quia tamen modo mihi in mentem
 modum venit narratio atq; historiola, quae
 loco omnino debet recitari, non putavi esse
 mittendam, etiamsi suo loco non recite
 ac speramus illam quoq; veram narratiu
 lam lectori candido non iniucundam lectu
 tam.

Audiuimus autem ante quadrienniu
 to virum doctrina multa, sapientia, prude
 eloquentia, & genere nobilem, dignitate pra
 atq; autoritate in magno Principis aula
 stantem, fuisse hac nostra aetate ante annos
 eos tres aulicos eruditos & usu rerum pra
 zes, & quorum opera Princeps in graui
 magnis negocijs saepe vteretur, quorum no
 nolui huc ascribere, cum non ita pridem in
 esse desierint, qui cum non essent contenti
 senti fortuna, sed amplas opes concupiscere
 in rationem conficiendi lapidis Philosophic
 metalla ignobiliora cuncta, seorsim vero M
 rium siue argentum viuum, in aurum probu
 mum conuerteret, & quomodo Poeta qui
 non ignobilis fecit.

Ipsius ut tenui proiecta parte per vndas
 Aequoris, Argentum si viuum tum foret aq

vel immensum veri mare possit in aurū,
 os suntus, sed singulos & vniuersos frustra
 ut, cum alia via tentandum rem esse ex-
 erent, & quarendam artificem industri-
 & in hac arte peritiorē, quomodo ipsi exi-
 bant, conduxerunt magna pecunia & am-
 omisus, hominem ad omnia intrepidum &
 em, qui pacta cum Diabolo faceret ad an-
 adraginta, vt illis exactis, quod vellet Sa-
 illo statueret, interea verò temporis bea-
 et, & in omni voluptatum genere vitam
 et, & ante omnia se rationem parandi la-
 philosophici doceret, materiam etiam vnde
 eretur, sibi monstraret, siue illa ex auro ip-
 e extra aurum aliunde vndecung, etiam
 enda, ipse solus post annos quadraginta,
 oromisit, Satana præstaret cum periculo
 erditione æterna corporis & anima, socij
 uī conduxerant hic nihil deberent, nihilq;
 t, sed sine vlla compensatione, qua promiss-
 esset comprehensa, sine vllō metu periculi
 ctus singularibus lapide Philosophico & e-
 ficiendi ratione pro arbitratu ac planè pro-
 terentur.

Satanam verò sic pacisci noluisse, vel quòd
 impossibile à se peti existimaret, ac quòd
 metamorphosi stabili species rerum toto
 distinctas, contra ordinem institutum diui-
 realiter & verè transmutari in diuersa

PRIMA PARS

non posse, cum solius Dei opus sit ex aqua v
 facere. Hominem verò illum ad omnia v
 tum, cum nihilominus Satanam sollicitaret,
 importunius instaret, vt pacisceretur, qu
 tandem nocte Satanam ad se cum sodalib
 Demonum accessisse, & hortatum fuisse, vt
 necret deinceps tale quiddam petere. Quò
 si neq, ijs motus quiescere posset, rogatur
 suum Dominum, vt potestatem plenam sibi
 sum faciat, ac tuuc eo modo accepturum, v
 sui consilij atq, cœpti serò, sed serò adm
 debeat pœnitere. Atq, hac voce tandem p
 sum taquam fulmine quodam venisse ad
 strum Regem, virum pietate, doctrina at
 gnitione rerum Theologicarum prastante
 Magdeburga, Quedlinburga, & tandem
 Brunsviga, vbi & vitam suam piè atq, p
 nuper finijt, doctrinam de Filio Dei const
 in Ecclesia longo tempore & summa fide d
 & propter confessionem aliquotiens exsu
 narrasse ei singula & vniuersa, cui narr
 tunc nobilis, de quo in principio diximus,
 fuit, & peccata sua serio agnoscere cœpiss
 gratias, quantas potuit toto pectore con
 egisse, quòd ex Orco atq, faucibus Sat
 iraxisset, & absolutionem ab omnibus pe
 perÿsse, & deinde vitam in timore Dom
 uere cœpisse, atq, Satanam de lapide Philo
 co compellare cœsÿsse.

Nihil fingimus, sed quod virum doctrina, integritate, nobilitate, atq; fide eximium antem audiuimus, bona fide commemoravimus, ut hoc exemplo moti singuli ac uniuersi unus, qua panis quotidiani sunt, communi uerere, atq; ratione diuinitus ordinata monstrata comparare, impossibilia non tenent, neq; opem in dubijs à Satana petere, sed iam, quam monstrauit Dominus, incedere, desistere inde, neq; ad dexteram neq; a-

cessit autem Theophrastus Anno Christi Theophrasti natiuitas, . Moritur contra anno 1551. atatis sue Mors- sepelitur Salisburge in Nosocomio apud bastianum cum tali Epicedio: Conditur Theophrasti insignis medicina hilippus Theophrastus in lepra, podagra, qui dira illa vulnera, lepram, podagra, hydripis, aliq; insanabilia corporis gra mirifica arte sustulit, ac bona sua in res distribuenda collocandaq; honorauit. M. D. LI. die 24. Septemb. vitam cum e commutauit.

Vitteberga, siue ducatus VVirtembergicus, Württembergeland / Greichetiam, de qua extat oratio doctissima Oratio Chytrai de Greichgoia. imi viri, Doctoris Davidis Chytrai, nostri sissimi & amantissimi.

rbis Tubinga, σοφίας πάσης καὶ τῶν πάντων ἀπῶν ἐσὶ καὶ τὰ μισθῶν, Clarissima

PRIMA PARS

Leonhardus
Fuchsius
primus ve-
ræ medici-
næ repurga-
tor.
Libri medi-
ci Fuchsi
qui vtilis a-
dolecenti-
bus.
Fernelij
Ambiani
suum me-
dici libri
Medici.

riſſima Academia celebri & erudita & pro-
ſoribus Philoſophiæ, artium omnium, linguarum
& facultatum doctiſſimus. In ea annis ſuper
tribus cum celebritate maxima nominis me-
nam docuit Leonhardus Fuchſius primus
dicina hac noſtra ætate ex immenſa bar-
repurgator, cuius in publico exſtant inſtitu-
tum medicina ad Hippocratis, Galeni aliorum
veterum ſcripta recte intelligenda mirè v-
libri quinq;. Libri item octo de ratione cura
morbos omnis generis ſtudioſis omnibus ha-
& legendi, cum in hoc genere vix quid
hactenus prodierit ſimile. Proximum tamen
cum video attribui illis libris, quos de medi-
vniuerſa ſcripſit Ioannes Fernelius Ambiani
Italus, qui tum alibi, tum etiam in opus
VVecheſii cum in foliò, tum etiã in illa ſer-
que in octavo dicitur prodierunt. Ac ſunt
ſiologia lib. 7. quorum primus eſt de partu-
poris humani deſcriptione. 2. De elemen-
De temperamentis. 4. De ſpiritibus & humoribus
calido. 5. De anima facultatibus. 6. De ſym-
nibus & humoribus. 7. De hominis procre-
ne atq; de ſemine Pathologia lib. 6. quorum
primus inſcribitur de morbis eorumq; cauſis
De ſymptomatis atq; ſignis. 3. De pulſu
vrius. 4. De febribus. 5. De partium
& ſymptomatis. 6. de partium quæ ſub
phragmate ſunt morbis. 7. De externis c

ibus. Item, Therapeutices vniuersalis seu edendi, ratione libri 7.

*In eadem Academia proficitur, cum cele-
rite nominis, etiam inter barbaras gentes,
eloquentia & linguarum, clarissimus ac
sumus vir Martinus Crusius, ἡρώτων
μδσώρ ἰμδοφώνωρ ἰσθώρ φυτῶρ, ἡρώτῶ
θεία πεπλάσμιώρ ἐκ θιδ ἔξνοσ, φθέγγωρ
ξάφωρ πολλα μδσάε ἀδ' ἐδοα πρέ-
τά, nostri quoq, amantissimus. Maonidem
ille & Ciceronem, gracaq, sepe scribit
Archipatrem Constantinopolitanum.*

Martinus
Crusius pro-
fessor cele-
bris in Aca-
demia Tu-
bingensi.

*ἡρώτῶ τίεσ κορ ἴσορ φαέεσ τῶ ἐμοῖσ τῶ,
ἔτι νῶ σέθομα & αἰδέομα ἡδύμορ.
επε οἱ ὄλεια δ' οἶν.*

*Alsatia, Elsas / alijs quasi Edelsas /
is & praclara sessio, cella penuaria, & nu-
Germania, hoc enim eam elogio ornat la-
V Vimpelingus in epitome rerum Germa-
rum, regio planè nobilissima, & cui ob infi-
m felicitatem nulla alia in toto illo Rheni
tu comparari potest, & cuius vina genero-
na ad sexagesimum vsq, annum incorrupta
vere dicuntur.*

Alsatia cella
penuaria
Germaniae.

Vina ad an-
nos sexaginta
durantia.

*Vrbs Argentina, Republica, schola,
bri atq, Ecclesia, incluta: Turri quoq, edi-
ma, qua inter pyramides adnumerari pos-
borologio praeterea artificiosissimo & admi-*

Argentina
vrbs cele-
bris.

randam admiranda. Eam Rheni brachium & alia flumina intrant, & aquis per plateas calidulis distributis similitudinem Venetiarum in urbe exhibent. Argentina domus Doctorum & opera virorum Fabritius. Claruerunt enim ibi propter multos alios, quos breuitati studetis, similes in tam breui libello nominare omnes non

Ioannis
Guintheri
medici libri
doctissimi.
Theophrasti
medici
na accuratè
examinata.
Dialogi Andernaci de
Thermis.
Spira Camera
ra Imperij.

sumus. Ioannes Guintherus Andernacus medicus, qui de medicina veteri & noua tum cognoscenda, tum facienda, commentarios duos potius volumina duo varia & erudita scriptura vbi Theophrastea medicina accuratissime discutitur & examinatur, dialogos autem thermis edidit, quibus omnia, quæ hic dicuntur, erudita methodo tradidit & explicauit.

Spira vbi Camera sue diuinas regiorum perij Romani. De ea Georgius Fabritius in opere Argentoratensi sic:

Ampla loco, tectis ornata, augustaq; templum. Quod sex Cesaribus tribuit comune sepulchrum. Et rigidam Minos hic versat & Aeacus vinctus.

Theodori
Lutheri
theri plerumque
phoria constantia &
cōfessio doctrinæ coram
Imperatore & Senatu
Imperij
Romani.

13.

Vormatia, ad eam urbem cum proficisceretur Theander Lutherus, accersit illic ab Imperatore Carolo Quinto ad dicendam causam, & admoneretur ab amicis periculum esse illuc ire, respondit ille imperterito excelsa animo: Ibo illuc, etiamsi scirent illis contra me conuenisse diabolos, quod tectis sunt in tectis omnibus. Ac vocatus deinde in

cen

am causam coram Imperatore & Senatu
rij frequente, cum & rationem doctrina
edderet, & confessionem coram omnibus
ederet, tandem sub finem orationis etiam
ubiunxit:

stehe ich / Gott helffe mir / ich kan
t anders.

Wassgoia, Brisgoia, Algoia, Nort-
a, Hegoia, Rhingoia, VVestervval-

Hafsia. Vrbs Marpurga, clara Io- Ioannes
e Oldendorpio clarissimo omnium inter tu- Oldendor-
nsultos Germania. Ioanne item Draco- pius Iure-
& Andrea Hyperio Theologis clarissimis. consultus
a Ablatia (tamesi in Buchonia Fuldam clarissimus.
constituunt regiuncula particulari) clara à
notbeca, qua nec vetustiore aliam nec lo- Bibliotheca
tiorē habere existimatur Germania. cum Fuldenfis.
uscripti codices in illa vniuersi membra-
nt, & digesti in classes 48. ex omni auto-
genere.

Franconia, siue Francia Orientalis
os. Herbipolis. Anno 1194. habuit Conradus
bipolis Episcopum Conradum, ille cum du- Episcopus
obiurgaret peccata cognatorum, ab illis in- Herbipoli-
fectus est: Id verò indicatum fuit & anno- tanus inter-
um tali Epicedio: fectus à co-
procumbo solo, scelere quia parcere nolo- gnatis.
t. aleon Tom. 2. virorum illustrium

PRIMA PARS

Pabeperga,
patria Ioachimi Ca-
merarij.

Pabeperga, patria de literis opti-
meriti Ioachimi Camerarij, sedes Episcopi
Quantus autem vir fuerit Ioachimus Cam-
rarius in omni doctrinarum eruditatum gen-
re, docere possunt libri eius multi eruditi & v-
ri in publicum haecenus editi, tum etiam edo-
di deinceps à filijs eius doctrina omnigena,
guitate atq; autoritate praestantibus, viris e-
rissimis atq; celeberrimis, Ioachimo medico
Doctore ac Reipub. Norimburgensis Medico
Philippo vtriusq; Iuris Doctore, & eimad-
Reipub. Consiliario dignissimo, & Ludou-
Camerarijs, Dominis atq; amicis nostris col-
dissimis.

Ioannes de
Monte summus
Mathemati-
cus.

Almagestū
Proloxi
græcū quan-
ti æstimatū
à Bessatione
Cardinale.

Mons Regius, patria Ioannis de M-
te Regio summi Mathematici, cuius ext-
subtilissima commentaria in Almagestum P-
lomei, id est, perfecta cælestium motuum p-
tractationis, libros 13. Quod opus græc-
quondam à Bessatione Cardinale natione græc-
acceptum Noribergam attulit, vnde tradit-
est typographo- Id opus Bessation tanti fe-
fertur, vt vna tota prouincia æstimare non
bit arit. Quod in Epistola nuncupatoria ad-
natum Noribergensem Ioachimus Camera-
restatus est.

Francofor-
da ad Mœ-
num.

Francoforda ad Mœnum, Hen-
Stephano, in encomio, quod ei vrbi scripsit,
dinalis Musarum Academia, Francofordes-
Ath

PRIMA PARS

Voitlandia, Vrbs Egra in aditu
emi sita.

Thuringia & eius laus. *Thuringia. Antè alias terras cuius
 alma Ceres. Agricola sumen Germania,
 Ein feister Bauch des Deutschenland
 regio valdè populosa, in longitudine duodecim
 miliaria, & circumferentia sua comple.
 quod quispiam scripto prodidit, duodecim
 mitatus, duodecim Abbatias ducales Besi
 ffete Abteyen / vrbes 144. oppida totid.
 arces 150. pagos bis mille.*

Erphordia vrbs amplif-
 fima. *Vrbs Erphordia, Nicht eine St.
 Rusticis Thuringis, Sondern ein gan
 Land / eodem anno, quod ferunt, cum Ven
 condita, Anno 1472. tota conflagrauit
 censa à Monacho predicatorum ordinis, Cr
 tizio referente in Saxonia, Chronicon Thu
 gia anno superiori Zacharias Riuander edi
 vbi multa de tota Thuringia, & finitimis
 terris dicuntur.*

Misnia. Vrbs Dresda, Lipsia. A
 1021. adhuc pagus, nunc verò Academ
 mercatu & edificiorum splendore per Ger
 niam celebratissima.

Rhodomā-
 ni iter Lipsi-
 cum. *Eam Laurentius Rhodomannus noster
 λη τοῦ μέρους ἑδικοῦ ἡγεῖσθαι, in
 nere suo Lipsico, inter multa alia, quibus
 laudat, etiam his verbis predicat :*

varias referat mercies, quas congerit illuc
Arax, Rhenus, Tamasis, Padus, Ister, Ibe-
rus.

& Euphrates, & quem bibit India, Gan-
ges,

nono plures quas repperit orbe Columbus.
Viteberga, tum Academia nomine ce-
rima, tum etiam Megalandri Lutheri &
opi Melanchthonis, duorum praestantissi-
morum heroum & doctorum per terrarum or-
famigeratissima.

Lutherus autem ille diuinus, Χριστὸς σόμα Lutherus.

fuit, θεὸς ὡς θεολόγῳ — Αμφοτέρων
τ' ἀγαθὸς κρατῶδες τ' αἰχμητής, οὔτις
οὔτε γέγονε, οὔτ' ἀμύηοιτο μάλλον
ὡς, ἐξμωεῦσαι καὶ σαφῶς δηλώσαι τὰ
— Πῶς δὲ σὲ ὑμνήσω πάντως εὔμνο
x. Hæc est enim diuini illius viri gloria,
veterum quæssiam de Virgilij laudibus
sit, vt nullius laudibus crescat, nullius vi-
tatione minuatur, cum ipse λόγος καὶ φέ-
σαν τὸς κρείττων sit.

De Philippo verò Melanchthone rectè re- Philippus
ur, quod veteres sapientis de veteribus ali- Melanch-
excellens omni doctrina ac virtute vi- thon.
tulerunt, quod videlicet ipse πάντ' ἐπι-
λωσθη καὶ πάνσοφος τις ἀνδρῶν μέγας
τῶν πάντας γένου, humaniq; in-
i modum excedens, solus fere sine omni ex-
emplo

PRIMA PARS.

emplo simili in omnibus doctrinis in toto genere humano maximus fuerit, planeq; $\delta\alpha\upsilon\tau\alpha\sigma\ \rho\eta\mu\alpha$. Ein wunder vnd besonder Man
Ac ademiarum Europa omnium $\omega\epsilon\lambda\upsilon\theta\epsilon\rho\acute{\upsilon}\ \delta\epsilon$
 $\tau\omicron\mu\ \sigma\epsilon\ \mu\omicron\lambda\omicron\gamma\eta\mu\alpha$, cuius sermo non modo in
dulcior, sed adeo dulcis fuisse existimetur,
Gratie cum finxisse videantur, vtrq; illo &
alio locuta fuisse putentur, vtrq; $\omega\alpha\tau\omicron\delta\ \delta\epsilon$
 $\eta\omega\ \tau\omicron\tau\epsilon$, diuina vir scientia, & quomodo
Socrate censuit erudita antiquitas, quasi ter
stre quoddam oraculum.

Nulla ferent talem secula futura virum.

Non autem nos tanti facimus, vt existimemus
dignum nos aliquid tanto viro posse dicere, ut
que, quod Salustius de Carthagine scripsit,
ius est hic silere, quam pauca, neq; illa pro
vito & dignitate tanti viri dicere. Multi q
dem hoc nostro nouissimo mundi aeo exceh
tes & eruditi viri, nisi ipsius vitula arasse
multa anigmata in omni doctrinarum ge
non explicassent, in quibus ipse $\omicron\iota\ \Theta\ \omega\epsilon\pi$
 $\tau\alpha$, λοιποὶ σικιαὶ ἀϊὸς ὄσι.

Vitteberga.

Vitteberga autem, vbi fulserunt illa
clarissima lumina, verè fuit vti oq, viuent
cente, scribente & propugnante pro veri
φωσὴρ φῶς, ὀφθαλμὸς π Θ μεγάλσ
πιγξ τῆς ἀληθείας, τοφίος π $\eta\omega\ \tau\epsilon\chi\upsilon\kappa\omicron$
πάσῃς $\pi\epsilon\upsilon\tau\alpha\omega\epsilon\omicron\rho\ \eta\omega\ \omega\ \acute{\alpha}\nu\tau\omega\mu\ \acute{\alpha}\nu\theta\epsilon\omega\ \acute{\omega}$
KO

μ παρ' οὐρανίου, καὶ διδασκαλίας
 τοιαύτης ἐργασίῳ, σπουδαίῳ καὶ μέσσοις
 σάξιν πάλαι οὐρανίου ἀποκρύπτουσα
 ἐν νεφέλαισι, pulcherrima rerum & quasi
 trum quoddam & lux orbis terrarum,
 unū generis humani schola, clariorq; tan-
 quod Cicero de Athenis olim scripsit, quam
 icari egeat.

Misena, Meissen / claro ludo illustri,
 ngo tempore praeuit cum celebritate no-
 singulari, editis multis doctissimis libris
 licum, clarissimus vir Georgius Fabricius Georgius
 Γεωργίου, σέβας μέγα ἑσπερίοισι, Fabricius.
 ἑξία μετ' ἄμου & ἴσατι μέσσοις φθε-
 ρῶν κεφαλῆ, nostri quoad vixit aman-
 us. Is in libris rerum Misnicarum scribit,

1505. Monachum quendam pastorem Monachus
 nensem, odio & contemptu sexus femineae, pastor Mife-
 rescunque famellam aliquam sacris vndis nensis ho-
 abluturus, dicere solitum fuisse, statim à mo profa-
 (sino in profluentem conijciendā, geteu ffe nus punitur
 exseuffe) sed de ponte Albis, cum fortè à Deo.
 ceret, iusto Dei iudicio decidentem sub-
 um fuisse.

Mersburga, quae intra annos 150. Mersburga
 quies miserabile igne conflagrauit. Epi- intra annos
 tuti Mersburgico Anno Christi 1328. 150. quin-
 uit magna cum laude cura rei familiaris quies con-
 annos flagrat.

PRIMA PARS

Duo Hen-
rici comites
Stolbergen-
sis Episcopi
Mersburgi-
ci.

annos 13. Henricus comes Stolbergensis, Episcopus ordine 31. Deinde 34. Episcopus iterum fuit Henricus Stolbergensis comes, qui ante octo Episcopatum tenuit, & urbem Eilburg & diripuit & incendit, quod iniqua, adu- & molesta esset Mersburga.

Ioannes
Cornarius
celeberrim⁹
medicus.

Cygnæa, clara Iano Cornario doctis-
ac celeberrimo medico, qui opera Basilij &
phanij duorum celeberrimorum graecorum
ologorum, Hippocratem etiam totum, & quor-
dam alios aliorum libros primus latinos f-
Platonem etiam conuertit, Galeni libros plu-
mos transtulit & perfecit, ut cuncta Gale-
pera optimo ordine in aliquot Tomis Basile-
derentur. Medicinam fecit tum alibi, tum
iam in imperiali Northusa aliquando cond-
stipendio ab eius urbis Senatu. Obijt au-
tandem in Academia Ihenensi, quo ad do-
dam medicinam accersitus fuerat.

Ludi septē-
nales Fri-
burgenses
qui rotam
historiam
beneficiorū
filij Dei res
presenta-
bant.

Et Friburga, quam urbem Ioa-
Bocerus Poëta egregius & eruditus celebrat
Poëmatis suis, tum aliunde, tum etiam à
britate ludorum septennali, qua historia
psus Angelorum ac hominum, descensus Christi
in carnem natiuitatis, passionis, resurrecti-
ac reditus eius gloriosi ad iudiciū in noui-
die representabat. Quia verò tota illa re-
erudito & neruoso carmine describitur
grauabor totum illum locum descriptum

PRIMA PARS.

Ludi Fri-
burgæ facti
tribus dieb.
Pentecoltes

Et mentes iussere pias. Cum fulsit in ortu
Clara dies roseo, rutilo quo lapsus Olympi
Spiritus, & sacri sanctissima pectora cœtus
Aethereo electos impleuit & igne clientes:
Hic tunc scena recens, pretioso structa para
Prædictos ludos, Diuûm & poscebat hono
Et circum pompa celebris, numeroq; videri
Erigitur, Tyrioq; forum resplendet ab os
Pictaq; non vno suspensa aulaa colore,
Maiestate mouent, variarum & pectora r.
Nec mera de varijs concurrunt vndiq; ter.
Hæc & adesse volunt solemnibus agmina s.
Vix turbam capiunt ades. his excita ludu
Spectandi & studio, magnaq; cupidine fer
Tum citò turba virum, quos tantos edere
Cura capit, nitidos induta apparet amictu
Quæ tribus & totis durabant sacra diebus
Incipit egregia spectacula promere scena.
Ore silent omnes, studio intentiq; recedun
Dantq; locum, spaciûmq; lubens actorib; a
Sacrorum & tantos gaudent cognoscere
Tum primò, vt quondã tumidas exarsit in
Ille sator scelerum, moturus prælia Diuis
Innocuis, vanos ingenti pectore fastus
Concepit, scelus heu, magnòq; inuidit hor
Christe tuo, sibi prælatum te irascitur vn
Et tua maiestas, illum tua gloria torisit.
Nec mora, nos etiam Diui, nec vilior, in
Turba sumus, parili cur non celebramur h

Primi diei
prima ludo-
rum pars.
Superbia
Satanæ &
lapsus eius.
dem cum
focijs.

an ille Dei summa regnabit in arce
 ? & impertium, nos & sua signa secutos
 bus aternis omne moderabitur auro?
 rat, & sellam feruens qua forte sedebat,
 alit, atq; tibi dextra de parte locavit,
 ste potens, tantos ausus cōtemnere honores,
 di similem tanto preponere Regi.
 on indignos fastus, pectusq; superbum
 alit ille Deum genitor, mundiq; creator,
 tus atq; ira nati descendit honorem,
 ensumq; ducem summa deturbat ab arce,
 ygius & trudit aquas, noctemq; perennem,
 q; ligat rigidis ingentia colla catenis;
 super insultans regalibus edidit iris:
 cet hoc fuerat nostrum contemnere natū,
 empe eterno doleas combustus ab igne,
 i atq; expers, horrenda in glorius aula,
 tibi perpetuas gignit nox dirā tenebras,
 ine pro tanto iuncto mirereb in auro,
 tibi festiuus posthac inferuet ather.
 it, & socios scelus exitiale secutos
 arbat simul, hi stantes per inania lapsi,
 rnam relinquunt lucem, & stellantia cali
 mina, Cocyi nigras tenduntq; sub vniūas,
 mibi eum socijs quantum miseratus ab illa
 pore, sublimos retulit cū nuper honores,
 fer, innocuus celestis spiritus aula,
 i malus, & quantis fuerat virtutibus auctus
 antum creuere scelus; conuersaq; corda.

SPRUCI

ab omne
 buntur
 dicitur
 memore
 tunc

Satan de
 truditur de
 caelo.

Trojanus
 in
 tunc

Trojanus
 in
 tunc

PRIMA PARS.

Satan de-
rurbaratur de
cælo, sit ho-
stis humani
generis.

Satan deci-
pit primos
parentes.

Protoplasti
eijciuntur e
Paradiso.

Promissio
de venturo
femine
Chritto.

Spurciciem traxere malum, cunctasq; ma-
Et scelerum causas, & qui modo mille lab-
Et fera mortales infestant crimina menti
Sic vbi detrusus, cæli & priuatus honore,
Infremit horrendam, causas quaritq; nocen-
Et ius in superos nullum fuit, ocyus imas
Infestat terras hic nostra semina stirpis,
Condit a vix fuerant luuenis cū coniuge Ad-
Cesserat inq; locum pulsi, res protinus ira
Hæc acuit, nactusq; locum, causasq; nocen-
Iam ratus, hos astu diuo peruertere tenta
Et dirum procedit opus, fraudesq; nefand-
Ausaq; supremi leges violare tonantis,
Et mulier, seros vitio hoc damnare nepot-
E heu prohibitum decerpit ab arbore pos-
Mox paradisiaciis hominem depellit ab ho-
Et iubet innumeros vitæ tolerare labores.
Angelus & stricto conseruat limina ferro
Quis semel egressus, sed non redit urus Ad-
Tum pars, præceptas homini quæ reddere
Gratæq; participem, mandat in regna loc-
Plurima depromit, sacrorum oracula va-
Quæ suscepturum pura de virgine carnem
Laturumq; docent, nostra mala crimina
Illum, qui summi gentus de mente parent-
Non dedignatus miseræ inuisere terras,
Perdita, stellihero lucrari & pectora cælo
Hæc pars ludorum primæ & fuit actio luc-
Instructiq; sacro referunt hæc omnia ges-

i pietate viri, similemque figuram,
 o iam lapsis, his addunt tempore rebus.
 era lux roseo, primo cum fulsit in ortu,
 iterum, ludique vocant, spectare parati,
 aggere ingenti concurrunt undique plausu:
 ut stellifero Christus delapsus Olympo,
 in cunis, tulerit quos ille labores,
 us, & iniustum ceu sistitur ante tribunal,
 regis cæsus, quas gesserit ille coronas,
 ra qua saeva tulit ludibria gentis,
 ia sub formis habitumque geruntur eodem.
 hic erigitur summas crux alta sub auras,
 umque, Deum populis spectantibus offert.
 ctusque pedes, palmasque immaniter ambas,
 ipotens pro ille Deus, mundi que creator,
 asit ligno, tali caput inclinavit,
 strato, tali lecto fulgebat ab ostro,
 ia rex mundi, summi que pendit Olympi:
 t mesta Isacides circum, stat mesta sanctorum
 ba, nefas oculi exhorrent, querit aitia verba,
 diunt lacryma, & luctu soni singultus,
 e quoque diuinum, ne non dolor vllus abesset,
 orat hasta latus, videt hæc quoque vulnera
 inter collapsa manus, duroque dolore mater
 igit penitus, mesti quam lumina natus
 ciens, moriens caro commendat amico.
 illi placido clauduntur lumina somno.

tia iam tenebras surgens aurora fugarat, Tertij diei
 ludorum finis, spectacula rursus ludorum pars

K

Expo-
tertia, & a-

Altera pars
 ludorum se-
 cundi diei-
 Christus
 nascitur, pa-
 titur, cruci-
 figitur.

- Atus postres mus.** *Exposcunt solitum tempus: iam venit ab Aethereis Christus, quo totum iudicet orbem. Surgit & ex caelo, varios induta colores. Iris, perq; leues, scelerum Deus, arbiter, & Lapsus ab extremo citò gentes conuocat orbem. Exquiritq; genus vitæ, cursumq; peractum. Quemlibet exactâ rationem & reddere potest. Hic primum tristes voces, maestaq; querelæ. Et luctus lacrymaq; simul, funduntur in aëre. At nihil hic fletus, nihil hic verba irrita perire. Hic ferus enumerat, dânatq; morte perire. Nomina ferrata Minos complectitur vrnum. Talibus vrbs ludis veteres aquauit honorem. Hoc opus, hoc studium, festis hæc cura diebus. His & clara sua quasiuit nomina fama.*
- Irmenseul,** *Saxonia. Crantzius scribit Irmen*
Crudo idola veterum Saxonum, *templum & idolum veterum Saxonum fuisse. voce facta ab Equis Mercurius. sicut & alterum, quo ipsi Saturnum significarunt illa adhuc manente in Germania.*
- Lubeca.** *Vrbs Lubeca, Eius vrbs Chronographus scripsit libris tribus Hermannus Bonus.*
- Ioannes Aepinus** *Hamburga, cuius Ecclesia præfuit*
Doctor Ecclesiæ Hamburgensis. *quando D. Ioannes Aepinus Theologus in*
& exercitatus, de quo testari possunt scripturae quaedam eius Theologica, quæ explicati
præcipuarum doctrina capitum continent.
- Lucas Lossius.** *Lunenburga, Vbi Lucas Lossius vir*
atq; eruditus longo tempore in schola eius

pietatem & literas, & editis multis eruditus
 At nunc idem ibi conatur nonnullis succedere
 domannus etiam noster vir summo ingenio
 omnia excellentia natus, omnique doctrina
 editus.

In eadem urbe Ecclesiasten hoc tempore
 praestans pietate, doctrina, cognitione re-
 sacrarum & historiarum, etatum, tempo-
 rumque gentium omnium, labore incredibili
 studio commodandi scholis atque Ecclesiae com-
 morabili laudando atque predicando M. Nie-
 mus Hennunges, qui modo in manibus ha-
 pus rarum, egregium, spissum atque stupen-
 quod illi Genealogicas tabellas inscribere
 mit, quod secundum Monarchias hoc ordine
 ibi, quomodo è primo eius operis Tomo,
 nuper admodum edidit, & eius exemplar,
 ficationem singularem sui in nos studij, a-
 is atque benevolentia nobis donomisit, pla-
 sit & perspicuum.

Est autem operis Synopsis & distributio
 ista:

Primus Tomus seu prima pars operis habet
 aicas familias ab Adam usque ad ultimam
 ationem urbis & politia, ipsiusque regu re-
 a Domini nostri Iesu Christi secundum car-
 a, genealogiam.

K 2

Secun-

M Herory?
 mi Hennin-
 gij Genea-
 logix.

PRIMA PARS

Secundus continet primò origenes omni-
gentium ex varijs & antiquissimis auto-
collectas.

Secundò continet familias monarchia
ma, qua sub capite aureo Danielis 2. &
ne alato insistenti humanis pedibus Danie-
Nabugdonozori praefiguratur.

Tertiò secunda Monarchia, qua in pe-
argenteo Danielis 2. & vrsu carniuoro Da-
7. significatur, familias, & qua cum his a-
tatem iunxerunt.

Tertius Tomus complectitur familias
tia Monarchia, qua ventre aneo Danielis 2.
quadrupliciti Pardo assimilatur Danieli
Cumq; omnes vniuersae Graeciae familiae hui-
mo includantur, distribuuntur in familias I-
cas, Doricas, Aeolicas, Alexandrum mag-
& eius Regnum, quod illo sublato euasit qua
partitum in Aegyptium videlicet, Syriacum
Asiaticum & Macedonicum.

Quartus Tomus Monarchia quarta f-
lias comprehendit, qua sub cruribus ferreis
nielis 2. & fera truci aspectu praefiguratur
nielis 7. Cumq; crura desinant in decem a-
tos pedum partim ferreos partim luteos &
ra decem habeat cornua, distribuuntur illi
decem regna, quorum quodlibet suas habet
miltas.

In Italiam vipote in qua regnarunt Cerei,
Laertes, Reges, Consules, Dictatores,
Censores, Praetores, Imperatores Roma,
extro pede colossi significantur. Constan-
tini, qui sinistro pede (cōsumto iam à Turca
sacro igne vel dracone) adumbrantur.
Ius etiam reliqui Imperatores subijciun-

2. In Germaniam, in qua Imperatori-
maiestatem & Electoratus dignitatem ade-
uerunt Franci, Sueui, Saxones.

3. In Galliam, cuius regni familia com-
enduntur sub Germanicis:

4. Hispaniam cum adiunctis regnis.

5. Angliam cum Scotia.

6. Sarmatiam cum Septentrionalibus

7. Vngaricum vel Illyricum.

8. Aegyptum & Syriam.

9. Asiam.

10. Africam, cornua tria à blasphemo
Turca auulsa.

DE V M oro, vt conatus hos laudandos,
les atq; salutare iuuet, & autori tempus,
um, vires atq; vitam suppeditet, vt feliciter
ota ac iam ferè pertexta, si quid deest in egro
eri ad finem optatum, laudandum, scholis &
elestia proficuum perducere quamprimum
sit, Amen.

Epicedion
Fridericidu-
cis Brunfui-
censis.

Brunsuiga, Anno 1499. scribitur
xiffi dux Brunsvicensis Fridericus, in cuius
cedio, quod eius virtutes predicat, etiã hic
sua insertus est:

Nunc iacet in crypta, de quo sunt talia scri

Id est, tamen si laudatus princeps fuerit,
de illo perhibemus, tamen nihilominus mor
hic iacet sepultus.

Præst nunc Brunsvicensi Ecclesia ma
ma cum laude ac nominis per Europam cele
tate Theologus doctissimus ac exercitatisis

Martinus
Chemnitius
doctor cele-
berrimus
Brunsvicen-
sis Ecclesie.

Martinus Chemnitius Theologia Doctor
vix ἡρονάδης καὶ ἀνωόφρων, καὶ
γάλη σάλπιγξ τῆς ἀληθείας, τὰ πρὸς
γνώσιν καὶ ἐμλιψέσθαι δυνάτεις. Eius
stant tum alia vtilissima Theologica scrip
tium inter cetera opus egregium seu potius
bliotheca Theologica locupletissima, quod
futationem concily Tridentini, & vnâ asse
onem & explicationem vniuersa doctrina
clesia continet: legendum assidue ab omni
quibus cognitio vera veritatis serid & ex an
cordi est.

Medeburga
olim pagus.

Medeburga, qua cum sub Othone
mo adhuc pagus esset, quomodo in Chron
Mersburgicis id annotatum reperitur: ita n
amplitudine, adificiorum splendore. Reip
forma, Ecclesia & schola frequenti, inclya

schola prae fuit aliquando Gotschalcius Prae-
s, vir omni literarum, linguarum & da-
arum genere praestantissimus, nostri sem-
nantissimus, in cuius Epicedio Poeta qui-
obilis hunc versum fecit :

ot em linguas, sôphiâ omniem calluit vnus,
quod de pontificio quodam doctore vete-
quispiam dixit :

ria, qui septem, qui totum scibile sciuit.

Marchia. Vrbs Francoforda ad O-
am, clara Iodoco VVilichio, medicina atq,
a Philosophia erudita doctore celeberrimo,
no testari possunt tum alij eius doctissimi
, tum etiam ars eius Magirica, hoc est,
naria, de Cibarijs videlicet, ferculis, obso-
& potibus diuersis parandis & eorû facul-
us liber medicis, philologis & sanitatis tu-
studiosis omnibus apprime utilis, & Grae-

linguam in illa Academia Matthaeus Ho-
profitetur, & professus est magna cum sedu-
& dexterrate, enarrandi eruditè optimas
res Graecos & Latinos autores annos qua-
inta quinq;, senex octogenarius fere, & nu-
didit opus eruditum, laboriosum, & multi-
poris, & varium historia rei numerariae ve-
libros quinq;, Bibliothecam numerariam
pletissimam, & eius exemplam munus nobis
tissimum ad nos quoque misit. Et continet
uissimam nummorum veterum Romanorum,

K 4

Graeco-

Gotschal-
cius Praeto-
rius Rector
aliquando
scholæ Ma-
deburgenfis

Iodocus
VVilichius
professor
celeberrimo
in Academia
Francofor-
diana.
Ars Culina-
ria VVilic-
hij.

Bibliotheca
nummaria
locupletis-
sima Mat-
thæi Hoffij.

PRIMA PARS

Græcorum, Hebraicorum & exteriorum
 se, & cum præcipuis nummis Germanicis
 tionem, ex quorum librorum doctissimorum
 laboriosorum lectione studiosi explicatio
 multarum antiquarum, & vtilium rerum p
 re possunt. Cognitione verò ac laude totius
 ditæ antiquitatis ibidem excellit Reinerus
 neccius nostra ætatis polyistor Δαυιδάουτ
 ἱσορικώτατ & historicus, quod & docent
 lumina ipsius aliquot historica stupenda, &
 cebunt multò magis etiam deinceps, ubi
 habet cætera in manu Deo adiuuante felic
 cæpta, & feliciter per texta ediderit in publi
 & ad editionem publicam elucubratur a
 nem perduxerit, quod nunc meditari a
 (modò Mecœnates reperiantur, qui sumpt
 illam rem facere non grauabuntur) opus, c
 operis titulum amicis talem fere solet leg
 dum mittere:

Reinerus
 Reineccius
 ἱσορικώτατ
 τ &
 historicus.

SYNTAGMA H
 ROICVM CONTINE

OMNIVM FERME GENTI
 origines, migrationes, imperia, tum fam
 rum, que in his rerum potita sunt, accur
 inuestigationem ac descriptionem: Qua
 uersa sic ad Monarchiarum seriem accom
 dantur, vt secundum illas reliqua poliria
 gen

a, quæ in eodem tempore floruerunt, hoc
 regna, Tyrannides, Dynastia, Terrachia,
 publica, & quæ recentioribus appellationi-
 celebrantur, Exarchatus, Ducatus, Comi-
 &c. distributa sint: expositione ea de
 antissima sacrarum literarum veritate,
 apudissimis antiquitatis fontibus, optimisq;
 tribus delibata & concinnata, ad hæc no-
 tempora vsq; deducta, vt omnium atatum
 ROAS HEROINASQVE,
 forum imperiorum conditores, instaurato-
 onseruatores, euersores, & ceteras vri-
 sexus potentia, dignitate, virtute & rebus
 illustres personas complectatur, ac ve-
 n augusto aliquo theatro spectandas pro-
 t: deniq; cum alios erudite doctrina, li-
 tiq; cognitionis cupidos, tum eos praci-
 qui heroicis, seu illustribus, nobilibusq; fa-
 ilijs prognati sunt, aut Rempublicam at-
 ue imperia vel gerunt, vel amant in-
 star Cornucopia vberissima & multi-
 plici exemplorum documento-
 rumq; farragine infor-
 mare possit.

PRIMA PARS
AUCTORE
REINERO REINE
CIO STEINHEMIO.

*Eius Synopsis siue potius Bibliotheca
historica capita etiam huc subijcio propter
osos adolescentes, vt si nihil possunt conser
uud huc, saltem auctori Herculeos labore
stinenti fauere & benè precari nunquam
nant. Ea capita ipse auctor è Francofora
nos misit, vt de studio in nos suo testaretur
virum Reuerendum, pietate, doctrina ac
facundia præstantem Dn. M. Petrum Str
rum, Pastorem Ecclesia Sorauensis, &
narum, in tota ditione illustris ac generos
mini à Promnitz, inspectorem fidum ac d
nostri amantem & studiosum : Capita a
hec sunt :*

BIBLIOTHECA
HISTORICÆ SIV
Syntagmatis Heroïci.
TOMVS PRIMVS.

*Primus Tomus habebit tanquam τὸ
γόμενον.*

- I. De gentium Origine,
- II. De Politiarum primordijs, gener

D

inde exponet Monarchiam primam, qua
Chaldaorum & Assyriorum, eorumque pertinen-
tibus regna.

In Asia.

ium.
um.
m seu Teutbrantium.
cum Adadorum.

um.
um.
um. { Hierosolymitanum fami-
iticum seif- } lia Davidis.
deinde in } Samaritanum decem tri-
um. } buum.

icum { Sydonium.
Tyriorum.

oniticum.
iticum.
anaum.
linum.
aniticum.
onicum.

Africa.

orium Phataonum, & aliarum familia-
rum.
neum Battiadarum.
iopicum.

Europa

PRIMA PARS

Europa.

Sicyonium.

Argium.

Myceneum.

Spartanum.

Messeniacum.

Eleum.

Arcadicum.

Atheniense.

Thebanum.

Oechaliense.

Trachinum.

Locrense.

Scyrium.

Rhodium.

Aetholicum.

Phocense

Phthium

Aegineticum

Salaminium

Cephalenium

Ithacense.

Latinum.

Albanum.

Romanum.

Hetruscum.

Celtibericum &

Celticum.

Posteritatis Deionis &
Acacidarum.

B L I O T H E C A E
I S T O R I C A E S I V E
Syntagmatis Heroici.
T O M V S S E C V N D V S .

Secundus Tomus aget de M O N A R -
A S E C V N D A , quae est Medorum
Imperium, & comprehendet R E G N A .

In Asia.

Imperium.
Imperium.
Imperium in Cypro.
Imperium.

Africa.

Imperium.
Imperium.
Imperium.
Imperium Lycestarum.
Imperium.
Imperium.

Europa.

R E S P V B L I C A S .

In Africa.

Imperium.
Imperium.
Imperium.
Imperium.
Imperium.
Imperium.

Europa.

Aegine-

PRIMA PARS.

Aegineam.

Romanam.

TYRANNIDES.

In Asia,

Ionicas aliquot.

Samiam.

Heracliensem.

Sinopensem.

Africa.

Cyrenaicam.

Europa.

Sicyoniam.

Corinthiacam.

Argiuam.

Siculas { *Syracusanam.*
Agrigentinam.
Leontinam.

Thessalicam.

Rhégynam.

DINASTIAS.

In Asia.

*Judaicam, cum qua Pontificum familia
iungentur.*

BII

BIBLIOTHECAE
HISTORICAE SIVE

Syntagmatis Heroici.

TOMVS TERTIVS.

*Tertius Tomus explicabit de MONAR-
CHIA TERTIA, quae est Graecorum sen-
donum, & Regna habebit.*

In Asia.

Regnum Seleucidarum.

Regnum Parthicum,

Regnum Armenicum.

Regnum Cappadocium.

Regnum Artropatenes,

Regnum Armenense.

Regnum Ponticum.

Regnum Bithynicum.

Regnum Galaticum.

Regnum Lycicum.

Regnum Caricum.

Regnum Cilicium.

Regnum Lycicum.

Regnum Lycicum.

Regnum Lycicum.

Regnum Lycicum.

Regnum Lycicum.

Regnum Lycicum & Edeffanum.

Chaldis

PRIMA PARS

Chalcedicum.

Ituræum.

Africa.

Aegyptium Ptolomæorum.

Cyrenæicum.

Numidicum.

Mauritanicum.

Europa:

Molossicum Epiri.

Illyricum.

Thracium.

Atarnanicum Athamanum.

Britanicum.

RESPUBLICAS

In Asia.

Rhodium.

Europa.

Achaicam.

Aetolicam.

Massiliensem.

Romanam.

TYRANNIDES.

In Asia.

Cibyream in Pisidia.

Eur

Europa.

*aniam.
dicam.
niensem.
icam.*

TETRACHIAS,

In Asia.

ticam.

BIBLIOTHECÆ
HISTORICÆ SIVE
Syntagmatis Heróici.

TOMVS QVARTVS.

*uartus Tomus continebit expositionem de
ta & postrema Monarchia Romanorum.
qua ad hæc nostra tempora vsq; cæpère &
ère Regna.*

In Asia.

*um familia Artaxerxis.
acenicum Calipharum.
icum seu Persicum familia Gempse & V-
sumcasani.
osolymitanum conditum à Godefrido Bi-
lioneo:
ius familia Lusignana.*

L

Arme-

Armeniacum.

Tartaricum.

Turcicum.

Africa.

Vandalicum.

Aegyptium Saracenorum & Mamaluchorum.

Tunetanum.

Marrocinum.

Fesatum.

Telmesinum.

Aethiopicum Preteianis.

Europa.

Ost Gotthorum in Italia.

*Gottbi-
cum du-
plex :*

*VVest Gotthorum in Hispania
scriptum deinde in multa a
quibus hodie reliqua Hispania
& Nauarraum Portuga
haud ita pridem deleta.*

Longobardicum &

Neapolitanum in Italia.

Siculum.

Saenicum &

Sarracenicum aliquot in Hispania.

Francicum &

Burgundicum in Gallica.

Anglicum &

Scoticum in Britania.

icum }
icum } in Germania.
icum }

m.
m.
icum.
m. Obotritorum.
um.
cum postea mutatum in Boiemicum.
cum.
icum.
se.
m.
cum.

RESPUBLICÆ.

In Europa.

sis.
ica.

EXARCHATUS.

auennas Praefectorum Byzant.

DYNASTIÆ.

uos Græci recentiores Despotis attri-

L 2

DV-

PRIMA PARS
DVCATVS.
COMITATVS

ijq; non vnius generis ac dignitatis.

E quibus postremis quatuor, vt Exat
& Dynastia ista propria Byzantini in
adq; hos pertinentium prouinciarum sue
reliquas dignitates non solum per German
Imperium, sed & alia regna, & quidem
ro multiplices, habent. Quare singulatum
censeri neq; poterant, neq; debebant.

Inprimis autem cum hac explicatiōe
rica Germanica coniungentur, & ad eā
metam omnes opera nostra referentur.
rea & istud, prestare conabimur, vt diuer
manica historia Auctores prodeant, qui v
dum lucem viderunt, vel castigatiores ac
pletiores reddantur.

Faxit immortalis Deus, vt labori &
tui penè Herculeo euentus felix respon
Nam secundum veterem Poëtam: —
τῶντα θεῶν τελέσσει καὶ ἀνώνυτον
Et rectè Maro: — Labor omnia vincit
probus.

Prestat etiam hoc tempore in Aca
Francofordiana, doctrina, ingenio excel
& linguarum orientaliū eruditarum cog
one eximia & rara ornatissimus vir, καὶ εὐ

ὡς φησὶ Ἡρόδοτος, vt cum Pindaro
 ur: Ante annos animūq; gerens cu-
 irilem; vt ὡς πολὺ ὁμοίᾳ μυθολο-
 iacobus Ebertus Ethices Professor, qui
 nsem, illisq; planè diebus, quibus has
 s typographo tradimus, epistolam ad nos
 plenam elegantia, doctrina, humani-
 g; officio, & vnà poëmata quaedam sua
 i in lingua Hebræa, Chaldaea, Syriaca,
 atq; latina nobis legenda misit, quæ &
 mus, & gaudentes vidimus, & stupentes
 us, & domini bonitatem pradicauimus,
 hoc perditissimo quamuis, & nouissimo
 euo, nihilominus tamen non modò lin-
 gnam donum hæctenus constanter conseruat
 lecta, sed subinde plurimum vtilium lingua-
 gnitione instruit & ornat Scholas, Res-
 as, & Ecclesiam, & excita ingenia su-
 a & excellentia, quæ amore discendi, do-
 & propagnandi linguas eruditas & neces-
 Scholis & Ecclesia, & in omni vita vti-
 leant flagrentq;: vt modò sunt alicubi vi-
 ni doctrina, ingenio excellenti, labore in-
 o adamantij, chalcenteri adq; admirandi,
 d student dies noctesq; studio maximo, vt
 ica etiam & Aethiopica lingua, in quibus
 orum sacrorum paraphrases iam olim ex-
 unt, & etiamnum extant, lingua cognata
 aea, Chaldaea, Syriaca atque Græca per
 L 3 vniuer-

iacobus E-
 bertus Ethi-
 ces Profes-
 sor in Aca-
 demia Fran-
 cofordiana,
 cognitione
 variarum
 linguarum
 egregius.

Biblia Ara-
 bica Aethi-
 pica.

Paraphrases
Bibliorum
in multis
linguis cur
vales.

Idem do-
ctrinæ ge-
nus ex Bi-
blijs veteres
paraphrasæ
tradiderunt.

yniuerſam Europam propagata, nota a
liares viris linguarū eruditarum studio
dantur, vt hac ratione ex tot Bibliorum
phraſibus, in præcipuarum & nobiliſſim
gentium linguis olim de Hebræo conſcrip
tū tempore conſtare poſſit, veteres He
Iudaos, Chriſtianos, Chaldaeos, Arabes,
atq; Aethiopus eodem planè modo oracula
phetarum de Chriſto & pleraq; Scriptura
intellexiſſe, reddidiſſe atq; enarraſſe Ec
quo hac noſtra ætate à Theandro uſq; Lu
intelliguntur, accipiuntur, atq; in Eccleſ
Scholis exponuntur, & quod lucem, illi p
phraſta Hebræi, Iudæi & Chriſtiani ve
quſq; in ſua lingua, quibusdam in Hebræ
nis planè dictis attulerint, plurima planiſ
fecerint, & Emphatica Hebræi textus ep
Ἰωάννου reddiderint, ac planum præ
fiat idem doctrinæ genus veteres Iudaos a
Chriſtianos è ſacris Spiritus ſancti oraculis
didixiſſe, monſtraſſe & ſonuiſſe, quod nunc
net, docet atque propagat hac noſtra ætate
cleſia, & eluceſcat ſic inde mirabilis conſo
in doctrina piorum omnium ætatum & tem
rum. Ac ea res pia menti non poteſt non
dulciſſima, cum & collatio mentem in vera
tentiæ confirmet, erudiat, conſoletur, & doce
& pleriq; in locis commentariorum inſtar
tori eſſe poſſit.

Benedictus Arias montanus Hispanus, qui
 num in vita manet, & cuius precipue stu-
 ra atque labori indefesso Biblia debemus
 otta, qua Plantinus typographorum do-
 us excudit, in praefatione, quam toti illi o-
 phylotto praefixit, profitetur decem se lin-
 enere. Godeschalcus autem Pratorius vir
 io magno, memoria stupenda, & omni do-
 praeantissimus & celeberrimus, orna-
 um aliquando praecipuum & singulare A-
 dia Francosordensis, nostri quo ad super-
 mantissimus & studiosissimus, quatuorde-
 nguas tenuit, quod Poeta etiam quae spi-
 on incelebris in carmine quodam lugubri
 auit, hoc versu.

ptem linguas, sophiam omnē calluit vnus
 tria, cum septem, cum totū scibile sciret.
 δεσ ἀνῆς, μέγ' ἀείς Ⓞ ἀνῆς: Μὴ μοι δε
 εἶν, ὄσις μὴ Ⓞ λ Ⓞ ἀνδ' εἰ τ' ὄτω κατ'
 λον.

DEVM autem oro, vt etiam deinceps illi
 emia benedicat, & semper illi donat viros
 te, doctrina, ingenio, laborandi, discendi
 cendi studio praestantes, & erga pietatem
 ecclesiam, literas & scholas pie affectos,
 & cetera studia cuncta recte tradant, &
 arum eruditaram studium ament, admi-
 ur, in illo docendo studij atq; opere mul-
 donant, vt sic & Deo grata multa dicantur, &

Benedictus
 Arias mon-
 tanus
 δεσ ἀγλω-
 Ⓞ

Codeschal-
 cus Præto-
 rius quatu-
 ordecim lin-
 guas tenuit.

Votum pro
 Academia
 Francosor-
 diana.

PRIMA PARS

tur, & discantibus proficua multa fiant, & ceantur, Amen.

Ἰσθμῶς
 Vandalorū
 in vrbe Brā-
 deburga.

Brandeburga, vbi olim fuit *Ἰσθμῶς* Vandalorum, quorum Dii fuerunt tum alij, etiam Zornebock & Swandetwik, quod id narratur in Chronicis Mersburgicis.

Berlinum.

aliquandiu Leonhardus Thurneuser, cuius stat volumen grande de fluminibus Germania. Ac tomus primus volumen amplum historiae plicium, & expectantur ab illo similes rebaria tomi septem adhuc alij.

Libri Leonhardi Thurneuser.

Lusatia. Vrbs Gorlitiū, Repu-
 Gorlitiū.

Schola atq; Ecclesia inclita.

Noricum.

Noricum, Quod comprehendebat Bauariam, diocesim Salisburgensem, & parte Austria, Stiriam, Carinthiam, Carn Crain.

Rhetia.

Rhetia, quam Rheti olim tenuerunt nunc magna ex parte Sueuis cedit, quorum nomen induit Vina Rhetica sunt quae dicuntur hodie, Weltliner Wein, quibus valde estatum fuisse Augustum Imperatorem Sueuis prodidit.

Danubius
 fluuius ce-
 leberrimus
 Germaniae.

Amnes Germaniae celebriores, Danubius *Ἰσθμῶς* & *Ἰσθμῶς* Arriano libere rebus gestis Alexandri Magni, ab vna strepitu & sono, Die Donau. Et oritur militaribus supra Tubingam Greichgoia.

multas gentes, Sueuos, Pannonas, Dacos,
 avos, donec sexaginta annibus receptis,
 numero nauigabilibus in mare Euxinum
 impetu ingreditur, vt vltra quadraginta
 passuum, intra amaras maris vndas,
 exhibeat haustum quærentibus. De illo
 Fabricius in quodam itinerario suo

Ister,
 centum populos & magnas alluit vrbes,
 num irrumpit bis terno flumine pontum.
 in mare tandem pleraq; flumina celebri-
 orum terrarum deferuntur, quod etiam
 lib. 8. Metamorph. hoc versu prodidit:
 no desinimus, sacri in quo currimus annes.

Meminerunt Danubij præter alios
 tos veteres scriptores etiam Plini-
 Mela & Polybius historicus lib. 4.
 oannes Stucki9 Tigurinæ Ecclesiæ
 Ister, polyhistor eximius, & multa
 trina & totis eruditæ antiquitatis
 gnitione præstantissimus, conscri-
 & edidit omnium oppidorum, quæ
 nubius irrigat, tum fluuioꝝ, qui
 eum deuoluuntur, diligentem & iu-
 adâ obseruationem, excusam cum
 iplu Arriani maris Erythraei à se
 nuerfi, & doctissima expositione,
 qua est erudita & exquisita & iu-

PRIMA PARS.

cunda rerum optimarum & rar
marum varietas expositi.)

Rhenus flu- *Ad Boream currentes Germania fluuy*
ui9 celebris *Rhenus omnium clarissimus, Casari libri*
Germanix. *Commentariorum. Herodiano item lib. 6.*

Duo lacus
Rheni.

Lacus Rhe-
ni abundat.

Rheni supe-
rioris facies
qualis.

nascitur in summis Alpibus, non procul à
ria Episcopali vrbe Rheria, duobus fontibu
stantibus, autore Pomponio lib. 3. inter
duorum miliarium Germanicorum, qui
dem confluunt, & efficitur è duobus font
vnus Rhenus, qui propè à capite duos effici
cus, Acronicum, qui nunc Constantiensis à
stantia ad eum sita. Alterum Venetum, h
Cellensem à Cella oppidulo, omnis generis p
bus abundantem: Lacus ille, quem efficit
nus, ob sui magnitudinem mare quoddam
Germanicum. Ac fortiter præterea abibi
nomina. Et dicitur Acronicus, Podanicus
Rheni lacus, Venetus, Brigantinus, Consta
ensis. In illo piscatores alicubi vno iactu qu
draginta millia piscium capiunt. Numer
autem non nisi ad hælæcum magnitudinem
cedentes. Habet autem lacus ille immen
aquarum molem, cum in longum extenda
sex aut septem miliaribus, & in latum duob
& in quibusdam locis ferè tribus, omnium
mænisimus, multaq; castella, oppida, & vi
undiquaque per ripas habens. Totam aut
hanc Rheni superioris faciem tam variè, tam

auxit ornauitq; natura, vt amariore au-
 ndior sit affirmari vix possit. Insulas ha-
 acus duas, alteram in qua nostro tempore
 ac munica domus est Fratrum Teuto-
 rum, habens adiunctas vineas, syluas &
 . Alteram, diuitem Augiam appellatam,
 n longum patet ad dimidium milliare, in
 n vero ad quartum milliaris. Habet tres
 biales, quod dicimus Ecclesias, & fert vi-
 frumenta & poma. Carolus Martellus
 Caroli Magni fundauit & costruxit in ea
 sterium ordinis S. Benedicti, in quod nemo
 am recipiebatur, nisi principes, Comites &
 nes, quibus omnibus lautissime fuit prospe-
 At fuit monasterium istud aliquando
 otens & diues, vt Abbas profecturus inde
 n singulis noctibus pernoctare posset in suis
 is atque bonis, ad ipsam vsq; urbem Ro-
 cum opes amplas, & census, pradiaq;
 na, & per longa terrarum spatia diuisa
 eret, quia cura pia regum & principum
 oc agebat maximo studio, ne quid mona-
 a se conditis deesset, cum existimarent,
 ale, hac se viam ad cælum expeãtorem
 abere.

Dux insulæ
 in Rheni la-
 cu.

Abbas opu-
 lentus &
 potens.

De viroq; vero lacu multa copio-
 dianus in Epistola ad Agricola,
 vna cum commentarijs eius in
 in excusa est.)

Deinde

PRIMA PARS

Deinde verò flexuoso litorum amb
 amplissimas Germania ciuitates Rhenu
 ens, receptis Neccaro, Mæno, Mosa, Ma
 fluminibus in Oceanum Germanicum effu
 tur.

(Bernhardus Müllerus Monast
 ensis libris sex Rhenum descrip
 primis vsq; fontib; ad Oceanū G
 inanicum eum deducens. Et est, vt
 obseruauit & annotauit, totius R
 longitudo à primo capite vsq; ad
 re, in quod se exonerat, milliar
 germanicorum centum quadrag
 nouem, stadiorum præterea dece
 trium.)

Versiculi & Rhythmi germanici de Danu
 bio tales pueris recitari solent :

Die Donau / ist aller Wasser gn
 Frau /
 Aber der Rhein / mag mit ehren jr W
 sein.

(De Danubio & Rheno quæ
 non indigna lectu, scribit Leonha
 Thurneuser libro quinto & sexto
 luminis varij de fluminibus Euro

Mœnus Ger
 Meyn.

Mœnus ex pinifero complexo in ci
 suo circiter sex milliaria. Orientalis Fra
 qui der Fichtelberg dicitur ortus, præ
 bitur Francofordiâ, quæ inde ad Mœnum

Verthemiam, Herbipolin, & Pabebergā,
iuxta Moguntiam Rheno miscetur.

Lupia, hodie Neccarus, vnde vina
ccarina optima & laudatissima, haud longē
Danubij fontibus ortus per VVirtebergensem
atum lapsus Rhenum ingreditur.

Neccarus
& vina Nec-
carina.

Albis è Boëmia montibus ortus, lapsus per
Suiam & Saxoniam propè Hamburgum pra-
s in Oceanum egreditur.

Albis die
Elb.

Visurgis, die Weser / ex Hasia venit &
ta Mindensem, VVerdensensem, Gottingensem
Bremensem labans ciuitates, tandem in O-
num se exonerat.

Visurgis
die Weser

Amasus feu Amassa, vulgò die Ems /
us in VVestphalia montanis, inter Frisios &
mensis Oceano miscetur.

Amasus die
Ems.

Sueuus, die Spree / è Boëmia montibus
ur.

Sueuus die
Spree.

Viadrus, per Silesiam & Vratislauriam
sus, tandem apud Caminum in mare erum-

Viadrus die
Oder.

Vistula, die Wixel / Germaniam sepa-
à Polonia & duobus ostijs apud Daniscum
inum Codanum exit.

Vistula die
Wixel.

Montes, Cecius.

Mons Ceci-
us.

Et tandem Sylua Hercynica in fini-
Gallia olim incipiens, & ad ipsa Asia consi-
excurrrens, vnde Caesar verè lib. .6 Com-
atar. de bellis Gallicis scripsit sexaginta die-

Sylua Her-
cynica.

rum

PRIMA PARS

rum spatio extendi, secundū latitudinem aut
nouem dierum iter expeditō patere. Suida
sine causa ex Iuliani Apostata verbis ἡμεῖς
αἰσίοις, adeo nunc exulta alicubi agris & v
bibus splendidissimis, vt eius vestigia in illis lo

varia nomi-
na sylvæ
Hercynicæ.

rrix agnoscas. Asscisit sibi prater ea hac nos
atate varia nomina: Alicubi enim nigra syl
à pinuum immensa vi, der schwarze Wal
Alicubi Othonis, à venationibus imperatoris
thonis in illa sylvæ parte frequentibus: A popu
etiam quos adit, nomina mutuatur, vnde Th
ringica & Boëmica dicitur. Apud solos aut
Cheruseos hæctenus constanter retinet nom
suum vetus, veteribus græcis atq; latinis scripi
ribus celebratum Hercynia sylvæ, der Har

Ilfelda.

cuius Ilfelda porta est, quam nuper erudito ca
mine Græco & Latino descripsit & celebra
Rhodomannus noster, διὰ τῆς ἡμετέρας ἀξί
μελτόμεν & ἀνίγ: & laudauit Ilfeldam
Epistola quadā, ad generosos comites Stolbe
genses, de Rhodomanni quodam Græco lati
sacro carmine scripta, clariss. vir Dn. D. D.

Dauid
Chytræi de
Ilfelda.

uid Chytræus his verbis: Poëma piū, eruditū
& luculentum est, sanctissimus sententijs ac r
bus grauissimis stipatum, & lectis ac exquisi
verbis perspicua & facili compositione & n
meris concinnis splendide expolitur, & gener
forum principum patrocinio & munificent
& piorum ac eruditorum approbatione & la
de m

regis etiam, quàm Orphei lyra decantatum
 en dignissimum, quod ipse doctore primùm
 Sino & optimo viro, & formanda iuuen-
 artifice dexterrimo ac felicissimo, Michæ-
 andro didicit in Schola Iffeldensi, qua ve-
 s nominat plantarium est cœli & guber-
 um terra seminarium, & doctrina, disci-
 & exercitiorum pietatis domicilium, &
 πῶς αὐτῆς τῆς θεογνωσίας καὶ τοῦ
 διδασκαλῆος λογικῶν, oculus patriæ
 imus, fons literarum & totius doctrina
 flus & perennis, in patriam scaturiens &
 am viciniam exundans, & hortulos Ec-
 ac Reipublicæ aquis suis salutaribus sua-
 irrigans, Hærcynia & vicinarum regio-
 quod Thucydides de Athenis olim scripsit,

ὄδους.

si autem plurimis poetarum carminibus
 lle Musarum in Helicone celebratus est,
 non minori laude & celebratione dignū
 bitror fontem Musarum in monte Hercy-
 de clarissimorum virorum D. Lutheri &
 pi consilio apertum, in quo limpidissimos
 le Christo doctrine, & trium linguarum,
 rarumq; artium Ecclesia & Reipublica
 riarum latices tenera ætas imbibit, &
 n vniuersam reliquam Germaniam vber-
 doctrine & virtutis riuus in Ecclesias, Rem-
 am, Scholas & multorum familias diffusi
 emanant.

emanant. Multis certè Academij's illustri
ingenij & doctrina factus, ac libellos alijs e
scholis vtiliter seruientes, singulari cum
rum & eruditorum approbatione & lau
felda edit, &c.

- Urbes in illa Hercynia parte præcipua
Stolberga. Stolberga, sedes inclita Comitum gene
rum à Stolberg, qui singuli & vniuersi ferè
ga serie, ab ipsa vsq; stirpe hæcenus famig
fuère laude pietatis, virtutis vera ac clem
in ciues & subditos suos. Excelluit autem
de doctrina, sapientia, eloquentia, amore
rarum & literatorum omnium, inter ca
comes Stolbergenses, illustris ac generosus
minus Comes Ludouicus, Caroli Quinti, I
nandi primi, & Maximiliani secundi, etia
peratorum Romanorum consiliarius & leg
Ac excellit nunc quoq; in illa illustri, antiq
nobili familia Comitum Stolbergensium V
gangus Ernestus, sapientia, literis, doctrin
Etione & cognitione rerum multa, eloqu
& ingenij prompta vi: ante omnia etia
menta in patriam, in subditos, verè quod
gustus imperator aliquando de Cicerone ca
interfecto dixit, ὁ βίος & ἀνὴρ. Ἐὐλόγο
id est, princeps eruditus, & sapiens & a
patria & ciuium suorum: Ac quod de Pi
Thebano, viro sapientissimo ac prædicatiss
veteres sapientes commemorare fuerunt

Ἐξ ἑοῦ τοῦ εἰλῶ ἄσοῖς, quod est,
iq, gratus, commodus & acceptus, nemini
s, sed dilectus civibus ac subditis, δεδῶς ἴ ἐι
δ' οἴη.

Quanti vero fecerint generosum comitem
tuent, & quantum tribuerint eius doctri-
bientia, eloquentia, industria, ac quanto
rum maximarum praeclitum esse animad-
int Imperatores illi Romani, docent eo-
itera copiosissime, & aded elementer ad
scripta, ut nihil ab illis potuisset dici scri-
lementius, dum illi legationes longinquas
ges potentes demandant, & locum suum
nibus conveniuntibus & congressibus Senatus
y in gravissimis rebus atq, deliberationi-
e maximis Imperij rebus illi decernunt, pro-
d quod existimarent non habere se in toto
mo Imperio, cui tantas res tutius commit-
issent.

Ac possem id docere literis illorum Impera-
n ex Archiviis aula Stolbergica prolatis, ubi
ita non sine causa servantur, nisi mihi pro-
sem brevitati in hoc libello propter iuven-
n, cui omnis nostra defudat opera studere. Ac
us fortè aliquando de hoc nostro illustri
uico, cum feret occasio melior, quedam lu-
tius, cum ratio instituti orationem hic co-
rem modo ferre non possit.

M Addimus

PRIMA PARS

Addimus nihilominus adhuc pauca quae de Stolbergico nobili ac veteri comitatu, atque illis Comitibus illustribus, qui laude pietatis ac Eruditione atque sapientia ad honores atque dignitates fuerunt euecti, & inter ceteros Comites Stolbergicos non sine causa praestiterunt.

Ex Chronico autem quodam Thuringiae manuscripto initium Comitatus Stolbergici incipit catur in annum Christi 1530. Verum Germania manuscripta familia generosorum Comitum à Stolberg memorat cepisse anno Christi 1564. sub Iustino Minore, quando Otto Comes nefus, Otto von der Seule / è nobili ac veteri Columnnesorum Romana familia vetustate deinde cepit arcem Stolbergensem, iubente legitime ac permittente Imperatore, quod de se habere domo aliquotiens praclare & fortiter fuisset perditus. Ideoque attribuit etiam & indulgit etiam & longa serie posteritati eius nobili insignem, quo etiam nunc utuntur, atque monetas signant illustres Domini Comites Generosi Stolberg.

Ab hoc suo nobili atque illustri generis suorum conditore orti sunt tum alij Comites Stolbergenses, tum etiam Bernhardus Comes, qui Episcopus Halberstadiensis fuit. Henricus praeterea qui Episcopatum Halberstadium tenuit anno Christi 1236. tenuit. Henricus item diuersus à superiori, qui anno Christi

7. cum Ludouico Landgrauio, coniuge
 Elizabethæ, religionis ergò pro more e-
 mporis ad terram sanctam Comes abiit.
 is adhuc, qui anno Christi 1372. Episco-
 pi Magdeburgicum ipse Episcopus guber-
 natio, quomodo aliquando ante Henricus itidem
 Stolbergensis ad Archiepiscopatum Mag-
 deburgicum omnium consensu, tum Episcopus
 Magdeburgicus tunc esset, vocatus eo repudiato
 Episcopatu Mersburgico potius contentus esse no-
 tum ferè illi Comites à Stolberg præstarent
 sapientia atq; virtute, ac propterea eo-
 rum opera expeteretur ad administrationem
 rerum, quæ sine literis atq; prudentia su-
 a non haud facillè possent.

Ac tandem excelluit etiam virtute sapien-
 tiæ, prudentiæ, vt magnis Principibus etiam
 nomine admirationi esset, qui & consilio &
 studio eius aliquando in grauibus & diffici-
 libus negocijs vtuebantur, Bodo laudatissimus Co-
 mites Ludouici, cuius paulò ante memini-
 mus, Henrici, Alberti, Christophori & VVolf-
 gangi Comitum. De illis vnus superest hæcenus
 Georgius, & ex VVolfgango filij nobi-
 li atq; generosi VVolfgangus Ernestus, Ioannes
 Henricus, & ex Henrico Alberti fratre Lu-
 cas & Christophorus.

Anno autem atatis 26. anno Christi 1493.
 Hierosolymam ex voto abiit, & redijt

PRIMA PARS

anno 1494. ac atatis anno 30. cum du
Annam coniugem, natam e familia nobi
mitum Generosorum à Rönigstein/ obiit
1538. anno atatis sua 68. circiter.

V Vernigeroda.

Northusa.

Northusa imperialis, in cuius Repu
excellunt sapientia, doctrina, eloquentia &
tute Ernestorum, Hofmannorum & Fabr
familie. Ac prastant nunc ibi sapientia, do
na, iurium cognitione, dignitate atq; eloq
tia Georgius V Villius, Iuris vtriusq; Licen
tus, & Iohannes Güntherus V Vigandus con
olim Scholæ Ilfeldensis alumni, nunc verò
ni, compadres & amici nostri amantißim
studiosißimi:

Georgius
V Villius.
Ioannes
Güntherus
Iureconul
ti.

τῶν καὶ ἀπὸ γλώσσης μέλιτ' ἔγλυ
ξερ' αὐδ' ἦ,
οὐνεκα τοῖς γλυκῦ μῦθ' ἡτ' εὐματόσ
νέκταρ.

Cum regunt diælis animos, & pectora mulce
In dubijs rebus cum concio magna coacta est

Medicinam autem cum laude ac celebri
nominis in Northusa libera fecit vir clariss.
ac πολυμαθέστατος Ioannes Thalius:

Ioannes
Thalius Me
dicus Reip.
Northusa.

Εἰδὼς πᾶσι τοῖς τε νέσθης καὶ μῆδεα
κινά,

φάσθ.

κακα τῶσ' εἶδ' ἐμ, ὅσα τρέφει εὐρεῖα
 χθών,
 κακα εἶδ' ἀμειγυμένα, πολλαὶ δ' ἄλ-
 γασαί,
 ἄξιός τ' ἀγαθός, πολλῶν ἀντάξι' ἄλ-
 λῶν.

Is etiam nostri, & Ilfelda, vbi principia
 ando pietatis, literarum ac linguarum,
 bus excellit, cum successu didicit, valde a-
 est, nam — γνήσι' ὅσι φίλ', καὶ
 φίλον ὡς φίλον διδ' ε: Ac ego eum contra
 merito diligo, quod Poëta vetus & sapiens
 r: — ἴσ' ὅρ' ἐμῆ κεφαλῆ, ἴσ' ὅρ' φάειος ἴ-
 σ' ἴρ.

Anima mea plus quàm dimidium fuit ille
 me, si quando minus rectè valerem, tanta
 itudine complecteretur, tanta cura diligen-
 tractaret, vt maiore, etiam si ex me natus
 et, tractare me non potuisset, de nulla re ma-
 quàm de mea vita, salute & incolumitate
 citus, cum eadem illa cura & amore pari
 lia & literas omnes mecum complecteretur,
 Bibliothecas vring, sic satis libris lectissimis
 omni doctrinarum atq; linguarum erudita-
 genere instructas, & ferè vtrinq; commu-
 haberemus; cum ille hic nullis sumptibus par-
 et, ac bonis libris quot annis plurimum impen-
 et, quorum tantam vim congesserat, vt ades-
 s, quamuis mediocriter ample, tantum nume-

PRIMA PARS

rum vix benè caperent, breui superaturum
nes eos, qui in priuatis Bibliothecis instrui
fuisse diligentiſſimi, niſi Deus noſtro m
tantum bonum nobis inuidiſſet.

Nam ſuperiori aſtate anno 83. dum in
xoniam Northuſa accerſitur ad curationem
bilis cuiuſdam opulenti & honeſta familia
liq̄, & illuſtri loco nati, dum equi ferociore
riti excutiunt gubernatorem, & fertur
auriga, nec audit curruſ habenas, ipſe eti
curru precipitatus cruſ alterum periculoſi
& grauiffimo lapſu in terram excuſſus aliq̄
ens perſegreſſet, & ad me priuſ totam illam
gicam hitoriam ſui infortuniꝝ grauiter qu
uis decumbens perſcripſiſſet, illo ipſo menſe
rer ſuam & amicorum exſpectationem ſym
mate & rheumate periculoſo ad pectus de
lante ſuffocatus, cum Deo aliquotiens clara
ce animulam ſuam commendadeſſet, relicto m
bonis viris, amicis, Principibus etiam Don
atq̄ nobilibus ſui deſiderio, vitam finijt, &
cide exſpirauit, & me ſeorſim morore & g
vulnere aſſecit deſtitutum tanto amico, ta
fido mutuis amoribus pectore, qui nunc
ximè ſenſcens & canſcens, & ſubinde
firmiori valetudine eſſe magis incipiens ta
amico tamq̄ perito, exercitato, induſtrio,
que in curatione mei moroſi corpusculi fo
Medico non ſine detrimento & iactura v
tu

is ferè semper nunc affecta carere me o-

ruit in illo tanta rerum Physicarum, Philo-
 arum atq; Medicarum rerum, ante om-
 nimplicia omnium exquisita, & tantum
 superstiosa cognitio, quam ille sibi legendo
 s historia stirpium veteres atq; recentes
 os & Latinos scriptores, & deinde excuti-
 non sine labore & tempore magno, sed eti-
 aliquando cum periculo vitæ omnes Hercy-
 buringia atq; Saxonia angulos, & perre-
 lo montes & valles sibi comparauerat, ut vel
 na de causa admirationi atq; carus esset e-
 exteris viris maximis atq; excellentibus, à
 us eius notitia tertatim expetebatur, cum
 ultus scribere & erudire posset, insitare eti-
 irpes nemini dum visas, sed ab ipso primo in
 ynna aut conterminis locis repertas.

Memini excellentem maximi Principis Me-
 m mibi aliquando affirmare admirationi
 rum Thalium meum etiam Italis si ali-
 do in lucem ederet, quæ ipse in simplicium
 ria multa rara, neq; dum ab vlllo Medico-
 sic tradita domi consignata haberet.

Memini vna æstate circa solam Ilfeldam
 um mensium spacio septuaginta duo grami-
 genera distincta reperisse, ac discreta cer-
 nteruallis in libro quodam monastico grandi
 mine mibi ostendere, neq; spectare me sine

PRIMA PARS

voluptate maxima. Verum dolor me mentis de Thalia nostro prohibet scribere, quae nunc eius optima anima in domo viuentium letetur in Domino, gaudiumque & pacem ar in Spiritu sancto usque ad nouissimum Amen.

Iureconsulti.

Vt verò ipse didicit in Ilfelda literarum cum successu, & Praeceptorem suum more atque sermone habere nunquam desijt ex eadem multi eius similes nostra opera vestrig, amantes prodiere, inter innumeros alios etiam Guolphangus Finkeltauss Nortinus, Professor Iuris & linguae Graecae in Silesiensi Strye.

Ioannes Mylius Celbrensi, Poeta & Professor linguae Graecae in Academia Ienensi. Simon Platnerus Stolbergensis, Imperialis Museae Syndicus. Ludovicus Braunsfels, natus in pedulo Königstein, quod ditionis Generosorum Comitum à Stolberg est, eorundem Comitum illustrium minister & consiliarius, viriusque Doctores.

Georgius Villius, Northusane Reipublicae Syndicus, vir ingenio, doctrina, Iurium scientia, in dandis consilijs circumspicienti prudentia, eloquentia item suavi & grauius: Ioannes Himselius, Northusani, vtriusque Licentiari.

Ioannes Offenei Heringensis minister &
 iarius generosorum Comitum à Szwartz-

Adamus Coquus Sunderhusanus, vir inge-
 valdè atq; acutus, qui & literas & artes
 reu principia in Academia Ienensi aliquan-
 radidit, & nunc aliquas partes operarum
 arum in aula Szwartzburgica sustinet.

Michaël Colerus VVirtheimus Francus pie-
 doctina, ingenij dexteritate, lingue atq;
 in suauitate commemorabili ornatissimus.

Tobias Theodorus Sorauensis, Republica
 nsis Syndicus.

Ioannes Güntherus, ciuis & consul Northu-
 doctina, sapientia atq; eloquentia graui
 laconica Northusana Republica decus ex-
 m.

Ioannes Crato Northusanus, Medicinae Medici.
 lor.

Matthaus Bruno Franckenhusanus, Medi-
 llustris comitis Güntheri à Suartzburg.

Hieronymus Vrsinus Sorauensis, Medicus
 rosi Domini à Promintz, Maiestatis Casa-
 consiliarij atq; legati.

Ioannes Mylius Sunderhusanus, Medicus
 sburgensis.

Ioannes Oberdorffer Ratisbonensis, D.

Andreas Starcius Greusensis, Medicus &
 ficus Republica Erphurdensis, D.

M s Michaël

PRIMA PARS

Michaël Hirschfeldius Northufanus, Me-
 generosi Domini à Promnitz, defuncto Hi-
 mo Vrsino Doctore, natus ad omnia summi
 excellentia, ad quæ ipsum præclare instruxit
 armavit ingenium admirandū atq; stu-
 dum, quod in illo homine tantum est, vt
 quod vident eius oculi, ipsi imitari abili & stu-
 da industria siue labore imitari facillimè
 bus suis verè technicus admirabili successu pe-
 Ac vera me hic prædicare neq; falsa fabula
 stabitur aliquando eius mirabile planè & v-
 τορ, in quo spectandos exhibet omnes motus
 porum celestium, & cætera ostendit atq; n-
 strat ibidem, quæ beneficio illorum motuum
 ciuntur, cuius delineationem vt ille ad nos m-
 ita quoq; atibi in Physicis puto nostris qua-
 sit, & quam admirabile opus sit, ostendimus.

Matthæus Iudex Magdeburgensis, in vni-
 Medicina Methodica siue Hippocratica, &
 altera, quæ recentior paulo est ab Arabibus
 pote tradi atq; monstrari cæpta & Chymice
 citur, probè versatus atq; exercitatus, orna-
 prætereà omni doctrina, literis Græcis atq; La-
 nis, morum etiam elegantia & venustate, &
 quæ suauitate singulari, Philosophia & Me-
 cina Doctores.

VVendelinus Thalius, Ioannis Thalij fra-
 Georgius Cocus Heringensis, bonarum arti-
 Magistri, & Medici in inclyta Northufa.

Le

Conhardus Aemylius, Georgij Aemylij, sum-
ri, filius, Medicus Stolbergensis.

Henricus Zeitnerus Ilfeldensis, Pastor Eccle-
solbergensis, & vicinarum in comitatu Stol-
co inspector, vir & docendi gratia & orati-
mplici, sed tamen erudita, & ferè ad genus
nis, quò vititur, familiari magni Lutheri
posita, suavi, facili sponteq; fluente & affi-
pulsanteq; atq; detinente auditores, lin-
um etiam cognitione magnus.

Ioannes V Vagnerus Eldricensis, Ecclesia,
st Eldrichij in patria, Pastor valde diligens
idelus, & propin quarum in comitatu Hoën-
co cum sibi additis synergis Superinten-
vigilantissimus. Eius exstant tum alia scri-
um etiam poemata Latina, Græca atq; He-
περὶ τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ πνεύματος ἁγίου.

Matthæus Gothus Eldricensis, Ecclesiastes
ergensis, lingua Græca callentissimus, de
estantur poemata eius Græca sacra, qua
historia vite atq; doctrina Christi, Evan-
arum, Apostolorum, & omnium sanctorum
quorum mentio exstat in historia Euange-
deducta & conscripta carmine heroico eru-
denso atq; graui ab initio exhibiti Chri-
stiq; ad vrbis Hierusalem euerisionem, Cate-
ca etiam, quæ & eam partem doctrina
cant, & anti-hesum Idolomaniæ ponti-
vniuersæ continent, & post illa Theologia
Chri-

Theologi:

PRIMA PARS

Christiana eodem Græco carminis genere
dita.

Ioannes Mylius Geyenrodenſis, Doctō
bi diuini atq; literarum non incelebris in
plo atq; Schola in cōnobio VValterodenſi,
diſtat ab Ilſelda in comitatu Hōēnſteini
um tantum horarum itinere. Primus is κ
Χριστι Lutheri paruam Græca veste induit
decorauit, quæ & seorsim cum Latino textu
ſileæ edita eſt, & deinde adiuncta etiam
ad tralationem eiusdem Catecheſeos Hebr
Claj̄ noſtri, qua eſt in manibus diſcentium.
Iſocrate etiam conſcripſit in uſum ſtudioſ
uentutis locos communes formularum Gr
rum. Is liber ex officina Oporiniana aliquo
eſt editus diſtractis exemplaribus.

Chriſtophorus Comenz Celbtenſis, Pa
Eccleſiæ Vrſulanae ad Mœnum in comitatu
neroforum Comitum à Stolberg, & vicina
Eccleſiarum inſpector.

Adamus Crato Northuſanus, vir eru
atq; diſertus, Paſtor Calbenſis, & inſpector
narum Eccleſiarum in Episcopatu Hallenſi.

Hieronymus Gũntherus Sorauienſis, Pa
ad Mœnum & Medicus.

Hieronymus Hanilaus Sorauienſis, Pa
prope Gorlitium.

Theodoſius Fabricius, natus è clara Fa
ciorum atq; erudita familia, pietate, ingenio
ling

arum trium cognitione admirandus. Poë-
 tius multa Latina, Græca atq; Hebræa ex-
 Hebræolatina fecit capita cuncta doctrina
 tiana, quæ τὸ ἑλληνικῶς excusa sunt VVi-
 ge. Conscripsit etiam Hebræa dialecto συμ-
 xp̄ quatuor Evangelistarum, quam per oci-
 on inui debet publicare adolescentibus, cū
 oncionibus habendū V Vitbergæ, aliquan-
 am responsonibus publicis de doctrina Chri-
 e capitibus sit occupatus.

M. Hieronymus Toxites Sorauensis, auli-
 ncionator.

Ioannes Martinus Sorauensis, cui Cate-
 um paruum, quod vocant, Lutheri, & odas
 anicas eiusdem Græco heroico suauissimo,
 sismo atq; dulcissimo conuersa, & alicubi
 obra sticoteron reddita, debent studiosi ado-
 ntes.

Iacobus Rotherus Blanceburgensis, omnibus
 cū corporis, tūm animi præditus pietate,
 ina, moribus placidis, suauib. atq; honestis,
 sta prætereà corporis specie & forma, &
 unis orisq; suauitate amabili commendabi-
 ncionator aulicus in aula Luneburgica.

Benedictus Ros Hertzbergensis, Græcè,
 aicè atq; Latinè eleganter & eruditè do-
 mus.

Christianus Gerardi, Mauritius Steinmetz
 bachensis, Nicolaus Schaller Northusanus.

Et Fri-

PRIMA PARS

Et Fridericus Petri Saxo, Pastor Ecclesia
 be Brunsvuiga, pietate, zelo, ingenij acumen
 doctrina multa atq; seorsim lingua Hebraea
 gnitione eximius, cuius sibi vsum tantum co
 rruit, vt non modo libros, qui in ea lingua
 stant, legat, intelligat, & doceat alios: sed
 scribat atq; in illam linguam, quod lubet, di
 pura & verè Biblica transferat sine neg
 Atq; de illo testatum faciunt Euangelia eu
 minicalia de Græco Hebraea facta, Luca e
 Euangelista Euangelium, quod ipse primu
 nostra etate oratione Hebraea plana atq;
 adeo perspicuè clareq; Hebraum de Græco
 vt ex sola illa translatione facili ac plana,
 præcepta mediocriter quis teneat, linguam
 etiam eruditam sine magna molestia breui
 poris spacio addiscere possit. Cætera eius, q
 eadem lingua nunc meditatur, tempus pro
 tandem in apertum & occasio. Viri isti o
 boni pij atq; eruditi sunt, Theologi, & verbi
 ni præcones in diuersis locis, Philosophia e
 & bonarum artium Magistri.

Ioannes Lapaus Embecienfis, Pastor in c
 tatu generosorum Dominorum à Crank
 clarus insuper pietate, doctrina atq; meritis
 quot libris Theologicis vtilibus editis in publ
 ferè contextis de libris, dictis, explicatio
 atq; concionibus diuinis diuini Lutheri.

Henricus Volckmarus, concionator aulicus

rum à Cranckfeld, lingua Græca cognitione excellenter eximius, ut hic certare possit illis, qui gloriam, laudemq; ac palmam in illo noscenda videntur esse præcipuè adepti. Reperitur eius multa eaq; varia poemata in v. lingua, Theologica etiam quedam materia in illa lingua tradita atq; comprehensa.

His addo etiam Conradum Neuschildium Northusanum, verbi diuini Northuse in patria teri suburbio ministrum præstantem fide, atq; cognitione rerum diuinarum singularem ille sibi comparauit a suis precibus cotidiana, seriâq; lectione Bibliorum ac momentorum diuini Lutheri, tentationibus etiam atq; passionibus & aduersitatibus multis, is arsit studio commodandi Ecclesie, donec ut multi alij, in patria tolleretur.

leg; innominatum dimittere hoc loco debeo etiam Mylium utidem Northusanum, qui tam multos annos consumsisset in Schola Northusa docendo iuuentutem: tamen nihilominus inde vocaretur ad munus docendi à patre suo adei diui Petri, ita se probauit, & populari, atq; ad docendum & commouendum libili orationis genere, bonitate rerum etiam quas pro concione publica proponebat & exhibat, ut audiretur ab omnibus libenter & voluptate, propterea quod non modo doceret etiam commoueret & afficeret auditores

PRIMA PARS

κένερον ἔγχετο ἰαλίτων τοῖς ἀνομοῦσι ὡς
 laudem hic praefereret illis, qui in munere do-
 di Ecclesiam existimabatur esse optime
 exercitati. Magnus ille omnino Doctor Epi-
 scopus aliquando erat, nisi Deus hunc nol-
 erum inuideret, cum eum mox in adiuu-
 m Ecclesiasticam raperet, dum intrepidus adu-
 pesse superioris anni infelicos, ac nemini ac-
 tus denegat suam operam, sed adesse pariter
 discrimine omnibus consolando, docendo
 quibus poterat alijs pietatis officijs, adiuuans
 ministrando, donec & ipse magno cum pio
 plerorumq; dolore & desiderio, celerissime seu-
 lus pestilens exstinctus tolleretur.

Gymnasi-
 archæ.

Ioannes Pfeiffer Rudolstadtensis, Rude-
 dianæ Scholæ in comitatu Suuarzburgisio-
 ritor & Medicus.

Erasmus Sidelmannus Northusanus, Re-
 pietatis ac literarum in scholâ cœnobij Hirtz-
 prope Gelhusam & Francosardum, quod ad-
 num dicitur, in comitatu Königsteinensi, quæ
 generosos Comites à Stolberg pertinet.

Ioachimus Georgius Halberstadtensis, gu-
 nator scholæ institutæ in cœnobio Elfenburg
 strium Comitum à Stolberg in comitatu V-
 nigerodensi. Sunt autem tres Scholæ aperi-
 erectæ in ditione illustrium comitum à Stoli-
 in illis locis, quæ aliquando domicilia Mona-
 rum fuerunt in monasterijs, Hirtzhaina vi-
 cel

Elseburgica & tertia Ilfeldensis, cuius superiores ferè colonia sunt inde illuc tran-

Instituit autem & ordinavit Hirtzhaimprimus à nobis petitus & missus Ionas Myfeldensis iuuenis pius, eruditus, zeloq; pieflagrans singulari, atq; disertus, & rexit andiu cum successu & celebritate quadam vulgari, donec tandem in officio ecclesiastico tolleretur, relicto fratre Valentino Mylo, & schola Ilfeldensis alumno, & nunc ecclefeldensis pastore sedulo & fideli, compatre & affine dilecto.

Iohannes Vollandus Greufenas, Thuringus is eruditissimus ac candidissimus medicinae adarus, modo verò rector studiorum iuuenin Greufenâ patriâ suâ in comitatu illustriomitum à Suanartzburg. Carmen scribitum atq; latinum eruditum Musiq; & Apolognum. Ei debet iuuentus explicationem am, sed summariam omnium capitum doctrine Christianae Vitebergae editam. Opus item ubi Epithetorum, phrasium & Elegantiapoeticarum, formularum item graecarum riarum distributarum in tria causarum generum & contextarum ferè ad epistolarum exempla & formulas, locos item communes philosophicos, quos ille libellos è nostris notationibus

varijs descriptos & collectos non sine labore
to, & tempore magno in illum digessit ordi
in gratiam studiose iuuentutis, qui discen
visus est esse utilisimus & commodissimus.

M. Laurentius Rhodomannus Cherus
Rector pietatis atq; literarum in inclita L
burga, poeta in utraq; lingua Graeca atq; La
prestantissimus, Graecam linguam erudita
elegantem aded tenet exacte, ut hac nostr
tate sint viri excellentes, neq; in iudicando
ciles aut temerarij, qui existiment non ha
parem, cum certare possit cum illis etiam
cis, qui & olim in Graecia florente atq; lib
& nunc in tributaria, Turcica atq; serua in
lingua excelluisse dicuntur. Idq; fieri perspic
de illis, quae ipse edidit varia poemata Graeca
Latina, atq; inter caetera ex Ilfelda descripta
historia Ecclesiae à conditis rebus humanis
urbem vsq; euersam; historia vitae atq; doct
magni Lutheri Graecolatina, quae exstant in
gus edita. Planum autem id magis fiet omni
ubi exhibunt aliquando in vulgus Graeca poe
ta, quae iam pridem domi seruat in aduers
deposita, luculenta, inquam, expositio totius
Aetnae Christianae. Palestina item eius, in
sunt. secundum Imperiorum in terra forma
seriem Patriarcharum, Iudicum, Regum Iu
corum, Ethnarcharum & Sacerdotum, Asin
orum, Ducum & Regum, Herodis Aescalon
filii

rum, Iesu Christi, Herodum Asmoneorum,
 et Asidum Romanorum vno eodemque tempo-
 Romanorum, Mahometistarum. & inter hos
 ondarum nostrorum imperium & res pre-
 singillatim sub vno quolibet imperio gesta.
 deinde vrbis captiuitas & euersio: & qua
 hac acciderunt singula suo loco ordine pla-
 perspicue & copiose carmine heroico Graeco
 dita, vsq; ad nostra tempora exposita. Eodem
 do procedit in opere, quod Germanida inscri-
 in quo oratione splendida & disertis, & con-
 uiente es argumento, exponit & describit pra-
 a facta, & res gestas egregias veterum Ger-
 norum, quam historem altius exorsus dedu-
 ab initio condita gentis, ad hanc vsq; nostram
 tem ita mirabili ac ingenioso artificio tem-
 at illa scriptione, vt etiam ceteras gentes
 gnatas Germanica genti, vel vicinas, vel quo-
 odocumq; ad eam pertinentes vnà describat, &
 a sunt vbiq; insignia, & ad docendum & eru-
 endum composita suo loco vnum quodq; inse-
 & carmine Graeco erudito & elegant com-
 emorer atq; tradat.

Cointi etiam Smyrnaei, qui popularis Home-
 fuit, libros quatuordecim paralipomenon Ho-
 meri de Graeco Latino fecit, argumenta Gra-
 olatina adiecit, & expositiones atq; notationes
 uditas cum illis coniunxit, vt aliquando illi li-
 ri cum Homeri poematu in publicum veniant.

Sed desino plures commemorare viros
 ditos, bonos, & nostri studiosos, qui in schola
 feldensi didicerunt pietatem, linguas & literas
 & preceptorem venerari, amore complecti
 bene ipsi precari, & commodis eius latari non
 sinunt, ut non sine causa videri debeam ipsorum
 honori contra hanc commemoratiunculam
 fuisse, cum iam pridem etiam haecenus
 sint ἄπὸ τῶ ἐκπαίδευ.

Persequar itaq, nunc cetera vbi prius pa
 ra adhuc addidero de discipulis improbis, atq
 borum, quos modo ordine recensui dissimilibr
 nam ut neq, parentibus, & cononnis; magistra
 bus, scholarum & ecclesiarum gubernatorib
 prestare integram, atq, in ipsorum manibus
 omnes, quibus docendo, admonendo, & honest
 simè consulendo praesunt, boni sint atq, dicto a
 dientes & morigeri, & expectationi tum su
 tum etiam parentum & amicorum correspon
 ant & satisfaciendo ipsis, grauem aduersaria
 ab his sibi constitutam superent: ita etiam pro
 teri non debemus vereri aliquos de nostris alun
 nis aliquando non fecisse officium, sed dedec
 fuisse non modo nostra schola, sed etiam Mece
 natibus suis, quorum opera in illam fuerant au
 missi, praceptorum, sibi ipsis, & parentibus optim
 atq, honestis, neq, aliter quam carceribus, cath
 nis, vinculis, atq, furiosorum canum instar rel
 gationib. à schola & exilijs potuisse domitos fr
 nat

Alios etiam cum frustra apud hos fuissent
 admonitiones pie atq; salutes, sceleri-
 & peccatis enormibus fatere se coram nostro
 regio, & viris bonis & honestis fecisse, ac ali-
 ando quosdam fuisse, qui urgente & cogente
 scientia, dum delictum vltro passi fuerunt
 militonibus, cum existimarent diutius se in
 a Schola durare neq; tolerare posse, cum su-
 mportuna incogitauerat valde sibi consulen-
 orofugerent, se ipsos infames fecerunt & pa-
 tes optimos atq; Meccenates praecipuo dolore
 merore affecerunt.

uit etiam aliquando pauperis quidam rustici
 us, sed ingeniosus, ac qui celerissime magna vi-
 enij profecerat in omnibus illis doctrinis, qua
 chola Ilfeldensi tradi solent, sed superbus &
 ulari malitia pra omnibus alijs praeditus &
 ogans, atq; contemptor reliquorum omnium,
 qui etiam plebeio & rustico amictu superbiam
 andam singularem affectabat, cui accersito
 gubernationem Schola non procul ab Ilfelda
 ita vrbis, tamen si multa prius quam discede-
 eum admonerem, ac sermonem tandem clau-
 e hac voce: Viues si obtemperabis, si secus fe-
 is, in manus carnificis certo deuolueris, tamen
 contemptis omnibus cum aliquanto post ho-
 ti cuius filiam sibi desponsisset, eamq; domum
 cisset, & metueret quandam infamiam e-
 tu vxoris sua iuuenula & formosa celeriore

PRIMA PARS

& opera vxoris, cum ille obstetricis opera
 fangeretur, remotis neq; adhibitis, quod soler
 eri in tali casu atq; necessitate, arbitrii con
 nientibus, infantem necavit & sepeliuit, &
 inde indicijs non obscuris facinore prodito, &
 vxore carnifici, quemodo praedixeram, tradi
 capite breuior factus, illoq; truncatus est; cu
 inferendus, nisi ego multis precibus aliud de no
 nostraq; Schola merito mitius illi supplicium
 pud eius loci Dominum generosum atq; Ma
 stratum impetrassem, nec illo contentus cum
 dies capitalis & vxori esset dictus, ne culeo in
 eo publico iam pridem deposito inderetur, sup
 plicibus iterum scriptis literis, ac missis sex erud
 & honestis adolescentibus, qui cum illo eod
 tempore pietatem didicerant Ilfeldae, poenam
 mitiorem impetrassem, & vna per illos erudi
 tiuuenes confirmassem, vt non inuitus moreret
 neq; intrepidus ad mortem commertam cum
 vxore accederet, eaq; plane oratione atq; conso
 latione, de qua a me fuerant edocti, qui & ad
 plicij locum deduxerunt, penè cum viris religi
 sequentes, & spectatores supplicij capitalis ac
 tius illius tristis actus sese praeuerant.

De illis verò ideo commemoro copiosius,
 Praeceptores stolidae inuentutis mox desponde
 animum, etiam si in arumosa ac laboriosa
 sua sparta non omnia respondent semper labo
 bus atq; optatis, vt non sine causa, quod Satyri
 di.

multos Praeceptores poenitere possit vana
 usq; cathedra, sed contra audentius eant,
 sua etiam ipsis aliquando fortuna sinat.
 cum aliquando Dresdae salutarem virumq;
 Iohannem & Casparum, fratres, & v-
 g; medicina Doctores celeberrimos, medicos
 Electoris Saxoni spectatos, dignitate atq;
 ritate in illo aula praestates, ac omnino mul-
 e causis magnos viros, & illi postquam exhi-
 sent omnia mihi humanitatis atq; hospitali-
 s officia, si sciscitarentur amanter & humani-
 quot ego annos haecenus in militia scholasti-
 locendo iuuentutem consumpsissem, ac ego in
 arem tunc annorum sic satis magnum & lon-
 a numerum; responderunt: beatum te suavis-
 e Neandre, cui tam diu contigit operari tam
 um atq; Deo placens opus, quo tamen, quod
 quidem existimamus, nullam in terris existat
 oriosius, molestius, & in plerorumq; oculis
 temptius, sed in terra, inquit, non autem in
 do. Aderat tum eodem tempore commodum
 quidam egregius atq; eruditus, qui studia
 ientutis in Schola Portensi Ducis Electoris
 stri aliquandiu gubernarat, & è sparta illa
 uerulenta laborum, periculorum atq; molesti-
 um plena in hac exquisita iuuentutis nouissi-
 mus nostri cui malitia, vbi aliquando sunt,
 i quasi incarnati quidam & vini Diaboli nul-
 ratione se doceri, admoneri atq; tractari pa-

PRIMA PARS

riuntur, sese expediuerat, & in functione Ec-
 cliaſtica tranquilliore conſtitutus fuerat, &
 correcturus, qua Nauij illi duo clariffimi viri
 pienter dixerant, ſubiecit: tollerabilius tibi
 iſſet doctiſſime ac mihi chariſſime Neander,
 num ſemel excoriari, quàm annos tot in pul-
 ſcholaſtico tot arumnas atq; miſerias exha-
 atq; exhaustas deuorare: Ihr ſoltet euch
 ber ein mal haben lebendiq; ſchinden laſſen
 denn ſo viel lange Jahr fürnemlich mit
 jehigen Teufeliſchen böſen Jugend vn-
 gangen haben.

Sed pios tamen & ſedulos Præceptores
 bilominus multum conſirmit, quod Thean-
 Lutherus verè ac diuinitùs ſcripſit, tom. 7. p.
 165. Haſtu einen frommen Vnterthan
 Bürger oder Pfarfund / oder zweene /
 dancke Gott / So dir ein Nachbar / ja e-
 Kind oder Gefinde wol gerecht / ſo laß
 genügen / Kriegeſtu ſolcher zweene od-
 mehr / ſo hebe die Hände auff / vnd halte
 für groſſe Gnade / Denn du lebeſt doch
 nichts anders / denn in des Teufels Mor-
 gruben / vnd als vnter eitel Drachen vn-
 Schlangen.

Sub ſinem abiicio nunc tandem huc Episto-
 lam Thalij noſtri, cuius ſuprà facta eſt mentio
 & Epicedia quadam de eius obitu ab amicis
 triuſq; conſcripta.

REVI

ORBIS TERRAE. 101

REVERENDO

RO, Dn. M. MICHAELI

ANDRO ILFELDENSIS,

monasterij antistiti Domino

Præceptori ac amico:

S. D.

Non sciam sollicitum semper te de mea fortuna ac valetudine fuisse alias: ita & non dubito, quin eadem sollicitudine teneo deo vero nunc ad te scribo, quamvis trine, ac lugubrem querelam de presenti anno nimo profecto statu. Rogo vero propterea nimium perterrestias, vel te profelicem meum casum ultra quam decet. Dicendum mihi est cum beato Iob: Quis dedit, Dominus abstulit, sit nomen Domini benedictum, poterit ipse omnia in integrum restituere, ut spero, cum omnibus amicis qui affligunt me circumstant.

Proxima vero die Solis, cum hinc abire debentem, qui nobilem Nicolaum de Bortfeld ex phr hisi, qui saepius me quaesivit haecenus, in medio itinere in pago Scherneckerius preces meas quasdam matutinas ac vespertinas orassem, ac praesertim Deo gratias agere pro clementi tutela sua, quam per sanctos angelos totius vitae meae tempore usque in illum

N 5

dicem

idem praestitisset, meq; ex imminentibus
 periculis eripuisset, ac multas Satanae con-
 machinationes dissipasset & cohibuisset, &
 garem, vt & porro ad omni discriminum g-
 me defenderet: Ecce paulo post, quo infor-
 quidem nescio, iusto autem, licet mihi oc-
 Dei iudicium id factum scio, qui miseru
 peccatorem humiliare voluit nonnihil acer-
 de pileto dilapsus, totum dextrum crus
 supra pedem profus fregi, ita vt maior e-
 (virag, interim fracta) tibiam perfregerit
 caligas simul cum perone perforarit, quo
 rendum erat aspectu. Iacui ultra dimidiu
 ra prostratus in terra, me attollere nescien-
 nec currus, quem equi praecipitem abripuerunt
 ad me reduceretur. Tum sesquihora ampli-
 afflictus vehebar, donec Descendoss rea-
 Sedi deinde saucius ad horas duas & ampli-
 tequam adueniret Chirurgus, qui celeribus
 accersebatur. Pertuli dolores vehementi-
 atq; acerbissimas patienter omnium cum n-
 um tum aliorum circumstantium summa
 ratione, donec tandem adueniente Chirur-
 ro ac tibialia de sede rescinderentur, ac ca-
 ctâ ossa in suum locum collocarentur debi-
 do, & vulnus obligaretur. Ita nunc iaceo
 dus, & ataplasmatius, ligatus, vindlus, constri-
 & veluti dimidia ferè aut saltem tertia e-
 ris mei parte in pheretra positus. Demu
 S

in ein Kasten eingeleget vnd
 vnd den.

terte verum est Dominum neminem ac-
 rare, quam ipse perferre possit, imo ipsum
 otentiam sufferendi crucem. Cum enim
 simile esset in tanta laesione, cui similem
 simi Chirurghi ferme non viderant, me-
 nentium absq; deliquo perdurare potuisses,
 tamen, vt dixi, me quidem ipso miran-
 mino autem clementissime virtutem lar-
 omnia patienter.

dihibentur mihi tres Chirurghi in Saxonia
 rimi, qui fracturas ossium multas felicif-
 arunt, duo ex Magdeburgo, quorum al-
 senex annis & sapientia venerandus ex
 Senatorio, tertius est ex Dscherstebeni
 rgus nobilium Assenburgicorum. Ita au-
 tractarunt hactenus, & etiamnum cu-
 ot summas ipsis gratias habeam, propterea
 omni studio à doloribus mihi potius caue-
 iam eos inferant.

Quaeso autem amanter, vt in proxima pe-
 isti, ita & nunc in hac summa necessitate
 publicis ac priuatis precibus, tum vestris,
 micorum vicinorum, quos omnes officiose
 , pro me apud Dominum intercedatis, vt
 ntem benedictionem suam mihi ac vniuer-
 ri Chirurgico largiatur. Dicunt Chirurghi
 ere, quod Dominus mihi adsit in hoc diffi-
 cili

PRIMA PARS

cili malo, quod indies omnia summam de
præter expectationem præbeant, quamui
terim aliquandiū immotum, & lecto tan
fixum esse oporteat, quod laeso illo crura
corpus simul afficiatur.

Tres robusti ex lecto me, ad natura
ria cupientem deferri, sustollunt, ac deli
mè portant, ne mihi dolores cicerent, mox
tum reponunt. Sanato vero tandem max
parte malo, Werde ich eine zeitlang r
an einer Krücken gehen.

Benè vale. Si quid es rescripturus al
do, curato literas Steckelbergium ad nobi
annem Gebhardum ab Heym, & inde acc
vel ad aliquem amicorum Halberstadien
qui literas serò huc Pesekendorff mitter
nobilem Ioannem Ernestum Assenburgium
tum vale 6. Iulij, Anno 83.

T. Studios.

Discipulus

Ioannes Tha

LARISSIMO

O ERVDITONE,

TATE ET SAPIENTIA

nti, Dn. M. MICHAELI

E ANDR O fidelis. Rectori

veteris Collegij Ilfelden-

sis, suo amico, & fratri

charissimo.

er Christum. Quantum dolorem ex obitu

arissimi viri, D. Ioannis Thalij percepe-

is tuis, reuerende D. amice ac frater, ὡς

ἄλλοι τὰ αὐτοῦ καὶ τὰ ἑαυτοῦ:

specillum explicatu est. Totam propè no-

unc cogitatione tanta pietatis, eruditio-

uarum, & praesertim rei Medica herba-

gae deniq; humanitatis ac beneuolen-

tiam duxi. Antè propè mihi ereptam

ἀποικίαν amicitiam eius, quam mihi conti-

nuotidie nomen eius inter nomina amico-

rum quorum salute & longa vita Deum pre-

ro, bis recensebam. Si ripsit ille ad me nunc

ἐπιτολήν Epistolam (heu) quam exosculatus sum,

ἀποικίαν καὶ ἄλλοι seruabo. Sed in altera vi-

nos ineffabili gaudio videbimus: quod in

ἐπιτολήν non contigit. Vnum etiam praeter ea

quod exempla literarum tristia, quas te

ἐπιτολήν scribis, vnde omnia sim cogniturus me-

ἐπιτολήν accepi. Itaq; minus nunc de ratione car-

minis

minis scribendi, quam esse debeat, in-
 sum: condor tamen aliquid, ut in mul-
 tionibus, breue: & ex proximis nūdan
 De 8 veuov 18, mittam. Conseruet nun
 bonos & doctos 18, paraxi 18 fratres Da
 & VVendelinum. De hoc in presentia ta
 quantum angustia temporis & dolor me
 cesit. Mandata tua amica exequar. Su-
 dum desinere de optimo Thalyo possum
 postquam pro concione vespertina Epistol
 muni diei, que 2. Corinth. 3, scripta
 Gerlachius noster explicasset: exiimus
 hoc ambo, & satis magno flante vento
 reing³ capiti meo afferenti, Epistolas I
 nos vltimas, cum gemitu alter alteri si
 recitauimus. Gerlachius iam Constanz
 lim, de seminibus quibusdam in rationibus
 parandis rebusq; alijs, scripserat. Sed n
 tum istis iuctus est. (presertim cum de p
 tissimo quoq; viri D. VVolfgangi VVer
 centi obitu, ex ipsius Thaly, paraxi 18
 cognouerim) verum apud nos etiam May
 rem Rectoris Academia nostra, D. A
 Demleri: & 29. eiusdem illustrissimam
 pem nostram Dorotheam Ursulam: 25.
 ly D. Iacobi Andrea, Cancellarij nostri
 ad sepulturam prosecuti sumus.

Sed alias plura, cum Deo, scribare
 occupatus & tristis sum. 188000. Deia.

μέχρι καὶ τελευτῆς τῆς πολυτάλαιπώ-
της τῆς δὲ Ξίλου διαγίνεσθαι. Resalutat D.
Ulachius nosfer, ἢ εὐσεβῆς καὶ εὐλαβικῆς

Clarissimi viris Reinerio & Vollando, nec
amico tuo Ruperto, nomine meo officiose sa-
dicito: meq; ipsis commendato. Tybingæ
die 15 3. postridie, quam tuas lugubres
essent.

ὁ σὸς ὄσθ

Μαρτίνος ὁ κρῆσιος.

ICEDION REPER
M IN BIBLIOTHECA DE
sti, cum hac inscriptione (Epita-
m mei aliquando morituri) quod
ipſi sibi fecerat paulò ante, mortem
futuram breui sibi quasi
prælagiens.

Μητέρας ὡφέφυκα. Μόνον τὸ πάντα γυμνός
λὺς ἐσελθῶρ. Φαρε τὸ σέμνον ἱεὺς
δὲ δρᾶκον τῶν. Ἐχεπὸν κέσ ἀρχαίοιο
τό μοι ἐπιέρ. Πάλιν δὲ νῦν μάροιο
πέρου θένος κατέχορ. Χθονὸς ἐπιπύθ ἐν ἑαυτῆ
νός τὸ σῶμα κἄμα. Μόνη δὲ ὦ φέρισε
ὡς ἄϊς' ἐλπὶς. Πέλη ἐμοὶ σὺσπεμνή.

ΚΙΡΙΩ

ΚΥΡΙΩ, ΙΩΑΝΝΗ, Τ

Θαλείω Νορθοσαύ Ια Τρῶ.

Α πόσαρ ἤχθέοτιω, θάνατορ γνοῦε
 ποθενε;

ὡε δ' ἀθήμα λίω σύμπεσεμ ἀπρῶ
 ὡε ἤμ δ' ἀκρῶεμ τὸ κληνθ' ἡσάμμα ΝΕΛ

ΔΡΟΥ:

πῶμα σὺρ ἀγγέλλομ, ἢ βιόμ, οἰκτρότα
 ὡε ἰγλυκίθα πάλιμ, ἠοῖ ἔν' ἀλγεσι, σὺ
 μάτη χειρ:

εἰε κερμήλι' εἰμοί τλιώχ' ἄμ' ἐρχομδι
 ἀμφυθ' ερυφῆε νῶ σθῶ μῶρω πωνάκεια
 θηται:

μακρὰ ποκλογέοντ' ὀυκέτι ὄουε' ἔχ
 ἀμωθ' ερυφῆε νῶ ἰθ' μοσαῖν πολυποίκι
 εἶται:

ἄυσονε ὄτγοάθ, ἐλλάε, ἰθ' ἀξῆαεκι.
 ἀλλὰ τίε ἄμ μαχέσαιτο νεῖ βελημάα
 λῶ;

ποικίλα ρηθῶθ' σφοίε ἀγίοισι θλι
 μέσφά κερ ἐξερῶε κακότητῶ, εἰε οὔε
 ἀξῆ.

λοῖοτιομ ὄμ ἡμῶρ τῶτο, φέριε, δ' ἔχ
 ἐνθάδ' ἰωάννα κοιμᾶται σῶμα θαλίε:
 ψυχῆ δ' ἐν χερσῶ χερσὶ θάλατῶ μλι

Μορτίνθ ὁ κρῶσ
 Τυβίγγη φ π γ

ORBIS TERRAE. 105
DANNI THALIO
Northufano Medico.

[*Eu tua mors quanto mihi cognita, chare,
dolore est?*

*quàm casus præter spem fuit iste meum?
quàm tutuditi clari lacrymosa NEAN-
DRI:*

*itam describens, interitumq; grauem?
na quàm dulcis tua rursus Epistola ve-
nit:*

*inter res charas qua numeranda meas?
te tua laniata genas Medicina sedet
nunc:*

*Herba alto legitur monte nec vlla tibi.
e laniata genas numerosa scientia lu-
get:*

*Ausonis atq; Arabum Græcæq; lingua, dolet.
quis supremo patri certando resi-
stat?*

*Diuersè sanctos visitat ille suos:
tos donec superum traducit in au-
lam.*

*Ergo, quod solum nunc queo, chare, cape.
sita Ioannis Medici sunt ossa Thalij:
Nixa sed in Christo mens viget ante Deum.*

Martinus Crusius
Tybingæ, 1583.

O ELE-

ELEGIDION

In immaturum obitum sol
 Medici, D. IOANNIS TH
 dextrum crus è pilento
 fregit, & postea i 8.
 mam Chri

Φεῦ φεῦ ὧς χαρίεντα προσωρήσασθαι
 πτόμῳ,

Θάλλιον, ὅς πολλοῖς Νάλλιῳ ἔδωκε
 ὅμ Νάλλιον χρέσθαι ἢ ἐς ἀπλήτους ἐν
 τούτοις

ὄσον ἀκεσορῆς ἢ κλέσθαι, ἢ ὄφελῳ
 ἢ γὰρ ὁ, τερρομύοισιμ ὅτ' ἦτε κήρας ὁ
 ξωμ,

ἰππολύτης συγεραῖς αὐτὸς ἔκυσσε πάλιν
 μανομύωμ δ' ἰππομ δ' ἰφρξ πέσσεμ ὅς
 ὀκξῶς,

κνήμης σωξίφθεις ἢ κερ ἀήμα Νεῶ.
 πάνεο μεμφομύκ φυσική χερσγίδε
 χνίω,

μοῖρα τάσον μογεροῖς ἀνδράσι φῶς
 νεί.

ἐνθα μὲν αἰάξισι ὀίλοι, πότερσι νοσ
 τες

ἐν δὲ χερσῶ μακάρων Νάλλιῳ ἔ
 λεί.

ORBIS TERRAR. 106
HODOMANNI.

imi Physici, & felicissimi
: qui 30. Iunij, anno 1583.
s, miserabiliter per-
iè & placidè ani-
didit.

Heu quam Thalium mors immatura per-
emit,

Qui vitam multis reddere doctus erat.
erat in seros quem viuere Nestoris an-
nos

Tam clarus medica, tam bonus, arte fuit.
cet afflictis properans auertere Par-
cas,

Hippolyti scuis incidit ipse malis.
s fregit (miserum) rabie reuolutus equo-
rum,

E curru: hinc animam misit in astra piam.
sine Chirurghi Physice culpae labo-
res,

Sors tantum terris inuidet ipsa bo-
num.

get amica cohors Thalium, desiderat a-
ger

Plurimus: is Diuūm gaudet adesse cho-
ris.

O 2 D. 10.

PRIMA PARS

D. IO ANNI THAL
 FELICISSIMI INGE
 VIRO, CELEBERRIMO P
 fico, Medico atq; Polyistori adm
 do: casu omnibus pijs ac erudi
 tis deplorando in Saxo-
 nia miserrimè
 perenti.

Incluta quo celebri se Erfordia iacet alu
 Ilfelda exultat Ienaq; discipulo:
 Arte Machaonia quo non insignior alter
 Iuerat Hercynij per iuga celsa soli.
 Singula vestigans animo secreta, perennis
 Quae natura suo condidit ipsa sinu:
 Quem nec plantarum virtus abstrusa lateb
 Nouerat & stypem nomine quamq; suo
 Notus Anazarbeus: item commenta Gale
 Et faerant Coi cui benè nota senis:
 Vsa fuit cuius medicamine Marchia, felix
 Qua iacet vndoso Stendalis vnda solo.
 Et Stolberga cui, vetus & Northusa faueb
 Expertae medicas non sine laude manus
 Quemq; Duci charum fecit doctrina Phil
 Qui sua Brunonis nomina ab vrbe gerit
 Et quem Saxonicas passim coluere per vrb
 Conspicui doctae nobilitate viri:
 Hunc tristis casus letho dedit atq; sepulcro
 Sustulit & magnum fors inopina virum

nihil humanae fas quenquam fidere vitæ,
omnia sic avida mors rapit atra manu.

Matthæus Gothus Elrichensis,
Ecclesiastes Stolbergenfis.

Mansfelda & Islebia, patria Theandri
heri omnium atatum ac seculorum Theolo- Lutherus.

am Principis, qui — φωσφός & ὤς κἀλε
& ἐν εὐγενῶσι τῶν ἱσθίων, μαθὼν οὐ μόνον
& ἀλλὰ καὶ τῶν παθῶν τὰ ἰδίᾳ. Et aliquot
Hercyniæ vrbes, quas breuitatis studio no-
tare non debemus, cum serè ea pars, qua ha-
tus vetus nomen syluæ Hercyniæ retinet, com-
latur comitatus per Germaniam vniuersam
bres, Mansfeldiùm, Schwartzburgicum, Re-
eynicum, Honsteynicum, & Stolbergicum,
& ei contermini & alicubi in quibusdam
secluris cum illo admixti sunt coniuncto im-
io, & Scholas habent & Ecclesias rectè &
constitutas, & demandatas viris pijs & e-
ditis.

Vrbes præcipua in comitatu Schwartzburgico
sunt Arnstadium, quod superiori anno tum tristi Arostadi-
endio, quod aedificia cuncta absumsit, to- um.
n conflagrauit, tum etiam eodem anno sauis-
sa peste, qua ciues præcipuos plerosq;, sena-
n totum & verbi ministros hausit, totum fe-
concidit, & absorptum & habitatoribus serè
cum redditum fuit, vt ex Arnstadio celebri

PRIMA PARS

alias atq; nobili oppido Arnstadium ferè,
est misera atq; afflicta vrbs non vno modo
deretur, quomodo virum aliquando præcla-
piè erga illam urbem affectum, & dignitate
aula præstantem recitantem ista audiui.

Rudelstadium etiam, & Franckenbus-
bilis atq; celebris à salinis constantibus celeb-
atq; opulenti, vnde reditus atq; census mag-
genrosos atq; illustres Dominos à Schwartz
quotidiè redeunt.

Sundershusa præterea vbi literas &
tatem cum successu ac celebritate quadam
cet nostri studiosissimus atq; amantissimus
Sigismundus Strophius, Poeta insignis &
thematicus, in Mathematicis egregiè eruditus
exercitatus, & in cæteris etiam literarum
tium atq; linguarum studijs præclarè ver-
ἐπ' ἀληθεία πεπλασµένον ἐκ δεῦ ἔστι
καὶ ταῖς ἑνέαις περικλυτὸν ἔσοχα
Cue.

Sigismundus Strophius.

Greusena.

Greusena præterea ciuitas nobilis &
brata vino dulci & bono, & quod bonitate
nensi aliquando non cedere existimatur, ac
modo cætera etiam eiusdem comitatus vr-
cium humanitate, hospitalitate, à Schola
clesia atq; politia rectè & benè constituta
memorabilis. Scholam gubernat Vollandus
genio atq; doctrina præstans. Ecclesiam a-
vir reuerendus ac præstans D. Matthaus L.

dus, nostri amans & studiosus. In politica
 es non postremas obtinent Ioannes Tenze-
 aliquando Scholæ Greusenensis Rector, dein-
 eiusdem Republicæ Syndicus, nunc verò con-
 Iacobus Magen, Albertus Tenzelius, Petrus
 thron, bonarum artium Magister, Ioannes
 ningus eiusdem Republicæ senatores optimi
 sapientes viri, literis Græcis atq; Latinis in
 la Ifsendensi aliquando exculti & imbuti,
 omni humanitate atq; virtute præditi, amici,
 icines atq; fautores constantes Scholæ Ifsel-
 sis, & omnium eorum, qui vel modò in illa
 ras discunt, vel didicerunt illo tempore, cum
 ibidem pietati atq; honestis literis operam
 arant non instrenuè, quos, quotiescunq;
 e occasio, omnibus officijs humanitatis, libe-
 ritatis, atq; hospitalitatis prosequi, Præcep-
 etiam suo veteri, & ijs, quos de domesticis
 s charos habet, de omni officiorum genere te-
 tum facere, cum tempus aliquando fert, nun-
 am desinunt, ad id vt non sine causa honori-
 am hîc eorum mentionem me inserere oport-
 erit, Deus contra ipsi omnia optata offerat,
 en.

(Hercyniam sylvam descripsit Con-
 dus Celtæ in libro de situ & mori-
 us German. cap. de tractu Hercyniæ
 lue per Germaniam.)

PRIMA PARS

Summaria
descriptio
sylvæ Her-
cynicæ.

Meminit sylvæ Hercynia etiam Pandul-
Collenutius Pisauriensis in descriptione Ger-
nia, Romæ in quarto olim excusa, his verbis:
ua Hercynia ad Dacos & Getas diuersa sibi
mina sumens desertur, donec ad extremos
taros perueniat, vbi obscura sylvæ nomen
pit, ignotisq; sibus, itineribusq; imperua,
ferarum inmanitatem, & monstrificos Fa-
rum terrores penitus inaccessa.

(Porro de Germania multa eruditè di-
tur in expositionibus eruditè in Corn. Tac-
de veteribus Germanis Bilibaldi Birkheim
Henrici Glareani, Andreæ Althameri, & Io-
Vvillichij. In annalibus etiam Boiorum I-
nis Auentini historicotati & doctissimi scri-
ris, libris præterea tribus Beati Rhenani re-
Germanicarum. Henricus Bebelius in orat-
de laude Germaniæ scribit apud Germano-
pertos, qui egregia facerent, plurimos, qui
berent, nullos. Ac porro ibidem subijcit
Sola Germania habet laudum quidquid or-
possedimus, id est, quidquid virtutis pecu-
est singulis regionibus. Eius Bebelij extat
terea liber de laude, antiquitate, imperio
busq; gestis veterum Germanorum. Hu-
darici item Hutteni Arminius Di-
alogus, quo laudes Germa-
norum celebrat.)

SARMATIA.

SARMATIA Europaea tota veteribus Sarmatia o-
Scythia, nomen habuisse ex Herodoto lib. 4. lin. Barba-
ret, dicta olim Barbaria à gentium ferita-
ria dicta.
ria eius regiones incolebant, qui, vt caeli: ita
nij quoq; fuerunt asperioris.

De Sarmatis veteribus Mela lib. 3. ista: Sarmatæ
nata gens habitu, armiq; Parthis proxima vere, es
se vrbibus tenet, & ne statis quidem sedibus quales.
quit auère pabula, vt cedens & sequens hostis
it, ita res opesq; secum trahens. Semper ca-
bitat, bellatrix, libera, indomita, vsq; ed
anis atq; atrox, vt foemina etiam cum viris
ineant, Atq; vt habiles sint, natis statim de-
a aduritur mamma, vt inde expedita in ictus
tu, quæ exuritur, virile fiat pectus, arcus
dere, equitare, venari, puellarum pensa sunt.
re hostem adularum stipendium est, adeo vt
percuississe hostem pro flagitio habeatur. sit-
eius poena virginitas. Foeminae
mamma al-
tera exur-
tur.
Foeminae
bellicosa.

OCCIDENTALES SARMA-
TIAE REGIONES.

Eius partes seu regiones occidentales sunt:
lonia, à planitie eius terra nuncupata, v-
q; maior & minor.

O 5 Vrbs

PRIMA PARS

Cracouia
metropolis
Poloniae.

Vrbs Cracouia, eo cultu scribitur Va-
anus, elegantia atq; opulencia, vt regiam e-
posus agnoscere.

Princeps
Polonicus
à muribus
consumitur.

Polonica historia commemorat duos Po-
pilos Principes, patrem quidem virum non n-
lum, sed filium sceleratum, qui cupiditate
gnandi patruos Principes veneno sustulit,
deinde memorabili Dei iudicio à muribus
gliribus scribitur discriptus cum coniuge &
beris.

Insignis a-
uaritia ex-
emplum.

De Boleslao Rege Polonia refertur eleg-
factum in Silesiorum annalibus, quod non g-
uabor huc ascribere. Allata fuerat in au-
magna vis auri & argenti, stetit ibi quid-
sacrificus inops spectator, is admirans diu-
illas, altum cœpit ingemiscere, audit hoc Re-
quirit, quæ sit causa mororis sui. Respondit
admirari sese opulentiam & beatitudinem
giam, deplorare verò suam miseriam, cui n-
harum pulcherrimarum rerum domi sit.
liberalis, equidem faciam, inquit, vt & t-
beatus, & iubet eum tantum auri & arg-
accipere, quantum possit auferre suo pallio
ludq; cum videretur esse lacerum & infirm-
Rex curauit ipsi afferri recentius. Sacerdo-
cut natura hominum est auara, tantam mo-
in vestem illam in farfit, vt redituro domum
via ex onere, cum nollet quid abijcere, ceru-
fr.

te esse dicantur. Rex cognito casu, cadauer
urum tanquam damnatum quid, in flumen
ei iussit.

Cracouia vixit ante annos centum circi-
celebris Theologus Silesius Ioannes Cantien-
& ob doctrinam, sua etate & vita sancti-
iam fuit clarissimus, ita vt eum Polonia
numine post mortem adorauerit, & mul-
tis miracula, pontificia nempe ascripserit.
eius apophthegma memorabile communef-
s de modestia :

turbare caue, non est placare suaue,
mare caue, nam reuocare graue.

Poloniam descripsit Martinus Co-
rus, in lib. 30. quos de origine & re-
gestis Polonorum conscripsit: li-
s item duobus peculiaribus, qui
t descriptio Poloniæ, gentisq; &
publicæ Polonicæ cum Vandalia
antzij à VVechelo excusis.)

Boëmia, quam descripsit Aeneas Sylui-
us.

Vrbs Praga, in qua olim regnum ponti- Praga capue
m oppugnare cæperunt Ioannes Hus, & M. Boëmiæ.
onymus à Praga, constantissimi Dei mart-
Aeneas Syluius scribit, nullum regnum Eu-
splendidioribus fuisse templis ornatum, quam
it Boëmicum.

Symbolum
Ioannis
Cantiensis
Silesij.

ORI.

PRIMA PARS
ORIENTALES SARMATIAE
REGIONES.

Moscouia.

Moscouia olim tota syluosa in sinibus
sita, & inde per quingenta milliaria Ger-
manica orientem versus per Scythiam Asiaticam
extendendo se, excurrens, tamq̃ latè, longeq̃
tens, vt in gentes & regiones valde multi-
distributa, & ab Aquilone innumerabiles p̃
Moscorum principi pareant, qui ad Ocea-
num Scythicum itinere trium ferè mensum ex-
duntur.

Potentia &
autoritate
immensa re-
gis Mosco-
uitici apud
subditos.

Rex fidem Gracam cum suis professus
omnes pariter ius vita, necisq̃ possidet, ac
sibi opiniones sui Principis etiam in religionem
bent pro lege immutabili.

Seruitus
durissima
gentis Mo-
scouiticæ.

Voluntas namq̃ Principis voluntas De-
betur ab omnibus, clauigerq̃, cubicularius
executor voluntatis diuina esse existimatur
hac de causa nemo refragatur vllibi volu-
ntati Principis, etiamsi nocitura non modò sibi
toti regno ac genti precipiat, cum eius
dicta atq̃ facta, aliquando nefanda etiam
testanda, & execranda adorent, & exose-
tur, quod omnes iuxta politicos & spiritus
durissima seruitute sibi subditos atq̃ sub-
habeat. Ea verò talis tantaq̃ est, vt nulla
in genere humano similem seruitutem susti-
ex

imetur. Quae paratam illam gentem facit
 remotam ad omne principis arbitrium, im-
 ta facientem etiã tum si cui dicat: Abi ci-
 uod apud comicum scriptum est, & suspen-
 e, cum tanta praeerea sit armatus autorita-
 tentia, tanto militum robore, tanto satel-
 m, atq; praetorianorum numero, ut ne, si ve-
 uspiam refragari eius cruenta voluntati,
 le possit.

Etiã alij duriter imperarunt reges Mo-
 itici, ut ferè solet esse imperium barbarico-
 m regum cruentum & violentum, sed cru-
 ate, tyrannide, & inaudita in vlla memo-
 singulari & exquisita immanitate facile
 raui, qui nostra aetate praesuit Moscouie
 nes Basilius, non modò antecessores suos,
 etiã ceteros tyrannos omnes, quotquot ab
 o hæcenus tum veteres tum recetes imma-
 iuitiæ nomine, clari atq; celebres existere.
 et autem tristissima crudelitatis exempla
 is historia, recentia etiã in Turcico, seu
 acenico, quod est in Africa, quæ ferè à Sa-
 nis hac nostra aetate tota possidetur, in Per-
 etiam siue Saracenicis altero in Asia, &
 tarico longè lateq; diffuso per Asiam vni-
 tam, & Europa partem quandam. Verùm
 immanissima & truculentissima bestia ita
 lluit hic inter tyrannos omnes crudelitate
 tyrannide quadam singulari in genere hu-
 mano

Imperium
 barbarico-
 rum regum
 cruentum.

Ioannes
 Basilius Rex
 Moscorum
 crudelissi-
 mus in suba-
 ditos dome-
 sticos prin-
 cipes &
 consiliarios
 suos.

PRIMA PARS

mano famigeratos, vt nihil reliquum vlli tyrano fecisse existimetur.

Principia
regni Basilij
crudelissi-
ma.

Mox principio regni sui, quod pater Io-
nes Basilius ipsi amplissimum reliquit, omnes
biles viros & Principes splendore generis, aut
tate atq; sapientia in illo regno prestantes,
nes deniq; antiquas & illustres familias su-
rūs, maritos cum vxoribus liberisq; in famu-
ipforum, singulis cum tota sua familia, crud-
sima morte affectus sustulit & ades incendit.
ne quidquam de illis superesset, ne canibus
dem & felibus eorum parci voluit, sed frust-
rim concidi iussit. Aliquorum verò vxores in-
cruentissimas feminas, & filias pulcherrimas p-
las, prius se spectante stupratas, dissecand-
frustra minuta, aut in quatuor partes mac-
ad illam rem à se excogitatis distrahendas s-
litibus dedit. Atq; ita se habere regni sui pri-
pia voluit, ne videlicet in tam vasto imperio
lus esset, quem metuere deberet.

Confirmato verò iam hac ratione imp-
cùm videret retineri ac gubernari non poss-
gnum sine principibus consiliarijs, viris doct-
ac sapientia magnis & excellentibus, et iam s-
rum consilio & opera vteretur, tamen quod
fieri, cùm malè sibi conscius esset, suspecta, qu-
superfuit in illo imperio, omnia habere nunq-
desijt, ac illa de causa non modò in promisc-
multitudinem subditorum multotiens crud-

auit, quasdam sui regni prouincias homi-
 ac habitatoribus spoliavit, sed etiam nulla
 a precedente, sine cognitione causa valde
 bene meritisimos suos Principes regni
 arios & cancellarios, & senatores, quo-
 sapientiam atq; fidem in rebus arduis ac
 sepe spectauerat, leui tamen occasione &
 one abalienatus ab illis, exquisito tormen-
 genere excruciatos crudelissimi tandem
 ij genere affecit, & de medio, & ex oculis
 am vxoribus & liberis, & tota illorum in-
 te familia radicitus sustulit; ne care qui-
 llorum vno relicto, in quem non etiam fir-
 em quandam sauitiam exercuerit, se re
 filio spectator omnium earum panarum,
 us exquisitis innocentes afficiebat, vt pra-
 us fuerit, porcum eius Principis esse, quam
 Principes consiliarios & senatores eiusdem
 meratum fuisse.

adeo vero hic placuisse sibi scribitur, vt post
 a talia innocentum, & meliora merito-
 Principum crudelia supplicia, domum fere
 et in aulam ouans & triumphans, & totus
 le dies ac noctes in hymnis & tripudijs, &
 sonitu instrumentorum musicorum consu-
 , perinde ac si admirandam quandam vi-
 m de hostibus bellicosissimis reportasset.
 Magnis aliquando viris, quos vel sine caus-
 erat, vel quomodocumq; etiam suspectos
 habere

Basilus
 conuiuatur
 peractis
 crudelibus
 suorum
 supplicijs.

Crudelitaris
 Basilij inau-
 dita exem-
 pla.

habere cœpit, vxores præstantissimas fam
 raptas & ad se adductas vel ipse stuprauit
 quibus mandabat illam rem, constuprandus
 dit, & domum deinde ad maritos reductas,
 rum alias præ foribus adium, alias etiam in
 cœnaculo super mensam, ad quam pranden
 cœnans maritus cum vxore accumbere con
 uerat. suspendi iussit, & graui pœna propo
 vt sub suspensa ad fores adium exiret cum
 maritus, & cibum sub eadem cum dome
 tam diu caperet, seuerè mandauit, donec si
 gulata Principis iussu iterum remouerentur.
 ritos deinde linguis prius, pedibus, atq; ma
 mutilatis, in loco publico baculis ad mortem
 pulsari præcepit. Ac multis aliquando frustu
 concisis. cum particulas illas minutas in ac
 congessisset, prædam illas carnes in sepultas
 bus atq; alitibus reliquit.

Aliud ex
 emplum
 singularis
 crudelitatis
 in Basilio.

Ac cum inhiaret aliquando opibus vir
 iusdam magni & p̄j, illoq; nomine celebra
 pud suos Moschos, quod duodecim monas
 suis sumptibus exstruxisset, pedes eius vsq; a
 nana in vas æneum immisos tam diu feruen
 quæ coxit, donec quantum pecuniæ domi
 deret, imperatori tyranno indicaret. Illa
 potitus cum nondum explect animum, eum
 cum filio frustillatim dissectum in profluentem
 aquam abiecit.

post hanc etiam eadem perpetrata, in-
 ros magnos viros & benè meritos de impe-
 sine caussa, non parùm sepè in carcerem
 ros, & in locum publicum productos sua ma-
 nificis instar immaniter interfecit, filio a-
 ente tunc eodem modo in illos, quos subla-
 lebat, de sauiente, quosdam etiam vnà cum
 viuos de patibulo suspensos sagittis filius sic
 & assuefactus à patre, consuebat, ne vi-
 t pater degenerem filium discedens ali-
 do regno relinqueret.

Habet Moscouia templa innumera & sum-
 a, habet Archiepiscopos, Episcopos, Abates,
 chos innumeros, monasteria valdè multa,
 etiam hinc vt testatum faceret, se ius vite
 possidere pariter in omnes, & omnem re-
 em ludos facere, tametsi maximè religio-
 Christiana religioni addictus esse videri
 e, templa sumptuosa & religiosa, & mona-
 e aliquando vna vice plura, quam centum
 uit, & Archiepiscopos, Episcopos, Abbatès
 monachos prius omni contumeliarum genere
 tos securibus dissecuit, & frustillatim con-
 in fluuium aliquem proiecit, & deinde quos
 pro arbitrio in locum interemptorum sur-
 uir.

Ipse porò Rex Basilius in conuiuio iocatus
 quibus aures abscidit, quod sic deformati non
 quàm signum summe clementia principis
 P inter-

Basilius
 multos ma-
 gnos regni
 sui viros in
 loco suppli-
 cij sua manu
 carnificis
 instar inter-
 fecit.
 Filius Basiliij
 crudelis.

Moscouia
 templa atq;
 monasteria
 sumptuosa
 atq; opu-
 lenta innu-
 mera habet.

Basilius in
 conuiuio
 per iocum
 quibusdam
 aures abs-
 scidit.

interpretari iubebantur. Ac cum aliquan-
stantibus à poculis caule feruida, qua sorte
lina sic ad mensam Principis allata fuerat
fudisset, & cultro præterea, quo prandens vi-
sur, gutturi eius mortiferum vulnus influxit
iussit educi è palatio, & Medico accersito
davit operam dare, vt vulnus inflictum san-
ac ille interea grauiter vulneratus anima
flasset, ac per Medicum de illo ad Principem
uiuantem esset relatum, dixit Princeps: Sc-
nè mortuus, quia viuere diutius noluit.

Homines
vrsorum
pellibus in-
futi dilace-
rantur à
molossis.
Diebus fe-
stiuis homi-
nes per lu-
sum discer-
puntur ab
vrsis teris.

Aliquos etiam vrsorum pellibus infu-
& molossos contra hos concitabat, qui cum
luptate Principis eos dilaniabant.

Diebus verò festiuis præcipuè, si quæ
pro more & consuetudine eius gentis in pa-
bus glacie concretis obambulantes & lucis
ex aula subditos spectaret, in nihil tale e-
stantem, sed securam, gaudentem: & lata
multitudinem confertam, vrsos aliquot se-
simos immisit, qui singulos & vniuersos
si qui fuga elaberentur, discerptos, & d-
ctos ferarum instar obtriuerunt non sine m-
voluptate tyranni, qui tristem illam lani-
securus è palatio suo, cum filio suo specta-
Querentibus autem sic intersectorum par-
bus & cognatus, sine causa fuisse interfectos
vrsis. Tyrannus respondit: Nihil mali illis
sic perierant accidisse, neq; causa aliqua

Rex Mosco-
uiticus non
peccat.

magno perè queri debeant, cum illo specta-
 pte vna cum filio suo incredibiliter fuerit
 datus, cum longo tempore nullam venatio-
 viderit, & instituerit incundiozem. Ac il-
 em sic fieri & non aliter voluerit, qua sibi
 lacuerit. Nihil autem mali esse in vlla re,
 nis diuersum subditis videatur, qua sibi
 at, & quo ille delectetur. Atq; illa lege &
 la munitus impune multa fecit alia aded
 nica & crudelia, vt cetera eius persequi
 rissiora & atrociora horreat mens & cogi-
 . Ac sunt illa copiosissime commemorata ab
 andro Guagunio Vorensi in Sarmatia
 opaa. Ac exstant praterea etiam aliorum
 rationes de eadem re conscripta, vnde Ale-
 der sua contexit.

ulcus autem hominum ferè non habet, quod
 uat aliud quam Turcas, horum solum imma-
 tem expauescit, qui tametsi ipsi quoq; in-
 nigenas & hostes immanes sint, tamen in-
 esticos multo minus hac bellua atrocissima
 crudelissima crudeles sunt. Quod sanè mi-
 esse non debet, cum gens Moschouitica gena
 sit: Moschi siquidem à Mesech dicti, ac si
 is homines arcus extendentes. Et sanè Mo-
 scriptores crudelitatem, morumq; feritatem
 semper attribuerunt, testis est illa querela
 lmi: Heu mihi quod exsulo inter Mesech &
 lar, id est, inter Moschos & Arabes: Sedes

Moschus
 crudelior
 Turca.

Moschos
 quomodo
 pingat Pfak-
 mus.

PRIMA PARS

Moschorum vetus fuit in Cappadocia, quae
procul abest à Syria: Et ideo illa gens fuit
Iudeis. Inuit itaq; Prophetæ Ecclesiam De
tremis istis temporibus afflictiones maxima
pessuram tam à Moschis, quàm ab ipsis
qui ex Arabia prodierunt.

Desino de hac immani belua plura di
vbi prius huc addidero, quae de eiusdem
traparum eius crudelitate scribit ad me su
oribus annis è Ditmarsia vir qui spi am erud
nostriq; amans & studiosus. Atq; his fere
bis: E Chronicis Liuonia, quae modo cum ha
cassone mitto T. R. incrementum & vast
nem florentissimæ quondam prouinciæ Liuo
& immanissimam omnium bestiarum n
Moschouia Principis tyrannidem, des &
firsten/facilimè perspiciet. Tyrannus ist
annum longè lateq; totam Liuoniam fi
masq; regiones perpopulatur, vastat, & vrin
nia, nec vllum inhumanitatis genus preter
tit, vlla nec atatis neq; sexus habitæ ratione
sectis pueris, infantibus, & palis affixis, puell
fœminis nefariè stupratis & more pecudum
Etis. Profecto dies ad recensendum multiplic
horrenda Diabolicorum tormentorum g
non sufficeret.

Virgines & honestæ matronæ vestib
untur coram tyranno, & lasciuissimi inca
ti Diaboli pecudum ferarumq; ritu prom
in

De Moschi
crudelitate
ex literis a
mici.

incubitus ruunt, & sic expugnato decore
 ebri miserrimus sexus gladijs in minutissi-
 partes dissectatur, aut ferus obiectus dilani-
 . Nam crudelissimi isti homines prorsus
 ceunt placari, nisi hauriendum sangui-
 , laniandaq; sua viscera prabeant Christi
 ani.

Dorptæ habitauit quadam vidua nomine Rarum cru-
 annit sch, que cum à propria ancilla delata delitatis ex-
 ad Moschouiticum præfectum, quod clam emplum,
 t cum sponso suo Garleuio Bonno, Reuerendi
 D. Hermannî Bonni, Superintendentis Lu-
 nsis filio, & sorore virgine in Germaniam
 abire, & ita sibi salutem fuga querere, hor-
 i supplicij genere affecta fuit: Primum vnâ
 sorore vix quindecim annorum vi à militi-
 in conspectu tyranni compressa fuit, deinde
 ea ad palum alligata, verberibusq; in gyrum
 umacta, lento igne circum circa posito exu-
 s cremata, extremum vitæ spiritum in vera
 risti agnitione constanter fidem suam palam
 loco supplicij professæ emisit. Bonni verò
 a ligneo malleo vehementissimè tudit, ac
 eâ vitum ad suos dimisit.

Quando verò viri ad necem rapiuntur, eo-
 o capita & tempora funibus constringit, &
 n arctè immisissis fustibus torquet, donec fra-
 cranio cerebrum erumpat in auras, & ho-
 inenarrabili quiritatu exspirans corruat.

PRIMA PARS

Er drehet vnd windet den Leuten die H
 fe zusammen / das ihnen das Gehir
 heraus springet. *Exsurge Domine Deus*
(gij Prophetae verbū vt ar) exaltetur manus
ne obliuiscaris pauperum, contere brach
peccatoris & maligni.

Germani
 cur beati
 p̄ his
 gentibus.

Beatos verò nos non modò ter & amplius
 quod dicitur, sed *μυρίακις* ter & amplius
 simile seruitutis iugum neq; sustinemus,
 Dei indebita bonitate experimur, cum Imp̄
 tores, Reges, Principes, & Magistratus
 clementer erga subditos affecti, patres pa
 & *καὶ ὡς τοιοῦτων* de inuoluntate atq; p
 & fortunæ suorum subditorum solliciti iu
 torum suorum animas & agnoscant, & de
 peram obnixè sedulo pleriq; , vt benè sit sub
 suis tum corpore tum anima. Tales Prin
 & Dominos, vt etiam deinceps nobis Don
 tribuat & conseruet, & abigat clementer a
 bis furorem & rabiem Moschicam, Turcicam
 Tartaricam & Barbaricam, & tueatur nos
 los nostros, Scholas & Ecclesias conseruet
 quibus colitur & inuocatur, cum toto pe
 oramus, Amen.

Rex Mosco-
 uiticus quo-
 modo du-
 eat vxorem.

Vxorem autem Rex Moscouiticus au
 rus, coactus è toto suo regno prestantissimis
 ma & corpore puellis, quam vult vxorem
 git, & ceteras Principibus & nobilibus vx
 collocat.

Omnis generis feris, auibus, piscibus, & melle abundat, ut in vastis syluis, in specubus, & feris abundat & melle. auariis roboribus aliquando toti mellis moneperiantur & homines seraq; in illos mellis improvidi delapsi, ibi immersi tanquam in pice periclitentur, quod de sequenti nar- Exemplo ne è Pauli Iouij Moscouia planius patebit. quo copia mellis indicatur. & cum multo omnium usu, proximo annisua sua agricolam, quarendi mellis causa in grandem cauam arborem supernè desilisse, q; profundo mellis gurgite pedore tenus sustinuit, ac biduo vitam solo melle sustinuit, quum vox opem implorantis in ea sylvarum iudine, ad viatorem aures penetrare nequit. Ad extremum verò desperata salute milti casu ingentis vr̄sa beneficio, inde extrahere euasisse, cum fortè eius belua ad edenda la more humano se demittentis, auersos tenes uibus comprehendisset, & eam subito timore erritam ad exsiliendum tum tractu ipso, tum to clamore concitasset.

Cetera de Moscouia peti possunt è Moscouia liberi Baronis ad Herberstein, qui consiliarium Imperatorum, Maximiliani primi, Ca- nis ab Herberstein. Quinti, & Ferdinandi, bis legatus in Moscouia iuit, ubi de Moscouia omnia copiosissime memorata sunt.

PRIMA PARS

Metropolis
Moschouix
Moscha.
Moscha
funditus ex
uritur à
Tartaris.

Vrbs Moscha, ad fluium Moschun
structa lignea tota, & ad spacium quinq, m
rium extensa, distans à Cracouia Polonie
tropolii milliariis 320. Eam verò vrbe
sibam anno 1571. Tartari Pracopenses t
funditus exusserunt magna multitudine, in
populosa vrbe & fumo exstincta in ipsa Do
ca Ascensionis die.

Patriarcha
Constanti
nopolita
nus Super
intendens
Ecclesiarum
Moscouix.

Metropolitani autem Episcopi Moscoui
toritatem & confirmationem suam petunt &
epiunt à Patriarcha Constantinopolitano.

Circassia, Circasi autem conter
Tartaris pracopitis sunt, (qui quandam pa
Taurica Chersonesi obtinent) & Gracam
vnà cum Moschiis profitentur, & Chris
sunt.

Podolia.

AVSTRALES SARMATI
REGIONES.

Russia.

Russia alba, siue superior, & Rubra
inferior, quæ & Roxolania.

Vrbs Leopolis.

Inde Massouia.

Lithuania.

Lithuania. Vrbs Vilna, ad fluium
nominis condita.

Ploscouia.

PTENTRIONALES SAR-
MATIAE REGIONES.

Cuiavia quæ & Kyouia.

Samogitia.

Liuania. Vrbs Riga, Reuela.

Dania, veteribus Scania, Scandia & Dania.

onlandia dicta, Dacia, & aliquando nun- Dacia.

ata, diuersa tamen ab illa, de qua infra di-

ur.

Vrbs Kopenhagen.

Holfatia, Holstein.

Noruegia, Vrbs Bergen/ celebris in-

emporia.

Suecia, Vrbs Stockholmia, in palu- Stockholm-

is in palis Venetiarum instar exstructa. mia metro-

(Danium descripsit Saxo Gram- polis Sue-

ticus Selandus. Albertus Crantzi- cia.

eandem & vnà cum hac Noruegi-

& Sueciam.)

Finlandia, olim Moschorum, nunc Sue-

um regi paret.

Vrbs Viburgum, cui polus Arcticus gra-

us 61. attollitur.

Grunlandia.

Lappia. Ea autem duplex est. Occi-

ntalis & Orientalis. In Orientali Ecclesia D.

dreca est, quæ non modò magnifico & sum-

mo templo, sed etiam doctis, ac in sacris li-

bris eruditis viris illustrata & ornata est. Ei

PRIMA PARS

Lappia Orientalis distat tantum sex gradibus à polo Arctico.

verò polus Septentrionalis attollitur gradibus 84. ita ut à polo distet gradibus tantum quemadmodum id annotavit Damianus à Es, Eques Lusitanus in Lappia descriptione. meti ex regionibus his regna & terras quæ rectius infra suo loco inter Insulas Oceani commemorantur.

REGIONES SARMATIAE
POST MONTEM
Carpathum.

Inde post Carpathum montem, qui Suevus dicebatur, & Pannoniam à Polonia rimit, sunt:

Pannonia laudatissima terra.

Laus Vngariae.

Pannonia laudatissima & benedictissima terra, olim in 2. comitatus diuisa, & Christianorum Episcoporum sedes completa. Cedit autem Vngariae nulli regioni terra hominum robore, pecorum fecunditate, vberitate soli, metallorum copia. Cæli autem temperies & pulchritudine sitis omnibus orbis regionibus suo iure anteferenda. Neque sine causa tot gentes ex Asia maximo numero eò delatae aliquando ibi subsisterunt, Gothi, Hunni, Vandali, Gædi, Heruli, Longobardi, &c. donec inde transgressæ alias terras inuaderent & occuparent. quomodo id in Chronicis copiosius suo loco commemoratum.

V

Urbs Buda, *Offen. V Vernerus lib. de ad-*
randis Vngaria aquis existimat nullum Eu-
locum esse, qui se Buda comparare possit,
situs amoenitatem, siue cœli salubritatem, si-
foli fecunditatem, siue aliarum quarum-
q, rerum ad quoslibet vsus, ad splendorem de-
ad luxum pertinentem, vbertatem & afflu-
iam spectes. Cuspinianus vir verè isozimol-
Plutarchus noster Latinus, in oratione
reptica memorat, tantum aliquando turtu-
numerum ab aucupibus captorum & ve-
in foro Buda expositorum conspici, vt se-
ente aliquando à mercatoribus supra octo-
a millia sapius numerata sint.

Alba regia, Stulweissenburg / Tau-
 um quod & Belgradum, Alba Græca,
 eckischweissenburg. Vespriminum,
 Strigonium, vulgò Gran. Smolentia
 aqua sunt, quæ vi quadam singulari & stu-
 da conuertunt ferrum in cuprum probatissi-
 m, vt scribit *V Vernerus in libro de admiran-*
ngariae aquis.

Pannonem aliqui faciunt D. Hieronymum
 lonensem, cuius opera varia ex emendatione
 xpositione Erasmi in septem Tomis regalis
 ri Basilea excusa sunt.

(Eam terram descripsit vir Latine
 Græcè doctissimus Antonius Bon-
 us in quatuor decadibus, cum di-
 midia

Buda & e-
 ius elogi-
 um.

Turturum
 circa Bu-
 dam im-
 mensa co-
 pia.

Aquæ quæ
 conuertunt
 ferrum in
 cuprum.

D. Hierony-
 mi opera.

PRIMA PARS

midia rerum Vngaricarum. Laudat
am Cuspinianus in sua Austria. Prae-
cat iterum miris modis in oratio-
protreptica contra Turcas. Neque
laudata dimittitur in Moscouia Ba-
nis ab Herberstein.)

Illyricum.

Dalmatia. Vrbs Epidaurus, ho-
Ragusium.

Dacia, cuius nomine censetur hodie V-
lachia, Moldauia, & Transyluania.

Moldauia. Ceculia.

Transylua-
nia.

Transyluania, Vrbs Corona. In-
ius Schola cum celebritate ac fructu quo-
singulari docuit aliquando Ioannes Hont-
cuius tum alij libelli eruditi reperiuntur,
etiam libri duo de Cosmographia rudimen-
elegantes valde & eruditi, ac illo nomine mi-
tiens haecenus excusi & recus.

VValachia, Vrbs Teruis.

Bosna.

Rascia.

Serua.

Myfia infe-
rior.

Bulgaria. Olim autem Rascia & Bu-
ria fuerunt Myfia inferior.

Myfia supe-
rior.

Bosna autem & Serua, Myfia superior
Bulgaria Episcopus fuit Theophyla-
cuius etiamnum exstant in publico expositi
Graecae in totum nouum Testamentum.

REGIONES SARMATIÆ

IN LITTORE

Adriatico.

Et in litore maris Adriatici, quod etiam
 Venetus dicitur Sclauonia, Windisch- Sclauonia.
 d/ Windischemarck.

Vrbs Ragusium Epidaurus Ptolomæo,
 utaria Tarcico imperatori, cui tributi no-
 e quotannis persoluere scribitur duodecim
 atorum millia.

Stridon, patria D. Hieronymi, tametsi ab
 alibi collocetur.

Etiã hodie latè patens lingua est Scla-
 uonica, & qua multæ gentes vruntur à mari A-
 drico, ad Oceanum septentrionalem vsq; pro-
 sa.

(De Sclauis multa copiosè Helm-
 idus Presbyter in Sclauorum anna-
 nis. De Vandalis autem Crantzius in
 ris i 4. Vandalix suæ.)

Croatia siue Liburnia, Crabatan.

Coruaria.

Carnia, Crain.

Et Istria, Vrbs præcipua Iustinopolis.

Naupactus hodie Labacum.

Amnes celebriores; Borysthenes. Amnes Sar-
 matix cele-
 briores.

Borysthe-
 nes.

linus.

linus. Alij verò fontem eius in Moscouia, alij
Lithuania constituunt, vt per Russiam delatus
mare Euxinum tandem exeat. De quo certum
omnia Baro ab Herberstein in sua Moscouia.

Sauus, Dra-
uus.

Tibiscus in-
credibili pi-
scium copia
abundat.

Sauus, Drauus, ex Alpibus deriuat
Pannonia in Danubium se tandem excernerant

Tibiscus, die Teiß/ qui reliquos om-
prouentu pisciam superat, aded piscibus diues
vulgò dicant, duas eius partes aquam tertio
piscis esse, vt sepè contingat piscatores mille
carpiones promiscuè captos centum nummis
gariis, hoc est floreno vsitato vendere. Cum
iundat, scribit VVernerus, in plano aliqua
effusus omnia lacè loca, non tam aquis, quam
seibus complet, & quasi stagna facit, in qua
maximam copiam piscium decedens relinquit
aded vt ab hominibus deportari & consumi
nes nequeant, & maior pars porcis esca re-
quatur & computrescat, vnde pestilentes b-
tus nascuntur. Tanta enim in oppida piscium
pia aduehitur, vt qui eos importarunt empti
non sortiti, clanculum sese relictis piscibus è
subducant, vt edicto de illo cauere necessum
erit magistratui.

Lacus mira-
culofus.

Ibidem refertur à VVernero in Carni-
cum esse, qui quot annis fere sub Autumni fi-
aquis de repente ex abdito venientibus, &
gnam piscium copiam vnà secum afferent
inundat. Apperente verò astate aquis rursum

petentibus exarsit hac quasi perpetua vi-
tudine, vt quo in loco pauld ante piscatus su-
in eo messem & sementem facere, simulq; si
ut venari ac rursus reuertente anno piscari
i. Patet autem lacus ille sesquimilliarium
u laxa longitudine. Da er enge ist.

Horum quatuor fluminum Danubij, Savi,
ui, Tibisci imagines, scribitur veteres Vnga-
eges in regni sui insignibus v'surpasse.

Meminit Vadianus, de Sarmatia agens,
ij Sarmatici, quem ille Antaciten nominat,
n Maotin exeat, vnde Antacai pisces di-
nt, qui pro osibus chartilaginem habeant,
ontra Isthrum seu Danubium aduersum,
dem frischen Wasser / è ponto egressi
annonia inferiori centum quinquaginta mi-
um milliaribus Germanicis in eum vsq; la-
Pannonia, vbi illorum captura est, aduersus
bus vndis Danubij innatantes, & Octobri,
nn sie zu steigen p'slegen / capti, Vien-
magna copia inuehuntur pondo quadrin-
orum circiter trecentorum, ducentorum
antum circiter. Horum magna pars salsa-
is cedit, tametsi recens etiam coctus mira-
tas sit.

Rha, qui & Edel & Volga, ex terra
& palustri in Moscouia ortus, multis
dibus emensis, multis etiam fluminibus in
eptis ostijs viginti quinq; vel vt alij prodi-
derunt

Insignia ve-
terum Re-
gum Vnga-
riæ.

Pisces An-
tacæi, qui
è Mæodide
palude iti-
ne e millia-
rium 150. in
Vngariam
delati ibi
capiuntur
maximo
numero.

PRIMA PARS

derunt septuaginta in mare Caspium, & non
pontum, ut quidam prodiderunt, se tandem
fundit. Ad Rha fluminis ripam Rhabarbarum
scitur. Ad os illius vrbs est Cytracha Me-
orum, Armeniorum, Persarum & Tartarorum
maximum emporium.

Tanais. Et tandem Tanais, qui non ex Ripa
montibus, sed è terra plana in eadem Mosca
ortus & longius progressus Maorin paludem
cit, in quam deinde pars Mediterranei in
Pontus Euxinus influit.

Montes Sarmatiz. Montes: Riphæi. De quibus Plinius

4. cap. 12. Mela etiam lib. 3. Baro ab Her-
stein in sua Moscouia scribit, videri in sola
Moscouia montes, qui veteribus Riphæi siue Hy-
phæi dicti sunt, & quod, quia perpetuis nivibus
& glacie rigeant, transiri facile non possunt
fortiri alibi alia nomina, tamen si communi
vulgari nomine cingulum mundi dicantur,
cemq; & septem in ascendendo dies consumi-
ro memorat, neq; tamen montis verticem
qui stolp, hoc est, columna nuncu-
patur, eo dierum numero
posse superari.

GRÆCIA.

GRÆCIA. Quæ Ciceroni, in oratione pro L. Flacco, fama, quæ gloria, quæ

na, quæ pluribus artibus, quæ etiam im-

bellica laude floruit, tamen si Straboni

κατοικία βασιλείων & ἀρχαίων

Eusebius lib. 8. de preparatione Evan-

gelistæ scribit, habuisse semper homines ad om-

scientiam natos propter aëris subtilitatem

σφαιρῶν, ut rectè Heraclitus ipso referente

erit: γὰρ ἐξ ἧς, ψυχὴ σοφωτέρη. Inde

scribit omnem fabulositatem, simul &

claritatem inde effulsisse.

Regiones eius sunt Thracia, Plinio olim

inquaginta Strategias diuisa.

urbis Byzantium, quæ & Constanti-

polis, & corruptè Stampolda in fer-

mo loco Europæ, quod existimatur, posita,

est immensa copia omnium rerum necessa-

rium. Inter cetera etiam piscium copia in-

ueni tanta, ut sæpè sine castibus solis mani-

piantur. Tantum Thynnorum ibi capitur,

quantum sufficit maiori parti Asiæ & Græciæ

Laus Græ-

cix.

Græcia cur

sapiens Re-

gio?

Regiones

Græciæ: pri-

ma Thracia,

Constanti-

nopolis &

eius situs.

Copia pisci-

um & Thyn-

norum circa

Constanti-

nopolim.

Constanti-

nopolis ma-

gnitudo.

Q Constant-

Chryso-
stomus, eius
doctrina, e-
loquentia
& libri.

Chryso-
stomus quanti-
factus.

Chryso-
stomus assidue
legit Aristo-
phanis co-
mœdias.

Constantinopoleos, cum adhuc esset do-
ctum pietatis, & literarum, Scholarum, &
thecarum instructissimarum, Ecclesie E-
pus fuit Ioannes ob eloquentiam & doctri-
nam pietatemq; excellentem χρυσόστομος, & χρυ-
στόλογος, & χρυσόγλωσσος, quod Suidas tra-
ditus. Quem non modo ἐκκλησιαστικός συ-
σχεύει, sed etiam πολυάριθμους ἑλλη-
νιστικούς, ac hinc scripsisse libros & commentario-
rum plures ἀριθμὸν κρείττονα, ὥς γε ἀριθ-
μὸν καταλέγει οὐκ ἀνθρώπων ἐστίν. Extat
cetera eius plurima opera etiam liber de Be-
atissimo martyre, quem, qui a Erasmo dignū existi-
met, quod prefatione prefixa docet, ut in s-
cientiis proponeretur, aliquando graeco
in octavo edidit. Eum verò Chryso-
stomus quocumq; veniebat, ut angelum de-
cœlitus excipiebant, & dicebant satius e-
st illi non lucere, quam nō docere verbum
χρυσόστομος, quomodo id ipse Chryso-
stomus scripsit in Epistola quadam ad Cyriacum Episcopum
Ierusalem, Συμφέρει μὲν ἡμεῖς ἵνα ὁ ἥλιος
σηλαῖ τὰς ἀκτῖνας, ἢ ἵνα τὸ σῶμα τῶν
ἐστώπων. Ac cum Aristophanis comœ-
dianticis iheriensis comœdias assidue legeret, ad-
dicit etiam duo de triginta eius comœdias graeco
pulvino abderet dormiturus, eloquentiam
& severitatem, quibus est mirabilis, didiciss-
simus. Adolescentibus sæpè commenda-
let

eius laudatissima: τῶν πάντων κα-
 ἄριον, ὅ μὴ ἀνεγινώσκῃ βιβλία. ἴ-
 ἀρμακα.

Constantinopolitanus etiam fuit Gemistus
 o, cuius extant erudita scripta multa &
 Maximus item Planudes monachus Con-
 nopolitanus, qui ab hinc annos 120. floruit
 collegit volumen veterum Epigramma-
 racorum, ac distinxit in libros 7. quod
 nus sub Anthologij, siue Florilogij titulo
 e, collectum de testimonijs & epigramma-
 terum Poetarum graecorum trecentorum
 t primus Aldus, deinde Basilea Frobenij
 io cum doctissimis expositionibus Ioannis
 ei Turonensis stupenda & admiranda le-
 is, incredibilisq; memoria, studij atq; la-
 viri, cuius etiam in Cointi Smyrnae, Eu-
 is & Xenophontis libros, commentarij val-
 uditi, & quaedam eius erudita scripta alia
 na memoria dignissima in publico habetur
 untur. Is Planudes metamorphosin et-
 Ouidij, Heroidas eiusdem, & Catonis di-
 a, in graecum sermonem ex latino conuer-
 & fabulas Aesopi, de varijs Graecorum mo-
 entis collegit, & Aesopi vitam descripsit,
 potiùs finxit, cum nullus vnquam Aesopus
 e existimetur, tametsi veteris sapientu cu-
 am Aesopi Herodotus, Plutarchus, & Phi-
 atus meminerunt.

Dictum
 Chryso-
 mi de sacris
 Biblijs.
 Pletho Phi-
 losophus.
 Maximus
 Planudes &
 eius lucu-
 brationes.

Ioannis
 Brodæi lucu-
 brationes.

Metamor-
 phosis Oui-
 dij & Herois
 des ex lati-
 no græca.
 Fabularum
 Aesopi cole-
 lector.

(In græcam linguam conuersam habentur Macrobij & Augustini de ciuitate Dei, nobiles, eruditi ac pioſi libri, Ciceronis etiam ac Virgii quædam. Liuij præterea, Salluſtij, Tropij, Gregorij magni, Thomæ de quino, & Alberti magni Ratiſbonſis olim Epifcopi, ac Boëtij Romani illo ſeculo doctiſſimi viri, Ariſtotele adhæc, Galeni, Homerij, Ptolemæi Alexandrini, & Æſopi Hebraicè, quædam Chaldaicè, Arabicè, & Perſicè ab vno autore cõuerſa in illas linguas reperiuntur, & forte multorum aliorum ſcripta alia nobis ignorata.)

Themiftij
Philotophi
ſcripta.

Themiftius etiam prætor Conſtantinopolitanus hoc loco commemorandus, qui tùm Ariſtotele quosdam libros interpretatus eſt, tàmquam etiam orationes aliquot græcas ſcripſit, quæ nunc iamnum exſtant ab Aldo olim excuſæ.

Bibliotheca
inſtructiſſima
Conſtantinopoli graui
perit incendio.

Conſtantinopoli regnante Baſiliſco, grauiſſimum incendium Bibliothecam abſumſit, in qua inſtructiſſimam & clariffimam βιβλιοθήκη αὐτῆς τοῦ βασιλέως ἔκειτο, hoc eſt, in qua reſoſita fuerant centum viginti librorum millia: quemadmodum id ſcriptum reliquerunt Zonaras hiftoricus ac Malchus hiftorici Byzantini, cuius teſtimonijs etiam de Hieronymus vtitur, qui eam cladem, id incen-

deplorat in sua historia, μάλα σεμνῶς
 θαλασσίας δ' ἴκλω ἀποβελῶν αὐτῷ, vt
 Suida id referam. In ea Bibliotheca fu-
 em Zonaras perhibet δ' ἄκοντος ἐν πελο-
 ῶν ποδῶν ἑκατομῆκον ἔχον ἔγγε-
 μῶν χυσοῖς χράμασι τὰ τῷ ἡμέτε-
 ατα τῶν πελιδάδων, τῶν πεδ' ὄσσεων:
 inum videlicet Draconis longitudine pe-
 centum viginti, cui aureis literis Homeri
 nata tam Ilias, quam odysea inscripta es-

Poëmate
 Homeri de-
 scripta aure-
 is literis.

Calliopolis præterea, Adrianopolis, Nico-
 Dionysiopolis, Istropolis, vbi Danubius vi-
 et in mare se exonerat. Istropolis.

Tomi, vbi Ouidius olim exsulauit. Tomi.
 Abdera, Democriti Physici patria, & Se-
 nota amore Leandri & Herūs, quem Mu-
 peculiari poëmate celebravit, & post eum
 lius in Heroi dibus. Abdera Se-
 ros.

Vetustissimi Thracum sunt Straboni Or-
 s, Musæus, Thamyras poëta & Musici sa-
 tiffimi. De Orpheo in Argonauticis scribi-
 sapientes.

Κινῆστέ πετέρας ἡῶν ἐπετὰ ἡῶν πε-
 ῶν:

Montes Thraciæ, Olympus, Hæ-
 s. Meminit Hami Mela lib. 2. hoc pacto:
 ns est aded elatus, vt credatur altiùs, quàm
 e imbres cadunt, surgere, capit opinio fidē,
 a de aris, quas in veritate sustinet, nō ablu-

Montes
 Thraciæ.
 Hæmus.

PRIMA PARS

tur cinis, sed quo relinquitur aggere m.
Eadem etiam Plinius cum Solino hinc tra-
re, in altitudine habet Hamus militare vnu
dimidium.

Rhodope. Et Rhodope nunc mons argenteus
pter auri fodinas.

Orbelus sacris liberi patris, & cætu
nadum olim clarus.

Athos. Athos, quem Andreas Thevetus in
Geographia eruditissima & luculentissima
licè scripta $\Theta\gamma\epsilon\sigma\tau\alpha$ & $\gamma\iota\omicron\upsilon\pi$ montem sacrum
cupat, quod totus habitetur à sex millibus
nachorum, Christianorum, qui incolant in
monte, monasteria viginti quatuor bene m-
ta & clausa, & conspici ibi quoque, manuxen-

Zonare Zonara in, gnus Graci historici Fuggero
græci histo- sumptibus, studio doctissimi viri Hieron-
rici Epita- VVolfij in publicum superioribus annis
phium. cum hac inscriptione: ΕΙΣ Τ' $\alpha\alpha\sigma\theta\upsilon$ $\mu\upsilon\eta\eta$
 $\kappa\alpha\tau\alpha$ $\lambda\omicron\nu\alpha\sigma\tau\alpha\varsigma$ δ $\sigma\omicron\phi\Theta$; Plinio, Mel-
Solino creditur Athos altius, quàm vnde n-
cadunt surgere.

Bibliothecæ In Atho monte instructissimas manu-
græcæ ma- ptas Bibliothecas esse scribunt tum alij, tum
nuscriptæ
in Atho & iam M. Antonius Antimachus, quemadmo-
Parnasso etiam in Parnasso siue Cænobio eius mo-
montibus. multa & rara extare rumor est: Vide Antin-
chum in præfatione in Plotbonem à se Lat-
conuersum.

Amnes, Strimon & Hebrus.

Amnes.

De Thracibus veteribus Mela lib. 2. ista:
 ntur apud quosdam Thraces puerperia na-
 flentur. Funera contra festa sunt, & ve-
 sacra cantu lusuq; celebrantur. Vini vsus
 usdam ignotus est. Epulantibus tamen vbi
 ignes, quos circumfident, quadam semina
 ta sunt, similis ebrietati hilaritas ex nido-
 ntngit.

Thraciz.

Thracum
 veterum cō-
 suetudo.

Semē quod-
 dam inebri-
 ans Turcas.

Straboni lib. 7. scribuntur Thracum esse
 ἡ ἄγιος ὅτι χρογίς γωωωνῶν ῥοοίρ, ἡμίτε-
 R inquit Bι⊙ δ' χῆ⊙, vidua vita, di-
 a vita.

Vidua vita
 quorundam
 Thracum.

Macedonia. Plinio olim 150, populo-
 frequentia habitata, in qua Plinio lib. 4.
 10. referente P. Aemylus vno die septua-
 a duas vrbes direptas vendidit, terra cir-
 quaq; fertilis, & clavis omnibus peruia, in-
 prate rea vrbibus, regibus, potita quandoq;
 arum imperio, cum Alexander. caso vltimo
 arum rege, Monarchiam ad Macedonia
 Gracos transfulisset.

Macedonia
 altera regio
 Græciæ.

Macedonia
 qualis terra.

Vrbs Pella, vbi Gaza regia custodieba-
 & equæ regia ad sæturam alebantur nu-
 supra 3000. Plinio & Strabone pro-
 hibus. Eam Mela illustrem efficiunt alum-
 philippus Græciæ dominus, Alexander etiam

Pella Gazo
 philacium
 regum Ma-
 cedonia.

Theſſaloni-
ca.

Theſſalonica, *ἑνωδὲς ἡ πόλις* & *ἡ πόλις*
ἡ πόλις & veteribus nuncupata, nunc etiam
quenter à varijs gentibus Christianis, etia
bitata & Iudæis, qui ibi octoginta Synag
habere referuntur.

Eustathius
Homeri lu-
culentissi-
mus inter-
pres.

Theſſalonicenses fuere Eustathius, eius
bis præſul, cuius extant duo amplissima volu-
ni commentariorum in Homerum, in qu
est maxima doctrina erudite & varia va-
tas. In Dionysium etiam Poëtam Afrum, qu
bem terrarum descripsit, habentur eiusdem
diti commentarij, qui cum textu Dionysij e-
si habentur. Emicuit ab hinc, autore Vola-
raro, annos 300. Demetrius Cydonius, qui
tria decedens, Mediolanum veniens conu-
ex latino in Græcum tum Augustini quos
libros, tum etiam Thomæ Aquinatis scripta,
Roma in Bibliotheca Vaticana etiamnum
uari dicuntur.

Augustini
quidam libri
& Thomæ
Aquinatis e
Latino Græ-
ci.

Constantinus Thermopolis etiam iudex T
salonicensis fuit, qui scripsit græco sermon
bros sex epitomes iuris ciuilib, qui etiam
publico habentur.

Epitome
Græca iuris
ciuilib.

Stagyra vnde Aristote-
les Stagyri-
tes.

Polydaman-
tis robur &
celeritas.

Stagyra Aristotelis patria, Philipp
iuxta campi Philippii.

Amphipolis Scotusa etiam Mac
nia vrbs fuit, patria Polydamantis Panerat
& mortalium omnium fortissimi & velocissimi
in

... Pausanias scripsit. De illo Tzetzes
... historia.

... αἰεὶ χροσὶ μολύοντα, ὡς ἄρνας διαφ-
... θείσων,
... οἷς ποσὶ ὑπερνεκῶν ἄρματα ταχύδρο-
... μόν.

Regiuncula Macedonia sunt Albania, Regiuncula
Scodra, Mygdonia, Hema- Macedonia
a, Pæonia, Pælasgia.

Epirus. V. Dodone πολὺ γλωσσοῦ Epirus ter-
tis propter oraculum Iouis Dodonai. tia regio
Græcia.

Nicopolis, Ambratia, Pyrrhi Epiro- Cleombro-
regia, patria Cleombroti Ambraciota, qui tus Ambra-
Ciceron, lecto Platonis libro de anima im- ciotia.
talitate, vertit æsus miseriarum vita, è loco e-
se dedit præcipitem.

Aetium, Buthrotum, Leucas etiam Saltus qui
Apollinis dilubrum & saltus, quem τὸ δὲ κ- medebatur
Lucianus appellat, quo crediti sunt amato- furiosis a-
ab amoris æsu liberari, & ex quo prima o- moribus.

Strabone autore, Sappho Poëtria desti-
fertur, vt Ouidius etiam in epistola Sap-
us meminit.

Reg. Epiri sunt: Chaonia, Thespro- Regiuncula
Amphilochia, Acarmania. Epiri.

Amnes, Acheron, Achelous, Agyu- Amnes Epi-
... Dionysio Agyo & Callimacho Poëtri- ri: Achelou.

... Phronis Poëtra græcus interpretis scribit eius
aquam

PRIMA PARS.

aquam vulnerum dolores, cruciatibus le-
 & quasi τὰ ἄχνη διαλύει,

Montes
 Epiri,

Montes. Tenarus centum fontibus
 memoratus Plinio circa radices.

Promonto-
 ria Epiri.

Theffalia

quarra

Græciæ re-

gio.

Promont. Aetium, Acroceratum

Theffalia, vndiq; ferè montibus ci-
 latissimis pascuis, & pecuarijs abundans, ce-
 brus à Peleo & Achille filio, Chironè cen-
 ro plerorumq; heroum Græciæ præceptore, &
 ne etiam Argonautarum principe. Chiron
 autem Scholam frequentem ac celsèrem ha-
 disse in monte Pelio, prodiderunt Pindarus &
 Xenophonte, vbi principum græcorum filios &
 ron in omni Philosophia, Musica, venatione
 etiam & studio medico erudiebat.

Bellum La-
 miacum.

Vrbs Larissa, vnde Larissæus Achilles

Lamia iuxta Sperchium fluum /
 Ab hac bellum illud ingens, quod Athenien-
 cum Antipatro & Macedonibus Leosthene-
 ce gesserunt. Lamiacum est appellatum, in quo
 totius ferè Græciæ, maximè verè Atheniensium
 vires grauitèr fuère labefactæ, & ipse Leosthe-
 nes fortiter præliatus inter conuertissimos
 cecidit.

Regiuncula
 Theffaliæ
 Magnetes.

Regiuncula Theffalia sunt Phtiotis
 eria & Magnesia, vnde Magnetes de quibus
 in versu Theognidis: ὕβρις καὶ μαγνήτας
 πῶλεσε καὶ κολοφῶνας.

Am

Amnes, Peneus, Sperchius.
 Montes *Plinius lib. 4. cap. 8. scribit* Montes
Thesaliam esse 34. Montes, nec esse in terris Thesaliam.
Solino referente cap. 14. quod merito
stas eminentias conferri possit.
De illis vero sunt celebriores Oeta notus ab Oeta mons.
cule, qui ibi in pyra vitam finit, ut scri-
Sophocles in Tragedia, qua Tachynia in-
bitur.
 Olympus. Eum *Scholias* *siue* *græcus* Olympus.
neri *interpretatur, quisquis ille fuit, eruditus sa-*
crum Deorum templum appellat, & in
monte olympica certamina celebrata fuisse Olympica
memorat. De quibus multa Apolloni Rhod- certamina,
æacus interpretatur.
 Ossa Gigantum fabula, belloq; memora-
 Othrijs qui *lyncibus, sicut ossa leonibus, Othrijs.*
ore Pausania abundabat.
 Pelius, in quo *Schola Chironis fuit Pin-* Pelius.
prædicata Ode 4. Pythiorum.
 Pindus & Thermopylae, quarum in- Thermopy-
media græcia, velut Appennio Italia divimi- lx.
notissima ex Herodoto, & Xerxis ibi cast-
oria à paucis Lacedæmonijs, duce Leonida
ttano.
 Et cum his *Campi Pharsalici, ubi*
d Solinus scripsit cap. 13. civilium bellorum
conuerunt procella.

Tempe

Tempe
Thessalica.

Tempe etiam, qua Aeliano graeco
proxi polyhistori Δαυμασίου in varia sua
ria sunt ὀφθαλμῶν καὶ ἀκροῦς, festa qua
oculorum celebritas. Poeta qui in pingend
lis occupati esse solent, umbrosa, nemorosa, o
& frigida nominant. Pingit ea graphicè p
Plinium lib. 4. cap. 8. etiam Lucanus P

Tempe Pli-
nio quid?

lib. 7. De illis Plinius sic: Tempe Thess
sua luce viridante allabitur Peneus viridis
culo amenus circa ripas gramine, canori
uum concentu. Eadem ferè Liuius lib.
Virgilius lib. Georg. 2. pro quouis amano
accipit:

Spelunca viuig, lacus ac frigida tempe.

Vaccæ Epi-
roticæ infi-
gni magni-
tudine.

Aristoteles lib. 3. de Animalibus scri
vaccas Epiroticas pro sua præcipuâ magni-
tude amphoras singulas lacte singulas imp
tanta magnitudine, ut is, qui mulget seden-
bera contingere nequeat.

Græcia ma-
gna siue Ca-
labria quin-
ta Græciæ
regio.

Græcia magna siue Calabria, pa
regio Italia, olim à græcis hominibus habi-
qui ferè per totum terrarum orbem coloniis
sis linguam suam & literas propagarunt
ut etiam Germanis illo nomine græca ling
lim nota & usurpata fuerit.

Brundisi-
um.

Vrbs Regium, Brundisium, o
crebra sit mentio in Epistolis Ciceronis fam
ribus, vrbs, vetustate, fama, portu, oportu
ti

omnibus nobilissima, Straboni εὐλίμε-
 υς ἀναλυσθ, ob quietem portuum. **Via Appis.**
 Claudius viam ab vrbe Roma Brundisium
 lapidibus strauit, à quo & via Appia apud
 eronem nuncupatur. Est autem iter ab vr-
 Roma iuxta aliorum calculum 40. aliorum
 à sexaginta, aliorum etiam plurimum milli-
 um. Brundisij natus est Pacuuius Poëta. Pacuuius.
 em obiit Virgilius. Virgilius.
 Tarentum, patria Archyta, amici summi Archytas.
 conis.

Sequitur nunc Græcia verè dicta. Su- Græcia verè
 oru namq, Græcia regiones quinq, ad Gra- dicta.
 n propriè non pertinebant, quòd lingua prin-
 o à Græcia diuersa vterentur, donec per colo-
 Græcorum, & commertia cum illis frequen-
 ipsa quoq, linguam Græcorum discere &
 vti inciperent.

Ac diuiditur Græcia verè dicta in Hella- dicta diui-
 & Peloponesum, quam Strabo ἀναλό- ditur in Hel-
 ηρ σὺμπλάσσης ἑλλάδος & nuncupat. lada & Pelop-
 Hellados regiuncula contra sunt Doris, ponesum.
 cris. V. Naupactius, Opus. Helladis re-
 giunculæ.
 Ætolia. V. Calydon, vnde aper Ca- Calydon.

mius, Plinio & Straboni quondam totius
 Græcia propugnaculum. Vel, vt ipse dixit ele-
 tius, ἑλλάδος & πρὸς χιμα. Et Eustathius
 bris ille Homeri, & valdè disertus luculen-
 t, interpres πρὸς κόρυμνα sine πρὸς ἐνὸς πτοῦ
 inter-

PRIMA PARS.

Causa locorum discrepantia. interpretatur, & Scholiastes Homeri graecum quicunq; ille fuit πρῶτω πῶλιπ ἢ Αἰθωλῶν nuncupat.

Naupactus tametsi aliqui non hic in Tholia, sed alibi constituent. Ea autem locorum discrepantia ex locorum propinquitate solet accidere. Ac in bellis victores, qui solent esse eorum euentus, alias vrbes, pro vt visum est eodem, alijs regionibus adiunxerunt.

Delphi.

Phocis. Vibs Delphi Straboni, non verè οἰκιστὴν καὶ γὰρ οὐ φαλῶν, templum Apollinis sumtuosissimum & orae eodem autore ἀφθυσίατος πάντων, πρὸς πολυγῆματος, ναὶ ἢ πρὸς ἑσάτος, quod Tibullus etiã hoc versu indicauit: Delus vbi nunc Phœbe tua est? vbi Delphi Pytho?

Montes Phocidis.

Montes. Parnassus Luciano lib. Mons Phæbo Bromioq; Sacer, in ipso orbis medio Claudiano & Lucretio situs. Epidi Διόςφυτος, dictus à duobus verticibus in quorum altero Phæbi, altero verò Btemplum erat. Vnde Silius bicipitem, bitem nominat. Straboni totus Parnassus sanctus & religionis plenus est, in quo tota, tot specus, tot loca ceremonijs, cultus, etitateq; conspicua. Verba Strabonis lib. 9 sunt: ἱεροπρεπὴς δ' ἐστὶ πᾶσι ὁ παρὰ τῶν ἑχῶν ἄνεα, καὶ ἄλλα χροσία ἀμύμων.

Parnassus qualis mons

ὁ ἀγισθόμηναι, ὡς δὲ γινώσκωτατος
καὶ λίσου ὁ κορυκίον νυμφῶν ἄνθρον ὁ-
νυμπορ τοῦ κελικίω.

Et Helicon Plinio Musis natale. Ibi In Helicone
bit annis sapientibus è Grecia Theodosius cur nullæ
omales græcus homo Christianus Constan- amplius
poli ad Martinum Crusium, Professore Musæ.
uentia, artium, atque linguarum in Aca- Martinus
ia Tubingensi celeberrimum, nostri studi- Crusius,
n & amantem, nullus amplius Musas repe-
quod iam pridem transmigravit in Ger-
maniam, vbi omnium maxime floreat litera-
n studia.

Fontes. Castalius, in radicibus Par- Fontes
si. Phocidis.

Bœotia. Vrbs Ascra, ad Heliconis Ascra Hesi-
dices Hesiodi patria, quam ille hoc versu de- odi patria.
xit: — ἀσκηλ χῆμα κακὴ δέρεα ἀργα-

οὐδ' ἐποτ' ἐοδλῖ. Opus ἀγλαόδ' ἑρῶ ἑρῶ
dari interpreti, sedes Manetij, qui pater
Patrocli Homericæ, amici & socij intimi
villus.

Orchomenus Homero πολὺμηλῶ Orchome-
νῶ καὶ λίπασα ἑδρα & nus.

νῶ χαρίτων dicitur, condita à Minya Thes- Argonautæ
s, vnde Argonauta Minya, Orpheo, Apollo-
Pindaro, Valerio Flacco, & Ouidio, cla-
dicantur?

Tiresiæ oraculo, surdo mutoque, tamen et-
Plutarchi græcorum omnium doctissimi
culum.

atate,

PRIMA PARS

etate, cum filius Dei sua presentia oraculo
in omnibus in orbe silentium imposuisset, ac se
consuli & audiri praecepisset.

Thebæ he-
ptapylæ.

Thebæ ἐπὶ ἄπυλου, qua neq; At-
cedebant olim claritate, Plinio prodente li-
cap. 7. Patria Bachi, Herculis, Pindari
stantissimi Poëtae, Amphionis etiam suavis-
Musici, qui, quod Solinus scripsit cap. 12.

Thebæ quo
modo Lyra
condita.

bas Lyra condidisse dicitur, non quod Lyra
duxerit, neq; enim par est id ita gestum vi-
sed quod affatus suauitate homines ruri-
colas incultis moribus rudes ad obsequij co-
pellexerit disciplinam. Lini etiam veteris

Linus Poë-
ta vetus &
sapiens.

tae sapientis, qui, quod Theocritus scripsit, Ho-
lem puerum docuit literas ipse senex. Eius
cissimum versiculum, qui ferè solus super
sapiientissimis & dulcissimis ipsius Poëmati

Lini suavis-
simus versifi-
culus.

lebrat Stobæus: ῥάδ' ἴα τὰ πάντα θεῶν τελέει
ἀνάυτου οὐδέρι. Tzetzae nunc sunt τὸ
δριον, καὶ τὸ πῶ οἰκοπέδων arearum
neq; Strabonis etate, quod ipse scripsit, καὶ

Thebæ iam
olim euer-
ta.

ἀξιολόγῃ τύποι representabant aded, &
Pindaro rectè τῶν δ' ἀμείνων dictus est, l-
que Tzetzes in fine addit hunc versum:
— δ' ἀμείνων καὶ τὸν ὀλέμεν τῶν ὄψεων
τόποι.

Cheronæa
Plutarchi
patria.

Cheronæa, patria Plutarchi, cuius
ditionem, eloquentiam stupendam, rerum
ditarum & multiplicium cognitionem, le-
nen

& virtutes, nemo satis vnquam ornare
illustrare dicendo poterit.

Eius exstant duo amplissima & eruditissi- Plutarchi
volumina, Thesauri incomparabiles omnis opera do-
rina sapientis, veteris, eloquentis & erudi- ctissima.

Alterum quod vitas principum Græcorum
Romanorum luculenter & eloquenter, o-
mnis genere accurato, graui & erudito de-
coras exhibet. Alterum quod titulo Mora-
Plutarchi exstat in publico, opus non mo-
eruditum, sed etiam varium & Philologi-

(Scripta autem Philologica sunt,
quib. est mira atq; iucunda, rara atq;
dita varietas veteris doctrinæ, sa-
pentiæ atq; eloquentiæ, veterū sapi-
entia Philosophorum, Rhetorū, Poë-
tarum, Historicorum, omnium deniq;
veterum autorū, qui doctrinæ & sapi-
entiæ nomine olim clari fuerunt, con-
tenta ferè, descripta & conscripta de-
scriptis & testimonijs autorum nō vul-
gariis, sed lectissimorū & optimo-
rum, ac qui ferè temporum iniquitate
perierunt, aut etiam si
quid de illis superest hæc ætas, tamē
in bibliothecis manuscriptis adhuc
reperitur, vt à paucissimis hebeatur & mul-
titudine paucioribus legatur, aded vt libri

R

Phi-

PRIMA PARS.

Philologorū talium non libri sine
Bibliothecæ locum exhibeant, or
doctrinæ veteris, eruditæ & sapie
cum singulari quadam & iucund
rietatis vicissitudine instructis in

Atq; id genus Philologici libri
potiùs bibliothecæ locupletiss
græcæ sunt, præter Plutarchi lib
libri 15. Dipnosophiston Athe
Suidæ volumen amplum & vari
Aeliani variæ historiæ libri 4. &
dem de animalib. libri 16. Tzet
viri omniscij historiæ variæ Chili
Iulij Pollucis Naucratis, libri de
rerum & Synonymorum ordinib
cundum genera instructi. Stobæ
iam græcum Anthologicum co
sissimum, ac de innumeris vete
sapientum græcorum libris iam
deperditis concinnatum.

De latinis verò veteribus Phi
gis Gellij noctiū Atticarum libri
Macrobij Saturnaliorum libri 7
nij historiæ mundi libri 37.

C. Iulij Solini Polyhistoris, su
rum orbis mirabilium collectane
temperata ubiq; scriptione & coll
one, vt nō prodigā sit in ijs copia
damnosa concinnitas, quod ipse

de Syllogis istis, suis antiquis & editis non sine causa, sed verè pronunciauit.

Et recentium Latinorum Philologorum eruditæ sūt Petri Criniti de honore disciplina libri 25. Ludouici Cælij Modigini lectionum antiquarum libri 30. Augustini Steuchi de perenni philosophia libri 10. Alexandri ab Alexandro Neapolitani genialium dierum libri 6. Raphaëlis Volaterrani banarum rerū libri 38. contexti de testimonijs auctorum mille. Francisci Toridi Sabini Succisuarum lectionū libri 3. Galeotti Martij de doctrina piscua liber. Nicolai Leonici Thorici de varia historia libri 3. Henrici Ornelij Agrippæ de occulta Philosophia libri. 5. Eiusdem etiã de incertitudine & vanitate scientiarū liber distinctus in capita siue locos communes 111. Ioannis Ludouici Viuis de disciplinis libri 20. Guilielmi Budæi de arte & partib. eius libri 5. Hadriani Junij animaduersorum libri sex omnigenæ lectionis Thesaurus. Eiusdem quoq; de coma commentarius lectionis multifariæ diuitiæ. Memorabiliū audentij Merulæ libri 4. Encyclo-

PRIMA PARS

pædia, siue orbis disciplinarum
 profanarum, quã sacrarũ Pauli Sc
 chij comitis de Lika. Hieronymi C
 dami Mediolanensis de rerum vario
 te libri 17. Eiusdẽ de subtilitate rerũ
 libri 21. Iulij Cæsaris Scaligeri An
 cardanus seu libri 15. contra lib
 21. de subtilitate rerũ Cardani. Pe
 Victorij Itali variarum lectiõnũ
 30. ad vtriusq; linguæ illustrationem
 vtilissimi pariter & iucundiissimi.
 driani Turnesij Galli aduersariorum
 libri 30. Hieroglyphica, siue de sac
 Ægyptiorum literis commentari
 iãonis Pierij Valeriani libri 5 8. Gu
 elmi Canteri variarum lectiõnũ
 8. De naturæ occultis miraculis li
 4. Leuini Lemnij. M. Antonij Mur
 Itali variarum lectiõnum libri 15. Na
 giæ naturalis, siue de miraculis rerũ
 naturalium libri 4. Ioannis Bapti
 Portæ Neopolitani. Ludouici Car
 onis antiquarum lectiõnum commen
 tarij 3. Ioannis Brodæi Turonen
 Miscellaneorum libri 6. Iusti Lip
 variæ, nouæ, antiquæ lectiõnes Elec
 rum liber & Epistolica quæstionũ
 Henrici Stephani Schediasmatum
 riorum, id est, obseruationum, cm
 dat.

ionum, expositionum, & disquisitionum libri 3.

Et tandem Erasmi Roterodami Aegia, volumen, seu potius bibliotheca, nunquam satis prædicata, cum omnes eruditi iudicent, hoc opus Adagiorum, vtriusque linguæ ingentem thesaurum esse, & commentariorum instar plerosque veterum autorum obscuros locos. Non enim tritissima solum proverbia cõgessit, sed prouerbiales quoque sententias & reconditos Poëtarum versus, quos ex reliqua turba quasi sepultos, in ordinis sui dignitatem repositos collocavit. Hæc vero non parva huius voluminis utilitas est, quod plurimis vtriusque linguæ autoribus varia testimonia conferuntur, quæ quoque ad eandem rem, & simile argumentum quadrare videntur.

Atque hæc de philologis græcis atque latinis veteribus, latinis quoque recentioribus, illustrioribus atque doctioribus præcipuis hoc loco referre nobis libuit, non tam ut exemplis multis ostendemus, quid scripta philologica sint & contineant, quam ut adolescentibus optimos libros notos faceremus, quorum plerique grandia ac ampla volumina

PRIMA PARS.

na bibliothecarum locupletissimam
instar possunt esse veteris eruditionis
& trina ac sapientia studiosis.)

Celebriores
Græcorum
pugnæ quæ?

Platæa. Vt verò Græcorum historici
lebriores aliquot pugnas copiose & eloquentius
descripserunt, ut sunt quæ ad Thermopylas,
Salaminem, Marathonem, Mycalem, Maroneam,
Leuctra, Cheronæam gesta sunt, inter max.
memorabiles adnumerant, ubi Platæas, duce
Pausania, casus est Mardonii summus dux
exercitus Xerxis. Sed de illis Synopsi nostra
historica copiosius omnia describitur.

Tanagra
vrbs super-
stitiosissima

Tanagra, tota templis, idolis, statuis
aribus, hoc est, stulticia, incredulitate, ac
cæcitate plena fuit.

Aulis.

Aulis, ubi Græci ad Troiam profecti
congregati fuerunt, Pausania ætate figulus
habitata.

Môtes Bœ-
otici: Ci-
theron.

Montes. Citheron à Cithara dicti
Lactantio, quod illic frequenter hoc organum
personaret. Euripides in Phœnissis Diana mon-
tem nominat, oculum item Deæ, totumque
λύθρον. Vbi tertio quoque anno τριετηρία
Bachi sacra celebrari solebant.

Amnes Bœ-
otici.

Amnes Ismenus, Asopus, Homerus
το Βοθόχοιν & λεχοποιός herbis cognominatus.

Cephi

Cephisus præterfluens Delphos Plinio,
boni verò vnà cum Ismeno per planiciem,
ante Thebas est, fluens.

Fontes. Dirce, Aganippe, Hip-
rene.

Fontes Boe-
otiz.

Sacra & templis in Boeotia Amphiarum
m & sacerdotem præfuisse, quem prima
mptiorum Ode Pindarus celebrat. Philo-
us tradit, & imaginibus σφοδρὸν ἐφ' ἑω-
οιῆς nuncupat.

Amphiara-
cis.

Attica terra sterilis ac syluosa Aristo-
ni comico & Pindaro Lyrico κερωαῖα, à
tze verò ingenio, memoria, atque literis
mirandò λυπρόγυωε, à Pindari interprete
αἰετὸς & παῖδ' ὀκρὸς vocata, ac illa de
sa ferè à pastoribus habitata, neq; propte-
appetita à peregrinis gentibus, vt hoc no-
e rectè Attici αὐτόχθονες, καὶ γνηστοί
quàm patria terra pulsi, sint cognominati.

Attica ce-
lebratissima
Helladis re-
giuncula.

Attici cur
Autochtho-
nes?

Palaephatus Grecus autor scribit Musae
ittica omnis sapientia atque omnium bona-
disciplinarum studia plantasse: Vnde &
aboni libro 9. nonnulla causa δειωμῶν τιμῶν
cupari placuit.

Vrbs Athenæ qua absuisse produn-
Hierosolymis spatium miliarium Germanico-
1182. Pomponio libro 2. clariores quàm
inducari egeant. Euripidi apud Athenæum

Athenæ.

Elogia Athenarum.

Athenæ laudate à Cicerone.

Magna impunitas peccatorum Athenis.

Lampas perpetuo lucens in templo Minervæ.

Ἰλλάδ' ἔλαος, Gracia Gracia, seu pendium Gracia. Thucydidi πόλις πρώτη τοῖς ἔλλησι, καὶ παίδ' ἄλλοις schola ἔλληδ'. E Diodoro Siculo κοινὸν πάντων θρώπων παίδ' ἄλλοις. Communis Scholæ generis humani. Straboni σφόδρα οἰκητήρ. Aristide Adrianæ σοφίας πρυτανῶν. Periclitum Periclitum καὶ ἡλιθίον, καὶ ὀφθαλμῶν ἔλλαδ' ἔλαος. Valde predicat illam urbem cetero oratione pro L. Flacco. Inde, inquit, mansuetudo, doctrina, religio, fruges, iura, leges, et cetera atque in omnes terras distributa perveniunt. Ac lib. 2. de legibus. Unde non solum cum leticia viuendi rationem accipimus, sed etiam cum spe meliore viuendi. In Diogenes verò de partitione oratoria, omnium doctrinarum inuentrices nuncupat. Et lib. 4. Epicuri familiarum nobilissimum orbis terrarum gymnasium cognominat. Nihilominus tamen de Athenis tantoperè predicatis, Plinius teste dici solebat: πάντα καλὰ τῶν ἔλλησιν ἄλλοις, quasi ibi prorsus nullum studium honestatis, & virtutis. Strabo lib. 10. qui totus occupatus est in laude Athenarum. Athenis in templo fuisse λύχνον ἄσβεστον, id est, æternum ignem, Lampadem perpetuam, qua nunquam exstingueretur, cum Parthenon id est, cætu virginum, siue Vestalium, quæ illum ignem seruarent, & perpetuum custodirent.

Talis lux aeterna etiam olim conseruata in collegio Ilfeldensi non paruis sumtibus, Aeterna lux in monaste-
rio Ilfelden-
si.

Ac portò scribit Strabo ibidem, fuisse Athenas Romanis etiam tum, cum imperio orbis ter-
per habitæ
in honore.

per habitæ in honore. *Με-
νέω* inquit *τὸ ἐλευθερίᾳ ὄντων πόλις ἔ-
στ' ἀλλὰ τοῖς ἑσπέραιοις.* Ac Sylua Roma-
apud Plutarchum, captis Athenis cum
euenteret urbem, dicit parcere se Athenien-
rebellibus, tunc Romanis & aliud meritis
ter defunctos, hoc est, maiores, viros erudi-
ac praestantes.

De templi verò Mineræ donarijs Pole-
libros 4. scripsisse dicitur, qui temporis in-
a perierunt. Isocrates etiam Atheniensis,
scripsit Adrianæ, uterq; in Panathenai-
& Aristides prætereà in oratione, qua de
de Athenarum scripta, & cum cæteris eius
tionibus Florentia grandi volumine Græco
usa est, multa de Atheniensibus & Athenis
unt. Athenarum descriptio luculenta exstat
ad Pausaniam in Atticis & Strabonem lib. 9.

Tametsi autem Ouid. sua etiam ætate scri-
vit: Quid Pandionia restant nisi nomen A-
thenæ: Tamen contrà multorum magnorum vi-
rum non veras narrationes annis superioribus
bitur à Græcis Christianis, è Græcia Turcica
les 3

Martinus nunc & barbara ad Martinum Crusium p
 CrusiusPro-forem linguarū & eloquentia in Academi
 fessor lingua bingenſi celeberrimum, amicum nostrum
 rum in Aca-mum & veterem, Athenas etiamnum frequen
 demia Tu-tissime habitari à varijs gentib. Christian
 bingenſi. iam, usq; non paruo numero, & cōplecti in
 bitu sex millaria Germanica, quarū portio
 hodie praescriptum legatur hoc Monostiu

— Αἱ δ' εἰς ἀθῶναι, θεοῦ ἕως ἢ πρὶν τὸ

Viri Athenienses clarissimi & doctrinarii & literis. Viri Athenis clari literis & doctrina
 runt, Musaeus Poeta, Solon legislator inter
 ptem sapientes adnumeratus, Draco & du
 & literis. gislator Solone antiquior, rigidior, & du
 Draco. Socrates Philosophorum omnium praeci
 Solon. πάντων ἀνθρώπων σοφώτατος & Apo
 Socrates, τῆς ἀρετῆς ἡγετῆς, ὡς ἔλεγε ὁ Xenoph
 testimonio, καὶ τὸν αὐτὸν λυσιστελῶν Xenoph
 ri eius discipulo, & tamen profitebatur p
 tuò, se hoc vnum scire, quod nihil sciat. P

Plato. ex Hebraeis Philosophus Clementi Alexandri
 & Moses Atticus, μωσῆς ἀπὸ τῶν Νου
 Philosopho apud Theodoretum. Plutarcho
 tem Plato ex versu Homeri.

— οὐδὲ ἐφ' ἧς

Xenophon. Ἀνθρώπος ποιεῖ ἐμμεναι ἀλλὰ θεοῖο.
 Epicurus. Xenophon Philosophus dux & orator.
 curus, cui Platone referente lib. 2. de Re
 vita aeterna est κερπάλῃ ἡδὴ μέθῃ αἰών
 ὡς ἀπαντα χρόνον διαγράφει μεθύοντας κ
 λισσὸν ἀθλοῦ, ἢ ἀρετῆς ἔχοντας. Po

Poëta Tragici *Aeschylus*, qui suas
 edias dicere solebat, *μικρὰ τινὰ τεμά-
 μεγάλων δ'είπων Ομήρου*. *Euripides*
 versus Cicero putabat singula axioma-
 ngula oracula. *Sophocles*, noua Siren
 nia.

Poëta A-
 thenienses
Aeschylus.
Euripides.

Comici: *Menander*, *Aristophanes*, Comici A-
 legebat assiduè *D. Chrysofomus*, *Di-*
 s, *Eupolis*.

thenienses.

Rhetores. *Isocrates*, *Demosthenes*, Rhetores
 ynes, *Hyperides*, *Demades*, *Pericles*, Athenien-
 lminare & fulgurare visus est, *Thucy-*
 cuius libros 8. de bello Græcorum in testi-
 ties descripsisse *Lucianus* prodidit *Dem-*
 m, vt hac ratione optimum autorem sibi
 rarissimum faceret, *Dionysius Areopagi-*
 Pauli discipulus, Atheniensis *Episcopus*
 prauditur. Eius exstant adhuc Græca
 a cum commentarijs, & paraphrasi in ea-
 Græca.

Rhetores
 Athenien-
 ses.
Thucydides
 octies de-
 scriptus.

Dionysius
Areopagita.

Suidas scribit, cum *Dionysius vnà cum A-*
 hane *Sophista* spectasset tempore passio-
 rist *Eclipsin* illam admirabilem & præ-
 turalem, cum Luna non esset in coniun-
 sed oppositione dixisse: *ἄγως & πᾶ-*
εὐς, δ' ἰὸρ δ' δὲ πᾶρ ἐξόφωταί τε καὶ
δοταί. Ac porro in Epistola ad *Poly-*
am Smyrnensem Episcopum scribit ipse
sus Apollonem etiam obstupefactum
 dixisse:

Dionysij
 vox de Ecli-
 pti tempore
 passionis
 Christi.

PRIMA PARS

diXisse: τὰυτὰ θεῶν ἀμοιβαὶ πρὸς
 τῶν, id est, diuinarum rerum vicissitudo
 ista sunt.

Apollodori Atheniensis etiam fuit Apollodori
Bibliotheca. Bibliothecam scripsit siue libros 3. de D
 Origine, qui Graece Roma impressi sunt.
 in illis libris etiam suo loco inserta, histori-
 gonautica belli Thebani & Troiani.

Bibliotheca Athenien- Viri Athenienses politici, sapientia,
ses. tute, & fortitudine ac rebus egregijs ac
 re gestis praestantes fuerunt, Pisistratus
 pidas eius filius, Hipparchus huius frater
 tiades, Themistocles, frater eius Agesila-
 ristides, Alcibiades, Conon, Phocion, M
 Thrasylbulus.

Quia verò omni tempore Athenae
 ruditi & excellentibus in omni doctri-
 genere praestabant, qui de omnibus doctri-
 pientis partibus libros conscribebant, &
 est, vt bibliotheca priuata & publica
 haberentur. Ac Sylla nobilis Romanus
 bellator strenuus ex antiqua Scipionum
 oriundus literis Graecis & Latinis bene er-
 de quo dubitabatur fortior an felicior esse
 Rempublicam Romanam deinde tamen
 sit ac à pediculis consumptus est, captus
 thenis vbi fuerunt bibliotheca insignes, &
 ὡς ταμίαν παλαίαν καὶ μάλιστα τῶν Α
 ὡς κόσμου οἰκιστήν, vt Aristides Soph

Sylla Ro- manus trans-
fert Biblio- thecas A-
theniensium
Roman.

Arthenico suo scripsit, immensum librorum
 rum Athenis Romam transtulit, quem-
 odum id Plutarchus in Sylla, & Strabo
 2. Geographia sua retulerunt.

Marathon magnarum & multarum vir- Marathon.

um testis Mela lib. 2. nota vrbs à pugna
 orum cum Darj exercitu, qui ibi casus est.

Miltiade. A tauro item Marathonio ab
 ule interfecto. Straboni Marathon est v-

174. Attica tribubus, ex quibus nulla Tribus At-
 veteri aliqua fabula aut insigni aliqua bi- ticæ 174.

a celebrata fuit à veteribus.

Eleufis clara sacris & mysterijs turpibus Eleufis. Sa-
 ris, quæ Eleufinia dicta fuere. Et quadam
 vrbes, quæ ut Plinius loquitur, vrbes fue-
 nia.

modò autem nomina. Nam verè Straboni
 δαι πόλεις ἑλεΐνων & ἐκλείπεισι.

Fontes. Callirhõe. Fontes At-
 riticæ.

Montes. Hymettus melle, marmore, Montes At-
 uni eo, quod ad medicinam vtile est, clarus ticæ.

o & Straboni. Promontoria.

Promontoria. Sunium. Promontoria.

Peloponesus. Apia etiam & Pelasgia Pelopones9
 llata, haud vlli terræ Plinio nobilitate post- altera pars
 nda, inter duo maria Aegæum, & Ionium veræ Græ-
 cata, Per Isthmum reliquæ Græciæ adha- cix.

vr pedibus ibi posuit, & terrestri itinere Frustra la-
 boratur in
 i. Eam tamen si multi principes, & Impe- perfodiend-
 res, & post hoc etiam Herodes Atticus da Isthmo.

valdè

valdè laudatus à Gellio & Philostrato, eius etiamnum exstant orationes Græcæ olim ab Aldo, perfodere conarentur, tum de causis, tum etiam ut Peloponnesus tota ex peninsula insula, frustra tamen singulaborarunt, ut non sine causa & propè diu exclamarit Pausanias οὕτω χαλεπὸν θεώπω τὰ δῆα βιάζεισθαι. Patebat autem latitudo Isthmi quinquaginta stadys, quæ liaria ferè quinque constituunt. Spatiose enim mari tota peninsula nisi qua Isthmo ariet, & veluti muro circumuallatur, vni instar corona totam Peloponnesum completibus. Ex Acro Corintho autem & Taygeto solum ipsa Peloponnesus, sed etiam vrungere potuit conspici. Tot delicias, inquit Gellius, in Peloponnesi descriptione, tot vrbes, totam vndique Peloponnesum dispersas, mansanè ingenio, magnogq; sumtu extractas olim omnium rerum copia florentes, si quid diè è Taygeto contempletur, videbit eas flammnes aut euersas aquatasq; solo, aut semper flammnes, aut dirutas, aut in rudera fœdè dissectas.

Latitudo
Isthmi.

Pleraq; vrbes Peloponnesi euersæ.

Paradoxa
Peloponnesi.

Callimachus, qui præter ocllingentos alios, quos scripsit sed deperditos temporum quietate vsq; ad paucos hymnos, quibus Deum laudes celebrat, etiam paradoxa & admirabilia Peloponnesi scripsisse proditur.

Regiuncula eius sunt Corinthia. Regiuncula Argolis. Eius sunt Nemæa, vnde leo Peloponesi. eius interfectus ab Hercule.

Urbes. Mycenæ, regia Agamemnonis. Mycenæ.

unde Ouidio Agamemnonia dicta fuere, res à templo Iunonis vetustissimo, & reliquissimo, vnde Argiua Iuno. Eam Cyclopes cinxisse scribitur ἐργασασσες ab artem exercebant nuncupati. Non procul fuit Lerna palus, vbi Hercules Hydram Hydram, seu potius latrones ad ea loca latrones sustulit, vicit & dissipauit.

Argos exstructa, vt aliqui perhibent, ab αργυρόπυγος illo, nam centum lumbibus um caput Argus habebat, Poëtarum caribus Agenoris regis Phœnicia filio celebrato. Aristoteles inter 150. Respub. quas, Diogene descripsit. Argiuorum etiam Rempub. de- it. In quo opere quid amiserimus, scribit belius, non possum sine lachrymis meminisse. Et iterum. Quos libros si haberemus, quas quitates, quas leges, quos mores, quas gen- uitas legeremus, quem Thesaurum, quas rus sapientia delicias possideremus: O elat- , ô pestem, ô iacturam plurimo auro reddi- dam.

Ouid. 1172

Aristotelis opus de 150 Rebus publicis diuersarum gentium & urbium.

Amnes Argolidis.

Laco.

Amyclæ. Amnes. Inachus.

PRIMA PARS

Laconica. Laconica, quae Lacedaemon
ἑκατόμπολις dicta fuit, quod centum
urbibus imperaret.

Leuctra. Urbs Leuctra nota è Plutarcho à
tum Scedasi tristi & tragica historia.

Sparra. Sparta ἀτείχιστος, non muris, sed
um virtute cincta, non hinc operum ma-
centia sed disciplina, institutisq; Lycurgi
ponio memorabilis, & quae cum Athenis
vrbe deinde de imperio dimicauit, quae
Thucydides id libris octo exposuit. In Ae-
eius templum fuit Mineruae ἑκατόμπολις
κοίτη.

**Viri Sparta-
ni celebres.** Spartani fuere Lysander & Agesi-
Lycurgus verò leges Spartanis tulit. Sp-
autem scribitur ex longitudinum & lati-
num gradibus Hierosotymis abesse 205. m-
ribus Germanicis.

**Montes La-
conicæ.** Montes Taygetus, variarum
rum nutritrix, consecratus Bacco, Apollini,
na, Cereri.

**Promontó-
ria Laconi-
cæ.** Promontoria. Malca, Tenaru-
cus celebratus veteribus ab Arione, Lesbi-
tharædo illuc è mari exportato à Delpi-
Arion Cy-
tharædus. quomodo Herodotus, Gellius & Aelianus
didere.

**Aristome-
nes hirsutū
eor habet.** Messenia. Urbs Messenæ patria
stomenis Messenij præstantissimi viri, qui

PRIMA PARS

cherrimam, atq; ornatissimam, plenissimam
 rum omnium. Agrum eius optimum ac fru-
 sissimum, quomodo Livijs etiam eundem
 lissimam fertilitatis agrum appellat. Et in-
 stude Plutarchus Corinthum post Athen-
 Spartam in maxima auctoritate, atq; vi ip-
 quit, & ἔτι μὲν εἶναι fuisse tradit.

Corinthus
 habuit de-
 cora pluri-
 ma,

Proprio autem volumine egeret, si qui-
 nia decora, omnesq; Corinthi veteris ac flu-
 tis triumphos literis commendare vellet. A-
 tus secundus Pausania liber nihil aliud ha-
 nihil aliud tractat, quam Corinthi, Corin-
 rumq; res gestas, facta, laudes, decora. E-
 men verò omnia rebus nocentissimis, ocio-
 licet, superbia, atq; luxu sedesissimo dehon-
 uis, donec à Romanis funeribus aliquando e-
 teretur.

Corinthus
 à Romanis
 versa,
 Euclides
 Megarensis
 Geometra
 & eius libri.

Megara iuxta Isthmum posita, ci-
 clara Theognide Poeta & Euclide, qui Ma-
 matica principia, totiusq; huius disciplin-
 tem immensa subtilitate descripsit. Eius
 mentorum Geometricorum lib. 15. cum T-
 nis Alexandrini & Procli Diadochi eru-
 Gracis Commentarijs etiamnum super-
 Scribit etiam quadam alia, qua ipsa et-
 Gracè & Latine etiamnum habentur. Me-
 rensis etiam fuit Stilpon Philosophus, quem
 citare solitum fuisse refert Plutarchus, Om-
 mea bona mecum porto, vrbe patria sua ab-
 st.

Stilpon Phi-
 losophus
 omnia sua
 bona portat
 secum.

καρτα: πόλεμ^ο γάρ οὐ λαφύρα γωγ^ῶ
τιώ.

Epidaurus, nobilis templo Aesculapij.
eius templi foribus scriptum fuisse hunc
sum Clemens Alexandrinus alicubi tetulit:
— ἀγνὸν καὶ νοῖο δύω^ς εἶ^ς ἐν τὸς ἰόντα
δωαι.

Aesculapius autem Apollinis filius fuit ce-
rat^{us} Medicus, ex cuius familia longa serie
i fuerunt tandem Hippocrates Medicorum
inceps & Aristoteles. In eius Aesculapij & fi-
um eius Podalirij & Machaonis laudes ex-
nt scripta Aristida. Adrianai Sophista orati-
es aliquot erudita. De illis Homerus quoq;
munit, Iliad. 6. item 4. in hymno praeterea
sculapij, ac quidem his verbis:

ὅς γ' ἄνδρ^ς πολλῶν ἀντάξιός ἄλλω^ν (σφ^η
εἰ τ' ἐκ τῶ μνθ^ρ ἐπὶ τ' ἦπια φάρμακα πάσ-
ινθ^ρ ἀγαθὸ^ν ποδ^α λεί^η ἠδὲ μαχάω^ν.

Ac iterum de ipso patre Aesculapio:
εἴμα μέγ' ἀνθρώποισι, κακῶν δελκ^{τῆ}ρ^ς ὀ-
δ^α αἰώ^ν.

Ac hoc loco obseruandum, quod libro 45.
uius scriptum reliquit, templum Aesculapij
indecim millibus passuum ab vrbe fuisse, in
orum, qui Dei huius beneficio à morbis li-
ati fuerant, tabula suspensaq; signa conspi-
bantur. His totum templum & eidem con-

Inscriptio
templi Ae-
sculapij.

Aesculapius
Apollinis fi-
lius.

Podalirius
& Machaon
filij Aescu-
lapij infir-
mnes medi-
ci.

In templo
Aesculapij
inscribebantur nomina
liberatorum
à morbis.

unctus locus abundabant cum inscriptionibus
 gionum, urbiumque, ex quibus agri consequi
 sanitatis causa proficiscebantur. Sacrificuli
 templo praefecti erant, aduentantium super
 onem subinde nouis confictis miraculis confir
 bant. Quin etiam statuæ in Aesculapij ade
 stituta cernebantur, in quibus numinis h
 ic. *α. τ. α. descripra continebantur.* Huius
 multa ex Ethnicorum ritibus exemplo pe
 in Christianam religionem pontificij intro
 runt. De illo testantur Exempla aliquot illu
 superiorum tenebrarum & temporum, ubi
 sim templa cernebantur, ad qua consequenda
 nitatis causa in omnis generis morbis à den
 tata stolidaque plebe, aliquando etiam long
 bus itineribus itirabatur.

Pontificij
 multa ab
 Ethnicis pe
 tuerunt.

Patra.

Sicyon urbs
 vetustissima. Sicyonia, Sicyon, urbs omnium Gra
 rum urbium vetustissima, & tempore Abru
 condita, templis, aris, statuis, simulacris, vi
 rig, Graeciae anguli, in illa gente omnium Idolo
 triciissima, quos sol vidit plenissima. Vnde nu
 ferè in tota Graecia florente angulus tam an
 stus, tam ignobilis fuit, in quo non statuat ar
 statuam, sacellum, templum aut idolum aliq
 irrequetus Pausanias scriptor Graecus docti
 mus & nobilissimus, statuarij credo (inquit
 gantissimus ac facetissimus Gerbelius) aut fil
 aut templi aditus.

Græci gens
 omnium su
 peritiohil
 fima.

Sicy

Sicyonius fuit Ariphton Poëta, cuius legi- Ariphtonis
 sanitate laudatio apud Athenarum, cuius sanitate e-
 cipium est: Μάκκουρα ὑγίεια μετὰ σέο τέ- gregia lau-
 αὐντα, χωρὶς δ' εὐθέρι εὐδ' εἰς εὐδ' αὐ- datio.

Prodierunt autem ex Sicyone, quemadmo- Sicyon pro-
 Athenis, multi viri prestantes in omni arti- duxit mul-
 ac doctrinarum genere. tos præstan-
 tes viros.

Arcadia. Vmbo Peloponensi, cincta vn- Arcadia ple-
 syluis & montibus instar Bauaria. Strabo na Idoloma-
 scribit in Arcadia plena omnia fuisse tem- nias, itatua-
 rum, statuarum & sacellorum. Verba Stra- rum & tem-
 hac sunt: μεσηδ' ἕστιν γῆ πᾶσα Ἀρτιμυ- plorum.

καὶ ἀφροδ' ἰσῶν, καὶ νυμφῶν καὶ ἀλγε-
 ἀνθέων ὡς τὸ πολὺ δ' ἰὰ τὴν εὐδ' εἰς, σὺ
 δ' εὐδ' εἰς ἐμῶν καὶ ταῖς ὁδ' οἷς, ποσὶ θεία
 ἐπὶ ταῖς ἀκταῖς.

Vrbs Elis, per quam mediam Peneus, & Elis.

obuens fluebant memorata Iouis delubro, ludo-
 claritate fastos Græcorum complexa. Pin-
 tari autem interpres Elidem, Pisam & Olympi-
 in vnam urbem contrahit, alij verò distin-
 as esse volunt.

Elis, Pifa, O-
 lympia vr-
 bes Arca-
 dia.

Olympia celebris à ludis Græcorum so-
 nibus, quæ Olympia dicta fuere, & tem-
 lo Iouis Olympij sumptuosissimo, quod homi-
 um frequentia potentissimorumq; Regum do-
 tarijs adeo creuit, vt in tota serè Græcia nul-
 um fuerit magnificentius, nullum clarius opi-
 us, cum etiam Ioue ipso nihil ibi putaretur

Ludi Olym-
 pici.
 Iouis Olym-
 pici statua
 ex solido
 auro.

PRIMA PARS

sanctius nihilq; augustius. Cypselus Corin-
 orum tyrannus, Iouem totum aureum Ol-
 pia consecrauit. Deinde Phidias Athenie
 simulacrum eius Dei, ex ebore & auro
 pendæ & insolida magnitudine erexit vip-
 pedum 60. in quo opere illud ab alijs artij-
 bus reprehensum, quod simulacri adtempli
 nulla esset proportio. Cum enim in eburno
 throno sederet Iupiter, capiteq; templi fasti-
 gium tholumq; contingeret, necesse erat,
 quando sedendo defatigatus eburneus ille
 surgere vellet, vt templi culmen vnâ cum te-
 deijceretur.

Iupiter O-
 lympicus ex
 ebore.

Templum
 Mineræ
 excellentis-
 simum.

Pisa. Mantinea. Tegea clara tem-
 plum Mineræ, quod omnia, que in Peloponneso existi-
 bant, & ornatu & magnitudine excelebat, ce-
 lus Herodotus Plutarchus etiam & Pausani-
 as meminere.

Polybij Hi-
 storici do-
 ctrina, sapi-
 entia, libri.

Megalopolis, patria Polybij graui-
 simi ac sapientissimi Græci scriptoris. Fuit au-
 tem Polybius Historicus doctissimus, qui li-
 bros 40. scripsit, grauitate & eruditione sum-
 mis plenos, quorum tamen quinq; tantum in
 do exstant, ex quibus velut ex vnguibus vi-
 dere licet, qualis leo fuerit Polybius, quantum
 in eo veteris sapientia, quanta peritia loco-
 rum, quàm exquisitus temporum rerumq; ge-
 starum ordo, quàm celebres & illustres sapien-
 tia. Quem si integrum haberemus, Dii boni
 quæ-

Theſaurum, quas opes, quam cognitio-
 antiquitatis teneremus. Suppeditavit ta-
 superioribus annis aliquot eiusdem libro-
 epitomes Fuggerorum Bibliotheca instru-
 ma multis Græcis manuscriptis autoribus
 omni doctrinarum ac disciplinarum genere,
 illi inestimandis sumtibus è ruderibus Bi-
 thecarum Græcarum redemptos hinc inde
 gesserunt.

Fuggero-
 rum Biblio-
 theca.

Stymphalus etiam à quo Stymphalis pa-
 & aues Stymphalides, Αὐδοφόροι καὶ
 ἄσπιδες Pausania

Montes. Pholoë, Stymphalus Ly-

Montes Ar-
 cadiz.

Amnes. Alphæus.

Amnes Ar-
 cadiz.

Quia verò in Græca lingua suavis-
 ma, elegantissima, & ornatissima omnis e-
 sta doctrina & sapientia fuit tradita, cum
 in illa gente, quidquid literarum, arti-
 doctrine ac sapientia literata vsquam esset,
 osuisset, cepit illa lingua propagari, cum
 Græcorum Colonias, tum etiam alijs ratio-
 us per omnes ferè gentes omnium partium
 is terra, adeò ut non modo Scythis, Indijs,
 d ex Philostrato patet, sed Germanis etiam,
 d Villichius in Commentarijs suis eruditus
 Cornelium Tacitum annotavit, Græca lite-
 fuerint familiares, & circa Caroli Magni
 tempora anno 800. circiter post Christum na-

Lingua
 Græca dul-
 cissima & e-
 legantissi-
 ma,

Lingua
 Græca proa-
 pagata per
 Colonias
 per orbem
 terrarum.

Veteribus
 Germanis
 lingua Græ-
 ca nota.

PRIMA PARS

tum Græcis literis Germanica scriberent, ut omnes suas rationes, omniaq; sua acta vsq; ad tempora Rudolphi Cæsaris Habsburgis scriberent: Tunc enim primum Germanicas literas Latinis literarum elementis scriptas esse, quemadmodum ex vetustissimis rationibus id ipsum multò certius colligi possit. Ac primum Prusiam etiam V Villichij ætate lingua Græca sed corrupta usam fuisse gentem, qua vocatur

Den Boct^o Die Boctheiligen in Prusia lingua Græca nota.

Die Boctheiligen / de quibus etiam narrantur impressæ exstant ab hircò, quem Dijs manebant. Idem de Germanis affirmat etiam Anacretas Althamerus in suis expositionibus in eundem Tacitum, Germanos olim sicut & Gallos, de Strabo, Cicero, Mela etiam & Plinius aliquando prodidère, non fuisse prorsus ignaros Græcæ

Lingua Germanica plurima habet vocabula purè Græca.

gua. Et probat tum aliàs, tum etiam quòd Germanica lingua abundet multis vocibus, quæ non alia sint alia, quàm Græca voces, quales sunt Bòg, ein Vogt / Βοιδεος, Bogten / Sic Thie Die, fera.

Thür /	Δύρα,	Ianua.
Fallen /	καλῆν,	Loqui.
Thürlein /	Δυρίον,	Ostiolum.
Überthür /	ὑπερθύρον,	Superius limen.
Mit /	μετὰ,	Cum.
Über /	ὑπερ,	Super.
Rock /	ῥάκνη,	Vestis.
Frewen /	εὐφραίνειν,	Gaudere.

Rit.

appel/	κναφεύς,	Fullo.
on/	δρόν,	Sedes.
si/	φάυλ,	Viciosus.
le/	μύλη,	Mola.
hädlich/	χέλι,	Infestus.
ten/	ῥασῆρ,	Requiescere.
iffen/	ἀγλαίρηρ,	Splendere.
x/	ἄταρ,	Sed.
/	λαός,	Populus.

Et sexcenta alia, cum sint etiam, qui Vlyf-
 & Laërtem eius patrem celebratos in tota
 neri Odyſſea, non Ithacenses, sed Germanos
 ant.

Vlyſſes qui-
 busdam
 non Græ-
 cus, sed
 Germanus.

Et clarissimus vir David Chytraeus in ora-
 e de Greichgoia inter cetera etiam ista huc
 inentia scribit: Nomen Greichgoia è gente
 arum ortum esse, similitudo literarum in-
 o est. Gracos autem Colonos olim in Ger-
 ia alicubi confedisse, non mirabitur, qui
 abit proximis annis in Caroli Quinti ex-
 tu Gracos equites Epirotas in Belgico mili-
 e, quorum Ducem & vidit ipse, & de statu
 lestarum in Grecia, & studiorum doctrina
 gubernationis politica multa ex illo sciscit a-

Græci Co-
 loni confe-
 derunt olim
 in Germa-
 nia.

sum. Est & vrbis Spira nomen Græcum, Spira vrbis
 nomen
 castrorum & sedes pratorij, seu aula Con-
 Græcum
 est.
 ntij Imperatoris, cum aduersus Alemannos
 la in ijs locis gereret. Inde Colonia Græco-

PRIMA PARS

Greichgoia rum militum de cohorte Imperatoris de
 vox Græca, putatur in feracissimum illum Greichgoi
 grum, Neccaro & Rheno & iugis Hercinijs
 clusum, qui à nouis Colonijs Græcis γραικῶν
 seu Greichgoia nomen acceperit.

Scriptores
 florentis
 Græciæ,

Græciam autem florentem descripsit
 10. doctissimis Pausanias Græcus scriptor.
 tres recentiores, sed stupenda lectionis viri
 belius Phorcensis libris 7. Lælius Ferdin.
 Imperatoris Historicus libris 2. Et Huber
 Goltius Herbipolensis & ciuis Romanus lib.
 complexu vnâ Aegyptum, Syriam, & mino
 Asiam, et alia etiam regiones aliquas quas G
 olim homines coluerunt.

Hodierna
 græcia Mar-
 tini Crusij.

Antonius verò Vrantius Episcopus Agri
 fis in Vngaria, promisit descriptionem Gra
 hodiernæ mixobarbaræ, & molitur modò e
 dem descriptionem noster Crusius ita tempo
 ra scriptione, vt vnâ pateat, qualis modò sit
 ma Politia & Ecclesia Græcorum Christia
 rum, qui in Turcico imperio longè lateq; disp
 si degunt.

ITALIA.

Italia lauda-
 ta à Plinio.

ITALIA terra Plinio lib. 37. cap.
 in toto orbe, & quacung; cæli connexi
 vergit pulcherrima omnium, rebusq; mer
 pri

ipatum natura obtinens, reatrix, parensq;
 altera, viis, feminis, tribubus, militibus,
 artium praestantia, ingeniorum clari-
 us, iam situ ac salubritate caeli atq; tem-
 perata accessu cunctarum gentium facili littori-
 virtuosus, aquarum copia, nemorum salubri-
 montium articulis, ferorum animantium
 entia, soli fertilitate, pabuli ubertate.
 uid est, quo carere vita non debeat, nus-
 est praestantius, fruges, vinum, olera, velle-
 a, vestes, iuuenti. Metallus, auri, argen-
 s, ferri, quandiu libuit exercere nullis ces-
 se us nunc in se grauida; pro omni dote,
 succus, & frugum, pomorumq; saporis

Ac iterum lib. 3. cap. 5. Italia omnium
 um alumna; eadem & parens numina
 elocata, quae caelum ipsum clarius face-
 sparsa congregaret, imperia ritusq; mol-
 & tot populorum discordes serasq; lin-
 sermois commercio contraheret ad collo-
 & humanitatem homini daret, breui-
 vna cunctarum gentium in toto orbe pa-
 eret. Ab ea exceptis India fabulosis proxi- Hispania
 idem duxerim Hispaniam quocunq; am- laus.
 nari.

Straboni θεμελιῶν καὶ καρπῶν ἀρί-
 στων, καὶ κατ' ἄλλα μέρη τῆς πρῶ-
 τυχάνου.

Ac Ky-

entum vr̄bis cadauer, vt veteres Romani, qui
ntem olim & triumphantem Romam vide-
sint & quasituri, cum hodie in ipso foro Ro-
o veteris Roma sues veneant, & in Tarpeia
crux hominum nocentum supplicio cernatur

anumq; forum toti mirabile mundo, (sit. Forum Ro-
d quandoq; auro, gemmis & marmore ful-
c sine honore iacet, tetr̄is deforme ruinis,
Nathan Chytraeus, Poeta egregius, in suo
ario primo Romano scripsit.

Varius Imperator autore Lampridio in He-
Gabali vita, cum decem millia pondo aranea-
, opera seruorum, per domos collegisset. ex
telligi posse dicebat, quanta esset Roma ve-
Recte Seneca lib. 2. de consolatione: Af-
us humani generis discursus est, quotidie a-
d in tam magno orbe immutatur, noua
ium nomina extinctis gentibus prioribus o-
tur.

Roma autem versus occidentem ab Hiero-
nis distare scribitur milliaribus Germanicis
quomodo à Venetijs per mare Hierosoly-
n iter milliarium Germanorum 550. esse
itur.

Romani fuerunt Aelianus Sophista Gracus
tor, ereptus ex incendio Bibliotheca Bu-
is. Eius libri 14. varia historia, libri item
16. hi-

Forum Ro-
manum ho-
diernum.

Romæ ve-
teris magni-
tudo, qua re
significata.

Inconstan-
tia rerum
humanarum.

Roma, Ve-
netiæ, quo
interuallo
distent ab
Hierosoly-
mis.

Aeliani va-
ria historia.

PRIMA PARS

Animalium 16. historia animalium varia doctrina
 item histo- nati adhuc exstant in publico, Gracolat
 riæ. iam aliquando editi opera & studio Co
 Gregorij Gesneri. Gregorius Papa primus ob doctri
 Magni Pa- Magnus cognominatus, cuius opera Theol
 pæ opera. varia in magno folio excusa habentur.
 Laurentius rentius Valla, qui à Gothicis temporibus v
 Valla repa- patrum nostrorum memoriam præ alto
 rator Lati- tos somno ciues suos adnobilium literarum
 nã linguæ. dium excitauit. Ipse Romana gloria lu
 Gellij libri multo ante hunc Aulus Gellius, qui Roma
 Philologici stratum aliquando gessit Noctium Attic
 (Philologiam eruditam & variam) libro
 reliquit, qui in manibus eruditorum ha
 versantur.

Aldus Ma- Aldus Manutius etiam Romanus fui
 nutius ty- pographus Venetus, celeberrimus, labori
 pographus mus, & doctissimus, & qui primus è Biblio
 Venetus be- manuscriptis plerosq; Gracos autores in
 nẽ meritissi- doctrinarum genere pulcherrimis typis ex
 mus. in publicum edidit. Inter illos etiam colle
 Volumen publicauit duo volumina egregia, alter
 duodecim quodorationes Gracas continet duodecimo
 oratorum rum, quod nuper Henricus Stephanus G
 Græcorum. recudit. Alterum quod duobus tomis exhib
 Volumen Epistolarum pistolas septingentas quadraginta Græ
 Epistolarum Græcarum autorum volumina, rara, paucis visa, & t
 Græcarum septingens doctrina, sapientia & eloquentia plena. P
 tarum.

publicavit volumen Græcorum Epigram-
um, de quo alibi etiam diximus. Filius eius
antius præter multa alia erudita scripta
emendit antiquitatum Romanarum lib. 10.
Antonius Sabellicus, cuius habentur tum mul-
ta Basilea duobus tomis excusa, tum etiam
cetera Rhapsodiæ historice. Enneades vn-
m, quæ historiæ omnium ætatum & genti-
um valde copiosè & diffusè commemoratam &
fiam continent.

Roma obiit Hieronymus Aleander Cardina-
lis Latino, Græcè atq; Hebræicè ad stupo-
rum doctissimus, cuius opera Leo Pontifex
Lutherum etiam vsus est. Tanta namq;
memoria fuit, vt nihil eum cuncta volu-
e auidè perlegentem vel rerum, vel verbo-
omnino subterfugerit, quin singula memori-
vel à multis annis longo sepulta silentio reci-
t. Interit autem Roma fato suo, quod Iouinus
didit, vehementer indignatus, dum se prære-
anno vno ante cluactericum inter anxia,
maq; suspiria quæretetur.

(Porro de viris illustribus vrbi-
sæ exstat liber Andreæ Schoti
tuerpiani.)

De Roma Mantuanus lib. 3. de suorum terra-
m calamitatibus ista:

Plus ager sarris venerabilis ara cynadis,
ut honoranda diuum Ganymedibus ades.

Actio

Manutius
Aldi filius.

Vadecim
historicæ
Enneades
Sabellici.

Stupenda
memoria A-
leandri.

Aleander
inuitissimus
moritur.

Mantuanus
de Roma.

PRIMA PARS

Ac iterum alibi :

Ecce ruit *charitas*, friget *spes pallida*, languet
Aegra *fides* fragili vix sustentata bacillo
Ex procerum *tectis* fugit & gurgustia querit

De Roma
versus veteres.
Et centuria 2. Balai scriptorum illorum
um Britannia leguntur isti quoque, versus è
èta quodam monastico, sed tamen veteres
scripti :

Quid non speremus, si nummos possideamus,
Omnia nummus habet, quod vult facit, ad
aufert.

Mantuanus
de Roma i-
terum.
Res nimis iniusta nummus, sit praesul & Abb
Mantuanus lib. 1. Sylvarum de Rom
temporis iterum :

Fas & iura negas homines, & numina fallis
Nec Iouis imperium, nec Phlegetonta tu
Singula taxantem conuitia deseret etas,

Tantum ac tale tuum est improbitatis o
Viueret qui sanctè cupitis discedite Roma,

Omnia cum liceant, non licet esse bonum

Ac rursum lib. 2. Fastorum :

I pudor in villas si non patiuntur easdem,
Et ville vomicas, vrbs est iam tota lupanar.

Obsessi
summa fa-
me pressi.

Casilinum, vbi quod Strabo scriptum
liquit, lib. 5. obsessi tam diu Hannibalis obsi-
nem tulerunt, donec inualecente fame mo-
frumenti drachmis ducentis venderetur, & v-
ditor quidem mortem oppeteret, emptor au-
incolumis euaderet.

laurentium; Alba longa, Tibur, A-
 um patria Thomæ Aquinatis, Scholasti- Thomæ de
 Doctorum celeberrimi, qui & Thomista- Aquino li-
 familiam condidit, & in omni Philosophia bri.
 theologia innumeros libros scripsit, qui annis
 prioribus Roma tomus septendecim in folio se-
 ur excusæ esse.

Papia olim Ticinum, vbi $\Delta\eta\sigma\theta\epsilon\sigma\phi\epsilon\iota\sigma\upsilon$ Therotro-
 ortus, quem erexit Ioannes Geleatus, pri- phæum Ti-
 Dux Mediolanensium, circumducto muro, cidente.
 o circuitu viginti miliaria Italica comple-
 r.

Antium. Blondus in Roma illustrata in de- Captura co-
 tione Latine regionis, scribit tempore verno tunicum
 antium lictoribus noctu dum superato mari inaudita his
 unt coturnices per mensis ferè spaciū, quo terris.
 t illa aucupium, aliquibus diebus centies
 coturnicum capi ab aucupibus.

Romandiola, Æmylia, Flaminia, Romandi-
 uria, Gallia togata seu tonsa etiam la.
 e, ab Exarchis aliquandiu olim admini-
 a.

Vrbs Rauenna, sedes Exarchorum, pa- Rauenna.
 Thomæ, qui se Rauennatem cognominat, cu- De vita ho-
 xstat liber admirabilis de vita hominis vltra minis vltra
 s 120. producenda, vbi exempla longæuita- annos 120.
 minum plurima leguntur. producen-
 da.

Bononia, vbi Latina lingua atq; elo- Carolus Si-
 gonia Professor fuit Carolus Sigonius Muti-
 gonius,

T nensis,

PRIMA PARS

mensis, doctrina vir singularis atq; mirabilis
prater plurima alia in fastos & triumpho-
manorum, id est, in vniuersam historiam Ro-
nam scripsit valde eruditos commentarios
Repub. lib. 4. & plurima alia.

Biblia manu templo Diui Dominici asseruari
Esdrae scri- corio ipsa manu Esdra scripta.
pta.

Ioannes Ferraria. Ferrariensis fuit lo-
Manardus insignis & celebris Medicus, q
Ferrariensis. bros 2 o. Epistolarum Medicinalium co-
psit.

Lilij Gyraldi scripta. Lilius etiam Gyraldus, vir omnis erudi-
antiquitatis ac literatae doctrine callentissimus
qui plerasq; manuscriptas Bibliothecas Ge-
in Italia excussit, e quorum lectione con-
psit libros illos suos eruditos, & varios de
gentium, opus admirandum, historiam ve-
ram & recentium Poetarum, & cetera
rima erudita, & exquisita singula, quae
superiori coniuncta Basilea ex Perna Offi-
prodierunt.

Alexandri Alexander item Sardu, qui de ritibus
Sardi erudi- moribus gentium libros tres, de inuentoribus
tissimi libri. rum libros duos, & de nummis librum v-
conscriptis, autor valde quoq; eruditus, &
cum Lilio lectionis valde multae.

Georgius Placentia. Placentini fuerunt Geo-
Valla, vir vniuersusq; doctissimus, cuius ex-
centinus. in

mi Philosophia libri doctissimi. **Bastianus** ^{Bastianus} **Landus**, qui **Latrologias** lib. 2. siue **Dialogos** de humana historia, & item duos libros, **regularum hominis partium cognitione** constit.

Florentia. Eius urbis ciues fuerunt **Accursius** ^{Accursius} **Florentinus**, **Antonini** ^{Antonini} **Chronico-** **rum** ^{Chronico-} **tomi** ^{rum} **tres**.

Antonius, cuius **Chronicorum** partes siue **tres**, & **summa** quatuor partes etiamnum **Bibliothecis** **Monasteriorum** reperiuntur **rotunda** **grandia** & **laboriosa**. **Ioannes** **Boccacius**, qui de **Genealogia** **Deorum** libros 15. & de **mulieribus** 81. numero scripsit.

Marsilius praterea **Ficinus**, qui totum **Platonem** **Latinum** fecit, & post hunc **Platinum** **Chronicorum** omnium doctissimum in **Latinum** **monem** conuertit, cuius **diuina** **Philosophia** **simus** **inter-** **pres**. **Plotinus** **Græcolati-** **nus** **donatus** **Neandro** à **Francisco** à **Dombsdorf** **Historia** **no-** **stri** **tempo-** **ris** **Guicci-** **ardini**.

Campania. **Straboni** **ἡ δὲ τῆς Ἰταλίας ἀπὸ τῆς Ἰταλίας**, **Diues** & **nunquam** **(Silaus)** **tellus** **mentita** **Colono**. **Plinio**, **Gaudentis**

PRIMA PARS

natura opus. Floro, Liberi, Cererisq; cert
bisq; floribus vernans. Dionysius Halyca
tribus anni cuiusq; temporibus, vere, astat
rumno, fructus in ea colligi se oculis videss
statur.

Capua.

Vrbs Capua, caput vrbiu quor
inter tres maximam Romam, Carthagin
connumerata.

Regnum
Neapolita-
num re-
gnum in I-
talia amplif-
simum.

Neapolis, metropolis regni Neapol
continentis nouem opulenta regna, amcer
mas regiones Campaniam, Apuliam, Calu
am, ducatus & comitatus multos median
re Italian complexa, Philippo Hispaniarum
gi parens, domus illustriu familiarum, &
vt paucissima vrbes cum illa comparari ma
antur, propter incolarum splendorem & no
litem Principum videlicet, Ducum, Ma
chionum, Comitum, Equitum, Baronum, &
bilium, & Doctorum, omniumq; disciplin
rum Gymnasium illustre. Mira ibi aeris e
mentia, situsq; amoenitate, templorum mag
ficientia, eximjs Regum, Reginarum, sum
rumq; hominum sepulchris, nauibus ex omni
orbis partibus portus perpetuo plenus. Aquile
praterca spirante Hieronymus Turlerus lib.
de peregrinatione cap. vltimo, in agrum Neap
litantum, ex Africa tantam copiam coturni cu
propelli scribit, vt & glomeratim in aedes ma
vicinas cadant, & sine vlla difficultate manib
pre he

Neapolis
vrbs magni-
ficentissima.

Coturni-
cum copia
ingens.

endi queant, & defatigatas tunc volando,
 e vi in triremes incidere, quod etiam Pli-
 notavit, vt etiam aliquando periculum
 offerant.

Neapolitani fuerunt Alexander ab Ale-
 tro, cuius gemalium dierum lib. 6. exstant
 & erudita doctrina referti; Ioannes it em
 ista Porta, cuius libri 4. magia naturalis,
 de rerum naturalium miraculis in studio-
 nis manibus reperiuntur. Neapolin Nathan
 traus in itinere Neapolitano his versibus ce-
 lauit:

benope nutrix magnarum clara virorum,
 es agris, iucunda loco, portu, aggere, caelo,
 ribus atq; hortis longè pulcherrima, laudis
 recitare tua satis hinc encomia possit?

Formia, Puteoli, Baia, de quibus Ho-
 nus:
 lus in orbe locus Baijs pralucet amœnis.

Straboni lib. 5. Baia ἔχουσι καὶ τὰ Νόβ-
 ῶδα, καὶ τὰ πρὸς Τρυφῶν, καὶ πρὸς
 ἀπὸ πρὸς ἡσώων ἐπιτὴν ἔσθλ.

Montes. Vesuius, vino celebris pro-
 Neapolin, Aethnei ignis imitator Lucio
 ro. Eius fumis, dum caussas incendij explo-
 curus, propius accederet, suffocatus scribitur
 nius, historia mundi conditor, de his mille
 ptoribus Graecis & Latinis singulis veteri-

Alexandri
 ab Alexan-
 dro Neapo-
 litani lib. 6.
 genialium
 dierum.
 Neapolis
 laudata à
 Chytrao.

Baia Cam-
 pania.

Thermae
 Baiana.

Montes
 Campaniæ
 Vesuius.

Plinij tristis
 obitus.

PRIMA PARS

*bui, neq, protritit, neq, vulgaribus conscrip-
in libros 37. diuisa.*

- Venusia
Horatij pa-
tria.
Ducatus
Spoletanus.
- Lucania, quod in lucis siue syluis sit.
Vrbs Venusia, Horatij patria.
Vmbria, ab imbre, vel vmbra pr
montium altitudinem, hodie ducatus Spole
trecentis oppidis potens, inter qua sunt Ass
D. Francisci patria, Tiphernum, Nequinum
letum, Vrbium.
- Augustini
Streuchi o-
pera varia &
erudita.
- Eugubium. Inde Augustinus
chus fuit, qui inter cetera plurima etiam
psit libros decem de perenni Philosophia,
varium, eruditum, & ferè de Bibliot
manuscriptis Italicis autorum, qui nec
prodierant, decerptum, collectum & de
ptum.
- Iouiani
Pontani li-
bri varij.
- Cerete Vmbria oppido natus fuit I
nes Iouianus Pontanus, vir clarissimus, Alph
Iunioris Neapolitani Regis Praeceptor, cuius
ra erudita & varia tribus tomis etiamnum
cusa reperiuntur.
- Cornu co-
pia Perotti.
- Sentinum, patria Nicolai Perotti,
ius exstat Cornu copia, commentarij erudit
luculenti in Martialis Poeta libros & car
na. Pleraq, verò explicationes vocum & rer
inde in Calepinum translata & descripta su
cuius primus autor fuit Ambrosius Calepi
Bergomensis Italicus, orānis Dini Augustini
nachus.
- Ambrosius
Calepinus.

Vmber etiam Plautus Comicus fuit, cuius centum triginta legebantur Comœdia, de tot temporum iniquitate deperditis sola supersunt.

Galabria, Sicilia proxima, regio diues rugifera.

Vrbs Tarentum, patria Archyta, olim Tarentum. civitatis ornamentis illustre Gymnasio pulcherri-
 foro amplissimo, in quo & Iouis Colossus post Colossus
 dium illum fama & precio nobilis. Iuvena- Tarentinus.
 ominat coronatum, petulans, madidumq;
 entum.

Metapontum. Croto, patria Milonis Milo Cro-
 toniata palastria. toniata pu-
 gil.

Thurium. Straboni δ̄ δ̄ξ̄iv̄, vinum
 urinum, τ̄w̄ ε̄v̄ δ̄v̄ōμ̄ᾱ δ̄iv̄, & Plinius
 2. cap. 40. scribit Herodotum Thurij in Herodotus
 dia historiam suam condidisse illuc transla- cur Thuri-
 in Colonia. us.

Hydrus sive Hydruntum. Vbi tem- Cointus
 m D. Nicolai, in quo Bessarion natione Gra- Smyrnaeus.
 & Cardinalis reperit Poëmata Græca Co- Coluthus,
 thi & Tryphiodori, de raptu Helena & Tro- Tryphiodo-
 excidio: Libros item quatuordecim Para- rus Græci
 omenon Homeri Cointi Smyrnaei à nemine scriptores
 teâ visa. Ea Poëmata nos olim Latina feci- quomodo
 us & expositiones addidimus, & adhuc Gra- reperti s̄
 latina in opere nostro Scholastico suo loco re-
 riuntur.

PRIMA PARS

Apulia olim Iapygia, Sannium hoc
Aprutium. Et continet Peucetiam, Dauniam
& Salantinorum regionem, Adriatico mari
termina.

Sulmo Ovidij patria. Vrbs Adria, Sulmo, Ouidij nata.
lum, Cannæ, Amiternum, Arpinum
pontus.

Münsterus scribit libro 2. Cosmogra-
Regis Apulie Regnerum Apulia Regem tanta fuisse
li potentia. rentia terra mariq³, tantumq³, terrarum p³
disse, vt gladio suo, quo cingebatur, inscribi
serit: — Apulus & Calaber, Sículus mibi
uit & Apher.

Montes Apulix. Montes, Garganus, Appenninus
per mediam Italiam tendens, vt spiná per a-
sum hominis.

Picena, olim Sabinia, hodiè Marchia
conitana, in ea sunt ducarus octo.

Vrbs Pisaurum, Asculum, Anconam
De illa Fabricius in itinere Romano, & illis
ibi spectatu digna sunt:

Costa stupenda piscis marini. Visa etiam piscis cuiusdam costa marini,
Qui viuis turres aquarat, & alta domorum
Tecta fide maius.

Longobardia. Longobardia, à Longobardis ge-
Scythica olim nuncupata & possessa vsq³
Carolus Magnus, qui & Exarchatum &
gnum Longobardicum sustulit. Insubria pr
di

& Cisalpina Gallia, Piconum etiam. Et
inet ducatum Mediolanensem, & princi-
m Insabria, qui nunc Pedemontanus di-

Vrbs Mediolanum inter maximas to-
Europæ vrbes adnumerata, nobilis tum cœli
erie, tum soli fertilitate, & affluenti re-
copia, clara Ambrosio Episcopo, cuius opera
ologica varia & ferè descripta ac conuersa
eterum Græcorum Theologorum libris &
mentarijs, quod planum sit & perspicuum
erenti ex emendatione & recognitione E-
i in tomos quatuor distincta, Basilea excu-
nt.

Mantua Virgilij Patria. Patria item Ba-
e Mantuani Monachi Carmelita, cuius Po-
ta annis superioribus tribus tomis Franco-
e ad Manum excusa prodierunt. Inter cæ-
eius versus sapienter scriptos etiam illi sepe
pari & recitari solent:

ditiosus honos, & opes, & fœda voluptas,
Hæc tria pro trino humine mundus habet.

Cremona, eius fuit Baptista Platina, qui
ontificium Romanorum vitas, & de honesta
ptate lib. 10. scripsit. Realdus item Colum-
Anatomicorum post Vesalium Princeps. Et
ant eius de re Anatomica libri 15. vbi mul-
stenditur, quid ipse veterum & ante se re-
iorum iuuenis hic addiderit.

T 5

Bri-

Mediola-
num inter
maximas
Europæ vr-
bes adnu-
meratur.
D. Ambro-
sij scripta.

Virgilius.
Baptista
Mantuanus
alter Virgi-
lius credi-
tur.

Versus Man-
tuani nota-
tu digni.

Baptista
Platina.

PRIMA PARS

Gabriel
Fallopianus.

Brixia. Mutina, clara Gabriele Fallo-
pio, cuius tūm de rebus metallicis commen-
tūm etiam de re Anatomica obseruationes
stant in publico.

Tridentum.

Iapygia sine Messapia, hodie Salen-
tina, Salentinus item & Apulia ducatus.

Vrbs Brundisium tametsi alij
collocent.

Forum Iulij, Friaul.

Vrbs Aquileia, Tergestum, v

Vinum, Triest, Vinum, quod ibi prouenit, Rhein-
fall dicitur.

Istria, contermina Illyrico.

Vrbs Pola nunc pietas tulia.

Liguria. Hodie Genuensis ducatus.

Mons Ferratus pars Liguria.

Genua vrbs.

Vrbs Genua olim in mari potens, sicut
sicut & Pisa Græcorum Colonia.

Psalterium
Polyglot-
tūm Augu-
stini Iustini-
ani.

Illic ortus fuit Augustinus Iustinianus P-
dicatorij ordinis Monachus, Episcopus Nebi-
sis, qui Psalterium octaplum anno Christi 15
in magno folio excusum Genua edidit, ut in
præcipuas linguas ibi essent Hebraea, Chaldaea
Arabica, & Græca. Non multo post, scribitur
quod, cum è Genua in Corsicam Insulam ince-
deret, adhuc tempestate traicere vellet, in cursu flu-
minis obrutus, aut a Pœnis prædonibus interceptus
creditur, cum nullum vsq; naufragij aut pira-

præda vestigium apparuit. Fuerat autem Biblia Poly-
 eisdem linguis daturus aliquando tota Bi- glotta Iulti-
 nisi tam calamitosa morte ante tempus fu- niani.
 præceptus. Iacobus item de Voragine Genu-
 s fuit, & scripsit opus de vita, & gestis mul-
 tum sanctorum, quod vocant, legendam aure- Aurea le-
 vulgò verò dicitur legenda seu historia Lon- genda.
 ardiaca.

(Ligurum clarorum elogia scri-
 t Vbertus Folieta. De Genua verò
 lta eruditè dicuntur in libris 23.
 ri Bizari eloquentissimi scriptoris
 naliū Reipub. Genuensis, libris
 m duobus de bellis eorundem cum
 anis toridem cum Venetis, libro i-
 n vno de bellis cum Friderico Se-
 do, illo item, qui de bello Sarace-
 seu Mauritiano conscriptus est.
 opem tulisse Hispanis contra Mau-
 scribuntur. Et tandem in libro, qui
 o expeditiones Christianorum in
 riam describit, vbi ipsi quoq; Chri-
 nis in Syria operam suam nauā-
 nt.)

Hetruria siue Thuscia, hodie ducatus
 entinus.

Vrbs Sena natale solum Aeneæ Syluī, Aeneæ Syl-
 de Pij Papæ cognominari, cuius scripta uij varia
 ia, Historica, Geographica, orationes & scripta
 episte-

Sena lauda-
ta Fabricio.

epistola, & cetera eius in vno volumine con-
iecta habentur. Augustinus etiam Datus Sen-
sis fuit, cuius exstant orationes multae, & Epi-
stola & stromata vno volumine coniuncta. Fab-
ricius in itinere Patavino Senas nuncupat de-
litatum, & deinde subdiat ista:

Hic ut corda virum non sunt inimica Camer-
Externosq; omnes digno amplexantur amore
Sic quoq; non duris tribuit natura puellus
Ambrosiasq; genas, & eburnea colla, comaeq;
Vel quales habuit Daphne vel candida Iole;
Quamq; Deum tauri decepit imagine Rector.

Baldus, Bar-
tholus Iu-
reconfulti
celebres.
Florentia.

Perusia, nota à Baldo Iureconfulto cu-
brici, qui Bartholi auditor fuit & discipulus.

Florentia, Chalcondyla Græco scripti-
omnes Italia vrbes pulchritudine exsuperans.
Fabricio, — Hetruscis caput in populus pulcherr-
ma rerum. Aliquis contra in Hodoporicis qu-
dam de Florentia fecit ista:

Bella quidem es merito, Florentia bella vocat
Italia exigerem si vitæ tempus in oris,
Hetrusci peterem solum considerare in aruis.

Angelus
Politianus.
Luca lauda-
ta.

Angeli Politiani viri magni, docti, ac ce-
bris patria, cuius exstant lucubrationes varia-

Luca. De Luca Fabricius in itin-
Patavino sic: — Perlustrauimus vrb-
Templum magnificam populo domibusq; frequ-
Exiguamq; loci spacio, sed diuite censu. (te-
Hetr

Hetrusci etiam fuere *Franciscus Petrarca*, Francisci
 a etate doctissimus, cuius supersunt monu- Petrarchæ
 a varia erudita. Epicedion eius refertur ca- Epicedion.

— *Suscipe virgo parens animam, sate vir-*
parce. Petrus item Crinitus, qui de honesta Petri Crini-
olina per amœna ac copiosa varietate lib. ti libri.
delectabiles, & quadam alia mortuus poste-
liquit.

Marca Teruifina, seu Venetia, Vene-
 ditio.

Vrbs Venetiæ, Vrbs exstructa in mari Venetiæ
 atico, complexa in circuitu octo milliaria vrbs poten-
 ta, potentissima, & multis nominibus per tissima.

in terrarum orbem famigeratissima. Per
 circuitum esse scribantur Insula 25, habi- Insulæ, tem-
 ferè à religiosis, parochias præterea habere pla & mo-
 Monasteria 41. Monachorum 17. Virgi- nasteria in-
 Montium 24. Pontes publicos præter numera Ve-
 tos 400. Rebus omnibus tum ad necessi- netiarum.

tum ad delicias & voluptates idoneis om-
 ptempore affluit. Toto anno tum marini, tum Copia im-
 atiles pisces, vt *Leander in Italia sua testa-* mensa pi-
adèdè fora complent, vt obstupescere cogat scium.

antes.

E solo vectigali Magistratus capit quotan- Vectigal Ve-
 cies centena ducatorum millia. De illa Ge- nectorum.

us *Fabricius in itinere suo Romano:* Versus Fa-
Venetum secunda virù veneranda senatu, bricij de Ve-
ortis illi est Nereus, pro mœnibus aquor. netijs.

Vnum

PRIMA PARS

Vnum collectum mundum miramur in urbem
 Quicquid habes telus, aequora quicquid
 bent.

Natalis de
 comitibus
 lucubrati-
 ones eruditif-
 simae.
 Noltri tem-
 poris histo-
 ria.
 Mytholo-
 giæ eruditæ.

Venetis sunt, Natalis de Comitibus eru-
 ditissimus scriptor, qui primus Athenæi libros
 Dipnosophiston, Bibliothecam illam admir-
 dam omnis doctrinae sapientia, ac elegantia
 teris & erudita, Latinos nobis fecit, libros
 historia, sui temporis stylo erudito, accurate
 & graui composuit. Mythologia etiam li-
 10. opus laboriosum & eruditum, & multo-
 annorum labore, de testimonijs veteris eru-
 antiquitatis conscriptum, annisq; superior-
 publici vsus fecit. Demonstrat autem in illis
 bris omnia propè naturalis ac moralis Philo-
 sophiæ dogmata sub antiquarum fabulis cont-
 fuisse.

(Similes etiam sunt, sed succo-
 etiores ei Mythologiæ Georgij Pido-
 ris, Medici Apothecæ, siue exte-
 rum gentium, quàm Romanorum
 orum lib. 3. nomina, imagines, &
 rundem imaginum complectentes
 legorias.)

Varia histo-
 ria Leonici.

Nicolaus Leonicius, Thomeus Epirotæ p-
 Venetijs genitus, cuius etiamnum existant
 logi decem Academicorum more confecti, de
 ria præterea historia libri 3. in multa capita
 uisi iucundissimi lectu, & ad vtriusq; li-
 his

riarum multiplicem cognitionem apprimè
licibiles.

Venetijs etiam aliquandiu vixit Elias Le-
Iudæus doctissimus, & in lingua Hebræa
ndissimus, cuius exstant in lingua Hebræa
Chaldaea multa verba scripta, à Münstero
agio in linguam Latinam conuersa & ex-
a. Eius viri studio & laboribus multum de-
omnes sanctæ linguae Candidati, quod in
lingua præsertim ad Grammaticam perti-
tia ipse primus non ita nota superiori tem-
à se multa lectione eruta communicarit &
stravit.

Venetus etiam fuit Bembus Cardinalis, vir
ntissimus, doctissimus, ac eloquentissimus,
l docent tum epistola eius, tum cetera scripta
ita, aded vt non sine caussa Sabino non sit
o maius in orbe decus.

Daniel Bambergus typographus celebris,
solus ferè hæcenus Venetijs volumina ali-
ampla & grandia Hebræè inestimandis
tribus excudit. 1. Hebræochaldaea Biblia
commentarijs Rabinorum variorum in om-
veteris Testamenti libros in regali papyro
usa, vbi tamen altera editio priori emenda-
, auctior atq; melior, quæ ducatis decem
duntur. 2. Thalmud opus immensum & stu-
dum, in aliquot volumina distinctum, Ius
ronicum, Alcoran & Biblia Apellarum tra-
ditio-

Elias Leuita
Iudæus do-
ctissimus.

Eliæ debent
multum stu-
diosi sanctæ
linguæ.

Bembus
Cardinalis
doctissimus.

Daniel Bam-
bergus mult-
ta Hebræa
scripta ex-
cudit,
Biblia He-
bræochal-
dæa cum
Rabinorum
commenta-
rijs.
Thalmud.

ditiones & commenta hominum, siue ut C
stus nuncupat, Phariseorum fermentum
grande, contextum de libris & scriptis vete
Iudaorum, qui tum ante, tum post Christi
tem vixerunt, retextum & auctum aliquot

Thalmud
quid conti-
neat?

Insunt tamen etiam multa Philosophica, Phi
ca, Ethica, Politica & Medica, de Christo et
multa, non incommode, sed rectè & verè d

Thalmud
quanti ven-
datur.

De quo etiam Galatinus in Epitome sua T
mudica meminit, & id multis exemplis illu
bus planum fecit. Emitur totum opus du

Rabinorum
volumina.

viginti duobus. 3. Rabi Mose volumina, qua
positiones tum suas, tum etiam aliorum Rab
rum in Thalmud continent, quæ ducatis de

Rabi Al-
phes volu-
mina.

emuntur. Rabi etiam Alphes Compend
Thalmudicum, quod ducatis octodecim con
ratur. Ac quedam volumina Hebræa alia
excudit.

Onuphrij
Panuinij va-
ria historica
Scripta.

Verona, Ausonio Poëta Italiae flore
ocellus, produxit illa antiquarium ac hist
cum doctissimum Onuphrium Panuinium,
rum totius veteris historiae & antiquitatis
dita callentissimum, quomodo de illo testan
plurima ipsius erudita monumenta, quæ exst
in publico.

Lioij Pata-
uinidecades
historiæ Ro-
manæ.

Patauium, Vrbs clara Lioio eloquent
mo & sapientissimo scriptore, qui historiã
puli Romani decadibus quatuordecim cons

Vrbis ipsa, quod Nathan Chytraus scripsit in
re Veneto:

— Doctilo quis sedes aptissima Musis,
na loco, spaciofa foro, placidissima cœli
verie, muroq, triplex latissima fossu,
agnis celebrata viris.

Laus Pata-
uiz.

Patauinus etiam fuit Bonauentura Mona-
primò, ac deinde Cardinalis, quo nemo in
strum sententiarum, cum tamen ferè innu-
in illum sint commentati, scripsit copiosius,
eius commentationes in quatuor magnos
sint distincta.

Bonauentus
r Monachi
libri.

Patauij etiam Cœlius Rhodiginus olim do-
cuius libri 30. adhuc exstant antiquarum
onum opus grande, eruditum & varium, &
ologia ornatissima, ac ingentes vigiliarum
qua Bibliotheca instar locupletissima studi-
philologia esse possunt.

Cœli: Rho-
digni anti-
quarum le-
ctionum li-
bri 30.

Lazarus item Bonamicus Professor elo-
quia ac Græcæ lingua, celeberrimus, cuius &
ones quasdam, & Poëmata singula erudi-
didimus & legimus. De illo fertur, quod cum
uando Satanam in obsessa muliercula roga-
quem ille versum Virgilij iudicaret esse opti-
n, respondisse:

Lazarus Bo-
namicus
Professor
Patauinus
celeberrim-
us.
Versus Vir-
gilij opti-
mus.

ite iusticiam moniti & non temnere diaos.

(De Venetiæ vrbis autem Re-
o. exstant multorum doctissimo-

rum & eloquentium virorum Commentarij, Bembi, Sabellici, Bernhardi, Iustini Venetæ Historia libri 15. Bembi verò libri Et aliorum, cum in optima illa Republicæ forma describenda, magni excellentes viri libenter fuerint occupati.)

Epitheta verbum Italice præcipuarum.

Sabellicus Italici nominis principibus Epitheta ex vulgi prædicatione tributa: Dites Venetia, Mediolanum ingens, perba Genua, pulchra Florentia, Bononiarum, Ravenna vetus, Roma sancta, Neapoli nobilis.

Montes Italiae Alpes.

Montes Italici sunt Alpes, dicta quæ niueo vertex niteat candore perfusus: Italia à Gallia, Germaniâq; determinantes, tractu longissimo totam Europam permeantes, partem ipsæ montium Europæorum, quemadmodum Atlas Africæ, & Taurus Asiaticorum parens ut ceteri montes omnes in omnibus terris partibus istorum trium montium tantum rami siue

Tres tantum montes orbis terræ, quorum ceteri montes rami sunt.

chia quædam sint, sortiti alibi alia nomina, quæ Strabo etiam admonuit Græcia ab Herculis tractu, vel à gentibus, quæ accolunt, Rhetia, Vinetia, Venetia, Carnica, Pannonica, vel Pannonica, tandem à situ etiam & vicino mari maritima. Et exstant de Alpibus quoque, eruditi Commentarij, vbi quoque longitudo earum, secundum milia

Varia nomina Alpium unde?

aria indicata est. De Alpihus, quæ aquant Alpes quæ
 la summa iugis, Sabinus in itinerario suo les
 co ista:

niibus in præceptum tantum vallesq; sub imas
 ardua suspectus quantum ad astra patet:
 do cacumibus nixq; indurata recumbit,
 emper in his acri frigore sauit hyems.

Oriuntur autem in Liguria Italia, inde in
 entionem ad montes Danubi & Rheni ex-
 unt, vbi Germaniam attigerunt, conuerso
 etu in orientem ad Byzantium & pontum
 inum abeunt.

Amnes. Tybris. Dionysio Afro in descri- Amnes Ita-
 ne orbis: lix: Tybris.

ἡ ἐν τῆς τοιαύτω βασιλεύτατος
 ἄλλωρ.
 ἡ ὅς ἰμορ τὴν ἀποτέμεται ἀνδρῶν ἑσ-
 μω.

Qui 4 2. fluminibus auctus Latium ab He-
 tia dirimit, ac tandem decimo quinto ab vr-
 apide duobus ostijs in mare voluitur.

Et Padus, de quo Mela lib. 2. Et Solinus Padua-
 mundi memorabilibus cap. 8. Italia, inquit,
 lo clara, quem mons Vesuvius superantissi-
 s inter iuga Alpium gremio suo fundit nul-
 mnium inferior claritate, intumescit ex
 a canis tabefactis niuibus & liquentibus

PRIMA PARS

*Bruma Pruinis, auctusq; aquarum accet
triginta flumina in Adriaticum defert mare*

*Lacus Verbanus & Benacus, orbis
rarum delicia.*

*Italia vetus & hodierna. Gubernabatur autem Italia olim ab
Imperatore & Principe. Nunc verò distr
in regna, ducatus, comitatus, & politias ad
ministratur Monarchia, Aristocratia, & De
cratia.*

(Ac descripsit eam distinctam
regiones septendecim copiosè Bl
dus in opere, quod Italia Illustrata
scribitur. Ac hoc multò copiosè
Leander Bononiensis, in Bernha
item Sacci patricij Papiensis, lib
decem de rerum varietate, & eleg
ria, valdè, multa & erudita neq; pr
trita, & passim obuia, de tota Ital
& omnibus eius partibus in sunt &
cuntur.)

*Commentarius autem copiosissimus atq; e
ditissimus sunt in cuncta, qua de Roma & Ita
dicuntur, scribuntur & leguntur, Romanar
antiquitatum libri decem ex varijs autori
summa fide diligentiaq; collecti à Ioanne Roj
Thuringo, quorum capita summaria & vniu
salia (specialia verò multò plura recensentur
ista sunt:*

*Ioannis Ro-
fini Thuri-
gi Romana-
rum Anti-
quitatum
lib. 10.*

1. Liber est de vrbe & populo Romano.
2. De Dijs & templis, adibus, adiculis, a-
Deorum.
3. De Sacerdotijs.
4. De annorum & dierum ratione, &
us festis.
5. De ludis ac cumbendi & discumbendi ra-
one, seu de mensis, vestimentis, ritibus nuptia-
, & deducendorum funerum.
6. De Comitijs.
7. De Magistratibus.
8. De Legibus.
9. De Iudicijs.
10. De Militia.

Ea verò capita idèd huc asseripsi, vt illis in-
uiti atq; inuitati studiosi & comparent sibi
libenter legant opus pulcherrimum, erudi-
& varium, sine cuius lectione infelicitèr
se probabunt discentes & docentes in tra-
one & perceptione plerarumq; rerum, quæ
Scholis è Latinis autoribus tradi solent atq;
hæcari.

Consultum autem faceret, rem etiã gra-
u, vtilem atq; necessariam Rosinus, in Ro-
ma historia, de literis atq; discensibus pra-
claris-

clarissimè meritis, si similes antiquitates
 eas aliquando conscribere conaretur, cum
 vsq; nemo fuerit, qui aliquid opera & prae-
 dicatione singulari dignum hic nauarit.

Ac possent ad argumentum illud illustr-
 dum & splendide tractandum suppeditare v-
 rem materiam, Philosophi Graeci, Plato, Ari-
 oteles, Xenophon. Historici Graeci, Herodotus,
 Thucydides, Arrianus rerum Alexandri scrip-
 tor, Polybius, Dionysius Halycarnassensis, D-
 Cocceius, & Appianus. Philologi etiam Graeci,
 Plutarchus, Athenaeus, Aelianus, Suidas,
 Tzetzes, quorum singuli libri ferè singula
 bibliotheca sunt, eaq; instructissima. Rhetores
 item, Demosthenes, Aeschines, Lycurgus, Isoc-
 rates, Gorgias, & ceteri, quos duodecim Rhetores
 nuncupamus, & quos Aldus Venetij olim
 hinc inde congestos, in vno volumine complexus
 edidit.

Orationes etiam & libri eorum, qui Sophi-
 sta dicuntur, Aristida inquam, Adrianus, Dionysius
 Prusaeus, & Chrysostomi ob singularem eloquentiam
 cognominati, & Libanius, Philostratus, Lucianus,
 maxime Tyrius, quorum exstant orationes &
 libri etiamnum non pauci, sed in sic satis magnis
 voluminibus, Graecè excusi.

Poeta etiam Graeci pleriq; & horum Phi-
 losophorum etiam quorundam Graeci expostores
 & interpretes.

Patres etiam & Theologi Græci, Basiliius, Iulianus, Chrysoſtomus, Cyrillus, Theodorus, Tatianus, & autem omnes alios Clemens, Andronicus, Iuſtinus & Syneſius, Philo item Iudæus, ſed in Græcis literis adeo exacti & eruditi, ut ibi cum quouis veterum are & committi, magna cum gloria poſ-

Conferre etiam huc multum poſſent Ciceroni & multi alij Latini veteres ſcriptores in doctrinarum genere, & Poëta Latini.

Exſtant quidem hætenus poſt Xenophontis libros, & Plutarchi, libelli de Reipublica Athenienſium, Poſtelli & Caroli Sigonii, quibus ſummorum virorum. Verum illi diſcentium & legentium deſiderio & voluntati non ſatis faciunt, qui perfectius quiddam copioſius atq; elaboratius requirunt, ac planè eius generis aliquid, quod poſſit cum Romanis antiquibus laborioſiſſimi ac præſantiſſimi Roſiniungi.

Eum ego hortor, tum meo nomine, tum in publici boni cauſſa, ut, quia præſtat roborem corporis, ætatis atq; animi, neq; deſiciunt cætera etiam, quæ in tanto opere conſcribendo requiruntur, ſtudioſum, inquam, bene meminerit de pietate, de literis, doctrina inſignis, antiquitatis erudita cognitio, non vulgaris.

PRIMA PARS

sed eximia & rara, industria, & labor indefi-
 pertinax & continens, qua dona sunt neg-
 garia, neg, facile vbiuis reperiuntur, cum
 nus labores pleriq, quo possumus, studio fu-
 mus, & alij aliud venemur potius, quod bon-
 bus seruiat, πρὸς τὰ ἀλλοτρία faciat, & de p-
 fit lucrando, id det operam sedulo, eoq, inc-
 bat toto pectore, vt, quia ad Græcas antiquit-
 conscribendas sexcenta habet adminicula, si-
 rationes, studia atq, occupationes officij id-
 rent, ac perficere, quanta potest contentione
 netur, vt, quomodo ipsi debemus Romanas An-
 quitates, opus eruditum & varium & lu-
 lentum: Ita illi quoq, & nemini alij sim-
 Græcas Antiquitates debeamus, opus ite-
 eruditum & varium, & Thesaurum precio-
 earum rerum, quas veteres Græci ab imiti-
 sapienter domi & foris, administran-
 do Reipublicas suas domi, &
 belligerando foris, dix-
 rum & fecerunt.

ALTERA

PARS ORBIS

TERRÆ.

Sia duplex est, minor &

maior: Minor etiam Natolia, Turco-
mania & Turcica dicitur, qua tota à
Imperatore nunc possidetur.

Natolia,
Turcoma-
nia.

Aliqui hac nostra etate Asiam etiam in
partes diuidunt, in Imperium Moschi-
anicum, & Indorum regnum, qua quinque
Asiam sunt, ubi Turcicus Imperator to-
am, Arabiam, alteram Armeniam & quae-
dam alias ibi terras retinet.

Asia hodiern
na diuiditur
in quinque
partes.

ASIA MINOR
CILICIA.

Regiones Asia minoris Australes sunt: Tarsensis
Cilicia. Vrbs Tarsus clara Schola & Academia.
Academia à Strabone celebrata lib. 14. Diui
li patria.

V s Tarsen-

Ingenium
excellens
Hermoge-
nis Sophi-
ste.

Hermoge-
nes senex o-
blitus lite-
ras.

Rhetorica
Hermoges-
nis Græca
qualis?

Interpres
Græci Her-
mogenis.

Sardanapali
Epicedion.

Athenodori
admirabilis
eloquentia.
Dioscridis
Medici
libri.

Tarsensis etiam fuit Hermogenes S
sta, qui vix dum natus annos octodecim a
Rhetoricam scripsit. Senex tandem
oblitus est literas, quod Philostratus in S
slus scriptum reliquit, hinc iocantes dice
tuni de sene Hermogene: ἐξμολήνης ἐν
σὶ μὲν γέγων, ἐν δὲ γέροντι ωαίε. Et
etiamnum Hermogenis Græci Rhetoris R
rica perfectissima, in qua cuncta antiqua
iusce artis monumenta collegit, & miro
ne & acuto mentis acumine tradidit, mul
de formu orationis adiecit à Cicerone, Q
tiliano, & alijs Rhetoribus omissa. Eum in
pretati sunt Græcis luculentis commentarijs.
rianus Sopater ac Marcellinus. Tarsus au
Hierosolymis distat septentrionem versus mi
ribus 76.

Soloë Chryssippi patria; Anchiala
σμε Σαρδαναπάλη Straboni, vbi eodem
ferente in Sardanapali monumento scriptum
gebatur: Σαρδαναπάλη ἀγγιχάλω
τάσσορ ἐδ' εμε μιὰ ἡμέρα, σὺ δ' ὦ ξέν
δης, ωίνε, ωαίρε, ἐδ' ὡς οὐ δύητος ἔφου. T
sum Cydnu permeabat. Patria etiam
Tarsus Athenodori Philosophi valde disert
πάσως, inquit Strabo, ἐχέδ' ἰαρε ωαίε ἔφου
προς τὴν δ' ἐδ' εομύλω ὑπόθεσιν.

Anazarbus, cuius civis fuit Dioscori
Medicus, qui scripsit de materia Medica lib
s. viii

um etiam de Venenis, de praecautioe eo-
 & curatioe. Libros praeterea duos de cu-
 ne omnium morborum per ευπογισᾱ suae
 amenta paratu facilia in vulgus Graco-
 edita studio Conradi Gesneri. Addita
 etiam Symphonia Galeni & aliorum Me-
 um. Commentarijs autem eruditjs illu-
 ant Dioscoridem tum alij clari ac eruditi
 i, tum vero ante reliquos omnes Mathio-
 nensis, & Amatus Lusitanus, & expe-
 ns nunc Dioscoridem Gracolatium paulo
 clarissimo & celeberrimo Medico Ioachi-
 merario edendum in publicum, cuius ali-
 agellas impressas tampridem vidimus. Et
 nus Poeta, cuius exstant de piscatione, ve-
 ne & aucupio Graca erudita valde & flo-
 oemata.

Medicina
 Dioscoridis
 morbos cu-
 rans per Eu-
 porista.

Interpres
 Dioscori-
 dis.

Ioachimus
 Camerarius.
 celeberrim-
 us Med-
 cus.

Amphyllia. Vrbs Perga, vbi Pergea
 templum fuit magnificum.

Dianae tem-
 plum ma-
 gnificum.

Lycia. Vrbs Patara. Mela lib. 1. Illam
 m facit delubrum Apollinis, quondam opi-
 oraculi fide Delphico simile. Et Chima-
 us, de quo Solinus cap. 52. Quod in Cam-
 Vesuvius, in Sicilia Aetna, hoc in Lycia
 Chimera.

Oraculum
 Patarae A-
 pollinis.
 Chimera
 mons flam-
 miuomus.

Lycius fuit Proclus Philosophus Platonis
 us hymni Graeci aliquot & Commenta-
 de eruditi in aliquot Platonis Dialogos

Hymni
 Graeci Pro-
 cli Lycij.

etiam-

Commen-
tarij eruditi
in Timæum
Platonis.

etiamnum supersunt. Ac inter hos Comm-
entiorum in Platonis Timæum libri quinq;
veteris Philosophia Thesaurus.

Halicarnaf-
sus patria
Herodoti &
Dionysij.

Montes. Chimæra, igniuomu
Caria. Vrbs Halycarnassus, P
Dionysij. cuius exstant ἀρχαιολογίαι Rom
lib. 11. & Herodoti suaussimi scriptoris, t
Ei per Coloniam tandem cum alijs in T
um Italia.

IONIA.

Ionia qua-
lis regio.

Occidentales, Ionia Straboni Ἀσίῃ
ὡς λεγομένη, vna de asiaticis, s
lissimis, & sapientibus terris. Et propter pe
ta & præcipuè libidines, tempore Cyri ma
horribiliter, nunc verò horribilius sub Tu
Imperio captiuata & vastata.

Miletus.

Vrbs Miletus, Ionia caput Solino,
ria Thaletis Astrologi, quondam Ionia t
Pomponio belli patiusq; Princeps.

Templum
sumptuosiss-
simum E-
phesie Dia-
nz.

Ephesus. Straboni ἰώνιον βασιλειον
lebris templo Ephesie Diana sumptuosissim
exstructa à tota Asia annis quadringentis,
opera ornamenta plurimum librorum instar
nebant, quod Dionysio Afro περιήσιον ἀνδ
σιον δαυμα est. De eo multa apud Plinium
16. cap. 4. & 5. & Solinum cap. 53. Na
Plinius lib. 36. cap. 5. in illo templo fuisse

etiam Hecaten positam, in cuius contem-
one aditus admonuerit parcere oculis, tan-
fuisse marmoris radiationem. Id tamen
tuosissimum opus tandem incendit Hero-
us quidam, quod Gellius, Valerius, Aelianus
prodiderunt, voto adipiscenda fama lati-
us tamen magnificentiſſimo existenti pe-
rat Xerxes, etiamsi omnia Asiatica templa
ledisset.

Ephesij fuerunt Heraclitus Philosophus &
max Poeta, Artemidorus item Philosophus,
exstant libri 5. de somnijs & somnorum
oretatione, quos Cornarius aliquando La-
fecit.

Libro 2. de vita Antonini Caesaris scri-
est Ephesiorum legem fuisse, que iuberet
ἵως μιν νῆσθεοται πῶ σαλαῶν τινῶν,
ἔξετε γωμῶν, id est, recordari quo-
alicuius veterum, qui honeste vixisset,
iuxta Platonem, οἱ σαλαοὶ κρείττονες
, καὶ ἐγγυτέρω δέω ἀκόντες ἐκ γονα
ἄσιν.

Abeſt autem Ephesus Hierosolymis inter-
milliarium Germanicorum 136.

Colophon, ubi, quod a Poeta apud Stra-
n refertur, καλχάντα τέλθ δανά-
κάλυψε.

Smyrna Philustrato omnium pulcherri-
qua sub sole sunt, vrbium.

Statua He-
catae in tem-
plo Ephesi-
no Dianæ.
Templum
Dianæ in-
cenditur ab
Heroftrato.
Xerxes in-
cendit tem-
pla Asiatica.

Libri Græci
de somnijs.

Lex Ephesi-
orum me-
morabilis.

Distancia
Ephesi ab
Hierosoly-
mis.
Calchantis
vatis obi-
tus.
Smyrna.

Smyr-

Homerus
magnus vir.

*Smyrnai fuerunt Homerus, ingenij illi
lestis vates. Qui cantu Musas Phæbumq̄
bat honore, solus sine exemplo maximus, tan*

Septem vr-
bes certant
de stirpe
Homeri.
Paralipo-
mena Ho-
meri Cointi
Smyrnæi.

*um legitur, septem vrbes certent de stirpe
guis Homeri, Smyrna, Rhodus, Colophon,
rum, Ios, Argos, Athenæ. Cointus, qui Para-
mena Homeri lib. 14. scripsit suauissimo &
cissimo orationis genere, ad eò ut non sine
totum suum carmen Musis adscribat lib
quod se intonsum adhuc docuissent :*

*Μῦσαι (inquit) γοῦρ ᾠσάων μοι εἴη
ἄκασδ' ἀοιδῶν
Πρὸ μοι ἀμφὶ παριῶ κατὰ σκιδ' ἄοιδων
λοῦ
Σμύρνης ἐν δ' ἀπέδοισι πρὸν λυτὰ μῦθον
μόνῃ.*

Polycarpus
Ioannis di-
scipulus.
Masyliæ
mater Pho-
cæa.
Libri 8. Po-
liæni Strata-
gematum.
Bibliotheca
instructissi-
ma Sambu-
ci.

*Episcopus eius fuit Polycarpus, Ioann
uangelistæ discipulus.*

*Phocis. Vrbs Phocæa Masyliæ in
lia mater.*

*Lydia. Vrbs Sardes regia sedes C
Produxit illa Polyannum Græcum scriptor
cuius exstant lib. 8. Stratagematum. Fun-
um item, qui vitas Philosophorum & Soph
rum aliquot conseripsit, prolatum è Bibliot
instructissimâ clarissimi ac doctissimi viri D
annis Sambuci, Medici ac historici Casarei.
des ab Hierosolymis absumi millitaribus 134.*

Amnes, Pactolus χρυσόρροος Solino. Amnes Ly-
ster, Halys, Lydij ac Medici imperij dia.
inus. De quo in versu oraculi apud He-
cum Chreso Lydorum Regi dicitur: — Oraculum
⊙ ἄλλω δ' ἰαβὰς μεγάλω ἀεχλῶδι- reddiditum
rd, id est, quomodo Cuiero reddidit: Cræso.
sus Halym superans, magnam peruerret o-
vum.

Montes, Tmolus aurifer. Inde εὐδαι- Montes Ly-
⊙ Straboni nuncupatus. dia.

Æolia siue Æolis, Vrbs Adramyt- Aëolia.
n, Antandros, Pithane.

Phrygia. Q. Currio, pluribus villis Phrygia
u vrbibus frequens, Minor Troas & Helle- qualis terra
ias dicitur. Maior etiam Bebrycia. Di-
Phrygia ab Hierosolymis spacio militari-
00.

Vrbs Troia iam cinis & tantum fle- Troia.
Troia solum, vt vere scripsit Aulus Sabi-
τὰ δὲ Δείφοτα πλῆθει scripsit Sy-
Troiam Dionysius Afer predicat his ver- Troia de-
: scripta ver-
⊙ ἀγλαορ ἄστυ παλαιήν ἠρώων, fibus Dio-
⊙ ἠρ ἐπόλιωε ποσειδάων ἠεὶ Ἀπόλλων nyfij.
⊙ ἠρ ἀλάπαρον ἀθλίωκ ἠδὲ υἱὸν ἠέρα.

Celene, Patria Marsye tibicinis, quem Marsyas ti-
ter arrogantiam excoriatse Apollo scribi- bicen exco-
riatus.

Phryx

Aesopus.
Phryx.
Simplicius
Aristotelicorum in-
terpretum
doctissi-
mus.
Simplicius
corruptus
Aristotelis
interpretis ?

Commen-
tarij eruditi
in Euchiri-
dion Epi-
cteti.
Sapienter
dicta Epi-
cteti.

Amnes
Phrygiae.

Montes
Phrygiae.

Phryx fingitur fuisse Aesopus. Phryx-
iam fuit Simplicius, Suida magrus plane
sophus, & celebris Aristotelicorum scriptor,
interpretis, recentior quidem Ammonio, Ale-
drino, Eustratio, Philopono Syriano, Them-
Alexandro etiam Aphrodisiensi, quorum
alios Aristotelis libros Graecis expositione
pserunt, sed tamen nihilominus his omnibus
stantior, ut qui illorum scripta omnia leg-
hunc etiam prolixior, dum illorum omnium
pta legit, dum varias eorum sententias au-
censet, aut refutat, & multa ex veterum
fragmenta recitat Poëmatum Parmenidis,
pedoclis, Melissi, & aliorum. Exstat enim
Commentarius valde eruditus & dignus
in Euchiridion Epicteti Stoici Philosophi
ipse etiam Phryx fuit. De illo multa mentio
apud Gellium, qui celebrat eius praeceptum
quod summam vniuersae Philosophiae continet.
ἀνέχεσθαι καὶ ἀπέχεσθαι Sustine & abstine.
ius alterum contra Philosophos, quod sint
losophi μέγιστον λέγεσθαι, ἀνδρῶν τῶν ἀγαθῶν,
tenus, factis procul.

Amnes: Meander, Xanthus, Simois, Sigeus,
mander, Simois, fama quam naturae
iora flumina, quorum crebra mentio in
meri, Cointi Smyrnei, Virgilij & Ouidij
matis.

Montes: Sipylus, Ida.

Promontorium, Sigæum, Promonte-
 Myſia, maior & minor, Vrbs Lampſa-
 ria.
 Cyzicum.
 Pergarnus, patria Galeni Medicorum Galeni sum-
 Hippocratem principis, cuius libri Philo- miſi Medici
 ſici, Phyſici, ac Medici, ac hinc omnibus libri.
 is erudita ac ſapientis doctrinæ & eloquen-
 tantibus ſtudioſis legendi, tum ab Aldo
 Venetijs, & deinde Frobenijs in tomos di-
 ſti Græcè cum præſationibus copioſiſſimis
 Gerarj, Gemuſai & Fuchſij, virorum ſum-
 um ac clariſſimorum, Baſilea in magno fo-
 recuſi exſtant in publico.
 n Pergamo Bibliothecam fuiſſe inſtructiſ- Bibliotheca
 ſſimam, qua ducentis librorum millib. conſtaret, Pergamen-
 enus meminir lib. 6. Epidemiorum Hippo- ſis.
 ſis & Plutarchus in Antonio 10.
 Adriani, patria Ariſtida Sophiſta, cuius Orationes
 ionum Græcarum volumen grande olim Græcæ Ari-
 ſtentia Græcè prædijt in publicum conuer- ſtidæ So-
 ſuperioribus annis in Latinum ſermonem à phiſtæ.
 iſſimo & celeberrimo viro Vdenobio Gan- Vdenobius
 o, noſtri quoq; ſtudioſo & amante. vir doctiſ-
 ſimus.
 Amnes. Caycus Rhyndacus. Amnes
 Myſiæ.
 Boreales, Pontus, Vrbs Trapezus Imperium
 o monte obducta ſedes aliquando imperij Trapezunti-
 pezuntij, nati ex dilacerato & diſtracto um.
 ſtantiſſimo.
 ſtantiſſimo.

X

Eius

ALTERA PARS

Georgius
Trapezanti-
us & Bessa-
rion viri
doctissimi.

Eius civis fuit Georgius Trapezuntus Bessarion item Cardinalis, natione Græcus, metis alijs potius Nicenus sit, quorum scriptura de ingenio ac doctrina eorum excellestantur :

Mithridates
rex ponti
quantusq;

Rex Ponti fuit Mithridates Rex potissimus & astutissimus, qui viginti duas linguas calluit, qui venenum quotidie sine intermissione ex longa consuetudine mane hauserat cum Romanis longo tempore bellum atrox sit, donec tandem virtute Sylla, Lucullus, Pompei conficeretur.

Bithynia.

Bithynia: Bebrycia etiam & Myræa nuncupata in Ponti exordio aduersa Thracia, distans Hierosolymis intervallo 200 miliarium.

Synodus
Nycena con-
tracta contra
Arium.

Vrbs Nicæa clara à Synodo Nicæna quæ coacti à magno Constantino primo Christiano Imperatore conuenerunt contra Arium Alexandrinum in Aegypto Diaconum & Episcopi, quorum pleriq; constantia tempore persecutionis & dono miraculorum clari sunt teste Eusebio probatissimo Græco scriptore.

Ottomanus
primus
Turcicus
imperator.
Nicomedia.

Ottomanicum, Patria Ottomanorum primi Imperatoris Turcici, vnde stirps Ottomanica.

Nicomedia, nota à Baptismo Maximiano Constantini.

Prusa, clara sepultura Turcicorum alii-
Imperatorum, ante castram Constantino-

Prusa.

Ex hac vrbe processit Dion, ob eloquenti-
Chrysostronus cognominatus, cuius oratio-
Graeca octoginta olim Venetijs prodierunt,
nunicata nobis e Bibliotheca instructissima
riini nostri. Inter ceteras autem Dionis o-
ones etiam est oratio omnium copiosissima
o ad Graecis nunquam capto. Et Chaice-
a opposita Byzantio.

Dionis ora-
tiones Grae-
ca 80.
Bibliotheca
Oporini.
Oratio de
Illo nun-
quam capto.
Chalcedon.

Paphlagonia. Vrbs Sinope, patria
genus Cynici, de quo multa apud Laertium
lutarchum in moratibus.

Cappadocia, qua & Leucosyria, equo-
altrix Plinio, & equorum prouentui ac-
odatisima.

Cappado-
cia

Vrbs Caesarea. nobilis a Basilio eius vr-
Episcopo, cuius Epistole Graeca & libri Gra-
arum adhuc plurimi reperiuntur in vno volu-
e editi & coniuncti. φως οὐκ ἀμύλων δι-
atur veteribus, satus honorifico praconio.

D. Basilij
scripta.
D. Basilij
elogium.

Casariensis etiam fuit Pausanias, cuius
ant libri decem descriptionis Graeciae anti-
atq; florentis. Continet autem hoc Pausa-
opus antiqua, raraq; eruditionis Thesaurus,
ta recondita, multa scitu pulcra, qua ma-
nam toti Historia Graecarum rerum lucem

Pausaniz
Graecia.

ALTERA PARS

Argumentum
librorum Pausa-
niae.

asserunt. Non enim tantum describit Pa-
nias regiones, & loca Graeciae omnia, & quae
singulis extiterit ἀξιωματικῶν ὄντων, v.
etiam familiarum ac principum in Graecia
nealogias, ex antiquissimis stirpibus deducit
& multarum insignium rerum narrationes
nusquam alibi leguntur: Dignum opus,
studiosorum manibus omnium teratur.

Apollonij
Tyanaei vita.

Tyana, Patria Apollonij Tyanaei P
sophi, cuius vitam Philostratus lib. 8. de
psit.

Nazianzeni
libri.

Nazianzum, Patria Gregorij Naz-
zeni, suo tempore κατ' ἄρχὴν Theologi
cupati. Ac quanto spiritu, zelo, fide, &
gnitione rerum sacrarum fuerit, abunde co-
& testantur eius monumenta erudita &
uosa, quorum non pauca ad nos perueni-
qua non modo Graecè exstant, sed etiam La-
facta à Leuvenclatio erudito, nobili ac ce-
viro, qui cum illis adiecit etiam explicati-
Graecae & commentarios utidem à se con-
sos.

Leuvenclag
vir doctissi-
mus ac nobilissimus.

Gregorius
Neocæsari-
ensis.

Neocæsaria, patria Gregorij Neoc-
riensis, qui ob doctrinam excellentiam γρο-
γῆς & cognominatus est.

Gregorij
Nisseni libri.

Nissa, patria Gregorij Nisseni, qui
ter fuit D. Basilij, & præter alia non pauca
qua etiamnum supersunt, etiam libros ceteros
Ph

osophia, siue de homine conscripsit opus sa-
& eruditum.

Dionysio Afro Cappadoces sunt δαίμονες
σσωάωρ, Gute Neuter.

De Philoso-
phia lib. 8.

Cappado-
ces equites.

Amazonibus à veteribus tribuitur Cappa-
doce, quorum regina celeberrima fuit Pen-
thea.

Amazones.

In Cappadocia scribit Strabo lib. 12. ἱε-
ροὺς δ' εὐτέρας & ἡγεμονίαν μετὰ τὴν βα-
σιλικήν ἐπι τὸ πολὺ τὸ αὐτὸ ἄρως ἵσαν
ἐξ ἑστέρας τοῖς βασιλεύσι.

In Cappa-
docia sacer-
dotalis di-
gnitas par
regiar.

Amnes, Thermodon.

Amnes Cap-
padociz.

Mediterraneæ. Galatia, siue Gallia
Galatica à Galatis condita. Abest Galatia ab

Gallia Asia-
tica.

Ierosolymis milliaribus 100.

Vrbs Ancyra, Ladicæa-

Lycaonia. Vrbs Ionium.

Pisidia. Vrbs Cæsarea, qua & An-
thia Pisidiæ.

Plinius lib. 6. tradit tres tantum gentes Quæ Asiæ
maioris Asiæ Græcas dictas fuisse, Doriæ, minoris re-
micam, Aeolicam, ceteras verò Barbaras giones græ-
cæ.

Vt verò regiones & terra ista tum Asiæ
maioris, tum etiam maioris olim fuerunt orna-
tissima terra, artibus, sapientia, doctrina &
omni elegantia, Scholis & Ecclesijs, & splen-

didicimus, elegantissimis atq; pulcherrimis
 bus excolta: Ita nunc sub barbarie Turcica
 vacenica & Tartarica iacent in ruderibus
 ruta, eversa & horribiliter deformatæ, ad
 non vrbes magnificas, sed cadauera atq; ru
 maximarum vrbiũ olim, & præstantissi
 rum & admirandarum stupendis edificijs, e
 liquando vix vestigia & vmbellas illarum
 sis agnoscere. Nam vastant illæ gentes & ex
 tunt vbiq; omnia, & magnas vrbes, quas et
 sui iuris fecerunt, tamen ferè diruunt, cum
 ipsa se vrbibus, muris & munitionibus tueant
 sed aperto ferè campo & Marte cum hoste e
 grediantur, & hac ratione etiam subditis re
 landi nullam occasionem relinquunt, si vrbes
 neant & incolent, quarum amplitudine &
 nitate niti possint. Ac quia Scythæ Nomades
 sunt, qui subinde locum mutare solent, neq;
 de causa splendidarum vrbiũ splendida ad
 cis illæ tres barbaricissimæ gentes magnificas
 & admirantur, modo terras & gentes innum
 ras habeant, quibus potenter dominantur, in
 gulas & vniuersas, quia exarmatæ sunt, ius v
 necisq; omni puncto & momento sine discrimine
 obtinentes.

Montes A
 l.e.

Montes. Taurus, qui à Pamphilia
 cipiens ad Indos vsq; protensus, Asiam secu
 dum longitudinem in duas partes distingui
 numerosus Plinio nominibus & nouis quacu
 que

ncedit Iniaus, Emodius, Paropamisus & Casus. Plurimus etiam se gentium nomina hinc inde implet, Hyrcanius, Caspius, huius appellatus. In uniuersum uero Graecus unius. De eo multa Arrianus lib. 5. Diodorus Siculus lib. 18. Plinius lib. 5. cap. 27. Mela etiam lib. 1. & Solinus cap. 51. etiam praeterea producant ex illo omnia Aere flumina, quomodo & pleraque Europa ex Asia, & Africa ex Atlante profluere. Inde Dionysius Afer: ἐκ τοῦ δ' ἀπερσιῶσι ποταμοῖσι νοτιὰ καὶ ἀξέσσιν. De Tauro Diodorus Siculus lib. 18. sic: τῶν τε συνεχῆς ὄρεσιν ἁπλῆς τῆς Ἀσίας διήκει. τὸ τοῦ ἰσταντοῦ ἀναστήμασιν λόφων διαλημμένων δι' αὐτὴν ἔκασθεν ἕχρη προσκοχίας. τὸ τοῦ δὲ ὄρεος εἰς δύο μέρη διακλιμαίνεται τῆς Ἀσίας μὲν πρὸς τὰς ἀρκτῶν αὐτῆς νέδυκε. ἀπὸς τὴν μεσημβρίαν.

Mons Taurus & eius varia nomina.

Omnia Asiae flumina ex Tauro.

Diodori Siculi de Tauro diuidentem Asiā in duas partes.

ASIAMAIOR. SYRIA.

SYRIAE maioris regiones sunt: Syria Asia maioris contingens Arabiam versus meridiem, orientalem versus orientem, Mare autem mediterraneum versus occidentem, terra est Scythiae sacra notissima.

X 4 Frbs

ALTERA PARS

- Apollinaris
Laodicæi
facrâ Græca
Pœmata.
Psalterium
Apollinaris
Græco he-
roico reddi-
tum.
Iamblichus
Philosophy.
- Virbs Laodicæa, cuius Episcopus
linaris, qui plerosq; libros Biblicos Græco
mine Heroico reddidit, quomodo psalter
illo carminis genere Paraphrasticè ab illo
positum Parisius elegantissimis typis excu-
est.
- Chalcis, cuius Iosephus in Herodius
storia aliquoties meminit. Protulit illa
Iamblichum celebrem Philosophum, Porphy-
discipulum, cuius Stobæus in Gnomologia
aliquot fragmenta citat, & cuius etiam
exstant de mysterijs Aegyptiorum, Chaldaeo-
& Assyriorum liber. Libri item tres de Py-
gorica secta, cum Simplicij Philosophi commen-
tarijs.
- Apamia, Eius fuit Numenius Philo-
phus, cum dictum de Platone pleriq; Græcorum
Theologorum celebrant, tamen clemen-
stromatis etiam Pythagora tribuit. τὶ γὰρ
inquit Numenius, ἢ ἄρα ὁ ἢ Μωσῆς ἔστι
ῥωπ, id est, Plato est Moses Atticus, quo no-
ne Clemens etiam aliquoties ex Hebrais Phi-
losophum Platonem nuncupat, quod à luc-
multa didicerit.
- Nestorius
hereticus.
Luani A-
rhei in Chri-
stum & Mo-
sen cōiucia.
- Heliopolis, Hierapolis, Germa-
nita, patria Nestorij heretici.
Samosata, patria Luciani Athei, n-
& promiscuè ridet omnem Religionem,
Christum in Nigrino suo, ἀνιστολοπισμῶν
σὸς

subd nuncupat, id est, de palo suspensum
stam. Mosen autem, cum alia contumelia
re non posset, Βερεδ' υγλωσορ nominavit.
libri & dialogi plurimi exstant, qui Basi-
o diano Gracolatini, cum annotationibus
itis excusi sunt.

Opera græ-
ca Luciani.

Damascus, distans ab Hierosolymis mil-
ibus quadraginta, Antiochia, quam Oron-
ediam dividit totius Syria apex Marcelli-
at ale solum Libanij Sophista, cuius oratio
Graece plurima Romæ iusto volumine excu-
bentur, inter quas etiam una est, qua Iu-
Apostata discipuli sui elogium, & enco-
n continet.

Damascus.

Libanij So-
phistæ ora-
tiones Gra-
cæ & episto-
læ.

(Fuit autē Iulianus aliquando le-
r in Schola Nicomedēsi Bithyniæ,
nceps eruditus & literat° & flagrās
lio possidendi & colligendi omnia
erum scripta crudita. Ac illo nomi-
Libanius oratione in Iulianum eū
celebrat, Βισλια πάντα πανταχόθεν
λκυσε & τὰ ταμῆα διεσθῆναι & το ταύ-
αδωρ ἢ τὰ πῶ χημᾶτορ ἐπεσοι. Atq;
e in Epistola quadam, quæ adhuc
at, iubet Porphyrium Catholicum
genter quærere Bibliothecam Ge-
gij, quem, quis sit ipse, pluribus ver-
nō scribit, quod ipsi fuerit μεγάλη
λιοθήκη, hoc est, numerosa ac copio-

Iulianus A-
postata.

fa Bibliotheca: Vnde veri simile fu
 lianum quoq; non vulgarem, sed
 ciosum potiùs ac exquisitum libr
 optimorù Theſaurum poſſediſſe, c
 in Epiftolis ſuis ſubinde ex veteri
 multa teſtimonia uſurpet, ac profe
 ac ipſe de ſe ſcribat, his verbis: ἄ
 μὴ ἴππων, ἀλλοὶ δὲ ὀρνέων, ἀλλοὶ δὲ
 ἐρώσῃ, ἐμοὶ δὲ βιβλίω κτισέως ἐκ πα
 ρίς δ' ἑνὸς εὐτέτικε πόθῳ. Sed Eccl
 am, quoad vixit, tamen perſequi
 deſtitit, ſimplicitatem doctrinæ ce
 ſtis riſit hac voce, quam ſapè con
 pios uſurpauit, οὐδὲρ ὑπὲρ δ' ὠρίδου
 ὑμετέρας σοφίας, id eſt, omnis doctri
 omnis ſapientia veſtra eſt Crede,
 Chriſten können nichts / wiſſen nich
 dem gleube / gleube. Uſum ſcholar
 Chriſtianis interdixit, nec permit
 bat Chriſtianorù pueros in Poëtis
 reliquis autorib. Ethnicis inſtitui,
 μὴ ἀκονώμενοι τῶν γλῶττων, ἐτοίμως π
 τοὺς διαλεκτικοὺς τῶν ἐκλήρων ἀπαντῶ
 (inquit) καὶ οὐτῶ οἰκείοις πῆρεοῖς βαλῶ
 θα. Ludos itaq; pueriles, ψυχῶν διδ
 σκαλῶν λογιῶν, Ἐπὶ πῆρε δειογνωσίας π
 δ' οὐτίςια, flumina inquam lætificant
 ciuitatem, ac ſanctificantia tabern
 culum altiffimi, fontes ac officinas
 pnius

um virtutum apud hos sustulit & ruxit: Et quæ pius Cæsar Magnus Constantinus, ac propterea multum atus aliquot libris ab Eusebio, ad venerationem Scholarum ac Ecclesiam liberaliter contulerat, iste ταραχῆς ac ἀποσάτης, ille irrisor Dei & Ecclēsiæ, Christianis eripie-

Ac acerbos sarcasmos addebat, quod regnum cælorum esset pauperibus ἵνα εἰς τὴν βασιλείαν τῆς οὐρανῶν εὐοδῶν (inquebat) πωρευθῶσι, καὶ ἵνα μὲν οἱ σωφρονῶσι, καὶ μὴ σβηθῶσιν, ἐλπίζουσιν οὐρανὸν βασιλείας, καθὼς ἐστὶν ἐν τῷ διαιμαστωτάτῳ νόμῳ αὐτῶν γκταί,

in expeditione autē in Persas vulgus accipiens à milite in epate, caua vulgus accipit sanguinem, ac fursum clamans: Vicisti tandem Galileu vt alij scribunt: κορέσθη ἡ ναζωραία nunc Nazarene. Theodosius lib. 6. cap. 3. Zonaras tom. 3. Iuliano.

Iuliani Epistolas græcas Aldus excudit, ac nuper Parisijs prodijt eadem de Cæsaribus oratio. Symmachum verò eius, item μισοπώγιον & alià orationes manuscriptæ feruntur ex

tur exstare in Italia. De Iuliani Imperatoris libris contra Christum, & eis responderint Crinitus lib. 5. c. 10.)

Antiochena Ecclesie Episcopus Ignatius.

Antiochena vero Ecclesie Episcopus fuit Ignatius vir magni spiritus, facti, & de quo testari possunt eius Epistola Græca fidei ac parresie concionantes de peccatore Christo cuncta impendere parato. Ex eius Epistola 7. adolescentibus sæpè predicari solentum, quo summam doctrinæ Christianæ plexus est. τὸ ὄλον, inquit, τῆς σῆς δὲ ἀγάπης τῆς ἐπιδομοῦντος. Γυμνή γυναικὶς ἀποκαλύπτει τὸ σῆς ὄλον. *dicet in eandem sententiam apud Græcos proterem Laicus quispiam pius, τῆς σῆς ὄλον ἐστὶν ἡ ἀγάπη.*

Dictum Ignatij de Christianismo.

Dictum laici pij de Christianismo.

Iuxta Antiochiam Daphne fuit amplexuosa & ambitiosum suburbanum Ammiano. Luce dicuntur multa copiosè in oratione luculentè Chrysoptomi in Babylam, quam Græcam Babylam quædam aliquando edidit, ut in Scholis inueniret.

Chrysoptomi oratio in Babylam qualis?

Theophili Antiocheni libri.

Antiochenus etiam Episcopus fuit Theophilus, cuius exstant libri tres valde eruditè muniti multis veterum testimonijs. quibus rimè pugnat contra gentes, ut suo illos seriat & iugulet.

Amnes. Orontes.

Syria: porrò partes sunt Phœnicia, &
 xstina. De Phœnicibus Plinius: Ipsa gens
 nicum in gloria magna literarum, inuen-
 is & syderum, nauatiumq; & bellicarum
 um.

Phœnicia: Vrbes sunt Ptolemâis,
 rus, quondam Insula, Plinio partu clara
 bus genitus, Zepti, Utica, & carthagine,
 aani imperij amula, terrarumq; orbis au-
 Vetus Tyrus Straboni complectitur in am-
 22. stadia, quæ faciunt tres partes millia-
 Germanici. Absuit verò à Hierosolymis mi-
 bus 25. Tyrum autem olim situ & opibus
 lem fuisse Venetijs apparet ex Ezechiele,
 potentiam & splendorem & amplissimam
 ociationem Tyri prolixè describit cap. 28.
 excidium minatur, quod & multò ante
 as cap. 23. fecit.

Fuit patria Vlpiani celebris Iureconsulti
 ante hunc Porphyrij Philosophi, qui Iambli-
 Preceptor fuit, & contra Christianos, quos
 rbo odio prosequabatur, scripsit. Libros
 sit quàm paucos in Philosophia, Rheto-
 Grammatica, Aristotelis etiam libros a-
 tos commentarijs illustrauit. Tyrius etiam
 maximus Philosophus Platonicus, cuius ora-
 es Philosophica, seu potius expositiones Phi-
 phiæ Homericæ, seu sermones Græci 41 pleni
 rina varia, & erudita Philosophia exstant
 in pu-

Gloria gen-
 tis Phœnici-
 cum.

Tyrus qua-
 lis vrbs?
 Carthago
 Tyriorum
 Colonia.

Tyri magni-
 tudo.

Tyrus olim
 similis Ve-
 metijs.

Vlpianus
 Iureconsul-
 tus Tyrius.
 Porphyrius
 Philosophus
 hostis Chri-
 stianorum.
 Libri Por-
 phyrij varij.
 Maximi Ty-
 rij oratio-
 nes Græcæ.

Methodij
mortis defi-
nitio.

in publico. Tyri Episcopus fuit etiam Ma-
dius. Eius mortis definitionem Epiphanius
verbis recitat: Θάνατος, mors est, φασ
καθάρσις τῆς ψυχῆς καὶ τῶσδε
τῶσδε.

Strabo de
Tyro & Si-
done.

De Tyro & Sidone Strabo lib. 16. &
πρὸς ἑνὸς ὄξαι, καὶ λαμπραὶ καὶ π
καὶ νῶν ἑποτίσασθαι ἄρτις ἐπιπομπῆς
φεινίκεον.

Ipsa etiam Sidon non fuit maior Tyro
Straboni totidem neq. plura stadia comp-
tur, nisi quod duobus milliariibus longius a
Hierosolymis Tyro.

(Porro etiam hoc obiter ut me-
am stadium, quo ferè interualla le-
rū veteres scriptores distinguunt
ci nostratib. Geometris, Ein Noß
Theander Lutherus, Ein Feld
interpretatur. Vni autem gradu
cælo correspondent in terrā st-
480. Vnde colligitur stadia 32. 0
stituere milliare Germanicum, q
Italīs quatuor milliaria continet.
autem lapides, quibus Romani lo-
rum spacia & Diuus etiam Hiero-
mus discreuerunt, faciunt vnum
liare Germanicum.)

Aethiopica
historia græ-
cè scripta.

Phœnix fuit Heliodorus Græcus ser-
facundissimus ac dulcissimus, cuius libr-
Ae

ALTERA PARS
PARTES REGIONIS
PHOENICIÆ.

Comagena.

Mesopotamia Syria
fluminum.

Mesopotamia, qua etiam intera
sive Syria fluminum, inter Euphraten &
Tigrim fluvium collocata. De ea Plinius
lib. 6. cap. 26. sic: Mesopotamia tota Assyria
fuit vicatim dispersa prater Babylonam &
Tigris flumini impositam. Macedones
in vrbes congregauere propter vbertatem.

Pabula v-
berissima &
lucissima
Mesopota-
miæ.

Hinc scribit Curtius lib. 6. rerum ab Ale-
xandro Magno gestarum, inter Tigrim & Euphratem
iacentia, tam vberem & pingui solo suam
à pastu repellere pecora dicantur, ne facietas
dat. Causa fertilitatis est humor, qui ex vno
anno manat toto ferè solo per venas aquas
exundante.

Crassus Ro-
manus à
Parthis ex-
ditur.

Vrbs sunt Carræ, ad quas à Parthis
casus est Crassus Romanus, celebris ille au-
gustus, Plutarcho in Crasso & Appiano in
libris testibus.

Agbarus
rex Edesse-
nus.

Haran. Edessa, in qua sedem regis
habuit tempore Christi Agbarus rex, qui
testibus, qua trans Euphratem habitant,
imperabat, & ad Christum predicantem
signa & miracula facientem, Epistolam
psit, ad quam Christus respondit. Veri-
E

ole formula apud Eusebium Græcè legitur
to translata lib. 1. cap. 13. historia Ec-
stica. Vtramq; dignam lectu propter a-
entes Græca lingua studiosos adÿcio faci-
planas.

Agbari Epistola his verbis scripta est :
Θ τοπάρχης Εδέσσης, Ιησὺ σωτῆρι
ἰσοῦ ἀναφανένῳ ἐν τόπῳ ἱερῶ (ἀλύμων
κρ. ἠκδσαί μοι τὰ πρὸς σὺ, καὶ τῶν
σμάτων, ὡς ἀνθι φαρμάκων καὶ βο-
ρῶν σὺ γινόμενων, ὡς γὰρ λέγεται,
λοὺς ἀναβλέψῃ πικρῆς, χολοὺς πρὸς-
ῆμ, καὶ λεπροὺς καθορίζας, καὶ ἀκά-
α πνεύματα καὶ δαίμονας ἐκβάλλας
οὺς ἐν μακρονομίᾳ βα(ἀνίζουμένης δι-
ῶναι, καὶ νεκροὺς, καὶ ταῦτα πάντα
αὶ πρὸς σὺ, ἢ ἢ νῦν ἐθέλω, δ' ἔτρου
ῆνο : καὶ ὅτι σὺ εἶδ' δεός, καὶ καταβὰς
πρὸς ἡμᾶς ποιεῖς ταῦτα διὰ τὸ τοί-
αφας ἐδ' ἠθλωσέν, ἔλθῃ πρὸς με, καὶ
ἀθ(, δ' ἔχω, θροαπένουσαι, καὶ γὰρ ἠκα-
κα καὶ ἰσδ' αἰοὶ καταγογγύσῃ σὺ, καὶ
οντα κακῶσαι σε, πάλτε δ' ἐμικροτά-
οὶ ὄσι, καὶ σεμνή, ἢ τις δ' ἔταρκε ἀμφο-

Agbari E-
pistola ad
Christum.

Christi Epistola ad Agbarum responsoria
libet : Ἄγθαρε, μακάρι(, εἰ πρὶς ἔλα
λοὶ, μὴ ἐωρακῶς με. γέγραπται γὰρ
ἔμ(, τοὺς ἐωρακῶτας με μὴ πρὶς ἔλα
I ἐφ' ἐμοί

Christi Epi-
stola respon-
soria ad Ag-
barum.

ALTERA PARS

ἐν ἐμοί, ἵνα ἐρωακότες αὐτοὶ πῶς ἐν
 καὶ ῥήσονται. καὶ οὐδ' ἐγγράφας μοι
 πρὸς σε δεῖον ὅτι πάντα δι' ἀπίστου
 ταῦθα πληρώσασθε, Ἐμετὰ δὲ πλη
 οὕτως ἀναληφθῶμαι πρὸς τὸ ἀποσεῖλαι
 καὶ ἐπεὶ ἀρ' ἀναληφθῶ, ἀποσεῖλω
 να τῶν μαθητῶν μου, ἵνα ἰάσκηται σὺ
 θεῶ, καὶ ῥωῶ σοὶ καὶ τοῖς σώ σοι
 χηται.

Darius vlti-
 mus vinci-
 tur ab Alex-
 andro-
 Amnes
 Phœnicie
 Euphrates.

Arbela, ad eam urbem, Alexander
 ultimo prelio ultimum Darium, ac sic M
 chiam ad Grecos transtulit.

Amnes: Euphrates, qui ijsde
 temporibus, quo Nilus increfcit Sole vi
 existente in parte cancrè vicesima, &
 potanium stercorat inuecta soli fecunda
 De illo Plinius lib. 5. cap. 26. ac Solim
 50.

Tigris.

Et Tigris, ortus in planitie fonte
 suo maioris Armenia, ὡς καὶ ἄπαντος
 nysio. De illo plura Plinius lib. 6. cap. 27.

Caua Syria.

Cœlosyria, Caua Syria, quod
 inter Libanum montem & Antilibanum
 quam in valle.

Palæstina
 potior pars
 Syria.
 Palæstina
 hodierna
 qualis ?

Palæstina, potior & principalis
 Syria, olim terra Canaan à Cananæis,
 stina etiam à Philistinis, gente ibi potent
 Cham impio oriunda. Terra etiam sa
 & promissionis, & fluens lacte melle

... nunc salugo & terra maledicta, quod
 ... iteraria dicunt, qui eam & supe-
 ... nostra atate perlustrarunt. Eius lon-
 ... fuit milliar. 40. latitudo autem tantum
 ... m, sedes & domicilium aliquandiu Ec-
 ... que omnibus atatibus pusillis grex est &

Longitudo
 & latitudo
 terræ san-
 ctæ.

Caesarea Palestina Episcopus fuit Eusebius
 ... trina caelesti, linguis historiarum anti-
 ... omnium, vniuersa Philosophia & anti-
 ... is erudita cognitione praestantissimus: De
 ... ro possunt testari: tum alij eius libri, tum
 ... ante ceteros omnes libri 10. historia Ec-
 ... sica, libris. de vita Magni Constantini
 ... istiani Imperatoris, & libri 15. de pra-
 ... one Euangelica, qui Thesaurus sunt omnis
 ... onis veteris & sapientis, descriptus &
 ... tus de libris ac monumentis manuscriptis
 ... um Graecorum sapientum, quorum scripta
 ... lim temporum & bellorum iniquitate sunt
 ... & deperdita, vt multum debeamus la-
 ... us magnis Eusebii, qui studio ac labore in-
 ... bili Bibliothecam illam suam eruditam ac
 ... letem de libris ac monumentis eruditus tot
 ... um autorum confecit, quorum dictis ac
 ... nonis libri illi preparationis quindecim &
 ... i ac densi sunt.

Libri Euse-
 bij doctissi-
 mi.

Libri de
 preparatio-
 ne Euange-
 lica Eusebij

Bibliotheca
 eruditissima

... ius porrò regiunculæ sunt: Idu-
 ... a. Vrbs Gaza.

Regiunculae
 Palestinae.

Y a

Iudæa.

A L T E R A P A R S

Hierosoly-
ma vrbs Iu-
dæa fami-
geratissima.

Iudæa. Vrbs Hierosolyma,
non modò Iudæa, sed etiam totius Orientis
longè clarissima, templo etiam famigeratissimo,
ma, exstructa toto septennio, centum quinquaginta
millium hominum continua opera.

Situs veteris
Hierusalem.

Iosepho Hierosolyma exstructa in quatuordecim
montibus editis complectitur in circumferentia
In der Ringmauer / 43. stadia, quod paulò plus quam
Germanicum milliare, stadia milliare Germanicum efficiant.

Iosephus Iudæus in
Græcorum literis & libris
versatissimus.

Eius vrbs ciuis ac sacerdos fuit Iosephus
Iudæus, in vtraque lingua Græca & Hebraica
peritissimus. Græcorum scripta omnia ac
theas omnes tanto studio excussit, vt & in
ipsis fuerit admirationi, & nunc in illis
& doctrina omni illic tradita certare possit
veteribus Græcis, doctrina, sapientia ac

Libri Græci Iosephi eloquentissima
& luculentissima scripta.

quentia nomine celebratissimis. Eius apud Græcos
λογικῶν lib. 20. siue historia Ecclesie à creatione
rebus humanis, vsq; ad initium belli Iudaici
ac libri 7. ἀλωσῶν, siue euerisionis gentis
politica Iudaica per Vespasianum & Titum
Libri item duo contra Appionem Grammaticum
cum Alexandrinum hostem Iudæorum auctoritatem
mum. Liber item eiusdem de Maccabæorum
martyrio pulcherrimis Characteribus à Philone

Iosephi libri Hebraici.

nys excusi sunt. Scribit idem Iosephus quatuordecim
Historiam populi Iudaici ac euerisionis gentis
gentis Hebraico stylo erudito & Bibliaco,

e, vbi Biblia Hebraea desinunt, vt ita to-
boria Ecclesia Hebraica etiam exstet à
dio vsq, ad euersam vrbem. Et prodijt
icè Venetijs ac Basilea.

tametsi autem Iosephus Iudaeus professione
omnium Christi fidelium fuerit: tamen
o crucifixo valde honorificum tribuit clo-

lib. 18. Αρχαιολογίας cap. 6. his ver-
βινεται ἡ ἱστορία τοῦ χρόνου ἰκοῦτος σο-
φίας, εἶγε ἀνδρῶν αὐτὸν λέγειν ἡμῶν ἢ
ὁ βίωσις ἡμετέρας, διδασκαλίας
παιδῶν, ἢ ἡδονῆς ἀληθῆς ἐχομμένων,
πολλοὺς μὲν ἰσθαιεῖς, πολλοὺς ἡρώ-
τικοὺς ἐπιγαγετο. ὁ χριστὸς οὗτος ἡμῶν,
πρὸς εὐδελείαν ἡμῶν πρώτων ἀνδρῶν παρῶν
σαυρῶν ἐπιπετακτικὸς ὡς πλάττει, οὐκ
συντομίῃ πρώτων ἀγαπήσας, ἐφά-
ρ' αὐτοῖς τρίτῳ ἡμετέρας, ὡς ἀλι-
πῶν δειῶν προφητῶν ταῦτα, ἡρώ ἀλ-
υσία δαυμάσια πρὸς αὐτὸς εἰρηκότων,
ὡς ἡμῶν χριστιανῶν ἀπὸ τοῦ ἰωνομοσμέ-

Elogium &
testimoniū
Iosephi Iu-
dæi de Chri-
sto.

In Hebræo
Iosepho te-
stimonium
de Christo
omittitur.

non reperitur, vel erasum
his Iudæis odio Christi, vel etiam studio
missum ab ipso Iosepho metu Iudæorum.

Iudæus etiam Egessippus fuit, qui ad fidem Egessippi Iu-
dæianam conuersus libros quinque Græcè de
Iudæorum principibus in obsidione Hie-

ALTERA PARS

rusalem fortiter gestis, deq; excidio So-
 aliarumq; ciuitatum adiacentium com-
 qui tamen Gracè desiderantur hæc
 uersioni, quod putatur, à Diuo Ambro-
 ius Latina uersione nunc pro Græco te-
 tereà utimur.

Olim penes Iudæis oraculum, quod tum apud Iu-
 solos Iudæ- tum etiam alios quosdam Græcos Theolo-
 os possessio gatur, solis tribuit uera ac celestis sap-
 ueræ sapien- possessionem.
 tiz.

Μάνοι χαλδαῖοι σοφίαρ λέχορ, ἡδ
 ἑταῖοι
 Αὐτοῦ ἤν τὸρ ἀνακτα σεβιζόμενοι
 γνοῦρ.

Hierichus. Hierichus palmetis confita fonti-
 rigua.

Macherus, secunda quondam a
 arx altera dea. Plinio ab Hierosolymis, ubi & e-
 Iudææ. fons medica salubritatis Callirhoë aque
 gloriam ipsa nomine præferens, ex ipso
 rum præconio id nominis adeptus.

Bethleem. Bethleem, quæ distabat ab Hierosolymis
 duobus breuibus milliariibus uersus meridi-

Balsamus In hac terra Iudææ, scribit cum Plinio
 in sola Iu- linus, tantum Balsamum nascitur, quæ
 dæa nasci- intra terminos viginti iugerum usq; ad
 tur. riam nostram fuit. Ac cum Iudæa potius
 ita luci illi propagati sunt, ut iam nobis

colles sudent Balsama, eximia suavitate
am. Ac iterum longo ab Hierosolymis re-
tristis sinus panditur, quem de celo factum
tur humus nigra & in cinerem soluta.
ibi oppida, Sodomum nominarunt, alterum
Gomorra, apud qua pomura gignitur, quod
at speciem licet maturitatis, mandi tamen
potest. Nam fuliginem intrinsecus fauilla-
na, ambitio tantum extrema cutis cohibet,
vel leui tactu pressa fumum exhalat & fa-
ciunt in vagum puluerem.

De Sodomam
& Gomorra
Plinij verba

Galilæa. Vrbs Capernaum, Naza-
reth. Et aberat Hierosolymis Nazareth 16.
milliaribus, Capernaum autem 14.

Nazareth.

Montes: Thabor, Egessippo lib. 4. 30.
milia altus, ferè milliare Germanicum. Dis-
tans autem Hierosolymis milliariibus 14.

Thabor
mons.

Samaria, sedes regni Israël, siue decem
milliaribus. Vrbs Samaria, qua absuit ab Hiero-
solymis circiter octo milliaria in monte edito So-
collocata, in circuitu 24. stadia comple-
ta sunt tres quadrantes milliari Germanicorum.

Samaria
vrbs.

Decapolis, decem vrbes complexa, qua
vrbes in Syria sparsæ fuerunt, vt nunc sunt et
ab eubus in Germania vrbes, qua à numero
decem nomina habent, vt ἐξάπολις Silesia.

Decapolis
Palæstinæ
regiuncula.

Samariæ mons Carmel est, & distans
ab Hierosolymis 18. milliariibus Germanicis.

Trachoni-
tis.

Trachonitis, siue Ituraa, pars
Syriae.

(Totam autem Palæstinam et
tè descripsit Iacobus Züglerus in
perata descriptione, vt vnà ibidem
ria, Ægypti, & Arabiarum loca
raque explicentur. Ac in itiner
diuerforum ad terram sanctam, et
ta de hodierna Turcica Palæstin
cuntur.)

Armenia.

Armenia maior. qua Persico, & Turcico
qua Turcico Imperatori modò patet. Et
tur ab Euphrate.

Tauris regia
sedes Persici
Imperato-
ris.

Urbs Tigranacerta, iuxta Tigri-
sita. Tauris siue Terna regia sedes Persici
peratoris.

Armeni cur
mercatores
egregij.

Ac sunt Armeni mercatores ac negoci-
res egregij, negociantes per omnes terras in-
loniam etiam & Borussia accedentes lib-
& nullo vectigali obnoxij in toto Turcico
perio, hac immunitate & priuilegio dona-
ipso Mahomete in Armenia educato, & m-
beneficijs affecto.

Amnes Ar-
meniae.

Amnes, Euphrates, Tigris, A-
xes, de quo Mela lib. 3. & Herodotus lib-
qui scribit arboris isthuc cuiusdam decerpi-
ctum, qui in ignem abiectus circumfidente.
ebrios reddat, vt Græcos vinum, eoz, m-
quo plus eius fructus flammis iniectum fue-
Euphr.

Fructus red-
densebrios.

phrates autem abesse scribunt Hierosolymis
lib. 190.

Colchis auri velleris Historia celebris. Aureum
aureo verò vellere Strabo sic lib. 1. ὁ πᾶσι
τῆς ἐκείνου χώρας ἐκ τῶν χρυσείων καὶ ἀρ-
είων, καὶ οἰδὴ τῶν πρὸ φασίς τῆς Σαπεί-
Quibus verbis significat, aureum vellus
se opes collectas è fodinis in illis locis metal-

lib. 6. cap. 5. Dioscurias
in domiciliis trecentarum nationum, quæ
c è diuersis Asia locis commigrarunt, & quæ
similibus linguis vterentur, adeò vt postea à
manis centum triginta interpretibus negocia
gesta sint.

Amnes: Phasis, qui Colchorum rura
at, ditissima Lucano. Eius amnis crebra men-
est in Apollonij Rhodij, Orphei, Valerij Flac-
Argonautico carmine, & in quarta Ode Py-
orum Pindari.

Montes: Corax.
Iberia. Iberi autem Armeni & Alani vno
mine nunc Cumani dicuntur, & professionē
lesti doctrina inter infinitos quamuis poten-
imos hostes, nihilominus hæcenus constanter
tinere dicuntur.

Albania, quam Cyrus fluuius incredibi-
er fecundare dicitur, adeò in terra Straboni
Cyrus flu-
uius fecun-
diffimus.

ALTERA PARS

ἔπαξ παρ᾽ Ἰμαίων ἐκφείρα κάρ πορ, id est.
mel sata bisterg, ferat fructum.

Scythæ quæ
gentes vete-
ribus.

Scythia, quam Imaus mons pars Ta
mediam diuidit. Ptolomæus lib. 2. quadri-
tuta ad Arcton habitantes, ὧς ἐπίτορ σκῦ
nominat, extremos gentium Plinius, igno-
prope cæteris mortalibus, vt nec in alia par-
quod ipse queritur, maior autorum incons-
tia sit, propter innumeras videlicet vaga-
gentes. Nominauit autem antiquitas Scy-
am totum illud Boreale littus, quod in Euro-
trans Danubium, in Asia vltra Caucasum m-
tem & Caspium mare à gradu longitudinis
vsq, ad 160. extenditur. Ac ex illa regi-
tanquam ex fecunda populorum matre seu
gina, vt Iornandes loquitur, innumera gen-
prodierunt.

Et Scythia
multæ gen-
tes olim
progressæ.

De gentibus illis, quas Scythias nomina-
vetustas, Ouid. lib. 5. trist. eleg. 8. ista:

De Scythis
Ouidius &
Virgilius.

Vox fera, trux vultus verissima mortis imago
Quamq, lupi saui plus feratis habent.

Non metuunt leges, sed cedit viribus equum
Virgilius verò 2. lib. Georgicor.

Ac lac concretum cum sanguine potat equino
Et Lucanus lib. 8. Pharsalicon:
Quicquid ad Eoos tractus mundi q, teporem
Labitur, emollit gentes clementia cæli.

De S

De Scythis Effedonibus Mela lib. 3. ista : Parentes
 uera parentum lani, ac victimis & festo coitu defuncti in
 miliarium celebrant, corpora ipsa laniata & conuiuio
 sis pecorum viscerib. immixta epulando con- consumun-
 nunt. Capita ubi affabre expoliuere auro cun- tur ab Esse-
 pro poculis gerunt. Hac sunt apud eos ipsos donibus.
 et atis vltima officia. Straboni autem lib. 11.

Derbices Scythæ iugulant etiam eos, qui septu- Scythæ
 resimum annum excefferunt, ubi, qui generi Derbices fe-
 ximi sunt, eius carnes absumunt. Anus autē nes maētāt.
 angulant, & deinde sepeliunt. Addit autem
 Strabo ad finem etiam istam clausulam: ὅδε
 ὁμοῦ δ' ὠρέλεντορ. In die tertia ista gut
 gen / tametsi nihil tam triste, tamq. horren-
 um sit, quo Satan miseris gentibus, qua sine
 ce verbi sunt, non possit persuadere. Rursum

omponio lib. 3. Seres etiā gens Scythica sunt
 ena iusticia, ex commercio, quod reb. in solitu-
 ne relictis absens per agit. Inde Maro: Igniti-
 cie, sed noti vohere Seres, quod ibi preuenit
 t. cum sylua ibi lanam edant, que serica dici-
 r, tametsi Iulius Pollux illam lanam a vermi-
 alo in arbore creati dicat, qui Sēs dicitur.

Notatione autem dignum est, quod Stra-
 peribis de Scythis quibusdam quod ὁ κὺδ' ὠ-
 ατ & κρηταῖς, γὰρ μὲν ἵπρ' ἔδεται.

Et diuiditur Scythia, in Scythiam intra Scythia du-
 naum montem, & extra, tota ferè subdita plex.
 toschico & Tartarico Imperio.

Parentes
 defuncti in
 conuiuio
 consumun-
 tur ab Esse-
 donibus.

Scythæ
 Derbices fe-
 nes maētāt.

Seres gens
 iusta.

Lana serica.
 Sēs vermi-
 culus.

Mores Scy-
 tharum in
 coniugijs.

Scythia du-
 plex.

Scythia

ALTERA PARS

Anacharsis.
reperit ro-
tae figuram.

Scythia fuit Anacharsis, qui, Strabone
tore. ἠδραμινὸν τζόχον reperit.

SARMATIA
ASIATICA.

Tartaria
magna,

SARMATIA pars Scythia, hodie a
Moscouia, alijs Tartariis magna amplis-
simum & potentissimum regnum, per vastissimas
& potentissimas orientis solitudines, ad virentem
que Oceanum orientalem ex vna parte, ex altera
tera ad Tanaim & Persidem Turcicum regnum
extensa, & complexa vtramque Scythiam,

Sinarum re-
gno pars re-
gni Tartarici

multas alias terras, Sericam, Ariam, Sina-
etiam regionem, ad quam Lusitaniam accedunt
principem totius gentis, Magnum Canem nu-
cupant.

Tartari sua-
uissimè ves-
cuntur mor-
ticipinijs.

Vadianus in commentarijs suis in tertio
librū Pomponij scribit, vidisse se Sarmatas, si-
Tartaros ergastularios. Cracouia nullo ferè
bo delectari magis, quàm morticipinijs. Ac deu-
rasse cèlebri conuiuio leonem catulum, qui tu-
fortè in aula mortuus fuerat.

Insignis
morticipinio-
rum deuor-
ator.

Narrat præterea sibi ostensum fuisse Scythiam
tam siue Tartarum alium, qui præterquam
quod agreste Sarmaticum fidibus iudebat, ne-
minis nec verberibus ab esu demortuarum felis-
um canumque deterri potuerit, clanculum v-
è cor

uno cadaueribus, quibus vesceretur, raptis,
 usq;. Idem scribit V. Villichius in commenta-
 suo erudito in Cornelium Tacitum se milles
 esse in Sarmatia Europaæ, unde veri non dis-
 uile est, quod narrat legatio quadam ad Tar-
 tos, qua Germanicè excusa exstat, qua inter
 era multa etiam hoc de Tartaris narrat his
 bis: Den Tartern ist das gestorbene
 the Wilpret/ vnd sagen/ Das hat Gott
 ist geschlachtet. Græcorum autem veterum
 Veteres Po-
 etes ac sapientes Poëta magno consensu iu-
 etæ iubent
 abstinere ab esu omnium morticiniorum, abstinere à
 morticinijs.
 e tamen Tartaris ventrem, omnipotentem
 morticinijs.
 ventibus, suauissimum sunt edulium.

Baro ab Herberstein in sua Moscouia nar-
 in ea parte Tartaria, quam Zauolhenses
 In quadam
 parte Tarta-
 rix oues
 crescunt in
 agro.
 tari tenent, reperiri semen quoddam melo-
 rix oues
 crescunt in
 agro.
 semini simile paulo maius & rotundius a-
 crescunt in
 agro.
 qui haud dissimile, ex quo in terram condito
 crescunt in
 agro.
 quiddam agno simile, quinq; palmarum altitu-
 crescunt in
 agro.
 de succrescat, quod illi sua lingua Bocaneis,
 crescunt in
 agro.
 quod agnellum significat, nuncupant, eam &
 crescunt in
 agro.
 put, oculos, aures, & cetera omnia in for-
 crescunt in
 agro.
 am agni recens editi, pellem præterea subti-
 crescunt in
 agro.
 ram habere, qua plurimi in illis regionibus
 crescunt in
 agro.
 subducenda capitis tegumenta vtantur. Ha-
 crescunt in
 agro.
 re etiam plantam illam, si modo rectè planta
 crescunt in
 agro.
 ri potest, sanguinem, carnem tamen nullam,
 crescunt in
 agro.
 eius loco quiddam cancerorum carni simile.

Vngu-

ALTERA PARS

Vngulas porrò non vt agni corneas, sed pilis
 busdam ad cornu similitudinem vestitas. E
 cem illi ad vmbilicum seu ventris medium
 viuere autem tam diu, donec depastus à se
 bis, radix ipsa inopia pabuli arefcat. Ac q
 mira planta dulcedo est, à lupis cateruq;
 malibus rapacibus vnice multumq; appeti
 bus vbiq; terrarum oues lanata gratissim
 pabulum sunt. Ea dicit autor se scribere ex
 eorum, qui plantam viderunt.

Vrbes infi-
 gnes Tarta-
 riæ Gamba-
 leschia.
 Quinsai.

Vrbs Tartaria magna Gambalesc
 regia, ciuitas, cuius ambitus septem millia
 Germanica habere scribitur.

Quinsai, Gambaleschia triplo ma
 quod tamen Bodinus fabulosum existimat.

Samaracanda.

Samaracanda, à Tamerlane cond
 (De Tartarico verò imperio m
 ra habent Epistolæ Tartaricæ, quæ
 quinque libris Epistolarum Indi
 rum sunt excusæ, vbi scribitur, Tar
 rorum Imperatorem alere equar
 candidissimarum decem millia, q
 rum lac bibat. Alere prætereà vigi
 venatorum millia, & accipitrarios
 cies mille.)

Intra Indum fluiuium secundum Oce
 littus sequuntur :

Gedrosia.

C

Carmania. Carmani autem Plinio Chermani
 phagi sunt & testudinum superficie casas
 unt, Straboni lib. 15. πολεμισαί γαμψαί
 εἰς πῦρ πολέμια κεφαλῶν ἀνανέγκη
 ἢ βασιλέα. εἰς ὁξότατα ἢ ἢ ὡς ὡλο-
 κεφαλαὶ ἀνεπέχθησαν.

Persia, olim Monarchia Persica siue se- Persia hodi-
 da sedes per annos ducentos vsq; ad Alexan-
 m Magnum, nunc etiam Persici regni, quod
 aceni tenent, domicilium. Ipsi Persae Diony-
 dropterea, βασιλεύτατον ἔθνη & qui
 νοὶ ἄσπετον ὄλεον εἰς μεγάροισιν ἔθνη-

Vrbs Persepolis, ad Araxen fluvium Persepolis.
 dit a, abest ab Hierosolymis milliariis 230.
 us siue Cyropolis à Cyre condita, cuius Epi-
 theodoretus olim fuit, cuius exstant scri-
 Historica & Theologica. Inter cetera au-
 opus eruditum, variam ac ferè contextum
 testimonijs veterum Græcorum autorum,
 rum libri iam pridem temporis iniuria pe-
 runt. Libri videlicet duodecim de Græco-
 affectuum curatione, siue de idolomania
 corum & gentium, quas ferit & iugulat
 orio ense, & suis telis conficit.

Pesagarda, sepultura regum Persico-
 n, vbi Cyrus conditor Monarchia Persica
 ulus iacebat autore Strabone lib. 15. cum
 hoc

Theodoreti
 varia Græca
 scripta.

Libri Theo-
 doreti duo-
 decim de
 Græcorum
 idolomania,

Locus se-
 pulturae ve-
 terū Persico-
 rum regum,

Epicedion *hoc Epicedio: ὦ ἄνθρωπε ἐγὼ κῦρ*
 Cyri Maior. *ὁ τὴν ἀρχὴν τοῖς Πέρσαις κτισάμενος*
 ris, condi- *τῆς Ἀσίας βασιλεύς, μὴ οὐρανῶν ἴσως*
 toris regni *μνήματ'.*

Perfici. *Ormus in sinu Persico sit a duobus*
 Ormus vrbs *aribus à continenti in ambitu quinq̄, millibus*
 Persica ma- *Germanica complexa. Habent autem Po-*
 xima. *galesij portus in Ormus, Malaga, Cale-*

Quatuor o- *Aden Arabia, qua quatuor opulentissima &*
 rientis præ- *bilissima omnis generis mercimonij vrbes*
 cipua em- *entis sunt.*
 poria.

Susa, *Susiana, pars persia.*

Fertilitas *Vrbs Susa, à Dario Hystaspis filio*
 Susianæ. *dicta. In ea templum fuit Diana Susiana*
no referente, Strabo: In Susiana adeò fe-
solum est, ut & hordeum &riticum in pl-
tie centuplum ferat, nonnunquam etiam
centuplum.

Elymais.

Amnès: Eulæus, de quo in historia
 nielis.

Choaspis *Choaspes, Susa præterfluens, ita*
 fluuij aqua. *cis, ut Solinus retulit, ut Persici reges, quan-*
intra ripas Persidis fluit, soli sibi ex eo po-
venditarent, & cum eundem foret peregre
quas eius secum vèctarent.

Xerxes Per- *Persarum rex celebris fuit Xerxes, q-*
 tarum Rex *Græci fuderunt consilio & sapientia Them-*
 potentissi- *clus.*
 mus.

Post Alexandrum autem clarus fuit Chos-
 Perfarum Rex, qui cum amans esset sa-
 tie erudita, Platonem & Aristotelem in
 eam Persicam transferri iussit, ut Philoso-
 phum illi Principes etiam à sua gente legi
 cognosci possent, autore Suida in $\chi\omicron\sigma\sigma\acute{\omicron}\nu\sigma\varsigma$,
 etiam nunc hac nostra atate in Turcia
 sua uterq; Philosophus legi & haberi di-
 cur.

Chaldæa seu Babylonia altrix vete-
 philosophiæ Marcellino, sedes primæ Monar-
 chie in mundo, quæ Chaldæa, & Assyriaca etiam
 occupata fuit, & duravit ab Arabum vsq; ad
 um annos 1234.

Urbs Babylon, non vrbs, sed prouincia
 toteli nuncupata. In solitudinem autem
 sit Plinio lib. 6. cap. 26. exhausta vicinita-
 teleucia, ob id condita à Nicatore, cum Ba-
 ne maior esset. Ad exhauriendam autem
 uiciam, Cresiphontem, parem & magni-
 tude & munitiombus Seleucia, extimamq;
 um orientis, quæ ditioris Romanorum sue-
 condidère Partibi, quod Strabo è Poëta
 dam, & post eum D. Hieronymus prodidit,
 è nunc Babylon $\mu\epsilon\gamma\acute{\alpha}\lambda\eta \pi\omicron\lambda\iota\varsigma, \mu\epsilon\gamma\acute{\alpha}\lambda\eta$
 xia, tamen si in historia bellorum Solyman-
 Turcici Imperatoris scribatur, etiamnum
 bylonem populosam, & magnam vrbem esse,
 parère Persico Regi & Baldach siue Bada-
 gud

Plato & A-
 ristoteles in
 linguam
 Persicam
 translati.

Sedes pri-
 mæ Monar-
 chie & du-
 ratio.

Magnitudo
 veteris Ba-
 bylonis.

Seleucia.

Babylon
 hodierna.

gud dici, iuxta ruinas veteris Babylonis Saracenis condita.

Vetus Babylon.

Pausanias de Babylone veterē euerfa.

Vrbes amplē Afiancæ quomodo extructæ?

Babylonis veteris circuitus.

Seleucia.

Arabia triplex.

Populus Israël in deserto Arabiæ.

Mons Sina.

De illa vrbe multa Philostratus lib.

vita Apolloni, Cartius etiam & Herodotus

veterē & celebrata Babylone Pausanias

causis ista: πόλις ἦν τότε ἡλιθία

ἵσθη δὲ ἐκ δούρα. οὕτω τὰ ἀνθρώπων

πρόκειται καὶ οὐδ' ἀμῶς ὄσπρον χυρὰ.

Cetera verò de Babylone, quod & de plerisque

magnis Asiaticis urbibus, ista prodidit. Non

nia adificia ibi continua sunt, inquit.

do quia tutius visum est plurimis locis sp

Cetera serunt coluntq, & si externa vis in

at obsessis, alimenta ex ipsius vrbus solo ad

strantur.

Strabo scribit Babylonem veterem co

xam in circuitu tenuisse 385 stadia, qua

paud plus, quam duo decim miliaria Ger

ca. Inde Seleucia, qua Babylonem aliquando

hausit & ignobilem fecit, absuit nouem m

rium spacio.

Arabia triplex, Petraa, deserta, &

Casio monte inclita, & felix, beata, &

rifera.

Vrbs Petraa. Petra, cuius Rex A

de quo Iosephus, & vbi per annos 40. popul

raël exsulauit.

Mons Sina distans ab Hierosolymis

liaribus Germanicis 30. ad cuius radices h

sterium ordinis D. Basilij, cuius Abbas
 ius superioribus annis scripsit Græcæ liti-
 ad Maximilianum secundum Imperato-
 alteras etiam ad Archiducem Austriae, quas
 Archetypum descriptas habemus.

Medina etiam Arabiae Petrae urbs est,
 sepultura Mahometis.

Mecham etiam claram templo sumptuosiss-
 ad quod gentes varia votorum & religionis
 adeunt, aliqui hic constituunt, tametsi
 sunt, qui in Arabia felice collocent, qua
 inter mare rubrum & Persicum ceteris
 Arabijs meliore situ est & positu.

Matth. 2. De profectioe & fuga Ioseph
 Maria cum puero Iesu ex Iudæa in Aegy-
 ob metum Herodis, scriptum est: Con-
 itinere illius & circumstantiarum
 monet lectorem huius Historie. Arabia
 a, Das steinige Arabien, secundum maio-
 sui partem sterilis est, torrida sole & siti-
 & arenosa, ita ut ventus subito exortus
 nos montes & acervos arenarum conuehat
 nis obruat quicquid corripit, infesta præ-
 latronibus & prædonibus, adeo ut mer-
 ces etiam, nisi turmatim illam terram non
 seant, propter metum tum prædonum, tum
 aliorum periculorum: & tamen Ioseph
 Maria tam longinquum, tam varijs modis
 sum periculis iter Arabiam Petraeam vltra

Literæ Græ-
 cæ scriptæ
 ab Abbate
 Eugenio ex
 Arabia in
 Germani-
 am.

Sepultura
 Mahometis.
 Mecha &
 peregrina-
 tio ad ean-
 dem.

Arabiae feli-
 cis situs.

Ioseph cum
 Maria & in-
 fante per A-
 rabiā fugio
 unt in Aeg-
 yptum.
 Arabia Pa-
 træa qualis?

citraq; incolumes absoluerunt in Aegyptum
 non abeundo. Sed protecti à S. Angelis
 ductoribus & ipso verbo Domini armati,
 luc proficisci iusserat, quod clypeus etiam
 nium sperantium in illud.

Ac tales obseruationes circumstanti
 & admonitiones in locorum descriptionibus
 numerationibus plurima sunt in itinera
 cleastico Henrici Buntingi, verbi diuini
 rus in Saxonia, viri eruditi, ingeniosi, se
 industrij. Quòd verò si vellet, quod optant
 pueri viri boni & eruditi, idem studij &
 ponere in recensendis & describendis ordi
 gulis orbis terra veteribus noti, & recent
 partibus Hispanorum ferè nauigationibus
 omnes mundi partes detectas, cum sit au
 tem multis presidijis egregijs instructus, et
 nobis daturus Geographiam, qualem ha
 nemo dare potuit similem.

Itinerarium
 Ecclesiasti
 cum.
 Henrici
 Buntingi e
 ruditio, in
 dustria ac
 sedulitas.

Nabathæi
 quales

Gentes Nabathæi, Straboni continen
 tes, ac rei conseruanda ac parant
 tenti. Ὡσε κρη δ'ημοσία, inquit Strabo
 μηδ' αὐξήσονται τὴν οὐσίαν ζυμῖα κἄτα
 δε αὐξήσονται τιμαί. Mortuos autem irre
 ter tractant. Ἰσα κοπρία ἡγῶνται τὰ
 σώματα, καθάπερ ἡζάκλειος φησὶ
 κοπρίωρ ἐκβλητότοροι. Hinc etiam ex illa
 bara consuetudine ipsos Reges in sterquilini
 τοῖς κοπρῶσι defoderunt.

Sepultura
 in honorifi
 cè habita.

Agareni item Arabes sunt, ab Agra vr- Agareni Sa-
stea Saraceni, vel à Sara Abraha vxore, vel raceni,
aca, quam Stephanus in Commentario
graphico Arabia partem facit.

Fœlicis Arabiæ vrbs Saba est, & A- Aden pul-
vrbiū pulcherrima & famigeratissima cherrima
iū Arabicarum, Persicarum, & tandem vrbs.
ris omnibus omnis generis.

De Arabibus in genere Plinius lib. 6. cap. Arabum in
Arabes mirati degunt, barbaq₃ abraditur genere con-
erquā in superiori labro mirumq₃ dictu fuetudines.

numeru populū pars aqua in commercijs
arocinijs. In vniuersum gentes ditissima, Arabes cur
pud quas maxima opes Ramanorum Par- ditissimæ
unq₃ subsidunt vendemibus, quæ è syluis & gentes ?
capriunt nihil inuicem redimentibus, non

aliena emunt Arabes, vendunt sua, quod
est Solinus, quippe & syluis & mari diuites.
erum lib. 7. cap. 18. Plinius. Beatam Arabi- Quid faciat
facit hominum etiam in morte luxuria, qua Arabiam
intellexerat genita adhibens vrendis de- beatam ?
ctis: Periti rerum asseuerant, non ferre tan-
Arabiam annuo fatu ein Jahrlang/ quan-
Nero Princeps nouissima Poppea sua die
cremauerat.

Arabiam Petraam cum deserta Plinius
miten nominauit à tabernaculo, mos enim Scenitæ.
genti, in tabernaculo vicicare, Nomadum Nomades.

instar mutare sedes, pro ut potus & piscu-
mentorum inuitabant.

Geber A-
rabs Chy-
micus scri-
ptor acutif-
simus.

Gebri scri-
pta obscu-
rissima.

Arabs fuit Geber, quo nemo de rebus
miciis scripsit eruditius, sublimius, doctius,
bori methodo, subtilius & acutius, ita ta-
temporata tota illa sua scriptione & tracta-
ne, ut lectores non doctores, sed ferè ince-
res & magis dubios à se dimittat, cum, si
attendat, vltro dedit aq; opera & studio in-
uat, quæ dicit & tradit omnia, ne quisq;
vnquam videlicet acquirat ex librorum eius
ctione Thesaurus illos immensos Timolum
Pactolum vtrumq; auriferum, ipsam Colo-
dem cum toto aureo vellere, de quibus tam n-
ta, tamq; splendide in sua videlicet Arabica
gua ipse facundissimus scriptor tamq; cop-
& artificiosè rhetoricatur, ut nihil non a-
lo tibi posses promittere, lactus etiam Gallin-
haustum tibi possis polliceri. Vbi tamen n-
ferè suspendit lectores, quod dicitur, & in-
spe lactat, qui Præceptorum, quibus tradit ra-
nem ignobilia metalla conuertendi in nobilia
veritatem conantur experiri, & conquirere
lorum Præceptorum adminiculo artem, quæ
quomodo Midas aliquando Rex ille Poëticus
aureus facere potuisse prædicatur, solo con-
ctu, quocunq; te verteris, omnia tibi aurea
ciat. Verùm illam artem falsissimam & fal-
cissimam pleriq; ferè exercent eo cum succo
& eu

entu, ut quia suo magno cum malo delu-
 esse vident, tandem se alio ad artes neq;
 sas, sed damnosas, periculosas & inhone-
 onuerunt, planeq; illis accidat demum,
 Iohannes Leo Africanus in Africa Me-
 e descriptione de Alchymistis Fessanis in Alchymistæ
 ritania Africa prodidit, idq; his ferè ver- Arabes quos
 Est, inquit ille, in vrbe Fessana (clara les
 emia, in qua omnis generis artes atq; di-
 na traduntur in lingua Arabica) magna
 ymistarum frequentia, qui vanissima huic
 insignem nauant operam: Sunt vero stu-
 idi homines, quiq; sulfure & alijs fœ-
 odoribus sese contaminant. Serotina ho-
 sitato more solent in summum templum
 venire, vbi falsas suas opiniones disputant.
 ent autem eius artis multa opuscula à do-
 viris conscripta, inter quos potiorem lo-
 habet Geber, qui centum annis post Ma- Geber
 etem vixit, quem natione Græcum aiunt fi- quando vi-
 abiurasse. Huius opus, vniuersaq; præcepti- xerit.
 allegorijs refertæ sunt. Habent & alium
 idam autorem, qui de hac arte ingens edi-
 olumen, inscriptum Attogrehi: Hic Baga-
 e Principi à secretis fuit, de quo in vitis
 osophorum Arabum scripsimus. Scripsit Vita Philo-
 3 eius artis cantica seu articulos Mugari- sopherum
 quidam Granatensis, quem commentatus Arabum.
 Mammaluccus doctissimus, patria Damia-
 Z 4 scenus,

Tinctura
metallorum
Alchymi-
stæ.

cenus, si tamen ut multò faciliùs textum,
Commentaria intelligas. Alchymistarum
duo hîc sunt genera, quorum alij Elîser, hîc
materiam quarunt, qua æs & metallum
alij metallorum quantitatum multiplicatio
quò ea commodè misceant. Scopus tamen
esse solet, adulteritiam cudere monetam: q
horum maximam partem Fesse manu tru
tam reperias. Hic labor extremus longarum
meta viarum est, ut versu Poëta hanc L
narratiunculam claudamus.

Fesseni ferè
truncatis
manibus.
Virgilius.

Assyria.
Niniue.

Assyria. Rursus in littore maris C
sunt Assyria, cuius caput Niniue etiam
boni, ωολύ μείζων τ̄ βαβυλῶν & , sedes
quando primæ Monarchiæ.

Taciani ora-
tio Græca
contra gen-
tes.

Assyrii fuere Tacianus, cuius oratio G
contra gentes adhuc habetur edita aliqu
cum Commentationibus Conradi Gesneri.
fædas item Cosmographus, Ptolomæo, ut p
tur, maior & doctior, à Postello exorient
netis allatus, qui ante annos 300. vixit
Princeps Assyriæ, Syriæ & Persidiæ fuisse
ditur.

Abelsædas
summus
Cosmogra-
phus.

Medorum
est eligere
Regem, qui
fit fortissi-
mus.
Ecbatana.

Media. Vbi Straboni μὲν ἰνδὸν αἰγῶν
Βασιλεία τ̄ ἐν τῷ ἐκβάτῳ.
Vrbs Ecbatana, quam Plinius sc
absuisse à mari Caspio quinq; miliaribus
manicus. Ab Hierosolymis autem longiori sp
distabat nulliaribus scilicet Germanicis 18
Hi

Hircania. De illa Cicero lib. 1. Tusculanarum quaestionum ad M. Brutum. In Hircania publicos alit canes, optimates, domesticos, quibus laniatur. Eam illi optimam esse cen- sepulturam. Strabo lib. 2. narrat in Hircania vitem vini metretam ferre, ficum ficorum quos sexaginta, & mella ibi defluere ex arboribus. Eius regionis metropolis Hircania distat Hierosolymis versus ortum milliariis Germanicis 410.

Sepultura
Hircanos
rum.
Fertilitas
Hircaniae.

Margiana, in clyta Solino caeli ac soli com-
muni, apricitatis in clyta Plinio, & Straboni
μακεδονικη. Vites ibi esse Strabo prodidit, Vites latissimas
rum stipitem duorum vix hominum vlna
complectantur.

Vrbs Alexandria, ab Alexandro con-
structa interfluente eam Margo flumine.

Bactriana. Ac in mediterraneis sequun-
tur Bactriana, βακτριανη Straboni βακτριανη
vrbis. Olim mille vrbibus clara, regnum Zoro-
astri sapientissimi & doctissimi.

Vrbs Maracanda, magni Tamerla- Maracanda
patria, olim Bactra, cuius moenia praeter- olim Bactra.
est Bactrus amnis, qui Bactriam mediam
at.

Amnes: Bactrus.

Bactrus am-
nis.

Sogdiana. Sogdiani autem, Bactriani
Arachosij pars sunt Imperij Tartarici. Vrbs
Z 5 in vl-

ALTERA PARS

Termini
profectionis
Alexandri
Magi.

In ultimis Sogdiana finibus Alexandria, quae
Alexander condidit ad contestandos itinervis
Solinio & Plinio tradentibus, terminos, quae
neque Bacchus, neque Semiramis, neque Hercules
neque Cyrus Magnus superarunt, interfluentem
Iam Margi flumine.

Albaniae
fertilitas.

Albania. Quae Straboni fert, iuxta
versum Homericum, ἄνωστα καὶ ἀνώγει
πάντα.

Sacaram regio pastu, quam frugum
melior. Et sit eius terra mentio in Alexandri
historia.

Paropamisus sita ad eam partem Tauri
montis, quae Paropamisus dicitur.

Vinum du-
rans tres ae-
tates.

Aria seu Ariana, quae Straboni
οἶνος (optimi vini ferax est) σφοδρὰ καὶ
γαλῶν εἰς τριτογονίαν ad tres aetates ποσει-
δωνί, sparsis sedibus veteribus, culta ob im-
uenientia deserta & plerumque loca feruoribus
ambusta.

Parthia fer-
tilis terra.

Parthia πᾶμφορος Straboni καὶ μὲν
γαλόδενδρον καὶ πλὴν ἐλαίης καὶ ποσειδωνί
κατὰ τὴν γῆν.

Parthi boni
sagittarum.

Parthi Dionysio Afro τοῦ κενήραχοι τῶν
ἔξοισι καὶ ἰπποσώωνσι μέλλοντα πάντες
λεμοῖο δ' ἀήμορες.

Vrl

Vrbs Ctesiphon Hecatompylos, Par- Ctesiphon
caput Plinio, distat versus ortum ab Hiero- vrbis.
nis miliaribus 278. Alexandropolis, ab A-
andro conditore, & Arsacia.

Parthos, postquam defuncto Alexandro de- Parthorum
cesserunt ac proprium regnum condidissent, scri- veterum
Plinius, duo de viginti regna suo Imperio su- potentia &
complexos. regna mul-
ta.

Arachosia, Arachosij autem Bactriani
Ircani pars sunt Imperij Tartarui.

Gedrosia, Aria, Paropamisus, item Arach-
Drangiana, Margiana, Bactriana, Sogdia-
& Sacarum regio, Persis, Parthijs, Satta- Satrapie
vt Plinius retulit, dicuntur, & ad illa regna Persarum &
inebant. Parthorum.

India. Ac tandem sequitur nouissima ori- India, Me-
is regio India. Ἐθνὸν μέγιστον τῷ πλά- sopotamia
τος, καὶ εὐδαιμονέστατον. Straboni: Quibus magna.

etiam Mesopotamia magna dicta, extrema
entis regio, Ctesia δὲ καὶ ἰσχυρῶς τῆς ἄλλης
ἰσχυρῶς. Onesicritus: τῆς τοῦ μέγιστον τῆς οὐραν-
ῶν gentes & regiones innumeras complexa,
adiacentes habens Insulas tam longè lateq; Insulae adia-
centes, totq; & tam multas, vt rectè Insula- centes In-
a orbem quis illas dicere possit. dia.

Strabo scribit in India syluis alicubi spe-
ri immensos simiarum exercitus ῥῶον ἀν-
θῶον.

ALTERA PARS

- Elephantes Indici. *Ἐλεφαντῶν Ἰνδικῶν, οὐχ ἡπτόν τῶν ἐλεφάντων.* Elephantes porro Indicos scribit, διακρίθηντάς ἡμῶν ὡς ἐγγύς εἶναι λέγουσι. *Canes tanto robore pradtos esse, ut leonibus Indicus prosternat & strangulet. Per hunc ibi anserum magnitudine esse, ὡς δὲ Ἰνδικῶν μεγέθους.*
- Perdices anserum magnitudine. *canis Indicus prosternat & strangulet. Per hunc ibi anserum magnitudine esse, ὡς δὲ Ἰνδικῶν μεγέθους.*
- Indi cur raro xgro- tant? *In India, inquit Strabo, μηδὲ νόσοι πολλοὶ διὰ τὴν λιτότητα τῆς διαίτης. εὐπερὶ τσοσιείδιος διὰ τὴν ἀπλότητα, καὶ τὴν τελευτῶν, οἶνον τε γὰρ οὐ πίνουσιν, ἀλλὰ δυσίαις μόνον.*
- India vetus & recens. *Diuiditur autem India in veterem & recentem. Veteris terminus fuit in oriente Sinarum regio. Ac diuiditur vetus in Indiam in Gangem fluvium siue occidentalem, cuius maxima Calecutium. Et India extra Gangem siue orientalem, quæ protenditur ad austrum Chersonesum, quæ Malaqua bodic dicitur. Ac copiosè eam describit Philostratus Graecus scriptor eruditus lib. 3. Item 6. De vita Apollonii Tyanai. Curtius in eodem lib. 9. historia Alexandri.*
- Gymnosophista & Bracmanes sapientes Indorum. *Veteris India olim sapientes, & Philosophi Gymnosophista, & Bracmanes fuerunt, de quibus multi scriptores meminerunt. Epistola Indica de sapientibus Indorum huius ætatis memora commemorant.*

De Philosophis Indorum veterum Solinus

65. Philosophos habent Indi Gymnosophi-
 qui ab exortu vsq; solis ad occasum conten-
 oculis orbem candentissimi syderis contuen-
 in globo igneo rimantes secreta quadam,
 nisq; feruentibus perpetuum diem alternis
 tibus insistant. Et Plinius lib. 6. cap. 19.
 tes celebrata illic, & propè in religionem
 se sapientiae dedita, voluntaria semper mor-
 ritam accenso rogo finiunt, vt sunt de illo ex-
 pla apud Plutarchum in vita Alexandri de
 leano Indo, qui se viuum exussit. Habet &
 on Casius simile exemplum in historia Augu-
 Caesaris.

Gymnoso-
 phistarum
 studia & la-
 bores.

Sapientes
 Indorum
 rogo accen-
 so vitam fi-
 niunt.

Virgilio, India vetus mittit ebur, mittunt
 thura Sabai. Ausonio, Indus ebur, ramos
 nchaia, vellera Seres. Dionysio Afro Poeta
 lia:

India vetus
 quid mittat?

νάοις ποταμοῖσι κατὰ ῥῆυτῶ ἐνθα καὶ
 ἐνθα,
 μὴ καὶ λαμῶνες αἰεὶ κομῶσι πετρί-
 λοις.

De vetere porrò India Mela lib. 3. Geo-
 graphia sua etiam ista prodidit: Fertilis est, &
 no hominum animaliumq; genere scater. Alit
 micas non minores maximis canibus, quas
 ore Gryphorum aurum penitus egestum ser-
 re cum summa pernicie attingentium com-
 memo-

India ferti-
 lis.
 Formicæ
 Indicæ.

Serpentes
Indici.

memorant. Immanes & serpentes alit, vt
phantes morſu atq; ambitu corporis conſici
Tãmpinguis alicubi, & tãmfertilis ſoli, v
ea mella frondibus defluant, lanas ſylua ſera
Quidam parentes, priusquã annis aut agri
dine in maciem eant, velut hoſtias cadunt,
ſorumq; viſceribus epulari fas & maximum
ũm eſt. Ac vbi ſeneſtus & mors inceſſit, pro
ceteris abeunt, mortemq; in ſolitudine nihil a
exſpectant. Prudentiores, id eſt, illi, quibus
ſtudiumq; ſapientia contingit, non exſpectant
am, ſed ingerendo ſemet ignibus, lati & cum g
ria accerſunt. Tametſi Strabo lib. 2. exiſtim
multa fabuloſa dicit de India: Ἄπωτες, ἰν
ᾧ τὸ ἰνδία τῆς γαλάτης ὡς ἐπὶ τῷ
ἔθνεϊ ὁλόγοι γεγονόσιν.

Noua India.

Noua verò & recens India veteribus ig
ta, explorata autem & inuenta multis perie
loſis nauigationibus Hiſpanorum. Orienta
partes habet tũm alias, tũm etiam regnum C
thay, quod etiam ſuperior India dicitur,
Cathaya regia & imperialis ſedes imperij T
tarici, ad quod innumera Inſula in Oceano
orientali pertinent, regnum Tarſæ & regnũ
Turqueſtran.

Innumera
Inſulæ ad
regnum Tar
taricum
pertinent.

Partes Me
ridionales
nouæ Indiæ.
Sinarum re
gio.

Meridionales verò partes ſunt: Ciamb
Prouincia magna, Regnum Muſſuli, Regnũ
Pego, Regnum Malacha, Sinarum regio co
tinens prouincias 13. Et gentem habens elega
tel

literis etiam deditam, & cui ante multa
excudendi libros rationem notam fuisse
anorum nauigationes prodiderunt. Aliqui
num regionem etiam Chymam magnam ap-
nt. Rex eius terra potentissimus, ne re-
stemma alieno sanguine polluat, sero-
ducit coniugem. Iapania in longitudine
milliaria, in latitudine 900. complexa,
ancias habens 46. Idola 1300. de qua co-
in Epistolis Iapanicis, ubi etiam hoc indi-
m est, Iapanas de magno numero infan-
liberorum, quos ex vxoribus suscipiunt,
os educare, ceteros interfectos abijcere, de-
tos vel inopia, vel educationis molestia. Et
dam regna alia, de quibus omnibus exstant
ationes in Lusitanorum nauigationibus. qua
olumine, quod nouus orbis inscribitur, sunt
memorate.

Multa pretereà India contiguae sunt In-
(inter quas maxima olim existimabatur
robana) hinc inde in suo Oceano sparse,
vt merito Insularum orbem & Archipe-
us Indicum quis dicere possit, quarum alia
populose, ampla, ac longè, lateq; paten-
sse perhibentur, vt multa regna, regiones
gentes complectantur, de quibus omnibus
numeruditissime, doctissime & stupenda
ionis vir Ioannes Seuckius, in explicatio-
doctissima in Periplus Erythraei maris siue

rubri

Typogra-
phia ante
multa secula
nota fuit Si-
narum gen-
ti.

Rex Sina-
rum cur du-
cat fororeni
vxorem?
Iapania
amplitudo.
Parentes
non omnes
suos liberos
educant, sed
abijciunt.

Insularum
orbis.

Ioannes
Seuckius e-
ruditissimus
scriptor.

tubri Arriani Historici Græci & Philoſophi
 ſiſimi.

Amnes In- Amnes : Indus, de quo Arrianus l
 dia : Indus. *hiforia Alexandri : Ἰνδὸς μέγιστος* τ
 μῶρ ἢ ἢ τῶν Ἀσίου τε καὶ τῶν εὐγε
 τῶν γὰρ.

Ganges. Hydaspes, Ganges, de quo Plinius
 6. cap. 18. 20. & 65. Latitudine ſcribitur
 geſe eſſe milliarium trium Germanicorum
 Hieroſolyms longiſſimo diſtat ſpacio nim
 mille & ducentorum milliarium.

India hoc Adeo autem nunc nobis Luſitanorum
 tempore uigatiombus nota facta eſt India, & eam
 terra etiam non anno ingrediamur, & homines Indos
 Germanis Germania videat, nec miretur, ut olim
 nota. mani, amplius. τὸ πᾶντιον δ', inquit
 Strabo, τοῖς τῶν πα-
 γὰς οὐσίον.

AFRICA, 185
TERTIA
PARS ORBIS
TERRÆ.

Quæ illa Mela: Quantum incolitur Africa eximie fertilis? Verum quod pleraque eius inculta, & aut arenis sterilibus obducta, aut ob situm cæli terraque deserta sunt, aut infestantur multo & magno genere animalium. Vasta est magis quam ueniens. Descriptio Africa longior apud Polybi-
est lib. 12.

Et diuiditur vetus Africa in Mauritaniam, Gitanam & Cesariensem Numidiam, in Sicam in specie sic dictam, & minorem apertam. In Cyrenaicam, quæ etiam Pentatana dicitur, Marmaricam & Aegyptum. Aethiopia vnam sub Aegypto, alteram interem versus meridiem ignoratam veteribus, Aethiopia vetus ac noua.
præteritam etiam à Ptolomæo, non admodum Ptolomæus
in vetere autore, qui nullam eius mentionem Geographus.
facit, monstratam & repertam, quod supra dictum est, à Lusitanis, qui circumnavigata tota Hispania re-
rica, dum in Indiam orientalem inde nauigant, illam meridionalis Africa orbis partem totam nouam Afri-
cæ.

A 2
seculis

TERTIA PARS

seculis intactam nobis recluserunt, & nunc
 veteris historia fidem totiens repetito testi-
 monio, ut cum Vadiano viro doctissimo & yca-
 Ono loquamur, ab omni erroris suspi-
 cione liberarunt.

Atlas distin-
 guit Afri-
 cam vere-
 rem & no-
 uam.

Vetus Afri-
 ca alicubi
 fertilis.

Vetus Afri-
 ca quomo-
 do olim di-
 uisa?

Afri Ophi-
 ogenes.

Pfyllorum
 geas aduer-
 sa serpenti-
 bus.

Marforum
 gens in Ita-
 lia.

Familia ef-
 fascinanti-
 um.

Quicquid autem ultra Atlantem mer-
 em versus iacet, vno nomine Aethiopicis gen-
 tibus tribuitur. Quod vero citra in Boream
 vergit, commodius iam & agro fertilior habet-
 tur. Alicubi etiam Solino glebis adeo pingui-
 bus, ut iacta ibi semina cum incremento centu-
 ma frugis ibi renascantur, ante in regna, pa-
 riter a Romanis eam partem occupantibus
 prout ipsis visum est commodissimè
 distincta.

Plinius lib. 7. cap. 2. Ophiogenes g-
 tem Afram serpentum virus contactu leuati-
 & manu imposita venena extrahunt corpora
 Similis in Africa gens Pfyllorum à Psyllo Ro-
 dicta. Horum corporibus ingenitum sicut vi-
 exitiale serpentibus, ut cuius odore sopirent e-
 Mos vero liberos genitos protinus obijciendi
 uisimis earum, eoque genere, pudicitiam cu-
 iugum experienti, non profugientibus adulte-
 no sanguine natos serpentibus. Simile & in
 lia Marforum gentis durat à Circes filio pro-
 minatum.

In eadem Africa scribit porro Plinius
 milias quasdam effascinantium esse, quorum l-
 datio

ne intereant probata, arefcant arborēs, e-
antur infantes.

Ac iterum ibidem: In Africa folitudinibus, Africę foli-
num ſpecies obuia ſunt ſubinde momentog, tudines.

efcunt. Hęc atq, talia ex hominum genere
ria ſibi nobis miracula ingenioſa faciunt. Natura om-
Et ſingula quidem, quę facit in dies ac nipotens.

horas, quis enumerare valeat? Ad dete-
am eius potentiam ſatis ſit inter prodigia
ſſe gentes.

A F R I C A V E T V S.

Frica veteris verò ſunt Hippo, clara Au-
guſtino Epifcopo, cuius adhuc exſtant lu-
ationum, variarum diſputationum, ac expli-
onum Theologicarum ac ſacrorum tomi de-
ex recognitione Eraſmi editi in magno folio.
leſia ſua in Epifcopatu præſuit magna cu-
ide ac diligentia Auguſtinus annos 40. mo-
r anno et atis 76.

Auguſtini
Hipponen-
ſis Epifcopi
opera.

Carthago. Straboni & Liuiò πόλις ἀν-
Carthago.
τολῶν τῆς γῆς, id eſt, quomodo Plinius red-
lit, Romani Imperij æmula orbisq, terrarum
ida: Strab. lib. vltimo in principio belli cum Carthaginiis
manis trecentarum urbium Domina, in qua potentia.
tingenta hominum millia à Romanis obſeſſa,
in deditionem coacta fuerunt.

TERTIA PARS

Caarthagi-
nenfes vete-
res huma-
nas victimas
Dijſ offe-
runt.

De Caarthaginensibus veteribus Pluta-
ista scripta reliquit libro de superstitione
fuit Chartaginensibus Deos placare infan-
impositis flagrantibus aris. Astabat autem
mater rigida & absq; gemitu (ἄτερον)
Si autem ingemuerat, aut lachrymauerat, h
re priuabatur, puer autem nihilominus sa-
eabatur. Erant praeterea omnia plena tibij
nenum, & tympana pulsantium ante statu-
ne clamor exaudiretur.

Scribit item Silius Italicus lib. 4. re
Punicatum. Miserrimas autem gentes in
ta caecitate, in tantis tenebris sine verbo
nentes.

Tertulliani
& Cypriani
libri.

Caarthaginenses fuere Tertullianus
Cyprianus Ecclesiastici scriptores valde
diti, quorum etiamnum existant scripta Th
logica varia, singula in vno opere coniunct
edita.

Terentij
Comœdiar.

Afri etiam fuerunt Terentius, de cu
Comœdijs centum & octo sola sex supersunt
vsq;

Apuleij au-
reus Asinus.

Apuleius Philosophus Platonius, cuius t
alij libri seruantur haftenus: tum etiam li
duodecim de aureo Asino, ex Græco Asino Lu
ani descripti, orationis genere tali, vt rud
verius, quàm loqui ibi Apuleius viris erud
videatur.

Afric

Africa vrbes etiam fuere, Leptis, Syrtes.
& Tripolis iuxta Syrtes.

(Syrtes autem sunt Sinus maris
osi & vorticosi, vicini littoribus
icæ, à σύρξω traho, congero are-
n.)

Sicca, patria Arnobij Rhetoris, qui Præ-
tor fuit Laclantij. Vterq; scripsit libros 7.
de eruditos contra gentes, contextos serè de
monijs illorum, cum quibus in illis suis libris
nus conferunt.

Montes: Atlas, qui in nubila erigitur
psam Lunaris circuli viciniam, cælumq; &
era non tangere modò vertice, sed sustinere

dictus, montium omnium, qui sunt in Afri-
ca, & totius Africa flumina procreans,
us vertex Virgilio semper niualis, rigidisq;
ret pruinis. Vento pulsatur & imbri pini-
um caput. Silet, scribit Solinus, per diem v-

erfus, nec sine horrore secretus est. Lucet no-
rnis ignibus, choris Satyrorum bachantium
dig, personatur. Audiuntur & cantus tibi-

um, & tinnitus cymbalorum per oram ma-
imam. Manat præterea fentibus, memori-
sinhorrescit, squalet ieiunio, humo nuda, non
rbida.

Aegyptus. Africa regio celebratissima

Araboni: Δῶρον τοῦ ποταμοῦ, Dionysio
φίο, εὐβοῖα, εὐλείμων τε καὶ ἄγλαα
Aa 3 / πάντα

Arnobij at-
que Laclan-
tij libri con-
tra gentes.

Montes A-
frica: Atlas,
Atlas pa-
rens monti-
um atq; flu-
minum A-
frica.

Atlas qualis
mons?

Aegyptus
beatissima
terra.

Aegyptus
vini ferax.
Aegyptus
publicum
orbis hor-
reum.
Aegypti i-
dola varia,

Alij Aegy-
ptiorum alia
animalia co-
lunt.

ἡ ἀντὶ τοῦ φέροντος. Lucano lib. 8. Terra sui-
tenta bonis, non indiga mercus. Aut Iouis
uia) in solo tanta est fiducia solo, publicu-
bis horreum. Neq; enim vlla Imperij Ro-
Prouincia vnquam fuit, cui plus debuerit li-
quotiescunq; fame laboratum est. Non fr-
enim solum, olerumq; omnis generis, sed &
optimi est ferax, pari modo florum prou-
& odorum diues, planeq; publicum orbis
reum.

Iuuenalis Satyr. 15. Aegyptus portentosa
lit, Crocodilum adorat. Et Cicero lib. 5. Tu-
lanatum ad M. Brutum: Aegyptiorum mo-
quis ignorat? quorum imbuta mentes prauis
erroribus, quamuis carnificinam prius sube-
quam Ibim aut Aspidem, aut felem, aut canem
aut Crocodilum violent. Ac iterum Iuuenalis
dem Satyra:

Oppida tota canem venerantur, nemo Diana
Porrum & caepe nefas violare & frangere
morsu,

O sanctas gentes, quibus haec nascuntur in h-
tis, Numina.

Quaedam animalia, scribit Strabo, sunt
que Aegyptij vniuersi colunt, ex terrestri-
tria: Canem, Bouem, Felem. Ex volatili-
bus: Accipitrem & Ibim. Ex aquatilibus
pideosum piscem & oxyrinchum. Alia quae
seorsim colit, vt Saita & Thebani ouem, I-

, Lycopolitani Aquilam, Thebani Leonem,
 atopolitani caprum & hircum, Mendefij
 em araneum, Athribita & alij aliud quod-
 animal.

Est etiam Crocodilorum & accipitrum ci-
 us, vbi animalia ista adorantur & coluntur,
 nulla est tam absurda & ristu opinio,
 am Satan persuadere miseris gentibus non
 it, sine verbo, & hinc sine Deo, sine fide &
 ni vero bono existentibus.

Præ cæteris autem gentibus, vt Diui Hie-
 ymi verbo vtar, Aegyptij Dijs secundi fuere.
 us vetustissima, super tredecim millium an-
 um ætates certis annalibus, Pomponio refe-
 te, & Plinio Amasi Aegyptioregnante, vi-
 ti millia vrbium complexa. Quod etiam
 ocritus retulit in Ptolomai Philadelphi en-
 mio.

Antigonus Græcus scriptor, quem primus
 lander de literis præclare meritis edidit:
 istoteles etiam & Plinius prodiaerunt, Ae-
 ptius sine incubatu Gallinarum, ex defosis
 finum ouis pullos excludere: Itineraria verò
 entia eorum, qui terras longinquas pere-
 inando lustrarunt, referunt non modo Aegy-
 os, sed multas gentes etiam alias beneficio
 nis Geometrici, & aequilibris eodem modo in
 vno ab illam rem Chymica ratione & arte
 parato, Gallinarum, anserum & anatum

Crocodilo-
 rum ac acci-
 pitrum ciui-
 tas.

Aegyptij
 Dijs fecun-
 di.
 Gens Aegy-
 ptia anti-
 qua.

Oua Galli-
 narum ex-
 cluduntur
 alicubi be-
 neficio ignis
 Geometri-
 ci.

TERTIA PARS

oua, & quidem singulorum eodem tempor
credibilem numerum excludere, adeo
Gallinarum plena sint omnia.

Theophrasti Paracelsi
liber de formatione
hominis
contra ordinem insti-
tutum diuinitus.

Ac Theophrasti Paracelsi liber exstat,
disputat hominem etiam simili quodam
sculpi & formari posse, contra ordinem insti-
tutum diuinitus. Quid autem non polliceatur
qui etiam mortuos propemodum resuscitasse
metalla ignobiliora in nobiliora Solem &
nam transformasse, & Mercurium fugitiuum
valde quamuis hydrargyron, nihilq; firmius
aut fixitatis, vt Chymici loquuntur, habentem
optimum & perfectissimum aurum commut
traditur.

Thebæ He-
catuapylæ.
Thebais o-
lim Etemi-
tarum se-
des.

Vrbs Thebæ, εκατόμυλαι, partem
rum centum nobilis fama, quæ regioni Aegy-
pti nomen dedit, quæ Thebais dicitur, vnde
que propemodum montibus cincta, & prop-
terea D. Hieronymi etate Eremitarum, quarum
vitas Diuus Hieronymus descripsit, mansio, I-
ospolis, Heliopolis etiam & Pelusium nunc
pata.

(Homerus apud Strabonem Thebas
bas Ægyptias sic pingit :

Αἱ δ' εκατόμυλαι εἰσι διακόσιοι δ' ἔτι
ἡρόση
ἀνέρες ἤτιχνεῦσι σὺν ἰπποσίῃ καὶ ὄχε
Οἶμ.

Νεώ 3, addit Strabo, δ' εἰκνυτο ἰχθυ
 μεγέθους αὐτῆς, νωὴ δὲ κομῆδ' ἐρσῶσι-
 α.)

Di illis Thebis hac nostra aetate nihil super- Thebæ non
 amplius, aded vt rectè Iuuenalis scripserit durant ho-
 die.

15. his versibus :

vetus Thebæ centum iacet obruta portis.

Et Propertius lib. 2.

qui sæpè Duces magni cecidère Tyranni,
 Et Thebæ steterant, altaq; Troia fuit.

Manilius item lib. 1. Astronomicon :
 nia mortali mutantur lege creatæ,
 se cognoscunt terræ vertentibus annis,
 ut a variam faciem per secula gentes.

Mira incon-
 stantia re-
 rum huma-
 narum.

Cicero etiam lib. 4. Epistolarum familia-
 2 : Quæ oppida quodam tempore florentissi-
 fuerunt, nunc prostrata & diruta ante ocu-
 iacent.

Memphis. Plinio quondam arx Aegy- Memphis
 Regum, hodie Babylon Aegyptia & Alca- modò Alca-
 irus, vrbium totius orbis multò maxima, tot ipsa
 a & sola hominum quotidie complectens, in orbe ter-
 rarum ma-
 xima.
 tot vix continet tota Italia, si vera sunt, quæ
 commemorant multorum itineraria vetera &
 entia, qui terram sanctam ac inde domum
 dituri Arabiam & Aegyptum, & cuncta,
 a ibi visuntur ἀξιόλογα, accuratè excusse-
 runt.

Lignorum *runt.* Omnium ibi rerum copia prater k
 in Aegypto *rum.* Ideoq; libra vna venditur ibi nummi
 summa cari- *strate Misriaco.* Templorum continet vi
 tas, *duo millia, quinquies maior Lutetia, et r*
 Templo- *tur Tomo 2. vrbium orbis terrae illustrium*
 rum multi- *aliquot quasi partes, vides & regionis diu*
 tudo in Al- *ita tamen vt cuncta contexta coherant.*
 cairo. *ce instructa tam spaciola, vt par magnitu*
 Arx Alcairi. *Lipsia esse existimetur. Alcairus vero qui*
 Memphis *dum in circuitu complectitur quatuordecim*
 quantum *quindecim milliaria. Et distat ab Hierosoly*
 distet ab *milliaribus 71.*
 Hierosoly- *(Quod nomina etiam gentibu*
 mis.

Pyramides *terris, regionibus & vrbibus mut*
 Memphiti- *tur, recitari & indicari solet versu C*
 ca. *limachi, qui a Strabone aliquotiens*
 Tumuli Re- *surpatur. καλλιστὸν ἄριστον, ὃ δ' ὕψος*
 gum Tarta- *δ' οὐνομα δὶgn.)*
 ricorum. *Ad Memphim Pyramides exstructas su*
 Sampus in, *scribitur turres, Solino fastigiatas, vltra exc*
 credibiles *sitatem omnem, qua fieri manu possit, τὰ φ*
 impensi in *ἢ τὸν βασιλέωρ. Straboni ἢ τοῖς ἐπιτα δ*
 vnam Pyra- *μασιν adnumeratas, vt nunc etiam scribi*
 midem. *Tartarorum Principes tumulari sub monti*
hominum manu excitatis, Vnter geschu
Berge. Plinio, Regum pecunia ociosa ac st
ta ostentatio. In vnam ex his dum adificatiu
Plinius lib. 36. cap. 12. scribit in raphang
allium & rapas, cibos viles, quibus pasceba

operarij, mille octingenta talenta erogata
se.

Non procul hinc Straboni est λαβυρίν- Labyrin-
τα. τασάνδρῃ ὡρίσσορ τοῖς ὡραμίσιρ ἔσ- thus.

(De Pyramidibus nemo melius,
am Helfrich cuius Lipsensis in suo
erario, qui ante annos viginti su-
stitiosa & scrupulosa cura, tum
era Aegypti insignia, tum seorsim
ramides excussas & perreptatas ex-
inavit, ita ut hic studio & diligen-
superasse videatur omnium stu-
, labores & scriptiones, qui de Py-
nidibus Aegyptijs aliquid prodide-
at.)

Heliopolis, olim sacerdotum habita- Heliopolis
Straboni hominum Astronomia & Philoso-
e ditorum mansio, ubi Plato cum Eudoxo Plato di-
losopho, Gnidio Astronomo studiorum. ausa scendi causa
annos 13. dicuntur commorati, cum illuc in Aegypto.
endi causa magno numero olim ex Gracia
etur, ut nunc Italiam & Galliam eadem de
sa homines studiosi adeunt.

Alexandria, in litor Aegyptij maris, Alexandria
Alexandro condita, propi ostium Nili, quod veius.
nopicum dicitur, Straboni μέγισον ἐκ-
ἔσορ οἰκισμένη, ubi ἡμεῖς Καρυτίων
ἔσῃ καὶ τὰ τέλη, id est, preciosarum
merci-

TERTIA PARS

- Schola Alexandrina. *mercium preciosa vestigalia: τὸ αὐτὸ καὶ τὸ εὐσεβὲς ἐγγυασθεῖον Nazianzeno, propterea lam eruditam, frequentem & celebrem, de apud Eusebium lib. 6. cap. 10. Deserta nunquam in ruderibus iacens maiori ex parte. Curtius*
- Alexandriae quotidie sol serenus videtur. *Anniamus scribunt nullo ferè die Alexandriam solem serenum non videri, propter aërem perturbatum ibi tranquillum.*
- Clementis Alexandrini doctissima Græca scripta. *Alexandrina Ecclesia & Schola Doctissimi fuerunt Clemens, qui Alexandrinus dicitur, cuius existant etiam hodie scripta Græca v. erudita lib. 8. Stromatum, libri tres Pædagogicæ, & oratio adhortatoria ad gentes, quæ disputat contra gentes hæreticos, Iudeos & Philosophos, & tandem erudit omnes, Florentissimi in solo. Athanasius, ἀγιὸς Ἰωάννης καὶ ἀνδριανὸς, καὶ μετὰ τὴν σάλαπιαν τῆς ἀληθείας veteribus. Ac Ecclesia passim orbis terrarum conturbator Arrius ἀγὸς ἰωάννης καὶ τὸ Διάβολον magno Constantino a Epiphanius.*
- Origenis libri innumerati. *Origenes ab assiduitate lucubrandi Amantius cognominatus, cuius sex millia voluminum legisse se apud Diuum Hieronymum memorant, de quibus supersunt tum alij, tum etiam libri eius octo, quos contra Celsum Philosophum hostem Christianorum & libros eius 24. voluminum edidit. Philocalia etiam eius confecta de*
- Philocalia Origenis.

librorum eius dictis ac sententijs olim a
 illo & Nazianzeno. Ac promittit eius operis
 bonem nobilissimum doctrina multiplici ac me-
 Leuvenclaius.

Ambrosius item Diaconus, homo opulen-
 qui, quoad vixit, liberaliter aluit studia,
 orationes & labores Origenis, adeo vt illo de-
 lo, Origenes quoq; Tyri in maxima pauper-
 e, amisso tam liberali patrono tandem more-
 r, cum non satis intellecta doctrina fidei,
 aurea glossa scriptura est, plerq; doctrina
 ita perperam tradidisset, κακῶς δ' ὀγμα-
 τὰ τῆς πίστεως. Scripsit Epiphanius li-
 de mensuris ac ponderibus: τὰ πλεῖστα
 γράφῃ κακῶς ἔφρασε. καὶ ὅσα (quo-
 lo idem in Origene monuit) εἰς δ' ὀγματὰ
 γράψαι, καὶ πρὸς τῆς πίστεως ἢ τῶν πάντων
 πῶτα ἢ τῶν ἀποστόλων καὶ μετ' αὐτῶν
 σκεταί.

Alexandrini etiam fuerunt Philo Iudens
 sissimus, ac in lingua Graeca eloquentissimus,
 verè Atticus scriptor, quem Iudaei etiam ve-
 bus laude doctrina, ac eloquentiae Graeca ce-
 tatis opponere possent. Ideo etiam veteres
 sine causa, Suida referente, dicebant, ἢ Ὀ-
 πῶ λατῶν ῥη, ἢ πῶ λατῶν Ὀιλων ῥη, quod
 gna similitudo eloquentiae in utroq; scri-
 be esse putaretur. Orationes eius, siue libri
 pulcherrimis typis Parisijs in folio excusi
 Graecè

Leuvencla-
 ius optimus
 interpres
 Graecorum
 librorum.

Ambrosius
 nutritius O-
 rigeais.

Fides in
 Christum
 aurea glossa
 scripturae.
 Origenes
 ex ignoran-
 tia doctrinae
 fidei per-
 uertit to-
 tam scriptu-
 ram.

Philo Iudaea
 us doctissi-
 mus, ac in
 lingua Grae-
 ca disertissi-
 mus.

Libri Philo-
 nis exstan-
 tes-

TERTIA PARS

Cyrilli libri
contra Iuli-
anum Apo-
stataum.

Græcè prodierunt. Cyrillus item, qui inter
tera etiam libros decem contra Iulianum A-
stataum scripsit, qui cum cæteris eius operibus
iuncti & eruditæ doctrinæ, ac sapientiæ vari-
tate instructi sunt.

(Id verò genus libri patrum Græc-
rum, qui ferè sunt Bibliothecæ in-
opulentissimæ, utpote confecti & co-
scripti de testimonijs eruditæ atque
teris sapientiæ, sunt etiam Iustini Phi-
sophi & Martyris protrepticus, seu
ber admonitorius scriptus ad gentes
& liber de Monarchia, qui cum cæteris
eius operibus excusi sunt. Clemen-
Alexandrini oratio admonitoria
gentes, & lib. 3. Pædagogi: & libri
Stromatum. Origenis li. 8. contra C-
sum Aphricanum, qui lib. 24. scrip-
rat contra Christianos, quos Cæsar
nominauerat à rerum varietate.

Eusebij Cæsariensis præparati-
num lib. 15. Theodoreti *Ἐπεὶ τὸν*
seu Græcarum affectionum curati-
num lib. 12. Theophili Antiochensis
Ecclesiæ Episcopi contra gentes lib.
Taciani Assyrij ex Hellenismo
Christum conuersi, liber vel oratio
Græcos, qua nihil eorum, quibus G-
ci gloriantur, in Græcia natum esse,
om

nia à Barbaris inuenta, eleganter
 modum sermone Græco declarat,
 gentium Idolomaniam multiformem
 fortiter oppugnat. Gregorij
 Nensi, fratris Basilij Magni, de Phi-
 sophia, vel de hominelib. 8. Chry-
 somi aduersus gentiles demonstra-
 quod Christus sit Deus. Item con-
 Iudæos, gentiles & hæreticos ser-
 Oratio eiusdem de Babyla marty-
 ue aduersus gentiles, quam Eras-
 Græcam seorsim olim edi cura-
 vt dignam, quæ iuuentuti in Scho-
 xponeretur. Cyrilli Alexandrini
 o. qui tertio Tomo operum eius
 tinenter, contra Iulianum Aposta-
 pro religione Christiana. Athe-
 oræ Atheniensis Philosophi Chri-
 ni liber de resurrectione mortuo-
 s, & Apologia pro Christianis ad
 peratores Antoninum & Commo-
 a. Hermiæ Philosophi irrisio genti-
 n Philosophorum. Aenæ Gazæi
 conici, Philosophi Christiani de a-
 arum immortalitate & corporum
 resurrectione liber.)

Didymus prætereà Alexandrinus è parenti- Didymus à
æcus, quo Præceptore vsus se esse scribit D. puero cæ-
onymus. cus.

Appion

TERTIA PARS

Appion ho-
stis gentis
Iudaicæ.

Appion Grammaticus Polyistor Ge
Cymbalum mundi Plinio, $\omega\lambda\epsilon\sigma\omicron\nu\iota\kappa\omicron\varsigma$
menti nuncupatus, hostis Iudaorum, quem
phus libris duobus confutavit.

Appianus
historiæ
Romanæ.

Appianus, qui bella Romanorum varia
cè descripsit, de quibus quedam Parisijs pro
runt.

Didymi
Chalcenteri
libri innum-
meri.

Didymus Grammaticus, qui Ciceronis
te vixit, & tria millia & quingenta volu-
conscriptisse à Suida proditur, Chalcenteros
ptercà dictus $\omega\omicron\lambda\upsilon\sigma\iota\epsilon\lambda\omicron\varsigma$, & $\beta\iota\epsilon\lambda\iota\omicron\delta\iota$
nominatus, quòd, cùm historia cuidam vt
repugnaret, quòd Quintilianus scripsit, eius
dem codex prolatus esset, qui eam historiam
scriptam contineret.

Achillis
Statij libri.

Achilles Statius, qui libros 8. dignos, &
cundos lectu de Clitophontis, ac Leucippes a
yibus composuit.

Claudius
Ptolomæus
Princeps
Mathemati-
corum.

Alexandriæ etiam Claudius Ptolomæus
Aegyptius Almagestum, id est, perfectæ cæle-
um motuum pertractationis libros 13. Librum
etiam 8. Geographia composuit & edidit.

Theon in-
terpres
Græcus

Almagestum Theon ipse etiam Alexandriæ
lib. 11. Commentariorum conscripsit, qui
illo opere excusi sunt.

Ptolomæi.
Macarij Ho-
melia do-
ctissima.

Aegypti fuerunt etiam Macarius Mo-
chus, cuius Homilia 50. plena doctrina ac
tate Parisijs elegantissimis characteribus ex-
si sunt.

Nonnus etiam Panopolitanus, qui & Ioan-
 uangelista Euangelium erudita Paraphra-
 ca carmine heroico exposuit, & Dionysia-
 libros 48. qui orbem fabularum Poëticarum
 inent, Poëma varium, & eruditum, eodem
 in genere conscripsit, annis superioribus
 editos & editos è Bibliotheca clarissimi viri
 Sambuci, cui tùm illos libros, à se de ru-
 bus Bibliothecarum Gracarum erutos, tùm
 quot alios Gracos vriles & eruditos scripto-
 debemus.

Paphnutius item Episcopus, qui Concilio
 eno interfuit, in quo, cum cateri patres le-
 laturi essent, qua coniugium Sacerdotibus
 bibebatur, solus Paphnutius, quamuis cœlebs
 t, contradixit, honorabiles confessus nuptias,
 astit at em esse dicens coniugium cum propria
 iuge.

Vetus Alexandria habuit tùm alia sunt uo-
 ma & splendidiſſima adificia, tùm etiam ex-
 vrbem in campo prope Alexandriam Serapi-
 templum, Straboni $\omega\sigma\lambda\lambda\acute{\iota}\alpha\ \delta\epsilon\ \gamma\iota\sigma\iota\alpha\ \lambda\upsilon\mu\acute{\omega}\mu\epsilon\tau\epsilon$
 $\nu\eta\ \delta\epsilon\ \delta\alpha\ \pi\epsilon\iota\alpha\ \epsilon\kappa\ \phi\epsilon\delta\delta\omicron\upsilon$. Meminit eius præter
 phanum etiam Augustinus lib. 18. de ciuita-
 Dei. Marcellinus autem scribit, aded sumtu-
 exstructum fuisse & spirantibus signorum fi-
 nentis, & reliqua operum multitudine orna-
 exstitisse, vt post vrbis Romæ Capitolium,
 il orbis terrarum viderit ambitiosius.

B 6 Bibli-

Nonni Pa-
 raphrasis
 Græca E-
 uangelij Io-
 annis.
 Dionysiaci
 Nonni.
 Bibliotheca
 Ioannis
 Sambuci.

Laus coniu-
 gij.

Serapidis
 templum
 sumptuo-
 sissimum.

Capitolium
 Romanum.

TERTIA PARS

Bibliotheca
Alexandri-
na.

Bibliotheca Alexandrina instructissima
qua studio ac sumptibus Ptolomei Philade-
laudatissimi Principis deposita fuerunt, in o-
doctrinarum ac linguarum eruditatum gen-

Biblia Græ-
ca septua-
ginta inter-
pretum au-
reis literis
scripta.

voluorum septingenta millia scripta.
Biblia etiam Græca ex Hebræo, à septuaginta
obus interpretibus Iudæis Græcè conuersa &
reus literis descripta, meminere tum multi
Græci & Latini scriptores, tum etiam inter-
teros Gellius, Liuius, Seneca, Galenus, Iosephu
Epiphanius.

Alexandria
quantopere
ditet ab
Hierosoly-
mis.

Distat autem Alexandria ab Hierosoly-
versus occasum non longo interuallo, milliari-
tantum 72. olim complexa in circumferen-
stadia octoginta, quæ sunt nostratia millia
communia Germanica duo cum dimidio.

Circumfe-
rentia vete-
ris Alexan-
driæ.

Amnes: Nilus omnium in nostrum n-
re, quod Gellius τὸν εἰς ὠδὸν ἀλασσεῖν nuncup-

Nilus fluui-
us Aegypti
celeberrim-
us.

exeuntium maximus, tamen si parem ipsi Istrum
Salustius, & cum Istro æmulum Varro Rhodanum
Gallie faciat. Is quia Aegyptus exper-
brium etiam Platoni dicta fuit, tamen si plu-

In Aegypto
pluit rarissi-
mè.

aliquando, sed rarissimè. Alexandria autem, si
mari propior est sepius, illis qui Aegyptum
nuper perlustrarunt, quandam partem Aegypti

Nilus quan-
dam partem
Aegypti dif-
fusus rigat.

qui ad Nilum adiacet, rigat diffusus, & lat-
cat & quasi novos agros inuehit, ortus, ut ali-
opinantur, in montibus Luna in Aethiopia
frali.

(Vnde Philostratus lib. 1. Iconum
um, Νεῖλος μὲν Αἰγύπτιοι ἔχουσι τὰς
λάς, Αἰθίοπες δὲ τὰς πικράς. De eo
ter Herodotum, Solinum, Melam
necam lib. 4. naturalium quæstio-
b, Plinius lib. 5. cap. 9. item lib. 18.

18.)
incipit Nilus crescere abundissimè Sole tran-
e Leonem, & residet in Virgine ipsædem qui-
crevit modis. In totum autem reuocatur
ripas in Libra, vt tradit Herodotus die cen-
iustum incrementum est cubitorum sede-
minores aquæ non omnia rigant, ampliores
ent tardius recedendo. Ha serendi tempera
munt, solo madente illa non dant fructu.
mg, reputat prouincia (Aegyptus) in duo-
n cubitis famem sentit, in tredecim etiam
esurit. Quatuordecim cubita hilaritatem
unt, quindecim securitatem, sedecim deli-

Seminant Nouembri mense incipente, per-
ur autem messis mense Maio. Scater pisci-
optimis, Hippopotamus etiam & Crocodilos
lucit.

De causis exundantis Nili variè disputat
est à veteribus Græcis & Latinis. Aristi-
Adrianeus, cuius exstat etiamnum grande
men orationum Græcarum, oratione, que
gyptia inscribitur, totam rem prouidentia di-
e tribuit. Lucretius lib. 9. causas inducit,

Nilus quan-
do incipiat
crescere.

Tempus se-
mentis in
Aegypto.
Tempus
messis.
Causa ex-
undantis
Nili.

TERTIA PARS

cur diffundatur Nilus: Lucanus etiam li-
vbi inter cetera etiam ista scribit:

———— Quis causas reddere possit,
Sic iussit natura parens discurrere Nilum
Fontes Nili. rursum de fontibus Nili nondum exploratis.
Amovuitq; sinus, & gentes maluit ortus
Mirari, quam nosse suos:
Nec licuit populus paruum te (id est, fontem
um) Nile videre.

Senecæ ver-
ba de Nili
inundatio-
ne.

Desinimus autem de Nilo verba fac-
vbi prius Senecæ locum egregium huc ad-
pserimus, è libro quarto naturalium qua-
num. Quantum, inquit, crescit Nilus, tan-
spei in annum est, nec computatio fallit agri-
lam, adeò ad mensuram fluminis respon-
quam fertilitatem facit Nilus. Is arenosus
sitienti solo, & aquam inducit & terram. Cum
cum turbulentus fluat omnem in siccis & h-
tibus locis fecem relinquit, & quidquid pi-
secum tulit, arenis locis illinit. Iuuat
agros duabus ex causis, & quòd inundat
quòd oblimat, ita quicquid non adijt, sterili-
squalidum iacet, si crevit super debitum,
cuit. Mira itaq; natura fluminis, quod
ceteri amnes abluant terras & euiscerent,
lus tanto ceteris maior adeò nihil ledit, nec
radit, vt contrà adijciat vires, nimiumq; i-
sit, quod solum temperet: Illato enim lu-
ar

nas saturat & iungit. Debet illi Aegyptus tantam terrarum fertilitatem, sed ipsas, facies pulcherrima est, cum iam se in agros esset, latent campi, opert aq; sunt valles, op- Insularum modo exstant, nullum in medi- aneis, nisi per nauigium commercium, ma- est letitia gentibus, quum minus terrarum su- m vident. Haecenus Seneca fide dignissimus or, qui plusculis annis in Aegypto militauit, coram magna ex parte inspexit, quae in literas ulit.

Qua autem maxime patet Nilus, scribitur de secundum latitudinem ultra milliare Ger- nicum non patere. Abundare autem bonis pi- bus omnis generis, Crocodilis etiam animali Crocodilus phibio quadrupede vulpis magnitudine no- Nili. atis, quibus vescuntur pauperes, quod carne duriore.

Insulas Nilo tribuit Diodorus Siculus lib. 1. Insulae Nili innumeræ. tingentas: Νειλος, inquit, νῆσοι πλείους ἢ ὧν ἰακκοσίω. Strabo lib. 7. Νήσους μυριάδας ἔχει bere scribit, & lib. 17. narrat νήσους habere τε πικρῶνας πικροδάσας, inter quas nobi- lissima & maxima Meroë, vbi, Strabone teste, Reges & Dracones Meroë In- σουτου ὡς θεοῦ τοῦ βασιλέως, vbi Draco- s tant a magnitudine, vt cum Elephantis pu- sulæ.

Hodæporica tum vetera tum recentia ad terram sanctam, Arabiam & Aegyptum, nat- rant,

TERTIA PARS

Pleræq; Nili Insulæ sterile esse, propter solum sterile & sabulosum.

De Aegyptijs & eorum moribus Strabon. sic: Αἴγυπτιοὶ δὲ μὲν πολλοὶ ταῖς χερσὶν, τὸ δὲ σῆμα δὲ εἰς τὴν ἀριστερὰν χεῖρα φέρουσι. Id est, latum manibus tractant, manus autem, è qua panis fit, pedibus.

De hysdem reperiuntur primis artium onysius Afer: — οἱ πρῶτοι βιότοιο σωματο κελειθρε.

Æthiopia Indorum Asiaticorum, aliqui putant, colonia. Interior autem Æthiopia, siue meridionalis longius à mari remotior. Præto Ioannis Principis Christiani Imperatoris complectitur, quod quadraginta Regna continet. Ac habet in longitudine supra 300. Germanicas, id est, miliaria Germanica 570. In latitudine supra 20. gradus, id est, 300. miliaria Germanica, tantum ferè spaciū, quantum vniuersa Europa continet. Sitā autem est Æthiopia versus Austrum & Ortum, vltra tora maris rubri & Indici protensa. Medietas eius Æthiopia ferè est in gradu longitudinis latitudinis 12.

(Eam descripsit diligentissimè Franciscus Aluaretz Hispanus, qui Legatus annos 6. in Africa eius Imperatoris commoratus est. In eius Historia vitæ David Æthiopum Regis

eruditè descripta, exstat apud Io-
annem in opere erudito & vario viro-
rum bellica laude, ac virtute præstanti-
ssimam, vbi inter cætera etiam hoc dici-
tur, quod totius cogniti orbis Rex
regè maximus sit, & potentissimus.
Exstat etiam liber Damiani à Goës, e-
pistolæ Lusitani, de fide, religione &
moribus Æthiopum, tametsi hæc si-
cut omnia Aluaretz luculentissimè sit
persecutus.)

Plinius lib. 5. cap. 8. *Atlantes Æthiopia*
populi degeneres sunt humani ritus si credimus,
in neq; nominum vllorum inter eos appellatio
est, & Solem orientem, occidentemq; dir a im-
becatione contuentur, vt exitialem ipsis agrumq;
q; in somnia visunt, qualia reliqui mortales.
Idem de Troglodytis, qui & ipsi gens sunt Æ-
thiopica: Troglodyta specus excavant, hæ illis
omnis, victus serpentium carnes, stridorq; non
nox, aded sermonis commercio carent Blemmyis
aduntur capita abesse, ore & oculis pectore af-
fectis.

Et lib. 6. cap. 30. de Æthiopia iterum,
animalium, hominumq; effigies monstriferas
in extremitates eius gigni minimè mirum
est, ut fit ad formanda corpora, effigiesq; scellan-
das mobilitate ignea. Quibusdam pro sermone
mutus, motusq; membrorum est. Cynamolgi,
Bb 4 caninis

Atlantes
Æthiopiae
veteres po-
puli.

Troglodyta
Æthiopes.

Blemmyis.

Variæ effi-
gies Æthi-
opum.
Natura mi-
ra artifex.

TERTIA PARS

Dynamolgi, caninis sunt capitibus, pars quaedam Aethiopiae locustis tantum vivit fumo & sale duratis innumera alimenta. Ii quadragesimum annum

non excedunt. Vbi etiam mons Δεῶν ὄχμας, aeternis ardet ignibus.

Candace Regina Aethiopiae. Strabo scribit lib. ultimo: Candacem Regnam suam aetate Aethiopiae imperasse, quae suam altero oculo capta.

Numidia. Numidiam regionem scribit esse vberem & divitem. Nota autem est innumera historia à Regibus eius terra Masinissa, Phace & Iugurtha. De illo copiosè multa Scipio in bello Iugurthino.

Cyrenaica, quae & Pentapolitana regio, tota mercatoribus hodie Barbaria, vbi multi sale montibus suis exciso ceu lapide construunt.

Ptolomais, civitas Sagittarum Regum Aegyptiorum. Vrbs Plinio Ptolomais à Philadelphis condita, ob venatus Elephantorum, ob id Epithetas cognominata.

Cyrene amula quondam Carthaginiensis de cuius Graeca origine, multa dicuntur apud Pindarum in quarta ode Pythiorum. E Cyrene fuere Aristippus Socraticus Philosophus, Areta eius filia, quae patri in Schola gubernatione successit, & Aristippi filius, qui matri successit, μητροδιδασκαλος, quod Strabo scripsit cognominatus est. Fuit autem Cyrene amula

Ca

Maginis, quod dictum est, & clarorum vi-
 monumentis celebris, Hegesia seorsim, qui
 ter incredibilem eloquentiam vixit, Cicerone,
 erioq, ac multis alijs prodentibus dictus est
 Ἡγησία. Synesius etiam è Pentapoli
 aortus Cyrenes Episcopus fuit Philosophus
 do, & deinde Christianus. Exstant eius li-
 Graci varij partim post conversionem ab il-
 cripti, qui vna cum Epistolis eius multis in
 Parisijs excusi sunt. Dictione vitur gra-
 & qua exercitatum & attentum lectorem
 uir.

Hegestas ab
 eloquentia
 Ἡγησία
 τ.
 Synesij li-
 bri.
 Synesij Epi-
 stola Grae-
 cae.

Arfinoë præterea & Berenica Cyre-
 a vrbes fuerunt. Pentapoleos etiam Lucas
 inquit Actorum 2. cap.

Marmarica, in qua aliqui Iouis Ammonij
 Iouis Am-
 monij tem-
 plum & oraculum collocant, de quo multa
 ptiam & o-
 racles
 riaculum.
 ptiores Graci & Latini, historia Alexandri
 gnij, & Peuceus libro erudito & vario de di-
 cationibus.

NOVA A-
 FRICA.

Atq, hæcenus de vetere Africa, nunc
 pauca de noua & nostra primum aere
 gnita, de qua præter alios etiam multa egre-
 in Iouij libris, de viris bellica virtute illu-
 stribus.

Maior pars
 Africæ no-
 stra a re-
 perta Pa-
 lioij libri
 historici.

TERTIA PARS

*scribis. Ac in opere eius doctissimo & eloque-
simo Historiarum nostri temporis. In Epistol-
iam Cleonardi de Africa hodierna, seorsim
Fessano regno, & Academia Fessana Sarace-
gentis, in qua ille linguam Arabicam did-
quædam non indigna lectu scribuntur.*

Africa diui-
ditur ab At-
lante in du-
as partes in-
æquales.
Etiam vetus
Africa no-
stro tempo-
re noua ac-
quisiuit no-
mina.
Selymus
Turcarum
Imperator
occupat re-
gnum Tun-
netanum.
Nouæ Afri-
cæ limites.
Nigritæ ha-
bitatores
nouæ Afri-
cæ.
Nigri fluij
natura.
Mirum Ni-
gri fluminis,

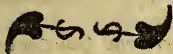
*Africam autem mons Atlas in duas inæ-
les partes diuidit, quarum minor ad mare
terraneum pertinet, maior ad Oceanum vsq;
dicum. Nostro tempore omnes Prouinciæ Afri-
cæ de quibus paulo anti, excepta sola Aegypto,
nominibus appellantur, videlicet Barbaria
Marochorum, regni Fessani Argieræ, ac re-
gnum Tunetani, quod anno 1576. Selymus Tu-
ræ Imperator sui iuris fecit, capta Metro-
polis eius regni Tuneta, cuius muros diruit, ciuitatis
formam ei ademit, & fortissimum propugnaculum
in illo loco construxit.*

*Alteræ Africa pars, quam nouam sive
centem & maiorem illa altera dicere possumus
in Austrum porrigitur, & ad Oceanum vsq;
dicum pertinet, à Nigritis verò & Aethiopi-
colitur. Nigritæ autem magnam partem Afri-
cæ recentis occupant, atq; ad littora Oceani Ori-
dentalis extenduntur. Versus Austrum verò
Nigrum vsq; fluiuium, cuius ea natura est, quæ
Nili: Nam & eodem tempore augetur min-
turq;, eademq; animalia gignit, vt Crocodili
Senega Lusitanis nuncupatos. Eius mirum*

quod ab vna parte accolat producat proli-
 fatura nigrosq; ab altera verò fuscis &
 ies.

Sub finem huc addimus, quod Aeneas Gæ-
 us Græcus scriptor retulit in Theophrasto suo,
 libro de animarum immortalitate, & re-
 ectione mortuorum. Martyres ac Sacerdotes
 in Libya, euulsa à Tyranno & excisa ipso-
 lingua, nihilominus clare locutos fuisse, ac
 unciâsse animo hilari ac magno Dei magna-
 d est, ut ipse loquitur: ὅλιε ἐκρηζῶν ἀνα-
 θείσκει τῆς δεομιλῆς γλώσσης αὐτῶν ἀ-
 anno, qui criminis loco subditorum suorum
 atem habebat ἔγλημα ποιδμου & τὴν
 ἄν ἀεχομλῶν αὐτῆς εὐσεβείαν φανῶν
 εἰσαθερῶν edidisse, ac obstupesciua
 se id vidisse & audiuisse
 commemorat.

Martyres
 reuulsis lin-
 guis mira-
 culosè lo-
 quuntur.



MARIA.

flu, propter copiam fluminum dulcium, quae
d mare euoluuntur.

Germanicum, quod rursum à diuersis genti-
varia nomina acquirit, ac Sueuicum dici-
Cimbricum, Sarmaticum, Scythicum, Bar-
um, Pomeranicum, Balticum, (à Balthia
insula) quod etiam Codaneum à sinu Codano,
s grosse Deutsche Meer/die Ostsee/das
merische Meer / die See dicitur, & rria
nilonis Regna, Daniam, Sueciam, Noruegiam
inet, & ab Hellepontò Danico, vel vrbe Lu-
a, initio factò per 250. miliaria inter Ger-
niam, Borruſſiam, Liuoniam, Ruſſiam, & op-
ta Dania & Finonia litora V Viburgum vsq;
sus Eurum extenditur, Arctoum, item Borea-
ſue Septentrionale, Glaciale, quòd per Bru-
m congeletur. Mortuum item dicitur, & Len-
& Saturnium, à tardo & pacato fluxu.

Et tandem mare mediterraneum seu inte-
r, præcipua & celebratiſſima pars Oceani ſue
ris magni.

Sinus præcipui Oceani in Indico Sinus præ-
ari ſunt: Gangeticus, Perſicus, Arabicus, cipui Ocea-
i etiam mare Rubrum & Erythraum dici-
ni.
r, ſue quod Plinius exiſtimat lib. 6. cap. 23.
Rege Erythra, aut vt alij, ſolis repercusſio-
nis reddi colorem exiſtimantes. Alij ab are-
Mare Ery-
rubra, aqua terraq;. Pomponio mare pro-
thraum.
cello-

Maris Gera-
manici varia
nomina.

Mare Bal-
thicum.
Maris Bal-
thici longi-
tudo.

Mare medi-
terraneum.

M A R I A.

Longitudo
maris rubri.

Latitudo
maris rubri
vbi transie-
runt Israëli-
tæ.

celosum, asperum, profundum & magnorum
animalium magis, quam cetera capax, & à
bus Aegypti, Syria, & Palastina incipiens,
gissimo tractu inter Arabiam felicem & Ae-
ptum ac Aethiopiã ferè per 260. milli-
Germanica versus meridiem porrigitur. Con-
autem latitudinem maris ea parte, qua tran-
runt Israëlitæ ex Aegypto illuc progressi, esse
milliarium aut circiter. Neq; potuit tanta
ritudo, cum tot ac tantis impedimentis hoc
tam citò conficere, sed haud dubiè inter
mora sex aut octo dierum, quo toto tempore
per moles illa aquarum in sublimi sustentata
tit, ne decideret. De huiusmodi verò admonem
aliquando adolescentes, vt intelligere disca-
quid profit marium illa & orbis terra parti
enumeratio & inspectio, & quod temporis &
consideratio hoc loco magnitudinem mirae
plurimum augeat.

(De Erythræo verò mari omnino
copiosissimè & eruditissimè exposi-
sunt in explicatione Stuckij in Pe-
plum maris Erythræi Arriani Histori-
ci. Adeius finem etiam addita est in-
catio locorum, regionum & terrarum
ad quæ solers Lusitanorum penetra-
navigatio.)

M A R

MARE MEDITERRANEUM,

Mare mediterraneum in Hispania extre-
mitate iuxta Gaditanos incipit ad Oc-
eanum influens, & in meridiem ver-
ad Septentrionem deinde tendit, & desinit
ludem Mozoticam, & porrigitur ad Cilici-
Syriamq; vsq;. Et mediterraneum dicitur,
per mediam terram ad orientem vsq; ex-
itur. Magnum etiam appellatur, quod cate-
aria eius comparatione minora sint, Euro-
quod dictum est, Asiam, Africamq; dister-
ans.

De mari mediterraneo Solinus cap. 37. sic :
anticus estus in nostrum mare disfidium or-
mittit. Nam Oceanus, quem Graeci sic no-
ant à celeritate, ab occasu Solis irrumpens
o latere Europam radit, Africam dextro,
isq; Calpe & Abila montibus, quos dicunt
umnas Herculis, inter Mauros scinditur &
baniam.

Ac sunt maris mediterranei partes
Occasu: Fretum Herculeum secundum lit-
Europa, mare Ibericum, Balearicum, Galli-
a, Ligusticum, Sardoam, Inferum siue Thu-
m, & Tyrrhenum à celi positu, superum siue
riaticum, quod nunc serè sinus Venetum seu
re Venetum dicitur.

Initium ma-
ris mediter-
ranci.

Mediterra-
neum cur
dicatur.

Mare medi-
terraneum
quomodo
efficiatur.

Maris medi-
terranei
partes.

Mare Adri-
aticum.

Deinde

M A R I A.

Mare Ioni-
cum.

Deinde sequuntur mare Ionicum, vic-
tum, raptum, & iactabundum Stephano, &
Adriatici Eusthatio.

Mare Aege-
um.

Post iterum maria Creticum, Myrto-
Icarium, Aegeum ante omnia Insulosum,
& Archipelagus & Gaorhalassa potius dici-
quàm mare, quod totum illud mare aded re-
tum sit Insulis, ut vnam ex alia possis cerni
& id mare procul aspicientibus caprarum
gem repraesentet, vbi natura veluti luisse
est, attollendo è medio mari vno in pelag
Insulas.

Helleston-
tus.

Inde ad Boream Hellepontus, qui in
Graciam & Illyricum in angustias septem
diorum stringitur, vbi Xerxes ponte na-
facto in Graciam traiecit, ut scripsit Her-
tus, inde diffusus ab aquore patente ru-
stringitur, & facit propontidem, quasi pon-
precedentem, qui mox in quingentos passus

Bosphorus
Thracius.

arctatur, sitq; Bosphorus Thracius à Bouis tra-
sua Dchsenfurt prope Constantinopolin,
Darius Pater Xerxis copias suas Arbenien-
bellum moturus transportauit, & rursus

Pontus.

gressus in latissimum effunditur sinam, qui
tus dicitur, sinus amplissimus à tergo Ma-
dis paludis: Ac illud mare ex multitudine
minum illuc se exonerantium dulcius quàm
tera est.

Euxinus olim Axenos dictus fuit, id est, Pontus Axenos. spiralis Pontus, propter tempestuosa loca accolarum immanitatē, maxime verò Syrum & ἄγριότητα, hospites immolare solito, & humanis vescentium carnibus; & probris caluarijs hominum vtentium. Nouissimam autem cum Iones gens erudita, sapiens, humanitate & moribus excolta in littoribus illis dissident vrbes, commercio etiam aliarum gentium mollitis aliquantum accolarum motus, Euxinus, id est, benignus hospitāliq; Pontus Euxinus vocari coeptus est. Ac exporrigitur in longitudinem per ducenta miliaria, latitudinem verò per septuaginta. Bosphorus deinde Cimmericus ad Tauricam regionem, & palus Maëotis, quam Tanais facit, id est, vt eadem palus & planius dicantur & repetantur, vbi quum se coarctat Hellepontus dicitur, vbi se expandit iterum Propontis, vbi rursus in arctū dicitur Thracius Bosphorus, vbi iterum se dilatat Pontus Euxinus, qua verò paludi Maötica mittitur Bosphorus Cimmericus vocatur, eadem palus Maëotis finis maris mediterranei.

(De illis verò Maris mediterranei partibus Plinius lib. 4. cap. 1. Solinus lib. 16. item 22. & 26. & Polybius lib. 10. Ioannes Stuckius etiam in explanatione eruditissima, & copiosa & varia

ria in Periplum Ponti Euxini Ar
Philosophi & Historici. De Bos
ris autem seorsim Plinius lib. 6. ca
his verbis: Bosphori duo à bouis t
fitu, vnde ùomen à bobus est, &
quam in dissociatione German
concors. Alitum quip pe cantu
numq̄latratus inuicem audiuntur
cis etiam humanæ commercia i
duos orbis manente colloquio,
cum ipsum auferunt Venti. Eader
rè Mela Geographiæ suæ lib. 1.)

i

Item secundum litus Asia sunt: Capathium, Lycium, Pamphylum, Isthmum, Sydonium, vel Syriacum, Asiaticum.

Hinc rursus secundum Africam, Phœnicum, Aegyptiacum, Syrtes maior & minor, Libycum vel Punicum, Africum & Numidicum.

Mare medi- Et sortitur mare mediterraneum tot
terraneum nomina vel à prouincijs, ab insulis, à gentibus
vnde fortia- vel oppidis, à positione cœli, vt superum &
tur varia no- ferum, quod sit Oriens superior, Occidens
mina inferior. A moribus etiam accolarum & t
fitu vel Angustis meatibus boum.

Sinus maris mediterranei in Siciliam mari sunt: Sinus Tarentinus, Scyllacium, item Scylla & Charybdæ. In Ionio: Sinus

totorum, Ambracius, Corinthiacus. Et Peloponesum: Sinus Chelonicus, Messicus, Laconicus, Argolicus, Saronicus & Aricus. In Aegæo sinus Petæus, Maliacus, Sphigicus, Thermaicus & Edonicus. De his marium partibus copiosè Plinius, Solinus & Strabo.

I N S V L Æ .

DE Peninsulis prius pauca, antequam ad Insulas veniamus, præcipuas vero tantum recensemus. Prima est Peloponesus, altera & celebrata pars, & arx totius Græciæ, hodie Morea in Mari mediterraneo sita, toto orbe celeberrima tum alias, tum etiam ob Mycenæ, Argiuorum, Lacedæmoniorum, Sicyoniensium, Eliensium, Arcadum, Pyliorum & Messiorum imperia, de quibus Eusebius in Chronico. Secunda Aurea Chersonesus in mari Ionio meridionali. Tertia Cimbrica in mare Germanicum se extendens aliquod regna Scandinavica, Daniæ, Noruegiæ, Suetoniarum, Cimbrica cognominata à Cimbris, Taurica & eam aliquando tenuerunt. Taurica Chersonesus à Tauris Scythiæ Europææ populis in Pontum Euxinum circa Bosphorum excurtens, & flua quadam scinditur per medium, cuius

Peninsula.

Peloponesus.

Aurea Chersonesus.

Cimbrica Chersonesus.

Taurica Chersonesus.

M A R I A .

alteram partem, in qua Capha, olim Th
 sia dicta, Genuesium aliquando coloni
 berrimum Emporium, totam Turca: al
 verò Tartarus Præcipita, vnde Præcop
 minor Tartaria dicitur, possident. Ma
 autem palude, Cimmerico, Bosphoro ac
 Euxino penè circundatur.

Asia minor
 quibusdam
 Peninsula.

Sunt etiam, qui minorem Asiam Pen
 lam faciant, & huic etiam alias Peinsula
 dant, quod nolumus examinare scrupulose

O C E A N
 I N S V L Æ .

O C E A N I I N S V L A
 S E P T E N T R I O N A L E S .

Oceanus
 Septentrio-
 nalis minus
 cognitus
 veteribus.
 Navigatio
 ad loca Se-
 pteniona-
 lia cur diffi-
 cilis.

R Ars Septentrionalis Oc
 ani non satis cognita fuit veterib
 perlustrata. Apud Ptolomeum v
 sexagesimum latitudinis gradum, quod dict
 est, ubi Thule collocatur, non est peruent
 quod navigatio ad illas regiones valde diffic
 sit, propter ventorum asperos & impetuosos t
 bines, & maris fremitus terrificos, montes g
 cie co

concretos planeq; horrendos, hyemem tri-
 & sauiam, ita tamen vt nihilominus hodie
 septuagesimum latitudinis gradū sit pro-
 um, vbi & in frigida Septentrionali Zona,
 onelandi & Pilapelandi reperti sunt. Cūm
 ia quaedā orientalis pars, quod aliqui an-
 runt, in 84. eleuationis poli Septentrio-
 gradu posita sit, quod deinceps suo loco in-
 bitur, adeo vt ea ratione à polo absint illi
 nes tantum sex gradibus.

Ac Martinus Forbissierius Anglus, anno
 7. 26. Mayj ad quarendas nouas terras in
 tentione incredibili & inaudito haecenus
 sumptibus Regina sua nauigationem in-
 uit, atq; superatus multis immensis difficul-
 bus nauigationis, reperit tandem in Septen-
 ne mense Augusto auri tantam copiam, vt
 epleuerit 200. dolia siue tonnas auri, qui-
 oneratis nauibus in angliam 17, Septem-
 incolumis reuersus est. Tamen si sunt, qui
 bant gleba seu terra metallaris tantum tot
 ulisse dolia, cuius centumuirale pondus vn-
 s auri quinque, vna vncia nouem coronatis
 llicis aestimata, contineat.

Homines eius loci ab omni ciuili cultu a-
 ai, crudis ferarum ac piscium carnibus ves-
 niunt. Vesiuntur pellibus ferarum venatione
 otarum, herbas etiam crudas bestiarum in
 rem deuorant: Tentoria eorum pellibus Ba-

C 3

lena-

Lappia ori-
 entalis non
 procul abest
 a polo Se-
 ptentriona-
 li.

Nauigatio
 ad Septētri-
 onem For-
 bissierij An-
 gli.

Auri copia
 reperta.

Homines
 Septentrio-
 nales qua-
 les.

Canes cur-
ribus iun-
guntur.

lenarum teguntur, perpetua ibi nubes
gus asperrimum. Canibus, qui lupos no-
specie referunt, sub iugum missis, ut unti-
res necessarias super glaciem aduehenda-
ma illis sunt arcus, sagitta & funda. V-
delectantur rebus splendidibus & tinni-
bus. Qualem religionem colant, quam
cognitionem habeant, ignoratur. Nulla u-
gna, cerui multi, & sicut regio sterilis est
homines stupidi, tardi & sine omni inge-
Terram non colunt contenti rebus, quas sp-
producit: Venatione viuunt: Potus illis
guis ferarum est calidus, aut aqua glaci-
bi istuc fluuij, nulla scaturigines, quod viole-
frigoris terram ita concludat, ut aquarum
turigo erumpere nequeat.

Septentrio-
nales stupi-
di.

Thomas
Freigius.

(Exstat descriptio eius nauigatio
ex Gallico Latina facta, opera Tho-
Freigij viri celeberrimi & omni do-
natu genere praestantissimi Recto-
Scholæ Norinbergenfium patritiæ

India siue
America se-
ptentriona-
lis.

Ac dicuntur regna, regiones & Insula
septentrionales ab aliquibus America, f
India septentrionalis.

Hibernia
siue Irland-
dia.

Ac sunt Hibernia, quæ nunc Irland
vbi aues fluuiatiles nascuntur è certicibus
nuum, quibus etiam Pontificij tempore qu
drag

...fima impunè vescuntur, quod piscibus ma-
quam carnib. annumerentur, vbi etiam a-
matureta nuncupata, berues instar cotur-
um, qua mortua & in sicca loco retenta,
tannis certo tempore instar hirundinum
d Plinius prodidit, reuiuiscunt, & sic mor-
inter vestes collocata à timeas eas praser-

Aues natæ
è corticibus
arborum
Aues reuiu-
scentes cer-
to anni tem-
pore.

Hibernis veteribus Strabo ἀνθρωποφαγι-
tribuit lib. 4. his verbis: ἀνθρωποφάγοι τε
σὺν καὶ πολυφάγοι τοὺς δὲ πατέρας πε-
τῶσαντας καποθίερ ἐν καλῶν ἕθεμονοι.
er Hiberniam ac Britanniam Maxna est In-
a, cuius extat luculenta descriptio in sino
mi tomi Theatri orbis terræ.

Hiberni ves-
teres qua-
les?

Britannia, clara Plinio, Græcis, nostrisq;
numentis. Solino penè alter Orbis. Quam
iose describit Casar lib. 5. Commentario-
n belli Gallici.

Britannia.

In quadam Britannia parte aues nasci è
ngis scribit Georgius Pistorius Medicus lib.
Varietarum erudit arum cap. 4. qui gratis-
n saporis sunt.

Aues è fun-
gis natæ.

Et in Theatro Orbis terra scribitur, in O-
ano Anglico lupis captis ac venum expositis,
iamsi aperiaturo cultro laurus, vt emptor de
nguedine & carnositate eius statuere possit,
ilnus tamen illud dimissi in viuaria, piscinas,
u stagna, tactu tencharum coalescere.

Lupi piscea
in Oceano
Anglico
quales?

Londinum Vrbs celebris Londinum, Lond
 vrbs prima- *sita ad Tammasim fluum. dner arijs nauig*
 ria Angliz. *lem, qui inuehit in eam totius orbis opes, &*
refertur tomo primo Vrbiu illustrium.

(Angliam & Hlstoriam Regn
 ius vniuersam descripsit lib. 26.
 lydorus Virgilius Anglus, scriptor
 ctissimus & eloquentissimus. Cu
 etiam exstant in publico libri octo
 Rerum inuentoribus. Libri item
 de Prodigijs valde eruditi, & ex mu
 optimorum autorum lectione mu
 tempore congesti & conscripti.)

Sena Insula. Pomponio lib. 3. etiam Sena in Brit
 nico mari est Gallici numinis oraculo insig
 cuius antistites perpetua virginitate sancta
 nero nouem esse traduntur.

Gallicenæ. Gallicenas autem vocant, putantq, in
 nys singularib. praditas, Maria ac ventos c
 citare carminibus, seq, in qua velint anima
 ventere, sanare, qua apud alios insanabilia
 scire ventura & pradicare, sed non nisi na
 gantibus, & in id tantum, vt se consulerent
 profectis. Insula autem Senæ nulla, qui eq
 dem memini, apud vllum veterum sit mentio

Britannia De Britannia Solinus porò his verbis ca
 vetus qua- 35: Britannia non qualibet amplitudine n
 licè men penè alterius orbis meretur, inhumano i

um ritu aspera. Alias ita pabulosa, ut pecu-
 nisi interdum astate à pastibus arceantur,
 culum agat satias, fas atq; nefas eodem a-
 o ducunt, puerpera si quando marem edit,
 libibus votis optat, non aliter quam in bello
 ter arma mortem oppetat. Praecipua viris
 ia est in armorum tutela.

Meminit Solinus insula etiam, qua Tha-
 os dicatur, & à Britannia continenti aestua-
 tenui sit separata. Cum verd ipse nullo ser-
 ur angue, asportata inde terra, quoq; gen-
 inuecta sit, angues necat. Porro refert in Gagates
 tania reperiri Gagatem, qui aqua ardet, Britannia.
 contra restinguitur oleo.

Angli fuerunt: Anselmus Cantuariensis Alexander
 scopus, cuius scripta Theologica non pauca de Ales An-
 versunt. Alexander de Ales, qui summa The- glus.
 gia libros quatuor condidit.

Nicolaus de Lyra ordinis fratrum mino- Nicolaus,
 n, vir Hebraicè, Gracè atq; Latine doctus, de Lyra.
 ante annos circiter 250. commentarios
 fecit in vtrunque Testamentum & pleraque
 Eius, quam qui eum secuti sunt temporib. po-
 rioribus monachi, interpretatus est: Quem
 Lutherus vir Dei magnus & diuinus Scri-
 ura interpres saepe citat & commendat: tam-
 si in illo quoq; multa desideret, requirat, &
 prahendat. Eius Commentarij Titulo Po-
 stilla

Lyræ com-
mentarij in
vtrunq; te-
stamentum.
stilla super verunq; testamentum tomis qu
excusi, extant cum additionibus Pauli Epi
Burgensis, Repliiq; Matthæ Dornigk &
tu plano incluso, cum Glossa insuper ordin
textui inserta, & expositione notabili vbiq;
iecta.

Occani, Oc-
cista.
Guilhelmus Occam, Doctor Scholasticus
Magistri Sententiarum celebris interpretis,
familia Occistarum nomen dedit.

Bartholos
mæus An-
glicus.
Bartholomæus cognomine Anglicus, qu
rerum proprietatibus libros 19: scripsit, qu
bri Monachus ferè pro Plinij Mundi illa hist
erudita & varia olim lectitatu fuerunt.

Animalium
historia eru
ditissima.
Edoardus Hortonus Oxoniensis, quo no
de Animalibus libros vnquam scripsit doctius
elegantius.

Commen-
tarij in to-
tum Plini-
um.
Ioannus Claimundus, de quo nobis vet
aliquando Oporinus noster, qui in totum Pl
opus eruditos commentarios scripserit, & ad
excudendos iam pri dem miserit, cur autem n
fuerint excusi ab Oporino, puto sumtus ad ta
tum opus imprimendum defuisse.

Thomas
Morus An-
glus.
Thomas Morus in Anglia olim non modo a
etrina, sed etiam autoritate & dignitate
aulæ Regis Anglorum præstans, qui tum alia
rudite scripsit, tum etiam ad imitatione
Reipublicæ Platonice composuit de optimo Re
publica statu, deq; noua Insula Vtopia libru
re

aureum, nec minus salutarem, quàm fe-
m.

Robertus item Barus, Ioannes Balæus. V-
nemo descripsit vitas & historiam Ponti-
n Romanorum rectius & melius, Balæi pon-
ia & totius eius regni historia inserta est
loco Centurijs Anglorum illustrium. De il-
Epigrammate ei historia præfixo sic dici-

ima Lutherus patefecit, Platina multa,
Quædam Vergerius, cuncta Balæus habet.
nam mouit Camerinam, moraq; scætet,
Pandora Latæ pyxis aperta volat.
uos cæcos vidit, proditq; recessus:
Furtiuos memorat, Roma petulta, thoros,
am lustravit, rimas perspexit & omnes,
ngreditur lectos, concubitusq; tuos.
retum nihil est, secreta cubilia pandit,
Nox nihil inuoluet, nulla latebra teget.
ergo venias, speculum videasq; malorum.
Hic & auos, proauos, hic at auosq; vide.

Scripsit autem Balæus Centurias
atuordecim Anglorum clarorum
Strina & virtute. Iotius etiam scri-
t elogia Anglorum, qui nostro se-
lo eruditione, doctrina & virtute me-
orabiles fuerunt, quæ in Britannia
criptione suo loco inserta sunt.)
Scotia,

Vtonia mo-
rii.

Historia vi-
tæ Pontifi-
cum.

Summa
vitæ ponti-
ficum Boe-
læi.

Anferes in
arboribus
nati è flore.

Scotia, in ea nascuntur alicubi ex
quodam anferes, quomodo de illo multi er
scriptores prodiderunt. Gaudentius etiam
rula lib. 3. Memorabilium cap. 43. Nos
nas auib. illis ereptas aliquando vidimus, o
sas nobis à nobili erudito, qui terras Septent
nales plerasq; peregrinando perlustrat.

Vrbs Edinburga.

Scotus
Scotistæ.

Scotus fuit Ioannes Duns, quem Scoti
superior etas fere nominabat, sententiarius a
tissimus & disputator subtilissimus, & qui
miliam Scotistarum condidit. Eum scribit
nius mortuum Apoplexia, dum viuus festin
funere pro mortuo tumultatur, cū redeunte v
serò, morbi impetum natura discuteret, si u
ad petendam opem miserabili rugito edito, p
sarog; diu sepulcri lapide, eliso tandem cap
peruisse:

(Scotiam descripsit libris 19. cu
cōtinuatione ad hæc vsq; tempora p
Ioannem Ferierum Hector Boëtius
ruditus scriptor.)

Orchades.

Orchades circa Scotiam Insula a
plus quadraginta, Hebrides etiam à Pli
Britannica appellata, sepultura antiquor
regum Scotia clara, in mari Hibernico sita.

Scandia, qua & Dania & Schonla
dia.

Noruegia.

Sueti

Suetia. Vrbs Suetia primaria Stock-
 mia munita natura & arte, & sita in pa-
 ribus Venetiarum instar, in palis exstructa,
 etiam nomen representat. Mare in eam
 editur duobus ramis tam largis aquis, vt
 s onerariae extensis velis inuehantur. Sue-
 ostia est sub longitudine graduum 45. la-
 dine 64.65. Noruegia vero magis tendit in
 asum & Septentrionem circa longitudi-
 42. graduum, latitudinem 66. cuius lati-
 nem superat Lappia Orientalis, qua ab Ae-
 ore recedens gradibus 84. à polo abest tan-
 quinq; gradibus.

(Porro Daniam seorsim descri-
 Saxo Grammaticus grauissimus
 ptor. Daniam autem, Noruegiam,
 etiã & cæteras Septentrionales ter-
 descripserunt Crantzius & Ziegle-
 . Ac meminerunt de illis terris et-
 in sæpemulta Iouius & Liber Baro
 Herberstein, vterq; in sua Mosco-
 Iouius etiam præterea in Anglia.)

Grundlandia à viridi planicie denomi-
 a.

Finlandia Suetorum regi paret terra
 tra, fertilis & amana, sed frigida admo-
 n. In longitudine gradus habet 53. latitu-
 e ferè 65.

Lapo-

Stockhol-
 mia vrbs
 Suetiæ.

Situs Sue-
 tix, Norue-
 giæ, Lappiæ.

Lappia Orientalis.

Lamponia siue Lappia, qua diuiditur in Orientalem & Occidentalem. Lappia Orientalis Ecclesiam diui Andrea magnifico & sumptuoso templo & doctis atq; sacrarum literarum eruditis vñis exornatam habet; in græuæ eleuationis poli 84. valde prope ad polum polaræ. à polo septentrionali tantum quinq; gradibus distans & remota: Vnde quali aëris conditione sit illa terra, non difficulter existimari potest. Lappia autem quasi secors & inepta nunciata Lappentland / cuius incolæ ineptiores sunt, Lappen.

Lappia nomen unde.

(De ea plura Damianus à Godescopio Lappia descriptione & deploracione gentis Lappianæ.)

Situs aliquot regionum septentrionalium.

Regiones autem ista & Insula longissimis tractu ab ortu in occasum excurrunt, tamquam sint qui Grunlandiam Orientali India cōbore existimant: Finlandiam etiam, que Suecorum Regi modò paret, extra totum Tanarum longè procurrere in Asia fines.

Islandia.

Islandia omnium vltima Septentrionalis qua veteribus memorantur. à Straboni, Solino vltra Thulen, pigrum concurrens, tumq; mare. Plinio distat sex dierum nauigatione à Britannia. E Scotia, cuius Regi subiecta est, trium dierum nauigatione illuc peruenitur. At si nauigatio tantum tribus mensibus

A Scotia quantum distat Islandia

lissimis. Et possunt nauigando confici sin-
 24. horis ferè centum milliaria, nisi ad-
 ventur venti. Ab aequatore autem tanto spa-
 landia recedit, tantamq; habet latitudi-
 ut circulus Arcticus mediam secet: Lati-
 autem eius est 66. graduum cum semisse
 Longitudo autem 8. aut 9. graduum, 11.
 Nouembri ad Februarium usq; perpetua
 es esse dicuntur quemadmodum à Iunio ad
 usq; continuus dies. Est in hac Insula mons
 a manibus, empusis atq; temuribus clarus.
 Gothia quibusdam Suetia pars & Sue-
 um Regi subdita. Multa ibi piscatio &
 atio.

Urbs eius Vispurgum. Ibi esse scribit
 us Magnus in Gotthorum historia, Bibli-
 am insignem in cœnobio ordinis Germanici
 edicti circiter duum millium & autorum
 codicum veterum.

(Extat autem de gentibus Septen-
 onalibus hactenus cognitis opus
 riū & plurium omnigenarumq; re-
 in cognitione refertum in lib. 22.
 tinctum & Romæ in folio editum
 ai Magni Gothi.)

Antequam autem ceteras Oceani Insulas
 memoramus, recitamus adolescentibus di-
 um Esaiæ cap. 40. Propheta memoratu di-
 gnissimas

Viginti qua-
 tuor horis
 nauigando
 conficiun-
 tur centum
 milliaria.

Latitudo
 & longitudo
 Islandiæ.

Gothia.

Bibliotheca
 insignis.

OCEANI INSULAE.

Creaturæ
collatæ ad
Deum.

gnissimum: Ecce gentes quasi stilla Situla
quasi momentum statera reputata sunt.
Insula quasi puluis exiguus. Omnes gentes
si non sint coram te, & quasi nihilum & in
reputata sunt ei.

INSULAE OCEANI
ORIENTALIS.

Chryse.
Argyre.

Orientales Oceani Insulae sunt tum a
tum etiam Zipangri, aliquibus etiam
Chryse dicta, cui iungitur Argyre, ab
aurei soli, altera argentei Pomponio & Sol.

Iaua.

Iaua etiam maior, quae multa regna
tinet, & minor. Porne etiam tanta magni-
tudine, quod scribit Gemma Frisius; ut trime-
spacio vix obiri possit:

Zeila.

Zeila etiam totius Orientis laudatissimae
esse Insulae traditur.

Maldiuar.

Maldiuar etiam Provincia, quae Insulae
8000. circiter continere dicitur.

Insulae ma-
ris paucae
collatae ad
totum ma-
re.

Tametsi verò Oceani Insulae multa quae
dem sint, & multò plures, quam nos commem-
ramus aut commemorare possumus: tamen
toto rariores & pauciores sunt in tanta vnde
vastitate, etiamsi hac nostra aetate multa pa-
facta fuerint Hispanorum navigationibus, a
bui veteres ne omnes an interea enata.

Ins

Inter Orientales etiam adnumeratur vr-
 maxima **Quinsai** in Prouincia Mangi
 rij Tartarici Magno Cui subdita, quod
 dictum est, quam celestem vocant, qua
 maiorem urbem in vniuerso orbe inue-
 nisse, existimant Noui orbis scriptores, vt
 25. milliaria Germanica secundum longi-
 tudinem complectatur. Numerare scribitur
 harum decies decem & sexcenta millia.
 tantibus mille ducentis imperare. Tanta ibi
 omnium abundantia, tanta deliciarum
 voluptatum omnium affluentia, vt nihil am-
 accedere posse putetur, vt plane Paradisus
 stris dici possit. Sed Idola colit. Vnum
 templum Christianorum, sed Nestoria-
 nis habet. De illa vrbe plura dicuntur in
 libris Iapanicis.

Quinsai.

Quinsai
 vrbs maxi-
 ma.

INSULAE OCEANI
 AVSTRALES.

Australes Oceani Insulae sunt: Tapro-
 bana nunc Sumetra & Zanzibar dicta,
 s valde gubernata à quaternis regibus dia-
 tate insignitis. Alter orbis terrarum Plinio.
 na verò pars orbis terrarum Pomponio me-
 anarum potentissima, & ab Alexandri vsq;
 niora cognita. Rex eius, ne regnum haredi-
 Dd

Taprobana.

tarium

Rex Tapro-
banæ.

tarium fiat liberis gignandis operam dar-
hibetur, quomodo Rex Sinarum potenti-
ne regium stemma alieno sanguine pollu-

Insulæ mul-
tæ circa Ta-
probanem. 1328.

fororem vxorem lege regni accipit. Circu-
probanam cohortes esse dicuntur Insula-
maximus & potentissimus nihilominus t-

Rex Tartaricus
Dominus multa-
rum Insularum
Indica-
rum.

tum Magno Chamo Tartarico potentissim-
peratori, qui multarum Insularum in Ma-
dico Dominus esse dicitur.

Et Iapania complexa 66. regna, sita
procul à China siue Sinarum regione à mo-
toribus Lusitanis circa annum Christi 15
inuenta, eodem ferè cum Italia & Hispania
mate. Habitatores colore candidi esse ser-
tur & natura bonitate, ingenij præstantia
tù Europe nostræ nationibus antecellere.
illa multa dicuntur in quatuor librù Iapani-
rum Epistolarum: Libello item, qui titulu
scriptionis Iapanica extat in publicò.

Venationes
Taprobanæ.

Interdum feribit Solinus, in Taprobana
nationibus indulgent, nec plebeias agunt
das, quippe quum Trigides & Elephantu-
tum requirantur, Marinarum testudines

Magnitudo
testudinum
marinarum

tanta magnitudo, vt superficies earum dor-
faciant, & numerosam familiam non arctè
ceptent.

Multitudo
Insularum
vbi?

Inde proficiscendo versus Moluccas in
las reperias Caroli V. auspicio, tanta insu-

multitudo esse scribitur, ut plus mille & centum esse perhibeantur.

Magellanica etiam hoc loco terra ver-

Austrum à Magellano Portugalesis refer-

qui auspicijs Caroli V. Anno Christi 1519.

imo die Augusti dimissus ad inquirendas

olucas insulas aromatum diuites, versus o-

ccidentem Solem non longo interuallo ab aurea

linea sitas, ita nauigationem suam tem-

perauit, ut ex Hispania austrum versus ad gra-

m latitudinis Australis 52. delatus, quod

ante se nomini neq; veterum neq; recentiorum

intigerat, & inde ad occidentem Solem con-

uersus per inferius hemisphaerium immenso cali-

do tractu superato, sub orientem Solem ad

olucas insulas, quas quaerebat, tandem na-

uis eius peruenerunt: Ac inde per superum

hemisphaerium praeuertens littora Asiae &

Africae in Hispaniam redierit, per nauigato se-

cul (ausu admirando & à nullo mortaliu ha-

uicententato) toto terrarum Orbe: Tametsi

se Magellanus ante repertas Moluccas in pra-

elio cum barbaris quibusdam gentibus occubu-

Magellani-

ca.

Ratio na-

uigationis

Magellani

Portugale-

sij.

Magellanus

occumbit in

Praelio con-

tra barbaras

gentes.

Margarita-

rum stupen-

da magni-

tudo.

OCEANI INSVLAE

Nauis Ma-
gellanica
cur prædi-
catione æ-
terna digna?

tur, alia magnitudine ouorum turturum, &
linarum etiam & anserum, digniores pro-
nautas, qui æterna memoria celebrentur, qui
qui cum Iasone Theffalo Argonautarum p-
cipe ad Colchidem nauigarunt Argonau-
Nauis etiam ipsa, qua vnâ sospes & salua
mum redijt post exantlata tot pericula, m-
dignior, qua inter sydera constituatur, qu-
vetus illa Argo. Hæc namq; ex Grecia d-
taxat per Pontum vecta est. Magellanica v-
ex Hispania Austrum versus indeq; per infer-
hemisphærium in orientem penetrans, rur-
in Occidentem in Hispaniam per superius
misphærium emenso semel, quod dictum est,
niuerso terrarum orbe, reme.uit. Magella-
ca autem longitudinem habere scribitur ge-
dum 150. latitudinem 15. Sunt qui hanc
i thopiam orientalem existimant,

OCEANI INSVLAE
OCCIDENTALES.

Insulæ for-
tunatæ quæ
& Canaria.

Occidentales Oceani Insulæ Doroa
sunt, Hesperides & fortunata, quæ
iam Canaria, veteribus etiam nota, quæ
Mela lib. 3. multis verbis meminuit, diu tam-
nostratibus hominibus etiam post veterum
quisitionem ignorata; donec Regis Arragon
in E

Hispania temporibus anno Domini 1334. Fortunata
 canorum navigationibus iterum aperta fu- quando ite-
 nt. rum nostra
 atate reper-
 ta?

Inter Canarias verò etiam Ferro Insula

De illa Benzo Mediolanensis in libro de-
 scriptionis Canariarum cap. 2. ista: In Insula
 pro arbor est perennes aquas è folijs exsudans Arbor ad-
 lansq; & quidem tanta copia, vt non inco- mirabilis.
 modo, sed etiam multò pluribus sufficere po-
 nit. Ea arbor mediocri magnitudine, nucis

glaudis folio paulò maiore, muro lapideo cir-
 cumsæpta, instar fontis est: & ex eo cratere
 fluens aqua suscipitur. Arcanum equidem
 tura mirabile, nõ reperiri in tota Insula vllam
 uam præter eam, quæ ex illa arbore manat.
 Verò arborem, perpetua ac densa nebula cir-
 cumsæst: quæ tamen interdium, vbi solis æstus
 ingrare incipit, paulatim discuti & resolui vi-
 tur.

De fortunatis siue Canarijs Mela lib. 3. Fortunata
 a: Fortunata Insula abundant sua sponte veterum
 nitis, & subinde alijs super alijs innascenti- quales?
 us, intus sollicitos alunt beatius, quam alie vr-
 es excultæ. Vno singulari duorum fontium in-
 ueniò maximè insignis: Alteram, qui gusta-
 ère, risu soluunt ut in mortem: Ita autem af-
 fectis remedium est ex altero bibere.

Et tandem Occidentalium Insularum ma-
 xima: America aliquibus Francia Antar- America.

etica nuncupata, post annum Christi 1480 de regi capta, authore Christophoro Colombo Genuensi sumptibus Regis Castilia in Hispania Italo, admirandi ingentisq; animi captus, editoq; iudicio viro, & vt quibusdam apparet quicquid louius, Hercule Graco inusitata fama gloria meliore & illustriore, cum & stupendo suo ausu & conatu reperiendi noui orbis primum Herodum & libri Patris famam obscuravit.

Descriptio
Americæ
scripta ab illo,
qui totam
perlustrauit.

Narrat Benzo Mediolanensis, qui anno Christi 1541. in Indiam Occidentalem suam Americam profectus, in ea tota accuratè perstranda annos 14. consumpsit, lib. 1. Americæ sue cap. 5. de Columbo ista, qua ad verbum cum digna memoratu sint, huc asseribimus.

Historiola
notari digna
de Colombo
reperit
Americæ.

Non alienum fuerit, inquit Benzo, in hoc loco quiddam narrare, quod Columbus in Hispania, vti accepi, contingit, postquam iam diu reppererat (etsi enim id olim quoque aliquando esset factum, recens tamen hoc inuentum est) Quum forte Columbus celebri conuiuio cum multis nobilibus Hispanis adhibitus esset, inter eos, vt fieri solet, de India sermo esset datus. vnus eorum ita cum alloqui cepit: Dominus Christophore, inquit, etsi tu Indiam non repperisses, non defuisset tamen in hac nostra Hispania, qui idem actu tentasset, vt qua multis m

viris & ingeniosis abundet Cosmographis
 literatis: Ad ea Columbus nihil protus re-
 dit, sed ouo afferrī in triclinium iusso &
 se imposito, verso ad omnes sermone: A-
 um, in Domini mei, cum quolibet vestrum
 sito in cœnam pignore certo, neminem eo-
 rum, qui hîc sunt, facturum ouo isto, quod ego
 urus sum, nempe vt nullo nixum adminicu-
 ans & erectum in pedem suopre nutu mane-
 Experti sunt omnes neq; vlli eorum successit.
 cum circumactō orbe ad Columbi manus
 uenisset, ille ouum altero eius fastigio mensa
 o ac leniter quassato rectum firmumq; con-
 uit. Ea res omnium animos verecundia
 ougit, postquam utique illis potuit, quid sibi
 itis ambagibus vellet: Nimirum id, post-
 am primus ipse tentasset, iam apertum om-
 nus & factis facile esse: debuisse ipsos potius
 incipēs Indiæ quarenda viam rationem inire,
 se ridere, qui primus se experiri ausus esset.
 uti ante id captanti illussissent, quasi rem im-
 sibilem aggrediendi.

America autem habet quaquaversum Multæ In-
 i proximas terras & Insulas novas Cubam, sulæ propè
 abellam, Peruiam, Hispaniolam, terram Americam.
 mans, siue firmam Castiliam, Brasiliam,
 rram floridam, Pariam, quæ Ophir esse ex- Ophir In-
 imatur, de qua est in Salomonis Historia, sula.

Temixtitan metropolis regni Mexicani. & Mexicanam siue Mexicanum Regnum, ius Metropolis est Temixtitan vrbs amplius opulenta in stagno sita aedificijs & incolarum frequentia Veneta vrbs instar admirab

Idolomania horribilis & tristis. Deorum templa suorum quinquaginta, monum verò suorum effigies vices mille habere commemoratur, vbi olim lutum, vnde tuae idolorum conficiebantur, sanguine deo-
dibus multorum nullium infantum hausto expresso macerabatur, quòd aliter statuae Sathana $\nu\alpha\lambda\alpha\chi\alpha\epsilon\tau\omega$ rectè confici non possunt. Quid enim Sathan hominibus persuadere potest, sine verbo manentibus, quod solum lucerna pedibus nostris? Emporium autem vrbs Temixtitan instar Venetiarum nobilissimum, Anno 1519. Carolo V. subdidit Ferdinandus Cortesius. Hodie magna parte ab Hispanis colitur vndique asperrimis & altissimis montibus circumdata.

Sacrificiorum Insula. America etiam accensentur Sacrificiorum Insulae. nomen illis indidit ritus nefandus Indianorum, quippe qui marmoreis suis Deis pro suis immolant, primum pectore aperto cor erant, eiusque sanguinem labijs Deorum suorum linunt, exta igni coniecta comburunt, alioquin gens placida, quod scribitur, & benigna, quodum longitudinis illa Insula habent 268. latitudinis 23.

Per

Peruvia autem omnium, quae haecenus in Peruvia.
 a sunt, cum auri tum aromatum ditissima

Hic namq[ue] auri & argenti tanta vis esse
 videtur, ut etiam vasa, in contemptissimum v-
 destinata inde conferantur, ac in ciuitate
 eam eius, quae Callao dicebatur, autore Ap-
 io in Cosmographia sua cap. de America,
 us tota aureo tecto reperta sit.

Caput Peruuiae vrbs Cusco est aded Cusco vrbs
 ita ciuitas & pulchra, ut cum munitissimis pulchra Pe-
 pulcherrimis vrribus Hispania certare possit, ruuiae.
 modo id proditum reperitur in primo tomo
 ium orbis terra illustrium. Sita autem est
 uia in litore Occidentali sub longitudine
 duum 290. latitud. 8910.

(Longiores autem descriptiones
 ui orbis Americae vicinarum regio-
 um & terrarum, in Oriente etiam in
 dia & Indico Oceano, repertarum
 tant & leguntur in volumine, quod
 ouus orbis inscribitur, editum ali-
 ando cum praefatione Simonis Gry-
 xei, & cum Prolegomenis Munsteri,
 e descriptiones navigationis vario-
 um autorum ad varias terras conti-
 et. Inter eas sunt etiam Cadamusti
 eneti, Christophori Columbi Ge-
 uensis, Iosephi Indi Americi, Vespu-

OCEANI INSULAR

tij, Vartomanni Ludouici Roman-
 tricij, M. pauli Veneti, Ferdinã di C
 tesij nauigationes & narrationes. I
 ximiliani item Transyluani de Mol
 cis Insulis Epistola. Et quædam fi
 les historiae & narrationes alia, c
 & profectioes ad terras varias &
 scriptiones earundem luculêtas c
 tinent, & nauigationes ad Nigr
 Nouæ Africae & veteribus incogni
 gentes Afros, Arabes, Catecutio
 Indos, & Indianas insulas habet,
 multa alia his similia complectit
 Descripsit præterea Americam lib
 Benzo Mediolanensis; Floridam l
 1. Canarias etiam siue fortunatas, P
 ètarum Paradisum libro vno. Peru
 am Leuinus Apollonius eloquentis
 mus scriptor libris 5. descripsit.

Extant etiam Petri Martyris M
 diolanensis de rebus Oceanicis & N
 uo Orbe Decades 3. siue libri 30. cu
 quibus adiuncti etiam sunt libri eru
 ditissimi de rebus Aethiopicis, Ind
 cis, Lusitanicis & Hispanicis opuscu
 la doctissima, inter quæ etiam est l
 ber de Imperio Lusitanorum in Or
 ente.

Infun

Insunt quoque de rebus Indicis Orientalibus, multa in volumine am d Societate IES V in Oriente arum. Libris item quinque Epistolarum Indicarum & libris totidem Astolarum Iapanicarum, cum quibusdam & sunt etiam Epistolæ Asiaticæ 3 Tartaricæ itidem à Iesuitis exente in Europam ad amicos & suis socios scriptæ, singulæ lectuanda, & vtilis.

Huc etiam pertinet Hieronymi Corij Lusitani de rebus Emanuelis regis Lusitaniæ domi forisq; gestis sex & viginti, libri 12. doctissimi & suauissimo orationis genere conscripti, quibus potissimum ea, quæ in Africa & India bella sit, explicantur, & multæ ibi regionum, terræ, vrbes & Insulæ describuntur, & quales terræ illæ sint, luculenter exponitur.

Ac eorum etiam libri, qui A Romanis & simplicium aliquot apud Indos recentium Historiam scripserunt, terrarum orientalium & insularum multum aliquando etiam non modò mementum, sed etiã longiores expositiones addunt. E quibus omnibus, aliquando lon-

do longior expositio potest peti a
dulcioribus eorum, quæ in hoc li-
breni adolescentibus $\alpha\chi\upsilon\tau\epsilon\sigma\upsilon$ $\eta\epsilon$
 $\gamma\omicron\iota\kappa\omicron\tau\epsilon\sigma\upsilon$ sunt tradita.

Vniuersam præterea reperti no-
Orbis historiã fertur descripsisse.
dericus Furius Cœriolanus, Vale-
nus vir nobilis & eloquentia, prud-
tia, doctrinaq; præstantissimus in
Philippi Hispaniarum Regis, ear-
hactenus ab exordio ad annum Ca-
li V. Imperatoris vigesimum prim-
libris 29. produxisse, quod tum
viri magni ac eruditi nobis retuler-
tùm etiam id refert Ioannes Metel-
Iureconsultus, in præfatione illa
luculenta in libros 12. Osorij de re
Emanuelis Lusitanix Regis.)

Insulæ ma-
ris Caspij.
Insula Tal-
ge.

*In mari Caspio sunt Insula Helades, C
pe & Talge, Pomponio sine cultu fertilis
mniq; fruge ac fructu abundans, soli ta-
men quàm cœli melioris, atque
vt fecunda ita penè
pestilens.*

INSVLÆ

MARIS MEDI
TERRANEI.PRIMO MAIO
RES INSVLÆ,

Orsica, quæ & Cynus, olim Plinio 30. vrbes complexa. nunc ad vnam redacta. Dionysio Ὀρσίκα ἢ Ὀρσίκα λέγουσιν οὗτος τόπος ὅτι ἐὸς ὀρέειν, clarissimo. Tenent eam hodie Genu-Itali.

Sardīnia, longitudo eius continet sex dies iter, latitudo, ubi angustior est, patet iter duorum dierum equi. Abundat tota in frugibus, pecore, equis generosissimis, tritino, thermis, argenti fodinis, & cunctis ita vsu necessarijs.

Vrbs eius Primaria Calaris, habens in quo semper varia nauium genera in-untur, vltro citroq; in Occidentem & Orientem abeuntia, mercesq; varias afferentia.

Rustici diebus festiuis, peracta & audita, totum illum diem & noctem in templo uendo, conuiuando, commessando, & salido consumunt.

Corfica clara viuo generoso.

Longitudo atque latitudo Sardinia.

Portus plenus semper nauibus.

Rusticorum Sardiniorū mores.

Sacer-

*Epicharmus, patre & filio, Syracusani etiam Epicharmus
 unt Epicharmini, qui, quo nomine Theo- Comicus.
 us eum in Epigrammate laudavit, & αὐτὸς
 φιλέμων, ac Philemon veteres & sapien- Philemon
 Poeta, quod fragmenta illorum docent, re- Comicus.
 lia veteris erudita sapientia, & Theocritus,
 us dulcissima Idyllia plurima: adhuc super-
 & in Scholis & Academijs studiosis ado-
 entibus cum fructu enarrantur. Agrigen-
 , ubi Phalaridis tyranni, & Ferili fabri A-
 niensis sit mentio,*

*Leontium patria Gorgia Sophista, cu- Helena lau-
 xtat etiamnum Helena laudatio in volumi- dationibus
 mplo Graecorum oratorum duodecim, quos
 us olim de Bibliothecis manuscriptis primus
 luxit.*

*Catina. Eius urbis cuius fuit Galeottus Exemplum
 daxes, quem Aretius Siculus in descriptione stupendi ro-
 lia scribit robore tanto fuisse, ut illo fretus boris.
 num ligno onustum manibus à terra suble-
 ret. Equum vero absq; freno incitatissime
 rentem transversum lignum complexus, co-
 curribusq; sisteret.*

*Messana. Ibici Lyrici Poeta patria, cu- Ibycus Po-
 interfectores prodiderunt grues, quae nau- eta Lyricus.
 dum ille ipsis praedixerat, & post Plutar-
 um hoc dulcissimo persiculo Ausonius Poeta
 lauit: — Ibycus ut perijt vindex, fuit
 volans grus.*

Vibes

INSVLAE MARIS.

Sicilia ho-
dierna.

Vrbes autem Sicilia septuaginta duas
nū atas numeravit, hodie duodecim, eius
scopatus feruntur longè parentibus diaceps.

Diodori Si-
culi Biblio-
thecæ lib.
40.

Siculi etiam fuere Diodorus, qui Sic-
cognominari solet, & postquam annos trig-
peregriando consumisset, historiam omni-
gentium à conditis rebus humanis, vsq; a-
lium Casarem 40. libris Bibliotheca sua
pletis & admiranda condidit, & redim-
viris eruditus multo auro, si tota & integra
taret.

Ambitus
Siciliæ.

Thucydides lib. 6. scribit ambitum Si-
non multo minorem esse oculo diertam itin-
Tamq; cum sit, tamen tantum 20. stadia
interuallo dirimi à terra continenti.

Templum
Publicæ Ve-
neris.

Montes: Ætna flammiosus.
maximè memoratus ob delubrum Veneris
Aeneæ, quod scribitur: conditum. De quo S-
bo lib. 6. δ ἐξ ἑξ ἑξ λῶφ θῶ ἱπκλος ἰδερ ἐ
Αφροδίτης τὴν ἰσχυρῶν, διαφορῶν τῶν
δ δλωρ γυναικῶν πλῆρες δ παλαιῶν
ἀνέθικων κατ' εὐχλῶν οἱ τ' ἐκ τῆς σικιλίας
ἐξωθεν πολλοί, νυνὶ δ' ἰδερ καὶ ἄλλοι
γυναικῶν ἐκλείπειν δ πλῆθος.

(Longior descriptio Siciliæ, &
storia eiusdem copiosior reperitur
opere historico, in quo Sicularum
rū aliquot eruditi scriptores con-
st.

& Francofordiæ à VVechelo excusi
nt. Inter eos etiam sunt Cl. Marij.
reij Siciliae Gæographia. Hugonis
leari de Siciliae calamitatibus, &
omæ Fazelli Siculi, de rebus Siculis
ecades 2. siue lib. 20.)

Creta Cypro similis, μακαρόνησος, So. Creta heca-
p, Mela, & Virgilio centum olim urbibus ha-
tompolis o-
lim.

ata, vnde ἐκατόμητος, nunc ad tres ada-
Dionysio Afro δ' ἰσὲς μεγάλῳ τιθῶν, id est, Sepul-
omodo. Ouidius reddidit: chrum &
Epicedion
Iouis.

— Creta nutrito terra superba Ioue. In qua
ulchrum Iouis ostensum fuisse, cum hac in-
criptione: ὁ Ζεὺς τῷ κρηόνῳ. Suidas scripsit,

ria Epimenidis Cretensis, cuius versus de
retensum moribus D. Paulus in Epistola ad
mores im-
probi.

rum recitat: — κρητες ἀεὶ ψυθεῖν, κακὰ
γαστέρας ἀεὶ γαστρί. Ac in Epigrammate Leo-
de, quod lib. 3. Epigrammatum Græcorum
itur:

ἐὶ ληῖσαι καὶ ἀλιφθόγοι οὐδὲ δίκαιοι
κρητες τις κρητῶν οἶδ' εὐδίκαιοσ' ὦλω.

Solinus scribit, nasci ibi herbam ἀλιμορ,
a admorsa diurnam famem prohibeat.

Hoc etiam autores de Creta prodiderunt,
quod noctuam non habet, & quod moritur quan-
inuebitur.

Cetera quæ hoc loco de Creta hodierna
ci possent, ex descriptione viri cuiusdam eru-

Et disci,

Herba ἀλι-
μορ fa-
mem diur-
nam prohi-
bet.

VVolfgan-
gus Finckel-
taus Nort-
hufanus, Lu-
ris vtriusq;
Doct̃or.

diti, qui nuper inde redijt, & quam ad nos
fit doctrina, ingenio, iurium atq; linguarum
cognitione clarissimus Vir, D. VVolfgan-
Finckeltaus, Iuris vtriusq; Doct̃or, Profe-
Graeca lingua in Stiria, & curia prouinci-
Graecia aduocatus iuratus, nostri amans & st-
diosus, & qui ab illo tempore, quo principia p-
tatis & linguarum in Schola Ilfeldensi didici-
nos amare, laboribus nostris fauere, ac nu-
quam nobis benedicere desijt. Verum, quia p-
peramus ad finem, ac quam breuissimum illu-
libellum esse cupimus, narrationem illam

Descriptio
Cretæ hodi-
ernæ.

Creta hodierna, quamuis dignam, qua in p-
blico legeretur, hoc loco non putauimus esse i-
serendam, sed reijciendam ad aliam occasi-
nem communicandi illam cum studiosis adol-
scentibus.

Creta quo
interuallo
distet ab
Hierosoly-
mis.

Ab Hierosolymis autem Creta abest i-
teruallo milliarium 150. complexa in ambi-
milliaria 147. in longitudine 50. in latitudo-
ne 12.

Ida mons
Cretæ.
Cyprus.

Montes: Ida.

Venetis à
Turcis ere-
pta.

Cyprus complexa Solino olim noue
regna, Straboni εὐοιν (Θ) ηὐλῆ εὐέλαι (Θ) ο
τῶ τε ἀυτῶ κῆ ρῆτα, non sine causa veter-
bus Macaria dicta, nunc quoq; ad tres vrbes r-
dacta, & annis superioribus è manu Venet-
ru

per Selymum Turcicum Imperatorem ex-

Vrbes eius primariae sunt hodie Fama-
 sta & Micosia. Salamis, qua postea Con-
 salamis
 stia Cypri nuncupata fuit, condita olim à vrbs Cypri.
 viro fratre Aiadis Telamonij Achilles patrue-
 xule. Episcopus eius fuit Epiphanius Gra-
 Libri Epi-
 scriptor valde eruditus & $\omega\epsilon\nu\tau\acute{\alpha}\gamma\lambda\omega\tau\eta$ phanij do-
 nominatus, cuius tum alia Graeca scripta e-
 & sissimi scri-
 sta exstant, tum etiam opus egregium con-
 ptoris.
 80. haereses. Cypri Episcopus etiam fuit Spiridion
 vidion (cuius multa est mentio apud Eusebi-
 Episcopus.
) qui Concilio Niceno interfuit cum ceteris
 8. Episcopis ex orbe terrarum contra Ari-
 e conuocatis. Straboni Cyprus complectitur
 circuitu 342. stadia, quae faciunt miliaria
 7. Abest à Cilicia vnotantum miliaribus, &
 o quadrante. Hierosolymis verò abest 40.
 miliaribus.

Eubæa modò Nigropontus. Vrbs Ere-
 Eubæa siue
 tria patria Simonidis Lyrici Poetae. Chalcis Nigropontus.
 tria Isai Rhetoris, clara etiam morte Aristotus.
 elis extincti ibi mærore, cum causas Euripi-
 e maris reciprocantis septies die ac septies no-
 Variaz opi-
 te uon posset reperire. Tamen si Suidas non niones de
 morte Ari-
 mærore animi, sed veneno ipsam extinctum stotclis.
 rodat. Daërtius autem morbo, Ioannes ve-
 d Brodaus, vir doctissimus, & lectionis stu-

INSVLAE MARIS

penda, ex Iustini Martyris ac Philosophi sententia scribit, Aristotelem precipitem se in Euripide proiecisse, superatum ab Euripo, cum cogit illum exhaustire & abscondita eius inuestigare non posset.

Chalcidus cuius etiam fuit Lycophron Poeta, cuius exstat admirabile illud & obscurum Poëma Cassandra, illustratum eruditissimo & luculento Graeco, Commentario à Tzetze Graeco scriptore, viro multifariam doctissimo. Illud Poëma, Cassandram inquam, Lycophronis, sic & Apollonij Rhodij libros quatuor Argonauticæ historiae, Pindari etiam Odarum libros quatuor & Idyllia cum his Theocriti, nos aliquando Graeco Latinos fecimus: Argumentis etiam Graecolatinis, atq; vtilibus explicationibus obscuriorum, plerumq; ipsorum carmina illustrauimus. A Statylo autem Latino Poëta, Lycophron ater: à Γραεικο Τεινός dicitur.

Mons Eubææ Caphareus, Graecorum ex Ilio redeuntium clade nobilis, ob interfectum ad Troiam Palamedem Πάριος ὄρος ἔστω, Euripidi Nauplij Eubææ Insula Regium.

Lesbos vino generoso elata.

Iuxtaq; Lesbos vino generoso præstantia patria Theophrasti Philosophi, cuius scriptura Graeca Philosophica, Physica & Metaphysica varia adhuc reperiuntur in publico.

De E

De Eubæa scribit Procopius Græcus scri- Eubæa olim
 in libro de Iustiniani Imperatoris edificijs continens.
 in libro de Iustiniani Imperatoris edificijs
 inter alia commemorat olim vnam terram
 esse Bœotiam (de qua supra in Græcia dictum
) atq; Eubæam, postea verò irruptione vn-
 rum à continente diuulsam, Insulam factam
 r fretum inter vtramq; terram, quod Euri-
 dicitur.

Hocq; modo etiam Italia à Sicilia, sic Asia Terræ Insu-
 Europa intercurrente Oceano diuulsa. Ita læ factæ.
 sbos Insula à monte Ida dissecta. Ossa mons à
 acedonico Olympo abruptus Peneo flumine in-
 fluyente, sicut eodem modo quoq; quod dictum
 Eubæa à Bœotia fuit diuulsa.

INSVLÆ MARIS
 MEDITERRANEI
 MINORES.

N mari Iberico Pithiusæ.

In Tyrreno, Pithecusæ, Sirenum
 iam Insula & Strongile.

Hinc Siciliam versus Æolix, quod
 nio teste, illi acis temporibus Aeolus ibi regna-
 at. Ephesiades etiam & Vulcania dictæ. In
 driatico siue Veneto, Insula toto numero sexa-
 inta, quibus interea duodecim additæ fuerunt.
 inter illas sunt etiam Diomedea.

In Ionio Corcyra, quæ & Phaacia no-
 Maris Ionij
 Insulæ.

E e 3

ta ex

Insulæ ma-
 ris Iberici.

Insulæ ma-
 ris Tyrreni.

Insulæ ma-
 ris Tyrreni.

Aeolix, quæ
 & Vulcaniæ.

Maris Adri-
 atici Insulæ.

Maris Adri-
 atici Insulæ.

Maris Adri-
 atici Insulæ.

Maris Adri-
 atici Insulæ.

Maris Adri-
 atici Insulæ.

Maris Adri-
 atici Insulæ.

Maris Adri-
 atici Insulæ.

Maris Adri-
 atici Insulæ.

Maris Adri-
 atici Insulæ.

ta ex Homero & Argonautica historia, hospitalitate Alcinoi & hospitio Vlyssus, Iasonis Thessali, & Medea Cholchica nuptijs. Et iuxta Ceyram multa alia, sed Straboni οὐκ ἔτιον μῦθς. Echinades, Cephalenia, Dulichium, Itaca, Vlyssis & Penelopes domus ac sedes. Itacensis fuit Phemius praestantissimus ille Poëta Musicus, quem Homerus in Odysea sua celebrat.

Phemius
Ithacensis
Poëta

Zazynthus magnifica & fertilitate precipua Plinio.

Strophades.

Strophades, quas tamen Apollonij terpres in mari Siculo, Higynus in Aegæo, Vgilius in Ionio ponit, vbi & nos ponimus, & verum am petimus, si in tanta varietate & multitudine locorum nos quog, alicubi, memoria lapsi, errauimus, neq, vnumquodq, suo loco commemoramus, cum in tanta rei insolita difficultate, a quando errare à scopo non malitia, sed humana imbecillitati ascribendum sit. Et tribuent, donabuntq, studiosi adolescentes nostris occupationibus multis, quibus diuersimodè distracti sumus, aliquando expectationi ipsorum respondere non possumus.

Chios præstans vino, & puellis, & perdicibus cicuribus.

Et Chios, οἶνον ἀρίστην, vt libras ibi saepe aliquando racemi pendant Straboni, & puellis forma praestantissimis & θεοκινέλοις præstat, quodin Gallica quadam legatione commemoratur, perdicibus etiam abundat maximo numero.

in cicuribus in agros ad partem excurrentibus, redeuntibus & passim per plateas palan-

Circa Tanarum Promontorium, Cythera, ubi templum, Pausania scribente, Veneris, *ἄγιόν τε τῶν* & vetustissimum cernebatur, unde Venus Cytheraea, Porphyrus etiam & Aristoteli, à purpurarum illic praestantissimarum captura, in quo Dea simulacrum indutum armis conspiciebatur, cum hac descriptione: *τὰρ χεῖρα πούφροντα δ' ἔτι τὸ χεῖρ ἐπικαλῆν.*

Inde Salamis Regia sedes Telamonis, patris Aiacei Telamonij Athei, excidio classis persice nota.

Aegina domus Aeaci patria Pauli Aeginae Medici, cuius scripta Graeca etiam nuncstant, & Epitome sunt librorum luculentorum Galeni.

In Myrtoe Sporades, de quibus sunt Myrtoe, Gyaros, Pathmos, Calydne, Asine.

Inde Cyclades quinquaginta in motu Cycli; circa Delum Insulam sita. De illis celebratiores sunt Seriphos, Naxos, Hero-
to lib. 5. *μεγέθει μὲν οὐ μέγαλα, ἀλλ' ὡς τε ἀλλὰ τε καὶ ἀγαθὰ.* Plinio Dionysias à vinearum fertilitate. Alijs etiam Sicilia minor di-

Veneris Vraniae templum vetustissimum.

Venus armata.

Salamis patria Aiacei Telamonij.

Pauli Aeginae Medici Graeci libri.

Cyclades quinquaginta.

Minor Sicilia Naxos.

Delos Cycladum media, à templo Apollinis Delos in-

E e s. & mer-

cluta mer-
catu manci-
piorum.
Romani
multi serui.

Anius Rex
Deli.

& mercatu Plinio celebrata, quam Strabo
πώραον μέγα καὶ πολυχρήματα Top nuncupat
maximè mancipiorum, quæ ibi in Italiam cel-
rimè diuendebantur, cum Romani euerfa C.
thagine & Corintho, diuites facili multis seruis
terentur. Ac inde prouerbio locum datam, scri-
bit Strabo: Mercator nauiga, & expone, iam o-
nia venundata sunt: ἔμ πορε καὶ τὰ λίσσασον, δὲ
λῆ, πάλιν πᾶσι πᾶσι. Eius Virgilio lib. 3. A-
neidos fuit Rex Anius. — Rex idem hominu
Phæbiq; Sacerdos.

Paros. Andros.

Lemnus.

Duo Philo-
strati egre-
gij Græci
scriptores.
Apollonius
Tyanæus
Philoso-
phus.
Icones Phi-
lostrati.
Callistrati
descriptio-
nes.

Intus in Ægeo Lemnus, nota à ter-
Lemnia, de qua Galenus multa. Dioscorides
eius doctissimi interpretes. Lemnij suere d.
Philostrati Græci valde eruditi scriptores. Sen-
oris exstant etiamnum lib. 8. de vita Apollo-
Tyanæi, qui discendi causa totum terrarum o-
bem peragravit, quæ ibi copiosè commemora-
tur. Heroicæ item Icones, & vitæ Sophistarum
in duos libros distinctæ. Iunioris autem nihil bi-
betur præter Icones, quæ sunt accuratæ, elegan-
tissima, & tanquam depictæ variarum rerum su-
rudo stylo descriptiones. Illi verò libri cum Calli-
strati descriptionibus olim Venetijs ab Aldo
folio seorsim, tum etiã vnâ cum Luciano excu-
si fuerunt.

Taffo

Taffos, Samothrace, siue Samothracia
na Thracia Insula à Samijs incolis sic nuz-

ta, cum primò Dardania diceretur.
Tenedos, vbi Athenæo lib. 13. Dipnoso-
larum ex Nymphodori Asia nauigatione
ente, omnium pulcherrima reperiebantur
ieres.

Calauria, vbi templum Neptuni, in quo
Demosthenes venenum hausit è calamo, dum ab
ibus ad mortem queritur.

Samos, de qua feracissima dicebatur,
abone teste, ὅτι φέρει καὶ ἀγνῶτων γάλα,
tilis Pythagora ciue & Philosopho, præ cu-
Schola præscriptum fuit: — Ἀείω σω-
ῆς, Δύσας δ' ἐπιθεθε Βίβηλοι, Apelle picto-
& Polycrate Rege diu fortunato, sed tamen
idem strangulato & suspensò ab Oxyete Sar-
am in Lydia præfecto, de quo multa Hero-
tus.

Et Cos clara Hippocrate Medicorum Prin-
cipis, cuius opera Græca Philosophica, Physica, &
medica vno volumine excusa habentur, ἕνα γ-
ῶμα. Straboni διὰ τὴν καὶ ἄγιστον, κα-
ῖον ἕως καὶ λέγει.

Vrbs eius Insula Cos, in cuius suburbio Ae-
Aesculapij
templum fuit, valde insigne ἀσκλη-
πιου, valde ἐνδοξον καὶ πολλῶν ἀναθημα-
των μέσον. De illo templo Plinius lib. 29. ca-
pit. 1. cum fuisset mos in templo Aesculapij
E e 5 scribe-

Tenedos
clara pul-
cherrimis
mulieribus.

Demosthe-
nes hausit
venenam.

Samos fera-
cissima.

Inscriptio
Schola Py-
thagoreæ.
Polycrates
Samius.

Hippocra-
tes Medico-
rum Prin-
ceps.

INSVLAE MARI S

scribere quid auxiliatum esset, ut postea si-
tudo proficeret exscripsisse traditur ea, Hi-
crates genitus in Insula, atq; iam templo
nato instituisse Medicinam hanc, quae Cli-
vocatur.

Venus A-
pellis emer-
gens e mari.

Venus item emergens e mari ἀναδ' υορ-
ῆς ἀποσίτη Apellis opus in Cos posita cerni-
tur, pro qua a Romanis translata remissa
centum talenta ex imperato illi tributo.

(Latinus autem Hippocrates Me-
dicis dicitur Aurelius Cornelius C-
sns, quod Hippocratem ferè totum
Latinam linguam conuerterit, & Me-
dicinam omnium Latinorum Princeps
ita absoluerit, ut æmulari potius mu-
quàm assequi parem laudem possent
Eiusdem Medicinæ libri 8. adhuc
cusi habentur.)

Rursus in exteriori Carpathos, quae n-
ri Carpathio nomen dedit: Et Rhodus Insula
est & eius Vrbs Rhodus amœnitate ce-
peritit rei naualis, studijs eloquentiae, splendo-
serenitate Solis celeberrima, celebris etiam
lim ab Academia Schola unà cum Massyliensium
Atheniensi, Alexandrina & Tharsensi celebe-
rima, & Colosso solis aeneo, quem Strabo fuit
scribit vnum τῶν ἐπιτὰ θεῶν ἁ τὸν οὐρανὸν
Solymanno Turcico Imperatore auo Amurath
tert

Quatuor
Scholæ siue
Academix
veteres ce-
lebres.
Colossus
solis Rho-
dius.

qui nunc rebus Turcicis praest quemad-
 um Sybilla lib. 4. oraculum sanctorum pa-
 n discipula iam olim praedixerit: — ἡξῆς Rhodio.
 ἡξῆς ἡξῆς καὶ ὁ ἄλλος ἡξῆς ἡξῆς ἡξῆς.
 calum nunquam ita in Rhodo nubilum est,
 n ea Sol non sit.

Rhodium se nuncupavit Apollonius, qui so- Argonauti-
 haftenus superest post Pindarum de Graecis ca.
 te, qui Argonautica scripserunt. Habentur Apollonius
 Argonauticorum libri quatuor. Rhodius.

Rhodi vrbs fuit etiam Lindus, vbi Palli- Lindia Pal-
 Lindia insigne templum fuit ἰσοῦν ἁθλῶν ladis tem-
 d'is (vt Strabo nominat) ἐπιφωρῆς ἁθλῶν plum.
 d'ων ἰδ' ἑυμ. Ac fuit Patria Cleobuli, qui Cleobolus
 n septem illis, qui sapientes olim dicebantur, Lindius.
 numerari solet.

Idem Strabo lib. 14. Geographia sua scri-
 ρῶ ἡξῆς ἡξῆς ἡξῆς ἡξῆς ἡξῆς ἡξῆς. In Rhodo
 ἡξῆς ἡξῆς ἡξῆς ἡξῆς ἡξῆς ἡξῆς. id est, opulentam fuisse pluit au-
 ulam, vnde & Homerus fecerit, ἡξῆς ἡξῆς ἡξῆς rum.
 ἡξῆς ἡξῆς ἡξῆς ἡξῆς ἡξῆς ἡξῆς. Et Che-
 lonia.

In Aegypto Pharos Pomponio nunc ponte Pharos Ae-
 exandria coniuncta, Homeri autem aetate cur- gyptia.
 tridui inde abducta.

In Propontide Proconesus & Perin-
 nus clara Amphitheatro solidi marmoris, quod Amphithea-
 ter orbis miracula spectatum fuit, vt testatur trum solidi
 Marcellinus lib. 22. marmoris.

Chalceritis. In Ponto Plinio est Chalceritis, M
sacra, Aria inde dicta, vbi & aues, quae ad
pinnarum quasi telorum iactu hostiliter im
bant.

Achillra, Peucetis, Mela Achillaa dicta, ab A
in ea sepulto.

Symplega- In Euxino Cyanæ, Planetæ & S
des. plegades, siue concurrentes dicta,
paruo discreta interuallo ex aduerso int
tibus gemina cum sint, paulum deflexa
coëuntium speciem praebeant, vt Plinius d
prodidit, & Pindarus 4. Ode Pyhiorum m
nit.

Frigus im- In Mæotide pauca sunt Mela, eaq; fer
mentum. culta propter frigus immensum. Nam in ore
paludis tantam vim glaciei esse tradidit St
lib. 2. vt etiam hydria aerea frigore discin
tur, quod annotatum fuisse in templo Aescu
ipse refert ex Eratosthene, & habet Septent
nalis historia Olai Gotthi de tali frigore m
similia exempla.

Sunt terra & Insula plures alia, aliqua
iam nec dum cognita, aut satis vllus ataribus
uestigata, quas recensendo singulas complecti
mo potest.

Cætera, quae in his breuibus pagellis non
commemorata, neq; satis exposita, perent &
scent aliquando adolentes ex ipsis fontib
vnde riuulos hosce nostros deriuauimus.

Orbem namq; veteribus notum descripse- Veteris orbis descri-
 Græci Geographi, Strabo lib. 17. Ptolomæus ptiores ve-
 bone recentior lib. 8. Dionysius Afer Poëta teres.
 1. qui exstat cum copiosissimis & eruditif- Commentarij copiosi
 Commentarijs Græcis Eustathij Episcopi in Dionysii
 salonicensis. Et Latini auctores: Plinius lib. um Eusta-
 Pomponius Mela lib. 3. Solinus & ολυσωγ Pl- thij.
 abbreviator, in mundi memorabilibus capituli-
 non paucis.

Recentiores autem Dominicus, Marius Ni- Veteris orbis descri-
 Venetus lib. 11. Raphael Volaterranus lib. ptiores re-
 Sebastianus Münsterus lib. 6. vbi tamen serè centes.
 Germania explicanda præcipua opera posita
 Ioachimus Vadianus lib. 3. Aeneas Sylvius
 opam tantum & Asiam descripsit, Africam
 dimisit.

Et exstant præter Theatrum orbis Abra- Theatrum
 ni Ortelij opus stupendum & verè spectabile orbis.
 aliquot tomis editum: Speculum item orbis Speculum
 rarum Danielis Cellarij, vbi tabula quadem orbis.
 ographica quam in Theatro orbis pauciores,
 rarum autem regionum descriptiones longio-
 sunt, duo tomi, item volumina ampla, quæ
 nes & descriptiones illustrium orbis vrbium
 continent Colonia ante tres annos excusa, diuer-
 à Iulij Ballini, celebrium totius orbis vrbium
 nibus, quas ipse cum ipsarum breui historica
 narratione edidit. Benediclus Bodonius toti-
 orbis Insulas descripsit.

Totius or-
 bis Insulæ.

Benjamin
Iudæus in
gnis Geo-
graphus.

Ac Benjamin Iudæus, Hebraeus, Hispanus, peritarius suum Hebraicè descripsit, editumque superioribus annis à Benedicto Ariamontano spalensi (cuius cura & studio Biblia πολύγλωσσα, quæ Plantinus edidit, debemus) in quibus memorabiles totum ferè terrarum orbem eius notatis itineribus, quas vel ipse vidit, vel de dignis sue ætatis hominibus accepit, breviter atq; dilucidè, ac sic descripsit, ut appareat minem unquam ex Græcis aut Latinis Geographis existisse, qui continuato labore & itinere tantum itineris inierit & consecerit, totum orbem peregrinando emensus, præter solas nunc repertas occidentales Oceani provincias, Americam siue novum orbem dicimus.

Geographia qualis.

Descripsit etiam totum orbem veterum Gallicè Belleforestus Gallus, operis distincto in aliquot amplissima volumina. Semen videtur eius studium & laborem multis methodo etiam & tota tractationis & compositionis forma erudita superasse Laurentius naniæ Italus in Cosmographia sua diuisa distincta in quatuor partes & excusa Italice in 4. Venetijs 1576. vbi in Epigrammate præfixo ei librorum alia, tum etiam ista sunt:

Geographia Belleforesti Gallicè scripta.

Geographia in lingua Italica scripta.

Oppida cum regnis, littora, stagna, lacus
Quiue homines habitent, vel qua regione m
tur,

Egregium totus quicquid & orbis habet.

Melior est etiam Belleforesto Andreas The-
 us Gallus, Gallorum Regis Historicus & Co-
 graphus insignis, in sua Cosmographia in
 uia Gallica excusa, qua in folio magno, quod
 ale siue regium dicimus, duobus tomis anno
 1755. prodijt, in qua memorat non solum, que
 liorum libris didicerat, sed que ipse ferè per-
 rando terrarum orbem vniuersum, & maria
 tra percurrendo oculis viderat, aded vt ex-
 atum sit in hoc genere haftenus editum fu-
 n vulgus nihil eruditius, & met hodo elegan-
 e & commodiore expositum & commemo-
 am.

Horum autorum autem illustrissimorum tri-
 volumina egregia suppeditauit nobis è Bi-
 theca sua omnium autorum, scriptorum &
 orum, in omni doctrinarum, linguarum &
 iplinarum genere instructissima, vir vera pi-
 ete, doctrina multa, ingenio excellenti, memo-
 incredible, lectione varia, atq; generis splen-
 nobilissimus ac praestantissimus D. Franci-
 à Domsdorff, consiliarius & minister Illu-
 ssum Electoris Palatini dignissimus, & nostri
 antissimus, cupidissimus & studiosissimus, &
 nis pietatis, honestis, & literata doctrina, ac
 nium, qui pietati ac honestis studij dediti
 t, amantissimus.

Theueti
 Galli Geo-
 graphia.

Bibliotheca
 instructissi-
 ma Franci-
 sci à Domb-
 dorff.

ἡρῶ ἐπ' ἀληθείᾳ πᾶσι πλάσμιον ἐκ θεῶν
νῦν ὄν

ζῶσε τε ἡρῶ κόσμησε θεὰ γλαυκῶπις
θῶκ.

Eum valere, saluere, ac viuere semper cupi-
οὔλε τε ἡρῶ μέγα χαῖρε θεοὶ δὲ σοὶ ὄ
δοῖεμ.

σοὶ δὲ θεοὶ τότ' ὄϊεμ ὄτ' φρεσὶ σῆσι μ
νῶς

ἔπει μάλ' ἐθέλθεις, ἡρῶ τοι φίλον ἔπλετο
μῶ.

Adijcimus nunc literas, quæ su-
in Stolberga Hercynica debe-
bant suo loco collocari.



CLAR

LARISSIMO VI-
DOCTRINA, VIRTUTE
PIETATE PAESTANTI,

Dn. Magistro Neandro, amico
suo semper amando.

mibi fama tulit de te, praclare Neander,
parens etiam sua per praconia firmat:
Francisco Schuflero interprete legum
tatore, tibi solidam transmitto salutem
mine, quod liceat rude sit, paruiq; valoris:
tamen à docto contemni spero Poeta:
quamuis, certo nullos me condere versus
e, sciam, tamen est scribendi prompta volun-
tas.

doctis faueo, doctos complector amore,
simul à doctis me vellem semper amari.
incipue verè colo te, celebrog; laborem,
em praestas viridem studijs formando iuuen-
tam,

qua nec arte venit praestans, nec moribus ad te,
am tamen vnamini studio complecteris, atq;
nc prius incultam varia simul excolis arte:
c satis esse putas isthoc fecisse: sed omni
fendis studio, cura, conamine census
q; Schola reditus, quis non hac facta probaret?
erge precor tali cura defendere census,
erge rades etiam fida benè mente docere,
anc Deus aeterna triphuet tibi premia vitae,
t faciet clemens felici sine beatum.

Ff

Ad te

Ad te sermonem verto, studiosa iuuentus,
Et moneo, teneris didicisse fideliter annis
Vt studeas tempus, maturaq; dum fauet atas
Et tibi vir doctus proponit suauiter artes,
Hunc venerare virum, non ficta dilige mente
Nam pius ille vir est sincero dignus amore.
Et si quis vestrum non verè diligit illum,
Nec paret monitis, puer haud est talis honestus
Sed quia discipulos reuereri credo Magistrum
Hac de re plures nolo componere versus,
Qui vitijs multis, & fædo crimine sordent.
Interea valeas longos, vir doctè, per annos:
Quod magis vt possis etiam tibi prospera cur
cta,
Quo monstrante via doctorum incedo, precatur

Tui amantiſſimus

Wolfgangus Ernestus
Comes Stolbergius.

AD EVNDEM.

Doctè Neander,	Carmina magnam
Scribere duxi	Nostra salutem,
Carmina pauca,	Atq; precantur
Quæ rogo sumas	Omnia fausta.
Fronte serena.	Nam scio dignum
Nam tibi dicunt	Te fore semper

Syd

fausto.
quor ergo,
a census
a Ludi
is vnus,
ad ademptum
er addis.
tis esse
censes,
agis instas
dieg
ere doctam
iuuentam,
rudis ad te
recurrat
bi charos
a parentes.
iuuentus
ere grates
et abunde
a Neandro.
pietatis
ina dextrè
disertas
didit artes.

Nunc redeo ad te,
Chare Neander,
Et rogo pergas
Qua bene ceptum est
Sedulitate
Munus obire.
Te quoq; pubem
Hortor inertem,
Ut modo discas
Pectore toto :
Ne patiaris
Tempus abire
Fructibus expers,
Et venereris
Sponte Neandrum,
Quem vice patris
Semper amare
Postulat aquum
His ego paucis,
Docte Neander,
Trado tegendum.
Te bonitati
Omnipotentis.
Viuo felix.

Wolfgangus Ernestus, Comes à Stolberg (natus tunc annos quindecim.)

Ff 2 DO-

DOCTISSIMO A
QVE CELEBERRIMO
RO MICHAELI NEAND
Scholæ Ilfeldensis Rectori, a
mico suo cum pri-
mis charo.

Ludovicus Comes in Stolberg, Königstein,
peforti, & VVertheim, &c.

S. D.

Charissime Neander, vir doctissime, a
tuas literas & carmē Cocī Heringensis
simul grata fuerunt, tum quod videam, quā
profeerint te monitore tui studiosi, tum
mirer huius iuuenis ingenium, precor Deum
num maximum, vt hæc studia te doctore ad
ga secula foueat, & vt multis exemplo sis
tuo instinctu similes Scholas erigant.

Laudatur ingenium Cocī, multi enim
prima de hoc iuvene pollicentur. Ei ob mi
carmen, cum ad vos aduenero, gratum me e
bebo.

Quod verò, si ad Iuris prudentiam veli
nimium adiungere, sumptibus & stipendio ad
uabo. Quid verò hic habeat animi iuuenis, ve
vt ipse proprijs manibus ad me quam prin
scribat. Ego contra tum de voluntate m
tum etiam de certo stipendio eum certiore
ciam.

M

Multa mihi tecum, charissime Neander,
communicanda, quae in aduentum meum
Tibi ac Studiosis tuis omnia felicia

Ego rogo meo nomine Doctorem Aemyli-
Pastorem Ecclesia Stolbergensis salutes,
dicas Asparagos iam esse coctos, & me iam
are aduentum.

ale. Data 10. die Nouembris, Anno Do-
millesimo, quingentesimo, sexagesimo se-
(Obijt anno 1574. anno aetatis 69.)

ETATE, DOCTRI-
ATQVE VIRTUTE
RAE STANTI VIRO MI-
chaëli Neandro suo dilecto.

S. D. P.

Observande Domine Magister, perpetua
obseruantia colende, literas tuas mihi o-
perlegi, & ad eas citius respondere prom-
quidem fuisset, sed alijs negocijs arduis oc-
cus hac vsq; responsionem protrahere coa-
sum, peto igitur ne indignè feras nuncium
tam diu hic detentum esse.

Inprimis verò gratias tibi ago permagnas,
historicas pagellas mihi legendas misisti,
non sine magna quadam admiratione &
ore legi.

Ff 3

Libros

Libros, quos petis, tibi remitto excepti
Dialogis de rebus Gallicis, quos habet frat
us Bodo, & propter eius absentiam istos ia
remittere non possum, cum verò aduener
mittentur tibi.

Adiunxi quoq; libris tuis Theatrum orb
rarum, quo uti tibi fas est, quam diu lib
mitto tibi etiam tabulas Gaographicas, q
prius videris, nescio.

Si in parua illa mea suppellectili lib
plures haberem libros, qui tibi vsui esse p
quocunq; tempore cupies, eos tibi mittam.

His te benè valere iubeo, & me proteci
tui semper habebis. V Vernigeroda 14. Febr
Anno 1575.

VVolfgangus Ernestus,
mes Stolbergius (natu
nos triginta circiter, &
cum generoso Comite
berto patruo septuagen
ferè administrans & gu
nans in comitatu Stolb
co omnia.)

Dem Wolgelahrten /

sern lieben getrewen / Mi-
chaeli Neandro / Rectorn der
Schulen zu Jfeld.

Ludwig Grafe zu Stol-
berg / Königstein / Rüttschefort /
vnd Wertheim.

Infern günstigen gruß in ge-
neigtem willen junor / Wolge-
lehrter lieber getrewer / Wir ha-
ben ewer Antwort auff vnser vn-
gast an euch außgegangen Schreiben /
den Schulmeister gegen Hirkenhain be-
reffend / vor kurzer zeit empfangen / vnd
daraus ewer Bedencken / wie ihr achtet /
solche Schul nach der Jfeldischen art an-
zurichten vnd zu bestellen seyn solt / gung-
lich vernommen. Wann denn die Wol-
geborne / vnser freundliche liebe Verrtern /
Graf Philips / vnd Graf Ludwig von Ei-
nberg / vnd wir nochmals gemeinet / die
Schul zu Hirkenhain anzustellen / vnd
die Jfeldische Form vnd Ordnung hal-
ten zu lassen / Wie denn ihre L. vnser Ver-
rewer / Graf Philips wolgedacht / vns newli-
cher Tage geschriben / vnd vns des Schul-

Jf iiii mei

meisters halben erinnert. Als bitten
nochmals ganz gürtlich / ihr woltet d
zum förderlichsten vns einen feinen gele
ten vnd züchtigen Gesellen / der die J
dische Ordnung weis / vnd dieselbige in
röhretem Kloster Hirzenhain anrich
kündte / anhero zu schicken. Sol demse
gen dermassen eine Bestallung gema
werden / damit er ohne zweifel würde
frieden seyn können / Euch in dem vn
schweret erzeigen / vnd es / so viel mögli
befördern. An solchem thut ihr ein Chr
lich vnd nützlich Werck / auch vns ein se
dern wolgefallen / vnd wir wollens geg
euch in Gnaden widerumb erkennen / d
wir günstigen willen zu erzeigen jeder w
geneiget. Datum Königstein / den 2
May / Anno 69.

REVERENDO E
DOCTO VIRO, MAGISTR
MICHAELI NEANDRO,
Scholæ Ilfeldensis Recto-
ri, suo dilecto.

S. P. D.

Reverende Domine Magister, vir doctiss
me non debeo te calare, quod cupiam c
gnoscere, qualis sit Geomantia, non quod h
a

multum fidei tribuam, sed potius, ut me cu-
atq; arduis negocijs defessum, modò hisce,
puto, ineptijs, recreem, vna etiam cum sim-
antissimus & cupidissimus literarum atq; ar-
a omnium cognoscam, cur sint, qui huius arti
vereantur plurimum tribuere, atq; in eius
itudinis, tanquam in diuinis atq; immotis ni-
aculis. Quia autem scio, te omnium arti-
magnam librorum cumulum possidere, peto
uid huius artis tibi est mihi commodare atq;
municari & aspiciendum cum hac occasi-
dare velu. Quod superest bene vale. Ani-
m meum erga te clementer affectum semper
promptissimum habebis. Data 2. Martij,
no 74.

VVolffgangus Ernestus,
Comes Stolbergenfis.

CLARISSIMO ET
OCTISSIMO VIRO, DO-
INO MAGISTRO MICHAELI
Neandro, Rectori Scholæ Ifel-
denfis dignissimo, Domi-
no suo obseruando.

Salutem per Christum Filium Dei, qui est
vnica, vera & perpetua salus nostra. Cla-
rissime & doctissime Domine Magister, amice
& frater in Christo, perpetua fide & obseruan-
tia co-

Ff 5

tia co-

tia colende, scripsit ad me de itineratio
Reuerendus & doctissimus vir, summus
amicus, Dominus Magister Busingus, mini
verbi diuini Ecclesia Brunsvicensis, ad S
dream, tibi laborem meum maximopere pr
ri, teq; in Prefatione cuiusdam libelli, qui
editur, mei operis facere honorificam men
nem, inesse tamen nonnulla, qua partim tua
cellentia obseruauerit, partim etiam aliu
doctissimus in vestra vicinia, quem VVagne
esse arbitror, que contra scripturam allegat
deantur.

Ego quidem, viri doctissimi, ingenij &
dicij mei imbecillitatem & tarditatem, pra
tim in tanta rerum varietate facile agnos
& libenter laborem meum vestro iudicio
mitto. Vehementer etiam rogo, vt errata,
fortassis ob ingenij mei debilitatem, vel per
stinationem sunt admissa, candidè & apertè
hi aperire non dedignemini, non in peiorem c
re, sed mitiorem partem omnia sum interpre
turus.

Typographus Iacobus Lucius cum secun
editione festinat metuens, nesi liber distra
iam exemplaribus, ab alio quodam improbo e
cudatur, ipse tantum laborem, quem in figu
chorographicas enim impendisse videmus, pro
amittat.

Post tres vel quatuor annos, si Deus Opti
Max. vitam mihi concesserit, totum opus plu
bus

us in locis sum emendaturus, praesertim in annis
inisterij Christi. Qua variatio tamen ante edi-
tionem Chronologia mea fieri non potest. Est
autem mihi in manibus opus Chronologicum, quod
meo volente ad exemplum Gerardi Mercatoris
& Ioannis Fancij, à principio mundi ad nostra
saecula tempora sum deducturus, cuius titulus ita
est habet:

CHRONOLOGIA,

Hoc est:

Omniū temporū & annorum series, ex
sacris Biblijs, alijsq; fide dignis scriptoribus, ab
initio mundi ad nostra vsq; tempora fideliter
collecta, & calculo Astronomico exactissimo
demonstrata & confirmata, cui inserta sunt
ipsa pictura ac imagines Eclipsium, Solis &
Lunae, aliorumq; motuum caelestium observati-
ones, ex tabulis Prutenicis retro supputata ad
initium vsq; mundi, ascripto ipso calculo, ad-
ditis etiam quibusdam pluribus in locis integris
Calendarijs Hebraicis, Graecis, Aegyptijs & La-
tinis.

Habes, vir clarissime, breuiter summam noui
mei operis, in quo perueni ad annum à virgineo
partu 592. quo anno, cum Mauritius Imperator
in initio Veris exercitum ad bellum Auaricum
educeret, horribilis defectus Solis factus est 19.
die Martij,

Monstra

Monstrauit hoc opus Chronologicum multa, qua in Hodæporico siue Itinerario ueranda sunt. Sed cum demonstratio & causa uariationis, ante Chronologia editionem ab omnibus percipi non possit, & Typographus cum secunda editione festinet, hac emendatio in alio tempore reseruanda est.

Vestram tamen declarationem, praesertim de locis, qua contra scripturam allegata uidentur, iam statim auidè expecto, ut si fieri possit, errata illa ante secundam hanc editionem corrigantur, & liber in gloriam Dei emendatior erit.

Benè in Christo ualè, mi Neander, cum
VVagnero tuo, quem officiosè salutabis. Dat.
Grunouia Calend. Iunij, Anno 82.

Excell. uestra

addictiss.

Heinricus Buttingus
Magister.

HODOEPORIC ON,
SIVE ITINE-
RARIUM D. SOLO-
MONIS SVVEICKERI SVL-
ZENSIS, QUI CONSTAN-
NOPOLI in aula legati Imperatoris
romani aliquot annos Ecclesiasta
fuit, & è Thracia in Aegypto,
Palastina, Arabia, atq; Sy-
ria peregrinatus est,
conscriptum

A

MARTINO CRVSIO,
*Professore vtriusq; eloquen-
tia, celebri in Acade-
mia Tubingensi.*



ΚΥΡΙΑ ΣΟΛΟΜΩΝΤΙ ΤΩ ΣΟΥΕΙΚ
 κηρω, είτηρ Σιωπικῶ, Σδλιζαίω: ἐκ μακροτάτης
 ἀποδημίας καλῶς ἐπανεληθόνῃ, καὶ γάμους
 εὐτυχῶς ἐστάρωνῃ: χαφὲρ ὑπὸ Μαρτί-
 νοσ τῶ κρησίσσ συγχαριστικῶ.

α φ π α.

Πρῶτω Γορλαχίω μὲν ἐμῶ σινέχαρορ ἀμῶ
 μω:

ἐκ Κυζανιακῆς πόλεως ἀπῆυσα μολόνῃ.
 ὑψικῆς τιμῆς καὶ χαρμωσῶν ἐπιβάνῃ.
 Νῦν δ' αὖ κληνέτηρ Σολομῶν, συγχαρτέρορ εἶ:
 μακροτάτων νοσεῶν τόπων ὑπερῖον ὀρθῶς:
 φαιδροτέρω νῦν ἡελίσοι προσγελώσῃ.
 Αἰδ' ἐτιμῶ μεγάλως πάρα πᾶσι σὺ γ' εὐφρονέσσοι
 καὶ μετὰ Γορλαχίτ' ἑμῶν κεχαρισμῆσ' ἀμῶ.
 Πρῶτα μὲν εὐσεβέων σεμνῶν τ' ἕξασι τοκήων: (μῶ
 Σὺς τε πατῆρ μ' ἐτίθει μάλα νῦν μακάρεσσ' ὁμοί
 Ενρίκῶ καλός, ὃ πατέρων μέλερ ὀφάνος ὄχλῶ
 μητέρα τ' αἰδοίω πῶτ' ἐθαύμασσα δῶμασ' ἐν ἅμοι
 εὐσεβέσ' σεμνοίτε τοκέσ', κούχκα παθεῖν.
 Εἶτα δ' ἄρ, ἐκ πατέρων καλῆς ἠντήσας ἀγωγῆς:
 ἐν Σδλιζῆ τε πᾶξ η, καὶ κοινοεῖοισιρ ἀγοῖο
 φαιδμόρορ, ἐνὶ ζαθεῖ τε πόλῃ τυβίγης:
 ἐν γλώσας, μεθόδε τε διαμωσῶν, ἀσκηθείς.
 Ωφέλιμῶ δ' ἄρ ἄνης, ὃς χησῆς ἔμμορ ἀγωγῆς.
 Αὐτὰρ ἐπειτα, πῶθω τρωθείς νόορ, ἄλλοδ' ἀποσίμ
 ἀνδράσι μιχθῶσα, πολυίσορά τε φρένα κτᾶσῃ:
 πρῶτα μὲν, ἄυσε: ἀδ' ὃ παρῶνυμορ ἐπέδ' ορ ἰκ
 κηρύττων μεγάλοιο δεῖσασίμβροτορ ἀυδῶ.

κηρύττων

SOLOMONI SCHVVEI-
ro Sultzensi : è longissima Orien-
peregrinatione reuerso, nuptiasq;
iciter celebranti : scripta à Mar-
no Crusio Tybingæ gratulatio.

I 5 8 I.

Ntea Gerlachio lætus gratabar amico :
Huc benè cum redijt, Byzantia mœnia
linquens :

Iduo duplices hilaris conscendit honores.
tari quoq; nunc, Solomon tibi debeo clara.
ando redis sanus longis Orientis ab oris :
q; magis læta roseus te luce reuifit. (dus.
nibus es, qui sunt recta modo mente, vete-
um Gerlachio nobis percharus amicus.
incipid, te laudati genuère Parentes :
Pater me dilexit, nunc incola cæli :
ricus præstans, pupillis cura fidelis :
ibus inq; meis placuit tua Pater honesta.
e bonis natum, non est ea gloria parua.
atigit inde tibi vita formatio recta :
uero, Sultze : dein illustrissima cura,
nobis te mandauit, sacraeq; Tybingæ :
centem linguasq; bonasq; fideliter artes.
ta salutare facit informatio ciues.
e, cupido tuam mentem tum cepit honesta :
tera Regna, simul multorum noscere mores :
striadis primò tendis Regionis in oras :
uini spargens ibi verbi semina fide.

Gratulan-
dum tibi.

Quia di-
gnus.
A cursu pri-
mæ ætatis.

A profecti-
onibus : i. In
Austriam.

Omne

κηρύττω τὰ θεῶν, καὶ ὅσα πάντα ἔργα βίαια.
 ὧς δ' ἄρ' ἔπειτα, μέγαρ μετὰ Σωννεκκίσιορ, ἔρωσ
 Σιντίζενδ' οὐραδὴς βυζάντιου ἢ τε πρέσειε:
 ἔρ' αὐτῶ παύσεθ' ὀλιχῆς σωσπκδ' ὅς ἐδ' οἶο:
 εὐσεβέσθ' ἢ ἔρωσθ' ἔπκκαθ' ἀιδάσκαλθ' αὐλῆς
 θεασπίσω καθαρῶς σφέωρ φυχὰς ῥήματι φέρβωρ.
 Τι πλέωρ, ἢ φυχὺν σῶσα, σωσδ' ἀσέορ εἶη,
 εὐθὰ δεσέ γρῶκοι κλειτοῖ κηχαρισμῶορ εἴχορ:
 μηξοφάνης ἢ δ' ἔρεμίνης, ἄγιοι παξιάρχαι:
 ζυγομαλαί τε σοφοί, λίγυρθ' τε μέγας νῶ ῥήτωρ
 φραγκίσκθ' τε χίοιο δομέσικθ' ἐδ' ἄλῶς ἰθῆε:
 ἄλλοι τε κλανοί, δ' ὄντες σοι χερσὶ γράφα σφέωρ.
 Πάντοθι γῆς, ἀρετῆς ὀλιχῆς ξωαγωγὸς ὑπάρχα.
 αὐτὰρ ἐπειτὴν πρεσβείω δ' ἐδ' ἔξατο λάμπρὸς
 πρεωξθ', σωθηκοφύλαξ ποτὶ βάρεα φύλακ
 Δὴ τότε καυθερός πέρ' ἴμερθ' ἔλπεσε θυμῶ:
 τοὺς ἄγιος χώρεθ' ἐπιθ' ἔρεσε θ' ἴροσολύμωρ.
 Ασφαλῆς οὐρ γράμμα λαβὸρ τούρκωρ παρ' ἄ
 εἴχεθ' ὁμοσοιχορ κλυτῶρ ερθερσαίνιορ, οἶμδ' (κτθ'
 Σλίσιον ἐν γῆεα, ἠγῆ) παχελεθῆλιορ ἐδ' ἄλῶρ.
 ἠγῆ πλεῖσας βυζαντίοθρ, δ' ἰά μακροτάτοιο
 Αἴγαῖδ' πελάγος, εὐτείχορ ἐς ῥόθ' ορ ἦλθεθ.
 εἴτα δ', Αλεξανδρῶ τὸ λῶος ἐς ἐρείπια λυγρὰ:
 ἐνθα ὀλιχῆσθ' ὅς ἐθ' ἔλκεσε μελείτιθ' ἠῦς:
 πρεακὸς ἔωρ κρήτης, φωνῆς δὲ λαλίνιδ' θ' εἰδ' ὄσθ.
 κῆθρ' ἰώρ, ἠκῆ ῥασχίτιθ' ἐς ἠπολίεθρ:
 Δέλτρῶν' ἄμμι γράφες, Νείλδ' ὑπὲρ ἐπ' ἀπὸροιο.
 οὐκ ἦρ δ' ἰκνεῖσθ' τότε μέμωρ ἐς ἐνρυάγκωρ:
 χιλιάδας λοιμῶ πλείους δ' ἀμόωντθ' ἐκάσθ:

H O D O E P O R I C O N .

et genus vita superat, Diuina docere.
a, cum magno Vngnado succederet Heros
condorsfiades, Byzæ legatus in urbem:
longum pariter sequeris, Comes officiosus:
isq; p̄y, sacrorum Doctor in Aula:
ula diuina prabendo salubria vita.
a magis res quippe anima curanda salute.
te præcipui complexi sunt benè Graci:
rophanes ac Hieremias, sancti Patriarchæ:
romala clari, Liguro cum Rbetore magno:
y, Chij Pæon, Franciscæ Domestice præstans.
clari plures, sua dantes nomina libro.
nibus in terris virtus coniungit amicos.
postquam mandata fuit Legatio claro
mnero, adq; truces pacis custodia Turcas:
enti tua mens flagrare cupidine cepit:
is lustrandi Solymorum templa sacrata.
o facultatem Turca præbente securam:
tu, Bernhardusq; Baro Heberstanius, vna
libinius excellens, nec non Pachelbel honestus:
ressi Byzæ, Duce per longissima Christo,
gæi freta vasta, Rhodi venistis ad urbem.
nc, ad Alexandropoleos loca plena ruinis
q; ibi Meletius bonus est complexus amanter:
es Graecus, linguas callens Italam atq; Latinã.
nc ad Rosseta transistis amona fluenta
de ad nos, tua scripta, super septempace Nilo.
on tamen ad Memphin licuit contendere ma-
thali perimente lue tunc millia multa: (quam:

2. Constan-
tinopolim.

3. Hieroso-
lymam.

Gg

Syna-

Συναίον δ' ἄν' ἔρ' Θ, δ' ἰὰ λησὰς ἡμ' ἔρημον.
 Ἐὖ, προσεταίρισσο κλητὸρ σιωδ' οἱ πόρον ἐσμοῖ.
 Εἶς τε πῶλιν ζαθέλιω ἡλθες κεχαρῆδ' ἰδυμῶ:
 Μυῖμά τ' ἴδεις, ζώκρος ὅπ' εὖ ποτ' ἐνεκρὸς ἔκειτο:
 Χρησὸς ἐμὸς, τίς αἰ ζώση ἐπιδ' ἔρακτέ Θ οἴη.
 Σωφρόνι Θ δὲ φίλωσ ξείνισ' ὑμᾶς παξιάσχη.
 Ἡὐ, πάλιν, οὐ κῆρον φίλον ἄρχαν Θ δεομήτωρ.
 ὦσ' ἔγωγ' ἰσατικε πάλαν, βηθλεεμ μηλοξόφορ' εἰδ'
 ἔυφορα τ' ἀρχαίης π' εἰδ' ἔεσθ' ἰτα Δαμασκήδ':
 Ἡὐ, τριπέλιμ, λιθάνσ' πρῶτι π' ἔλαρ κεδ' ροφόροιο.
 ἀρχιθύτης ἵνα σὲ πρῶφρω δ' ἔχει ἄνλοχέης.
 ἄν' ἴαξ' ἐπείκαμάτωρ ἄλις ἡμ' δ' ολιχῶν τε πλανῶ.
 πρ' πλεύσας κ' ἴπρον, κρήτ' ἴω δ' ἴεσ' ὀκρυόεσσαν:
 Μικρὸ δ' ἔμ' ἡσὸρ πρ' ἰπλώσ' εἰς δ' ἡρῶ ἀπασαν:
 ἔυτα κίρ' λόγι Θ γραικὸς μορζιῶ Θ ἐγνώσθην.
 Εἶτα δὲ, κυδάλιμ' ἔνετῶν πωλιρ' εὖ δ' ἰεσ' ὀθνης:
 Ἄν' ἔγ' ἄρ' πε, καλὸρ γαίης Ἀλεμάννιδ' Θ ὄμμο.
 μέσφ' αὐτ' ἄσασίως ἡμῶν σ' ἵπέδεντο τυθί, γα:
 Καστὰ τ' ἔελδ' ὀυλίσις ἡμῖν σέο νόσ Θ ἐτύχθην.
 τίμι Θ, βξίρ' ἀνήρ, δε ἀπείρονα γαίαν ἐπελθῶν,
 ἡυξήθην γνώσιν μάλα, μυρία τ' οἶδ' ἐπιφασήερ.
 τῶν δ' ἄμ' ἡμ' ὀμλήσας, ἀτάριθμα π' ἴφασηερ:
 Τέρφθην μὲν θ', ὡς σέο μελέπνο Θ ἔξρεε φωνή.
 Ἄλλ' ἔπι π' ἄσιν, ἐμοὶ κεχαρισμῶν π' ὀλλὰ π' οἴη.
 Σύχγρ' ἀπὸ τῆς κωνσταντίνης π' ἄρ' ἄμ' ἡμ' ἴα π' ἔρ.
 ἔλλωρ τε φίλωρ, ὡρ τ' ἡβελρ' ἐκόνος εἰδ' ἄξ.
 Δέξασ' δ' αὖ γραικῶν χερσὸς κ' φα, γράμματα τ' ἄ.
 ἀρχιθύτῶν τε πρῶσ' ὡρ, ἄλλωρ δ', ἵπτο σέο γραφέ.
 τῆς κοινῆς γραικῶν φωνῆς, ἰταλῶν τε, δ' ἄμ' ἡμ' ἴα.

H O D O E P O R I C O N .

cumq; latro montem vastauerat atrox.
 o via socios assumens, agmen amicum :
 asti latus sanctam feliciter urbem :
 isti monumentum, vbi quondam vita sepulta
 istus, viua fides quem nobis applicat vna.
 epulis quoq; Sophronius Patriarcha refecit.
 ubi cara Dei soboles è virgine, cunas
 rum habuit prae sepe, fuit tibi Bethlema visa:
 bis & antiqua cultissima rura Damasci :
 at erea Tripolis, Libani radice sub alti :
 mit em Patriarcha vbi praebuit Antiochia.
 t vbi iam visum, parcendi erroribus vltra :
 aeterna Cypro, tibi Cnosta terra petita est :
 cum uectaq; tota ferè cursu Insula lento :
 gnita Morz, mō, boni doctissima lingua :
 nc vos excepit Venerum clarissima sedes :
 x hac Augustam prope asti Vindelicorum :
 audentem tandem te nostra Tubinga recepit :
 irat amur reducem, latantes pectore toto.
 ir venerandus is est, longis qui erroribus actus,
 lurima cognitione potest narrare refertus.
 u verò prompta narraſti plurima mente :
 Dulcior atq; fuit nobis oratio melle.
 n me plura tamen tua sunt benefacta profecta :
 Quod mihi scripsisti Byzantide saepius vrbe :
 Scriptaq; Graecorum mūtens, nonnullaq; picta.
 Nunc quoq; mōstrasti chirographa, pluraq; Gra-
 Atq; tua pictos Patriarchas arte, aliosq; : (itum:
 Lingua vulgaris Graeca, Italicāq; peritus.

A reditione
domum.

A cognitio-
ne rerum.
A meritis
tuis in me.

Η Ο Β Ο Ε Ρ Ο Ι Κ Ο Ν .

δουσι δ' ἐνοδγεσίου σέθεν, εἰς ἐμὲ πολλὰί,
 κρη μέλαλα : ὡς κρη πρη γορλαχίοιο θιλίσθ.
 Σπεδαίοισι θιλοχίσθ θρομοισμ ἀνακτθ,
 τῆτ ἀκαδημία, κόσμθ θροιώσιθ, ἀμφω.
 Νῶ δ' ἄυ παρθενική θαλάμοις χαρίεσα τοῖσμ
 εἰσάγειται, δεσμοῖς ἀγνθ ζυχθθθ γάμοιο :
 Δαβίθασ κρη ηλίεω πηχαίλθ ἀδελφῆ :
 κρηύκοιρ πρισοῖρ σωθρῶποιο λόγιο :
 τω μῶ, ἐνί σθλτρη : τω δ', εωςλίγηης πηολιέθρω :
 ἀμφοῖρ μοι θίλια θρονεόντοιρ, ἐκ τε παλαυθ ;
 οἰρ γηεπῆρ, μάγυθ θέλεμ : ἀκραιφνῆς ἀγορηθῆς
 θροποφόροιο λόγθ πρῶ μεμμιγηυσι, θιλθ μοι
 αἰθ οἰθ : νῶ δ' ἐνναέτης πόλθ ἀσθρόθθθ.
 Τοῦνεκερ ἐκ ψυχῆς συγχάερω χάρμαλι σθθ
 (θίλταπε σθθκκῆρ, ἔλλκσι σιωπικέ, κόσμθ
 ἡμείωρ) ἐυ νοσήσαντθ, ἰδ' ἐυ γαμέοντθ.
 ἐυ μῶ ἀποσθέφαι θιέθ, ὄσθ' ἔλε πῶρ αἰθκλομ :
 ἐυ δε δ' ἰθῶσαι σωσάνηεσοι γάμορ ἀγῆθ :
 ἐρῶνθ, ζωλῶ ἀγαθλῶ δ' οὔθ, ἐυτεκνίω τε :
 εἰμά τε κρηύθοντα, σαῶσαι σαυτῶρ, ἰδ' ἄλλθθ.

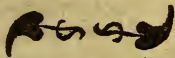
Τ Ε Λ Ο Σ .



H O D O E P O R I C O N .

e nominibus meritum de me bene multis
 sco, veluti quoq; Gerlachium antea charū:
 ipis eximij, Christumq; colentis, alumnus,
 Schola nostra, clarum decus estis uterq;
 s quoq; quam Charites ornent, tibi virgo pu- A matrimo-
 itur in thalamos, S. pia iuncta marito: (dica nio contra-
 id & Helias cui fratres sunt Michaëles: & o.
 sti pracones magnis virtutibus ambo:
 tua in patria rursus hic, Esflingica in urbe:
 is scio me charum iam nunc à tempore longo:
 ppe pater quorū, magnus, mihi sepe amicus:
 ere Christi Memminga dogmata tradens:
 gaus, te uerēdus, habens nunc Regna Polonū. Ergo meri-
 animo nunc ergo tuos tibi grator honores (tū) tō tibi gra-
 are, domus magnum Suevicæ eridos ornamen- tator & be-
 d reditusq; bonus: quod coniugiumq; decorū ne precor.
 ituat Dominus fera flamma damna voracis:
 nubium tibi Susanna bene prosperet vsq;
 e bona, natusq; bonus, lataq; senectā:
 docens pia, te facias, aliosq; beatos.

F I N I S .



Gg 3 - PRÆ-

PRÆCEDENTIS I
 SALOMONI SCHVVEICK
 ro gratulationis, copiosior per Mar
 num Crusium explicatio: ad Reuer
 dos & clarissimos viros: S. Theolog
 Rostochij, Dauidem Chytræum, D
 ctorem: M. Michaëlem Neandrum
 Ilfeldæ Abbatem: & M. Laurentiu
 Rhodomannum, Scholæ Luneburg.
 S. Michaëlem Moderatorem: Don
 nos & amicos suos amantissimos a
 colendos: cum omnis per Chri
 stum Salutis precatone.

Exordium à
 causa huius
 scriptiōnis.



*V*binde aliquid eru
 ti ad me mittitis, Reuerendi
 clarissimi viri: seu ingemora
 vestrorum factus seu Historie
 inter qua & Byzantina.

quum igitur est, à me vicissim aliquid ad vos p
 scribi, quod libenter legat: ne ingratus pro t
 ra benevolentia fuisse videar. Arbitror aute
 nihil iucundius nuna vobis scitu fore: quàm si
 Salomone Sæcickero Sultzensi, illa, qua se
 vobis significem. Hic enim clarissimo viro,
 Stephano Gerlachio, in concionatorio mun
 Constantinopoli successerat: & nuper ex Aeg
 pro, Palaestina, Syria, huc redijt. Id ergo breui
 faciam: cum ipsemet, vt spero, de talibus reb
 suo tempore satis copiose sit scripturus. Salom
 igit

er noster (vt ab ortu eius incipiam) natus est
erlochij, in Zollerensium Comitum ditioe,
o Salutis 1554. postridie S. Paschatij, inter
9. horam pomeridianam: Parentibus hie-
Henrico S^uueickero, eius loci Archigran-
teo: & matre Catharina Knachtina, oriun-
ex vico non postremi in pradieto Comitatu
uinis Gruerna appellato. Auum paternum ha-
t, Franciscum S^uueickerum, qui nec à bonis
ris, nec a p^oesi Latina alienus. Archigram-
teum Sultzæ (V^{ir}tembergico ad Neccarum
ido) suo seculo egit. Maternus Auus, Ioannes
achtus fuit: eruditionis nomine doctus ca-
presertim Zollerensi Comiti D. Iosue, Salo-
n, à sexto ad duodecimum circiter etatis an-
m Sultzensem Scholam frequentans, ibi ad
ternum auum auiamq; vixit. Inde Tubingam
ssus, M. Ioanni Crapnero, Anatolica tunc
bola moderatori ad biennium commissus fuit.
inc in Cœnobium Alperspachium missus, eius
bola lectiones triennium, & propè sex menses
adiuit. Inde ad superioris monasterij Harn Al-
e Scholam translatus: cum ibi amplius bien-
o fuisset: primam lauream Tubinga consecu-
s, postea ibi in stipendium illustre receptus est.
upiditate autem quadam incredibili, exterar
longinquas regiones videndi ardens, die 26.
eptemb. 76. inde deceffit: premissa tamen ge-
nna, vt sic facere liceret ad illustrissimum Prin-
ipem supplicatione.

Narratio de
vita Salo-
monis
Sueickeri.

Perigrinatio
cius in Au-
striam.

Principio itaq; in Austriam descendit :
Et angelicam doctrinam tradere incipiens, C
cymanus impositione ad hoc consecratus est
diu Ecclesia Heraldica, proxime Viennam su
sb excellenti viro, Adamo Geiro, Osterber
7 Viselburgicoq; Domino à Paschali temp
vsq; in mensem Septembrem; Anno 77. offic
fecit. Hinc commendatione praestantium viror
factus est nobilis strenuig; Herois D. Ioach
à Sintzendorffio & Goggitscha, Aulici Cas
Maiestatis Consiliarij, Concionator Aulic
Cunq; eo, 10. Nou. praedicti 77. anni Constans
nopolin. à Cas. Maiestate legato, profectus
Calend. Ianuar. 78. vsq; ad 3. diem Mart.
anni, Aulam illustrem pura Christi doctrina
deliter erudit. Ponam autem nunc huius te
poris, quo Constantinopoli fuit, pauca quad
scitu non indigna.

Te eiusdem
Constanti-
nopolin
profectio-
ie.

Die 10. Nouemb. 77. Salomon Viennae
fcesit, cum 5. nauibus generosi Domini sui : sp
ctantis multis hominum nullibus in ripa, post
die Posonij pransi sunt.

Cometa.

Nouemb. 13. vesperi Comaram, Danu
Insulam, appulerunt: tormentis ex arce, & vi
naue (nastadam vocant) triginti armatorum
comiter excepti. Ea nocte Cometam illam mi
gnum ibi viderunt : quem eadem ego domi mi
(Tybinga) hora sexta conspexi. Constantinop
autem 10. Nouemb. visus fuit. Nouemb. 15.
Turcis humaniter excepti, Grani pernoctarun
17. Nouem

*Nouemb. Budam venerunt, comiter Bassa
excipiente: nec Goronum, nec Buda, moenia
habent: sed Pastum tantum.*

*Nouemb. 28. die nubilo, humido, frigido,
vbi Belgradum appulsi fuerunt: tormentis
salutati, & resalutantes. Postridie, nauibus
Turcis, Cisyjs proficisci coeperunt. Oppida Tur-
sine muris deformia, desolata.*

*Decemb. 1. apud pagum Colaar (vbi Ser-
uitium) à Belgradensi Bego, habente 300.
ites, D. Legatus benignè, inclinatione & pul-
sione pectoris, salutat us.*

*Decemb. 9. Nyssam venerunt: qua fuit olim
Metropolis, ibi Bulgaria incipit.*

*Decemb. 12. Sophiam 13. Philippopolin
Adrianopolin: vbi à Turcicis nebulonibus,
Laur (Infideles Ethnici) salutati, & niucis
petiti.*

*Tandem Calend. Ianuar. 18. Constantino-
polin (generoso D. Vngnadio, obuiam vrbe e-
gresso) pluuia, niue, frigore intrarunt. Ianuar.
honorario oblato, à Turcico Rege in porta
romannico conuiuio excepti sunt. Quinq;
nere cibi ex Oriza, & assata Gallina: panis
suauissimus, potus decoctus dulcis. Aliud ni-
hil. Bis hoc anno ad patrem Henricum (Fürst-
hen Wirtembergischen Weisenvoge ob
Staig / Bürgern vnuud Notarien zu
Sulz) Solomon scripsit. Quibus literis, & vna
unusculis, rebusq; depictis, acceptis, vir opti-
mus,*

*Constanti-
nopolin ad-
uentus.*

mus, mirificè latatus fuit : mibiq̄, huc profe
humani simè, ad legendum & inspiciendum
pertinuit.

Canis Acta-
onx.

Die 2. Septemb. huius eiusdem anni,
Amurata canem Actaona à D. Legato per
Architriclinosq̄, hunc adducenti, 24. auro
nauit. Postea 7. Oct. de duobus vrsis, qui in
vicilijs Legati arca erant, minorem poposci
molossus cum eo certaret. Institutus igitur in
teri palatio venatorijs ludus: trium puero
capita, qui turri Baiazeta spectauerant, illic
bi adferri iussit.

Metropha-
nes Patriar-
cha.

Anno 79. Ianuar. 8. (al. 6.) Selinus j
natus est Sultano ex liberta. Eodem anno
finem lunij diem suum obiit Salomonis pate
Henricus, Sultz. Decemb. 24. Metropha
Hieremia deiecto, in Patriarcham sedem r
tutus. Vnde quidam huc scribens, τὸν μέγα
νάμονον, inquit, καὶ τὰ κέρλιον Μιχαήλ
δ' ας : ἢ ὅτι αὐτὸς τῆς ἀποβολῆς τ' ὡς
χικὸς δρόνδ, τὸ ἀγνώστου κερὸς μησοφάν
μὴ ἀγνοήσης οὐρ : ὅτι, ἐπεὶ τὸ ζῆρ ἀγχόνη δ'
μέτρῳ περιὸ κίρσῆς : ἀποκατέσῃ πάλιν ζῶ
πᾶσι χικῶ δρόνδων πᾶσι γιότῃς αὐτῶ.

Ardor coeli.

Anno 80. vidimus hic (Thbinge) ante
pass. undecimam horam noctis, diem S. Marti
consecuti caeli inflammationem: ita ut ciues i
stri (signo bombardico ex illustri arce dato)
currerent (πᾶσι δ' ἡμεῖς quasi) tanquam ad inc
dium restringendum: putantes domum Lus

(pago vicino, à tergo Anatolici montis sita)
re. Eadem $\pi\kappa\eta\kappa\alpha\iota\acute{\alpha}$, tunc etiam Constanti-
li (quando ibi tertia hora noctis numeraba-
visa fuit: excurrentesq; Ianizari vigiles
ut hoc eis à Sultano iniunctum) suburbanis
ueniendi causa, post horam reuerterunt: $\omega\iota\epsilon\upsilon\tau\epsilon\varsigma$,
 $\omega\varsigma$ $\delta\upsilon\epsilon\alpha\nu\acute{o}\theta\epsilon\tau\epsilon\iota$, η $\omega\upsilon\epsilon\kappa\alpha\iota\acute{\alpha}$, $\kappa\alpha\iota$ $\delta\upsilon\kappa$ $\xi\upsilon$
 ω $\lambda\lambda\acute{\alpha}$ $\lambda\acute{o}\gamma\omega\varsigma$ $\omega\delta\epsilon\iota$ $\tau\acute{\alpha}$ $\tau\epsilon$ $\xi\upsilon$ $\alpha\upsilon$ $\tau\omicron\iota\varsigma$ $\acute{o}\upsilon$ $\tau\omicron\varsigma$,
 $\xi\epsilon\chi\omicron\iota$ $\sigma\kappa\mu\acute{\alpha}\nu\epsilon\tau\epsilon\iota$.

Die 18. Aug. Metrophane mortuo. in Patri- Hieremias
atatum restitutus est. D. Hieremias. De hoc, Patriarcha.
cus sic: $\text{Εκοιμήθη ὡς ὁ πατριάρχης κύριος Ἰερεμίας, ἀνγύσσω πρεσβυτέρῳ, ὁ δὲ τις ἡμέτερο, ἕως οὗ σὺν τῷ ἀποκατέστη ἄλλοις πατριάρχης, ὁ ἀγιώτατος κύριος Ἰερεμίας ὁ ἕβραῖος.}$

Anno 81. Ianuar. 14. vidi domi mea librum
eu: continentem tabellas chorographicas sin-
arum VVir: embergici ducatus praefectura-
n: elegantissime ab Heirrico, Salomonis pa-
aliquandiu ante obitum, illustrissimo Princi-
nostro, D. Ludouico, pictas.

Die 15. Ianuar. D. Fridericus Breuner BA-
D. Ioachimi Sintzendorffij in legatione suc-
sor. Pontepiccolum (vicum 2. miliaribus à
nstantinopoli) aduenit. Inde cum suis urbem
Ianuar. ingressus.

Mart. 7. accepi aneam monetam, rubigine Homeri co-
abram, à Salomone mibi 7. Ianuar. missam: in meta.
nus vna parte, facies Homeri est, circumdata
teris ΟΜΗΡΟΣ ; in altera, Mercurius, cum

virga

Batrachomyomachia
Barbaro-
græca.

virga in sinistra: in dextra cum sertulo, cir-
datus literis Α Μ Α Κ Τ Ρ Ι Α Ν Ω Ν: Leg-
ῶμεθ' ἄμικτιανῶν. Hac æstate utroq;
gno Homeri opere, post multos tandem a
publicè auditoribus explicato: eiusdem Βοῦ-
χομιομαχίαν interpretatus sum: adhibita
ferendarum linguarum causa, hodierna vul-
eius conuersione (cuius autor est Δικμικ-
ζῶν & Zacynthius) & Auditorio dictata, vo-
buliſq; declaratis.

Die 28. Iunij plurimas literas, quas in
ſia, Inſulis, Græcia & Tracia, inter ſe Græci p-
ximis annis ſcripſerant, mittente 1. Martij
lomone, accepi. D. autem Sintzendorffius (t-
atatis ſue 35. anno) 4. circiter Iulij Vi-
nam redijt: Solomone noſtro, iam in Aegypti
Hierofolymamq; profecto: de qua peregrin-
tione, nunc etiam quadam breuiter commen-
rabo.

Die 3. Martij 81. vnà cum Barone li-
ro D. Bernhardo Heberſteinio, & D. Adam
Schliben in Tannendorff, & D. VVolffgan-
Pachelbelio, Byzantio diſceſſit. Poſtridie C-
lipolim venit, magnam pulchramq; κωμόν
Ἄρ. Martij 7. tranſiit Helleſpontum, in m-
Aegaum, ſeu Archipelagus: veſperi, poſt qua-
Troadem proſpexiſſet, inſulam Leſbum attingit
Martij 9. propè naufragio factò, Samum tenuit
Poſtridie commodo vento, ad Cyclades Inſu-
venit. Martij 11. Rhodum urbem ad huc ad
ſic

is pulchram delatus fuit. 23. Martij (post
tos alias lentos, alias vehementes) Alexan-
am latus peruenit, qua vrbe, nihil destructius
ie, aceruis lapidum plena. Ibi postridie apud
ndam Cyprium Gracum diuertit. Inuenit
m Cretensem Gracum, nomine Meletium:
Patavij studuit, & Latine Italiceq², scit. Die
Martij Rossetam, seu Raschidium, appulit: Rosseta.
dum Nili fluminis bene edificatum, 50. cir-
r stadijs ab Alexandria: irridui à Memphi,
Cairo. Biduo post, è diuersorio (Iudæa fami-
bi peste mortua) nauicula in Nilum consu-
ibi vsq², ad 13. diem Aprilis manere sub dio
stus. Inde ad D. Gerlachium, & ad meli-
us 10. April. scripsit: quas Tybingæ (prius
stantinopolin delatas) 9. Septembris acce-
us.

Die April. 13. ex Aegypto Ioppen versus
essit: cum nec Alexandrinum Patriarcham
quod Cairi tunc esset) vidisset: nec Cairum Cairum 3
orientibus ibi pestilentia quotidie 7. vsq², ad Sinai.
em millibus hominum) venisset: nec etiam
atem Sinai (Arabum latrunculorum incur-
e desolatam) accessisset: licet animus ea loca
ximè videre gestuisset. Ioppen autem, seu Ioppe.
han. 29. April. aduectus est. Ibi nullum edi-
um amplius: sed dua tantum valide turres
drangula, cum prasidio contra Piratas &
bes. Ergo sub dio, hordeacei panis cibo, ma-
dum fuit. Maij 3. Romæ apud senem Gra-
cum,

cum, virum bonum, hospitatus est. Postridie,
Ierosolymam commodè cum socijs peruenit,
ἄρχιεπίσκοπος Ἀθανάσιος καὶ Ἐπίσκοπος Φθιώτις. Postero
Patriarcha Sophronio benignè conuiuio ex
fuerunt. Maij 6. Domini sepulchrum vidit:
iri intrans, postridie exiens. Habitant Hiero-
solyma varij generis Christiani: Latini, Graci
menij, Georgiani, Abissini, Copti, Suriani,
ronitæ, Nestoriani: singuli Sacellum in Templo
ad peragendum sua sacra, habentes. Graco-
domus Hierosolyma circiter 150. Ambitus v-
ferè vnus miliarij Germanici, domus sin-
lipidea, munitissima sine tectis, in summo pi-
montes quatuor, Sion, Moria, Regius, & Ca-
ria. Die 8. Maij in vico Bethlehem (Region-
gibus, ficibus, oleis, satis culta) fuit. Ma-
Hierosolyma discedens. 22. Maij Damascum
nit. Inde 30. eiusdem discedens, Tripolim in-
equitauit. Sunt in hac etiam Graci & Iudei
Arabica ibi lingua vsus. Die 6. Iun. discedens
Cyprum prater nauigans, 30. eiusdem Ma-
ad Creta καὶ ἀρχιεπίσκοπος καὶ Ἐπίσκοπος venit, murum
structum. Iul. 19. in ciuitatem Candiam venit
ad Calend. Septemb. vsq; ibi mansit, inue-
in ea ciuitate (magna & munita) Ioan-
Morzinum, studiosum & doctum iuuenem
cum. Die 13. Septemb. Corcyram conspexi-
stridie, in oppido Sultza, CXII. tecta, di-
cendio, (quod hic in suprema parte domus
dolentes, & tum nescientes, vbinam esset
spex

Hierosoly-
ma.

Sultza in-
cendium.

...imus) conflagrarunt : in quo numero etiam
terna Salomonis nostri domus : quae suo tem-
pore gloriose noua extruetur. Liberaliter au-
tem, & hinc, & ex toto ducatu, & Horba, &
vicinis locis afflictis ciuibus succursum est.
Octobris 2. post crebra impedimenta, Vene-
tiis appulit : 19. eiusdem, Augustam humanis-
sime apud M. Ioannem Berlocherum, Euangeli-
stam Concionatorem, hospitio usus. Currens au-
tem Octob. vltimo noctu, ad me Ioannes Pfiste-
r Bibliopagus, letum huius rei nuncium attu-
it, quo interea partus sum : donec tandem 10.
Novemb. à D. M. Samuele Hailanda (Graecum ho-
minem è Syra adesse) vocatus, sedente cum D.
Ulrichio ad mensam charissimo Saueickero re-
um prosperum gratulatus sum.

In eo prandio, alijsq; conuiujs, varia de
peregrinatione nobis incunde narrauit :
partim, quae iam posui, partim alia, vt, no-
men Lutheranorum, Hierosolyina, & in Insula
Cyta, natissimum esse : mirari Graecos, Graecis
ceri in Germania : se doctorum Germanorum
numina multis Graecis indicasse. Aegyptios,
Aegyptios, homines esse, imbecillos, imbelles, ma-
vestitos : nauas, aut Nilum accolentes : se-
re totos nudos pudentes & graecos & graecos
Tag. Faminas umbilico tenus nudas ince-
re. Ab Aegyptijs tantum aquam bibi, ali-
um potum nullum. A mari litus, introrsum
ad di-

Saueickeri
reditus Tu-
bingam.

Aegyptij
quales.

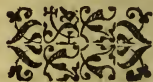
Alexandria.

ad dimidium miliarij Germanici, arenosum
se: arenam ferè albam, tanquam si per ni-
incedas. Alexandriam, propter ruinas, lapi-
na similem esse. Cùm quærerem: an nulla
men ibi, saltem pauca, splendidiore don-
Nullas ait. An non saltem aliqua, qualis
mea? Ne in tota quidem Constantinopoli
inquit. Ostendi ei lectum, in quo pernoctare
manere voluisset. Ait, à se in tota Oriente
lum talem lectum esse visum. Vehementer
rabat: cùm mea omnia, ne mediocria qui-
sint: qua tamen mihi ὁ Ὀυλάνθωπ^{ος} &
paternè conseruet. Hierosolyma verè domo
lapidibus omnes, arcium instar esse: & singu-
tales: vt tres aut quatuor viri, saxi armati
summo stantes, possint se diu à magno oppug-
tium numero defendere: cum propter lapi-
facultas suffodiendi non sit, Tyrum; Sidonem
Berytum (licet ipse eas non intrât) adhuc
tis magnas esse. In Palestina, Arabum excu-
nes idextidem fieri: equitum circiter viceno-
in diuersis locis. Gentem, pauperem esse. In
rpto viuere: vende mihi (inquit aliquis eor-
aliquem imbecilliozem nactus) tuam vestem.
Non est mihi venalis. Ergo dona mihi, inquit.
Negat. Tum ille vi eam detrahât. Aut, quan-
istam vestem gestasti? Annum. Est igitur eor-
à me quoq; gestari annum. Et sic deripit. Equi
eorum, minimè calceatos esse. Agitari tan-
per fossas, trans vepres; ad ardua Libani mon-
fur

Arabum la-
trocinia.

iali cursu. Tres nominauit rapaces populos
 Druſos, in Libano, & circa Libanum: reli- Populi ra-
 ne partim Christianos, partim Turcas 2. pto uiuen-
 αρωτοας, Sphagiottas: habitantes al capo tes.
 ada, verso à Morea: in promontorio, seu cu-
 le ensis, Peloponnesum versus. Eum locū ipse
 d' transijt: quod nunc tamen sint mansuetio-
 3. Μανιωτοας, Maniottas in Peloponnesi
 te occidua: incolentes il braccio di mania,
 schium mania. Fortè à μανίεσθι vtrumq, ἀσάλασσα
 genus, perhibere se Christianum. Nec in O. Orientis.
 te nec in Creta, vagas libidines turpe puta-
 nunt ari etiam à feminis viros. Nullas in O-
 te, venationes esse, nullas aues conspici. Se ab
 denis non 20. millitaria abuisse: sed, naue &
 storibus Venetias tendentibus: sibi nec illas,
 c Zacynthum & Cephalaniam, accedere &
 redi licuisse. Candia, Græcorum circa se con-
 sum factum esse: mirantium, hominem Ger-
 manum Græcè loqui. In Oriente, multos etiam
 alicè loquentes inueniri. Ibi, tūm se, tūm pe- Misera Vi-
 grinationis socios, solum buccelato (biscotto) ctus ratio.
 aqua victitasse. In nauigationibus, paucis
 bus vermiculos in aqua putente creuisse. Tū
 didicisse, quantum Dei donum sit, munda &
 na aqua. Nunc ergo vorum, perpetuè tantūm
 uam bibendi habet. Monstrauit nobis iconas à
 piclas: 1. Patriarcha Bizantini, Hieremie,
 Antiochemi Michaëli: qui nunc, inuidia
 vorundam, valde senex Patriarchatu delectus,

Tripoleos Metropolitae est: Tripolitano Me-
 polita Joachimo, in Patriarchica digni-
 strum viro- collocato, 3. Metrophanis, qui ante Hiere-
 rum. 4. Patriarcha Armeniam. 5. Sultani muratae tertij. 6. Quarta
 te Ashabaci, Iberum Principis. 7. Legate
 fici, cum pileo orbiculate albo, acumen a-
 gens habente: & veste viridi, ad cuius a-
 mias, homunculi & animalcula picti. 8.
 letij, Alexandrini Protosynzeli. 9. Sepulchrum
 Christi. 10. Monumentum Absalomi, in v-
 Iosaphati, ωυρροαδης. Die inde 17. Noue-
 (postquam apud illustriss. nostrum Princi-
 Pfullinge venationis causa versantem, fuit
 Sultzam, pie matris suae salutanda conso-
 daq; gratia equitavit.



Ponam nunc aliquot testimonia, chiro-
 pba, literas: quibus tum, à Græcis, Testimonia
 ab aliarum nationum hominibus or- Græcorum
 us est: quæ ipse mihi non minere huma- de Solomone.
 ne.
 te, quàm sua D. Gerlachius, de-
 benda dedit. Scitis autem, reuerendi
 mini & amici, quanto ego semper amo-
 Græcarum & Orientalium rerum fla-
 m. Noui vestra quoque Dignitati hu-
 nitatiq; eas incundissimas esse: qui &
 tenus diligenter inuestigastis: & qua
 nouistis, beneuole mecum communica-
 . Ponam autem absq; elegantibus
 nunc ductibus: donec forte Typo-
 graphus, tales καλλιγραφίας
 sculpendas currans, con-
 tingat.

ΜΗΤΡΟΦΑΝΗΣ, ΕΛΕΜΙΘΕΟΥ
 Χριστιανός κωνσταντινουπόλεως, νέας
 ξώμης, καὶ οἰκονομικὸς πα-
 τριάρχης.
 Ἡ μεξιοτήτων ἡμῶν, διὰ τὸ παρόντ' αὐ-
 τῶν πατριάρχων ἡ δολοποιῶν, καὶ
 τῶν ἰσχυρῶν: ἰτι αὐτοὶ αὐτὰτ' ἢ καὶ σοφῶς ἐκ-
 λησιαστικῶν ἐκλαμπροτάτων πρῶτων, τῶ
 γιωτάτων βασιλείας καὶ αυτοκράτορος ἢ ἑω-
 αίων, κύριος Σολομών ὁ σιωπικὸς πρῶτος.
 Η Η 2 τὰ πρὸς

Scripta Cō-
 stantinopo-
 li.

Testantur
 doctissimū
 hunc Eccle-
 siastam no-
 bis charum
 esse.

προς τῶν ἡμῶν μετριότητα, Ὁ Ὀλιγκῶ
 νομίλησε: καὶ τῆν ἀγαπῆτων ἡμῶν ἔχο
 οθεῖ καὶ τὸ παρόρσημα ἔμεθα χάρι
 μῶν εἰς δὴ λωσιν Ὀλιγαε ἐνεκα τῆσ ἐν ἡ
 καὶ τὸ ζ π κ. ἔτ Ὁ ἀπὸ τῆσ συσάσεωσ
 πάντος, μῶν φεραρίω, ἰνδ κῶν Ὁ
 δόνη.

† Μροφάνης, ἐλέω δεῖ ἀρχιεπίσκοπ
 κωνσταντινπόλεωσ, νέας ῥώμησ, Ὁ
 οἰκθμῶνικὸσ πατριάρχης.

*Facies eius (in Sunciceri picta ic
 magna, lata, senilis, cum cana bar
 & nigro circum caput cucullo (sicu
 aliorum) in humeros descendente:*

† ΙΕΡΕΜΙΑΣ, ΕΛΕΩ, ΘΕΟΥ
 χιεπίσκοπ Ὁ κωνσταντινπόλεωσ, νέ
 ῥώμησ, καὶ οἰκθμῶνικὸσ πα
 τριάρχης.

† Η μετρίτης ἡμῶν, διὰ τῆν πέν
 αὐτῆσ γραμμάτων, πισθται τοῖσ ἐντε
 μῶνισ: ὅτι ἐνέτυχε ἡμῖν ὁ τῶ ποριφαι
 τσ πρόσθε Ὁ σοφίεσ ἐκκλησιαστίεσ, ὁ κῆρ

Collocutie. Σολομῶν: καὶ τὰ Ὀλιγκὰ σωνομίλησιν. Α
 ne Solomo- δὲ ξάμῶνι οἱ υἱοὶ αὐτῆσ, ἡ ἐδ' α, ὡσ ἀνδ' ρα
 nis huius de σῶν ἔθῶμον, καὶ χαρίτων κεκοσμημῶ
 lectati fui- ἡδ' ἡμῶν, χάριτι τῶ χριστ. οὐ ἡ χάριεσ εἰμ ἀ
 mus.

ἡμίρ, ἄμω. ἐπιτάτω οὐρ, Ἐ τὸ πα-
δικὸρ ἔγραφορ ἔση μωσάμεθα, ἡ
π? ἔτ? : †

Μλωι Δεκεμβρ. ἴθ? 2.
*Faciem eius (etsi nondum omninò
olutam) referebat pictura suaveicce-
latam, virilem, benè coloratam, cum
dicei coloris barba, cucullo supra ca-
in humeros nigro.*

† ἐγωγεῖω ἀνικε ὁ ζηγομαλάς, ἡ μέγας
ἡνεὺς τῆς διαγραφῆς, ἐν τῇ πατριαρχικῇ 3.
οὐτῇ τῷ κωστανδινούτλεως μεγάλη ἐκκλη-
σ, θιλίας χάρις τῆς πρὸς τὸν σοφὸν κύ-
σολομῶντα τὸν Σιωπικὸν (ὄρ καλῶς οἰ-
ἀνδρα πλήρη σοφίας ἡ φρονίσεως) ταυ-
ἡμεῖς μα: χαίρωρ, εἰ ἡγὼ, Ἐ ἄλλοι,
ἡμεῖς ἀνδρα τοῖς τορ: ἡ τοῖς ἐμῶ ἔθωμορ,
ἡ μωσάωρ, καὶ μοι θίλου πισότατορ: οὐ
ἡ γρηγόριον, τὸν ναζιανζῶ, οὐκ ἐστὶν ἀντάλο
ἡ γμα τῶν ὄντων οὐδῆρ.

Diligo do-
ctumvirum,
Solom. Sio-
picum.

ΕΤΕ ΤΗΣ ΧΡΙΣΤΟΓΟΝΙΑΣ
Α Φ Π.

† γεύδ' εἰς, ἀνελεύθερον: ἀλήθεια, χυ-
ἡτορ, ἡγὼ καλλισορ, δεῶ τε μέγισορ, ὡς ἡγὼ
ἡμεῖς δ' ἡλοῖ.
τῶτο γαῖρ, εἰς ἐμέθερ γε, μετ' ἀθανάτοισι μέγισορ
ἡμωρ. οὐ γαῖρ ἡμοῖ παλινώρξετορ, οὐδ' ἀπατηλὸρ
H h 3 οὐδ'

Οὐδ' ἀπλευήτητο: ὅ, ἂ κεν κεφαλῆ κα
νεύσω.

Amicitiam
Solomonis
probo, vt
viri boni.

Αληθείωμ τῶν τῶν, β. βαυδμου: τῶ
φῶρ διδ' ἀσκαλορ τῶ πῶριφανεσάττ π
βῶεω, τῶ ἀγιωτάττ βασιλέωσ ξωμα
κύριω Σολομώντα, ἀνδρα σωσάτορ εἰ
καὶ ἀρετῆσ ἀντεχόμενω: ὡε πείρα ἐγ
αὐτῶ τῶ καλοκαγαθίω. Οθερ καὶ τῶ
λίω τῶττ ἀποδέχόμενω, τῶτα ἐσπμ
σάμλω μνήμησ ἐνεκα, καὶ Γαφωίωσ πῆσ
πρὸς αὐτῶρ διαθέσεωσ, καὶ ἔν κεν ἰσῶ ἀγά
μῆ τὸ ρ π' κ, ἀπὸ πῆσ συσάσεωσ τῶ πῶ
ἐν μῶι ἀπειλίω α. ἰρ. κ: ἀπὸ δὲ πῆσ σα
ρίασ 1580.

† Ο πῆσ μεγάλης ἐκκλησίας τῶ παξίωσ
κωνσταντινπόλεωσ πρωτονοτάρι
θεοδόσι Ⓞ ο ζυγομαλῆσ.

Viribus
Solomonis
do testimo-
nium.

Πολλῆσ σωμιλῆσασ τῶ σοφῶ
ἐκκλησιασῆ τῶ πῶριφανεσάττ πρῆσ βῶεω
ἀγιωτάττ βασιλέωσ ξωμαίωρ, κύριω Σο
μῶν: ἐγνώρ αὐτῶρ ἐκ πολλῶρ σημείωρ
ἀνδρα ρησίωμ καὶ ἀρετῶρ μέτοχορ: ἰ
ἰκανὸν ταῖσ αὐτῶρ χρισότῆσ κτήσασι, εἰλ
καὶ τῶ ὁμικῆσ Νέσορ Ⓞ κρεῖτῆσ διαμ
τύρομαι: οὐ Ⓞ ἀπὸ γλώτῆσ, μέλιτ Ⓞ γ
κίωρ ξέεμ αὐτῶ. Οθερ καὶ ὑπὸ πῆσ πρὸς αὐ
ἀγαθῆσ διαθέσεωσ γράφω τὸ πῶρορ σκμ
μα. Ερ τῆ κωνσταντινπόλεσ, τῶ ρ π' κ. ἐ
ἰν Ⓞ κ, μ κη ἀπειλίω.

ΑΓΥ

† Διγυρός, ὁ μέγας ῥήτωρ τῆς μεγάλης
ἐκκλησίας.

*Succesit hic in hoc officio, D. Ioan-
Zygomala. Fori è 35. annorum est: non
litum D. Theodosio dissimilis: Paucis
tribus interiectis ab eo habitans, vir per-
manus.*

Θεὸν μάθημα καὶ Τρωτόν, οἱ ἄνθρωποι,
γνωσάμεθα ἑαυτῶν, διδασκόμεθα. Ὁ γὰρ
τὸν γινούσ, γνωσεται δέον. Θεὸν δὲ ὁ γινούσ Cognosce
αὐτὸν ἴσεται δέον. Ὁμοῦ δὲ γίνεται θεῶ. teipsum ex
καὶ ἄξιον πρῶτον δέον: ἀλλὰ φρονῶν Agarcto.
ὅτι αὐτὸν λαλῶν δέ, ἀ φρονῶν: ποίων δέ,
λαλῶν.

ἅπαντα ἐσημῶσα μὲν ὀλίγας ἐνεκα τοῦ
ἅπαντα σοφωτάτου ἀνδρός, κυρίου σολωμό-
νου ἀπὸ Γερμανίας, καὶ δὲ π. η. ἀπριλλ. (πρὸς
καὶ δὲ μέγας λογοθέτης τῆς μεγάλης ἐκκλη-
σίας.

† Αλέξανδρος, νοτάριος τῆς μεγάλης
ἐκκλησίας, ὁ ἦν τῶ ἀνωτέρω μεγάλῳ λο-
γοθέτῳ: ὁμοίως ὑπογράψας ὀλίγας χάριν
ἐν ἐγκυλίῳ ἀνδρός.

Εγὼ Γεώργιος ὁ λογοθέτης τῆς μεγά-
λης ἐκκλησίας, πολλάκις ἠνώθην μετὰ
τοῦ σοφωτάτου καὶ λογωτάτου κυρίου σολο-
μῶντος τοῦ Σιωπικῆ, καὶ διδασκάλου τοῦ
πρῶτος τοῦ βασιλέως Ἰωάννου: καὶ ὀλίγας
ἐλάλησα: ἵδον δὲ ἄνδρα, οὐ μόνον
σοφώτατον

Placet mihi
vir doctrina
præstans,
Sol. Siopi-
cus.

σοφώτατον, ἀλλὰ καὶ ἰσορροπώτατον καὶ
πάντα, καὶ φιλολόγον. Διὰ τὸτο, ἔνε-
τῆς γνώμης αὐτοῦ, καὶ ἐλίας, ἐν τῇ
βίβλῳ γράφα μνήμης ἐνεκα. Ἐν τῇ παλαιᾷ
ἁγίῃ ἐκκλησίᾳ τῆς κωνσταντινουπόλεως, καὶ
τὰ τὸ ρ κ. ἴνθ. ἀποκτίσεως τῶ
τός: ἀπὸ δεξιῶν 1580.

*Hic Georgius, est annorum
circiter 30. procerus, μελοσὸ πώγων, ἁ-
manus. Proximo post Theodosij Zy-
gom. nuptias anno, ὃ ἴψε ru-
ellam duxit.*



Episto

Epistola continens

IODOEPO
ICONNAVI
ATIONIS EX CONSTAN-
nopoli in Syriam, Palaestinam,
& Aegyptum: & montem
Sinai, &c.

ITEM
E PERSICO BELLO,
circumcisione Mahometis filij Imp.
Turcici, alijsq; rebus Constantino-
poli superiore astate
actis.



D. DAVIDI CHYTRAE

S. D.

Literas meas, proximo anno, in
 se Julio Byzantij datas per
 visimum virum N. N. hunc
 rati tuae transmissas esse, min
 dubito. Postquam autem
 singulari Dei beneficio, ab itinere meo Byz
 tino & Hierosolymitano, feliciter Viennam
 reuersus: intermittere non debui, quin H
 denud scriberem, partim vti de itinere meo,
 ca referrem, partim vti de Persicarum re
 statu significarem, atq; etiam de consilio &
 posito meo H. T. certiore redderem. Ea e
 non grauatè H. T. interlecturam esse arbit

PROPON-
 TIS.

Itaq; postquam literas (vti vocant) s
 passus à Sultano obtinui, ipsis Calend. Sep
 anno proximo Byzantio discepsi, atq; ascens
 ni Turcica, per Propontidè, à sinistris Chalce
 nem, quam Cadichoi, Iudicis pagù: Procone
 Insulam, quam Marmora hodiè vocant, à d
 tris, verò Heracleam perpulcro in loco sita
 relinquentes: Callipolim peruenimus. Ex cu
 aduerso vicus viderur, vbi quondam Lapsac
 fuisse constat. Inde per Hellepontum nauig
 tes, atq; Abydum, & Seston: (arces hodiè su
 verum cum alijs de causis tum maximè X
 xi, magniq; Alexandri transitibus multum
 bi lita

HELLESP.

ata) transeuntes, fluiolum Simoenta &
eum promontorium, ipsumq; locum, vbi fa-
sissima Troia olim fuit, accessimus.

Sigaum promontorium ad fauces, Helle-
ti situm, Capo dilanizari à nautis Italicis **TROIA.**
ie vocatur. In eo duos noxam tumulos terra
pyramidalem formam congestos, vnum in
dio promontoriij, alterum remotiore loco, in
te australi versus Tenedon, situm, quorum
vnum Thessalici Achillis, secundum verò Aia-
Telamonij esse, ex Pliniana, & Peri Gyllij
criptionibus crederem.

Relinquentes à dextris Lemnum & Tene-
don, atq; ad littus Phrygium navigantes a-
renisimos Troianos campos, in quibus à præ-
stantissimis Heroibus tot annos tam egregie est
agnatum, magna cum voluptate aspeximus.

Lesbum inde, quam Metelim, à ciuitate
intus est, & Chium, quam Zio vocant, vi-
simus. **CHIVS.** Simsula à Gencuensibus diu
abitata, & multis superbis adificijs & hortis
moenis ornata, atq; abundantia fructuum, vi-
q; & Gummi, quod Mastich dicitur, bonita-
multum celebrata, hodie præ reliquis provin-
ijs Turcica Tyrannidi subiectis (propterea quòd
desperatis defensione & auxilijs, depositis ar-
nis sponte in Turcarum deuenerit potestatem)
olerabilem habet seruitutem.

Vlte-

*Vterius nauigantes, à sinistris Ephesum
finum, vbi nunc ciuitas est, quam Turca S
rassar vocant, à dextris Samum & Nica S
habuimus. Ha insula antiquitus admodum c
bres, sub Turcis hæcenus, vt pleraq, alia in
re fuerunt, nunc paucis Græcorum pagis re
incipiunt.*

*Inde Pathmon & Coum, quam la
hodie vocant, cum multis alijs insulis & sc
lis præternauigantes, Rhodum, ciuitatem
RHODVS. mibi quidem videtur) totius orientis pulc
riam peruenimus. Nam quemadmodum a
quitibus Hierosolymitanis exstructa est, ita
dè videtur integra, nulla ex parte vasta
Nullitamen Christianorum in ciuitate vel
bitare, vel per noctem commorari absq, ve
licet. Hic cum propter alias causas, tum n
ximè, quia Melitensium triremibus mare
festaretur, ideoq, nullam discedendi ex Ins
commoditatem haberemus, per duos menses
morari sumus coacti.*

*Mense demum Nouembri discessimus,
trium dierum spacio in Cyprum nauigauim
atq, visis Salinis, Niconia, & Famagusta (qu
est valde munitum oppidum) Tripolim Syr
parua nauicula, non sine magno vita pericu
peruenimus. Vbi per aliquot dies commora
tandem per radices montis Libani, vallemq,
tiochenam & fluuium Orontem, (quem Fax
in sacris literis nominari constat) quinque die
Damasco*

amascum, quae Syria caput est, atq; amani-
s in campis sita, attingimus. Comanorati hic
quibusdam diebus, & visis ijs, qui videri
ent, cum praefecto Samaritano, quem Sangi-
begum vocant, in Palaestinam sumus profecti,
transcentes fluum Jordanem ad lacum
machonitem, vbi ponte iungitur lapideo, ad
gnum venimus Genesareth, vbi in pago Bet-
da, & fertilissimo solo sito, per tres dies sub-
timus, progressi vltcrius per pagum Magda-
& Tiberiadem à sinistris relinquentes, ad
ontem Thabor, indeq; habentes à dextris Na-
areth, Saluatoris mundi patriam, per pagum
aim & Iesiceel, campastrum Galileam, in Sa-
aritanum peruenimus solum. Samaria diruta
& solo equata, alia autē in vicinai condita
t ciuitas, quam Turci Napolosam, Iudaei Si-
nem, Christiani Samariam nouam vocant.
nde per horridos & incultos montes, spacio di-
vnius, Hierosolymas ventum est, quam ciuita-
em sanctissimam, muro pulcrā cinctam, &
orma ferè quadrata exstructam, atq; 4000
assuum in circuitu habentem, magna cum lati-
ia sumus ingressi, atq; quatuordecim dierum
dacio, omnia loca memorabilia, quae in ciuitate
& foris monstratur, ita vidimus, vt neq; pro-
anarum rerum, neq; superstitionum contemto-
es esse videremur.

Illinc discedentes per vallem Terebinthi,
virtute Davidis, & morte Goliath nobilitatam,
Liddam

DAMAS-
CVS.

PALAE-
STINA.

Samaria.

IEROSO-
LYMA.

GAZA.

Liddam amœnissimis in campis sitam, & Martyrio sancti Georgij illustratam, Ramantandem Gazam Philistorum olim metropolim & multis casibus, diu maximè Samsonis ge& magni Alexandri periculo celebrem ciuitatem intrauimus: Monstratum etiam nundie, mons circiter mille passus à ciuitate distans in quo Philistai adorauerunt idolum Dagon & in quem Samson fores ciuitatis asportauit. Hæc uero esse magno consensu Iudæi pariter Turcæ, Christianiq; affirmant. Hodie in monte hæbetur Turcarum Templum, ut ex scripturis uel certè suppressa istius in locis Christianæ religionis, Idolum Dagon dignum sit natiuitatis successorem, damnatum & diabolicum Metrem.

ÆGYPTVS.

Decem deinde dierum spacio, per desertum, CAIRVM seu Memphim famosissimam per orbem urbem, peruentum est, atq; in Mummis alijsq; memoria dignis rebus mirabilibus, maximè pyramidum structuris, quæ modò Ægypti, sed totius Orientis miracula possunt, atq; tantò magis, quòd vna ex septem mundi, ut dicitur, miraculis, integra adhuc uis, nimiq; ex parte vastata, reperiuntur, atq; a uersi consummationem, montium instar ostentare posse uideantur. Harum vnam, eam maximam ascendit, atq; per gradus mensuratum, reperiq; in altitudine diametrali 300. pedibus, totidemq; habet in latitudine quodlibet latitudinis.

us, ita vt in circuitu habeat 1200. cubitos si-
passus vulgares. His itaq; sic visis per Arabia
erta, & sinum maris rubri, interitu Pharao- Mons S I-
& liberatione populi Israëlitici memorabi- N A I.
a ad montem Sinai proficiscimur, atq; vi-
sibus, qua à peregrinantibus ijs in locis videri
ent, ascendentesq; in montem SINAI, & al-
um; qui à Diua Catharina nomen habet,
pyrum reuersi sumus, 18. quam inde egressi
imus die, postquam in desertis propter aqua-
n dulcium (salsum enim plerunq; & acidum
solum) penuriam, & panis paucitatem mul-
n laborauimus.

Cayri paucis diebus commorati, secundo de- NILVS.
de Nilo, trium dierum spacio Rosetum empo-
lum venimus. Nilus eo tempore anni (erat
oximo Martio) nequaquam videbatur equare
anubium nostrum, siue profunditatem specte-
us, siue latitudinem atq; etiam ipsam cursus
piditatem. Transeuntes postea denuo Ni- ALEXAN-
m, sex horarum spacio Alexandriam terrestri DRIA.
inere petuenimus, vbi per octo dies subsistētes,
vrbis percelebris situm, aliq; memoratu
gna perlustrauimus.

Interim quoq; accessi Meletium Proto-
angelum Calogerum Gracum, & montis san-
a CATHARINAE (ita monasterium vo-
ant) fratrem, virum & scientijs humanis, &
teris sacris admodum eleganter doctum, Lati-
è pariter & Italicè loquentem, vnicum inter
doctos

doctos, quos in hac peregrinatione videre li-
iudicavi aptum, quo cum H. T. amicitiam
ret, cuiq; oblata occasione scriberet. Na
ipsi, uti ad H. T. literas daret, persuasi, id
fecit, quamvis uti ipse per schedulam mihi
lit, pra temporis angustia tumultuario
Eas igitur literas mitto, atq; H. T. grata
re arbitror, cum propter viri doctrinam,
maximè propter vita & morum modestiam
que in conferendo suavitatem. Arbitror au
hunc virum tantum scientiarum habere, qu
rum homo Graecus hodie habere possit. De
sua is quidem valdè subtiliter differit, sed
men ita, uti omnia sincero & puro animo a
vlla bile, loqui & sentire videatur. Ipsi pro
me Bizantio missurum esse librum, quem H
de lectione historiarum conscripsit. Id quod f
ipsiq; gratissimum fuisse compertum habeo.
hac de Protocingelo viro doctissimo, qui &
xandrinus Patriarcha speratur crediturq;
turus.

Tempestas.

Nos Alexandria discedentes, Trivemi
Turcicis Rhodū reuersi sumus, verū varijs
pestatum procellis agitati sumus. Nam cont
rijs, ijsq; vehementissimis exsurgentibus ven
rum flatibus, per quatuor dies totidemq; noc
huc illuc non modò iactati sumus, sed icibus
impetu vndarum ita cōquassati sunt irrem
ut rostra pleraq; amitterentur, remi fran
rentur, remones perderentur, omniaq; in vni
rum

& fluctuum potestate posita esse videren-
t ut iam iam extremum cuius diem instare
diceremus. Verum tandem manifesto DEI
erentis auxilio, periculo sumus erepti, atque ad
us Asiaticum in sinum quendam tempesta-
toniecti, praesentissimum mortis effugimus pe-
culum.

Refectis ibi triremibus, Rhodum, indeque
mare Aegyptum, Propontidemque, festi circū-
sionis causa, quod nunc preparabatur Sultha-
ni filio unico, Mahometi, quindecim vel 16.
norum puero, Byzantium 23. Aprilis reuersi
mus.

Inchoabatur festum circa nonum Maij, FESTVM
aravitque ad 22. Iulij. Incedebat saepe per ciui-
CIRCVM-
tem, magna cum pompa Sulthani, comitatus
CISIONIS
lio. Varia animalium & volatiliū forma
TVRCIA
& saccharo confecta circumferebantur. Ciues, CAE.
& piscesque omnes, artis & scientiarum suarū in-
gnia, Christiani pariter & Turca, Iudaeique in
onorem Sulthani crescentis, magna cum laci-
a circumducebant, totaque vrbs in leticiam &
triumphum soluta esse videbatur. Praeterea
nulla erat societas, quae non aliquod egregium
artis suae opus Sulthano offerret, quibus ipse
contra, non aliquid largiretur. Ludorum
però locus erat Hippodromus, vbi Sulthani in
edibus, quae olim Habraimi fuerunt Bassae, cum
silio residens, ludos varij generis inspiciebat.
Aderant praeterea primarij Turca omnes, & le-

Redit Con-
stant.

ri Regum & Principum ex toto ferè orbe c
uocatorum. Inter Christianorum legatos
peratoris Romani orator: inter Paganos
Ethnicos Persarum Regis legatus primùm
buit locum. Edebantur ibi varij generis lu
varia pugnarum & certaminum forma, a
expugnationum diuersi modi, & simulac
monstrabantur. Ignis artificiales magna c
arte confecti de noctu accendebantur. Plura
autem in Turcarum honores & laudes, atq;
Christianorū ignominiam fingebantur. Et
præterea qui miro artificio atq; agilitate in s
nibus ambularent atq; saltarent, multaq;
dextrè & compositè in funibus ederent, quæ v
alius in firmo solo imitaretur, vti meritò La
nicus. Chalcondyles hac re Turcarum gente
mortales omnes longè superare dicat. Saltat
nes de nocte fiebant. Comœdia & Tragedia
Christianis & Hebrais eodem quoq; tempo
agebantur, innumerabiliaq; alia spectacula n
ctè dieq; videbantur. Depugnabant etia
fera, inter reliquas porcus domesticus, ex ad
Oratoris Casarei petitus, cum tribus Leonib
modico interuallo ita pugnavit, vti eorum in
petum non modò egregiè sustinuerit: verò
nisi vno pede ligatus fuisset, forsitan etiam e
fugasset, vicissetq;. Vnum certè, eumq; vlt
mum ita naso excepit, vt subrus supra volu
retur, turpiterq; aufugeret, magna cum Tu
carum verecundia & rubore, qui Leonibus s
porc

is Christianos, Germanos maximè compa-
ant.

Vnum erat miserabile animis Christia-
spectaculum, quod ingēs numerus Christia-
um, ex Græcia Mysiaq³, atq³, ex Insulis, quo-
de afflueret, qui sturnatim in honorem Sul-
ni, in sui verò perditionem, publicè abnega-
nt fidem Christianam, atq³, Mahometica su-
stitutioni & impietati magno cum Christia-
rum gemitu sese addixerunt. Ludorum ve-
exitum & catastrophen, Ianizarorum &
abiorum (quos vasallis siue beneficiarijs no-
is comparari soleo) in Hippodromò excitat-
tumultus dedit. Is verò consilio curaque
receptuorum Turcarum, quamvis non sine peri-
culo, & tumultuantium praefectorum (y erant
ianizarorū & Spahiorum praefecti, quos Agas
deant) depositione accideret, sedatus est. Im-
erator paucis post diebus in Regiam, quam in
osphoro habet promontorio, recessit, ibiq³ Re-
um & Principum Legatos audiuit, atq³, mu-
era donaq³ accipens, eos dimisit. Finitis lu-
is osculatq³ Sultani veste, legatus Impera-
oris nostri, Stephanus Nicius Hungarus, By-
tantio discessit, circa 7. Augusti, quem cum
quibusdam alijs & ego comitatus sum. Itaque
per Thraciam iter facientes primum Selym-
briam ad Propontidem situm oppidum, hodie
Selibree dicitur, deinde Chiurelum vicum,
clade Selymi primi contra Baiazetem pa-

Redit per
THRA-
CIAM.

trem ibi pugnantis memorabile, posteaq; E
 drianopolim, quam Edrinè Turca vocant,
 confluentem Hebræ & Tunsa sitam, peruenit
 Inde Philippolim (Turcis dicitur Philippe)
 fl. Hebrum, quem Marizam hodie vocant
 amenissimis & visu iucundissimis campis sit
 transeuntes, ad Hemi montis fauces seu furc
 quas Turca Capidervend. h. angustiarum p
 ras vocant, accessimus, ijsq; non sine difficult
 superatis, in campum, quinq; cura milliariu
 Italicorum longitudinem habentem descen
 mus, inq; eo Ioannem Hunniadem, Chasam
 Bassam pralio superasse ferunt. Turca verò
 eorum potius, quam armorum prasidio cont
 victorem, in angustijs Hemi montis sese defe
 dentes, Hungaros, quo minus in Thraciam
 rumperent, atq; victoriam prosequerentur, p
 hibuerunt, quæ impeditio multarum ali
 rum calamitatum, & cladis Varnensis fueru
 principium.

Bulgaria.

SOPHIAM inde, Triballorum si
 Bulgarorum caput, nunc Græci Beglerbegi
 des est: tribus post diebus Nessum, quam Ni
 sam hodie vocant, transeuntes, deniq; stricti
 simas valles, altissimis montibus cinctas, at
 gimus. His prope fl. Næssus siue Nissa est. Tran
 untes deinde fl. Morauam, Seruiam siue Mys
 am ingredimur, atq; quatuor dierum spaci
 propè Sinderouiam, relictis à dextra Columbin
 campis, clade Sigismundi Regis nobilitatis a
 Dan ubi

SERUIA.

nubium peruenimus. altera die Belgradum,
Savi Danubijsq; confluentem suum.

Inde in subiacentem Hungaria planiciem, VNGARIA
adiferis collibus distinctam, tanquam in Pa-
disum terrestrem, inspicitur. Vnde non mi-
n est, quod Turcarum auida & rapaces gen-
s, expugnato Belgrado, tam nobile regnum,
positis etiam maximis cladibus continuo ap-
tuerint. Est namq; Vngaria hominum ro-
re, caeli clementia, soli fertilitate, pabuli iu-
entorumq; & metalkoru omnis generis, viniq;
nitate & copia, nauigabiliu fluminum, & ir-
guorum annuum commoditate, praestantissi-
nis annumeranda Europa, Asiaq; prouincijs,
larisq; verò etiam praeferenda, vt vel hac soli
bertas nos excitare deberet, vti relictis areno-
is, horridisq; quibusdam locis, in quibus magna
um ignominia saepe consensimus, more maio-
um nostrorum, bellum iustissimum, cum primis
disce turpissimis hominibus inferremus, atq; di-
tam execrandamq; gentem, ad exitium Rei-
pub. Christiana natam, aut funditus extirpa-
remus; aut saltem ex nobilissimo Hungaria re-
gno expelleremus, atq; ad origenes, nefandã tur-
pissimamq; gentem, redire cogeremus. Praefer-
tim eum tot maiorum nostrorum cladibus, pro-
prijsq; iniurijs simus toties superbissime prouo-
cati. Nos transmissio Savi, in Zeugminum,
indeq; in campum, quem Francochorion, à
li 3 Francorum

Francorum clade, Graeci appellant. Ind
trium dierum spacio ad Drauum fl. & Essec
oppidum, clade Cazzianeri ducis, & inter
Germanicarum legionum illustratum per
nimus. Indeꝑ, diei vnius spacio ad oppidulu
Mohaz, quod interitu suo suorumq; miser R
Ludoicus, à Solymano ibi fugatus, nobilitauit
Postero die Tolnam ventum est, vbi medior
vtuntur ciues libertate.

Binis inde diebus BVDAM Hungaroru
olim Regiam, ingredimur, vbi per aliquot di
commorati, donec Legatus cum Bassa istius lo
colloqueretur, postea discessimus. Budam ant
fuisse ciuitatem perpulcre ornatam constat.
hodie ita à vastatoribus Turcis destructa est,
ab antiquis habitatoribus vix agnosceretur. I
Christiani templum habent Diuae Marthae con
secratum, cuius chorum pontificij, corpus eccl
sia reliquum tenent Augustanae confessionis ho
mines, quamuis Caluini placita (vix tota fer
mè Hungaria) sequi videantur.

Buda discedentes, Sambucum primum, inde
q; per syluestria & inculta (vix in consinibus sic
ri assolet) loca, Thatam, quam Dotis nostri ap
pellant, primam Imperatoris nostri arcem. Indeꝑ
Comarum arcem natura opereq; valde muni
tam: Laurum postea, quam Raab Germani
vocant: Altenburgum, & tandem Viennam 20
Septembris, magno cum desiderio. & latiti
(barbaricae gentis conuersatione tanquam car
ceribus liberati) ingredimur. Ha

Hac equidem sunt, qua de itinere meo bre-
er, & uti dicitur, summo digito tangere,
eq₂ Humanitati significare volui. Nam de
gulis latius scribere, neq₂ temporis huius an-
stia neq₂ forsitan etiam literarum leges pati-
tur. Si Deo placuerit, coram aliquando de
rebus conferemus.

VNC sequitur, uti DE PERSICA PERSICA.

RVM rerum statu pauca quadam refe-
m. Superioribus meis literis retuli quemad-
modum bellum in Persicam sit susceptum, atq₂ a
Mustapha Bassa administratū, quomodoq₂ suc-
cessor Mustapha, Sinan Bassa, fame pesteq₂ ex-
citum inuadentibus, in extremas apud Efrum,
Syria ciuitatē, sit coniectus difficultates. Iam
quemadmodum postea res sunt administratae di-
am. Videns Sinan Bassa necessitatem presen-
tem, & extrema quaeq₂ non tam ab hoste, quam
fame pesteq₂ timens, atq₂ exercitum diuidere,
neq₂ tutiora loca reducere cupiens, cum Persis
etiam antea se suis & de pace sollicitis ita egit,
ut legatum ad Imperatorem, Byzantium, pa-
is causa mitterent, promittens eis surum se sum-
moperē, uti Imperatori tolerabilibus conditio-
nibus pacem persuadeat. Qua re contenti Per-
sa, inducias cum Sinan Bassa, donec de pace age-
retur, pepigerunt. Itaque ille ab exercitu di-
scessit, atq₂ 7. Calend. Augusti anno proximo

Byzantium intrauit. Vbi summis honoribus
eunctis Turcarum prefectis, tanquam Proto
zirius Bassa, & ab Imperatore secundus est
ceptus.

PERSICA
PACIFI-
CATIO.

Legatus verò Persicus, hoc demum anno
circa 14. Calend. Aprilis Constantinopolim
ijt. Is Persico Regi sanguine iunctus esse di-
tur, Ibraimo Chan nomen est, homo, qui & ani-
mi & corporis dotibus insignis, etiam à Tur-
hostibus suis pradicatur.

Hic vbi de pace cum Turcis agere incip-
ret, non inuenit talem rerum euentum, qualis
ex Sinan Basse pollicitationibus sperasset. Nam
Turca Regnum Media integrum sibi conce-
dunt, propterea quod aliquam eius parte
principio belli occuparint. Persa econtra
modò Media non cedere volunt, verum etiam
quod sibi iniuste ereptum esse conqueruntur,
gore pacis, restitui debere postulant. Cum au-
tem diu multumq; res agitata esset, Persa pa-
cis amore quaedam concedere, atq; iniuriarū
liuisci velle, non obscure demonstrarunt. Vt ve-
rò Turca de proposito suo nihil remittere velle
videbantur: ita tandem discessum est, ut a
Persarum Regem legati mitterentur, eius super
hoc negocium voluntatem scrutaturi. Interim
dum illi mittuntur, atq; etiam festum filij Sul-
thani inchoaretur, cui Persarum Legatus quoq;
intererat: Osman Bassa, quem ad ferreas porra
(qua

us Turca Temirecapi vocant) cum praesidio
carum habere, antea scripsi, eruptione in
diam facta, multum habitatoribus istorum
rum, induciarum tempore nihil mali metu-
bus, damni intulit. Verum superuenier-
is Persis, quibus neq; numero militum, neq;
ute par erat, in fugam est coniectus, multi
carum trucidati, prada omnis recuperata
Turca autem, & tormentorum bellicorum,
q; praesidio, contra Persas in praedictis portis
reis, sese facile defendunt. Haec vbi celeriter
Zantij nunciata sunt, & quod Osman in Per-
culpam deriuaret, tanquam ipsi induciarum
pore, in Sulthani regionem, armati venis-
t, atq; Turcas incautos oppressissent, Sult ha-
ira correptus, Persici Legati sedem, quam
Hippodromo spectandis ludis, habebat, dirui
sit, atq; legatum adibus exire prohibuit.

Fertur praeterea, quod Osman, acceptis
Zantij hominibus adificandi triremes peritis,
instrumentis, decem proximo anno triremes
littore Caspji maris adificavit, quodq; inte-
nam classem (id quod antea saepe frustra ten-
atum est,) instruere in animo habeat. Quod si
a fiet, de Persico regno actum esse videtur.
nam Persis nautica scientia & naualium pu-
narum ignavis, ea, qua mari proxima loca
ant, Turca, sine magna difficultate erepturi
esse videntur. At itaq; paulatim infirmiores fa-
Ii s Et, et

Et, etiam terrestri exercitu, Turcis resistere
quibunt. Quamquam alias Turca admo-
grauare, contra Persas, tanquam eiusdem
perditionis homines, atq; in vastatas regni
proficiscantur. Hæc de Persicarum rerum
tu, ita ab hominib. fide dignis Byzantij acco-

Circa idem tempus, quando Turcarum
exercitus in Media cæsus esse ferebatur, memo-
bili quoq; clade affecti sunt in Hungaria Tur-
carum prædatoria cohortes.

Clades re-
cens quorū-
dam Turci-
corum mili-
tum in Un-
garia.

Nam circa 6000. Turcarum se cong-
garunt prædandi causa, atq; in Sepusian-
leriter irrumpentes, oppidulum Onod incen-
runt, multaq; Christianorum capita, atq;
gentem prædam abduxerunt. Verum eorum
ditum, nostrum quibusdam apud Agriam, qu-
Erlam vocant, præstolantibus, atq; leuibus præ-
lijs hostem aliàs longitudine itineris, præda-
onustum laceffentibus, atq; agrè pugnantibus
Turca hos numero vicerunt, atq; in fugam ve-
terunt, aliquos etiam viuos ceperunt. V-
autem destinata auxilia superuenerunt
(duo millia equitum Hungaricorum erant)
prælium renouatum est, & acriter hinc
cundò pugnatum, Turcis numero, nostris vi-
tute confidentibus. Sed cum dubia esset victo-
ria, centum quinquaginta equites Germani
sclopatrij, superuenientes, eam certam fecerunt.
Ii namq; à latere in Turcarum aciem in-
missi disphlosiq; sclopetis eam subito soluerunt
turba

baueruntq̄. Atq; ita in fugam coniecti
es, inulti casi captiq; sunt, vitam pariter &
dam amittentes.

Hac noua vi Byzantium allata sunt, mul-
n turbauerunt Turcarum animos, quod Per-
um bellum, iam ante quidem inchoatum, nō-
m autem finitum esset: Nunc alterum, Per-
o forsitan grauius, ab Hungaris Germaniq;
m quibus inducia pacta, fermè elapsa essent,
hoaretur.

Sinan Bassa verò, aeternum fouens in Chri-
anos, Germanos maximè odium, cum sit pra-
rea ingenio immitti, & turbulento, praesum-
osq; euocatis nostris interpretibus, Oratori
esareo significare iussit, se eum, suosq;, quos
cum haberet, tanquam nugatores, nulliusq; fi-
i homines, perpetuis carceribus damnaturū.
terpretes autem ipsos, tanquam omnium pes-
nos, crucibus, palisq; affixurum esse. In Hun-
riam verò se cum exercitu profecturum, atq;
us reliquias ferro igniq; vastaturum.

Verum postero die Sangiacbegus quidam
e Hungaria aduenit. Is vi in conspectum Bas-
rum peruenit, atq; de hac re interrogatus es-
t, respondit: Turcas nulla causa motos, in Im-
eratoris Christiani regionem hostili animo
profectos, praedam amplam abduxisse, eaque
nustus, hostili in solo casos esse. Hac
vbi

ubi à fide digno praefecto ita relata indic
confirmata sunt, atq; etiam Imperatoris leg
tum cum donis ordinarijs aduentare, nuncia
tur, ita sepita sunt.

INDV.
CIAE no-
stræ cum
TVRCIS.

Inducia nostra cum Turcis anni spa
ederentur. Si Persa pacem, nos forsitan belli
habituri sumus. Nam quamuis Sult hanus, n
grauare, cum Imperatore nostro pacem renou
ret, tamen à Sinan Bassa, alijsq; plerisq; Turc
multis magnisq; pollicitationibus, in nos con
tatur, ita vt haftenus de pace futura nihil ce
sciamus. Bellum autem, an pacem cum Tur
cis habeamus, vnum & idem mihi esse videtur.
Nisi quod hac pacis opinione decepti plus Regni
num amittamus, atq; plures Christianos in ser
uitutem quotidie abduci videamus, quam bene
tempore nunquam factum est, & quod est or
nium pessimum; hoc in ocio, disciplina nost
militaris, qua optima nobis à maioribus nost
tradita est, paulatim deprauetur, atq; in nil
lum redigatur. Ita vt non pacem, sed lacri
mas, miseris conscribis Christianis, nobis ve
ipsis, bellum intestinum, miseras atq; seru
tutem certissimam (saxit Deus vt fallar) nost
pecunijs, quas insatiabilibus istis belluis, quo
annis dono mittimus, mercari videamur. V
rum hac potius deplorari (proh dolor) quam
mendari posse videmus.

Vltimo, quod ad statum rerum mearu
attine

net, sciat H. T. me hactenus beneficio &
ericordia Dei bene valere, resq; meas medi-
in statu esse. Certis autem & grauibus
ausis decreui, auxiliante Deo, intra men-
spacium, in Hungariam militatum abire:
esertim, quod cum essem admodum puer,
um hac de re feci: nuperrime autem in pro-
aa peregrinatione, videns quibus quantuq;
tumelys, à turpissimis belluis Turcus, Christi-
homines afficiantur, votum renouaui, me-
lam esse pugnandi in Christiani nominis ho-
s, commoditatem omisurum. Et quidem
n antea, ea de caussa, sub auspicijs Ioannis
striaci, in Italia atq; Melita militaui. Vri-
n autem me fortuna in eum diem seruaret,
ando Christiani Principes aeternum in hostes
petuos concluderent bellum, fortunatum &
icem me post habitis extrarijs rebus omnibus
dicarem. Hoc verò nisi fiet, ego tamen mi-
ipsi non deero, quin seruem id, quod promisi
q; vna cum quibusdam alijs nobilissimis ho-
nibus pugnando pro salute communi, atque
tria charitate, ita me (auxilio diuino) geram
ti mortuus, viuusq; non immeritò laudari pos-
m. Imperatoris aduentum exspecto, cuius
ostquam suero osculatus manus, subito votum
esoluam. Deus autem, in cuius manus nos
ommendamus, talem det rerum successum,
ualem in optima causa precamur speramusq;.

Verum

Verum de his multiq̄, alijs rebus, spero me
quando coram cum H. T. collocaturum. In
rim eam cum tota domo, amicisq̄, in omnipot
tis atq̄, miserentis Dei, manus commende

*Data Vienna Austriacorum, Ca-
lend. Octobris. Anno
Salutis 82.*



DE STATV
CCLESIAE ET
RELIGIONIS IN AETHI-
OPIA SVB PRAE-
ciofo Ioanne.

MATTHÆI DRESSERI
*professoris vtriusq; Linguae & Hi-
storiarum in Academia
Lipsensi.*



DE STATV E
CLESIAE ET RELIGI
NIS IN AETHIOPIA
sub precioso Ioanne,

Oratio.

HARS EST HISTORIA
ria utilis imprimis & n
saria, circumspicere &
se sedem Ecclesia DE
terris, vbi sonet vox de
na caelestis, & qua me
pietate, religione, ritu,

monijsq; solennibus Deus colatur. Ita eni
genda sunt historia, vt prapcipua cura con
damur & intueamur cultum Dei in Ecc
posteriore loco discipline, iusticia, fortitua
modestia, & aliarum virtutum exempla i
litijs percipiamus. Ita ergo dua existunt
tes in historiarum lectione spectanda, qua
vna pietatem erga Deum, altera iusticiam
ga nos ipsos & alios, comprehendit.

Ac de iusticia quidem politica extant
rationes copiosa, concionesq; diserta in hist
Græcis & Latinis, vnde monumenta reru
temporum, locorum & hominum in florent
nis orbis terra partibus cognosci possunt. A
Ecclesia & religione. quam pauca hist
mandata sunt? Etenim qua in historia bib
com

ECCLÉSIA ÆTHIOPICA.

memorantur de sanctis Patriarchis, Ducibus, Sacerdotibus, Regibus, Prophetis, & denique etiam Apostolis, ita contracta sunt, in angulis, deducta, ut non nisi ad Palestinam, quae us admodum finibus circumscripta fuit, inere videantur. Nisi quod de finitimis Aegyptis, Syris, Assyrijs, Græcis, & de Romanisacula aspergantur. Reliqui autem Ecclesiarum rerum scriptores an non iisdem ferè finibus descriptiones suas definiunt?

Iam verò dubium non est, Ecclesiam multo magis patere gratiamque diuinam ad omnes gentes in singulis orbis terræ partibus & angulis stare. Assueuerat enim firmissimè vox cælestis, ad fines terræ regnum Christi diffusum & statum iri. Amplius igitur spectare & ad omnes mundi plagas contueri necesse est: ut tam è lateque disperse doctrina de Deo vestigia cognoscamus. Nam & in omnes partes nos circumire oculos Esaias iubet, & ad fratres, qui passim easdem nobiscum afflictiones in mundo sustinent, respiciendum esse. Diuus Petrus monet: ut in tam doctrina quam patientia documenta eius capiamus.

Cum itaque tanti referat statum Ecclesia toto orbe terrarum vangantis exploratum habere: magnus profecto cumulus ad cætera Dei beneficia in hoc extremo tempore accessit, quando et florentia regna, exteræ nationes, ignota In-

sala procul disita ora partesq; terrarum p
 facta sunt: vt beatum hoc nomine pradica
 culum nostrum iure omni conueniat, quo t
 multa de distantium tanto interuallo popu
 rum religione & moribus fama & auditione
 cepimus. Quod sane cum consideramus paulo
 rentius, aliter existimare non possumus, quam
 se hanc vltimam scintillam, qua deflagrante,
 teritura sit mundi machina. Quo magis e
 flamma illa hactenus micuit, & nunc ad inte
 rum ruit: eo propius etiam à sine suo abesse mi
 dum conijcimus. Nondum vnus seculi etas ex
 ita est, cum fama de Aethiopum religione
 aures nostras primum peruenit. Qua quia
 multis partibus cum Christiana consentit,
 speciem pietatis honestam habet: cognitione
 stra dignissima est habenda. De hac igitur qua
 tum orationis instituta modus ex postulat, exp
 care aggrediar: vt & vbi & qualis sit, quibus
 inuicem caperit Aethiopica Christianorum Ecc
 sia, constare possit.

Sita est Aethiopica hac in Africa ad M
 ridiem, ex quo etiam Meridionalis appellatur.
 Zona torrida, tropico Cancris, & equinocti
 circulo interclusa: quamuis magnam parte
 ipsum equinoctialem versus capricorni tropicu
 transcendat. Aestas ibi gemina est in anno,
 ferme perpetua: vt vno tempore in alijs ag
 fiat sementis, in alijs vero messis. Alicubi sing
 lis me

AETHIOPIA.

mensibus noua fruges, legumina praesertim sentur. Homines solis ardore aduruntur, vt nesciant Enudi incedant. Nisi quod gossypio vel rigo pudenda contegunt nonnulli. Ampla est alde, & regna ferme 40. complectitur, vt prope Europam, vel totum orbem Christianorum magnitudine sua aquet. Initio quidem non am- atibus, adiectis vicinis regnis, mirè aucta & m- plata est. Nam ex omni parte infidelibus Eth- nicis & Mahumetanis Christiana regionis hosti- us septa est, cum quibus bella assidua gerit, & omne studium curamq; ad hanc operam Chri- stianus Aethiopia Rex conuertit, vt quam plu- rimos ab idolomania Ethnica ad Christianam fidem traducat. Ferunt tam acerbum esse & im- mane quorundam vicinorum Aethiopum in hos Christianos odium, vt nulli vxorem ducere lice- at, nisi iusiurandum dederit, se duodecim Chri- stianos occidisse.

Rex Aethiopia nominatur non Presbyter, quorundam fert opinio, sed preciosus Ioannes. Nam Aethiopica lingua Ioannes Belul, quod est preciosus seu altus, dicitur: vt penè cum Principum nostrorum ritulis congruat, qui illu- stres & excelsi vocantur, vt euectos & elatos supra alios mortales esse intelligamus. Estq; hoc commune nomen omnibus Aethiopia Re- gibus: Quemadmodum Aegyptiacis Regibus

Pharao, siue Baro, vt nos dicimus: Romanis Imperatoribus Augustus, hoc est, $\sigma\epsilon\epsilon\alpha\sigma\delta\zeta$ seu re-
rendus. Nec Sacerdos est professione hic preciu-
Ioannes, sed politicus Magistratus, nec tam re-
gione & legibus armatus, quam armis decora-
Imperator.

Columnam tamen fidei se ipse vocat, idcirco quia custos est fidei Christiana, & non solum potestati ditioniq; sua subiectos populos ad fidei Christiana professione adhibet, sed etiam hosti vi & armis ad eam suscipiendam, quoad eius summi potest, adigit.

Olim à Reginis duntaxat gubernata Aethiopia fuit. Ex quo in historia veteris Testamenti legimus venisse ad Salomonem Regem Austræ reginam de Saba, audiendi causâ admirandam eius sapientiam, circiter annum mundi 2954. Nomen Regina huic fuit Maqueda, quæ per mare rubrum & Aegyptum venit Hierosolymam, ex regia vrbe Aethiopia, Saba, quæ Nilo velut Insula vndiq; alluitur. Attulitq; ad Salomonem talenta auri centum & viginti, quæ efficiunt septies centena millia & viginti millia aureorum Vngaricorum, vel tonnas auri septem, & insuper viginti millia Vngaricorum. Tanta summa auri cum alijs preciosis rebus Salomonem donauit, & ab eo vicissim muneribus amplissimè affecta est. Certauit etiam cum Rege illo propositis questionibus & enigmatibus acutè sapien-

AETHIOPICA.

regis excogitatis. Inter cetera, ut quidem Cereni commentum habet, adduxit in conspectum eius puellas & adolescentes puellarum more vestitas, interrogavitque Regem, numquid discernere sexum à sexu posset? Cui respondit ille, ex lotionem faciei iudicium se facturum esse. Mox auari omnes in facie iussit, & qui validè lauantur, masculos, qui molliter, femellas esse pronunciauit.

Credunt Aethiopia Reges ex Davidis stirpe, & Salomonis familia sese procreatos esse. Idcirco se filios Davidis & Salomonis atque adeo sanctorum Patriarcharum appellare solent, quod eorum satu orti sint. Nam ex Salomone filium suscepisse Maquedam illam fingunt, quem Meilech nominarunt. Postea David fuit dictus. Is, secundum ipsorum commentum, cum annum aetatis vigesimum attigisset, ad Salomonem patrem & Praeceptorem à matre remissus est, ut doctrina & sapientia utili ac salutari ab eo instrueretur. Quod simul ac assecutus fuit Meilech seu David, concessu Salomonis, Sacerdotes & Comites nobiles multos de singulis duodecim tribubus sibi adiunxit, & in Regnum Aethiopia reuersus, gubernationem eius suscepit. Ac vnà etiam legem Domini circumcisionemque, eodem importauit.

Hac primordia fuere religionis Iudaicae in Aethiopia, & aiunt in hodiernum usque diem ad au-

lica ministeria & canonicatus nullos admittunt
 nisi de stirpibus ex Iudæa adductus oriundus.
 his igitur propagata est doctrina de Deo in
 Ethiopia, & radices egit, ut ad omnes atates e
 sequentes permaneret. Nam & libros Prophe
 ticos retinuerunt Aethiopes & Hierosolym
 adorandi causa verum Deum patefactum in
 gno Israël profecti sunt. Quod ex historia E
 nuchi, cui Indich nomen fuit, Candacis regin
 quæ Iudith proprio nomine dicta est, profecti,
 telligi potest. Is enim circa annum à morte
 resurrectione Iesu Christi, decimum, Hieroso
 mam ducentorum & quadraginta milliariu
 itinere accessit. Cumq; ibi officium & cultum
 debitum tribuisset, & iam domum rediret,
 curru sedens Prophetam Esaiam legit. Itaq;
 eum diuino mandato missus fuit Philippus, Chri
 sti discipulus. Et cum processissent ambo ad v
 bem Bethzur, tribus milliariibus ab Hierosol
 mu: ibi in radice montis fontem conspexit Eun
 chus, cuius aquis à Philip. baptizatus est. Reue
 sus verò in Aethiopiam Eunuchus baptizauit re
 ginam, & magnam familie regie & populi par
 tem. Ex quo Christiani cœperunt esse Aethiopes
 fidemq; Christianam omni sequenti tempore pro
 fessi sunt. Credunt etiam à Philippo in Aethiopi
 am missum esse discipulum, quem Lycanon appe
 lant, cumq; religionis Christianæ cultum, vsum
 omnem in Aethiopiam constituisse arbitrantur.

AETHIOPICA.

Tam hisce primordijs Iudaica pariter & Christiana religionis apud Aethiopes cognitio: de religione siue doctrina, Ceremonijs & ritibus Ecclesia Aethiopica vsitatis, quantum nobis legationibus vltro citroq; missis constat, explicandum est. Nihil autem neq; de religione, neq; de moribus, institutisq; horum Aethiopum monumentis & literis vsquam mandatum est. Vt mirum sit, adeo clausam fuisse Aethiopiam, vt ne vna quidem ad nos tot seculorum etatibus emanarit. Donec ad Eugenium Pontificem Romanum circa annum à Christo nato 1440. legati ex Aethiopia vsq; missi literas Papa cum benedictionis Pontificia ordine ac potestate, ad regem suum retulerunt. Reliquae sunt istae literae in vltima Athiopiici Regis, & custoduntur sacre in Grammatophylacto, & sempiterna hominum memoria sint commendatissima.

Ab hoc rursus tempore, tanquam clausa esset Aethiopia nostris hominibus, nemo neq; de Europae ad Aethiopes in Africam, neq; inde vicissim ad nos quisquam commeauit, vsq; ad annum Christi 1486. quo Lusitanorum Rex Ioannes Secundus, Ioannem Petrum Lusitanum, cum alio quopiam Alphonso, itineris Commite, ad explorandam Aethiopiam misit. Fuit ille Petrus linguarum multarum peritus, doctus, facundus, industrius, labori patiens, felix, & homines, terrasq; nouas inquirendi per-

cupidus. Missus igitur à Rege Lusitania, a
 eo, quem dixi, mercatoris habitu, primum
 mare in Aegyptum, inde ad mare rubrum, p
 pedestri itinere per Aethiopiam ad preciosi
 Ioannem peruenit. Cui cum literas à Rege
 cum tabula Cosmographica, quam Mapp
 mundi vocant, reddidisset, per benignè ab eo
 ceptus est, & muneribus affectus quam plu
 mu. Et si autem reditum ad suos seridè expe
 ret, impetrare tamen haud potuit: sed opib
 honore & vxore nobili auctus est, vt deside
 um patria & suorum omne deponeret. Quan
 brem inuentus fuit in aula preciosi Ioannis
 oratoribus Lusitanis, & relictus etiam ibi a
 no 1526.

Interea verò nonnulli de Lusitanis ex India
 aulam Aethiopicam, non tam salutandam, quam
 nimi beneuolentiam regis Lusitania nomine d
 clarandi causa, venerunt. Vt ergo suam vicissi
 in Regem Lusitania voluntatē ac studium oster
 deret Helena, quae tunc regnum administrabat
 misit vnā cum Lusitanis illis oratorē suum, Ma
 theum, mercatorem, natione Armenium, quae
 linguarum, rerumq; plurimarum gnarus erat.
 Hunc non solum literis ad legationem necessarij
 instruxit, sed vt coram etiam Regi Lusitania ca
 pita doctrina seu fidei, morum, & totius Ecclesi
 Aethiopica statim explicaret, mandauit. Don
 praeterea misit crucem ex frusto ligni illius fa
 ctam

AETHIOPICA.

in quo Christus patiens & moriens pepen-
 . Aliaq; amoris & necessitudinis mutua, ve-
 . Christiana documenta plurima addidit. Di-
 . ssus hoc modo Mattheus cum Lusitanorum
 . uibus in Portugalam venit, anno Christi
 . 13. quaeq; in mandatis habuit, Regi Immanu-
 . i exposuit.

Rex autem legatione ista, donisq; ex Aethio-
 . a vsq; ad se missis mirifice delectatus, non multo
 . et legationem nouam misit, cum literis & mu-
 . ribus amplissimis: in qua praeter caetera excel-
 . lit pietas & virtus Francisci Aluaresi, Lusita-
 . ci Sacerdotis. Is enim totos annos sex in Acthi-
 . oica aula commoratus rem omnem probe perce-
 . t, atq; cognouit. Nec solum cum Rege ipso, sed
 . iam cum Patriarcha de ordine Ecclesiastico,
 . et tota religione crebros & familiares sermones
 . abuit: tum singulorum etiam rituum inspector
 . et explorator diligens extitit. Dimissus autem
 . precioso Ioanne, anno Christi 1526. alium le-
 . gatum Aethiopicum secum in Lusitania ad
 . Regem adduxit: & literas quoq; ad Pontificem
 . Romanum, Clementem Septimum, cum cruce ex
 . auro unius pondi facta attulit. Apparet lega-
 . tum istum preciosi Ioannis virum fuisse probum,
 . integrum & pium, qui in Lusitania ad annum
 . vsq; Christi 1539. propter assiduos bellorum mo-
 . tus, detentus est.

Litera autem preciosi Ioannis reddita sunt

Kk 5

Ponti-

Pontifici à Francisco Aluareſo, Bononia, an
 Chriſti 1533. Vbi præſente Carolo V. Imper
 tore Romano, frequentiffimo theatro & pla
 niagno lecta atq; comprobata ſunt. Vtræq; v
 litera tam ad Pontificem, quàm ad Imman
 lem Regem ſcriptæ pietatis Chriſtiana & off
 plena erant: Quibus primum quidem Imper
 tor ille potentiſſimus, Pontifici Romano, fall
 ramentum iudicio tanquam capiti Eccleſiæ cum
 uerentia & obſeruantia ſumma ſeſe ſubiicieb
 debitam obœdientiam illi, more aliorum Reg
 Chriſtianorum, per Franciſcum illum pollice
 Deinde beneuolentia, charitatis & neceſſitu
 nis veræ officia ad vtrumq; deferabat, conſuet
 dinem & amicitiam cum illi iungere cogitan
 Regnumq; ſuum patere Chriſtianiſ omnibus
 ſtendens, vt vltro cirroq; nauigare tutò poſſin
 Nam obſcurè etiam detestabatur Chriſtianoru
 mutuo diſſidia, & ad ſocietatem belli aduerſ
 Mahumetanos hortabatur, ſuam fidem, opi
 ram, & ſtudium ardentiffimum ad oppugnand
 dos Chriſti hoſtes, ad fidemq; Chriſtianam con
 uertendos promittens. Poſtremo viros erud
 tos, ſacrarum literarum peritos, induſtrios Ty
 pographos, & in omni genere artiſices ſibi in
 ti petebat, quorum opera vti ad ornandam Ec
 cleſiam & politicam ſuam poſſet. Non ſe inu
 rum quenuquam in ſuo regno retenturum oſtende
 bat, ſed auctos honore, præmijs & mercede libe
 rante

AETHIOPICA.

ter singulos esse in patriam dimissurum. Ut
 igitur monumento clarissimo suam in Regem
 regalia pietatem & fidem testaretur, coro-
 nam illi capitis sui, ut filius clarissimo suo patri
 contulisset.

Hac ergo Lusitanorum solertia & admira-
 bili industria patefacta Christianis Aethiopia
 nosci à nobis nuper admodum cepit, nec ferè
 antiquam est tam reconditum, aut abstrusum in
 Aethiopum religione, quod non à Francisco Al-
 breso peruestigatum sit, vel à legato Aethiopi-
 a plena manu expositum atque declaratum. His
 taur autoribus vniuersa commemoratio nostra
 religionis Aethiopica nitetur, & tanquam riuus
 ex eorum fonte perfluet.

Caput religionis Aethiopica est professio
 veri Dei, & filij eius Iesu Christi, quæ Christia-
 rum est peculiaris & propria, ex qua vni
 christiani nominantur. In hoc capite pura, in-
 tegra & nativa est Aethiopum fides: ut pote qui
 vnicum confitentur, & adorant vnum Deum,
 tres personas Diuinitatis, Deum Patrem, De-
 um Filium, ex Patre ab aeterno genitum, pro no-
 bis incarnatum, mortuum & resuscitatum: &
 Deum Spiritum sanctum à Patre & Filio pro-
 cedentem. In hoc Articulo ferè sacrosanctum
 symbolum Apostolicum & Nicenum sequun-
 tur. Nisi quod descendisse Christum ad inse-
 ros aiunt pro anima Adami, atque etiam pro sua
 ipsius

ECCLESIA.

ipsius anima, quam ex matre Maria virgine
acceperit. Hanc enim opinionem penitus
tam habent, quam constare ex antiquissimis
traditione Apostolorum ab ipso Christo acci-
perhibent.

Vetus testamentum cum nouo sic conueniunt,
ut ritus nonnullos Iudaicos & Christianos
imitentur. Infantes omnes masculos pariter
& femellas, octauo die aetatis circumciduntur.
Sed ad quadragesimum diem masculos, ad octi-
gesimum verò femellas, nisi aegritudo aliqua fe-
nationem desideret, baptisant. Circumcisionem
quidem à regina Maqueda, quae ad Salomonem
venerat, aiunt se accepisse. Baptismum vero
à S. Philippo, & Eunuchò, quem Philippus
baptisauit. Non tamen ex circumcissione, sed
fide Iesu Christi salutem veram sibi contingere
dicunt. Baptismum singulis annis renouant
cum in die Magorum, quo Christus in Iordania
est baptisatus, frequentia & multitudine ma-
gna conueniunt, & nudi in aquam descendunt,
ubi Sacerdos manum eis imponit, ter immo-
git, & verba Baptismi pronunciat: Baptisatus
in nomine patris, filij, & spiritus sancti: addit
benedictione per sanctam crucem signum, Huius
morem à maioribus acceptum sanctè obseruamus
non ut primum baptismum extenuent, aut in-
ment, sed ut à peccatis absolutionem singulis
annis consequantur: Quin infantibus etiam
ip

AETHIOPICA.

die, quo baptizantur, corpus Domini sub ex-
 a panis specie impertiunt. Adulti verò ad cœ-
 nã sanctam accessuri peccata prius confiten-
 tur, & à Sacerdote omnium peccatorum absolu-
 tionem consequuntur. Tum Sacramentum inte-
 rum, verum corpus & verum sanguinem Iesu
 Christi, tam Clerici quàm Laici, matutino tem-
 pore, in templo accipiunt. Quo sumpto, non fas
 ulli expuere vsq; ad occasum solis, nisi poenam
 auem subire velit.

Confirmationem & Vnctionem Pontifici-
 bus neg, pro Sacramento habent, neg, usurpare
 solent. Pontificem Romanum vel errore quodam
 unionis, vel gratia aucupanda causa, caput
 Ecclesie agnoscunt, & obedientiam erga Ro-
 manam Ecclesiam præ se ferunt. Quamquam iu-
 ri à Pontifice Romano neg, ante patet factam à
 Christianis in Indiam nauigationem potuerunt,
 neg, nunc quicquam ab eo propter interuallum
 quod quindecies mille miliarium, consequi pos-
 sunt. Tot enim miliarium iter ait se confecisse
 Lusitania in Aethiopiam missus legatus. Con-
 iunctionem duntaxat Romane Ecclesie & coniun-
 tionem aliquam cum Christianis Europeis qua-
 sisse & expetiuisse videtur Helena Regina, &
 post eam Dauid Rex. Quo coniunctis opibus &
 armis hostes Christiani nominis Mahumetani
 essent deleri.

Leiuant Athiopes compluribus diebus in
 hebdo-

ECCLESIA.

hebdomade, & quidem ad occasum vsq³ So-
 Mercurij quidem die, vt renouent memori-
 consilij Iudeorum, quo occidendum esse Ch-
 stum decreuerunt: Veneris verò, vt menti-
 grati meditentur, & recolant passionem
 mortem Christi. Eosdem dies etiam sacros
 bent, praesertim vespertino tempore, quo olim
 sus Christus in cruce mortuus est. His add-
 alios dies quadraginta, quos quadragesim-
 ieiunium vocant, & aqua panesq³ solo viuifica-
 Festa celebrant tum Christi, tum Mariae etia.
 & nonnullorum sanctorum, quibus conueni-
 in templis hora diei tertia à solis ortu, libro
 Propheticos legunt, & opera diuina faciunt.
 Sabbatum quidem Iudeorum imitatione ser-
 uant: Diem verò Dominicam ex Aposto-
 rum institutione celebrant. Vtroq³ die festo
 um colunt, sancta faciendo & profana vitan-
 do. In templum non nisi nudis pedibus ingre-
 untur, in eoq³ neq³ ridere, neq³ obambulare, ne-
 de re vlla profana loqui, nec sperare aut scribere
 vlli licet.

Legis vsum illum esse maximum putant
 peccata nobis ostendat: seruari verò à nullo m-
 talium posse, excepto Iesu Christo, qui eam
 nobis impleuit, credunt. Sanctos quidem amant
 & venerantur, sed non inuocant. Matri Christi
 Mariae virgini honorem magnum tribuunt,
 neq³ adorant, neq³ opem eius implorant. Missas
 sing

AETHIOPICA.

gulis diebus, sacrificij loco, vnam tantum, inq̄, breuem peragunt: Sed quatum in eare illum planè faciunt. Neq̄, Sacramentum Eucharistia, vt Pontificij ostendunt, neq̄, ad redimendum animas mortuorum ab inferni pœna applicant. Purgatorium tamen ignem non negant. Propterea mortuus cum crucibus & orationibus, imprimis verò cum recitatione inijtij angelij Ioannis sepeliunt. Tum sequente die elemosinas pro eis, offerunt, & postea etiam tertis diebus epulas funebres addunt, diebus sabbati & Dominicis credunt animas eorum, qui piè mortui sunt, cruciatu omni in purgatorio vacare. Tandem verò expleto expiationis scelerum commissorum termino, in cœlum, ad quietem sempiternam euadere arbitrantur. Ad id verò rem non vllis indulgentijs à Patriarcha datis, sed sola Dei misericordia & gratia esse iudicant.

Coniugium Clericis & Presbyteris non minus quam politicis permiffum est. Sic tamen vt, mortua vxore prima, ducere aliam non liceat, nisi Patriarcha dispensante. Concubinam quis alat, à sacris arceatur. Qui verò Episcopus aut Clericus Spurium filium suscepisseprehenditur, huic sacris ordinibus planè interdicitur, omniaq̄, beneficia eripiuntur. Sponcum sponsa copulatio alicubi extra templum fit, po-

fit, posito toro, ante domum, in quo sponsus
sponsa collocantur. Tum accedunt Sacerdo-
tres, qui voce contenta Alleluia & alia canen-
lectum sponsi ter circumeunt. Postea circi-
num vnum de sponsi, similiter & de sponsae ca-
te abscindunt, in vino ex melle confecto laua-
permutant & vtriusq; capiti imponunt, adsp-
saq; lustrati aqua abeunt. Quibus peractis n-
ptiale conuiuium incipit, quod in multam n-
ctem producitur. Tandem domum sponsa cu-
sponso deducitur, vnde neutri exire per mens-
vnum licet.

Alicubi in templo copulantur sponsus
sponsa ab ipso Patriarcha. Vbi eodem modo sta-
tè toro, circumit Patriarcha cum acerra
crucibus, postea conuersus ad sponsum, man-
capiti eius imponit: Fac, inquit, quae in Eua-
gelio Deus praecipit, cogitaq; non iam duos, sed
vnam carnem vos esse. Hec vbi dixit, missa
communicatione adhibita, benedicit illis. Por-
gamia à Rege quidem & politico Magistra
conceditur Aethiopibus: Sed in Ecclesia nu-
plures vxores habenti locus relinquitur. Immo
ne ingredi quidem templum vlli fas est, qui pl-
res vxores habet, sed pro excommunicato hab-
tur, nec prius recipitur, quàm, repudiatis cater-
vnicam retineat.

Diuortia sunt frequentia, & saepe leuibus
de causis: Exceptis tamen Sacerdotibus, quibus
disci-

AETHIOPICA.

cedere omnino à coniuge non licet. Ex quo patet, non probari Sacerdotibus istam leuitationem, in re tam magna Putant autem huic malo potissimum occurrere posse, si sibi caueant, in consalius certa poena aut multa statuta in eam personam, qua desertrix fiat.

Solent quoque secundum Mosi legem fratres matrum uxores ducere, ut sobolem eis procreent. Nec tamen ab omnibus, sed à potentioribus tantaxat iste coniugij abusus exercetur. Nam illustri & egentiores a'ij sua quisque contenti coniuge, opera faciundo & victum quarendo fatigantur, ut ab huius blandissima Domina veneris stimulis vacui sint. Infantes ante susceptum Baptismum morientes semichristianos idcirco vocant, quod parentum Christianorum fide sanctificati sint, sed nondum per Baptismum penitus inserti Ecclesie. A cibis, quos lex Moisi inmundos habet, ipsi quoque abstinent. Hæresin Arrii, Macedoni, Nestori, Eutychetis rejiciunt & damnant.

Ecclesiam in Aethiopia gubernat Patriarcha, qui Abuna, quod est Pater, idiomate Aethiopico dicitur. Is Hierosolymis primum Monachorum, qui sepulchrum Christi custodiunt, suffragijs ritu solenni creatur. Postea à Patriarcha Alexandrino confirmatur & in Aethiopiam mittitur. Solet preciosus Ioannes, quoties Patriarcha nouo opus est, legationem cum

multis muneribus Hierosolymam mittere, & de Patriarcham accersere. Adueniens vero Patriarcha, ex veteri instituto, cum Monachis ordinis Diui Antonij Eremita, magno ordinum omnium consensu, congratulatione, plausu & laetitia excipitur. Deligitur autem ad eius officij munus vir eximia pietatis, grauitatis & eruditionis laudibus praestans, & aetate ceteris antecellens. Huius partes praecipuae sunt, sacrosanctos ordines conferre, & disciplinam Ecclesiasticam tueri, excommunicare contumaces, qui in eadem ad mortem vsq; coerceri solent. Ius autem tribuendi Episcopatus & Ecclesiastica beneficia sibi vendicat preciosus Ioannes. Sacerdotum agmina ingentia sunt in Aethiopia, quemadmodum etiam Monachorum. Vidit Franciscus Alucresus semel à Patriarcha ordinari Sacerdotes bis mille trecentos quinquaginta sex. Alij temporibus ad quinquies vel sexies mille semel ordinari solent. Fitq; ordinatio talis singulis annis bis. Apparet esse homines, qui in eum ordinem cooptantur, neq; literarum, neq; artium doctrina aliqua perpolitos. In Presbyterorum collegium nemo ante trigesimum aetatis annum recipitur. Fit quoq; vt, vacante Patriarchatu sede, inopia Sacerdotum laboret Ecclesia. Idq; fit propter bella assidua Christianorum contra Mahumetanos & vicinos Ethnicos: Vnde interdum aditus ad Hierosolymitanos Monachos ex Aethiopia

AETHIOPICA:

Aethiopia non patet. Hinc mira existit in
 clesia vastitas. Monachorum verò plena sunt
 unia in regno præciosi Ioannis. Hi non solum
 nobia, quorum magna est copia, incolunt, sed
 lica etiam munia obeunt, rei militari ope-
 m nauant, & emendâ, distrahendûq; mercibus
 plicantur. Deniq; non est vllum genus homi-
 am per vniuersam orientem, quod frequentius
 egotietur, quàm Monachi & Sacerdotes. Vt
 mium locorum & temporum experientia com-
 obari videas, id quod in versu dicitur: Quic-
 uid agit mundus, Monachus vult esse secundus.
 Nec verò existimandum est decumis aut Eleë-
 nofynis, vt in Europa, Presbyteros, Monachos,
 & alios Ecclesia Aethiopica ministros ali. A-
 gros duntaxat habent aut hortos, quos colere
 Monachos & clericos oportet, vt parent, qua ad
 cultum & ad victum suppeditant. Mendicare
 verò aut à plebe aliquid petere prorsus non li-
 cet, nisi sponte aliquid largiri quispiam in tem-
 plo, vel pro mortuorum exequijs vel pro alijs re-
 bus pijs velit.

Habent Aethiopes quendam librum, quem
 ab omnibus Apostolis, quando Hierosolymis
 congregati fuerunt, scriptum esse arbitran-
 tur. Hunc sua lingua vocant Manda & Abery-
 lis: creduntq; adeo omnia, qua in eo continen-
 tur, pro Euangelio habenda esse. In hoc præter
 cetera comprehenduntur quaedam præcepta,

vt Sacerdos in adulterio, homicidio, latro-
deprehensus aut dati testimonij falsi reus, ea
pœna cum ceteris maleficis afficiatur. Vt Ecc-
lesiastici pariter & politici post matrimonial
congressum à templi ingressu abstineant, quatuor
& viginti horis. Continentur etiam nonnulla
repurgatione mulierum à menstruo fluxu &
partu leges, quas, quod vsurum nobis nullum affe-
rant, non libet commemorare. Illud verò non
utiliter cautum est in eodem libro, vt singulis an-
nis in Ecclesia Christi bis Synodus cogatur,
qua de rebus Ecclesiasticis omnibus diligens ex-
ploratio & iudicium fiat.

Hac serè sunt, quæ de religione ac fide, in
tribusq; Aethiopica Ecclesia, sub precioso Ioanne
cognoscere hætenus nobis contigit. Quorum
pars bona cum monumentis Testamenti veteris
& noui consentit. Eiusmodi etiam planè sunt
Dei cognitionem, tum fidem etiam & cultum
Christi vnici Seruatoris nostri præ se ferant. Vnde
autem nulla Ecclesia in terris absq; nauis vn-
quam exstitit: Sic nec Aethiopica maculis &
erroribus penitus vacat. Idq; mirum minus est
cum Schola ibi, literarum & doctrina semina-
ria, nullæ reperiantur, præterquam quod Sacer-
dotes liberos suos literarum doctrina, quoad scri-
pturam, erudiunt: quo & ipsi Sacerdotio funguntur
post aliquantio queant. Nec qui ad sperfos nos
uos eorum emendasset, hætenus inuentus fuit.

AETHIOPICA.

Narrat Franciscus Aluarezus Patriarcham
 Aethiopiae Ecclesiae, in privato quodam Collo-
 quio, grauitate esse questum de talibus erratis,
 correctionemq; seu reformationem seruo experi-
 se. Quod sane desiderium eius: ut pius est, ita
 est omnium Christianorum comprobandum.
 Exit modo Deus immortalis, ut huius sui voti
 quando compotes fiant Aethiopes, & emen-
 tionem Ecclesiae suae felicem salutaremq; adi-
 scantur. Quod quidem optare illis multo est
 melius atq; equius, quam vel verborum contu-
 melijs eos lacerare, vel Christiani nominis hono-
 rem spoliare velle. Quod sibi in Lusitania acci-
 disse, questus est legatus Aethiopicus, vbi à Sa-
 cerdotibus Pontificijs, velut Ethnicis & Ana-
 thema est habitus, ab vsuq; caena sanctae omnino
 prohibitus.

Error est profecto, vel certe infirmitas ma-
 gna, quod Iudeorum ritus nonnullos retinent
 atq; vsurpant. Sed ignorantiae libertatis Christi-
 ana peccatum esse videtur. Quod verò Sacerdoti-
 bus coniugium permittitur, id neq; sancto Dei
 verbo repugnat, neq; ab Apostolica ordinatione
 alienum est. Quamobrem nec à Christianis vl-
 li vituperari debet. Nisi si qui Pontificis Ro-
 mani decreta plura facere velint, quam ipsius
 Dei mandatum, autoritate Christi & Apostolo-
 rum eius stabilitum. Ex quo sane intelligi fa-
 cile potest, quam impie inhumanemq; fecerint

Lusitanici Sacerdotes, quod isto nomine in
 Ethiopicum legatum tam acerbe inuecti sunt
 tamq̄, asperè eum tractarunt.

Baptismi iteratio per annos singulos error
 quodam initio introducta est, & verustate sua
 consenuit. Est autem tanta vis verustatis atq̄
 consuetudinis, vt vbi semel in se dit, euelli non fa-
 cile possit. Ac mirum est Aethiopes Baptismum
 toties renouare, cum non iterare possint circum-
 cisionem. Verùm de his omnibus quid facere me-
 lius possumus, quam vt mentem illis meliorem
 precemur, & fidei puritatem atq̄ integritatem
 eam, quæ verbo Dei congruens est? Latician
 profectio ac voluptatem magnam percepit
 Aethiopes ex primo in regnum suum aduentu
 Lusitanorum: fore nimirum existimantes, vt ea
 noticia atq̄ conuersatio perpetuam, vt animo-
 rum ac voluntatum, sic etiam religionis similitu-
 dinem atq̄ coniunctionem afferret. Sed vereor,
 ne contumeliosa & aspera tractatione legato-
 rum suorum per Pontificios Sacerdotes & Mona-
 chos alieniores ab Europæis Christianis sint facti.
 Quemadmodum in India Occidentali magna
 pars iniquitate, auaritia, libidine & immanita-
 te Christianorum à fide Christiana deterrita
 est: vel certe, vt eam maxime receperit, iterum
 tamen ad pristinum idolorum cultum defecit.

Probanda verò & laudibus summis deco-
 randa est insignis cura & industria duorum Lu-
 sitania

AETHIOPICA.

ania Regum, Ioannis secundi, & Immanuelis, sumptibus & nauigationibus suis in Indiam orientalem iter in Aethiopiam meridionalem Christianis Europeis, & Aethiopiis vicissim ad Ecclesiam Occidentalem aperuerunt. Quod si usq; his Ducibus fuisset, ipsum etiam nomen Christiana Ecclesia in Aethiopia ignoremus. Sic enim ab ea parte qua Arabiam & Aegyptum spectat, hostibus Christiana fidei, Arabibus & Maumetanis infestum & periculosum habet aditum, ut clausa penitus esse videatur. Nisi igitur per mare Indicum & Magellanicum suis nauigationibus tutum transitum Lusitani praebeant: in Occidentem penetrare ex Aethiopia nemo facile potest.

Hoc igitur vnum est de praecipuis & maximis beneficijs, seu potius miraculis Dei, quibus tantum in Ecclesiam amorem, benignitatem & clementiam, hac postremi mundi senecta, cumulatè contestatus est. Quod tanto interuallo locorum disiunctas Ecclesias Christianas, per nouam & ante inauditam nauigationem, quasi coniunxit: vel certe de fratribus Christianis procul ad meridiem in Africa habitantibus nos certiores fecit: ut in illos intuentis, statu nostra Ecclesia ad impensius laetemur, qua luce maiore nos diuinitus donatos intelligimus. Et si enim Christum nobiscum cognoscit, inuocat & colit Aethiopia Ecclesia: multis tamen erroribus implicata

haret. Nec tanta est doctrina puritas atq; copia
quanta nos affluimus.

Monachos illa quidem & Sacerdotes habet
sat multos, nec templis etiam ad faciendam re-
diuinam caret. Ac quid sunt Monachi alioquin
quam indocti, inertes & profani ventres? in quibus
quod optimum est, & speciem sanctitatis ma-
ximam habet, cultus est humana auctoritate
vel potius audacia, nullo diuino mandato confi-
ctus & errore opinionum perijta corroboratus. A
his quæso quid commodi capies? quid tue salutis ex-
petes? Non doctrina imperitos erudiunt, non con-
cionibus plebem informant, non castas consci-
entias erigunt. Quantum quidem intelligo, etiam
Sacerdotes ipsi in Aethiopia conciones nul-
las ad populum habent. Quemadmodum in Pon-
tificia Ecclesia multis in locis prædicatio Euan-
gelij conticescit.

At vide in nostra Ecclesia quanto meliora &
vberiora sint omnia? Non desunt schola, non pro-
fessio artium & literarum, non explicatio doctri-
nae caelestis, non conciones, non usus Sacramento-
rum, quibus omnibus sic abundamus, ut quotidie
is circumsonent aures nostræ. Est igitur, quod
gratis mentibus tanta Dei beneficia agnoscimus
ac celebremus, demumq; speramus, ne nostra igna-
mia, vel impietate, vel perulantiâ intercidant. Alioquin
id nobis euenturum est, quod in matris si-
lius Dei, ut Regina Austriæ in extremo iudicio pos-
condetinet.

Est

AETHIOPICA.

Est autem Austri Regina non alia, quemad-
 dum supra memini, quam quae de Saba ex
 Aethiopia venit Hierosolymam. Ea enim Ae-
 thiopea Australis est maxime, & ad terra ter-
 rimos, seu fines declinat, hoc est, interuallo lon-
 gissimo ab Hierosolymis distat meridiem versus,
 extrema esse videatur in plaga australi, &
 quasi finis terra habitabilis: perinde ut Galli-
 e olim finis terra versus Occidentem credit a
 his, antequam tot Insulae nouae Occidentales à
 Hispanicis & Hispanis inuenta sunt. Nunc vero
 ite aquam navigatio in Oceano Magellonico
 per totum Meridiem, ad polum ferè antarcti-
 cum usque patefacta est: superati sunt limites
 huius terra australis, quos Aethiopia haec, Preciosi-
 annis regnum constituit. Narrat enim historia
 Aethiopica recens supra viginti millia Insula-
 rum ad Austrum inueniri, quae tamen nondum
 satis omnes exploratae sunt & cognita. Vocat
 itaque, filius Dei Aethiopiam terra finem, vel se-
 cundum vulgi opinionem, quod tunc ultra Aethi-
 opiam nulla terra firma fuerit perspecta & co-
 gnita vel loquitur figurate per auxesim, ut sit
 terminus terrae, idem quod, longo quodam in-
 tervallo distans aut remotum.

Quod si, ut supra attigimus, sedem tunc ha-
 buit Austri Regina in vrbe Saba, quae & Me-
 roë dicta est, hodie vero Elaba appellatur: iter
 eius Hierosolymam versus, milliarum germani-
 corum

BCCLESIA.

corum fuit ferme ducentorum quinquaginta. E
 enim poli eleuatio ibi graduum sedecim, minut
 rum viginti quinq. Quod considerare ac nosse n
 vult Filius Dei. cum languorem nobis exprobra
 & Regina Austri profectio de terra termin
 ad Salomonem, tanquam exemplo in illustri lo
 posito, ad curam & diligentiam audiendi an
 plectendiq. Euangelium acuit. Neq. verò intell
 gi hoc ipsum exemplum à nobis potest, nisi locun
 vnde venerit Regina Austri, & itineris magnitu
 dinem inuestigemus.

Causa verò cur iter tantum, via tam astu
 osa & puluerulenta consecerit, 'Austri Regini
 fuit, vt audiret sapientiam Salomonis. Tan
 ardens scilicet in ea erat amor & studium sapi
 entia, vt nulli sumptui, nulli labori parceret, qu
 sitim quasi diurnam explere posset. Quod au
 nos excitandos imprimis pertinet, vt cum Regi
 nam tanta potentia, opibus sapientiæq. laudibu
 florentem Salomonis sapientia causa, iter tan
 longinquum & arduum suscipere non piguerit.
 multo minus nos tadeat clamantem in plateis no
 stris veram illam & celestem sapientiam, hoc
 est, Euangelium Iesu Christi, cuius vocibus per
 sonant omnia templa, Schola & parietes nostri,
 audire & tanquam summi preter thesaurum co
 lere atq. in oculis ferre. Illa Salomonis sapientia
 admiratione, tanquam attonita obstupuit, qua
 tamen ^{in illis} ^{datum} diuina illius sapientia
 fuit.

AETHIOPICA.

ir ad Salomonem translatus, vel certè cum eo
 munitus. Nos vero ipsius Filiij Dei, fontis
 pientia omnis, voces, conciones, oracula habe-
 us, legimus & auribus percipimus, vnde veram
 lutem anime & corporis, aeternamq; beatitu-
 nem haurire & consequi possumus. Non Hiero-
 lymam molesto itinere, non Romam, non Com-
 stellam procul in Gallicia sitam accurrere co-
 mur, vt Regina Austri, & ante accensam de-
 ad Euangelij lucem, maiores nostri factitauerunt.
 ed obuia sunt omnia. Non aurum & gemmas,
 uales ad Salomonem: Austri Regina attulit, nos
 dportare necesse est. Gratuito & non grauate
 feruntur omnia. Id vt cognoscamus & gratum
 ceptumq; habeamus, praclarum hoc Regina
 ethiopia exemplum nos monet. Quanto enim
 ac Austri Regina beatiore sumus? Quanto me-
 ior etiam nostra est conditio, quam virorum &
 eruorum Salomonis, assiduo eius conspectu &
 sapientia fruendum? Ob quod beatos eos Regi-
 na ista praedicabat. Quo autem plus lucis diui-
 na nobis tributum atq; concessum est clemen-
 tia: eo poena etiam grauior in nos constituta
 est, si tantam bonorum affluentiam aspernemur.
 Quanti enim est, quod ait Filius Dei? Regina
 Austri surget in iudicio extremo, & condemna-
 bit ingratos & contumaces Iudaos. An non eo-
 dem modo condemnabit etiam nos, si in tanta
 luce & copia Euangelij segnes, aurosq; nos pra-
 buerit.

ECCLESIA AETHIOPICA.

buerimus? At quam turpe erit, ne dicam fun-
stum & exitiale, audire coram iudice Christi
in cœtu Angelorum & hominum, vocem Regni
huius exemplo suo ita nos condemnantis, vt ex-
cusationis nulla relinquatur venia?

Quod dedecus cum sempiterno exitio con-
iunctum vt euitemus, oculos & mentes identidem
ad hoc Aethiopicae gentis exemplum, quod
ipsemet Filius Dei in conspectu nostro ponit, refer-
ramus. Tum ad alios etiam fratres & sorores
nostras passim in vastis mundi angulis dispersas
respiciamus: vt non solum, quae consensio dispen-
sioq; in religione, fide & cultibus Dei sit, perspi-
ciamus, sed ex aliorum etiam infelicitate, errori-
bus, cœcitate aut pertinacia nostras opes experien-
damus atq; astimemus. Ita enim & magnitudi-
nem Dei in nos amoris & beneficentiae magis cog-
noscemus, & pietatis flamma in pectoribus no-
stris accendentur, tum gratioribus animis Dei no-
men persequemur. Quod hac oratione potissi-
mam ego spectavi: nec fructus hystoriarum lecti-
onis vberior vllus est, quam vt ad curam cul-
tumq; pietatis incendat, ad imitandum honesta
declinandumq; turpia inflammet, & migrandi
deniq; in caelestem patriam ex huius
mundi squalore desiderii
um exuscitet.

FINIS.

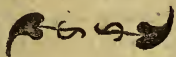
DE
BORUSSORVM
RELIGIONE, RI-
TIBVS NVPTIARVM,
Funerum, Victu, Ve-
stitu, &c.

ET
DE TARTARORVM
*religione ac moribus: ve-
ra & laculenta Narratio.*

AD
D. DAVIDEM CHYTRAEVM
recens scripta.

Alia eiusdem Argumenti
DE RELIGIONE
SACRIFICIIS VE-
terum Borufforum.

*Ad Cl. V. Georgium Sabinum
olim missa.*



DE
RVSSORVM RELIGIONE, RITIBVS N
ptiarum, Funerum, Victu, Ve-
stitu, & alijs moribus.



IN Epistola mea, XVI
Calend. Maij ad te missa
pollicitus sum, de Russi-
rum religione & ritibus
pauca me tibi perscriptu-
rum. Accipe igitur ere-
fronte, quod mitimus,

hoc tibi persuade. fieri posse vt verba quidem non
satis Romana scribam: Res autem ipsas menda-
cij & vanitatis penitus fore expertes. Nihil enim
ex alijs auditum, nihil ex aliorum libris ha-
stum, nihilq; incognitum commemorabimus, si-
quicquid oculis vidimus nostris, de illo conteste-
bimur.

Polocia deditione recuperata, Soccolia
Czusti, Turobla, & alijs Alba Russia oppidis fe-
ro & flamma funditus euersis, Germani omnes
qui sub Christophoro Bombsdorffio militabant
dimissi sunt: solis Borussia in Russia manendu-
fuit, vt aliquo tamen praesidio istarum terraru
incola defenderentur, si quam forte eruptione
facere vicini vellent Moschi.

RELIGIO RVSSORVM.

Ego itaq; media in barbarie harena, annu-
 anni molestias ista ferè ratione semper ex-
 Si. Flamines Rutenicos adij, cumq; illis per in-
 pretem de fide & religione collocutus sum. Si
 do interrogantur, an in sanctam Trinitatem
 edant, constantissimè quidem hoc ipsum adfir-
 nt. Si testimonia sacrarum literarum tibi da-
 detis: Illi in libris suis, quos per manus à ma-
 nibus acceperint, ita scriptum esse aiunt. Porro
 libros istos videre quis auct, Psalterium Pro-
 etæ & Regis Davidis, quod ipsorum lingua
 ud Ostrocoenses impressum Excellent. tua
 irto, ostendunt. Nouum præterea Testamen-
 m, Apostolorum res gestas, D. Pauli Epistolas
 nnes: Item Homilias Chrysostomi, Basilij,
 regovj Nazianzeni, ex Græco conuersas &
 anu scriptas habent, cum præculis quibusdam
 d beatam Dei genitricem & S. Nicolaum di-
 endis, neq; tamen, quare hos libros posside-
 nt, scire possum, cum diebus Dominicis puras
 lummodò fabulas populo prælegant: Istæ
 niun feria, qua nos legimus Euangelion de re-
 ocato ex mortuis filio viduæ Naniuæ, hospes
 reus, Consul Dei suensis, Alexius Casarinus Ru-
 enus, in suo se templo hanc lectionem audiuis-
 e, dicebat: Christum matri Mariæ obuiam fa-
 tum suppliciter ab ea vnum rogasse nummum,
 matrem verò, cum & ipsa nihil habet argenti,
 ilium CHRISTVM cum dolore suo di-
 misisse

RELIGIO
 RVSSO-
 RVM.

DOCTRI-
 NA.

RELIGIO

misisse è conspectu. Vides qualibus nugis de
ant miseram plebeculam, sed nec ipsi Doctores
meliora sciunt, & si audiunt, cacchinnis quibus
explorent. Soli namq; suam admirantur
bariem.

Papae Romani nomen agere in aures di-
tunt suas: seq; Graecorum socios in religionem
Pontificis Byzantini maiestatem venerari
mant, qui quidem suum Metropolitanum in
Moschonia habet, virum apud Ioannem Ba-
dem summae auctoritatis & existimationis,
ex Christiano Boecornio, Magni Ducis con-
natore, qui triennium in aula Moschorum
suo Principe vixit, intellexi.

Ruteni verò, qui Regis nostri Imperio
rent, Metropolitanum suum Vilnae habent, cu-
men est Anicephero. Hunc magnifico & spen-
didissimo habitu indutum, senioq; & cana-
ba venerabilem, 20. Iunij Vilnae sacra pera-
tem vidi.

Russi delubra habent plerumq; lignea,
cto scandulari, in summitate templi signum C
sti in crucem sublatis conspicitur. Horologii
orericis planè destituuntur. Et tamen die
lis circiter quartam matutinam vergebent
eorum tintinnabulis pulsans populum ad
era vocat. Tum vero matres atq; viri, pu-
innuptaq; puella lecto valedicentes vestem
mi

unt, ad Ecclesiam summa cum festinatione
operant.

Verum enimvero pedem domo non efferunt,
si prius genium suum dictis precibus mitiga-
erint. Habent autem tabellam quisq; ligneam,
qua capita aliquot depicta conspiciuntur, ad
anc cum tota familia accedentes, cum gemi-
u & lacrumis S. Nicolaum, eiq; in caelo com-
munionibus pro salute domus suae supplices depre-
antur, atq; interim tanta cum deuotione pe-
tus inndunt, vt cuius astanti facile cordoli-
um excitent.

Iamq; penetibus placatis ad sacram adem
discedunt, cuius limina quamprimum tetige-
unt, magna cum reuerentia caput telluri illi-
dunt. Et sane, si frons animi ianua rectè dicitur,
non video quali sub sidere homines Dei numen
religiosus adoraturi sint, quàm hi, de quibus lo-
quimur, si modò pro vanis fabulis verbi caelestis
veritatem aliquando cognoscant. Dolendum
autem magnoperè est, lucem clarissimam Eu-
angelij illis nondum penitus illuxisse.

Locum templi secretiorem Flamines bini
occupant: hic ara sancto Nicolao dedicata vi-
detur cum eiusdem imagine. Auditores & po-
pulus in ambitu templi sese continet. Famina
verò, quæ præterita nocte Veneri militârunt, in
penetrata sancta adiu non veniunt, ne locum
profanent. Cætera accedentes propius candelas

R'VSSORVM.

terreas inflammant, & sacrificulo offerunt. M
candida veste bombycina indutus est, calum
& pallida facie deformis, Crucem sanguinei c
loris à tergo pensilem habens.

Tandem è sacrario egreditur, & thurib
lum dextra tenens, tam forti odore Diabolo
loco sancto abigit. Mox rituales libros pr
mit, & aliquam fabellam de S. Nicolao rec
tat, quem illi tanquam Deum tutelarem sen
per colunt. Euangelij lectionem vnã nunqua
hïc audiui. Interea adytum clauditur. Sacer
dos si inter legendum aut erret, aut lingua t
rabet, aut vocem aliquam deprecius enuncie
grauissimè propterea ab auditoribus obiurgati
qui eum & sacro loco indignum, & libros a
tradendos vnanimi voce proclamant.

CONCIO.
NES.

Lectione finita, ad anticum sacrarij, in qu
imago Nicolai asseruatur, sese conuertit, D E
VMQVE patrium multis suspirijs rogat, v
commoda Russorum & gentem sibi deditar
contra hostes incolumen seruare dignetur. O
rantem lamentabili vociferatione & quiritat
excipiunt non tantum scholastici, sed omne
quo: quos isto videntur in fano: subinde iteran
tes hanc vocem: Hospody, Pomyloy, hoc est
Propitiare nobis ô Domine. Dum hac agun
tur, anticum sacrarij non aperitur.

Myst.

M I S S A

Mysta autem per pseudothyrum in illud in-
 reditur, daduchis iribus precedentibus. CUM MISSA.
 in adytum ventum est, sacram Canam verbis
 ipso Christo expressis consecrat, sed lingua
 autum patria. Atq; haec sunt in ara Nicolao
 curata.

Mox fores patent: Populus vero quia cer-
 um nun.ē in isto loco habitare existimat, egre-
 dienti Sacrificio magno eiulatu occurrit, sex-
 centies hanc vocem decantans: Hospodij Pemy-
 loj. Hunc clamorem, nolarum & cymbalarum
 cinnitus mirum in modum auget.

Ut vero in toto iam facta silentia templo,
 Sacerdos pedetentim procedens, arcana sacra
 toti populo commonstrat, calicemq; plumbeum,
 cum operculo serico in dextra, & scutellam ex
 eodem metallo in sinistra tenens. Dum in genua
 prociuant auditores, ille lingua Rutenica haec
 verba proloquitur: Hoc est Corpus, & hic est
 sanguis Domini Iesu Christi, quem Iudaei inno-
 centem morte mulctarunt. Tum denuō inter
 gemitus & suspiria muliebriter lamentantur,
 & tundunt pectora palmis.

Flamen ilicō in sacrarium regressus, in ara
 Nicolai sacramentū deponit, donec veniant qui
 eo utantur, quod inter eū sit sequenti die Caluē,
 si vinū non habent, ex calido Medone consecrāt.

M m s

Panem

M I S S A

Panem verò azymum domi suæ pinsunt ciues, & deinde, quoties cœleste illud conuiuium accedere gaudent, sacerdoti offerunt, vt consecret, & cum calice distribuatur.

Per actis sacris libro ad manum resunt, Psalmm vnum vel plures demurmurat sacrificulus, crucemq; ex argento puro factam omnibus exhibet osculandam. Postea suam quisq; domum discedunt, & admodum rari ad vespertinas preces reuertuntur.

Polociz autem & Vilnæ, maiori pompa & splendore rebus diuinis vocant. Vbi supellectilem ex auro & argento copiosam habent in ecclesijs. Vilna triginta templa habet, omnia ferè opere latericio structa.

Statuæ nullæ, sed Imagines pictæ.

Statuas nullas in templis venerantur, sed D. Nicolai & Mariæ virginis imaginibus scrupos quosdam argenteos, Cerialia & alias exuias dono dederunt. Has quoq; Picturas, tanquam numinis aliquid habentes religiosè colunt, & quotannis in Duna fluuiio bis abluunt, atq; tandem magna cum pompa pristinum reducunt ad locum.

BAPTISMVS.

Præterea mystica ablutionis sacramentum in suo cœtu retinent, ita tamen vt hoc negotio per omnia ferè quam proximè ad Romanenses accedant. Multùm hic perditur olei, opera & vnguenti. Post longas tandem ceremonias Flamen toto congio perfundere solet infantem, ita inquiring :

R V S S O R V M.

quiens: Baptizo te per nomen patris, & filij,
 sancti Spiritus. A patrinis deinde more patrio
 nis aliquot tenellus pusio humectatur: Et li-
 et hic aspera hyems crudelissimè sauiat: tamen
 anta gelidarum copia aquarum suam sobolem
 bluunt, si quis caussam querit, respondent illi:
 teneris assuescere multum est. Postremò Fla-
 men infantulum iterum comprehensum blandè
 osculatur, illumq; caput ad crucem, quæ tem-
 pli foribus incisa est, magno impetu ter vibrat,
 & nisi testes baptisini ictus audiant, indignan-
 tur propterea, neq; puerum rectè sacris initia-
 tum credunt: Sacro finito Flamini tres panes
 (quos à forma pyramidalis Pyracno vocant) por-
 riguntur cum nummis aliquot argenteis, tem-
 plumq; clauditur.

Sacerdotes Rutenici proprias vxores ha- SACER-
 bent, & sunt coniuges. Si quis dicit à Papa DOTES.
 matrimonium clericorum improbari, excande-
 scunt vri rapidis cum ferrea flammis lamina
 Cyclopum excoquitur flagrante camino. Redi-
 tus certos & certa stipendia non accipiunt, &
 tamen auditorum beneficentia liberaliter alun-
 tur, Cucullos proisus ignorant. Cærulei coloris
 tunicam plerumq; duplicem habent: Capillis ad
 humeros & pectus dependentibus apprimè gau-
 dent: & quod quisq; est nigrior, & adpectu ina-
 mabilior, tanto maiori apud populum est in
 dignatione. Rasoprætereà veritice & immissa
 Mm 3 barba

RELIGIO,

barba grauitatem pra se ferunt singularem
 Vita alioqui adedò impura & execrabilis, vt no-
 delubru Deorum, sed pistrinis molitorū digno
 adfirmare possis. Si quoties enorme aliquo
 flagitium perpetrârunt, ad populum se satis ar-
 roganter excûsant, seq̃ Deorum fratres & vi-
 carios esse aiunt, ita quidem, vt quidquid ege-
 rint, id cœli Quiritibus gratum existisse mini-
 mè dubitent. In tabernis publicis vinum. adu-
 stum totos dies porant: Cumq̃ iam nec mensae
 nec pedes officium faciunt, saepe velut emortui
 in medijs plateis concidunt & obdormiscunt.
 Germani certè milites non seuiet iacentes per-
 minxerunt. Postero die cum ad peragenda
 sacra in templum redeunt, non aliter coluntur
 à populo & amantur, quàm si nuper ex concilio
 immortalium Deorum missi venissent legati.
 Scholas semper templis adiunctas habent.
 In illis triginta annorum iuuenis prima lict-
 rarum rudimenta pueritiam docet. Littera-
 ipsorum alphabetica veteribus Gracis quàm si-
 milima sunt. Catechesi nulla vtuntur: sed pre-
 culas ad beatam Virginem & D. Nicolaum in
 libris descriptas pueris proponunt. Symbolum
 tamen Apostolorum verbis quibusdam immuta-
 tis addiscunt. Huic adduntur Hymni Dauidis,
 quos illi nocturna versantq̃ manu, versantq̃
 diurna. Pueri annorum trium & quatuor, si
 forte inualetudine aliqua corripuntur, statim
 Flamen aduolat, & sacramentum sub vtraque

R V S S O R V M .

ecce illis etiam distribuit. Tūm verò iussa
acerdotis serio providendum est parentibus, ne
de puer, sacra qui vsus est cœna, toto biduo oris
crementa in terram exspuat.

Ferijs & sabbatis plebs miserè obnoxia est.
Cumq; totus iam præterijt annus, vix paucis
diebus illis carnes comedere licuit.

MATRIMONII contrahendi ratio
alis est: Iuuenis, si cui fauet puella, propinquos
creis quatuorū ablegat, qui parentes de elo-
canda virgine interpellent: Hi verò vt vehemē-
tius animum proci irriterent, nihil isto de negotio
confieri posse adfirmant: & quandam apud in-
ternuncios simulant grauitatem. Sponsus tali
spe frustratus, alia rem via aggreditur, tēpūq;
& occasionem venande virginis diligentissime
obseruat. Illa verò si forte domo paterna e-
greditur, ministri in insidijs collocati incautam
& nihil tale timentem in casses sponsi venatoris
coniūciunt: qua simul atq; deflorata fuerit, mit-
tuntur alijs ad parentes legati, qui partim cul-
pam deprecantur, partim amoris vehementiam
accusent. Tūm demum parentū impetrato con-
sensu nuptijs dies dicitur. Neq; enim illis cohabi-
tare licet, nisi solēnitatē publica copuletur. Igi-
tur circa horam noctis 11. sponsi cum fidibus, fa-
cibus & fistulis ad delubrum deducuntur. Ante
illorum aduentum, aliquot vascula, sicera, me-
licrato & cereuisia plena huc aduecta sunt.

NVPTIA-
RVM ritus.

Conuiuia itaq; viriusq; sexus saltando, ludendo, clamando & ridendo bonam noctis obscuram partem consumunt. Interea mittuntur certi homines, qui Flaminem accersant: hi plerumque infecta semel atq; iterum discedunt, idq; si propter temulentiam deplorati sacrificuli, qui vino & somno sepultus iacet. Vulgus interim ducendis choreis occupatur. Postea mora & absentia impatientes illi, qui sponsum adfinitatem attingunt, Flaminis poti domum effringunt, & vi abreptum ad peragenda sacra eundem pertrahunt. Ille dum solito vult fungi officio, nec tamen rectis pedibus consistere potest, sepe concidit in medio templo. Exoritur igitur damnable risus & barbaries, vt vix opinor, ethnicos Veneris sacra scurrilibus peregisse. Accurrunt illic qui lurconem teneant, ne collabatur. Tum primo panes sibi debitos adferri iubet.

Deinde libro aperto stentorea voce aliquem Hymnum Dauidicum cantat, postea intortam sponsi casariam manu comprehendens in hanc sententiam eundem affatur: Dic mihi, o sponse, o frater, o amice, numquid tu huic tenera vir esse potes? numquid eam fustibus aliquando mulcabis? numquid egrotam, scabiosam & decrepitam derelinques? Hic sancte iurat sponsus, se facturum viri boni officium. Ad sponsam igitur sermonem conuertens, eam quoq; interrogat: An viro ferendo sufficiat? (nam puella decem

N U P T I A E .

cem & undecim annorum hic nubunt) an rei
 familiaris curam agere? an caeco, curuo & de-
 cepito marito fida velit esse comes? adfirmat
 a. Mox Flamen sero ligneo viridi viriusq;
 apud coronat. In circumferentia coronarum
 descripta sunt Rutenicè hæc verba: Crescite &
 multiplicamini. Ille dum hæc agit, inflammantur
 ab omnibus cerea candelæ, & patera medo-
 re spumans sacrificio traditur, eam nouis spon-
 sis vno propinat haustu: illi simili alacritate e-
 vacuant, & viro religioso reddunt. Abiecto iam
 ligneo cassiculo & pedibus contrito, nouas insti-
 tuunt choreas, hic Flamen choragus est. ceteri
 longo ordine eundem insequuntur. Fæmina et-
 iam lupulum in templo spargunt, & linum, cum
 tali acclamatione: Dii nostri tutelares faciant,
 ne noui coniuges vllò vnquam destituantur bo-
 no. Sic tandem tumultuum finis est. Sacrificu-
 lus domum reducitur: conuiua sponfos comitan-
 tur, & in tali conuentione egregiè potant, &
 mæchantur. Viri autem, qui ex coniuge fato
 functa masculam sobolem susceperunt, persape
 impuberi filio sponsam quarunt, cum qua ta-
 men illi dormiunt & liberos procreant. Nato
 deinde ex ephebis egresso nouam nuptam à se
 constupratam, & sobolem ynà adducit pater,
 ita inquit: Vides fili tuam coniugem & tuos
 liberos? Patris scortum, si filio placet, accipit
 illud

illud: *sin secus, pradam aspernatur, & de al-*
ducenda cogitat.

FVNE-
 RVM
 ritus.

Iam de SEPULTURA MORTUORUM quaedam annotabimus: Homines rebus huiusmodi manibus exemptos in mensam nudos deponunt, & calidis undis per integram horam abluunt, id tantum faciunt noctu: Sordibus ita absterfi in sella media domus constituunt eosdem, propterea nimirum, ut patrem familias etiam mortuum venerentur, & metuant, quorquor istud degerunt in habitatione. Vidi semel atque iterum, sed obstupui, steteruntque, comae, & vocis faucibus haesit. Funus tandem tertio die effertur, praecedunt in ordine scholastici, hi lamentabile carmen ingeminant, cuius sensus est: Adspicite o ciues hoc cadauer & vobis caute. Nam nos omnes sic ibimus, ibitis, ibunt. Sandalarios tres insequuntur Flamines, medicamentis thuribulo circum circa fumat. Existimant enim hunc odorem malis genij: ita contrarium esse, ut perinde eum fugiant, ac sancta crucis signum. Cum iam ventum est ad sepulturae locum Orciniana ista sponda deponitur. Examine vero, quae ut sternerent, oculos erudiere suos, magna cum lamentatione ad urnam feralem, quae hic aperitur, accurrunt, & cadaueri oscula figunt, ita interrogantes: Cur nostro absque conspectu o carissime? numquid cibi & potus inopia

F V N E R A .

opia te occidit: Numquid infelicis coniugij
 ap[osto]stro caput subtrahere voluisti? Fatere no-
 is, qua te res mouere potuit, vt non tantum
 auissimam thalami consortem, & liberos dul-
 issimos tuos desereres, sed etiam delicijs puler-
 imi huius mundi, tuis prater ea fortunis & fa-
 miliaribus omnibus abrenunciare? Sed hic
 verum est illud: Surdo narratur fabula. Acce-
 dens igitur sacrificus, plorantes feminas arceat
 a feretro, Deoq[ue] manium imperat, vt ne vlla re
 mortuum impediatur hominem, sed liberè eum
 abire permittat ad locum istum beatarum mē-
 tium, ad quem maiores ipsius iam olim præces-
 serint, vtq[ue] expeditus tam longum nec satis tu-
 tum iter conscire possit, quid quid in omni vi-
 ta preciosa supellectilis habuit, illud in vtram
 feralem inferunt, iamq[ue] antea domi sue recen-
 sibus ocris & veste noua abeuntem herum in-
 duerunt: Mortuo etiam cervical substernunt,
 sicca terrarē fertum. Cumq[ue] iam ferale mur-
 mur Flamines absoluerunt, defuncti coniunx
 iterum accurrens cum eiulatu & clamore ma-
 ritum ad vitam reuocat. Huius gemitum ipsi sa-
 crifici cum cantoribus excipiunt, & sesquiborā
 vociferando perdunt. Adfertur deinde argentea
 crux, eā capulo superimponunt, & demortuum
 inonent, vt ne suam patriam in consuetudine
 cœlestium animorum obliuiscatur, sed pro ea
 apud cœlites assidue deprecetur. Rogant etiam
 vt ante

R V S S O R V M .

vt ante omnes D. Nicolaum sibi conciliet, hunc namq; Deum esse tutelarem omnium Russorum: Tandem cadauer in fossam demittitur. Flamen verò sicci palueris tantum vrna super inijcit, quantum manu tenere potest. Cateri de inde mortuum sepeliunt. Atq; ita Piaculari sacra suam sortiuntur finem.

Eodem die cenam satis opiparè & apparatè instruunt, ad hanc Christiani (ita mendicosa appellatur) vocantur, vt nimirum tanquam ocos appellatur) vocantur, vt nimirum tanquam ocosi pro mortuo Deos inclament. Flamines item & omnes cōsanguinitate propinquos inuitant. Cumq; & mihi hunc haberent honorem lubenter ecastor eos adij, ea potissimum de causa, vt mores eorum rectius contemplari & obseruare possem.

Hospites osculo blandissimè excipiunt, & quemq; vt dignior est, ad mensam collocant. Sed hic tibi illud ad mentem reuoces velim. Rossos omnes S. Nicolaum tanquam Deum adorare, eiusq; imaginem in domibus omnium videri. Accumbentibus conuiuis, ardentem statim adferunt candelam, eamq; Nicolao consecrant, deprecantes sedulò pro salute & beatitudine amici demortui. Postea in scutella argentea triticum cum superinfuso melicrato apponunt. Singuli ligulam sumentes, manibus defuncti rerum abundantiam, & nepotibus suppellecilem copiosam vno optant ore. Mox calix

VINO

SUPERSTITIONES.

no adusto plenus obambulat, & hunc liquorem non aliter potant, quam vacca argentescas, ut in proverbio dicitur. Neque tamen hoc sorum factum certa ratione caret: Vix enim eos ob ciborum cruditatem vivere posse arbitror, si tam forti potu stomachi frigiditatem non propulsarent. Ferculis demum appositis, seorsim inter Flamines iterum pinguia thura adorat, & lemures eicit foras, postea scripto Crucis signo cibo benedicit. Peregrinis hominibus Eleoantem honoris gratia præbunt, illosque si alius sunt dignationis & præ eminentiæ, munibus adficiunt liberaliter. Dumque omnes pro salute sui Regis, pro beatitudine amici mortui, pro felicitate adfinium & cognatorum, plenis Antharis bibunt: fit ferè, ut vix duo vel tres dies ab exequijs sobrii domum discedant. Eleoantem synas illi, qui lautioris fortune sunt, die Veneris distribuunt, sed exiguam tantum gregarij panis particulam.

Porro de vanis superstitionibus, quibus hærentes deditæ sunt, quid attinet dicere? Multi serpentes in domibus familiares habent & colunt,

Aliæ superstitiones.

Dæmonem quoque meridianum meruunt & colunt. Ille enim, cui iam matura ressecantur fruges, habitu viduæ lugentis ruri obambulat, operarijsque vni vel pluribus, nisi protinus viro spectro in terram proni concidant, brachia frangit

frangit & crura, neq; tamen contra hanc quoque plagam remedio destituuntur. Habent enim in vicina sylua arbores religione patrum cultura harum cortice vulnere superimposito, illud non tantum sanant facile, sed & dolorem loripere eximunt.

Luem castrensem, quam nostri milites huic aduexerant, tali modo eos propulsare vidi. Eum nem accipiunt, eumq; per foramen scanni in domo vetustioris tantisper trahunt & retrahunt donec ignis scintillam ex arido assere eliciant. flamma conspecta, cereum in delubro vndis lustralibus perfusum accendunt. Omnes deinde qui ex hac fauilla prunas vel torrem domi conseruant, tutos fore credunt à pestifera contagione, & sic nonnunquam, vt exentus fidei respondet.

Doloribus dorsi talem adhibent medicinam. Pueros illegitimos, quorum hic ingens est numerus, certo are conducunt, illorumq; tergum pedibus sexcenties premunt & conculcant: Hoc medicamentum anodynum maioribus profuisse asserunt.

Leges & Iudicia.

Magistratum de voluntate Regis accipiunt: Oppidis Staresta, hoc est, Capitanei imperant, hi pro suo arbitrio leges figunt & in plebeculam securi dominantur. Causse criminales ad iudicia raro deferuntur. Qui se conuicia dixisse negat, absoluitur. Nam Palinodiam prae-

M O R E S .

pro pœna irrogata reputant. Iuris Romane
 scrupulosa velumina, Bartolos & Baldos fru-
 ra euoluisti, si hic esse uoles: Statutis enim, id
 est, legibus scriptis utuntur. In illis & hoc sanc-
 tum est: Homicidam, nisi in ipso facto depre-
 hensus sit, quinq; florenis uitam redimere posse:
 homini autem, qui alterius canem ceciderit,
 multam decem florenorum irrogandam esse.
 Iustuarum pœna ipsis inter præcipua tormenta
 est. Nobiles enim, suos agricolas: Heri manci-
 pia sua, si quando peccarunt, horrendum in mo-
 dum fustibus dolant. Qui uero grauius deliqu-
 unt, uirgis ferreis lacerantur.

Gens est natura ad arma propensior. Ma-
 chæris, frameis & falcatis ensibus pugnant: Per-
 sepe etiam claua lignea, quam semper ad ma-
 num habent. Si rus abeunt, Cosfram in dextra
 tenent, arcum autem Tartaricum cum phare-
 tra & arundinibus uenenatis lateri alligant.

In commensationibus non tantum rubri char-
 actera symbola Regis lubenter tractant, sed & Ludi.
 uido tessario gaudent. Samma autem soler-
 tia prælia latronum ludunt: Ut gemini inter
 se Reges albiq; nigerq; pro laude oppositi cer-
 ent bicoloribus armis. In hac profecto arte
 à excellunt, ut haud sciam, an vlla gens cum
 illis comparari debeat.

Mircres.

Cum pax est, ferarum pelles ex Moschou
in Poloniam & Liuoniam venales adsportantur.
Mel, ceram, & corium magna copia peregrini
vendunt. Cateri venando & latrocinia exerce-
do victum quaerunt. Vndiq; enim densissimis

Ferarum
venatio,

inuis nemoribus septi sunt. Lupos, Lynces
Martes saepe intra ipsa oppidorum moenia ven-
nantur. Martes quidem in summitatibus, arborum
plerumq; manent, & mel ab apibus congestum
avidissime lingunt. Rustici igitur canes
alunt vestigatores, qui odoratu prodeunt animam
inter arborum frondes absconditum. Tum venator
magno ictu arborem percutiens Martem in
summo vertice deiecit: quem illico ἰχθυόεντα
ille dentium morso necat. καὶ σωγες quoq;
locis paludosis habitantes simili ratione decipi-
unt. Hoc animal, quia in extremis annuum oritur
commoratur, non capitur, nisi Nouembri &
Decembri mensibus, cum terra durissimo frigore
rigit. Fluuio igitur glacie constricto aduolens
rusticus cum cane odorisequo. καὶ σωγας aduen-

Castores.

entis animum minimè ignorans, effossos in riuum
pa cuniculos deserit, & sub glacie in algentibus
vndis natat. Canis autem naribus locum supra
caput natantis exactè prodeit. Sequitur igitur
venator, qui iam antea glacie perfossa a
fauces fluminis rete de lino triplici factum dispo-
sposuit. Ad hoc cum iam deuenit Castor, perre-
pturum se sperans, occiditur fustibus, & extra
hit

R V S S O R V M.

hietur. Pellis eius apud hos populos summo est in precio. Hanc quoque venationem impunè nunquam vidi: nam penè cæli intemperies in occidit.

Moribus Rusi erga hospites sunt tolerabilibus: nisi fortè eorum trullas ames. Nam inter procula homines esse desinunt.

Viri & fœmina, si à fortuna bonis firmiores sunt, eodem ferè habitu vestiuntur. Tunicae talarum varij coloris ex panno Britannico habent: limbis vestium taniã sericas, & globulos deauratos intertexunt: uterq; ocreis calceatus. Fœmina vitis & mitra caput tegunt, viri eudone pileonè coloris diuersissimi. Rusi corum filia ex capitibus serpentum torquem collo circumdant. Vulgus autem ex pellibus ferinis tunicas, ex cortice arborum calceos parat: Et tot hii sunt sutores, quot rustici.

Natura profectò sub aspero cælo homines etiam elegantes producit. Corpora plerumq; solidata habent & succi plena. Neq; aded informis est sexus muliebris, si quis formarum velit esse spectator. Omnem autem decorem suum unico potandi vitio mulieres obscurant. In hac enim re si maritos non vincunt, certè non sunt illis inferiores.

Musica subtilioris ignari sunt. Panduras nulla arte tractant, & tantum tibias vinculares in delitijs habent. In nuptijs & alijs solennitatibus

M O R E S.

nitatibus per sepe ad manuum complosarum fragorem choreas ducunt.

Libri.

Libros Latinos & Græcos nunquam videntur: & tamen de Religione Græcorum multum gloriantur. Ego cum semel nouum Instrumentum Tiguri Græcè impressum mecum haberem, rogaremq; Flamines, vt aliquam periodum legerent, illi hoc sese facturos pernegabant: sanctè adfirmantes, eiusmodi typos nunquam sibi antè visos esse.

VICTVS.

Mense elegantiam non magnopere curant, sed crudos cibos, Deos Aegyptiorum porrum & cæpe audivisimè ingurgitant. Ditiores vinum & medonem: vulgus quastum, hoc est; aquam bibit, admixto sale vulgari, & pane mucido squarosoq; vescitur.

AEdificia.

Domus Rutena lignea sunt, & quidem malè materiata. Ità tamen desipiunt, vt existiment parietem craticium latericio præferendū esse. Cementi apud eos nullus ferè vsus est. Polocia tantum tria tēpla sunt opere latericio exstructa. Ex his tertium more Italico pulcerrimè expolitum nunc ibidem conspicitur. Cætera Molechorum Dux, Ioannes Basilides deuastauit, cum ante annos octodecim Polociam aeditione in suam accepit potestatem.

Victus.

Pacis tempore opimos accipiunt ex agris prouentus: nec vllus ferè frugibus hominum utilitati seruientibus carent. Aues omnis generis, perducas

R V S S O R V M.

verdices puta, phasianos, attagenes, erythrotaces, summa solertia per insidias capiunt, & leui ere diuendunt. Piscium lautissimorum admirabilem copiam perennia illis suppeditant flumina, Borysthenes, Duna, Drisna, Drissa, Polotta, ex quibus innumeri lacus & ἰχθυοὶ ἐκφύονται effundunt. Excoelo sale Iberico cibos condiunt.

Metallum quidem patrio in solo non effodiunt, & tamen auri obrizæ, signatig, argenti maximo desiderio tenentur, atq; hoc vitium cum cæteris mortalibus commune habent. Nūmos eorum argenteos ouali forma procusos ad tuam Excell. mitto: ij vno in latere Cataphraeto signantur: in altero descripta sunt Ruteniæ hæc verba: Κῆς Βεληκί Ιεσῶρ, hoc est, Princeps magnus Ioannes.

Hæc ferè ea sunt, David Chitrae, qua in Orientaliori Russia obseruatione digna putauit: quæ quidem, vt tuæ cupiditati satisfacere, lubenter in has paginas conieci: Nec tamen omnia artigi, sed tantum summa sequutus sum fastigia rerum, Apes vt tenero studens liquet libat summa thymi, aut crocon rubentem.

De Armenijs quoque antea ad te scripsi, neque dubito literas tibi reddat esse. Hos frequentes habitare Leopoli, atq; ibidem pulcerri-

N B a

ma tem-

Armenij.

TARTARORVM.

ma templa habere, Tidemannus Gifius, 7. Iun
Cauna mihi dixit. Ego quidem, si aliquando of-
ficij ratione hoc ipsum licebit, Leopolim excu-
ram, & vicinam Armeniam perlustrabo, fufi-
usq; deinde omnia literis tractabo.

TARTARI.

Restat nunc, vt de TARTARIS per pauca
subijciamus. Cum verò epistolam ad te scribe-
re decreuerim, non est, quod historiam expectes.
Nolim namq; γλαυκῶς εἶς ἀθλῶας. Tartaro-
rum quidem copias minime contemnendas re-
gij in castris persæpe vidi, atq; hi ex Pracopien-
siura Horda aduenerunt, ex qua nunc quoq; mi-
litē conscripsit Stephanus victor. Cateri Polonis
notiores sunt Tauricenses, Asturcenses, Natianē-
ses, Rez:horenses, & Circassij. Principē Horda
sua lingua *Czar*, hoc est, Imperatorem appel-
lant. Nobiles autem, quibus res mediocriter
sunt secunda, *Cnessi*, id est, Principes vocantur.
Tantus nimirū barbaræ gentis fastus est, vt et-
iam titulos & magna miseri aucupentur nomi-
na. Religio eorum sine dubio diuersissima est.

Religio Tar-
tarorum.

Ego illorum ritus, qui Regis nostri sceptrum
agnoscunt, breuiter attingam. Bellici sanè tu-
multus eos à naminis cultu non auocant.
Nam Veneris die, cum vix sol ipse nitentes
spargere iam cepit radios in medio camporum
aquoze frequentes conuolant. Hic Papa nudo
vertice & pedibus complicatis humi sedēs, sche-
dulam sinistra in manu tenet, in hanc descripta
ex Al-

RELIGIO.

ex Alcorano paradoxa aliquot congescit, qua
 voce clara ad circumstantes recitat. Illi si
 quando nomen Dei & Mahometis audiunt, ge-
 mitu & capitis inflexione reuerentiam suam
 declarant. Lectione finita, in stationem quisq;
 suam reuertuntur. Cateri tamen, qui pacem
 bello, & economiam milita praeferunt, alijs quoq;
 ceremonijs occupantur. Hi vno à Vilna milliari,
 ad fluminis Velia ripas, gurgustia aliquot &
 pagum amicissimo loco situm habent. Huc ego
 XII. Kal. Iul. cum Ioanne Gamrato Stralsun-
 dino, mercatore & ciue Vilnensi exspaciatus,
 delubrum eorum intraui. In illo certè, nec ali-
 cuius Diui, nec atri Daemonis simulacrum vl-
 lum videtur. Nudi vbiq; parietes. Area tamen
 pictis tapetis instrata est. Die Veneri dicata
 semper ad sacra conueniunt, ea, vt opinor, de
 causa, vt significent neq; Iudeorū superstitione-
 nes, neq; Christianorum nomen & religionem
 sibi probari. Delubrum nulli nisi discalceato in-
 gredi licet. Campanarum boatum minimè tole-
 rant. Papa autem, ex orto sole, in summitate
 templi exedra insistens, stentorea voce populum
 ad conciones vocat. Cumq; iam frequentes ad-
 fant, sumto ad manum Alcorano, quem Arabi-
 cis literis scriptum mihi monstrarunt, numinis
 colendi rationem illis exponit. Postea de apo-
 thecosi Mahometis, deq; illius maiestate & pre-
 cellentia carmen agreste decantant: & tunc

T R R T A R O R V M .

Comitiorum finis est. Si Alcoranum, vel ali-
um quemuis librum typis editum hic videre li-
cuisset. Eum certè, vel magno pretio compara-
rum, ad te misissem. In tanto autem librorum
defectu nihil se vendere posse dicebant. De Deo
Iesu Christo & Spiritu sancto frustra eos inter-
rogabis. Veram enim pietatem ita curant, ut
numerum lupus aut torrentia flumina ripas.
Non semel igitur admiratus sum, cum inter
Christianos habitent, cur adeò duri sint, &
Christianam religionem aspernentur. Et video
sanè Iesuitarum nugas, qui de conuertendis ad
Romanam Ecclesiam gentibus multa & gran-
dia fabulantur: Cum nequaquam hos, qui vi-
cinis in parietibus commemorantur, à vana
superstitione abducere possint. Neque tamen &
hoc negare ausim, esse in Scythia homines Iesu
numen adorantes, cum dictum sit per Dauidem
de voce Euangelij per Apostolos in gentes spar-
genda: In omnem terram exiit amussis eo-
rum, & in sinem orbis oratio eorum. Porro nõ
fugit Excellentiam tuam dogma Mahometarum
magna ex parte Iudaorum superstitioni-
bus & somnijs esse refertum. Tartari igitur
Circumcisionem quoq; retinent, sed diuersa ab
Hebraeis ratione. Secundo enim & tertio annis
à natiuitate, prout Papa visum est, circumci-
dantur.

Lingua

RELIGIO.

Lingua eorum à Polono idiomate tam longè abest, vt hi in Scythiam, illi in Sarmatiam commigrantes, rana Seriphia non iniuria diciqueant. Qui tamen in Polonia, & Lithuania, & vtraq; Russia longè lateq; dispersi sunt, plerumq; hominum, quibuscum degunt, linguam addiscunt & callent.

Præterea illorum Papa hoc mihi in sermone dixit: In multis sua gentis regionibus, solem, ignem, malos item genios, tanquam Deos colunt. Moribus feri sunt, & duri laboris patientissimi: nec etiam vna vxore contenti: Nam plurimae ducunt, quarum penè miranda domi est concordia. Sed prior cæteris gratior habetur & acceptabilior.

Mortuos hic non cremant, sed defodiunt: Sponfos etiam fato sanctos addita dote & rebus Oeconomia necessarijs matrimonio iungunt, ridiculis mehercle ceremonijs: quos aliud in orbe & reuicturos, & vnà semper futuros autumant. De animabus demortuorum ita sentiunt, eas videlicet ex vno corpore in aliud tantisper demigrare: donec præcellentem aliquam & diu quasitam inueniant habitationem: atque hinc magna ista mundi lumina Casares, & viros principes enatos esse.

Victus illorum miserrimus & Cyclopicus. Nam prandentes aliquoties cum horrore aspexi-

TARTARI.

Carnes certè equinas ac semicoctas avidissimè deuorant. Nullus illis mensarum & sediliorum est vsus. Cutes equorum iam tum fumantes, & recens bestia detractas pro scamnis confessuri consternunt. Lac equarum tanquam vinum Cretense admirantur & epotant. Hi bellis, acynacibus, arcu & sagittis pugnant, bellatorum præstantia equorum omnibus facile anteponendi.

Præcopiensium legatus XIX. Iunij. Vilnam adueniens Regi Euangelium adferebat, dere à suis contra Moschos animosè & fortiter gesta. Quod videlicet non tantum maximas hostis prouincias ferro flammaq; feliciter peruagati sint, sed & ad ipsa Metropolis Moschoua mœnia penetrarint. Horum studium voce sua Rex collaudans, magnam se ipsis aliquando gratiam habiturum dicebat, si deinceps quoq; magnanimo conatu in aduersam gentem arma & bellum inferant.

Iam de rebus POLONICIS, quales eæ nunc sunt, scribendum aliquid erit. Quia enim nihil abs te literarum tribus penè mensibus accipi, meas epistolas, quas Maio & Iulio exaravi, intercidisse video. Rex Stephanus victor, 29. Aprilis ex Comitibus Varsauiensibus Vilnam reuersus est. VIII. autem Kal. Iun. Bogdanus Bielscius, Moschus nobilissimus, à suo principe

POLONICA.

Princeps profugus ad regem venit Vilnam, qui non tantum humanissime nouum & in speratum hospitem excepit: sed muneribus adfecit liberaliter. Sunt homines, qui omnis loco illius aduentum excipiant, & fore confidant, ut ex suo consilio Rex plurimis in rebus adiuuetur.

Sequenti die, qui erat 26. Maij, Legatos Moschicos aduentare vidimus, comitatum habentes satis splendidum. Cum illis aliquot diebus de pace tractatum est effectum vero nihil. Conditiones a Rege propositae tales sunt: Moschus Liuoniam tradat. Impedimenta bellica & comitatum in arcibus deditis relinquat. Sumptus etiam duabus expeditionibus factos persoluat. Pacem perpetuam sanciat. Danorum & Suecorum Reges hoc foedere comprehendantur. Captiui ad Regem vel permutacione redimantur. Ipse Princeps in sinibus vtriusque regni ad colloquium se sistat. Internuncij cum dicerent nihil horum suis in mandatis annotatum esse, intercessionem Procerum, decem dierum spacium impetrarunt, ut interea per veredarium Principis sui mentem explorarent. Ille quia die dicto reuersus non est: Rex quidem Legatos dimisit.

Ipse vero 9. Iunij, equum in gyros tortum conscendens, Vilna egressus est: circiter decima diei horam, caelo ita sereno, & tam faustis hominum acclamationibus, ut dubitare nefcio pos-

POLONICA.

fit, hinc Principem diuinitus, Polonorum genti
datum, ex hydra ista Lerna a feliciter debella-
ta famam reportaturum esse immortalem. E-
quitabant in agmine variarum gentium Proce-
res, inter quos non postremus erat legatus Pon-
tificius, Ioannes Andreas Caligarius, Episcopus
Brittonoriensis, qui pro confirmatione Regni
pecuniam Papa debitam deposcens, indulgentias
singulis & peccatorum remissionem largissi-
mam attulit. Proximum ab illo locum tenebat
Generosus vir, Leuinus Bulonius ab illustrissimo
Marchione Brandenburgensi & Borussorum
Duce in legatione huc missus. Qui postea Cau-
nam reuersus, cum ad prandium me inuitasset,
amanter hoc à me petijt, vt suo nomine salutem
tibi plurimam adscriberem, addens & illud: In
Borussiam quidem te hoc tempore non ventu-
ram, id quod ego summo cum dolore audiui:
Statueram enim salutandi gratia Regiomon-
tem ad te excurrere.

TIDEMANNVS quoq; GISTVS
I. V. D. Et Regis intimus Secretarius, homo
omnium hominum humanissimus, & optimis
literis egregie excultus, XXI. Iunij, historiam
Augustanae confessionis tuam, ab Ruttero lati-
nitate donatam, Vlna mihi monstrauit.
Cumq; summo semel iterumq; calamo scribere
tibi veller, neq; tamen, tanta & indicibili nego-
riorum

POLONICA.

eorum mole oppressus, sibi ipsi satisfacere posset: inuitus quidem hoc tempore officium tuae excellentiae debitum intermisit, meq; per Acellinam rogauit, vt hanc candidissima mentis tuae adfectionem per epistolam tibi significarem, id quod me facturum, vti debui, ita libenter promisi. De omnibus tamen rebus, quae hactenus gesta sunt, & quae deinceps numinis auidicio gerentur, faciet te paullo post certiore.

Regis nostri frater, Transyluania Princeps super deceffit, cuius obitum Rex grauiter tulit, et par est: Metuit fortassis aliquam in istis locis mutationem: Quanquam filius demortui, decem annorum puer, a subditis patris successor nominatus est. Eodem die, quo Transyluanorum Dominus exstinctus est, generosissimus Regis equus exanimis concidit & periit, qui non procul ab arce Viluensi defossus est, & columnam habet ligneam.

Belli suscepti moles aestate Plestouiam tanget. Milites vndiq; huc confluunt, ille ex Germania, alter ex Calydonia, tertius ex Britannia, vt nimirum venales animas tanto citius Plutoni propinent. Nam vndiq; ad inferos tantundem via est.

Rex dum foris hostem quarit, nos domi propietate bellam gerimus. Procures quidem Polonici, qui purioris doctrinae professoribus fauent,

Transyluania,

POLONICA.

& partim Cingilianos defendunt: partim Au-
 gustanam confessionem sequuntur: ante abitu-
 suum de ineunda concordia suaserunt, certum
 esse adfirmantes, quod N. Roma nuper creatum
 in perniciem Lutheranorum iuramentum pra-
 stiterit pont. Max. Huius verò tyrannidem no-
 adeò metuendam esse, si nos piè in religione con-
 sentiamus. Maio igitur mense convenimus Vil-
 nae, effecimus nihil. Summam actionis adiunctam
 continent paginae. Ipse Dei filius, utinam glorio-
 sissimo aduentu suo vulnera ecclesiae citò sanet
 & beatitudinem nobis donet sempiternam. In
 hoc quidem seculo sinceram sperare pacem non
 licet. Anabaptistas vicinos per occasionem erro-
 ris admonui. Horum superintendens Lauren-
 Criscovius, haeresin se defensurum scribit. Cùm
 prodierint charta, habebimus sanè quod aut con-
 temnamus: aut etiã quod auctoritate sanctarum
 scripturarum refutemus. Literas ipsius Criscovii
 ad tuam Excel. transmitto. Iamq; Colophonis vi-
 ce etiã atq; etiam vehementer te rogo, ut hasce
 paginas tuo iudicio emendes, ac vel legas, vel di-
 ualges, vel abijcias. Quidquid horum feceris, meo
 facies consensu. Summum Pontificem ecclesiae, le-
 sum Christum, Dei ac virginis filium, qui solus
 est longitudo dierum nostrorum, toto pectore pre-
 cor, ut tuam Excel. Spiritu sanctissimo suo gu-
 bernet, & diutissime incolumem conseruet, meq;
 tua benevolentia & amore totum tra-
 do, s. C. l. August. Anno 1581.

DE
RELIGIONE ET
SACRIFICIIS VETE

rum Borufforum, epistola 10.

M E L E T I I.

Ad

GEORGIVM SABINVM.



Um elegiam illam tuam,
quam ad Petrum Bem-
bum Cardinalem scri-
psisti, mihi legendam ex-
hibuisset Hieronymus fili-
us meus, qui tuis scriptis
plurimum delectari solet:

n qua de sacrificio capri, & anguium cultu, que
nonnullæ Sarmaticæ gentes faciunt, commemo-
ras: continere me non potui, quin ea, qua de va-
no cultu earum gentium comperi, ad te scribe-
rem, tibi utiq; non ingratum fore sperans, si ea-
rum gentium, ad quas fato quodam vocatus es, &
in quarum vicinia vitam agis, mores & idola-
triam plenius cognosceres. Multi enim supersti-
tiosi ritus, idolatricæq; cultus passim in his re-
gionibus adhuc occultè seruantur, qui tibi aduena-
mondum fortè cogniti sunt. Itaq; visum est com-
municare tecum, quæ quid de illis compertum
habeo.

RELIGIO

habeo. Ac ne longiore utar proœmio, referam
primò sacrificia, quibus olim Borufi, Samogiti
ta, Lithuani, Ruteni & Liuones, coluerunt de
monia pro dijs, atq; etiam nunc multis in locis
colunt occultè: deinde supersticiosos quosdam
ritus, quibus nuptia, funera & parentalia, a
pud easdem gentes celebrantur.

Die Georgij sacrificium facere solent Per
grubrio, qui florũ, plantarũ, omniumq; germi
num Deus creditur. Hui Pergrubrio sacrifi
cant hoc modo: Sacrificulus, quem Vurschay
ten appellant, tenet dextra obdã cereuisia ple
nam, inuocat oĩ, demonij nomine, decant at illi
us laudes: Tu (inquit) abiges hyemem, ture
ducis amœnitatem veris: per te agri & horti
virent, per te nemora & sylua frondent. Ha
cantilena finita, dentibus apprehendens obdam
ebibit cereuisiam nulla adhibita manu: ipsamq;
obdam ita mordicus epotam, retro supra caput
iacit. Quæ cum è terra sublata, iterumq; im
pleta est, omnes quotquot adsunt, ex ea bibunt
ordine, atque in laudem Pergrubrij hymnum
canunt. Postea epulantur tota die, & chore
as ducunt.

Similiter quando iam segetes sunt matu
ra, rustici in agris ad sacrificium congregantur
quod lingua Rutenica Zazink vocatur, id
est, initium messis. Hoc sacro peracto, vnus è
multitu-

B O R V S S O R V M .

multitudine electus, messem auspicatur, mani-
lo demesso, quem domum aufert. - Postridie
omnes, primo illius domestici, deinde ceteri qui-
ang, volun: messem faciunt.

Facta autem messe, solenne sacrificium
pro gratiarum actione conficiunt, quod Ruteni-
a Lingua Ozinck, id est, consummatio mes-
citur. In hoc sacrificio, Sudini Borussiae populi,
apud quos succinum colligitur, capro litant, si-
ut in elegia tua ad Bembum scribis.

Litandi vero ritus est talis: Congregato
populi cœtu in horreo, adducitur caper, quem
urschaytes illorum sacrificulus mactaturus,
imponit victimæ utramq; manum, inuocatq;
ordine demones, quos ipsi Deos esse credunt: vi-
delicet, Occopirnum, Deum cœli & terræ. An-
rumpum deum maris: Gardoater, deum nau-
arum, qualis olim apud Romanos fuit Portun-
us. Potrympum, deum fluuiorum ac fontium.
Piluitum, deum diuitiarum, quem La-
tini Plutum vocant. Pergrubium, deum Veris.
Pargnum, deum tonitruum ac tempestatum.
Pocclam, deum inferni & tenebrarum. Poccol-
lurn, deum æriorum spirituum. Putschatum, de-
um, qui sacros lucos tuetur: Auscentum, deum
incolumitatis & agritudinis: Marcoppolum,
deum magnatum & nobilium: Barstuccas,
quos Germani Erdmânlen/ hoc est, subterra-
neos vocant.

His

RELIGIO

His demonibus inuocatis, quotquot adfu
in horreo, omnes simul extollunt caprum, su
memq; tenent, donec canatur hymnus: quo
nito, rursus demittunt ac sistunt caprum in te
ram. Tum sacrificulus admonet populum, ut s
lenne hoc sacrificium, à maioribus pie instit
tum, summa cum veneratione faciant, eius
memoriam religiose ad posteros conseruen
Hac concuicula ad populum habita, ipse mact
victimam, sanguinemq; patina exceptum
spargit. Carnem verò tradit mulieribus eod
in horreo coquendam. Ha intereà dum caro c
quitur, parant è farina siliginea placentas, qu
non imponunt in furnum, sed viri focum ci
cumstantes, hinc illinc per ignem iaciunt ab
cessatione, tamdiu quoad ille indurescant,
coquantur. His peractis, epulantur atq; bell
antur tota die ac nocte vsq; ad vomitum. Ebi
deinde summo mane extra villam progrediun
tur, vbi reliquias epularum, qua remanserun
certo in loco terra operiunt, ne vel à volatilibus
vel à feris diripiantur. Postea dimisso ca
suam quisq; domum repetit.

Ceterum, ex omnibus Sarmatia gentibus
supra nominatis, multi adhuc singulari venera
tione colunt Puscatum, qui sacris arboribus
& lucie præst. Is sub arbore Sambuco domici
lium habere creditur. Huic passim homines
superstitiosi litant pane, cereuisia, alijsq; cibis
sub arboribus

BORVSSORVM.

sub arbore Sambuco positis, precantes à Putfea-
so, vt placatum efficiat Marcoppolum Deum
magnatum & nobilium, ne grauiore seruitute
à Dominis ipsi premantur: vtq; sibi mittantur
Barstucca, qui (vt supra dictum est) subterranei
vocantur. His enim Demonibus in domo ver-
santibus se fieri credunt fortunatiores: eisq;
collocant vesperi in horreo super mensam map-
pa stratam, panes, caseos, butyrum, & cere-
uisiam: nec dubitant de fortunarum accessio-
ne, si manè reperiant cibos illic assumptos. Etsi
quando intactus cibus in mensa remanet, tunc
magna anguntur cura, nihil non aduersi metu-
entes.

Eadem gentes colunt Spiritus quosdam
visibiles, qui lingua Rutenica Culcky, Græca
Coboli, Germanica Coboldi, vocantur: Hos Spi-
ritus credunt habitare in occultis adium locis,
vel in congerie lignorum: nutriuntq; eos laute
omni ciborum genere, eo quod afferre soleant nu-
tritoribus suis frumentum ex alienis horreis fur-
to ablatum.

Cùm verò hi Spiritus alicubi habitare ac
nutriri cupiant, hoc modo suam erga patrem-
familias voluntatem declarant. In domo con-
gerunt noctu segmenta lignorum, & mulctris
lacte plenis imponunt varia animalium sterco-
ra. Quod vbi paterfamilias animaduertit, nec
dissipauerit segmenta, nec sterco-
ra è mulctris

RELIGIO

elegerit, sed de inquinato lacte cum omni familia sua comederit, tunc illi apparere & permanere dicuntur.

Præterea Lituani & Samogita in domibus sub fornace, vel in angulo vaporarij, ubi mensa stat, serpentes fouent, quos numinis instar colentes, certo anni tempore precibus sacrificuli inuocant ad mensam. Hi verò exeuntes, per mandum linteolum conscendunt, & super mensam assident: Vbi postquam singula fercula delibarunt, rursus descendunt, seq̄ abdunt in cauernis. Serpentibus digressis, homines lati fercula illa prægustata comedunt, ac sperant illo vno omnia prosperè sibi euentura. Quod si ad preces sacrificuli non exierint serpentes, aut fercula super mensam posita non delibauerint, tum credunt se anno illo subituros magnam calamitatem.

Adhac eadem gentes habent inter se fortilegos, qui lingua Rutenica Burty vocantur, qui Potrumpum inuocantes, ceram in aquam fundunt, atq̄ ex signis sue imaginibus inter fundendum figuratis, pronunciant ac vaticinantur, de quibuscunq̄ rebus interrogati fuerint. Noui ipse mulierculam, quæ cum diu reditum absentis filij frustra expectasset: erat enim filius ex Borussia in Daniam profectus: consulit fortilegum, à quo edocta est, illum naufragio perijisse. Cera enim in aquam fusa, expresseit formam

BORVSSORVM.

nam fracta nauis, & effigiem resupini hominis
iuxta nauim fluitantis.

Apud Samogitas est mons ad stuium Na-
uassam situs, in cuius vertice olim perpetuus ignis
à Sacerdote conseruabatur, in honorem ipsius
Pargni, qui tonitruum & tempestatum potens à
superstitiosa gente adhuc creditur. Haftenus de
sacrificijs.

Nunc de ritibus NVPTIARVM, fune-
rum, & parentalium, narrabo non minus ridicu-
la, quam superstitiosa. Apud Sudinos, Curonen-
ses, Samogitas & Lituanos, nubiles puella multis
in locis gestant tintinnabulum, quod funiculo
alligatum è cingulo dependet vsq; ad genua.
Nec ducuntur, sed rapiuntur in matrimonium,
veterum Lacedaemoniorum more à Lycurgo in-
stituto. Rapiuntur autem non ab ipso sponso, sed
à duobus sponsi cognatis. Ac postquam raptæ sunt,
tunc primum requisito parentum consensu, ma-
trimonium contrahitur.

Cum nuptia iam celbrantur, sponsa duci-
tur ter circa focum. Deinde in sellam ibi collo-
catur. Sediti super sellam pedes lauantur. Ea
verd aqua, qua sponse lauantur pedes, consper-
gitur lectus nuptialis, ac tota supellex domesti-
ca. Consperguntur item hospites, qui ad nuptiaa
inuitati sunt. Postea sponse os oblititur melle,
& oculi teguntur velamine, velatis oculis ipsa
ducitur ad omnes adium fores, quas iuberur

RELIGIO

contingere ac pulsare dextro pede. Ad singulas fores circumspergitur tritico, siligine, auena, hordeo, pisis, fabis, & papauero. Qui enim sequitur sponsam, gestat saccum plenum omni genere frugum: cumq; illam circumspergit, ait, nihil horum defuturum sponsa, si religionem pie coluerit, rerq; domesticam curauerit ea diligentia, qua debet. His actis, aufertur sponsa velamen ab oculis, & conuiuium celebratur.

Vesperis cum sponsa ad lectum deducenda est, inter saltandum ei absciuntur crines: quibus abscisis, mulieres imponunt ei sertum, niueo luteolo adornatum, quod vxoribus gestare licet, donec filium pepererint. Tam diu enim vxores pro virginibus se gerunt. Ad extremum introducit in cubiculum, vbi pulsata & verberata conijcitur in lectum, sponsaq; tractitur. Tam pro bellarijs afferuntur testiculi caprini, vel vsini, quibus ipso nuptiarum die commanducatis, coniuges creduntur fieri fecundi. Hac de causa, nullum quoq; animal castratum illic ad nuptias mactatur.

In FVNERIBVS hic seruatür ritus à rusticis. Defunctorum cadavera vestibus & calceis induuntur, & erecta locantur super selam, cui assidentes illorum propinqui, perhorant ac belluantur: Epora cereuisia, sit lamentatio funebris, qua in lingua Rutenica sic sonat: He le le, le le, y procz ty mene vmarl? y Za ty nie miel

miel szto yesty, albo pity? y protz ty vmarl? Ha
 le le, le le ij za rij nie miel kraszije mlodzice? ij
 protz tij vmarl? Id est, Hei, hei mihi. Quare
 mortuus es? Num tibi deerat esca aut potus?
 Quare ergo mortuus es? Hei, hei mihi. An non
 habuisti formosam coniugem? Quare ergo mor-
 tuus es? &c. Hoc modo lamentantes enume-
 rant ordine omnia externa illius bona, cuius mor-
 tem deplorant: nempe, liberos, oues, boues, equos,
 anseres, gallinas, &c. Ad qua singula responden-
 tes, occidunt hanc Neniam: Cur ergo mortuus
 es, qui haec habebas?

Post lamentationem dantur cadaueri mu-
 nuscula, nempe, mulieri fila cum acu: viro lin-
 teolum, idq; eius collo implicatur. Cum ad se-
 pulturam effertur cadauer, pleriq; in equis fu-
 nus prosequuntur, & currum obequitant, quo
 cadauer vehitur: eductisq; gladijs, verberant
 aurvas, vociferantes Gey geythe begaythe peckel-
 le, id est, aufugite vos Demones in infernum.
 Qui funus mortuo faciunt, nummos proijciunt
 in sepulchrum, tanquam viatico mortuum pro-
 sequentes. Collocant quoq; panem, & lagenam
 cereuisia plenam ad caput cadaueris in sepul-
 chrum illati, ne anima vel sitiat vel esuriam.
 Vxor manè & vesperi, oriente & occidente so-
 le, super extincti coniugis sepulchrum sedens vel
 iacens lamentatur diebus triginta. Cognati ve-
 ro ineunt CONVIVIA die tertio, sexto, nono,

R E L I G I O

& quadragesimo. A FVNERE. Ad qua conuiuia animam defuncti inuitant, precantes ante ianuam. In his conuiuijs, quibus mortuo parentant, tacitè aſident menſa tanquam muti, nec vtuntur cultris. Ad menſam verò miniſtrant dua mulieres, qua hoſpitibus cibum apponunt, nullo etiam cultello vtentes. Singuli de vnoquoqꝫ ferculo aliquid ſub menſam iaciunt, quo animam paſci credunt, eiꝫ potum effundunt. Si quid fortè deciderit de menſa in terram, id non rollunt, ſed deſertis (vt ipſi loquuntur) animabus relinquunt, manducandum, qua nullos habent vel cognatos vel amicos viuentes, à quibus excipiantur conuiuiſio. Peracto prandio, ſacrificulus ſurgit de menſa, ac ſcopis domum purgat: animasqꝫ mortuorum cum puluere eijcit, tanquam pulices, atqꝫ hiſ precatur verbis, vt è domo recedant, Ielij pilij duſſica: nudwen, nudwen: hoc eſt, edisti ac bibiſtiſ anima dilecta, ite foras, ite foras. Poſt hac incipiunt conuiuia inter ſe colloqui & certare poculis. Mulieres viris præbunt, & viri viciſſim mulieribus, ſeqꝫ mutuo oſculantur.

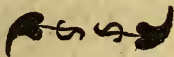
De hac oblatione ciborum ſuper tumulos defunctorum, meminit etiam Auguſtinus ſermone 15. de Sanctis, cuius verba hæc ſunt: Miror cur apud quosdam infideles hodiè tam pernicioſus error increuit, vt ſuper tumulos defunctorum cibos, & vina conferant, quaſi egreſſa de corporibus ani-

B O R V S S O R V M .

bus anima, carnales cibos requirant. Epula enim
& refectioes caro tantum requirit. Spiritus au-
tem & anima ijs non indigent. Parare aliquis
suis caris dicit, quod ipse decorat, quod prestat
ventri, imputat pietati, &c. Haecenus Augusti-
nus.

Hac, qua de superstitiosis ritibus, & cere-
monijs illarum gentium narraui, partim ipse vi-
di, partim ab hominibus fide dignis audiui. Tu
verò, praestantissime vir, qui variarum rerum co-
gnitione delectari solitus es. pro ea, qua excellit
humanitate, meum hoc qualecunq; scri-
ptum ab homine tui amantiſſimo pre-
fectum, boni consulas oro.

F I N I S .



Oo 4 IN-

**INDEX RE-
RVM, ET LOCORVM
MEMORABILIVM, QUÆ INTO-
TO HOC LIBELLO CONTI-
nentur, iuxta numerum paginarum.**

A.		Aquilaia	149
America an veteribus co- gnita fuerit, nec ne	7	Aurea legenda quid	150
eius longit. & latitudo	8	Asia minor	157
descriptio	201. 212	quæ Asiæ minoris regi- ones Græcæ	163
Auerrois	13	Asia maior, eiusq; vrbes	
Austria	46		164. 165. &c.
Aegentina	66	Athenodori eloquentia	157
Albis	87	Arabia quotuplex	177. 178
Arnstadium	107	Arabum in genere consue- tudines	179
Alba regia	118	Alchymistæ Arabes quales	180
Attici cur autochthon.	132	Albania, & eius fertilitas	181
Athenæ	132. 133. 134. &c.	Africa, eiusq; vrbes	185. 186
Apollodori Bibliotheca	134	Atlas qualis mons	187
Atticæ fontes	134	Aegyptus beatissima terra	187
Argolidis Amnes	136	Alexandria	190. 191. &c.
Achaia	137	Appion	192
Aesculapius cuius filius	138	Anseres in arboribus nati è flore	206
Arcadia	139	Aues natæ è corticibus ar- borum, item è fungis	204
montes & amnes	140	ἄλιμ. Ⓞ herba	217
Aeliani varia historia	143	B.	
Aldus Manutius quis	143	Biblia Polyglotta	13
Alexandri stupenda memo- ria	144		à quo
Antium	145		
Ambrosius Calepinus	147		
Apuli Regis potentia	148		

INDEX.

à quo excusa	19	Corinthus à quibus euerfa	
Belgicae partes	22. 23. &c.		137
Basilica	49	Castellum	144
Buceri carmen	71	Coturnicum copia ingens	
Brunsviga	75		146
Biblia Arabica & Aethiopi-		Costa stupenda piscis mari-	
ca	83	ni	148
Benedictus Arias	84	Campania, eiusq; laus	146
Brandeburga	84	Capua	ibidem
Buda	118	Caria	158
Bulgaria	119	Calchantis vatis obitus	159
Brundisium	126	Celene	160
Bononia	145	Cappadocia	162
Balanæ thermæ	146	Chaldæa	177
Bosphorus Cimmericus	201	Chryse	208
Bithynia	161	Cusco qualis vrbs	213
Britannia	204	Creta Hecatopoli olim	217

C.

Circulorum gradus quot	3	Dionysij vox de eclipsi tem-	
Continens quid	5	pore passionis	CH R I -
Corduba vrbs	13		S T I
eius promontoria & mos		Dianæ templum	158
puerperarum	20	incenditur	159
Compostella	19	Danubius	85

E.

Cervus immensus	50		
Cygnæa	70	Europa	11
Conradus Episcopus quo-		eius collatio cum Asia &	
modo interfectus	67	Africa	12
Constantinopolis, & eius si-		Exemplum inusitatae sæui-	
tus, ac magnitudo	121	tiae	39
	122.	&c. Erasti libri	56
Chrysofomus quanti facti ⁹		Erphordia	68
	121	Exemplum profani Mona-	
Cheronæa	128	chi	70

INDEX.

Exemplum auaritiæ insignis	109	quotuplex, & quæ regi-	ones 26.27.28.29.&c.
Exemplum crudelitatis sin-	112	gularis	amnes celebriores 84
Eustathius quis	124	Germanica lingua quib. ve-	85.&c.
Epidaurus	137	cibus abundet	140
Elis quid	139	Goltperga	36
Elias Leuita quis	152	Glogauia	38
Ephesus	158	Grynæi Epicedion	49
eius distantia ab Hiero-	159	Gelhusa	68
solyimis	159	Greusena	107
Exemplum stupendi robo-	216	Græcia 121.122.123.&c.	Græciæ florentis scriptores
ris	218	qui	140
Eubea	218	Græcia verè sic dicta quo-	modo diuidatur 120
F.		Græcorum pugnae quæ	131
Fames inaudita	32	Greichgoia qualis vox	141
Freistadia	35	Gregorij magni Papæ ope-	ra 143
Febris quartana quomodo	56	Gothia	208
curata sit	66	Georgius Valla Placentinus	147
Fuldensis Bibliotheca	67	Geber Arabs	179
Francoforda ad Mœnum	70	quando vixerit	180
Friburga	140	Gallicenæ	204
Fuggerorum Bibliotheca	145	H.	
Ferraria	210	Hispania	12
Fortunatæ Insulæ quæ	211	Hispalis vrbs	13
quando repertæ	211	Historia animalium & stir-	pium Gesneri 49
G.		Hippocratis Medicina qua-	lis 56
Gæographia quid	3	Hamburga	73
Gades	15	Hercy-	
Geneua	22		
Gallia, eiusq; partes	21		
quæ flumina	24		
Germania	25		

INDEX.

Hercynia filua, eiusq; varia nomina	87	Insignia veterum Regum Vngariæ	120
summaria descriptio	108	Italia	142
Horatij patria.	147	montes	153
Herodotus cur Thurius	148	amnes	154
Hermogenis ingenium	157	Ionia qualis regio	158
Homerus magnus vir	159	India ac Insulæ adiacentes	182.183.&c.
Homines Septentrionales quales	203	quæ via traducendi merces ex India	10
Hiberni veteres quales	204	Insulæ Oceani	202.203.&c.
I.		Islandia	207
Isthmus	5	Ibycus Poëta Lyricus	216
Ioannes Morenbergius	32	Louis sepulcrum	217
Jacobus Monauius	34	Insulæ maris Iberici	219
Ioannes Haselbach	47	L.	
Ingolstadtium	50	Ludouicus Viues	15
Jacobus Ebertus	83	Lugdunum	22
Ulfelda	87	Leonhardus Fuchsius	65
Ioannes Thalius	90	Lubeca	73
ad Neandrum scribit vnâ cum alijs viris doctis	107	Luneburga	ibidem
	102. &c.	Lusatia	84
Idolomania horribilis & tristis	212	Lappia orientalis in quantum distet à polo arctico	117.207
Insulæ maiores quæ	215	Lais Corinthia	137
	216.&c.	Laurentium	145
Islebia	107	Laconicæ montes	136
Ioannes Basilius Rex qualis in subditos fuerit	111	Lycius quis	158
	112.&c.	Lydia	159
quibusdam aures abscedit: nonnullos verò pel- libus insutos dilacerari à canibus permittit	113	amnes & montes	160
crudelior Turca	114	Londinium	204
		Lesbos vino generoso elata	218
		Massy	

I N D E X.

M.	Maria	198, 199. &c.
Maffylia	24	N.
Mifnia	68	Nauigationes veterum 6, 7, 8
Mifna	70	Lufitanorum & Veneto-
Mersburga	ibidem	rum 8
Madeburga	75	Neandri vita 36
Marchia	76	Noribergæ fitus 50
Mœnus	86	Noricum 84
Mofcouia	110	Neccarus 87
templa & monafteria	113	Northufa 90
abundat feris & melle		Neapolis vrbs magnificen-
	116	tiffima 146
Mofcouiticus Rêx quomo-		Nazianzum 162
do ducat vxorem	115	Nabathæi 178
Mofcouiæ Superintendens		Nilus quando incipiat cre-
Ecclefiarum quis	116	fcere 194
Macedoniæ regiunculæ	126	Nicolaus de Lyra quis 209
Methone	137	O.
Megalopolis	139	Opiniones de Herculis co-
Mediolanum	149	lumnis 20
Martinus Crufus	66	Occitarum origo 22
Mare mediterraneum vndè		Olympia 139
fortiatur varia nomina	201	Ottomanzicum 161
finus eiusdem maris ibid.		P.
Milerus	158	Poli eleuatio quid 4
Mithridates rex Ponti quan-		Platonis verba de Atlantide 8
tus	161	
Media	180	Philippi Hispaniarum po-
Memphis	189	tentia 9
Magellanica	210	Pseudomartini hiftoria 22
Megellanus occumbit in		Pabeperga 67
prælio	210	Palatinatus 56
Margaritarum ftupenda ma-		Praga 110
gnitudo	210	Pannonia 117
		Pell.

I N D E X.

Pella vrbs	124	Syntagma Heroicum, conti-	
Phocidis fontes	128	nens omnium gentium om-	
Peloponesi paradoxa, & re-		rigines	77.78.&c.
giunculæ 135. 136. 137. &c.		Sigismundus Strophius	107
Patauium	152	Sarmatia, eiusq; regiones ac	
Padua	154	annes celebriores	109
Pamphilia	158		110. 119. &c.
Phrygia qualis terra, & eius		Sclauonia	119
annes, ac montes	160	Stridon patria D. Hierony-	
Prusa	162	mi	110. 119
Phœnicia & partes regionis		Stagyra	124
Phœnicia:	168	Stilpon Philosophus	137
Pontus Axenes	201	Sicyon qualis vrbs	138
Peninsulæ quot	202	Spira vrbs	141
		Sardanapali Epicedion	157
Q		Stockholmia vrbs	Suetiæ
Quintilianus	15		207
Quinai	209	Siciliæ vrbes & ambitus	216
R.		T.	
Regio quid	12	Terræ & locorum cognitio	
Rhetici iudicium de Theo-		cur utilis	1
phrasto	56	Terrarum orbis diuisio 2. 11	
Roma, & eius præconia, i-		eius descriptio quomo-	
tem quo interuallo distet		do cognoscenda	5
ab Hierosolymis	142	Terræ forma, regiones &	
S.		Zonæ	3
Scholastica Theologia	21	eius longitudo & latitu-	
Sprota igne perit	40	do tam superiori, quam	
Saganum incendio perit	ib.	nostra ætate	45. 5
Spira	66	quomodo à nobis cir-	
Silestra	31	cumiri possit	11
quæ officia contulit in		Terra Comensis	19
Neandrum	41	Tassilio	50
Sueuia	55	Theophrasto cur ab aliqui-	
Saxonia	73	bus	

INDEX.

bus multum tribuatur	56	Terræ Insulæ factæ	219
eius natiuitas & mors	65	Tenodos	222
Thuringia	68	V.	
Transiluania	118	Vtyssibo	18
Thraciæ montes & amnes	123.124.&c.	Vratislauiæ	22
Thessalonica	124	qui Doctores Ecclesiæ &	
Thessalica tempe	126	Rectores Scholæ	23
Thessaliæ regiunculæ	ibid.	Valesia	50
Thebæ heptapylæ	128	Voitlandia	68
Tarentum	148	Viteberga	69
Thalmud quid contineat		Vaccæ Epirodicæ insigni	
	152	magnitudine	126
Tyana	162	Venetia	151
Taurus mons, & varia eius		Z.	
nomina	164	Zonæ quot	3-4
Taprobana	209	Zeila	208.

F I N I S.



L I P S I Æ,

Ex Officina Ty-

pographica Abra-
hami Lambergi.

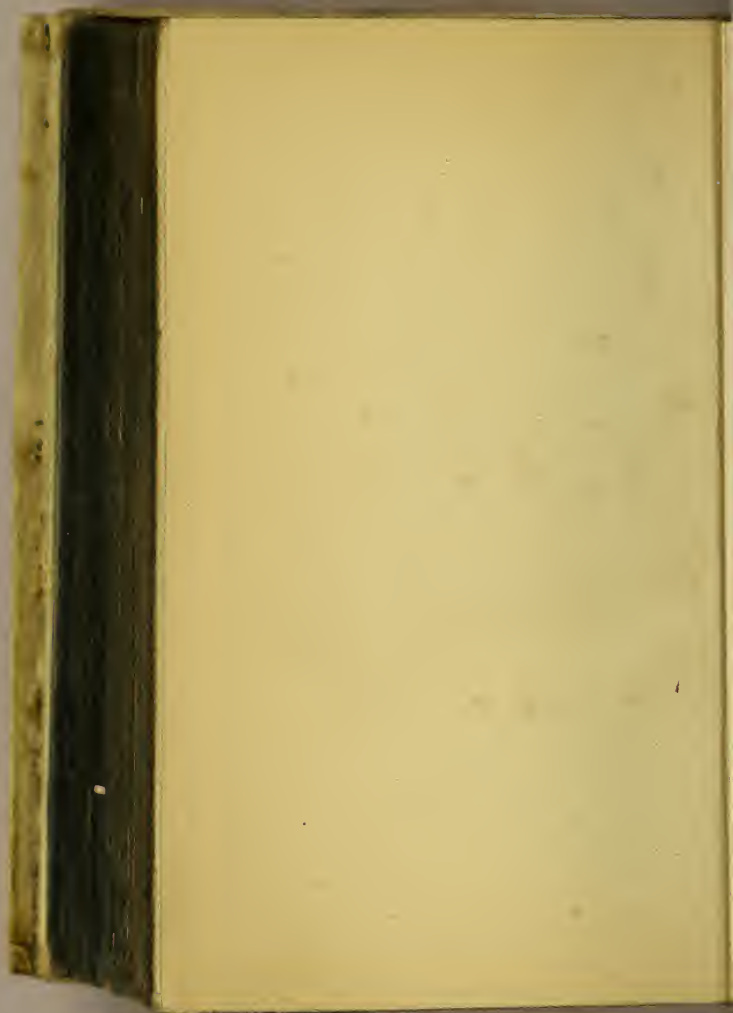


Anno,

M. D. LXXIX.

10802





J589
N3490

c





